137
2

MISCELLANEORUM HISTORICORUM REGNI BOHEMIÆ

DECADIS I. LIBER VII.

REGALIS;

Seu

De Ducibus, ac Regibus Bohemiæ.

In quo gesta Regum præcipua, tum Genealogiæ omnium Familiarum apud nos imperitantium (*Czechi;* Gentis Ducis ac Patris, *Croci*, *Przemysli*, deinde Regum *Lucemburgicorum*, *Austriacorum Habspurgensium*, *Cunstadæorum*, *Jagellonidarum*, ac tandem iteratò *Austriacorum*) diligenti semper ad Chronologiam respectu, proponuntur, & Notis Historicis, aut ethicis illustrantur.

AUTHORE

BOHUSLAO BALBINO

SOCIETATIS JESU.

Cum Licentia Superiorum.

PRAGÆ,

Typis Universitatis Carolo-Ferdinandeæ, in Collegio Societatis JESU ad S. Clementem.

ANNO M. DC. LXXXVII.

B 136

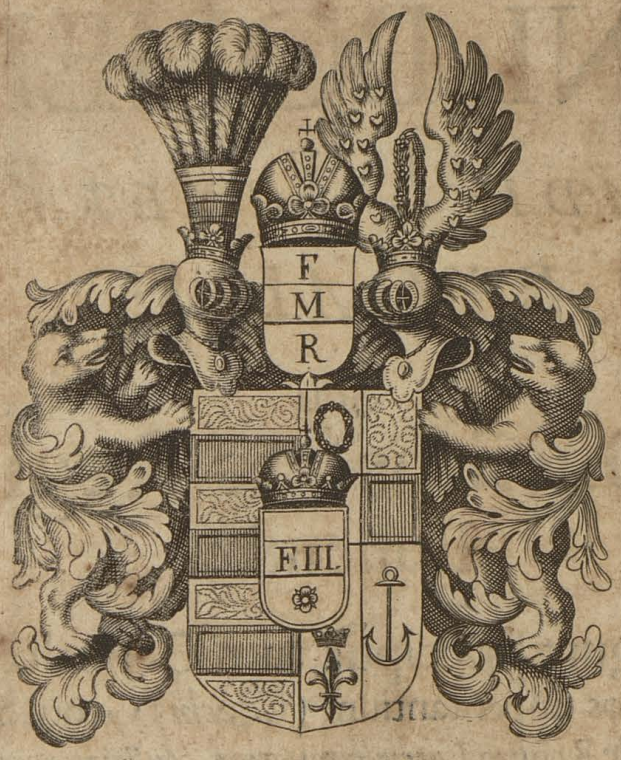

In Arma Gentilitia Illuſtriſſimæ & Excellentiſſimæ Stirpis, Comitum Slawatarum de Chlum & Kossumberg, &c. &c.

Omnia Mors mordet (*a*): Roſa, Lilia, Ruta, Coronæ,
Corda, Scyphus, Plumæ, Linea, *Mortis erunt.*
Gloria non moritur (*b*) Slawatæ *ſunt Gloria Gentis*: (*c*)
Ergo non poterit Stirps Slawatina *mori.*

(*a*) Horatius Lib: 1. Epiſtol:
(*b*) Taciti verba Lib: 4. Annal:
(*c*) Slava apud Bohemos Gloriam ſignificat.

Bibl Jag
St. Dr. 1991 D 391/9 (32)
393543
III
[VII-VIII]

Illustrissimo & Excellentissimo
Domino Domino

JOANNI GEORGIO JOACHIMO SLAWATA,

COMITI de CHLUM & KOSSUMBERG;
Gubernatori Domûs Novodomensis, Domino in Nova-domo, Telcz, Novobistricz, Chlumecz, Zerownicz, Straz, &c. &c.
SAC. CÆS. & REG. MAIESTATIS CAMERARIO
& INTIMO CONSILIARIO;
Supremo Regni Bohemiæ Judici, Locumtenenti, & Supremo Pocillatori hæreditario in Regno Bohemiæ;

Domino & Patrono meo reverentissimè colendo.

Librum de Ducibus & Regibus Bohemiæ, Tibi, ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME COMES, *consecro, dedicóque justis, gravissimísque de causis. Jam tum dum conciperetur & gigneretur liber, Tuâ sese oblectabat Imagine, Te velut* solstitialis herba, *ut Plautinè loquar, sequebatur, & modò natus & adhuc* rubens, *ceu* Heliodori Chariclea *stellam, ità Rosam Tuam in molli adhuc & tenera fronte circumfert. Sic (quod superbè dictum nolim)* Uniones *concipi, & ad Cœli imaginem conformari, & quodammodo ab ortu suo sigillari, ac modò lævos, illimes, serenos, modò scabros, turbidos, nubilósque (prout se Cœlum ostenderit) existere & nasci, docuit earum rerum peritissimus* RUDOLFI II. *gemmarius.*

Heliodorus in Æthiopicis.

Anselmus de Boot Lib. de Gemmis.

Hanc primam & neceſſariam offerendi cauſam, ſequitur non parum glorioſior, & forſan in vulgus hodiernæ ætatis ignota; quòd Regum noſtrorum hiſtoriæ nulli aptius conveniat, quàm ei Familiæ, quæ Regibus ſemper fida Paternâ vel Maternâ lineâ annis centum & amplius in Cancellarij munere ante Reges ſtetit, eorúmque Acta ſignavit. His adjici poteſt amœnum illud & memoratu dignum: quòd in Novodomenſium & Slawatarum Clypeo, velut in compendio quodam univerſa ſpectari poſſit Bohemia; neque iſtud adulationis ingenio dictum à me quispiam putet: imprimis Bohemiam Sphæroidem & circularis figuræ faciunt Chorographi; certè clariſſimus inter Hollandos Geometra Philippus Cluverius, *cùm* Europam Reginæ *formoſæ inſtar deſcripſiſſet nobis, in* Umbilico Bohemiam *ſtatuit. Jam verò Clypeum* Slawatinæ Gentis *orbicularem eſſe, oculorum fide diſcimus; bellè itaque figura reſpondet; ſed hæc leviſſima & ſuperficialis ſimilitudo foret, niſi cætera omnia congruerent.*

Cluver. in Introd. Geometr.

Figura.

Urſi.

Quid Urſi, *qui* Scutum Slawatinæ Gentis *ſuſtinent, unde & quibus ex ſilvis venerunt?* Urſinorum *gentem univerſam â* Comitibus Aſcaniæ Beringeris, *ſeu de* Behren *vel* Beringen, *qui ad* Hercyniam ſilvam *ad* Ballenſtedium *ſedem fixerant, deſcendere, Eruditi conſentiunt. Itaque* Urſi *veſtri* Hercynij *ſunt. &* Hercyniam ſilvam, *quâ defenditur & coronatur* Bohemia, *aptiſſimè repræſentant.*

Ern. Brottuff. Geneal. Anhaltinæ, init. Croll. præfat. lib. de ſignaturis Hiſtor: Boleſl. lib. 1.

Coronæ.

Tres Coronas (*primam Regiam, duas deinde Imperatorias*) *in* Clypeo Slawatinæ Gentis *intueor: primam Majoribus Tuis* EXCELLENTISSIME COMES, *Antiqui Bohemiæ Reges, alteram & tertiam* Avo Tuo Guilielmo Auſtriaci Cæſares *addidêre. Quis verò dubitet has* Coronas *toti* Bohemiæ *convenire, quæ cùm in* Imperio Romano *cenſeatur, Regúmque ſit, utramque* Coronam *veneratur ſuo vertici imminentem.*

Poculum.

Paprocius in Stemmatogr. Boh.

Pennæ.

Pier. in hierogl.

Nomen Slavatarum.

Jam ſuper Galeam *coronatam* Faſciculus *quidam viſitur quinque* Pennarum, Slawatinis *lineis conſignatus.* Poculum *id eſſe, non faſciculum, docuit originum Bohemæ Nobilitatis diligens explorator* Paprocius, *quod etiam in Veteribus* Slawatarum *Clypeis ſæpius ipſi vidimus.* Pennis, Gloriam & Victoriam *ſignificari in confeſſo eſt. Vidêre ſummâ gloriâ conſpicuos in utraque Republica in ſago & toga* Slawatas *ætates omnes; vidêre ſtantes in acie* Vngari, Auſtrij, Germani, Galli, *vidêre etiam Sabaudi gloriosè vincentes, & opima ex acie ſpolia referentes, ùt in* Syntagmate Slawatino *demonſtrabitur. Nimirum hoc Majores noſtri ſummum eſſe decus credebant:* Gloriam *ſpectare,* Gloriæ *velificari,* Gloriam *ſequi; hinc* Slavos *ſeſe, ſeu* glorioſos (Slava *enim* gloriam *ſignificat*) *appellari gaudebant, ac pleraque eorum nomina in Slavam ſeu gloriam deſinebant velut in metam* (Sobieslaw, Boleslaw, Przemyslaw, Radislaw, Bohuslaw *&c.*) *unde etiam Urbibus impoſita nomina* Wratislavia, Wladislavia, Przemyslavia *&c. Quod Univerſæ*

verſæ Genti Slavvorum commune fuit, hoc Slawata *proprium* per quandam excellentiam, *ob res fortiter geſtas adepti ſunt nomen, ut ipſam Gloriam (Slavvam)* Slawatarum *glorioſa poſteritas hæreditâſſe videatur.*

At longè alia eſt Poculi *ſignificatio: habent hoc hæreditarium in* Bohemia *munus* Slawatæ, *ut ejus Gentis* Gubernator Supremus *ſit* Pocillator, *& Pocula* Bohemiæ Regibus *miniſtret. Jam ecquis in Rebus* Imperij *tam hoſpes eſt, ut neſciat,* Bohemiæ Regum *in* Romano Imperio *munus, quæ prima eſt inter* Electores *dignitas: ad eam ſignificandam* Clypeus Regum Bohemiæ *olim erat* Leo, *qui primoribus pedibus* Poculum aureum *ſuſtinebat. Ergo* Bohemiæ Reges Pocula *miniſtrant* Imperatoribus, Slawatæ Pocula *miniſtrant* Bohemiæ Regibus.

Poculum.

Goldaſt. in libris de Bohemia.

Venio nunc ad ipſum Clypei Campum, *quem* Campum, *ſi ipſam* Bohemiam *eſſe oſtendero, apertiſſimè vici;* quod mihi tam eſt in proclivi, quàm imbercùm pluit, *ait Comicus.*

Campus in Inſignibus Slavvatarũ.

Plaut.

Qui indagandis Illuſtrium Familiarum Originibus *dederunt operam, obſervant: antiquiſſimas quaſdam nobiliſſimáſque Familias,* Fluvios Regionum *quibus imperabant, in Clypeis ſuis gentilitijs, geſtaviſſe; id quod in aliarum Regionum Clypeis, tum etiam in Regni Ungariæ Clypeo videmus. Quiſnam igitur ille* Campus, *quinam* Fluvij, *qui* Slawatinæ *Gentis Clypeum interſecant, & diſpeſcunt?* Duces *ac* Reges Bohemiæ *â* Przemyslao *deſcendentes* fluvios *tuliſſe in ſcutis in Epitome Libro I. demonſtravi;* Przemyslaus *enim* Stadicenſis *ad* Bilinam Dominus (*qui* Libuſſæ *conjugio* Bohemiam *obtinuit*) tres fluvios *in Clypeo tulit, eò quod inter tria* flumina *habitaret; at verò à* Przemyslai *poſteritate* Lucenſes Principes (*quod omnes noſtri Scriptores affirmant*) *& â* Lucenſibus Slawatæ *deſcendunt, ùt inſignis ætate patrum Hiſtoriographus* Nicolaus Artemiſius (*cui Genealogiſtæ Veteres, Novique ſubſcribunt*) *clariſſimis argumentis ex* Curia Zatecenſi, *ex vetuſtis literis, Clypeis & Anulis oſtendit.*

Fluvij.

Weleslav. in Geneal. Ducum & Regũ Boh.

At cùm tot fluminibus *irrigentur* Campi, *uberes eſſe oportet;* hortos *eſſe potiùs dixerim, quia in ijs &* Rutæ, *&* Roſæ, *&* Lilia *naſcuntur. Nemo* Roſam Bohemiæ *negârit, cùm in* Bohemia *tot Illuſtriſſimas Stirpes* Roſarum, *multis diviſas coloribus, excrevi ſſe ſciamus, ipſámque adeò* Bohemiam *inſtar* Roſæ *Chorographi nobis expreſſerint.*

Roſa in Clypeo Slavvatino.

Adſtat Roſæ Lilium, *quod quia ab ejus ſocietate* ſpinas *trahit, Patientiæ Gloriâ coronatur. Scio nonnullos docere: in* Slawatarum Clypeo *non eſſe* Lilium, *ſed* M. literam *coronatam, videlicet* Mathiæ Corvini Regis Ungariæ *nomen, cui* Henricus Novodomenſis *præ cæteris* Bohemiæ Proceribus *legitur placuiſſe. Verùm hanc conjecturam vetuſtiores ante* Henricum *Clypei Novodomenſium (in quibus* Lilium *ſpectatur) tum etiam ipſum* Henrici *hujus ſepulchrum in* Novodomenſi B. Virginis Baſilica *altè in Templi*

Liliuſm.

I. H. P.

medio eminens, satis refellit; in eo enim nulla litera M. sed Lilium *tænijs quibusdam colligatum in marmore porphyretico tam dextre visitur expressum, multis in locis, ut* Lilium *esse nemo nisi luscioſus admodum dubitare possit. Antiquior igitur est origo, neque à* Mathia Corvino *petenda. Ego existimo ad* Joannis Bohemiæ Regis *tempora hoc* Lilium *pertinere, qui pro Regibus Gallorum adversus* Anglos *pugnaturus, multam Bohemiæ Nobilitatem in* Galliam *militatum adduxit, atque inter eos* Aureæ *&* rubræ Rosæ *Proceres, utì in historia* Joannis Regis *diximus; cúmque multa præclara edidissent facinora*, Rex Galliæ Philippus *ad* Rubram Rosam Monstrantiam (*ùt in Templis vocant*) S. Ludovici *Symbolum, ad* auream *verò* Novodomensium Rosam, Lilium *Coronâ Regiâ redimitum adjecit.*

Lib. 3. histor.

Corona Rutea.

Corona Rutea *sequitur; aptissimè profectò: nam cùm* Ruta faciat Pocula tuta, *& venenis ac fascinationibus occurrat, ac deniq;* sanitatis *sit Symbolum*, Corona Rutea *neque* Bohemiæ; *neque* Slavatis *qui* Pocillatorum *obtinent dignitatem, deesse debet; hoc verò decus Majores Vestri à* Saxoniæ *Ducibus mutuati sunt. Prima Origo à* Bernardo II. Saxoniæ Duce: *cùm enim ab Imperatore* Friderico I. Investituram, *ùt vocant, A.* 1180. *acciperet, orâsse fertur Cæsarem, ut aliquo à Fratribus cæteris discrimine*, Arma Ducatûs *sui, & prærogativæ* Electoralis *dignitatem insigniret; hîc* Imperator (*ùt erat per æstum* rutâ *coronatus*) Ruteam Coronam *Clypeo supplicantis injecit, &* Electores Saxoniæ *in perpetuum ferre jussit; hanc igitur Ruteam Coronam* Elector Saxoniæ Wilhelmus III. *cùm* Annam *Neptem suam* (*ex* Hinkone Duce *Münsterbergico & filia sua genitam*) Henrico Novodomensi *desponsaret, in Nuptiarum honorem* Sponso *imposuit, eóque Electorali munere* Novodomensem Familiam *honoravit.*

Typot. l. 2. de hierograph. Gyrald. dialog. 7. Aristoteles in Prolem. Mylio in horto Philos. tit. Ruta. Henric. Bunting in Chronico Brunsvicensi, in Henrico Leone. Ælur. in hist. Franckenst. Paprocius in Spec Morav. Crato in Genealog. Reg. Boh.

Corda.

Jam ad Corda, *quæ numero octodecim sunt in* Alis Aquilarum *depicta, & tandem ad* Anchoram *veniamus. Falluntur egregiè, qui cordium istorum argumento, inter* Comites Teckenses, & Novodomenses Proceres, *nescio quæ mutuæ successionis in Bonis & ditionibus constituta pacta somniârunt, & sinè omni publicarum literarum testimonio intercessisse scripserunt. Nullum in Antiquitate, nullum in Archivis vestigium, nulla litera, nec ullum vel tenue rei tantæ indicium reperitur. Nimirum in Ludis hastarum, cæterísque Nobilitati usitatis decursibus, & præliorum simulacris, ùt fieri solet,* Novodomenses & Comites Teckenses *consociaverant arma, & tesseris mutuis datis noscebantur, quos* Fratres Armorum *appellabat Antiquitas; eas amoris mutui & fraternitatis æternas tesseras* (*cùm ità* Teckenses *vellent*) *Novodomæi suis Insignibus conjunxerunt. Hæc omnia Veteris* Bohemiæ *Gloriam significant, cujus Nobilitas cordatissima & animi plena, in* Bellis *fortem semper & præsentem animum, & in* ludis *singularem dexteritatem in totius Imperij conspectu sæpius demonstravit, ùt* Libri Torneamento-

Libri Torneæ. Reuxneri & Francolini.

rum

rum *loquuntur.* *Optimum illud est, quod Clypeus Slavvatinus spei* Ancho-
râ *consignetur:* Anchora.

Μένη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀῤῥηκτοισι δόμοισι
Εὔδον ἔμιμνε. Εν ἔργοις.

Sola autem illic spes infracta in pyxide
Intus remansit. *canit de* Pandoræ *poculo* Hesiodus.

Habes ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME COMES, *consilij mei causas, &* Bohemiæ *Universim, ac Clypei Tui gentilitij lineas parallelas; ut intelligant omnes convenientissimè ei, qui Typum Bohemiæ gerat in Clypeo, & cujus Majores in Cancellarij Munere Regum literas centum & ampliùs annis sigillaverunt, gesta eorundem Regum ac terræ Principum dedicari. Accipe igitur,* EXCELLENTISSIME COMES, *Historiam à me diligenter ex vetustissimis & probatissimis Authoribus collectam & conscriptam. Fateor ingenuè, Tuis me antiquissimis & novis semper beneficijs cumulatum vicem reddere non posse, at Tu (quod de DEO dixit* Magnus Gregorius) affectum intuere non censum; *pretium huic meo labori Tu unus potes imponere; fiet pretiosum munus (ùt in omni æstimatione monetæ videmus) si pretiosum esse volueris. Quod superest,* DEUS Optimus Maximus *Te Ecclesiæ, Patriæ, Domûs Tuæ Slavvatinæ, Societatísque nostræ bono, quàm longissimè servet incolumem!*

Pragæ in Collegio Acad: Soc. Jesu
A. 1687. die 11. Junij.

Tuus

Illustrissime & Excellentissime
Comes,

Servus, Tuo Nomini deditissimus

Bohuslaus Balbinus S. I.

FACUL-

FACULTAS
Reverendi Patris Provincialis Bohemiæ Societatis JESU.

Cùm Librum inſcriptum de Ducibus & Regibus Bohemiæ (qui eſt Decadis I. Miſcellaneorum Liber VII. à P. Bohuslao Balbino Societatis JESU conſcriptum, tres ejuſdem Societatis JESU Theologi, quibus id commiſſum fuit, recognoverint, ac in lucem edi poſſe cenſuerint poteſtate acceptâ à Patre Noſtro CAROLO NOYELLE, Societatis Præpoſito Generali, Facultatem concedo, ut Typis mandetur. In quorum fidem haſce literas manu meâ ſubſcriptas, & Sigillo Officij munitas dedi. Pragæ in Collegio Academico ad S. Clementem 15. Decembris An. 1686.

L.S.

Mathias Tanner.

Qui magno Imperio præditi in Excelſo vitam agunt, eorum facta cuncti mortales novêre; ità in magna fortunâ minima licentia eſt. Saluſt: in Catilina.

Ut Gubernatori curſus ſecundus, Medico ſalus, Imperatori Victoria; ſic Moderatori Reipublicæ beata Civium vita propoſita eſt, ut opibus firma, copijs locuples, gratiâ ampla, virtute honeſta ſit. M. Tull. Lib: 5. de Republ: & Lib: 8. ad Atticum Epiſt: 2.

Princeps mortalis, Respublica æterna eſt. Tacit: Lib: 3. Annal.

DECAS PRIMA MISCELLANEORUM HISTORICORUM.

Liber VII. Sectio I.

Duces Regésq; Bohemiæ post Czechum ex stirpe Craci & Przemysli.

Caput Primum.

Czech Gentis universæ primus Dux, Author, Patérque.

CZechicæ Slavorum Gentis in Bojohemo primordia consensu omnis Antiquitatis, testimonio Scriptorum omniũ, traditione vetustissimâ, ipsóq; etiam nomine *Czechorum* (quo *Czechi* vel *Czechitæ* domi appellamur) ad *Czechum* in *Corvatia*, vel *Croatia* Provincia Virum Principem referuntur. Hic, sive Romanæ dominationis odio, populares suos, qui nuper ex *Sarmatia Europæa* (& olim fortè in Europam ex Sarmatia Asiatica) in *Illyricum* ascenderant (ùt lib. 2. Dec. 1. memoravimus) odiosè & impotenter prementium, sive per tumultum parte aliquâ exercitûs Romani deletâ, & ereptâ militariter *Aquilâ* (unde primus Gentis Czechicæ clypeus, *Aquila nigra in flammeo campo* fuit)

à Czecho Czechitæ.

Weleslavinus ex Codicillo, in Geneal. Ducum Boh.

L. 2. Miscell. Piasecius in Chron. Polon.

A iram

Peſſina in Marte Moraviæ.

iram Romanorum, quos irritârat, metuens, ſive aliâ domi cæde factâ (nam id quoque traditur) ſive invitatu populariu̇m, qui paulò antè in Moraviæ plana vel in Bohemiæ vacuos populo ſaltus intraverant; ſive *Attilæ Hunnorum Ducis* invitatu & favore, qui *Slavorum* populis (ùt in Hunnorum Originibus legimus) plurimùm tribuebat, ſempérque *Slavos* ſuis immixtos in caſtris habebat, *Czech* noſter in *Bojohemum* aſcendit. Comites Migrationis hujus *Czecho* fuiſſe minores natu fratres duos, *Lechum*, qui Poloniam, *Ruſſum*, qui *Ruſſiam* fundârint, docet *Cromerus*, & ex Manuſcripto vetutiſſimo Miechovius; hóſque maximam *Slavicæ Nobilitatis* partem ſecum traxiſſe Scriptores omnes noſtri, & vicinarum Gentium conſentiunt, atque idem antiquarum Familiarum Origines, ùt ſuo loco probavimus, demonſtrant. De tempore acris inter Scriptores movetur diſputatio, quam monimentorum defectu ad liquidum adducere & finire non poſſumus: *Codicillus* & *Weleslavinus*, *Czechum* circa An. Dom, 278. adveniſſe affirmant, cùm jam *Boji* in Romanam Danubij ripam (quæ Regio poſtea, *Bojorum deſerta* dicta fuit) translati eſſent, aut ſponte in Noricos abiiſſent; *Welſerus* verò & *Cromerus* viri, in Hiſtoria Temporum magni, ad *Attilæ* ævum (qui ab A. 402. uſque ad A. 454. Romanum Imperium flagellavit) *Czechi* adventum poſuerunt. In eandem propè ſententiam concedit *Stránsky* Chronologus *Bohemiæ* unus è primis, qui etſi nunquam adventus *Czechi* Annum nominare voluerit, tamen cùm diſertè *Przemyslum* obiiſſe A. C. 632. affirmet, neceſſariò adveniſſe *Czechum* A. 452. cogetur admittere. At verò, qui ſeriùs ponunt, ùt *Cuthenus*, *Hagek*, *Theobaldus*, ad A. 644. multóq; magis *Schleinicius* in ſua *Vandalo-Bohemia* ad A. 800. planiſſimè à nobis L. 2. *Miſcellaneorum* authoritate antiquorum Scriptorum refelluntur. Quódq; novum refutationis caput eſt, cogitur *Schleinicius* novem Bohemiæ Duces cum ipſo *Przemyslo* & *Libuſſa*, ex hiſtoria noſtra, imò ex rerum natura expungere, & delere; quod quâ authoritate contra omnium Scriptorum torrentem fecerit, ipſe videat, cùm ab A. 864. (quo *Borzivogium* Chriſti ſacra ſuſcepiſſe fide probatiſſimorum Authorum conſtat) novem Principes tantùm imperâſſe *Bohemiæ* 50. Annis inveriſimile, aut etiam impoſſibile videatur. Ego pro certiſſimo ſtatuo, cùm maximi in hiſtoria Viri *Welſerus*, *Adelzreiter*, *Blondus*, *Crantzius*, *Bonfinius*, *Dreſſerus*, *Brunnerus* noſter, *Beſoldus*, *Wohburgius*, *Bollandus* & cæteri, quos infrà citabo, diſertiſſimè doceant Slavos ex Bohemia circa Annum Chriſti 520. in Illiricum Colonias duxiſſe, ac fundâſſe *Slavoniam* (ùt etiam oſtendi lib. 2. *Miſcellaneorum* cap. 9. & c. 18. in Animadver.) non potuiſſe *Nationem Czechorum* tanto numero augeri, & tam citò multiplicari,

I. 2. Miſcel. ex Bonfinio Ritio, Olao, &c.

Cromer. lib. 1. hiſtor. Polon. c. 14. Miech. hiſt. Polon. lib. 1 c. 2. *Czechi fratres.* In Stematographia.

De tempore advontús Czechi.

Welſerus in goicis. Cromer: in Hiſt: Pol. Petav. in Rationar, tempor.

Str. in Rep. Bohe. c. 8. 452. Cuth. in Silv. Hagek in Annal. Theob. in Huſſit.

Vid. diſſert. poſt c. 11.

cari, quæ videlicet nuper *Coloniam*, eámque non numerosissimam in *Bojohemum* adduxerat, nisi priùs ducentis aut etiam pluribus annis necessariæ propagationis causâ in *Bojohemia* consedisset. Sed ad *Czechum* redeamus.

Czech populum assvefacit laboribus, & paci.

Postquam ab antiquis & novis Bohemiæ Incolis *Czecho* delatum Imperium est, prima Ducis cura: militarem ideóque facilè irritabilem *Czechorum* populum, magno gubernationis arcano, pacatis agriculturæ laboribus, ædificationibus villarum, oppidorum, & Arcium, fossionibus metallorum, præsertim auri, argenti, & gemmarum (quibus si modicè refulserint, mox hominum avaritia capitur) illigare, & cœtibus suorum frequentandis, & communione ejusdem villæ, Oppidorum, Civitatum, ad Patriæ charitatem erudire, ut jam quædam Reipub: non alicujus multitudinis inconditæ, & volaticæ forma appareret; quod sanum & prudentiæ plenum consilium, omnes qui secuti sunt Principes, ac *Libussa* præcipuè sagacissima mulier, tenuerunt. Quæ Oppida regnante *Czecho* surrexerint, diligenter enumerat historiæ nostræ Princeps *Hagecius*: prima villa *Klenecz* à *Czecho* pro filio *Clen* condita stetit; *Czech* ipse sibi veteris Patriæ memor, castrum *Psary* construxit, quod *Libussa* à se *Libin*, posteri villâ *Teinensi* Pragæ exædificatâ *Wissehrad* vel *Wissihrad*, quòd altiorem locum occuparet, appellârunt. Viginti & septem annos *Czechus* regnavit, tantâ Imperij authoritate, clementiâ, prudentiâ, & subditorum amore, ut *Patrem* se habere universi crederent, & ipsa odia & ultiones, nè Princeps optimus gravaretur, differrent. Æternum quàm diu gens stabit trophæum *Czechus* habebit, quòd in ejus nomen gens universa transierit, ut quantum est *Czechorum*, tantum *Czecho* sit liberorum

Czechi mitissima gubernatio.

\- - - *peragit tranquilla potestas,*
quod violenta nequit,

& quæ gens obsecro, in Tyranni nomen adoptare se velit? sepultus est *Czech* in *Ctinoves* quasi dicas *honoris villa*, veris subditorum lachrymis Tumulum irrigantibus; cui arcum triumphalem saxeum (rarum in illa populi rusticitate honoris genus) posuerunt.

Ctinoves quasi dicas *honoris villa.*

Filium unicum *Klen* nomine, cùm & ingenio (quod Heroum filijs sæpe accidere videmus) & corpore debilis esset, nulla Patris merita regnandi idoneum efficere potuerunt; ità factum, ut cùm populus ob recentem Patris memoriam *Klenum* in toto deserere nollet, & *Klen* ipse conscientiâ imbecillitatis, Ducis personam sustinere cum dignitate non posset, utrique quieverint, & novi Ducis electio in mortem *Kleni*, 15. ipsos Annos, dilata sit. Mortuus est Czechus A. C. 352.

Czechi filius degener.

De Genealogia Czechi.

NIhil propè de *Czechi* Familia conſtat ; ſummo ortum genere apud *Corvatios* vel *Croatios* affirmant omnes, & ſatis oſtenditur ex ejus & fratrum Principatu, tum ex eo quoque, quòd tanta *Slavorum Nobilitas* procul in ignotas terras *Czechum* ignobilem ſequi, ejúſque auſpicijs gubernari probroſum, & malè ominatum putâſſet.

Czech Bohemiæ Dux. | *Lech* Poloniæ Dux. | *Ruſſus* alter *Czechi* frater *Ruſſiæ* Princeps.

Klen Czechi filius. *ignoratur ſucceſſio.*

Wrſſovecij cognati Ducis Czechi.

Ultra *Klenum* in ſilentio, Annalium ire non poſſumus; certum tamen habetur vetuſtiſſimam *Wrſſoveciorum Comitum* gentem apud nos & Polonos latè propagatam *Imperium Bohemiæ* ſibi deberi contendiſſe, eáque ex cauſa *Libuſſæ* conjugium affectâſſe, quòd ſe ex ſtirpe *Czechi* ortos dicerent. Sed iſtud, an virili an fæmininâ majorum ſerie deduci potuerit, nemo unquam tradidit.

Intentio Authoris in hoc libro.

Notæ in Caput primum.

CUperem *Lectores* meos ſemel intelligere: me in hoc libro, quo geſta Regum noſtrorum præcipua complector, nolle *Regum elogia texere*, neque ingeniosè & argutè ſententijs illuſtribus & vibrantibus cauſſas factorum explicare, non enim id valetudinis meæ ſtatus nuper ſideratione non leviter perſtrictus ſinit, ídque ante me argutiſſimè præſtitêre plurimi ac præcipuè Italus homo, ſed ſummus gentis noſtræ admirator & amator (ùt ex Orationibus ab eo editis elegantiſſimis poſtea patebit) *Julius Solimanus* è Societate Jesu, cujus *Duces* & *Reges Bohemiæ Pragæ* excuſos legimus, at qui recudêre omiſſo authoris nomine, habent quod de Plagio reſpondeant. Nè igitur quod nolui à me *Lectores* expectent, tria mihi in hoc libro ſtudioſiùs conſectanda ſumſi, I. *Succeſſionem* Principum ac Regum, eorúmque geſta ſingularia, tum *Chronologiam*, ac tandem *Genealogiam*. Hæc ſi præſtitero, optimè officio functum me putabo. Ac certè (ſi quid ego intelligo) hæc tria ſunt, quæ Hiſtoriam à fabularum vanitate diſcernunt, & quibus omnis ævi memoria tutiſſimè inædificatur.

Jul. Solim. Elogia Principum, & Regum Boh.

Czechi Slavica gens.

Czechicæ Slavorum gentis &c. Slavicam gentem *Czechos* eſſe dubitare nemo poteſt: id ipſe Slavicus ſermo nobis, *Polonis*, *Moſcis*, *Dalmatis*, *Croatis*, ac cæteris communis demonſtrat. Antiquiſſimi Scriptores noſtri *Chriſtannus Boleslai Fratricidæ* filius, & *Coſmas Pragenſis Decanus*, aliíque Veteres, Slavicam vel *Slavonicam Bohemorum gentem* ſemper appellant; totus in hoc argumento Secundus *Miſcellaneorum* Liber conſumitur.

Czech in Bohemiam aſcendit &c. De tempore adventûs *Czechi*, ùt dixi diſceptatur, nos mediam quandam viam inibimus, & Chronologiâ poſcente, inter An. 300. & 330. *Czechum* in Bohemiam veriſimiliter inducemus.

Ruſſus Czechi frater. In Notis.

Ruſſum, qui Ruſſiam fundavit &c. Quæ hoc loco de *Ruſſo Czechi* fratre attuli, ex *Cromero* deſcripta ſunt. Si quis hæc accuratiùs ſibi probari cupit, legat Epitomes noſtræ

noſtræ Librum 3. c. 10. & ſatis ſcio licèt pugnaciſſimus manus dabit veritati.

Maximam Slavicæ Nobilitatis partem &c. Cum *Czecho* in Bohemiam adveniſſe *Bſſovios*, poſtea *Mielniko* ædificato, *Comites Mielnicenſes* (deinde *Guttenſteinios*) appellatos, *Kolovratæos*, item *Wrſſovecios*, *Bivogios* ſeu *Leones* & *Haſenburgios*, *Kaunicios*, & qui communia cum illis arma ferunt, tum *Rzicžanios*, *Comites Bilinenſes*, *Caplirzios*, *Comites Oſecanos*, *SSvabenskios*, *Benedas*, & alios innumeros cum *Czecho* in Bohemiam adveniſſe ſcribit *Paprocius*, & nos in Stemmatographia evidenter probavimus.

Czechi comitatus nobilis. Vide Origines Comitũ Guttenſtein.

Paprocius in ſtemmat.

Poſtquam Czecho delatum Imperium eſt &c. Non continuò advenienti *Czecho* defertur Imperium, regnavit latiſſimè in his oris (ùt *Petrus Codicillus* & *Weleslavinus* tradunt) licèt evacuatâ *Boijs* & *Marcomannis Bohemiâ* rari eſſent Cultores, regnabat, inquam, in his *Zalmanius* quidam *Circipani* filius Originis Slavicæ, cui ſucceſſit *Turſko* filius, quem in prælio *M. Conſtantini* adverſus *Licinium* (quod circa A. 315. geſtum *Ricciolius ponit*) perijſſe affirmant; poſt *Turskonem* Populi veteris & Novi lætis clamoribus victus *Czech* jam ſenior, quippe Annum 60. ætatis agebat, tandem Rempublicam tractandam ſuſcepit, Anniſque dein decem ac ſeptem (veriùs 27.) imperavit. Hæc modò dicta an cum Chronologia componi poſſint paulò pòſt videbimus.

Tursko ante Czechum. vi. Lib. 2. Miſcell.

Ricciol. in Chronol. reformata.

Magno Gubernationis Arcano &c. Plurima hujuſmodi exempla ſuppeditant hiſtoriæ: portentoſas illas ædificationes Pyramidum, Templorum, Urbium, & eorum operum, quæ *Mundi miracula* appellantur in Aſia, hoc quoque conſilio ſuſceptas reor, ut populus qui numero nimiùm excreverat, teneretur, neque otio indulgens res novas moliretur. Huc etiam ſpectant Populo excreſcente deductæ in alias terras Coloniæ, ùt *Bojorum* ex *Gallia Germanica*, rurſus ex *Bojohemo Toliſtobojorum* in *Græciam* &c. & omnes propè gentium *Migrationes*, quas proſequitur *Lazius*. Eadem eſt ratio in Populis, qui otioſam multitudinem è Patria militatum emittunt, malunt enim extra Patriam quàm domi bellum geri, ùt *Helveti*, *Galli* Veteres, *Turci*, qui aliquo bello diſtinent ſuos & armis aſſvefaciunt. Ad hoc exemplum *Cæſar Sigiſmundus*, poſtquam paternum *Bohemiæ Regnum* precariò potiùs, quàm armis recuperâſſet, *Bohemos* milites exercitatiſſimos, quos domi meritò metuebat, in bellum Turcicum duxit, ut (quod prudenter obſervat *Æneas Sylvius*) ſeu caderent, ſeu vincerent, prodeſſent.

Cauſſæ cur migraverint populi.

Czechus veteris Patriæ memor &c. Czech in Croatia *Krupinam* & *Pſary* arces ditione tenebat, ùt habet *Weleslavinus*. Caſtelli hujus *Krupinæ* mentionem in Croatia ſua facit aliud agens *Bonfinius*; ex quo multùm confirmatur eorum ſententia, qui ex *Croatia* in *Bohemiam Czechum* aſſerunt appuliſſe. *Pſary* hodiéque locus dicitur poſt *Wiſſehradum*.

Weleslav. in Genealogia Ducum Bohemiæ, & in Præfat. ad Silvium Cutheni. Bonfin. rerũ Ungaricar. Dec. 3. l. 1. Loco cit.

Sepultus in Ctinoves &c. In *Budecz* ad *Welvarium Czechum* eſſe ſepultum quidam aqud *Welesvinum* tradidêre, ſed manifeſtè refelluntur à *Pulkava*, qui *Carolo IV.* imperante hiſtoriam *Bohemiæ* ſcribens, ait, *Ctinoveſij* fuiſſe, & Monumentum *Czechi* fornice antiqui operis concameratum vidiſſe. Annis compluribus, quoties mihi illac iter fuit, locum quæſivi, incolas rogavi, fruſtra fuerunt omnia, ruſtici, utpote aliunde translati indicium dare non poterant; ſenem nominabant qui illic viciniæ habitaret, ex hoc pago oriundus; tandem repertus eſt, qui advocatus, benignè locum oſtendit in horto ruſtici cujuſdam Pragâ venientibus ad dexteram ſub Eccleſia, quæ in colliculo vicino ſtat, quam nuper ibi *Lobkovicius* veſtuſtate cadentem de novo eleganter extruxit, fornix ſubterraneus tumuli multis locis corruit, cœtera ſenticetis & ruderibus malè tecta clauduntur. Porrò de Clypeo *Ducis Czechi* aptiore loco dicetur.

Sepultura Czechi.

CAPUT II.

Crocus I. Bohemiæ Dux II.

Lech deſignat Crocũ Ducem Bohemiæ.

Czechi Ducis felicitas, mitiſſima gubernationis ratio, & quædam in conſilijs divinitas populumBohemiæ grandi mœrore, poſtquam ex oculis amiſſus eſt, proſtravit: ſucceſſorem nullum, qui paria faceret, neque illum quidem, quem Patri eſſe maximè ſimilem oportuerat, inveniebant: filios enim degeneres Patrum claritas obſcurat potiùs, quàm illuſtrat. Novem aut etiam pluribus annis ijs moribus, ijſque legibus, quibus ſub Czecho aſſveverant, utcunque ſuſtinebant ſeſe, & in officio permanebant. Sed nimirum regi debet humanum genus, nec ſibi permitti. Violenta & inſidioſa ſunt vitia, contactu vulgantur, neq; fieri poteſt, ut inter malos tuta ſit innocentia, niſi pœnis cum poteſtate irrogatis coërceatur improbitas. Decimo ineunte Anno aut ſeriùs quibus aliqua in Bohemia publicæ rei cura fuit, de communi conſilio, Legatos in Poloniam mittunt, & *Lecho* fratri Imperium offerunt; maluit *Lechus* ſecura, & jam ſua Imperia obtinere, quàm aliena & ſenectuti ſuæ incommoda conſectari. Conſilio tamen fraternæ Czechorum genti tantum profuit, quantum ſi in rem præſentem veniſſet: *Crocum* (alijs *Gracchum*) in Zatecenſi Provincia arcis *Wladarz Dominum*, pro ſe commendat Legatis,qui domum reverſi legatione populo expoſitâ unius *Lechi* authoritate rem omnem confecerunt, éſtque *Cracus Pſary* ab univerſo Populo Princeps adoratus. Aliquid in Principe ſemper eſſe oportet, quod eum Populo admirabilem, ſive etiam ſi res ferat, terribilem, denique præſtantiorem ſubditis efficiat & eximat vulgo; vaticinandi ſcientiam (ùt erant illa ſæcula dæmonibus obnoxia) adamaverat, & profitebatur *Cracus;* hanc ille de ſe Populi exiſtimationem perſtudioſè fovebat, multis edictis, & Imperijs ſuis vel timorem, vel ſpem adjungens, ut aliquid de cœlo trahere edicta viderentur: eſt enim maximum divinitatis argumentum ſcientia futurorum; ad idem exemplum conjugem duxerat *Borzenam* nomine, quæ divinos afflatus mentiebatur. Rebus domi ex ſententia compoſitis *Cracus* foris amicitias quæſivit, & fœderibus,

Craci geſta.

bus, Regum maximorum exemplo, potentiam ſuam ſtabilire conatus eſt; *Weleslavinum* authorem habeo, *Cracum Marcomiro* Francorum Duci *Milenkam* filiam deſpondiſſe conjugem, & Genero adverſus *Imperatorem Gratianum* ad Moguntiacum tuliſſe ſuppetias. Jam quinquaginta, quot olim Romæ Conditor *Romulus*, in Bohemia *Cracus* regnaverat Annos, cùm ecce fraterna gens Poloni ob turbatas res ſuas Legationem ſplendidiſſimam in *Bohemiam* adornant, & ad eas componendas *Cracum* ſibi, vel Cognitorem, vel Judicem depoſcunt. Non negligenda res viſa glorioſo ſeni: advocat Procerum, ac Populi conſilium in *Pſary*, Legatorum poſtulata exponit, filium ſibi cognominem juvenem lætæ, & exporrectæ indolis, jam quatuor & viginti natum Annos, qui adſtabat lateri, oſtentat, ſi quos ex Populo ſui deſiderium teneat filium, qui & conſilio, & moribus paternis Rempublicam tractaturus ſit paria facturum. Facto à *Proceribus* initio, conſenſêre omnes, quos ille blandiſſimâ oratione conſolatus, & gratias pro ſecundiſſima in ſe voluntate verbis ampliſſimis referens, & filio, quæ Populo placerent juſtitiam, aliáſque Principum virtutes, commendans, conſilium dimiſit, brevíque pòſt *Proceribus Bohemiæ* procul deducentibus, in *Poloniam* diſceſſit. Ad Populi votum geſſiſſe Imperium in *Polonia* & *Cracoviam* de ſuo nomine condidiſſe, Poloni Scriptores tradiderunt.

De hoc bello Ricciolius in Catalogis, vidē t. 1. l. 9. c. 8. Chronologiæ reformatæ.

Cracus filium deſignat Ducem Bohemiæ.

Notæ in Caput ſecundum.

Is moribus aſſueti &c. Sarmaticos, ſeu Slavicos mores, & vitam diu adhæſiſſe primis illis *Bohemiæ* cultoribus dubium eſſe non poteſt; viros bonos, ſinè dolo & fraude, in commune conſulentes, omnia ad publicam utilitatem referentes (quod in tanta hoſtium Germanorum, quibus incincti erant, potentiâ neceſſe fuit) velut nihil proprium illis eſſet; *noſtra*, quæ tenerent ſinguli, vocitâſſe, maximos & vetuſtiſſimos Authores habeo; qua in re ridiculos quidam Scriptores ſe præbuerunt, qui cùm *auream ætatem* tribuere Populo illi novo percuperent, nè quid aureæ ætati deeſſet, *glandibus* (quas jam pridem humana vita proſcripſerat) eos vixiſſe tradiderunt, quod meritò irriſit *Æneas Silvius*.

Czechorum primi mores

Coſmas Chron: l. 1. Boloslaus chron. c. 2. Dubrav. l. 1. Stransky in Rep: Boh: l. 1. & 2. c. 5. Silvius in hiſt: Boh. Gvagnin: in chronico Polon.

Crocum alijs Cracum &c. Cracum primum nepotem fuiſſe *Czechi* Bohemorum Ducis ſcribit *Alexander Guagninus*, quem in hoc omnes alij Scriptores deſtituunt nominántque vetuſti Annales *Hledium* virum Principem, qui *Cracum* in Bohemia genuerit. Illud probatur magis, quod Poloni, atque etiam noſtri tradidêre: *Craco* vel *Croco* Romanorum genus *Gracchorum* fuiſſe, cujus ſcilicet Majores Româ in *Illyricum*, aut indicto exilio, aut aliâ causâ olim immigraſſent, nominéque *Gracchi* in *Craci* vel *Croci* ùt facilè in nominibus contingere amat, à Populo commutatum.

Craci genus à Romanis.

Milenka Marcomiri Conjux. Quæ hoc loco de *Milenka* attuli ex *Weleslavino* deſumpſi; unde verò is deſcripſerit, non laboro, favent tamen huic ſententiæ Genealogiſtæ *Reüſnerus*, & *Heninges*, ùt dicam Notis in Cap. II.; crediderim *Weleslavinum* ex *Petro Codicillo*, hunc verò ex vetuſtis Scriptoribus, qui mihi nunc ad manum non ſunt, quod de *Milenka* dicitur, deſcripſiſſe.

Adver-

Ricciolius in chronico magno chronologiæ reformatæ.

Adversus Imperatorem Gratianum &c. Hoc bellum A. C. 379. gestum ex *Riccioliÿ* nostri Chronologia apertissimè constat. *Weleslavinus Cracum* Seniorem (quem ad Imperium vocatum asserit A. C. 345.) cum *Juliano* Cæsare tuendorum limitum causâ ad Danubium depugnâsse scribit; unde id acceperit nescio, Chronologia tamen concordat: nam *Julianus Coloniam* vel *Argentoratum* post cruentum prælium A. 357. recuperavit, & Annis duobus sequentibus 358. & 359. *Francos & Alemannos* in deditionem accepit. *Vide Chronologiam nostram post cap.* 12.

CAPUT III.

Cracus II. Bohemiæ Princeps III.

Craci II. Imperium laudatissimum.

Cracus Bohemiæ Ducis Imperium non paternæ, sed multò magis propriæ virtutes sustinuerunt. Illud juveni Principi primis annis ad Authoritatem parandam idoneum maximè, quòd viveret Pater, & fortissimæ & vicinæ genti imperaret, ut si quid adversus filium moveretur, *Cracus* senior armorum terrore ex vicinia componeret; sed eò deventum nunquam est: nam primùm cùm à Patre mitti sibi Imperia ex *Polonia* fingeret, postea id sibi & Populo odiosum intelligens omisit, & pòst paulò Patre demortuo suis auspicijs *Bohemiam* rexit, maluítque virtutes patrias in seipso exprimere, quàm monita absentis audire. Literarum studiosissimus fuit, quas adhuc eo tempore in papyro, & corticibus tiliarum & salicum exarâsse, & pinxisse nostros homines *Hagecius* est Author. In Urbe *Budecz* tribus à Regio Castello Psary milliaribus (nam *Praga* necdum stabat) scholas primùm pueriles, deinde etiam cæterarum scientiarum (quæ sinè dubio in illa sæculorum Barbarie vix hoc nomen merebantur) aperuit; sola *Magia Theologiæ instar* regnabat, & præcipuum obtinebat locum, ad quam penitùs perdiscendam Princeps *Cracus* Procerum liberos invitabat, atque ut loco celebritatem adderet tres filiolas (cum prole masculâ careret) discipulas ablegavit; in his Budecensibus studijs *Przemysli Stadicensis*, cum *Libussæ Ducis* filia familiaritatem quandam initium habuisse tradunt vetusti historiæ nostræ Scriptores. Militiam quoque (Regium, ùt ità dicam, opificium) coluisse Principem *Cracum in Weleslavino* legimus, qui eum Gothorum *Regem Arbogastum* bello petijsse scribit, in quo prælio viginti *Go-*

Weleslav: in Genealogia Principum Boh.

tho-

thorum millia ceciderint; ego in nullo eorum temporum Scriptore, *Arbogaſti* apud *Gothos* regnantis nomen invenio, niſi Exſcriptoris ſit error. Verbo totum eloquar: uſque ad *Przemysli* & *Libuſſæ* Imperium, omnis *Bohemiæ* hiſtoria incerta in geſtis Ducum nutat, & pauculis exceptis Chronologiæ examen vix ſuſtinet, quid veriſimiliter ſtatui poſſit ſuo loco dicetur. Obijt *Cracus* vel *Gracchus* ætatis 86. Imperij 62. ſi *Weleslavino* credimus. Ex *Niva* conjuge inſignis proceritatis, & paris venuſtatis fæmina, nullam prolem maſculam, ſed tres filias genuit, vel ad invidiam virorum præſtantes: *Caſſa* ſororum maxima herbarum & medendi ſcientiâ, *Tetka* magicis artibus, quibus cæteræ etiam eruditæ erant, *Bohemiam* univerſam in admirationem & ſui venerationem trahebant, *Libuſſæ* licèt natu minimæ, ingenio tamen & prudentiâ maximæ, ceſsêre ſorores Imperium, Proceres ac Populus juſſerunt, nec vaniſſima & ingenij gloriâ elata virgo Imperium in viros recuſavit accipere.

Filiæ Craci II.

NOTÆ in Caput tertium.

IN corticibus tiliarum, & ſalicum &c. Ut papyrus Ægyptijs olim, ſic cæteris gentibus Cortices & tunicæ, imò & folia certarum arborum chartæ uſum præbebant, cujus confectionem tardiùs inventam docuit *Gvillandinus*, qui *Plinij* locũ lib. 13. hiſt. Nat. c. 2. corrigit, & non in *palmarum* folijs, ſed in *malvarum* ſcripſiſſe Veteres oſtendit. Vide accuratam de his tractationem apud *Robartellum* in Diſp. de arte corrigendi veteres libros, & *Milium* in *Horto Philoſophico*, tit. de *papyro*.

Charta Veterum.

Gvillandinus Tract. de papyro.

Gothorum Regem Arbogaſtum &c. Scio Arbogaſtum Comitem apud *Zoſimum*, quem ad prandium S. Ambroſius A. 375. invitâſſe legitur, is *Arbogaſtus* & *Victorium Maximi* Tyranni filium interfecit, & *Valentinianum* juniorem vulneravit A. 392. & ipſemet rerum ſuarum, & *Eugenij*, cujus partes ſequebatur, deſperatione ſibi ipſe mortem conſcivit A. 394. ſed neq; *Rex Gothorum* unquam fuit, neq; in *Gothica*, ſed in *Romana militia Magiſtri militum* ſibi munus uſurpavit; adde quòd *Weleslavinum* ipſa Chronologia apertè refutet, cùm enim apud eum *Cracus II.* A. 395. Bohemiæ Imperium ſit auſpicatus, contrà irrefragabili bonorum ejus temporis Scriptorum authoritate (quos in Chronico magno ſuo citavit *Ricciolus*) conſtet: *Arbogaſtum* A. 394. perijſſe, non potuit *Cracus* noſter niſi cum *Arbogaſto* mortuo manus conſerere. Erit igitur *Weleslavino*, alius *Gothorum Rex Arbogaſtus* quærendus.

De Arbogaſto controverſiæ.

Zoſimus l. 4.

Obijt Cracus ætatis 86. &c. Weleslavinus alioqui ad Chronologiam perattentus, malè iterum *Craci II.* ætatem cum Annis Chriſti ordinâſſe & compoſuiſſe videtur: imprimis *Cracum* ait A. C. 395. auſpicatum eſſe Imperium, ætatis ſuæ A. 24. regnâſſe verò A. 39. igitur obierit A. C. 434. at, quod addit, vixiſſe Cracum II. A. 86. evertit totum, quod dixerat: nam ſi 24. ætatis annos compleverat, A. 395. Anni 62. neceſſario adjici debent, ut 86. vixiſſe ſtatuatur; ergò non tantùm 39. Annis regnavit, ſed Annis 62. adeóq; obijſſe eum oportebat (non A. C. 434.) A. 463. cùm nihilominùs *Weleslavinus Libuſſæ* mortem in ſequentibus poſuerit A. 457. quod ſi admittatur, Chronologiâ, quam ipſe ſtatuit poſcente totum *Libuſſæ* Imperium delebitur, quod à nullo Hiſtoriæ noſtræ perito, nè quidem ab ipſo *Weleslavino* poteſt defendi. Nos in ætate *Craci* vetuſtum *Pulkavam* tum alios Scriptores ſecuti ſumus.

Craci II. chronologia.

TABULA I.

Genealogia Cracorum, vel Grachorum.

â. *Hledius* ex Grachorum Romana ſtirpe, qui cum Czecho in Bohemiam advenerat.

b. *Cracus* vel *Crocus I.* Wladorzij Dominus primùm Bohemiæ, & poſtea Poloniæ Princeps. ψ c. *Borzena* vaticinatrix. d. *Bazak* Croci frater.

e. *Cracus II.* Bohemiæ Princeps. ψ f. *Niva.* g. *Milenka*, uxor *Marcomiri* Ducis Francorum. h. *Lapak.* ψ i. *Zvratka* Claudus, ignoratur ſucceſſio. Saga.

k. *Kaſſa* ψ l. *Bivogÿ* herois. quæ condidit arcem *Kaſſin.* m. *Tetka* ψ *Slavoſij* quæ condidit *Tetin.* n. *Libuſſa* ψ *Przemysli* de qua capite ſequenti.

o. *Rodislav.* p. *Proſtoslav.* q. *Bela* uxor Koſſalij, quæ *Bilinam* condidit. r. *Hes.*

s. *Rodov.* t. *Chleboslav* .u. *Ctiboh.* x. *Lidomir.* y. *Sudiprav.* z. ab hoc Hes deſcendunt qui tabulam Scachidis geſtant in Clypeo.

aa. *Zbraslav.* bb. *Rod.* duobus fratribus deſcendit ſtirps eorum, qui Apri caput gerebant in Clypeo. cc. ab his dd. *Hruta.*

ee. *Sucoslav.* ff. *Stugmir* ſeu Stillfrid.

gg. *Mileſs*,

ab hoc Mileſſio deſcendit Familia *Kaplirziana.*

NOTÆ ad Genealogiam Cracorum vel Grachorum in Bohemia.

Cvagninus in chron: Polon:

Pulk c. 1. hiſtor: Boh. In Genealogijs.

De Marcomiro dubia hiſtoria.

Ricciol. in chron. ref. Reuſnerus. Henninges.

a. DE *Hledio* nihil addere poſſum, præterquam Virum Nobilem, potentem & celebrem fuiſſe, quódque ipſa ætas, & Chronologia perſvadent, *Czecho* coævum & comitem itinerum & viarum. Romanum genus in eo plurimi Scriptores agnoſcunt.

b. *Cracus vel Grachus I.* quem MM. SS. Codices non *Ducem*, aut *Principem*, ſed *Judicem Bohemiæ* appellant.

c. *Borzenam* aut *Bozenam* fatidicam, & vaticinatricem fuiſſe affirmat *Weleslavinus.*

d. Præter nomen *Bazak* nihil poteſt adferri.

e. *Cracus II.* longævus Princeps, de quo antè dixi, mortuus eſt A. 480.

f. *Niva* longè ante Conjugem *Cracum* obijſſe traditur.

g. *Milenka* uxor *Marcomiri* Francorum Orientalium Ducis, cujus filius *Pharamundus* primus Francorum Rex electus A. C. 420. deceſſit. quo Anno *Marcomirus* vitâ exceſſerit, non ſatis liquet; obtinebat verò *Marcomirus* proximas Bohemiæ Regiones, ùt Genealogiſtæ tradunt, ideóque facilè ex proximo *Milenkam* in Conjugem accepit; nec parva inde gloria Principibus noſtris, & qui ex Przemyslæa gente deſcendunt, *Ssvihovijs, Czerninijs*, & *Slavatis* (ùt poſtea pro-

probabitur) naſcitur, quòd ab ijs tot Regnorum & Imperiorum Monarchæ, quot à *Pharamundo* Genealogiſtæ derivant, proceſſerint, ac procedant.

h. *Lapak Croci I.* ex fratre nepos, de quo aliud nihil traditum accepimus, quàm prudentem & circumſpectum, ſed claudum altero pede, inſignem Civitatem *Kleczany* (quæ nunc pagus eſt) condidiſſe. *Hagek in Annal.*

i. *Zvratkam* dæmonum ſacris diligenter operatam habent vetuſti Scriptores, aliud nihil.

k. *Kaſſa* ſenior ſororum, herbarum gnara & artis medicæ imprimis, condidit arcem *Kaſſin* trans flumen *Wltavam* contra *Zbraslav*; rudera quædam hodiéque viſuntur, ùt dixi in prioribus Miſcellaneorum libris. De *Kaſſæ* ſepulchro hæc ampliùs Coſmas: *Kaſſæ*, inquit, *Croci filiæ adhuc hodie cernitur tumulus altè congeſtus ſuper ripam fluminis Alſæ, juxta viam, quà itur in partes Provinciæ Bechin, per Montem, qui dicitur Oſſeka.* Ubi flumen *Alſa* ſit, ubi Mons *Oſſeka* in *Bechinenſi* Provincia, etſi multùm indagaverim, fateor me neſcire, ſcient fortaſſe viarum noſtrarum & locorum periti. Kaſſæ ſepulchrum. *Pulkava c. 2. Coſmas init. hiſtor. Fortè: fluminis albeæ.*

l. *Bivojus* filius *Sudivogÿ* Slavicæ Nobilitatis quæ cum *Czecho* advenerat vir præcipuus, *Kaſſæ* conjux. Hic obvium in ſilvis *Aprum* in ſe euntem, viribus fretus, vitato ejus fulmineo impetu, auribus comprehenſum ad *Libuſſam* attulit, ideóque in militari Clypeo *Aprum* ei *Libuſſa* ferre dedit.

m. *Tetka* media ſororum Magicis ſacris, ùt cæteræ quoque ſorores, initiata, oraculis dæmonum conſulendis occupatâ, de ſuo nomine Arcem & Civitatem *Tetin* condidit, eóque loci cum Conjuge *Slavoſſio Whodbogÿ* filio habitavit, cujus honori ad *Mizam* fluvium *Slavoſſov* Urbem (quam poſteri *Beraunam* dixêre) conſtruxit, à morte ad radices Montis *Pohled*, qui *Tetino* occidentalis eſt tumulatur. *Slavoſſ* conjunx ab elegantia formæ, & robuſtiſſimis viribus ab antiquis laudatur. Tetkæ ſepulchrum.

n. De *Libuſſa* & *Przemislo* agemus Capite ſequenti.

o. *Rodislav Bivogij* filius ex militari Patris Clypeo *Apri caput* dictus, in filij nati gratiam Arcem *Rodov*, vel *Ronov* ædificavit.

p. *Proſtislav* ſolum nomen habet in antiquitate.

q. *Biela Kaſſæ* filia virilis animi mulier, factis heroicis multos ſuperavit, venationibus urſorum dedita, eâque periculosâ voluptate ſe oblectans duos urſos furentes ſuâ manu ſola confecit, & ab hoc felici eventu Medwědicé (urſorum villam) extruxit. Sed à *Bilina* Civitate, quam fundavit, & à fluvio præterfluente, quem à ſe *Bilam* vel *Bielam* appellari voluit, major & diuturnior cœpit gloria. *Koſſal* maritus *Bielæ* caſtellum *Koſſalov*, vel *Koſſtalov*, quod hodiéque ad *Litomericium* videmus, in Rupe conſtruxit. Cædem *Koſſali Hagecius* deſcripſit; *Bielæ* mariti Cæde acceptâ decimo pòſt die mœrore contabuit. De Biela. *Hagecius in Annal.*

r. *Hes Slavoſſij* & *Tetkæ* filius magni vir nominis ætate ſuâ, duas ſibi arces *Heskov* & *Nizbor* ad fluvium *Miſam* non ità procul à Patre condidit; primus in Bohemia ferrum invenit, eâque ratione ingentes opes, & celebritatem nominis ſibi comparavit.

s. t. *Rodov* & *Chleboslav* fratres. Addere nihil poſſum.

u. *Ctiboh* Civitatem *Bielam* (hodie multis dictam *Weiſvaſſer*) ædificavit in matris ſuæ memoriam.

x. *Lidomir* Annos 24. natus Patrem amiſit; juniori fratri *Bilinam*, quæ poſt Patris mortem ad eum hæreditate pervenerat, ceſſit, atque ipſe novas ſibi ſedes quæſivit, ac *Lidomiricium* ſeu Litomericium (hodie Regiam & notiſſimam Urbem) & inde non procul, *Pokraticiam* villam ſtatuit. Pokratice.

y. *Sudiprav* ceſſione utriuſque fratris *Bilinam* ditione tenuit.

Clypeus Scach. z. *Hes Slavoſſij* filius poſteritatis amplitudine & numero, quos hîc adduximus, omnes exſuperat. Tabulam *Scachidis* gerebat in Clypeo, quâ hodiéque complures ex Nobilitate noſtra meritò gloriantur, ùt *Klenovij* Comites, Equites *Janovsky*, *Dohalsky*, olim & *Koſorzÿ*. Multi ex hac gente à nobis in Poloniam immigrârunt, ùt teſtatur *Dlugoſſius*, *Paprocius* in *Klenovijs* diſertè affirmat: *Martinum Archi-Epiſcopum Gneſnenſem* A. 1118. ex hac ſtirpe nobiliſſima prodijſſe, enumerátq; in eo glorioſiſſimo Regno complures tam *Antiſtites*, quàm militiæ Duces, aliíſque honoribus inſignes *armorum fratres*, ùt antiquè dicam, ab eadem origine *Slavoſſij* deſcendentes, de noſtris dubium eſſe non poteſt, idque ex Hiſtoria *Clatovienſi* ante ſexcentos & ampliùs annos ſcripta diſcimus, & in Stemmatographia noſtra probamus, videatur *Okolsky*, & *Paprocius*.

Okolsky in Orbe Polonico. Paproc. in Klenovijs.

aa. *Zbraslav* de ſuo nomine Villam condidit cognominem, ob quam cauſſam *Cœnobium Aulæ Regiæ*, quod eo in loco *Wenceslaus VI. Rex* exſtruxit, hodiéque apud multos retinet nomen, & *Zbraslavienſe* vocatur.

bb. *Rod Zbraslavÿ* frater Villam ſtatuit *Radotin* vel *Rodoten*, ac ſi diceret *Rodi ſepimentum*, & circumvallatio: *Tyn* namque ſepem, & *Tyniti* vetuſtâ *Slavorum* voce *ſepire* ſignificat.

Hazmburgici. cc. Stirps *Bivogÿ* (cujus Majores cum *Czecho* in Bohemiam advenêre) maximos heroas Patriæ genuit, qui multiplicatâ ſobole varijs ſeſe nominibus, & ramis divisêre, ùt de *Waldek*, *Trzemſſinÿ*, *Hazmburgÿ*, *Sselenbergÿ*, *Leones &c.* omnes jam extincti ſunt, præter *Leones in Moravia* hodiéque ſuperſtites, qui ad *Aprugnum* caput, *Leonem* additum habent à Regibus, de quibus in Stemmatographia.

dd. *Hruta* ob aliam nullam cauſſam, quàm ob patrem, & filios nominatur. *Bilinam* ditione tenebat.

Sukoslav. ee. *Sukoslav Hrutæ* filius, auri & argenti ditiſſimus, cùm Duci Pragenſi *Hoſtivito* refractarium ſe contumaciter oſtenderet, & *Slavibori Comitis Mielnicenſis* ditiones fœdiſſimè vaſtaret, à Duce & *Slavibore* in arce ſua *Sukoslav* obſeſſus, & captus graves pœnas dedit, manibúſque ac pedibus truncatus in *Egra* fluvio demerſus interijt.

Stillfrid. ff. *Stugmir* (Germanis in Bavaria *Stillfrid* poſtea dictus) *Sukoslai* frater ab *Hoſtivito* in prælio captus, in Bavariam exulatum miſſus eſt. Poſt annos 13. cùm *Borzivojus Hoſtiviti* filius, quòd Religionem Chriſtianam amplexus ab Ethnicis ex Bohemia in Moraviam ejectus eſſet, revocatus domum, oblatis Ducum inſignibus; at quia lingvam patriam oblitus, de Religione inſuper Populo ſuſpectus erat, quâ facilitate admiſſus erat, eâdem ſolio Ducali dejectus; ùt ſuo loco narrabimus, in *Bavariam* remiſſus, nunquam redijt, poſtquam menſibus non ampliùs decem imperâſſet.

Mileſſov. gg. *Mileſs Sukoslai* filius ædificatâ arce *Mileſſov* parvos liberos reliquit, ipſe in prælio, quod cum *Krzeſio Budinenſi* commiſerat interfectus. Ab hujus *Mileſsij* poſterit deſcendunt lineâ virili vetuſtiſſimi Equites *Kaplirzij*, qua de re ſuo loco. Illud memorabile prorſus (quod an de alia illuſtri in Bohemia ſtirpe dici poſſit, neſcio) ex eo tempore ad nos uſque *mille* ampliùs continuis annis *Mileſſoviam arcem*, & adſitum arci terræ tractum, nunquam Dominos mutâſſe, ſempérque eam ditionem ad *Kaplirzios* pertinuiſſe, quâ cauſsâ fortaſſis adductus *Zdenko* Comes *Kaplirzius*, inſignis bello Dux Cæſari à bellicis conſilijs *Mileſſoviam arcem* dirutâ vetere novam à fundamentis opere magnifico conſtruxit.

InStemmatographia.

Kaplirzij.

Hacte-

Hactenus Genealogia Cracorum, & eorum qui *Craci* vel *Grachorum* Romanæ quondam ſtirpis Procerum, per tres ejus filias naſcentes acceperunt ſangvinem. Quam Genealogiam ex parte *Chriſtannus S. Wenceslai* nepos, & *Coſmas* poſt mille à Chriſto nato Annos hiſtoriam texens, tum *Pulkava Caroli IV.* tempore, ſed totam, ùt hîc recenſuimus *Weleslavinus* in Calendario hiſtorico A. 1590. Typis edito confirmant.

CAPUT IV.

Libuſſa Craci II. filia partim ſola, partim cum Conjuge Przemyslo IV. Duce ac Principe Bohemiæ imperat.

Libuſſa Craco patre rebus humanis exempto, ultro cedentibus, ùt antè dixeram, ſororibus, ingenij, prudentiæ, & eloquentiæ commendatione, accedente formæ gratiâ, & morum ſvavitate, anno ætatis ſuæ quinto ſupra viceſimum, Imperium à Populo ſibi delatum libens accepit. Sorores cæteræ Conjugum, & liberorum amoribus implicabantur; *Libuſſa* non eſſe ſola credebatur, quæ ipſos Deos haberet obſequentes, & quæ Rempublicam velut filiam, non molli quidem, aut ſegni, ſed delicatâ, & placidâ manu mulceret, & tractaret; additi ſunt regiæ Virgini duo, tréſve Proceres, quorum non tam audiret conſilia, quàm operâ in exequendis Imperijs uteretur. Dubitari non poterat, quin præſentia bene judicaret, quæ etiam futura pernoſſet; quidquid timebat, aut ſperabat populus, ad eam referebat, atque illa ſinè pretio reſponſa reddebat. *Sybillam* Bohemiæ poſſes dicere, quæ ut quondam illæ, fortaſſe Virginitatis merito, CHRISTUM naſciturum, perinde noſtra ſanctimoniam & gloriam *SS. Wenceslai* & *Adalberti* ſub ænigmate dua-

Libuſſæ in regendo prudentia.

Ejus opera.

Pulkava hiſt. c. 3.

rum *Olicvarum* in cœlos uſque creſcentium prædixerit. *Pragam* à limine dictam *Libuſſa* condere cœpit eo in loco ſub monte *Petrino* ubi ſtetiſſe *Caſurgium* vetuſtiſſimam Vrbem fama erat; condidit etiam *Libicium*, *Libehrad*, *Libin*, & *Liben*, *Libezicium*, & *Libieſſicium*, & plura, quæ ab ejus nomine appellationem traxerunt; præcipua ejus gloria, Arx *Libin* (*Pſary* nuper, poſtea *VViſſehradum*) Regiâ magnificentiâ conſtructa, ubi Jura Principes dicerent, & Populo dividerent Imperia. Jam annum decimum tertium invidendâ ſuo ſexui felicitate *Libuſſa* pacatè regnaverat, cùm ecce Procerum quorundam occultiſſimâ conſpiratione, qui eam ſibi Conjugem, & cum conjugio Imperium deſtinabant, ſeditione coortâ, à Populo ad Maritum Principem ſibi legendum compellitur. Fecit *Libuſſa*; ſed præteritis ſeditionis authoribus (quos ſic ulciſcebatur) ad *Przemyslum Stadicenſis* villæ Dominum, aratorem illum quidem, ſed opulentum & Nobilem ex familia *Scyphorum*; in *Budecenſibus* Scholis Condiſcipulum quondam, Equo ſuo candido deducente, Legatos mittit. Venit *Przemyslus*, & cum conjuge, ùt fieri ſolet, aſſumſit Imperium; regnatum eſt ſummâ concordiâ, &, quæ ſequitur, felicitate, *Libuſsâ* ubique concedente Conjugi: nam etſi Principatum attulerit, mulierem ſe natam eſſe meminerat. Obijt *Libuſſa* circa A. C. 505. ætatis 48. multo Populi dolore *Libicij* in porta Arcis ſuæ tumulata. *Przemyslus* quaſi adhuc viveret, cujus beneficio regnabat, viduus ad ultimam ſenectutem permanſit: Jura quædam, & Leges tulit ad Populum; Nobilitatem in partem curarum vocavit, ſuiſq; diſcrevit nominibus: Zemanos (à Zemé quod *terram* ſignificat) appellari eos voluit, qui terram, & ſubditos glebæ ſuæ adſcriptos haberent; *Wladykas* qui imperarent; *Lopotas*, qui Rempublicam curarent; bellum quoque cum *Romanis* geſſiſſe, eóſque feliciter ex *Boica* ejeciſſe; Dobroſul (quod hodie Hallas *Saxonicas* dicimus) occupâſſe armis *Welesla-vinus* eſt Author; ſed majus domi exortum eſt bellum, quod in duodenos annos protractum in grave diſcrimen conjecit Rempublicam, fœminis *Amazonibus* adverſus viros arma corripientibus, & fraude doliſque pugnantibus, tandem prælio victæ, *Wlaſtâ* omnium *Reginâ* cadente fugatæ aut captæ, ad Sexum redire cœperunt. Obijt ſenectutis morbo *Przemyslus* ætatis 90. Chriſti circiter 549. tres ex Libuſſa melioris ſexûs liberos ſuſcepit: *Nezamyslum*, qui Patri in Imperio ſucceſſit, *Radobeylum*, qui *Lucenſibus*, *Teplicenſibus*, & *Lippenſibus* imperavit, *Lidomirum*, qui Sirbiæ (quæ tum maximam *Miſniæ* & *Luſatiæ* partem complectebatur) dominatus eſt. Humatus ſub Arce Wiſſehrado ſupertorrentem *Boticz* ubi deinde & *Nezamyslus* & *Mnata* cæteríq; ex ordine Duces uſq; ad *Borzivvojum* Chriſtianum Principem ſunt humati.

Cogitur virum ducere.

Vide Notas in hoc Caput.

Przemyslũ Virum Nobilem eligit.

Przemyslus dividit populum Bohemiæ.

Ejus filius.

NOTÆ

NOTÆ in Caput quartum.

Cicogna in lib. de magia. Delrio in diſquiſitionibus magicis. Magica ſæcula.

Libuſſa reſponſa reddebat &c. Notum eſt ex ijs, qui de Magicis artibus ſcripsêre, incantationibus perfici poſſe, ut mali dæmones in vitra aliáque hujuſmodi includantur, & improbiſſimo obſequio indicium faciant rerum, quas Magus, aut Saga ſcire voluerit. *Libuſſa, Ranam* auream habebat, quam dæmon ſubierat, eíque ſignificationes dabat. Talem quoque *Eqvum* candidiſſimum, quem modò ad *Przemyslum* quærendum miſſum dixeram, fuiſſe probabile puto, qui à dæmone intus regebatur. Pſittacos, ut ſimul pretium venditori creſceret, à dæmone inſeſſos ſæpe audivi & legi, & quendam ex Pſittacis paulò triſtiorem à Domino rogatum: quid ità mœereret? reſpondiſſe: *cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui!* ſera fuit illa cacodæmonis pœnitentia!

De Sibyllis

Sibyllam Bohemiæ &c. Pro Sibyllarum defenſione ſi res ageretur multa poſſent adferri: *M. Tullius* in libris Philoſophicis CHRISTUM ab ijs prædictum agnovit, cùm fatetur initiales Sibyllinorum quorundam carminum literas nomen efficere. Videlicet græcè *JESVS Chriſtus Filius Dei. Crux.* Quæ modò de *Tullio* ſcripſeram cùm legeret quidam *Sciolus*, carpendi ſtudio, nec inſpecto priùs *Cicerone*, locum hunc confixit, addens: *de Cic. figmentum eſt.* Ego ut ſuis ipſe oculis credat, verba *Ciceronis* apponam (ex lib. 2. de Divinat.) *Non eſſe illud carmen* (de Sibyllis loquitur) *furentis declarat ea, quæ Acroſtichis dicitur, cùm ex primis verſûs literis aliquid connectitur.* Paulò pòſt: *atque Sibyllinis ex primo verſu cujuſque ſententiæ primis literis, illius ſententiæ carmen omne prætextitur &c.* Porrò vaticinia *Libuſſæ* de Montibus Bohemiæ metalliferis, de argento *Cuttnæ*, de auro *Giloviæ*, de ſtanno *Crupnæ*, de ferro *Comarovij*, aliíſque locis retulit *Hagecius*; nobis Hiſtoriam Bohemiæ hoc libro contexere propoſitum non fuit.

In Annal. Boh.

Caſurgis. Caſurgium Urbem in Bojohemo ponit *Claudius Ptolemæus* in Geographia ſub Antonino Imperatore ſcribens circa A. D. 150.

Pulk. c. 4.

Quæ Libuſſa ædificaverit

Condidit etiam Libicium &c. Libicium Arx & Oppidum dilecta *Libuſſæ* ſedes, ſita eſt ad oſtium Fluvij *Cydlinæ*, ubi ille *Albi* miſcetur; non procul, inquit *Pulkava*, *à caſtro quod hodie Kolin na Labi dicimus, diu poſt hæc tempora in ditione Slavkonis Comitis S. Adalberti Parentis. Libiehrad* caſtrum ad *Wltavam* Praga ultra milliare è regione *Tursko.* Pagus *Libczice ſub Libehrad. Libin* Arx eſt *Wiſſehradenſis* (Viſurgin quidam latinè appellant) id *Wiſſehradum* ſignificare ſomniantes. *Liben* villa hodieque ad *Pragam* viſitur; hîc *Libuſſa* centum, eáſque candidiſſimas, ſinè coloris alterius admixtione & maculis, Vaccas paſcebat. *Libieſſice, Libczoves* ſtant etiamnum, prius in Societatis noſtræ, hoc in *Lobkoviciorum Bilinenſium* ditione.

Przemyslus' vir nobilis, non ruſticus

Procerum conſpiratione &c. Etſi iſtud apertè neque *Pulkava*, neque *Hagek* dixerint tamen Aulicæ artes, fraudes & ſeditiones in *Przemyslæam* gentem fabricatæ rem oſtendunt, præſertim à *Wrſſovecijs*, qui *Libuſſæ* conjugium (quòd ex *Czechi* progenie deſcendere ſe dicebant) ſæpiùs affectârunt, eâque mortuâ Principatum ſibi deberi jactabant.

Przemyslum &c. Virum Nobilem fuiſſe docet *Weleslavinus*: nam quòd arando vires experiretur ſuas, Nobilitati nihil adverſatur, cùm legamus in Hiſtorijs ab aratro ad ſummum Romæ Imperium accerſitos, qui feliciter, ut antè Boves ità poſtea hoſtes Romani nominis ſub jugum miſerint. Argumentum nobilitatis ac potentiæ & illud adducitur: quòd tres in Clypeo ejus gentilitio fluvij tria Ungariæ flumina, *Danubium, Sauum, & Tiſam* ſignificare illuſtres Authores putent, quæ ſcilicet fuere inſignia *Zoardi Attilæ Ducis*, ùt poſtea dicam. Ob eam maximè cauſſam illuſtres quædam apud nos familiæ (quas à *Przemyslo* virili ſemper ac legitimâ ſangvi-

Quid ſignificârint tres fluvij in ejus clypeo.

gvinis lineâ deſcendere ſæpiùs jam ex *Artemiſio*, *Paprocio*, aliiſque probavi, *Peſſinâ & Crugerio* ſubſcribentibus) ejuſmodi lineas ſeu fluvios hodiéque geſtant in clypeo, licèt coloribus linearum, & campi (ùt in diviſione ejuſdem familiæ in ramos plures dum propagantur fieri, & ſemper factum eſſe videmus) nonnihil variatis. *Przemyslææ ſtirpes* adhuc in Bohemia perſeverant tres; *Slavatæ*, *Ssvihovij*, & *Czerninij*. Quod tam clarè demonſtrare poſſum, ut me in Hiſtoricorum numero haberi nolim, niſi fidem fecero. Videatur Stemmatographia noſtra, & quia illa nondum lucem aſpexit, conſulantur *Genealogicæ Tabulæ*, quas à me confectas, eædem familiæ in Arcibus ſuis affixerunt.

Tres Przemyslææ familiæ adhuc perſeverant.

Przemyslum ex familia Scyphorum &c. *Przemyslum* ex ea familia deſcendiſſe (etſi illud ante me neminem ſenſiſſe aut ſcripſiſſe ſciam) nullo negotio poteſt evinci. *Primùm*: *Slavatas* ex familia *Scyphorum* ortum habere, non modò *Paprocius* Steñata Bohemiæ noſtræ ſub Rudolpho II. recenſens, affirmat, ſed ipſe etiam *Scyphus* tribus lineis notatus, quem ſuper galeam, & coronam in Inſignibus Slawatarum videmus, palàm facit, ex quo Scypho novem Struthionum plumæ *albæ cæruleæq;* prodeuntes viſuntur. Secundò: certiſſimum eſt *Slavatinam* familiam ex *Lucenſibus* ſeu *Zatecenſibus Principibus*, qui à *Wogeno* Bohemiæ Duce *Przemysli* Pronepote lineâ virili deſcendebant, originem trahere: id non modò ſuprà citati Scriptores, ſed omnes antiqui, quicunque bella Francorum, nominatim *Ludovici* junioris (qui *Ludovici Imperatoris* filius fuit) circa A. C. 845. geſta deſcripſerunt, apertiſſimè teſtantur ac *Slavatam Wratislai Zatecenſis* Principis filium *Wlaſtislai* fratrem nominant, quem *Carolomannus Ludovici* junioris Filius, ob injuriam fratri illatam ex Bohemia, & Zatecio in Moravos ad *Raſticem*, ſeu *Radislaum* Moraviæ Regem expulerit. Hæc coævi, & vicini eorum temporum, & peritiſſimi rerum Germanicarum Scriptores: *Rudolfus* in Annalibus Francorum, Schaffnaburgenſis, *Sigebertus*, & ex recentioribus *Spangenbergius*, *Aventinus*, *Calviſius*, *Fabricius*, *Brunnerus* noſter, ac cæteri; quæ omnia probata ſunt in Tabula Genealogica *Domûs Slavatinæ*, quam Excellentiſſimo *Comiti Joachimo* Anno ſuperiore confeci; in qua nominatis omnibus majoribus à *Przemyslo* uſque ad ipſum *Comitem Joachimum* ſtemma deduxi. Porrò quinam ſint, qui *Scyphum* geſtent in clypeo, & quj ex familia *Scyphorum* eſſe cenſeantur (ùt in Italia *Caraffæ*, *Donati*, *Slavatæ* apud nos, *Czerninij*, & *Ssvihovij*, in Polonia *Cziſſove* &c.) docuerunt præſtantiſſimi *Slavicarum* gentium *Genealogiſtæ*, *Simon Okolsky* Ordinis Prædicatorum, & in Stemmatographia duplici *Bartholomæus Paprocius*; quas omnes ſtirpes *Scyphorum* cum tribus fluvijs ſeu lineis à *Zoardi Attilæ Ducis* conſangvinitate progeniem ducere, & *Itali* & noſtri *Scriptores* affirmant, congruunt omnia *Czíſs* & *Korczak Slavicâ* lingvâ *Poculum*, aut *vaſculum*, *Caraffa* Italis idem ſignificat: *Flumina* tria communis eſt nota harum omnium familiarum. His igitur ſtatutis, evidenter ſequitur: *Przemyslum Stadicenſem* ex familia *Scyphorum* prodijſſe: nam ſi *Slavatæ*, ùt vidimus, ex eadem familia deſcendunt, conſequens eſt, ut etiam *Przemyslus* ex eadem ſtirpe prodierit; utique enim non potuerunt, *Slavatæ* à *Przemyslo* orti, à *Scyphorum* gente ſi alia, & diverſa fuiſſet, poſteriùs oriri, vel in eam adoptari, & inoculari. Objici poſſet hoc loco: cur igitur vetuſti Bohemiæ Duces ac Reges (à quibus *Ssvihovij* & *Czerninij* poſt A. C. 1150. deſcenderunt Regio Jure ac Titulo per propagationem familiæ privati) cur, inquam, *Bohemiæ Duces ac Reges Scyphum Przemysleum* in clypeo omiſerunt geſtare? non adferam id, quod ex *Goldaſto* poſſet adferri: *Bohemiæ Duces* olim *Leonem Scyphum* primoribus pedibus tenentem in clypeo geſtâſſe (hoc enim *Pincernatûs* Imperij inſigne fuit) ſed ajo: exiguum iſtud Ducibus ac Regibus noſtris, qui ducales ac Regias Coronas oſtentabant, viſum eſſe Nobilitatis monimentum; ſatis illis fuit tria *Przemysli flumina* in clypeo

Slavatarum origo pervetuſta.

Rudolf. ad A. 846.

Peſsina in Marte Mor. l. 2. c. 5. f. 142. & 144.

Przemyslus ex familia Scyphorum.

clypeo depicta gestare, ac fortè res tam minuta, ùt est Scyphi similitudo, ipsâ antiquitate memoriam amisit. Exemplum manifestum in re prorsùs eadem, aut planè simili habemus: *Boleslaus Sævus* compositâ cum Ottone primo Imp. pace (ùt in *Epitome* nostra demonstratum est) *S. R. I. Dapifer*, ùt vocant nominatus est, & *Ahenum*, dignitatis insigne gestavit in clypeo, gestavit itidem ejus filius *Boleslaus Pius*, ùt in Ecclesia S. *Laurentij super Pragam* videmus; cæteri abindè Principes *Ahenum* omiserunt. Post hæc diu *Bohemiæ Reges*, *Pocillatores S. R. Imperij* appellati, Scyphum addidêre *Leoni* (ùt *Goldastus* testatur) id etiam semel, iterúmque additum tandem Reges nostri reliquête, hodiéque *Pincernatûs* retentâ dignitate emanet *Scyphus*, neque usquam in Regum nostrorum clypeis, ac sigillis conspicitur. Ad extremum id quoque notandum venit: si, ùt certum videtur, *Przemyslus* ex familia *Scyphorum* prodijt, tres illas lineas seu flumina in clypeo Regum nostrorum, & eorum omnium, qui ex Scyphorum gente prodierunt, non *Albim*, *Bielam* & *Egram*, sed maximos tres Pannoniæ fluvios, *Danubium Sauum*, & *Tisam*, quos per ditionem suam *Zoardus* fluentes habebat, significâsse & significare. De *Aquila Czechi* & *Leone Regni* nostri suo loco dicetur.

Boleslaõ Sævo Ahenum dignitatis gratiâ ab Otone I. datum.

Venit Przemyslus &c. *Przemyslum* quidam latinè *Prometheum* verterunt, providentem Virum fuisse apparet; *Pulkava* multis locis *Prophetam* & *Vatem* appellat. De prodigijs illis, quæ cùm *Przemyslo* acciderunt, legantur *Annales*, equi iter quem *Libussa Stadicium* misit, nomina trium villarum ad *Bilinam* conservant, *Brozanky*, quâ equus transvadavit, *Hliniany*, ubi se volutavit in luto, *Rzechlovice*, ubi hinnivit; *Stadice* Villa decem milliaribus *Wissehradi* distat in *confinibus*, ùt ait *Pulkavæ Regionis Litomericensis*, & *Zatecensis*. Campus, quem arabat, rotundus vel circularis est: duo jugera longus, totidem latus, nigerrimâ glebâ, cùm alij circum campi albeant. De *Coryleto* dixi in *Epitome*. De *Peronibus* seu calceis rusticis *Pulkava* testatur, asservatos inter Cimmelia *Wissehradi*, & novis Ducibus ac Regibus ostendi solitos unà cum ejusdem *Przemysli* mitra, quæ capiti Ducis imponebatur. Neque tamen rusticum *Przemyslum* aliquis suspicetur, nam rustica illa sæcula mitras suæ ætati simplici simillimas ferebant: maximè si cogitemus, alia esse Nobilitatis, alia Principum ac Regum coronatorum auro & gemmis ardentium, operimenta.

Colleg. Prag. in Bohemia Ethnica.

Pulk. c. 2.

Przemysli artes magicæ.

Obijt juxta Stransky *Libussa* circa A. 588. *Przemyslus* nonagenario major circa A. 632. nos paulò citius eos obijsse existimamus, quæ *Chronologia* infrà statuetur.

Bellum cum Romanis &c. De his bellis nihil omninò habent *Historici Bojorum*, & revera difficilè est credere hoc tempore Romanos ab Italiâ & Roma aliquid in *Bojos* tentâsse, qui domi (in Italia) malos hospites haberent, *Gothorum* multa genera, *Vandalos*, *Hunnos* (ex his *Attilam* ab A. C. 442. usque ad A. 454.) & *Herulos*, qui omnes occidentales Imperij Provincias dilacerabant, ac Romani Imperij Majestatem circa hæc tempora conculcabant. Nihilominus *Weleslavinus* diligentissimus Scriptor, rem tantam sinè authoritate veterum non posuisset; ego igitur totum in medio relinquo. Certius bellum est *Amazonicum*, quod à *Przemyslo* Annis 12. gestum, omnes omninò rerum Bohemicarum Scriptores antiqui & novi commemorant.

Bella Przemysli.

CAPUT V.

Nezamyslus V. Bohemiæ Dux & Princeps.

Nezamyslus nihil novi induxit.

PRimogenito & poſt ſe regnaturo filio prudentiſſimus *Pater*, *Nezamysli* nomen impoſuit, quaſi diceres: *nihil novi excogitantis*; nè quid ſcilicet conſtituto jam, & bonis legibus vallato Imperio, aut excogitaret novi, aut quæreret. Ergo ille congruenter nomini ſuo, quæ Pater ſtatuerat, aut legibus ſanxerat, defendere, & in uſum ac mores Populi inducere contentus, placidè, ideóque & feliciter adminiſtravit Rempublicam. Secura ſunt Imperia, quæcunque *moribus antiquis & legibus*, quæ in naturam Populi quodammodo tempore, & conſvetudine transiêre, reguntur; novæ Leges, aut novum Principem, aut mutatam & novam vel novatam Rempublicam oſtendunt; omnis novitas dura eſt, & velut nova veſtis, nunquam in totum antiquo Reipublicæ corpori congruere poteſt, alicubi longior, alicubi brevior ac ſæpiùs emendata, vix tandem aptatur. Sed quis alienæ cupiditati imperare & frænos injicere poſſit? primus quietem optimi *Principis Nezamysli*, *Rozhon Caurzimenſis Princeps* (cujus Genealogiam dabimus poſtea) turbavit: huic *Nezamyslus* amantibus, ac proinde fidis ſubditis fretus prælium obtulit, & in *Strhow* acie victum cepit, atque ut dolorem & contemptum augeret hoſti, falculâ naribus & auribus abſciſſis dimiſit, ac deinde miſericordiâ calamitatis, & potentiæ ſuæ fiduciâ *Principatui* ſuo reſtituit. Novum hoc tamen *Nezamysli Ducis* opus: Nobilitatem omnem in quaſdam claſſes partitus eſt, & Aulæ munia diviſit, ac certis temporibus illigavit, ut quiſque Nobilium quotannis ſtato tempore ad Aulam veniret, ante Principem ſtaret, agnoſcere Dominum, gratiam Principis obſequio mereri, & præmia ab eo accipere conſveſceret. *Weleslavinus* diligens Scriptor bello cum Romanis implicitum fuiſſe ſcripſit, de quo dicemus in *Notis*; gratiora & certiora ſunt domeſtica: *Pragam Urbem Libuſſæ* auſpicijs fundatam, & jam paulatim creſcentem cinxiſſe mœnibus, & multâ oblatâ immunitate, inſigni numero novorum Civium adauxiſſe narratur. Vita exceſſit *Nezamyslus* 74. ætatis, cùm 49. Annos imperâſſet, ſepultus in Hrobka ſub *Wiſſehrado* ad rivum Boticenſem non procul à Patre A. C. 598. at juxta *Stranskium* 715. nos mediam viam inter hos Annos tutiſſimam eſſe putamus.

Nezamysl. Nobilitatem ad ſe venire hono concilio induxit.

NOTÆ

Notæ in Caput quintum.

Nihil novi excogitantis &c. Quàm periculoſum ſit leges antiquas abrogare, & novas (niſi id Populus non ſentiat, quod vix, aut nè vix quidem fieri poteſt) ferre, omnes ſani politici docuerunt. *Diætæ*, quam vocant, mutatio, quantos in corpore humano tumultus & morbos parit? quantò id magìs in Republica, quæ multos habet ſtomachos, & complexionis eſt in Proceribus delicatæ, quæ dura Imperia non bene concoquit. *Non aliundè magìs*, ait Strada noſter, *labefactatur Reipublicæ ſtatus, quàm crebrâ mutatione legum.* Illud longè deterrimum, cùm leges feruntur, neque tamen ſervantur, atque ùt quidam dixit, aranearum telis perſimiles, muſcas tantùm eáſque minores irretiunt, ab avibus impunè lacerantur, hâc unâ re (etſi abeſſent alia omnia) Principis Majeſtas apud ſubditos minuitur, deridetur & planè proſtituitur: quid enim ſupereſt impunè violatis legibus, quàm, ut ſulditi audaciores aut metu perterriti, aut ſpe, & potentiâ vicini, aut domeſtici Principis lactati, obedire omninò recuſent? huic rei potiſſimùm cauſam præbet, legum inutilium multitudo contraria ſæpe jubentium, cùm ſcilicet ob earum multitudinem, an & quid deliquerimus neſciamus, & Iurisconſulto ſit opus, qui nos peccâſſe vel non peccâſſe ex legibus demonſtret. Quid de illa multitudine legum ſenſerit Magnus Vir *Juſtus Lipſius* vide in *Monitis Politicis* l. 2. c. 10. & in Centuria *Miſcellanearum* Epiſtolarum 78. Aureum *Taciti* dictum eſt in Annalibus, *corruptiſſimâ Republicâ plurimæ leges*; neq; facilius communitatem aliquam perturbaveris, quàm ſi eam legum multitudine obrueris, maximè quas humana imbecillitas ægrè obſervet; illa ſola ſtatuenda ſunt, quæ ſervari volumus & tueri. Hæc unica cauſſa eſſe videtur, cur præclari Scriptores, mediam conditionem ingeniorum, aptiſſimam eſſe Reipublicæ regendæ aſſeruerint: quòd nimirum *Nihil Novi* in Republica ſtatuant, cúmque aliud occurrat nihil, ſummam laudem in moribus, & legibus antiquis defendendis, & in uſum revocandis reponant.

Leges & cõſuetudines antiquæ conſervant rempublicam.

Strada Dec. 1 l. 5.

Multitudo Legum noxia.

Bello cum Romanis implicitum &c. *Weleslavinus* tradit *Nezamyslum Romanorum* injurijs & impotenti dominatu irritatum, collecto ſexaginta millium peditum, ſex millium Equitum exercitu, *Stativa Romanorum* in Germania vexâſſe & *Ratisbonam* uſque progreſſum, id juxta eum inter A. 499. quo regnare cœpit & inter 528. quo deceſſit, fieri oportuit; nos aliam Chronologiam ſequimur, & mortis A. C. 598. circiter ponimus ùt poſtea dicemus. Sed quod multitudinem armatorum attinet, nemo hiſtoriæ noſtræ ignarus eam incredibilem exiſtimet: conſtat quippè tantam eo ſæculo in Bohemia Populi multitudinem fuiſſe (quod in lib. 2. Miſcellaneorum probavimus) ut jam poſt A. C. 500. non tantùm in *Slavoniam* & *Croatiam* (unde *Czechus* advenerat) ſed etiam ultra *Albis* fontes prægravante domi multitudine, in *Luſatiam*, *Marchiam*, & *Miſniam*, *Colonias Slavicas* immiſerint, quod & *Pulkava* noſter, & præſtans hiſtoriæ Septentrionalis Conditor *Dreſſerus* affirmant. Innumeros in hanc rem Authores poſtea citabo.

Multitudo populi in Bohemia.

Pulkava in hiſt. Boh. Dreſſ. Millenario VI. in Brandeburg.

Stranskius &c. Is poſuit Annum mortis *Nezamysli* 715. & Patrem ejus *Przemyslum* obijſſe A. C. 632, ergò *Nezamyslus* Annis 83. regnâſſet, cùm tamen idemmet *Stransky* Annis tantùm 39. adminiſtrâſſe Rempublicam tradat.

Caput VI.

Mnatæ VI. Ducis Principatus.

Wrſſovecio-rum conatus in Regno a-dipiſcendo.

ELato Patre, *Mnata* quarto & viceſimo ætatis Anno, ùt habet *Welesla-vinus*, ſolium Ducis aſcendit, ídque ſinè rivali, ſubjectis Populis in filio Patrem *Nezamyslum* agnoſcentibus; uni omnium *Wrſſowecij Dynaſtæ* potentiſſimi res novas moliri cœperunt, non tam odio Principatûs, quàm *Przemyslææ gentis Principum*, quos *Libuſſæ* conjugem eligens contempſerat, & quòd cùm ex parentela primi Ducis *Czechi* originem ducerent, nulla tamen neque in Conjugijs, neque in creatione Principum ſuæ ſtirpis ratio haberetur. Protraxêre hæc odia *Wrſſowecij* pluribus ſæculis aliquot Ducum noſtrorum cædibus indignè perpetratis, ſed propè cum extremo ſuæ gentis ac ſuorum exitio, niſi in Poloniam receptum habuiſſent & immigrâſſent, unde iterum ob recuperatam militari virtute *Ratiborij* Moraviam, *Ducibus* noſtris & toti *Bohemiæ* conciliati; in gratiam recepti, circa A. C. 1184. in Bohemiam redierunt. Nimirùm altè in animis Nobilium inſident, & quodammodo in poſteros cum ſanguine transfunduntur, & viviſcunt odia, præſertim ſi Jura prætendantur, ſpéſque affulgeat recipi quoquo modo poſſe, quæ Majoribus noſtris erepta putamus; qua in re non parum ſæpe ambitione, cupiditate, & falsâ gloriæ ſpecie decipiuntur, qui juſtitiam habent obtentui, cùm antiquas & exoletas bellorum cauſſas quærere, ùt ait Accurſius, *ſit revangare, & turbare mundum.* Ad Mnatam, qui *Wrſſowecios* etiam ſupplicijs irrogatis ad officium adduxit, redeamus: cum *Moravis* bellum geſſiſſe tradit *Weleslavinus* Chronologiâ adverſante. Judicia correxiſſe & ordinâſſe *Mnatam* Annales noſtri commemorant; illud propè incredibile, quod *Hagecius* habet: *Mnatam* conjugi ſuæ *Strzezyslavæ* Matronæ prudentiſſimæ fæminarum judicia ceſſiſſe, ùt in *Suilo Monte* ſupra *Pragam* cum delectis Virginibus & Matronis lites fæminarum audiret, & finiret; nonne adhuc *Amazonum* recens erat memoria? an non veſtigia impotentiſſimæ mulierum dominationis remanebant, buſtis fumantibus? niſi forſitan ambitioſæ mulieri partem Imperij minimam concedere voluerit, ut mulier in toto & in ſumma nihil haberet; ùt de *Struthione* legimus, qui in manibus inſectantium caudæ *Syrma* relinquit, ut evadat corpore. Extinctus eſt *Mnata* circa A. C. (juxta Chronologiam noſtram) 651. ætatis 72. *Stransky* putavit A. 735. ætatis 44. obijſſe, in quo eum falli & lapſum eſſe facilè probabitur ſuo loco.

Nobilitas memor injuriarum.

Mulierum judicia.

NOTÆ

NOTÆ in Caput ſextum.

Mnata ſinè rivali &c. Inter innumera Regnorum, quæ hæteditaria ſunt,& vocantur, commoda præcipuum eſſe puto, quòd incertum Populo ſucceſſorem non relinquant, cúm incertæ & ambulatoriæ ſint Procerum voluntates; ob eam cauſam *Interregnorum* periculoſiſſima & peſſima ſæpe conditio eſt, quod politicorum Magiſtri omnibus paginis inculcant. Rex moriés ſucceſſorem dubium non relinquat.

Wrſſovecij Dynaſtæ &c. Hæc gens inclyta hodiéque apud nos perennat,etiam in Miſniam longè deductis colonijs, ſed in *Poloniæ* Regno innumero numero propagata, ùt ex *Okolskio* Stemmatographo Regni illius datur intelligi. Porrò *Wrſſovecij* amore militaris vitæ multis ſæculis apud nos inter Equites ſunt cenſi, ſed recepit veterem Comitis dignitatem ætate noſtrâ *Jaroslaus Sekerca de Sedczicz* amantiſſimus nominis mei, *Legionis Pedeſtris Spankavianæ ſupremus Vigiliarum Magiſter.* Sed de his in Stemmatographia Bohemiæ pluribus. De Wrſſovecijs.

Ratiborij Wrſſovecij &c. Cædes Principum indignas, & ex inſidijs perpetratas referre, non eſt hujus loci, cùm hiſtoriam continuam non ſcribamus: *Hagecius* & *Dubravius* conſulantur. *Ratiborius* ex hac gente ortus *Moraviam* nutantem & penè jam ad Polonos inclinantem, *Bohemiæ* aſſeruit, & conjunxit armis; quo merito novum Nobilitatis clypeum & arma & nomen *Sekerkarum* (quòd in prælijs acutiſſimâ ſecuri cum longiſſimo manubrio uteretur) & amneſtiam & oblivionem æternam omnium factorum, quæ majores ſui adverſus Principes egiſſent, obtinuit, recitátque diploma illud *Hagecius.* Wrſſovecij bene meriti deBohemia.

Altè in animis Nobilium inſident &c. Certiſſimum eſt Nobilibus animis altiùs infigi injurias, & odia ex injurijs nata, quàm cæteris, & vulgo mortalium. Ipſa ad gloriam novam parandam, vel ad veterem tuendam perpetua attentio (in qua naſcuntur & educanrur) extenuat ſangvinem & quodammodo ſulphuratum reddit, ut vel ad ſcintillam ſuſpicionis & læſæ famæ flammam concipiant & exardeſcant; in hanc, ùt ità dicam irritabilitatem Nobilium, qui *Struthionum* plumis plerumque exornant capita, nos olim Epigrammate luſimus ad *Struthionem.* Nobiles animi vindictæ cupidiores.

O qui Nobilibus pretioſas Struthio pennas
Concedis, ſtomachum tu quoque mitte tuum!

Nam *Struthionem* ſi vera eſt fabula, ajunt tam calenti eſſe ſtomacho, ut etiam ferrum concoquat, & diſſolvat; igitur qui pennas *Struthionis* habent, habere oportet etiam ſtomachum, quô injurias concoquant. Quòd ſi hæc in ſubitis caſibus accidere videmus quantò magìs in odijs diuturnis, quæ nobis hæreditate Majorum ſunt relicta, & tanto tempore corroborata? profectò niſi odia DEO aut Reipublicæ donentur, quæ, obſecro, major eſſe poteſt in hominum vita acerbitas? ſæpe legi Nobilibus ſigna Majorum innaſci ut *Seleucidarum* pueris anchoras, & lanceas genti cuidam *Spartanorum; Conzanorum* Regibus, Aquilas; alijs alia; ſic injuriæ Majoribus noſtris illatæ, amiſſæ Ditiones, in exilium deportationes poſteris vindicandæ, & repetendæ animis poſterorum ſæpe immortaliter inuruntur. *Iuſtin. l. 15. Israquell. de Nobilit. c. 36 Pet. Victor. l. 16. c. 8. & l. 44. c. 9.*

Cum Moravis bellum geſſiſſe &c. Hæc ad *Crzezomysli* temqora pertinere dicemus ſuo loco.

Impotentiſſimæ dominationis Mulierem &c. Exempla pauciſſima, & ſæculis rare ſunt alicujus Imperij à mulieribus bene adminiſtrati. Conſilium mulierum eſt ἄκυρον, ait *Ariſtoteles* primo Politicorum c. 13. id eſt *invalidum*, non ſatìs ad res regendas, idoneum. Mulierem optimi Scriptores nobis depingunt ſemper affectibus verminantem, adeò ut *Philo* Judæorum doctiſſimus *Mulierem* cum *appetitu* in homine comparârit. Quis igitur tam impotenti affectu laborantem, quæ ſibi impe- Malè committitur mulieri Reſpub. *Philo l. 1. Allegor.*

rare non poſſit, alijs bene imperaturam ſperet? *aut amat, aut odit mulier, nihil eſt tertium*, ait *Syrus* in Mimis (ſanctas prudentes, in Tropicis Aularum verſatas, Dominas affectuum ſuorum, ùt phœnices, ſemper excipio) memorabile fuit Imperium muliebre priore ſæculo pauciſſimis animadverſum: quippè A. 1568. in *Anglia* regnabat *Eliſabetha*, in Francia *Catharina*, in Scotia *Maria*, in Belgio *Margarita*, in Cantabria *Jana Navarra*, in Turingia *Chriſtina*, & ſi quæ aliæ.

Prudentia politica.

Partem cedere, ut in toto nihil haberet &c. Notum eſt fortaſſe Lectori meo *Organum* illud *Aulicum*, cujus fiſtulas muſicas in *Arneſti Vita* deſcripſi: poterit inter eas conſtitui *Tractus Organicus*, qui appellabitur *Pars pro toto*. Sapienti pauca! ità infantibus, quos Nutrices gerunt in pallijs, ſi fortè cultrum temere apprehenderint, & (ùt eſt natura) eripi ſibi non patiantur, pomum formoſum objiciunt, ut cultrum dimittant.

CAPUT VII.

Wogen VII. Bohemiæ Princeps.

Diſſimulatio magna pars Regalis prudentiæ.

Wogen Mnatæ filius defuncto Patre triginta natus annos imperare cœpit. Non erant tanta *Mnatæ* in ſubditos merita, ut ſecuritatem Principatûs filio facerent, ideóque à Competitore & Rivali *Rohovicio Wrſſovicenſi* in Conventu Populi penè everſus eſt; vicit tamen ortus Principalis, & ſangvis, Patris liberalitas, & magnifica *Wogenij* ipſius promiſſa, denique *Avorum* recordatio, quod maximum apud ſubjectos habere ſolet momentum: At *Wogenus* ſatis in præſentia habuit *Rohovicium* Imperio imminentem repuliſſe, donec opportuniùs haberet ſub ictu: nam diſſimulato tantiſper (quod maturari tempore debebat) odio, & conſilio; *Rohovicium* timendum adhuc, & multa auſurum cepit, & incautum brevi ſententiâ egit in furcam. Bellum *Wogeno* cum Romanis, vel alijs *Slavici* nominis hoſtibus ad *Danubij* ripam (ſi *Weleslavino* credimus) fuit. Altero bello *Saxones* (quibus anguſta erat nova Patria) *Albim* tranſgreſſos fudit repulítque; neque mirum id cuiquam eſſe poteſt: fortunatiores & fortiores plerumque fuiſſe comperio, qui pro Patria pugnant intus, quàm foris; an quòd in ſuo, & pro ſuo pugnant? an quòd aſpectu dulcis Patriæ, & conjugum ac liberûm commonentur & commoventur? an ob deſperationem, nè ſemel cæſi in perpetuum vincantur, & ſub jugum mittantur? an locus ipſe familiaris

In Patria pro Patria fortiùs pugnatur.

Stransky c. 8

VVelesl. in Geneal.

miliaris toties peragratus, & calcatus audaces facit? plures aliæ cauſæ poſſent adferri; majora tamen ſunt commoda, cùm extra Patriam bella geruntur; victum ſe eſſe & vinci agnoſcit, qui in Patria bellum gerit, jam enim hoſtem admiſit. *Ducis Wogeni* egregium opus celebratur, *antiquæ Urbis Pragenſis fundatio*; nullâ enim re glorioſiùs bonorum *Principum* commendatur memoria, quàm operibus publicis, & utilitati publicæ ſervituris; ità *Princeps* bono publico natum ſe demonſtrat; ut qui bono publico invigilat, ex quo nullum odium, ſed amorem colligit, & ſi quod odium apud ſubditos ſcintillat, extingvit. Vitâ exceſſit *Wogenus* ſenectâ ætate, in Majorum ſepulchris ſub *Wiſſehrado* tumulatus, in *Hrobka*, ùt hodiéque appellant. *Weleslavinus* Annum mortis non appoſuit, *Stransky* Annum C. 763. nominavit, quem refellemus, ponimus enim Annum circiter 689.

Notæ in Caput ſeptimum.

Natæ merita &c. Principes non ſibi tantum, quantum poſteris bene aut malè imperando proſunt, aut nocent. Fama Populorum eſt ingentis campanæ tinnitus, qui in longum tempus propagatur, nec ſonus ceſſabit niſi campanam demulſeris. Princeps qui poſteritati ſuæ conſulere cupit, ſuæ domûs fortunam in capite, & in manu ſe geſtare intelligat; ſeu in conſilijs, & in eorum executione. Cur ſtirpem ſuam odioſam eſſe Populo velit, cùm reddere eam poſſit amabilem? nemo ſubjectos Populos cæcos eſſe, & nihil videre eorum, quæ geruntur à Rege, & ejus conſilio nihil audire, nihil intelligere putet: multas manus habet Populus, multos oculos, & quidquid malus, aut bonus Princeps deſignet, ſagaciter odoratur. Ut ad propoſitum redeamus: ſæpe Pater optimo filio nocuit; contra plerumque Patris merita filio profuerunt.

Princeps famæ bonæ ſtudens cõſulit ſuæ poſteritati.

Conſilia & odia maturantur &c. Summa ſapientia eſt temporibus aptare conſilia, memini legiſſe me in fano *Apollinis Delphici* ſingulis januis ſingulas inſcriptas fuiſſe ſententias, imò verſùs Oracula Sapientiæ plena, ùt exempli gratiâ. *SI* (de quo *Plutarchus* tractationem ſcripſit) *NOSCE TE IPSVM, & præſtantiſſimum inter cætera: NOSCE TEMPVS. Salomon* cùm ad diſcendam ſapientiam primis *Libri Sapientiæ* capitibus, blandiſſimis verbis ſibi diſcipulos advocâſſet, primam & quaſi fundamentalem lectionem dictavit de tempore: *Tempus loquendi, tempus tacendi, tempus flendi, tempus ridendi &c.* quaſi in obſervatione temporis omnis humanæ prudentiæ cardo verteretur.

Tempus noſſe ſumma ſapientia eſt.

Nova Patria Saxonibus anguſta &c. Saxones adventitium eſſe Populum, & *Slavos* primitus eas incoluiſſe terras, multis *Miſcellaneorum* locis ex ſenſu meliorum Scriptorum pridem oſtendi. Idem initio *Annalium* ſuorum pervetuſtus Scriptor *Vitikindus* ad *Reginam Mathildem* ſcribens affirmat. *Saxones* veteres, *Incolas Slavos* diſcordijs inter ipſorum Duces excitatis, aliiſque, tum armis *Henrici Aucupis*, *Ottonis I.* ac cæterorum ex ſua gente Principum oppreſſerunt. Vide quæ Lib. 11. *Miſcellaneorum* ex *Dreſſero* potiſſimùm attulimus.

Diſcordia Patriorum hominum hoſtibus prodit Patriam.

Bellum ad Danubij ripam &c. Nullibi frequentiùs quàm ad flumina & ripas fluminum pugnatur ùt innumeris conſtat exemplis; dum aut navibus tranſporta-

Flumina noſcenda Duci exercitus.

tur

tur, aut vadum tentat, ac transit exercitus, laxantur ordines, & quod insolentissimus hostis pugnando vix efficeret, dividuntur, & opportuniores fiunt injuriæ. Quam ob causam *Polemici Scriptores* præcipiunt, ut militiæ Duces præcipuè Velitum Ductores, ejus Regionis in qua bellum geritur, silvas, valles & montes, angustias, impedita & paludosa loca, sed maximè flumina, vada, & ripas, perspectissimas sibi ac suis familiarissimas habere conentur. Porrò *Danubius* diu limes Imperij Romanis fuit, ùt ex *Marcomannorum, Quadorum*, & Populorum Septentrionalium bellis, quæ cum Romanis gessêre, apparet: ibi illi in ulteriore ripa Castella excitârant plurima, stativa atque etiam castra sæpe habebant quorum nomina in *Notitia Imperij* recitantur; at contrà nostri *Germani Slavique* citeriorem ripam servabant, ut ad nos illis, vel nobis ad illos, transgredi hostilitas esset. Ac mirabile illud, quod omnium penè Provinciarum, Regnorum & Imperiorum limites, vel angustijs montium & *Thermopylis* vel *Isthmo* aliquo & sinu maris, aut promontorijs, aut fluminibus, aut cæcis paludibus, aut profundissimis silvis, aut invijs & ignotis solitudinibus coërceantur, quasi natura ipsa potentiæ vicinorum & cupiditati ad aliena rapienda semper hianti, fines & frænos injiceret. Nimirùm cùm primùm Regna fundabantur, locorum opportunitas spectabatur, & quæ inaccessa, aut difficilia superatu fuerunt, pro limitibus & finibus Regnorum haberi cœperunt.

Regiones natura ipsa ferè concludit montibus fluminibus.

Pro Patria in Patria fortiùs pugnatur &c. Id patet omnium ferarum, & vel minimarum avicularum exemplo, pro cubilibus & nidulis suis pugnantium; adversarias quantumlibet rapacissimas, & violentissimas arcent, & à pullis, & prolibus teneris fortiter ac feliciter injurias propulsant.

Fera cubilia acriter defendunt.

CAPUT VIII.

Wnyslaus Bohemiæ Princeps Octavus.

Wnyslaum recētes Scriptores omiserunt, & cur

DE *Wnyslao*, quid egerit memoratu, & Principatu dignum nusquam inveni; *Hagek*, & qui eum describunt, & sinè omni rerum, ac temporum delectu, sinè omni Chronologiæ examine cæco quodam impetu sequuntur, ipsum *Wnyslai* nomen ignorant; alij verò; sed pauciores *Wnyslaum* cum *Crzezomyslo* filio confuderunt, adeóque *Wnyslaus* illaudatus, & sinè præconio, quasi privatus in historia remansit. Non satis est Principibus viris in purpura vixisse: quippe nisi Illustribus factis immortalitatem mereantur, vel ipsum nomen amittunt, vel in marginibus historiarum, velut *Glossæ* (ùt cum *Antonio* sapientissimo Imperatore loquar) leguntur. Dubitare nihilominus de ejus Principatu non licet, cùm eum *Wogeni* filium *Crzezomysli* Patrem in vetutissimis Indicibus

Marc. Anton. Imp. de vita sua.

bus *Bohemiæ Principem* annotatum videamus, idem disertè affirmat *Pulkava, Weleslavinus, Stransky*, cæteríque diligentissimi rerum Bohemicarum Scriptores. Cur verò *Hagecius Wnyslaum* libenter omiserit (cujus nomen in *Pulkava* legebat) conjecturam adferemus in *Notis*; majus de Chronologia, & *Wnyslai* ætate inter Scriptores certamen est; de gestis tacent omnes. Vitâ excessit *Wnyslaus* A. C. 785. juxta *Stranskium*, cùm duos & viginti regnâsset Annos. Nobis circa A. C. 711.

Notæ in Caput octavum.

Hagek, & qui eum describunt &c. Sunt nonnulli in Patria ij præcipuè, qui alium de Bohemia scribentem præter *Hagecium* legerunt neminem: qui ferunt ægerrimè, si *Hagecius* vel uno apice lapsus esse dicatur; statim clamorem tollunt, & penè ad furorem vociferantur: *Túne Hagecio, quo omnis Patriæ historia nititur, dicam impinges? túne eum errásse audebis dicere? talia Crugerio, Pessinæ*, ac mihi ipsi objecta sæpius memini, quòd uno alteróve in loco in re manifesta *Hagecium* hallucinatum fuisse scripseramus. Imò adeò amico referente didici, cùm alius nescio quid in meis libris laudaret, Virum alioqui in scientijs, sed in historia parum versatum dixisse: *Nunquam se in animum posse inducere, ut libros meos legeret, neque se illos magnopere desiderare; nihili*, inquit, *Authorem illum facio, qui Hagecium audeat refellere* (erat sermo de S. *Wenceslai* apparitione, *Erico* Regi Daniæ facta) atqui ego non refellebam *Hagecium*, neque rem ipsam in dubium revocabam, sed omisso *Hagecij* nomine, negabam eâ nocte, quâ cæsus est S. *Martyr Wenceslaus*, *Ericum* in Dania regnâsse, sed eam apparitionem *Erico VII.* Regi factam, qui S. *Wenceslao* apparenti Ecclesiam sub ejus nomine cum Cœnobio *Revaliæ*, ùt habent *Annales Danorum*, construxit; tempus igitur ab *Hagecio* annotatum, non ipsam historiam reprehendi. Equidem fateor, Vir magnus & historiæ nostræ *Livius* dici potest *Hagecius*, si multitudo rerum, quas attulit, spectetur; at eundem minimam Chronologiæ rationem habuisse omnes Eruditi consentiunt: in Ducibus nostris eorúmq; ætatibus ordinandis quantum DEUS bone dormitavit! quantum in Præsulibus & Archiepiscopis nostris! quantum in monetæ ratione! quantum in signandis præliorum temporibus! ut ad propositum redeam: *Wnyslaum* ex numero Principum expunxit *Hagecius* non sinè causa: cùm enim nimiâ Principum Bohemiæ multitudine & numero premeretur, & *Czechum* in Bohemiam A. C. 644. venisse, & A. C. 894. *Borzivojum* CHRISTO dedisse nomen & S. *Wenceslaum* à fratre cæsum A. C. 929. posuisset (quæ omnia tria Chronologiæ adversantur) intra ducentos octoginta quinque Annos 15. Duces cum aliquot interregnis à *Czecho* usque ad S. Wenceslai cædem (tantum enim temporis ab A. 644. usque ad A. 929. effluxit) includere coactus est, adeóque ut minorem Principum numerum haberet, *Wnyslaum* obscurum aliàs omisit, cæteris verò Principibus Bohemiæ Annos Imperij, ubi ubi poterat, decurtavit.. Atque hæc est vera ratio Chronologiæ Hagecianæ perturbatæ: at majorem admirationem meretur, quòd antè se habuerit *Pulkavam* Scriptorem egregium, qui ducentis & ampliùs annis ante *Hagecium* historiam scripsit, & optimè Regum nostrorum Chronologiam ordinavit, quem se legisse ultrò fatetur *Hagecius*; quid ergò causæ subesse potest, quòd eum non sequatur, malítque novam viam inire, quàm veterem tritam, ac certam sectari! nihil aliud inveneris, quàm quod dixi, multitudini Principum succumbere debuisse. Hanc in ratione temporum & supputa-

Hagek non in omnibus cæcè sequẽdus.

Epitome l. 1. c. 9.

Hagecius in chronologia indiligens.

Cranzius in Dania.

Pulkava nobilis Historicus Regni sub Carolo IV.

putatione annorum Hagecij negligentiam, & Chronologicas hallucinationes multis in *Epitome* mea locis ſole meridiano clariùs oſtendi; ſciendum autem neminem *Hageco* antiquiorem omiſiſſe *Wnyslaum*; qualis eſt *Coſmas*, *Jaroslaus* Præmonſtratenſis, *Franciſcus Canonicus &c.* ùt & *Pulkava* prope duobus ſeculis *Hageco* antiquior Regiâ authoritate à *Joanne Rege*, & *Carolo IV.* conſtitutus Hiſtoricus, qui Hiſtoriam ſuam An. 1330. finivit: Hagecius verò obijt An. 1553. *Coſmæ* hæc ſunt verba: *Wogen ſuſcepit rerum gubernacula, hujus poſt fatum Wnyslaus rexit Ducatum. Jaroslaus* ex Canonico Pragenſi Strahovienſis Religioſus, qui Coſmam continuavit, *Wnyslaus VI. Bohemiæ Dux poſt Przemyslum. Franciſcus* Canonicus Pragenſis, qui vixit, & ſcripſit ſub *Wenceslao, quem vocat trigeſimum, & ultimum Bohemiæ Regem* circa A. 1305. *Notandum*, inquit, *quòd iſti fuerunt Duces Bohemiæ primitus: quartus Dux Wogen, Quintus Dux Wnyslaus &c.* His antiquior Dalimil *Mezerziczky* in ſua hiſtoria Bohemiæ quam carmine ſcripſit *Wnyslaum* inter Principes numerat. *Æneas Silvius* in hiſtoria Bohemiæ capiti nono hunc titulum præfixit: *De Wnyslao VII. Bohemorum Duce*; & poſtea in contextu: *Mnatam Principem ſubſecutùs eſt Vortius* (ſeu Vogenus) *cui duo fuerunt filij, Wnyslaus & Wratislaus; inter quos partitus eſt terram: Wnyslao Praga & Ducatus Bohemiæ ceſſit. Ex Wnyslao natus Crzezomyslus &c.* Eadem habet *Cutenus* in Notis ad Silvium. Jam qui *Hagecium* tempore & ætate ſecuti ſunt omnes *Wnyslaum* nominant, ùt *Dubravius* (quanquam hîc eodem anno, quo *Hagecius* eſt mortuus) *Weleslavinus, Crato, Stransky*, & cæteri omnes, adeò ut Hagecius excuſari non poſſit.

Iarosl. in ſupp. Coſmæ. Coſm. lib. 1. hiſt. Boh. Franc. in hiſt. Boh.

Dubr. lib. 2. hiſt. Boh. Weleslav. in Genealog. Crato in Indice Princ. Boh. Stransky in Rep.

Weleslavini error chronologicus.

De Chronologia Wnyslai magnum certamen &c. Wnyslaum A. C. 656. imperare cœpiſſe tradit *Weleslavinus*; quæ Chronologia nullâ ratione poteſt defendi: cogitur enim *Weleslavinus* admittere *Vogenum Wnyslai* Patrem, & *Mnatam* Avum, hos ſolos duos, centum viginti & octo Annis *Bohemiæ* gubernacula tenuiſſe, cùm enim *Mnatæ* dominatûs initium A. 528. poſuerit, & 656. affirmet *Wnyslaum* Imperium auſpicatum eſſe; ab A. 528. uſque ad 656. Anni fluxerunt 128. quibus *Mnata* & *Vogen* regnârùnt; quæ tanta diuturnitas Imperij duorum Principum non fàtis credibilis eſt, neque ab ullo ex Scriptoribus annotata. *Paulus Stransky* diligens Hiſtoricus tradit, *Vogenum* A. C. 763. vitâ exceſſiſſe *Wnyslao* filio Proceribus commendato, *Wnyslaum* ætatis 24. eodem Anno Patri in Imperio ſucceſſiſſe, & 22. Annis in Principatu exactis A. C. 785. vivendi feciſſe finem; quæ an ſubſiſtant in *Chronologia* Principum noſtrorum, quàm in *Borzivojo* ſtatuemus, Lectores intelligent.

CAPUT IX.

Crzezomysl IX. Bohemiæ Princeps.

Crzezomysl an cum Carolo M. bellum geſſerit.

Crzezomysl, vel *Crzevomysl Wnyslai* filius juxta *Weleslavinum* A. C. 711. juxta *Stransky* Anno 785. ætatis ſupra viceſimum quintum relictum ſibi à Patre aſſumſit Imperium. Tradunt brevem fuiſſe corpore, ſed ſagacem ingenio, atque inſuper bellicoſum, & felicem Principem. Cum *Carolo Magno* bellâſſe A. 789. conſilijs & armis

armis cum *Wratislao* Patruo ſuo Lucenſi Principe ſociatis, narrat *Stransky*, & Carolum invictum cæterà Imperatorem Bohemiæ ingreſſu arcuiſſe. Id ſi admittatur neceſſum eſt dicere bello inchoato, novam pacem eodem Anno, vel proximè ſequenti cum *Carolo* factam, cùm conſtet ex Germanicis & Francicis Scriptoribus propè coævis A.C. 791. Principem Bohemiæ *Caroli* Ducibus adverſus *Hunnos* pugnantibus dediſſe per *Bohemiam* tranſitum, de comeatu exercitui *Carolino* providiſſe, auxilia præbuiſſe, ac poſtea bello fractis *Hunnis* redeuntem *Saxonicum* & *Friſonicum Caroli* exercitum per *Bohemannos* (ùt diſertè ſcribunt *Adelmus* & *Aimoinus*) velut per amicos & ſocios pacatiſſimè dimiſiſſe. Cum *Moravis* deinde ac Rege eorum *Samoslao* (ex *Samonis* Familia, qui circa A.C. 661. obierat, nato) variâ fortunâ per Duces ſuos dimicavit *Crzezomyslus*; victi ad extremum Moravi fuſtes octingentos, quos Bohemis tellure ſuâ pellendis per contemptum attulerant, ſuis tergis imprimi ſerviliter doluerunt; locus hodiéque Kyge (id eſt *baculi*) appellatur. Ego pleraque iſtorum ſub *Neklano* filio contigiſſe reor. At domi *Crzezomyslus* (ùt militaria ingenia ſolent) mitiſſimus, in Cives beneficus admodum, & benignus fuit; cinctam mœnibus *Majorem Vrbem Pragenſem* Prærogativis plurimis exornavit, & Civium in Principem amore, quàm vallis, & muris omnibus valentiore permunivit. Quo anno vitâ exceſſerit (nondum ad liquidum adductâ Chronologiâ eorum temporum) incertum eſt. *Stransky* conceſſiſſe fatis, ætatis Anno quarto & quadrageſimo, Imperij decimo nono, affirmat.

Stransky c. 7. Reip. Boh.

Vide Notas.

Adelmus in Annal. ad An. 791. Aimoinus de geſtis Franc. l. 4. Regino ad A. 791.

Bellicoſus, foris domi mitiſſimus Crzezomyslus.

Notæ in Caput nonum.

Crzevomysl, *vel Crzezomysl &c.* Ab hoc *Crzezomyslio*, vel ejus conſangvinitate credibile eſt prodiiſſe *Creſſium Hoſtiviti Principis* adverſus *Sukoslaum Bilinenſem* Ducem, ùt Hagecius ad A. 880. commemorat, qui rebus ex ſententia Hoſtiviti geſtis ad *Egram* fluvium circa A. 883. caſtrum quoddam conſtruxerit, quod poſtea *Kreſſtein* dixêre; perſeverat etiamnum hæc Illuſtris & Generoſa ſtirps, & inter Patricias *Norimbergæ* numeratur; qua de re me pridem admonuit *Chriſtophorus Arnoldus Profeſſor publicus*, magnus meus & ſtudiorum meorum Amicus, Vir omnigenâ eruditione, & orientalium lingvarum peritiâ clarus, qui *Jacobo Chriſtophoro Kreſſio à Kreſſenſtein* Illuſtris illius Reipublicæ Septemviro A. 1663. mortuo, Elogium funebre perelegans, doctum, & prudens concinnavit. Sed de *Creſſijs*, eorúmque in Bohemia noſtra ſacris memorijs erit aptior ſcribendi locus.

Crzezomyſli ſangvis hodiéque in Creſſijs Noribergæ perſeverat.

Brevem corpore, ſed ſagacem, & bellicoſum &c. Nihil hîc novi dicimus: plerumque enim breves & corneos homines animoſiores, vivaciores, magíſque irritabiles, & experrectos invenias, & qui minimè omnium contemni ſe ferant: faciliùs enim ſemel concitati incaleſcunt, utpotè *in quibus unita virtus ſit fortior*, ùt Ariſtoteles L. 3. de partibus Animal. c. 4. pronunciavit; vide *Parvorum* laudes apud *Raynaudum*, qui maximos bello Duces, eoſdem breves corpore enumeravit.

Breves ſaturâ ſæpe animoſi.

Raynaud. T. XIII. in laude Brevitatis

An Carolus M. in Bohemos pugnaverit.

Carolum Magnum Bohemiâ arcuiſſe &c. Id prorſus improbabile puto, quod narrat *Stransky*, cùm ea de re altiſſimum ſit in Scriptoribus eorum temporum, qui omnia *Caroli* bella, & quodammodo ejus paſſus numerant, ſilentium; deinde *Carolus* in hoc bello non per ſolam *Bohemiam*, ſed & *Ratisbonâ* ſolvens dextrâ *Danubij* ripâ per Noricum adverſus *Vngaros* duxit exercitum, ùt ex *Reginone* diſcimus. Duobus enim exercitibus adverſus Hunnos pugnavit *Carolus:* primum ex *Francis & Bavaris* conſtantem penes Danubium ipſe *Carolus* duxit, alterum verò ex *Saxonibus Friſijs, & Thuringis* per Bohemiam duci juſſit *Theodorico* Comite & *Meginfrido* Ducibus. Hoc bellum *Caroli*, velut extra noſtram ſphæram, omittimus, plurimi Authores præter *Reginonem*, ùt *Aimoinus*, & *Eginhardus*, & *Ado Viennenſis*, aliíque, quos *Peſſina* in ſuum *Martem Moraviæ* tranſtulit, deſcripſerunt.

Regino lib. 2. Chronic.

Aimoin. l. 4. de geſtis Francorum.

Eginhard. in vita Caroli Magni.

Ado in Annal.

Peſsina in Marte Morav. l. 2. c. 4.

Worb. volu. 8. ad A. 638 & ſeq.

Peſsina Marte Morav. l. 2 c. 4.

Bellum cum Moravis.

Rege Samoslao ex Samonis familia &c. *Samo Slavorum*, qui in ſuperiore *Pannonia, Norico*, & *Moravia* habitabant, Rex conſilio magnus, armis inclytus, de quo videatur *Worburgius*; ejus familia apud Moravos diu regnavit, ùt oſtendit *Peſſina*.

Victi ad extremum Moravi &c. *Hagek* in Annalibus conſulatur ad A. 793. & 794. belli hujus atrociſſimi cauſas, progreſſus & exitum *Bohemis* lætum latè commemorans; in eo uno corrigendus, quòd *Mnatam*, Avum ſcilicet pro Nepote, nominârit, cujus auſpicijs *Moravi Bohemiâ* cum ignominia ſunt ejecti.

Militaria ingenia &c. Id mille exemplis ab antiquitate (ſi hoc ageretur) planum facere poſſem: novi egomet clariſſimos belli Duces, verósque *Martis pullos* inter ſuos domi tam mites, & amicis commodos, ut nulla malacia æquè placida, quàm eorum animus videretur. Eadem cauſa eſt, quod militares animi ad amorem ſint proniores, ùt Ethici Scriptores notârunt, ac ſanè prudenter *Homerus Marti* armorum Deo *Venerem* conjunxit; talem nobis *Plutarchus* depingit magnum illum *Regem Demetrium* ab expugnandis Urbibus appellatum *Poliorcetem*, in bello & acie maximè ſtrenuum, & nullam dimicationem capitis recuſantem, & tolerantiſſimum miſeriarum bellicarum, at contrà in Hibernis convivantem, amantem, & delicijs omnibus diffluentem.

Milites in pace mitiſſimi.

Plut. in Demetrio.

Majorem Vrbem Pragenſem &c. Hæc major hodiéque comparatione minoris Urbis à *Libuſſa* conditæ, & *Antiqua* ob *Novam Vrbem*, quam *Carolus IV.* diù pòſt extruxit, indigitatur. Prærogativas *Veteris Pragæ* in ejus Urbis Hiſtoria adferemus.

CAPUT X.

Neklan Decimus Bohemiæ Princeps.

Stransky c. 8.

Deus ignavorum Principum tempore fortiſſimos Duces excitat.

Rzezomysl moriens duodecennem filium *Neklanum* nomine ſucceſſorem reliquit; is toto Principatûs tempore (ùt erat timidè & molliter inter fæminas educatus) timidè gubernavit, audaciſſimi & bellicoſi Patris propè degener filius. Sed dono cæleſtis providentiæ factum, ut *Neklani* tempore egregij bello Duces exiſterent, qui Principis authoritatem conſilijs, & armis,

armis, ubi maximè opus erat, apud Cives & Milites ſuſtinerent. Bohemiam pro puero Principe (ità Pater moriens ſtatuerat) *Wratislaus Lucenſis* Princeps patruus regebat, quo extincto *Neklan* ſuis auſpicijs adminiſtravit Rempublicam. Ad hoc unum profuit timor, ut cautiſſimè militiæ Duces legeret, *Proſtislaum* de *Chlum*, & *Czaslaum* nobiliſſimæ *Woracziczkiorum* ſtirpis (à quo *Czaslaviæ* nomen) pluréſque alios, qui *Moravis* cum quibus gerebatur bellum fugatis, ipſam etiam *Iglaviam Urbem* in limine Moraviæ ſitam, captam incendêre. *Wlaſtislao* Principi Lucenſi (aut *Wratislao* potiùs) res novas molienti *Sstirum* de *Chegnova* periculis militaribus aſſvetum oppoſuit, íſque *Wlaſtislao* priùs in acie manu ſuâ interfecto, gloriosè in victoria occubuit. Adverſus *Saxones*, & deinde adverſus *Carolum*, *Caroli Magni* filium pro *Avaribus* & *Hunnis* pugnantem, *Neklan* extra Patriam infeliciter bellum geſſit; nam *Lecho Duce* An. 805. in prælio cæſo, *Mildruhum* ſuffecit, qui pariter in bello cecidit, quod bellum omnium diligentiſſimè *Vorburgius* deſcribit, licèt *Lechonem Poloni* Ducem ſuum, qui ſcilicet auxilio *Slavis*, & *Moravis* advenerit, *Peſſina* verò eundem *Moraviæ Regem* fuiſſe exiſtimârint. Hæc omnia bella *Stransky* & *Weleslavinus Neklano* adſcribunt (qui 35. Annis geſto Imperio Anno ætatis ſexto & quadrageſimo Chriſti 839. deceſſerit) mihi inveriſimile videtur illud de Annis Chriſti; reliqua tolerari poſſunt, ſed probabile videtur aliquam bellorum iſtorum partem ad *Crzezomyslum Patrem*, aliqua etiam ad filium *Hoſtivitum* pertinere, qui imperare cœpit A. C. 802.

Dubrav. l. 2. hiſt. Boh.

Vorburg. Volum. 10. Hiſtor.

Notæ in Caput decimum.

Molliter inter fœminas educatus &c. Plurimùm in Principes educatio poteſt, eſt enim potentior quàm *Nutricum* ubera, quas cum maximo delectu admoveri Regijs infantibus *Medici*, & morum *Magiſtri Ethici* præcipiunt; diſcunt pueri Regum inter fœminas, ad gratiam loqui, timere ubi timore opus non eſt, omnia ad teneritudinem quandam referre, nihil aggredi periculoſum, licèt cum gloria conjunctum; & quamvis ætas virilis ſangvinem Majorum in venis exſuſcitet, tamen ùt funiculus ſericeus tortus, & adſtrictus, facillimè ſeſe retorquet & evolvit, ità Principum animi primâ illâ educatione fracti & intorti, ſuâ ſponte ad mollitiem revertuntur. *Neklan* Princeps cùm nihil egregium & victurum præſtiterit merito *Nihil fecit*, perinde ùt *Ludovicus Carolomanni* filius apud nos habebitur.

Magna cura educandi Principes.

Aimoin. l. 5. c. 41.

Egregij bello Duces exſtiterunt &c. Illaudabile eſt Principem ſuos militiæ Duces non nôſſe, non allocutum eſſe. *Syneſius* lib. de Regno ad *Arcadium Imperatorem* multis probat, neceſſarium eſſe Duci, milites nôſſe, adeò ut etiam Vexilliferos majores nominare poſſit. Inter alia ſic loquitur: *Nemo eſt, qui non coram Rege pericula velit ſuſcipere*, tum inducit ex *Homero Agamemnonem Gregarios* milites nominatim vocantem, æquales *fratres*, ſenes *Patres* appellantem.

Princeps familiaris ſit bonis militibus.

Varietas in Principum familijs.

Bellicoſi Patris degener filius &c. Mirabile illud eſt, quod Scriptores omnes obſervârunt ex fortiſſimis ignaviſſimos naſci, ex Sapientiſſimis plerumque ſapientiæ egentes, unde illud *Heroum filij noxæ.* Imò adeò *Bodinus* diligens Author obſervat: uſu venire, ut crudelem Principem ſequatur juſtiſſimus, & mitiſſimus: Sic *Neronem Galba*, *Domitianum Nerva*, *Heliogabalum Alexander*, *Pertinax Commodum*, *Gordianus Maximinum &c.*

Bodinus in methodo hiſtoriarum l.1 c. 6.

Wratislaus Lucenſis Princeps patruus &c. Difficilis & multum intricata *Wratislai* hujus, & *Lucenſium* ſeu *Zatecenſium* Principum Chronologia eſt: *Pulkava* pervetus Sriptor *Vogeno* filios duos attribuit, alterum *Wnyslaum* cui Pater Pragenſem Provinciam tradiderit, alterum *Wlaſtislaum* (non *Wratislaum*) cui *Lucenſis Provincia* relicta ſit à Patre: ex hoc *Wlaſtislao* genitum *Wratislaum*, qui cum *Neklano* acre & internecinum bellum geſſerit; poſtea capite ſequenti bellum Lucenſium cum Pragenſibus deſcribens, non *Wratislaum* ſed *Wlaſtislaum* appellat, cujus filium *Zbislaum*, *Thuringus* ejus *Pædagogus* occiderit. *Weleslavinus* duos *Vogeni filios Wnyslaum* Pragenſem & *Wratislaum* Lucenſem agnoſcit; ex *Wratislao Wlaſtislaum* prodijſſe affirmat, qui à Styro *Chegnovienſi* in prælio occiſus, parvum filium *Zbislaum* nomine reliquerit à *Thuringo* natione Srbio interemtum in glacie. *Stransky Nobilis Bohemiæ Scriptor Wratislaum Lucenſem* Principem A. 804. tutelam *Neklani Pragenſis* Principis Nepotis ſui ex fratre ſuſcepiſſe, deinde cùm fatis conceſſiſſet, *Wratislai* hujus filium *Wlaſtislaum* (quid non ambitio deſignat?) Pragenſis Principatûs cupiditate *Neklano* Duci bellum indixiſſe ſcribit, obijſſe verò *Neklanum* A. 839. *Hagecius* quid ſenſerit minimè curandum videtur: is enim res actas diligenter perſequi contentus Chronologiam neglexit, & mirabiliter confudit, quod Sole clariùs in *Epitome* noſtra rerum Bohemicarum demonſtravimus. Jam quid tenendum ſit breviter dicemus: imprimis *Pulkavæ* ſententiam Germani Scriptores coævi, paulò pòſt citandi refellunt, qui *Wratislaum Lucenſem Principem* (corruptè illi *Witztrachum*, utì *Radislaum Moraviæ Regem*, *Raſtizem* appellant, ùt oſtendit *Peſſina*) nominant, pro quo *Ludovicus II.* A. C. 856. contra *Slavatam* ejus fratrem bellum geſſerit; admittendus igitur in *Lucenſium Principum* numerum *Wratislaus*, quem *Pulkava* prætermiſit. Contra *Weleslavinum* facit, quòd cùm *Wnyslaus Wratislai Lucenſis Principis* frater, juxta ipſius Chronologiam A. 656. Bohemiæ imperare cœperit, & *Wratislaus* eodem Anno *Lucenſem Regionem* à Patre traditam cum Principis titulo acceperit, fieri omninò non poſſit, ùt *Wratislaus* vivendo, & fratrem *Wnyslaum*, deinde *Crzezomyslum* ſuperârit, ac tandem *Neklani* tempora attigerit, Annis enim centum & pluribus regnâſſe eum dicere cogeremur; quôd ſic oſtendo: A. 656. cœpit *Lucenſibus* imperare, fuerit Annorum ſaltèm 18. (cùm ejus frater ſenior *Wnyslaus* 24. ageret Annum, ùt habet idem *Weleslavinus*) *Wnyslaus* verò Annis 55. juxta eundem regnârit, auſpicatus enim eſt Imperium, ùt ipſe dixit Anno 656. ejus autem filius *Crezomyslus* A. C. 711. qui 19. annos exegit in Principatu, & cùm 12. annorum eſſet, ſub tutela hujus *Wratislai* fuit, ùt idemmet affirmat, cúmque evidenter ex illius ævi Scriptoribus conſtet *Wratislaum Lucenſem* Ducem variâ fortunâ ab A. 846. cum *Ludovico Ludovici Imperatoris* filio in ipſa Bohemia bellum geſſiſſe, eâdem operâ *Weleslavinus* cogetur admittere, *Wratislaum* annis 108. regnâſſe. Quod nec quidem inter exempla totius mundi Regum inveneris. Jam *Stransky* quoque ſententiam ex eodem capite nutare neceſſe eſt: cùm enim affirmet, *Wratislaum* Ducem A. C. 789. *Caroli Magni* in Bohemia conatus, *Crzezomyslo Pragenſi* Duce, armorum ſocio, fruſtraneos feciſſe, & cùm id quoque conſtet, ùt dixi, *Wratislaum* adhuc A. 846. vixiſſe, additis annis juventutis, quibus Principatum adijt, erit neceſſariò concedendum minimùm 80. annis Principatum tenuiſſe, quod nec ipſe *Stransky* concedit.

Pulkava c. 10. hiſtor.

Lucenſium Principum chronologia emendatur.

Duo Wratislai Lucenſes Principes admittendi.

Omnes

Omnes hæ difficultates conciliabuntur, & momento evaneſcent, ſi (quod ego ſentio) duos *Wratislaos Lucenſes Principes* faciamus, ídque admitti oportere ſic evinco: imprimis pro certiſſimo debet haberi: *Vogeni* filium, & *Wnyslai* fratrem *Wratislaum* fuiſſe, cui Pater Lucenſem Regionem moriens reliquerit; id omnes Hiſtorici & Scriptores Bohemiæ veteres ac novi (uno *Pulkava* excepto, qui ſibi, ùt antè monueram, adverſatur) uno ore, ac ſententiâ affirmant. *Vogeno* Pragenſi Principi ſucceſſit *Wnyslaus*, qui annis 20. tum *Crzezomyslus*, qui annis 42. deinde *Neklanus*, quem 51. annis imperâſſe dicunt, tandem *Hoſtivitus*, ſub quo bellum in Bohemia movit *Ludovicus*, *Ludovici Imperatoris* filius contra *Slavizam* vel *Slavatam* Lucenſium Ducem A. 846. qui *Slavata* fratrem ſuum *Wratislaum* natu majorem Principatu depulerat, ùt omnes coævi Scriptores (diſertè nominato *Wratislao Lucenſi Principe*, quem *Ludovicus Slavatâ* ad Moravos ejecto, paterno ſoliô reſtituit) teſtantur. Hæc in unum *Wratislaum* cadere non poſſunt, neque ætas hominum iſtud credere ſinit; igitur duo diverſi *Wratislai* Lucenſium Duces ſunt admittendi, atque in hunc modum *Genealogia Lucenſium Principum* ordinanda.

Vogen Bohemiæ Princeps.

- *Wnyslaus* Pragenſis Princeps.
  - *Crzezomyslus* Princeps Pragenſis.
    - *Neklan* Princeps Bohemiæ.
      - *Borzivojus* Princeps Pragenſis.

Reliqua adferentur ſuo loco.

- *Wratislaus I.* Princeps Lucenſis *Wnyslai* frater.
  - *Wratislaus II.* Princeps Lucenſis, qui Senior adverſus *Neklanum* pugnavit.
    - *Wlaſtislaus* Princeps Lucenſis.
      - *Zbislaus* puer occiſus à Pædagogo.
    - *Slaviza* vel *Slavata* frater *Wratislai*. Fundator familiæ Slavatarum.

Vivat Poſteritas!

Cautiſſimè Duces militiæ legit &c. Magna in hoc cura Principi adhibenda eſt, cùm bene dictum ſit à *Chabria: Terribiliorem eſſe Cervorum exercitum Leone Duce, quàm Leonum agmen ducente cervo*, quod ex eventu hujus belli apparuit.

Militiæ Duces magno delectu præficiendi. *Plut. in Apophteg. ad Trajanum.*

Proſtislaum de Chlum &c. Hunc *Proſtislaum* affirmat *Peſſina* ex ſtirpe *Slavatarum* ortum habuiſſe, qua in re ſecum ipſe pugnat: nam cùm aſſerat *Slavatas*, ex *Lucenſium* Principum ſtirpe per *Slavizam* vel *Slavatam Wratislai Principis Lucenſis* fratrem deſcendere, qui in *Moraviam* exul profugerit, ídque factum eſſe dicat A. 856. & *Proſtislaum Neklani* Ducem appellet, *Neklan* verò circa A. C. 800. ùt paulò pòſt probabitur deceſſerit, non potuit ex *Slaviza* Originario *Slavatarum* utpotè longè poſteriore, *Proſtislaus* deſcendere, niſi illuc confugiat (quod ego libenter admittam) *Proſtislaum* non ex *Slaviza* vel *Slavata*, ſed vel à *Wratislao vel Wlaſtislao* Lucenſibus Principibus progenitum.

Proſtislaus non fuit ex Slavatis.

Wlaſtislao res novas molienti &c. Periculoſum eſt nova Regna concupiſcere; multi cùm aliena concupiſcunt, amiſerunt ſua; irritantur vicini, ſubditi enervantur. Ejuſ-

Principes ambitioſi debili ſtomacho cõparantur.

Ejuſmodi Reges comparantur ſtomacho morbo bulimiæ laboranti, qui omnibus cibis inhians nunquam ſatiatur, imò quò plùs ederit, famet magìs calore nativo, per tot cibos congeſtos debilitato; unde quolibet paſtu vix non ſuffocatur, & tandem emaciatus, & concoctioni debitæ minùs aptus hominem ad extrema deducit.

Principe occiſo periclitatur totus exercitus.

Sſtir in victoria gloriosè occumbit &c. Sapienter *Neklanus* militiæ inexpertus & rudis pro ſe fortiſſimum Ducem in hoſtes emiſit, &, ùt ait *Terentius*, *ipſus ſibi loco cavit*: nam ſi cecidiſſet (quid enim aliud expectandum erat, à timido & belli ignaro Principe?) omnis fortuna Pragenſis Principatûs cum eo cecidiſſet; exemplum habemus in *Franciſco* primo Galliarum Rege, quo capto *Galli* fugerunt. Cæſo *Epaminonda* Thebanorum victoria, licèt clariſſima, nihil emolumenti ad ſummam rei attulit. Ingeniosè *Satyricus Lucianus* fingit apud inferos *Alexandrum Magnum* à Philippo Patre reprehenſum acriter (licèt in acie *Alexander* non ceciderit) quòd vitæ prodigus, laudis cupiditate incenſus, in medios hoſtes toties incurrerit, séque & milites ſuos tam bene de ſe meritos, & Regna ſua omnia in diſcrimen conjecerit. At *Neklanus* etiam in hoc laudari poteſt: quòd tantum Ducem *Sstirum* pro ſe miſerit, qui ſtrenui Ducis munia obeundo, hoſtium Ducem obtruncârit in acie, licèt in victoria vitam amiſerit. Ità *Leonidas Spartanus*, qui cum trecentis tantùm militibus in anguſtijs pugnans contra *Xerxem*, innumerabilem exercitum trahentem (decies centena millia quidam Scriptores fuiſſe dicunt) in ipſum *Xerxem* vim ſuam omnem convertit, eique moriens diadema è capite avulſit. Idem præſtitit *Fabius Maximus* cum ſuis triginta in *Annibalem* pugnans, qui mortuus eſt in diademate *Annibalis*, ùt monet *Plutarchus*.

Plutarch. in Parallelis.

CAPUT XI.

Hoſtivitus Bohemiæ Princeps XI.

Aliqui fundant jura ſua in armis.

Hoſti-vit alio nomine *Milehoſt* (quod idem ſonat, quaſi dicas *Hoſpitalis* & *Humanus*) placidè, utpotè à Patre relictum aſſumſit Imperium! erat jam idoneus Regno, & viceſimum octavum agebat annum ætatis, cùm imperare cœpiſſet. Fratrem habebat *Mſtibogium*, vel *Ctibogium Caurzimenſis* vel *Zlicenſis* Provinciæ Ducem, qui primus pacem publicam turbavit; nimirùm in illa ſæculi Barbarie, cùm Evangelij Lux abeſſet, nihil inconceſſum ambitioni ſuæ cruenti Duces exiſtimabant; jus erat in armis, & Regionum fines, cùm ſuperbia & potentia creſcerent, illis decreſcere videbantur; ſed *Mſtibogium* egregiè perdomuit *Hoſti-vitus*. *Sukoslaus* deinde *Bilinenſis* Dominus *Tetcæ Craci ſecundi filiæ* Propronepos renovavit bellum, & *Staviborij Mielnicenſis* Comitis (ſanctæ *Ludmillæ* Patris)

Patris) ditiones ferro & igni pervaſtans totam *Regionem Pragenſem* in ultionem accendit; prælio victus, cùm ſe in Arce ſua, quam *Sukoslavv* à ſe nominaverat, clauſiſſet, expugnatus, truncatis manibus & pedibus in flumen *Egram* injicitur, quæ omnia cap. 3. hujus libri, & in *Notis* ad id caput à me narrata recordor. His proſperis ſucceſſibus, ùt fit, elatus *Hoſtivitus*, majora moliri cœpit, venítque in ſpem, quæ olim in *Sorabis Carolus Magnus* armis occupârat, ea ſe recipere poſſe. Pax æquavit omnia: nam An. 840. *Francofurtum* ad *Ludovicum Pium* Imperatorem cum *Celedrubo* patruele profectus, pacem optimis conditionibus fecit, primus quòd ſciam noſtrorum Ducum, qui cum Imperatoribus amicitiam coluerit. Pacem ſanctè colente *Hoſtivito Lucenſis Provincia* inutili & inconſulto, deinde, ùt malorum conſiliorum mali, ùt plurimùm ſunt exitus, propemodum exitiali bello flagravit, quod An. 846. inchoatum annis 10. variâ fortunâ acceptis, & redditis cladibus protractum eſt. An. 850. *Saxones* & *Franci*, qui fidem datam violaverant à *Bohemis Lucenſibus* magnâ clade affecti, tantùm non ſub jugum ſunt miſſi, ùt narrant *Rudolfus*, *Schaffnaburgenſis*, *Calviſius*, *Brunnerus* noſter, omnéſque rerum Boicarum Scriptores. Porrò *Hoſtivitus* circa An. C. 849. aut quod poſtea probabitur 856. vitâ exceſſit. Septemdecim Imperij annos tantùm ei tribuit *Stransky*, quod in tanta multitudine & varietate actionum vix adducor, ut credam. Conjux *Hoſtivito* fuit *Miloslava* de *Dvvorce Hraboslai* filia, quam ex ſtirpe ſua deſcendiſſe hodiéque gloriantur Equites *Borinij*; ex hoc conjugio natus eſt *Borzivojus I. Bohemiæ Princeps Chriſtianus, quod felix fauſtúmque ſit.*

Fœderum violatores puniuntur à Deo.

Boriniorum antiqua Proſapia.

Notæ in Caput undecimum.

Hoſtivitus quaſi Hoſpitalis &c. Nulla virtus divitias commendat magìs, quàm *Hoſpitalitas*, & in excipiendis Hoſpitibus magnificentia; ejus rei Symbolum ſunt arbores illæ, quæ alienos ramos adoptant ſibi, & fovent ac nutriunt ùt ſuos; talis *Platanus* & *Morus*, in quibus *ficus* libenter hoſpitatur; ipſa *morus* in caſtanea fago, & pyro, aliæque innumerabiles, quas noſter *Forerus* in *Viridario* refert. Pulcherrimum ſpectaculum, *cùm ramum ramus adoptat*, ùt canit *Ovidius*. neque hâc ratione arbor vileſcit, ſed potiùs exornatur velut *Eireſione* apud Græcos, de quo eleganti ramo, & varijs iiſque pulcherrimis ſtirpibus conſtante, vide *Strabonem* lib. 1. & *Suidam*. Adde, quòd etiam in Barbaris, Hoſpitalitatem magnis præmijs affecerit Deus, referúntque *Annales Polonorum Piaſtum Cruſvicenſem* ea ſola de cauſa Imperium *Poloniæ* meruiſſe, atque ut ejus familia tot ſæculis perennaret, quòd hoſpitalem ſeſe exhiberet omnibus, qua de re vide *Cromerum* in Hiſtoria Poloniæ.

Forer. Diſp. de Plantis.

Beneficentia populo Principem conciliat.

Fratrem habebat Mſtibogium &c. Hunc alij *Ctibogium*, alij *Diepoldum* (quod nomen poſt multa ſæcula primùm notum eſſe cœpit) appellant. Fractus à fratre *Hoſtivito*, ùt erat inquies animi, bellum in *Moravos* transferre cupiebat, in ipſo belli

Hoſtiviti humanitas.

apparatu, à Cacodæmone ſtrangulatum in Arce *Ohbi* *Weleslavinus*, alij fulmine ictum perijſſe ſcribunt; multum eâ tempeſtate in homines Deo connivente mali dæmones poterant, ut ſi non ritè aut minùs ſolennibus verbis adorarentur, cultores ſuos interficerent, quod mille exemplis, vel ex *Bohemiæ hiſtoria*, probari poteſt: filium parvulum *Mſtibogij* (quem alij *Radislaum*, alij *Drzslaum* idigitant) *Hoſtivitus* ætatis, & fortunæ miſeratione ad ſe recepit, & *Budecij* literis excolendum optimis Magiſtris commiſit, eíque adulto poſtea paternam ditionem, & *Principis titulum* reſtituit. Hunc eundem *Radislaum* exiſtimat *Weleslavinus*, quem *Principatui Pragenſi* imminentem & inhiantem, ut Populo parceret, S. *Wenceslaus* ad ſingulare certamen provocârit, quod prorſus inveriſimile eſt: faciamus enim eum cùm ab *Hoſtivito* ad Scholas Budecenſes mitteretur (circa A. C. 840. tunc enim regnavit *Hoſtivitus*) decennem fuiſſe, cùm viciſſim conſtet Divum *Wenceslaum* ante An. 920. non attigiſſe Rempublicam, ùt dicemus poſtea, igitur *Radislaus* cùm provocaretur minimùm 90. annos ætatis numerabat, ridiculum autem fuiſſet capularem ſenem à Divo Wenceslao Juvene in duellum vocari. Sanè de eo Scriptores vitæ S. Wenceslai, ùt de æquali, & juvene non de effæto ſene loquuntur. Exiſtimo igitur alium *Radislaum* eúmque juniorem fuiſſe ſenioris *Radislai* filium aut nepotem, qui S. Wenceslao negotium faceſſiverit, victúſque miraculo vocis cœleſtis, *nè feri*, ducente eum *Pragam* velut in triumpho SS. Duce Chriſti fidem ſit amplexus.

De Radislao

Placidè Imperium aſſumſit à Patre relictum &c. Hoc maximè bonum eſt hæreditariorum Regnorum, quòd Imperio incertum ſucceſſorem non relinquant, proinde præſcindatur omnis ſpes inquietis & turbulentis ingenijs res novas moliendi; augeſcit periculum inde, quòd nemo tum ſit, qui clavum Regni teneat, cui ſubditi adhæreſcant, & periculum propulſent. Reipublicæ Romanæ interitui nihil aliud cauſam dedit, quàm quòd Imperatore mortuo *Senatus Romanus* & Legiones diſſentirent, & de Electione novi Imperatoris convenire illi ſententijs, hi armis non poſſent; adeóque factum ut uno propè tempore triginta Imperatores, veriùs Tyranni, cum ſummo Majeſtatis Romanæ & Imperij dedecore numerarentur. Videantur Politici præſtantiores; qui unâ ſententiâ omnes hæreditaria Imperia præferunt Electivis; qua de re prudentiſſimè diſputat in Argenide *Barclayus*.

Hæreditarium Regnum ſecurius, quàm electivum.

Jus erat in armis &c. Si gladio Jus ad Regnum acquiritur, omnis Princeps ad Regnum alienum occupandum jus habebit. Gladio non alligatur juſtitia, ſed juſtitiæ gladius datur in manum, ut juſtè vibretur. Injuſta arma & cum nullo Juris titulo ingeniosè & ridiculè deſcripſit *Abele in Metamorphoſi Telæ judiciariæ* vocátque illud Fauſt-Recht/ in hunc ſenſum Rex neſcio quis moriens dixiſſe fertur, cùm incertum hæredem in Regno relinqueret, multóſque filios haberet, eum fore ſucceſſorem ſibi, qui ex filijs acutiorem enſem haberet; *Julio Cæſari* eâdem ratione gladius velut titulus juſtitiæ fuit, nam ùt narrat *Appianus*: cùm retinere exercitum vellet, vetante *Marcello Conſule* & *Senatu*, *Cæſar* admotâ rd gladij capulum manu reſpondit: *hic impetrabit*. Turcæ hodiéque gladium, & potentiam amorum ſuorum jus habere ad omnia Regna exiſtimant, veteri exemplo *Scytharum* & *Sauromatarum*, quî *enſem in terram defixum* pro Deo colebant, eíque ſacrificabant, innuentes: magnum eſſe *Deum Gladium*, qui Regna alijs daret, alijs eriperet. Unde ingeniosè *Divus Auguſtinus* in libris de Civitate ſcripſit: *Remotâ juſtitiâ quid Regna ſunt, niſi magna latrocinia*? vidêre hoc *Athenienſes*, qui quotannis infeſtis ſolennibus *Enſem* poſt multas accuſationes condemnabant, eúmque cædium Authorem proclamabant, ſignificantes, magnum illum aliquando eſſe injuſtitiæ miniſtrum. O quàm multorum *enſes ab Athenienſibus* hodie accuſari & damnari poſſent!

Gladius ſæpe iniuſtitiæ ſervit.

App. l. 2. de bebis civil.

Ælian. Var. Hiſtor. l. 8.

Proſperis

Proſperis ſucceſſibus elatus &c. Felicitas pleroſque infatuat, ideóque ingeniosè *Horatius fortunâ dulci ebrios* vocavit, quòd proſperis ſucceſſibus homines quodammodo inebrientur. Gravis eſt ſententia *Gobryæ* apud *Xenophontem*, quam exemplis approbare poſſumus: *Difficiliùs reperitur, qui ſecundam, quàm qui adverſam fortunam bene ferant*, & *Tantalum* ait *Pindarus, non potuiſſe concoquere felicitatem ſuam.*

Felicitas multis infelix fuit.

Muretus l. 5. variar. lect. c. 15.

Cum Celedruho Patruele &c. Hæc de *Celedruho* habet *Weleslavinus*; ſed quis ille *Celedruhus* non adjicit; filium nihilominus *Mſtibogÿ Celedruhum* ab aliquibus appellatum poſtea alio in loco tradit, ſed nullâ ratione ſuſtineri hoc poteſt, cùm *Hoſtivitum Francofurtum* veniſſe A. 823. affirmet, quo Anno *Radislaus* ſeu *Celedruhus* natus non erat, ùt Chronologiam examinanti patebit. Quod A. 823. attinet à *Weleslavino* indicatum, quo *Francofurtum Hoſtivitus* acceſſerit, accurati, & ad Chronologiam attenti Scriptores A. 840. *Francofurti* iniviſſe fœdus *Hoſtivitum* cum *Imperatore Ludovico* poſuerunt, idem ſenſit *Stransky*, cùm ait *Ludovicum Pium Imperatorem*, percuſſo cum *Hoſtivito* fœdere, *eóque Socio Imperÿ* appellato paulò pòſt obiſſe, id eſt, ùt habet *Ricciolus* 20. Junij A. 840. ſed neque tum *Celedruhus* comes *Hoſtivito* eſſe potuit, ùt ex dictis, quæ attulimus patet.

De Celedruho.

Peſsina in Marte Morav. l. 2. c. 5 Stransky in Rep. Bojem. c. 8. Ricciol in Chronolog. reform. in Chronico magno.

Lucenſis Provincia exitiali bello &c. Hujus belli ſummam faciam ex antiquiſſimis Scriptoribus, *Rudolpho Fuldenſi, & Lamberto Schaffnaburgenſi, Sigeberto*, deinde ex cæteris rerum Saxonicarum & Boicarum Scriptoribus, præſertim ex *Brunnero*, A. 846. *Ludovicus, Ludovici Imperatoris* filius, ùt *Saxones* tumultuantes compeſceret, cum exercitu inſtructiſſimo in *Saxoniam* contendit; erat ei neceſſarium iter, per aliquam *Bohemiæ* partem, & nominatim per *Lucenſem Provinciam. Hoſtivito Pragenſi Duce* (plures enim tunc *Bohemiæ Duces* imperitabant) ob fœdus nuper ictum, nihil ſe commovente, *Wratislaus Lucenſis Dux* (quem *Aventinus* & cæteri Germaniæ Scriptores corruptè, ùt in aliarum gentium nominibus facere ſolent, *Wiztrachum* vocant) ſtolido prorſus conſilio, *Ludovicum* tranſitu *Regionis Lucenſis* prohibere conatus, bellum quod *Saxonibus* inferebatur, in ſe recepit. Protractum eſt bellum in duos aut tres annos cruentiſſimo ſemper, & ancipiti Marte; ſed A. 849. vel ſequenti *Ducum ſuperbiâ ignominioſam cladem*, ùt loquitur noſter *Brunnerus*, *accepêre Germani, ac ferro Bohemorum conciſi, ignominiaq́, & vulnerum pleni in caſtra pecorum more acti ſunt, denique pro capite decidere coacti pro magno impetrârunt, utì ſalvis corporibus abire ſibi ex Bohemia liceret.* Annis ſequentibus reparata clades, & poſt iteratos conflictus complures, *Wratislaus Lucenſis* imperata facere, atque obſides dare compulſus eſt. Conquiêrunt deinde bella & *Wratislaus* armorum ſatur, & ſenio gravis relictis adultis filijs duobus vitâ exceſſit Anno Domini 854. Patri ſenior filius *Wlaſtislaus*, more omnibus propè gentibus uſitato, in Principatu ſucceſſit; hoc indignè ferens minor natu filius *Slavata* (*Slavitagus* vel *Slaviza* ab aliquibus appellatur) Optimates Civéſque Lucenſes prece, pretio, ac promiſſis cùm deliniviſſet, ſibíque faventes reddidiſſet, nullo negotio *Wlaſtislaum* fratrem deturbavit è ſolio, ſéque ejus loco *Principem* conſtituit. *Wlaſtislaus* omnis conſilij & auxilij inops primùm ad *Ctiborium Soraborum Ducem* paternum amicum confugit, & in exilio vixit; re ad *Ludovicum Carolomanni* filium delatâ (qui ad ſe bella & paces iſtarum Provinciarum, neſcio quo jure, niſi potentia & vis jus faciant, pertinere putabat) menſe Auguſto anni 856. per *Sorabos* iter faciens, Duce illorum *Ctiborio* unà aſſumto, adverſus *Slavatam* duxit exercitum. *Slavata* juvenis acer, & ad bella natus, qui gloriam & vitam juxta haberet, egregiè tutatus eſt locum (etſi agri omnes *Lucenſes* arderent) & longè antè præparatis commeatibus, viris & armis, *Ludovici* conatus fortiter non minùs, quàm feliciter eluſit. Sequens annus non æquè *Slavatæ* felix illuſit: peroſi impotentem juvenis dominationem Optimates Civéſque, qui ſolâ

Lucēſe bellum à Francis geſtum.

Slavatæ ex Lucenſi Principatu dejecti.

utilitate fortunam ſuam metiuntur, legitimum reſpiciebant *Principem*, quo ille animadverſo neque Civibus, neque muris ſatis fidens, ad *Borzivogium* recentem, & primi anni Principem, cognatum ſuum primò, deinde cùm fœdera non ſinerent, ad *Radislaum Moraviæ Regem* ſe recepit. Interim *Wlaſtislaus* exul, Imperium recuperavit; frater ejus *Slavata Dux Radislai* conſtitutus & pacis & belli arbiter inter *Radislaum* & *Carolomannum* factus, in utramque partem authoritate, conſilijs, & manu multùm fortunam *Radislai* adjuvit. Quæ omnia *Brunnerus* noſter, *Aventinus*, *Spangenbergius*, aliíque antiquiores Scriptores commemorant. Hinc manifeſtè patet, quod in Epitome & alibi ſæpe diximus, *Illuſtriſſimam Slavatarum gentem à Przemysle* deſcendere: cùm enim à *Wratislao Principe Lucenſi* originem ducant, neceſſariò conficitur, eos ex Ducum Pragenſium ſangvine proficiſci; quid autem *Slavata* vel *Slaviza* in *Moravia* geſſerit, & quâ ratione ejus poſteritas in *Bohemiam* redierit, in *Stemmatographia* latiùs diximus.

Slavatæ in Moraviam ſe recipiunt.

Brun. Annal. Bojor. p. 2. l. 6. ad A n. 857.
Avent. Annal. Boji. l. 4

Spangen. in Chron. Sax. ad A. 856.

Conjux Hoſtiviti Miloslava &c. Connubia Principum magno delectu, & conſilio iniri debent, quia facillimè familiam Principalem in gravia pericula conjiciunt. Ideò non malè dictum eſt, *à Proba Falconia* inſigni Poëtria, *mulierem eſſe argumentum ingens*, propter quas, ſcilicet, tot bella ſuſcipiuntur, tot cædes perpetrantur. Decipit Principes audacia, & libertas fœminea, & novi mores, quibus perditè, cùm odiſſe debeant, *uxorij Principes* delectantur. In conjugijs Principum maximè ſpectanda ſunt tria illa, quæ in Rhetorum Scholis decantantur: *utile*, *honeſtum*, *delectabile*. Utilitatem Princeps quærit in conſangvinitate & affinitate, quæ amicos parit, in bello & pace armat & exornat. Cùm gloriæ & dignitatis ſuæ retinentiſſimos *Principes* eſſe oporteat, ea familia eligenda eſt, quæ æqualis, aut non multum inferior ſtatu Principis habeatur. Quod ſi connubio plures amicitiæ acquirantur, & familia quantumcunque nunc exilis, tamen olim honorata & Imperatoria fuerit, ingens lucrum ex ejus cognatione acquiret Princeps, eámque ſibi in obſequijs omnibus (quaſi novus fortunæ Conditor) obnoxiam reddet.

Conjugia Principibus magno conſilio ineunda.

DISSERTATIUNCULA DE ADVENTU CZECHI, ET INITIO CZECHORUM.

MAlè conciliata lis eſt, & nunquam definita ſatis de Czechi adventu, ſúntque in ea re tam diſcrepantes ſententiæ, ut non centum, ſed quingentis annis à ſeſe diſtent, ùt in *Notis ad Caput primum* hujuſce libri diximus. Repetam breviſſimè quid autores ſentiant, & refellam nervosè, tum ſententiam meam (quam toties à me, exprimere conati ſunt maximi in Hiſtoria viri, *Peſſina*, *Crugerius*, & amicus meus R. D. *Boleluczki &c.*) aperiam. Ante omnia notandum eſt, qui de *Czechi* temporibus & adventu ſcripſerint, in tres claſſes dividi poſſe; *alij* enim nimis citò & intempeſtivè eum in *Bohemiam* inducunt, *alij* tardè ejus adventum ponunt, *alij* mediâ quadam viâ incedunt. Duo termini

Duplex ſententia Scriptorum.

mini temporum sunt: Annus videlicet 278. alter terminus Annus Christi 814. nam improbabilis nimium & inverisimilis est *Schleinicij* sententia qui *Slavorum* Populos etiam ante Christum natum habitâsse in Bohemia fingit, & *Marcomannos, Herulos, Quados, Vandalos* inter *Slavorum* Populos connumerat, quod ab omni antiquitate, & ab omnibus omnium gentium Historijs refellitur, & nullum invenit subscriptorem. Schleinicij. Qui igitur *Czechum* A. 278. venisse scripserunr, *Weleslavinus* & *Codicillus* evidenter refelluntur duobus argumentis: *primò*, quòd nullum pro se testimonium adducere possint; nam postremus, cujus librum *de Origine Czechorum* diu quæsitum nusquam invenire potui, nullas *Weleslavino* probationes suggessit. Weleslavini Alterum, ídque potens argumentum est, quòd usq; ad ea tempora Annum scilicet 278. *Marcomanni* aliíque Germaniæ Populi, *Bohemiam* incoluerint, ùt L. 2. C. 3. probatum à nobis est, neque ulla *Slavici* adventûs mentio in antiquis Scriptoribus reperiatur. Porrò *Weleslavini* Chronologia quàm malè subsistat, Cap: 8. hujus libri probatum est. Qui alterum extremum tenent, sic manifestè rejiciuntur: *Schleinicius* qui Annum 814. posuit, cogitur omnes Bohemiæ Principes Ethnicos ex natura rerum proscribere, nam cùm *Borzivogium* constet certissimò A. 856. *Bohemiæ* gubernationem auspicatum esse, non potuêre ab A. 814. usque ad 856. duodecim *Bohemiæ Principes* intra tam breve tempus spatium gubernationis habere, nisi eos florum & vermiculorum vitam habuisse dicamus, adde quod *Christannus* proximus eorum temporum, & Primus *Bohemiæ Scriptor Boleslai* Sævi filius, de *Libussa Przemyslo* loquens disertè asserat, multo interjecto tempore ad *Borzivogium Bohemiæ* Imperium devenisse, & ex *Przemysli Sobole Rectores seu Duces multos in Bohemia regnâsse*, quæ omnia si *Czechus* A. 814. intravit *Bohemiam*, necessariò delebuntur; vide alia argumenta, quæ Lib. 2. Miscell. contra hanc novam, & improbabilem sententiam attulimus. *Christan. in vita S. Ludmillæ.* Jam & sententia *Hagecij* sustineri non potest de A. 644. cùm antiquiores memorias *Czechorum in Bohemia* habeamus. Hagecius refutatur. *Stransky* Scriptor egregius, & Chronologiæ, quæ fundamentum omnis historiæ censetur, tenacissimus, etsi nunquam Annum *Czechi* nominare voluerit, tamen cùm *Przemyslum* 632. obijsse nonagenario majorem statuat, non difficile erit ejus de adventu *Czechi* sententiam deprehendere; ponit enim *Czechum* annis 27. regnâsse, & cùm longo tempore Principatus vacâsset (annos decem vacâsse Imperium omnes alij affirmant) succesisse in Imperio *Cracum* vel *Crocum* primum seniorem (qui 39. gubernârit annos, ùt ipse *Stransky* disertè affirmat) inde *Cracus* vel *Crocus* junior 50. Principatûs annos explevit, *Libussam* posuit annis 13. solam imperâsse, *Przemyslum* Stransky.

verò annis 41. post *Libussæ* mortem Imperium continuâsse. Ergo subtractis ab A. 632. annis 180. quos annos implevêre regnando *Czechus*, *Croci* duo, *Libussa* usque ad *Przemyslum*, remanent anni 452. quibus *Czechum* adveniſſe *Stransky* cogetur dicere. Propiùs ad noſtram ſententiam acceſsêre duo hiſtoriæ lumina, *Cromerus* & *Welſerus*, qui circa *Attilæ* tempora *Czechici* Populi in has oras adventum poſuerunt, *Attila* verò A. C. 441. & ſequentibus, *Hunnorum* exercitus, in Europam cœpit immittere.

Cromeri & Welſeri ſententia.

Sentio hîc à me expectari, quid ipſe probabile exiſtimem, qua in re defectu monimentorum nullam demonſtrationem adferre potero, ſed probabilem conjecturam, quis enim in illa Barbarie (præſertim cùm nullum fidei lumen has Provincias illuſtrâſſet) bonis literis locus? ex vicinis tantùm *Germaniæ* Scriptoribus, via ad ſolvendam tam difficilem & intricatam quæſtionem invenienda eſt. *Statuo in primis, certa ab incertis ſeparanda*: Incerta eſſe omnia exiſtimo, quæcunque de ætatibus Principum noſtrorum traduntur, hunc ſcilicet 39. hunc 50. annis, hunc 19. imperâſſe &c. quæ *Weleslavinus* aut *Stransky* Principibus attribuit. Cùm enim de ipſo Cardine rerum, ſeu de *Czechi* adventu nihil certi ſtatuere poſſimus, quis hæc tam minuta certò affirmare poſſit? aut ex quo Scriptore antiquo iſta ſumuntur? tacet de annis Principum Ethnicorum *Pulkava*, tacet *Coſmas*, tacet *Chriſtannus*, qui ſi iſta tam minuta habuiſſent in manu, ſinè dubio poſteris tradidiſſent. Neque in hoc reprehendendi ſunt *Weleslavinus* & *Stransky*, neque eorum fides & authoritas elevatur (ùt quidam ſomniarunt, & objecerunt) quòd annos noſtrorum Principum confinxerint, ſeu potiùs ordinârint: non enim ipſos Principes aut eorum nomina fabulosè nobis obtruſerunt, ſed accepta à vetuſtis Scriptoribus nomina, & ſucceſſionem, veriſimiliter per annos diviſerunt, quod neceſſariò illis faciendum erat, cùm hoc præterierint Antiqui: in hiſtoria enim cùm deeſt Scriptorum clara authoritas, etiam conjecturæ valere ſolent probabilibus argumentis innixæ. Sic videmus feciſſe duos hiſtoriarum omnis Ævi Principes *Dionyſium Petavium*, & *Jo. Baptiſtam Ricciolum Noſtros*, illum in aureis libris *Rationario Temporum*, & *Doctrina Temporum*, hunc verò in *Chronologia Reformata*, ubi cum multorum Regum & Principum in *Europa* & *Aſia* nomina haberent, eorúmque ſucceſſiones, non extarent tamen, & ignorarentur determinati & certi anni Principatûs eorum, ipſi quid veriſimiliter dici poterat, quot annis ſcilicet regnaverint, attulerunt; ob quam diligentiam illis habenda eſt gratia, & non reprehendendi ſunt, ſed potiùs laudandi; id etiam fecêre alij Chronologi, ùt Salianus, Panvinus &c. ità nos etiam fecimus in diviſione an-

Incertus eſt Czechi adventus quoad tempus.

Weleslavin. & Stransky excuſantur, quod Principum annos probabiliter ordinârint.

ne annorum à *Czecho* usq; ad *Borzivojum*. Hæc ad defensionem *Stransky* & *Weleslavini*. *Secundò*: interstitia vel interregna nunquam à *Weleslavino* & *Stransky* computantur; an verò satis credibile est uno Principe extincto, statim in articulo sequentis diei alium suffectum esse? aut nullum Procerum, & Populi conventum, quo Dux novus eligeretur, & solennibus cærimonijs inauguraretur, expectatum fuisse? hæc certè interstitia in 12. *Bohemiæ* Principibus necessariò admittenda sunt, neq; nudè transmittenda. *Tertiò*: inter ignota computamus, quando nam priores *Boij*, *Marcomanni*, *Quadi*, & cæteri qui incoluêre *Bohemiam* exacti è *Bohemia* sint, qui *Bohemiam* incolentes, sinè dubio *Czechum* & *Lechum Bohemiam* ingredientes accessu prohibuissent, fatendum est *Marcomannos*, qui *Bojos Bohemiâ* expulerant (ùt probatum est Lib. 2. Miscell.) in *Romanam Danubij* ripam transgressos, alias, aliásque terras occupâsse, tamen cùm in *Bohemia* habitâssent, credibile omninò esse non potest, habitandas abs se terras concessisse *Slavis*, eósque in communionem tot bellorum quæ cum Romanis gesserunt, quæ enumerant *Welserus* & *Goldastus* ac cæteri, assumere voluisse; quo semel admisso, *Piasecij* & *Schleinicij* sententia tota corruat necesse est, qui *Slavos* ab omni memoria, etiam ante *Bojos* & *Marcomannos Bohemiam* incoluisse nullo argumento probabili adducto affirmant. Quando verò *Marcomanni Bohemiam* reliquerint non constat satis; probabile tamen est circa An. 257. id contigisse. De his Migrationibus *Marcomannorum* videatur *Lazius*, & nos Lib. 2. Miscell. à Cap. 3. His igitur in incerto relictis, quid verisimile existimandum sit, adferemus; cujus sententiæ nostræ jam præjudicium magnum fecimus in *Epitome* nostra, & toto Lib. 2. Miscell. neque Lectorem in nostram sententiam cogemus, sed quod probabile existimaverimus breviter adferemus. Sunt autem, quæ certa esse putamus sequentia. *Primò*: pro certissimo debet haberi: *Borzivojum Ducem Bohemiæ* A. C. 864. Christi sacra *Welehradi* in Moravia suscepisse (non ùt *Hagecius*, *Weleslavinus*, *Stransky*, *Theobaldus*, & cæteri asserunt A. 894.) id evidenter probatur ex Vita *S. Cyrilli* & *Methodij*, quam recitat *Bollandus* noster in actis Sanctorum 9. Martij. Hoc igitur primum punctum habeatur Chronologiæ. *Secundò*, æquè certum est, & illud: longè ante A. 644. Bohemos, Slavos, incoluisse. *Non entis*, ùt ajunt Philosophi, *nullæ sunt actiones*; atqui Slavorum in Bohemia actiones ab Antiquissimis, & omnis historiæ peritissimis Scriptoribus longè ante hunc annum (scilicet 644.) adducuntur; igitur luculenter *Hagecius*, & qui eum secuti sunt, falluntur, qui adventum *Czechi* illo anno posuerunt. Inprimis Boicæ historiæ clarissimus author *Marcus Welserus* (qui priore sæculo

Quid nobis verosimile videatur.

Borzivojus quando baptizatus.

Bohemi Slavi citiùs Bohemiam ingressi.

sæculo historiam Bojorum magno Doctorum applausu conscripsit, & nuper ab *Arnoldo V. C.* secundis curis egregiè adornatus prodijt) diser-tissimè affirmat: cùm *Boji* & *Marcomanni* utrique Germanorum populi Bohemiâ pulsi cederent, *Czechum* & *Crocum Venedorum Reges* successisse, Bojos verò ad Nariscos abijsse. *Illud*, ait Welserus, *dubitationem non habet, Marcomannos sociósque populos pulsos esse interiore Hercyniâ, à Slavis Sarmaticâ gente, quæ Ducis Czechi nomine privatim dicta, nunc appellationem retinet &c.* & hoc, ait, contigisse sub *Attila*, qui in Imperium Romanum irrupit A. 444. (ùt ex omnibus historicis ostendit *Baronius, Ricciolus*, & alij) idem sensit *Cromerus* historiæ Polonæ præcipuus conditor. Sed evidentiùs probari potest authoritate Veterum & Novorum Scriptorum, qui *Slavos Czechitas*, Slavoniam Provinciam fundâsse tradiderunt: *Bonfinius Slavoniam Ungaricam, Boëmorum Coloniam* appellat. Clariùs id expressit alio loco hisce verbis: *Slavi è Regionibus Transistrianis seu Transdanubianis* (ex nostra videlicet ripa, nobis *Cis*, Bonfinio scribenti *trans Danubium*) *promanârunt, atque Istriam & Dalmatiam occupârunt, eámque de se Slavoniam dixêre. Primas sedes* (notet Lector) *trans Danubium non reliquêre; ex quibus Bohemi, Poloni &c. adhuc permanent.* Huic sententiæ astipulantur *Krantzius Blondus*, & plerique Scriptores Vngarici, ac ferè omnes qui de Slavonia egerunt, ipsíque Slavones ex Majorum traditione ortos se à Bohemis gloriantur. Sed me aliósque Chronologiæ studiosos maximopere movet *Bollandi* nostri authoritas, qui quàm firmo pede in historia & Chronologia incedat, sciunt omnes, qui vel unum Tomum ejus legerunt; is ergo Tomo primo Februarij, ad sextum ejus diem *Commentario Prævio §. 9.* apertissimè demonstrat Slavos A. C. 547. transiviisse *Danubium* (ex nostra scilicet ripa) & *inter alias Provincias, Slavoniam, Carinthiam &c. obtinuisse, diúque sinè Rege fuisse;* deinde ab Hunnis servitute oppressos Regem sibi elegisse *Samonem*, cujus industriâ libertatem recuperârint; electum esse *Samonem* Slavorum Regem A. C. 623. regnâsse annis 35. Hisce Slavorum gentibus *S. Amandum Episcopum* Evangelium Christi prædicâsse; idem Bollandus in vita *S. Domitiani Slavorum Ducis & Martyris* ad 5. Febr. docet: *Samonem Regem Slavorum* A. C. 637. *Francos*, qui Slavos invaserant, repulisse. Unde sequitur Slavones (Czechorum Coloniam) longè feliciorem fuisse nobis, quibus tardiùs Evangelij lux affulsit. Hæc omnia *Bollandus Vir* omnis historiæ sacræ ac profanæ scientissimus ex *Procopio* & *Fredegario* antiquissimis Scriptoribus evincit, ut nemo nisi cui ferrea frons sit, obsistere possit. Porrò post A. C. 530. Slavi ex Slavonia, & Dalmatia Boicam armis vexare cœperunt, ità de his bellis *Adelzreiterus*: *hos qui à Thassilone*

Welser. l. 3. rer. Boi.

Bohemi Colonias ducunt in Slavoniam.

Cromer. l. 1. c. 7. 8. 14. 16

Bonfin. Dec. 1. l. 10. init.

Idem Dec. 1. l. 8.

Krantz. in Vanda: Blond. hist. Dec. 1. l. 1.

Quinam Slavi Bojos armis lacessiverint.

Adelzr: hist. Boi. p. 1, l. 6. n. 15.

lone Rege Bojorum A. 595. devicti sunt, Paulus Diaconus Slavos appellat, quos (iterum observet Lector) *trans Danubium ortos* (in nostra scilicet ripa) *in Illyricum, aliásque Romani Imperij Provincias Iustiniani Imperatoris ævo irrupisse Procopius, & Jornandes meminerunt.* Justinianus verò A. C. 527, Imperium auspicatus est. *Paulus Diaconus*, qui A. 760. historiam scripsit de hoc bello ità apud *Welserum* loquitur: *A. 595. Thassilo Rex Bojorum* (scilicet primus ejus nominis, Thassilonis secundi Abavus) *Slavos graves perpetuò & infestos vicinos* (nota nomen *vicinos*; id est penes Bavariam habitantes) *bello aggreditur: quorum præter Czechorum nationem* (*quæ aliquando Sarmatiâ effusa Bojohemum tenet*) *alia Quarentanorum Dalmaticis oris progressa, Norici partem Hadriaticum sinum vergentem insidens, Boicam premebat &c.* Scio non in omnibus editionibus *Pauli Diaconi Czechorum* nationem nominari, ùt notavi L. 2. Miscel. c. 18. in Notis. Sed *Welserus* aliam & longè meliorem *Pauli Diaconi* sententiam copiosiùs & latiùs expresserit.

Procop. l. 1. de bell. Goth. Iornand. in reb. Get. Paul. Diac. l. 4. cap. 7. de gest. Longob. Welser. l. 3. rer. Boic.

Satis jam probatum est Slavos ex Bohemia Colonias in Slavoniam deduxisse, ídque ante A. 644. Unde errâsse convincitur *Hagecius* cum suis sequacibus; cùm ante A. 547. imò citiùs Slavi Bohemi juxta citatos Authores extiterint. Existimo longè etiam ante A. C. 500. & 400. in Bohemia habitâsse: quâ enim ratione *Czechorum* populus nuper adveniens ex sedibus hisce Transdanubianis in *Slavoniam, Carinthiam, Dalmatiam, & Illyricum* tam numerosos exercitus emittere, & tot colonias deducere potuisset? hoc factum esse oportuit jam Populo impletâ Bohemiâ; non potuit autem tam citò Populo impleri, nisi duobus vel minimùm sæculis Bohemiam inhabitâssent antequam A. 540. & si *Adelzreitero* credimus A. 526. Colonias duxissent, maximè si, ùt plures docent, *Czechus* nonnisi trecentos aut sexcentos secum socios, & commilitones, præter fæminarum turbam adduxerit. Hoc argumento victus *Joannes Matthias à Sudetis* (qui singulari & eruditissimo libro de Czechi adventu disputavit, qui liber inter meas manus est) annum *Czechi* adventûs posuit 407. vel 457.

Hagecij chronologia non subsistit

Tertiò consentiunt vetustissimi Scriptores, & qui eorum authoritate nituntur, *Hostivitum* Patrem *Borzivoij* Ducis An. C. 856. obijsse, & *Ludovicum II. Slavizam* vel *Slavatam Lucensi* Provinciâ expulisse (ùt antè probatum est) ergò *Borzivojus* post Patrem tunc regnare cœpit.

Borzivojus Principatum auspicatur.

Quartò: probabile & ferè certum est: *Marcomirum* (*Pharamundi* Patrem Stirpis Regiæ Gallicæ originarij, quem totâ propè Germaniâ usque in Bohemiam Imperium extendisse perhibent) in conjugio habuisse *Milenkam* Craci I. vel Croci filiam quod apertè satis firmatur ex *Reusnero* & *Henninges*, post *Weleslavinum* &c. qui *Marcomi-*

Pessina in Marte Mora. Sectione I. *c.* 4. *in Notis.*

De Marcomiro.

Trithem. in compend. 1. vol. de orig. Francorum.

rum Bohemis vicinum regnâsse disertè tradiderunt; quod etiam *Trithemius in libris de Origine Francorum docuit* ex *Hunibaldo* vetustissimo Historico, qui *Marcomirus* vixit sub *Valentiniano II.* & *Theodosio* An. C. 379. & ultrà, ùt *Adrianus Jordanus* Societatis Jesu in Gallico libro An. 1683. edito de Regia Stirpe Galliæ ad *Ducem Condæum* ostendit. Quippe filius *Marcomiri Pharamundus* Originarius Regij stemmatis Galliæ in Regem est An. 420. ùt omnes Scriptores consentiunt, assumtus, & Anno 428. decessit.

His igitur præmissis, cùm Annus certus in illa Barbarie sæculorum nominari non possit, satis probabili conjecturâ adducor, ut credam, inter An. 300. & 330. *Czechum* in has oras venisse: jam enim *Marcomanni* (ùt dixi Lib. 2. Miscell.) exacti erant, & in ripam transdanubianam translati, unde vacuas terras, ubi nunc sumus, reliquerunt; Si ergo Craci II. filia *Milenka Marcomiro* nupsit (qui paulò antè An. Christi 400. vixit, ùt est in *Ricciolo*) omnia ordinari bellissimè poterunt, si inter annos 300. & 330. Czechum vixisse dicamus: venerit enim sub *Turskone*, deinde post ejus mortem eidem successerit, & annis 27. regnaverit, tum Regiâ sede annis quindecim vacante *Cracus* vel *Crocus* Pater 50. regnando impleverit annos, *Craco II.* annis 62. (juxta *Stransky* & *Welesla-vinum*) Imperium *Bohemiæ* obtinente, facilè ad id tempus perveniemus, quo *Milenka* tradi in conjugium potuerit *Marcomiro*. Hâc nostrâ sententiâ spectatissimi & probatissimi Authores conciliabuntur, & (quod in his tenebris sæculorum nihil curandum est) paucis annis dissidebunt, ùt *Cromerus*, *Welserus* (qui *Attilæ* ævo *Czechi* adventum ponunt) & *Jo. Mathias à Sudetis* qui A. 407. posuit, aliíque in nostram sententiam omnes attrahentur, maximè verò *Welesla-vinus* & *Codicillus* qui annum 278. adventûs *Czechi* posuerunt; quantulum enim est ad A. 300. vel 330. ab A. 278. sed objectiones prius dissolvendæ sunt, ut nostra firmetur sententia.

Ricciol. chro. reform.

Conciliatio Scriptorum.

Crom. l. 1. c. 2 usque ad 10.

Observandum hoc loco est: *Cromerum* Nobilem Poloniæ Historicum, in nostram sententiam nullo negotio adduci, & nobiscum conciliari posse; cum enim tradat, brevì post Annum Christi 300. *Henetos*, *Venedos*, uno verbo *Slavos* adverso Danubio in *Pannoniam* cæteráque vicinas Provincias ascendere cœpisse, quàm facilè fieri potuit, ut per *Moraviam* in *Bohemiam* tunc desertam, & cultoribus vacuam (jam enim *Marcomanni* abierant, ùt in Epitome probatum est) aliqua Slavorum manus & multitudo *Czecho Duce* priùs per *Croatiam* deducta, novas terras exquirens, in *Bohemiam* inter An. 300. & 330. transmisso Danubio, adveniret?

Cromerus facit pro nobis.

Nobis-

Nobiscum etiam faciunt, & longè maturiorem *Czechi* adventum, quàm *Hagecius* collocant, peritissimi duo historiæ Bohemicæ & Moravicæ Scriptores sæculi nostri *Thomas Pessina* Ecclesiæ Pragensis Metropolitanæ Decanus, quem consule in *Marte Moravico*, & *Georgius Crugerius* Societatis nostræ Sacerdos, quo Antiquitatum Bohemicarum peritiorem non habuimus; hîc ergo nobiscum se sentire manifestè ostendit in *Sacris Pulveribus Regni Bohemiæ* (quibus omnes antiquas Bohemiæ memorias complexus est) his verbis: *Hagek ingressum Czechi ponit A. 644. Sed hunc adventum longè accuratiùs annotaverunt Weleslavinus in Prolegomenis sui Kalendarij, & Stransky in Republica. Lege, quæso utrumque; stat penes te, cum quo velis tenere: ego etiam in anteriora tempora inclino.* Hæc Crugerius. Ad objectiones veniamus.

Authoritas Pessinæ & Crugerij.

Crug. in Iulio ad 15. diem.

Objectio prima, cur igitur non assentiris *Weleslavino*, cùm 30. aut 40. annis tantùm posteriùs *Czechi* adventum ponis? responsio facilis: quia *Czechi* adventus si 278. ponatur, Chronologiæ prorsus adversatur: nam *Aureolus* (quod ipse telum validissimum putat) Anno 262. occisus est, quo tempore *Czechus* ex *Illyrico* fugere non potuit, nam ætas repugnat; deinde non est occisus in *Illyrico*, sed ad *Mediolanum* in Italia ad Pontem, qui hodiéque *Pons Aureoli* dicitur, ùt alibi probatum est. *Weleslavini* igitur sententiam de A. 278. Chronologiâ contradicente sequi non possumus.

Objectiones solvuntur I.

Lib. 2. Misc. cap.

Objectio II. ex Principum annis petitur: nam à *Czechi* adventu juxta nostram sententiam usque ad *Borzivoij* baptismum, & Christi fidem susceptam (quam suscepisse certum est A. 864. ùt ante diximus) id est ab A. 315. (nos enim ponimus indeterminatè *Czechi* adventum inter A. 300. & 330.) usque ad A. 864. decurrerunt anni 549. & regnârunt Principes in Bohemia duodecim cum Borzivoij initio, qui cœpit regnare A. C. 856. Quâ ratione igitur dici potest quinque sæcula regnando impleviss̃e, & tanto tempore regnâsse? in nulla historia fortasse reperietur exemplum, ut duodecim tantùm Principes 549. annis regnârint.

Objectio II.

Difficilis primâ fronte objectio est, *sed ad pauca respicientibus*, quod, ait *Aristoteles*, errori proximum est. oportet enim multa respicere eum, qui bene & prudenter velit judicare.

Inprimis respondeo: Nos nihil certi & evidens de numero & vita Principum nostrorum habere. Quis enim asseverare potest, non plures in Bohemia Ethnica Principes extitisse, quàm qui nominantur? *Wnyslaum*, *Wladibojum* seu *Wlademarium*, Bohemiæ Principes *Hagecius* & plures alij Scriptores nostri nesciverunt, quos tandem ex historijs manuscriptis & Authoribus Germanis, qui propè coævi fuerunt eruimus; plu-

res fortasse eruerentur, si *Annales* Bohemiæ vetusti (quos in tunicis & corticibus arborum scriptos fuisse alicubi testatur *Hagecius*) extarent; *Cosmas* primus fuit, qui Bohemiæ historiam confecit, & A. 1125. vitâ decessit post annos septingentos & amplius quàm à *Czechis Bohemia* populo impleri cœpisset; facilè igitur fuit aliquem ex Principibus præteriri, aut aliquem hiatum temporum admitti, cùm omnes *Cosmæ* narrationes tantùm ex traditionibus, & pauculis veterum Notatis ortum habuerint. Ac profectò (quod repeto) nisi Germanorum Scriptorum, qui tum, aut propè ea tempora vivebant, & ea, quæ viderunt, describebant, authoritate niteremur, magna pars historiæ Bohemicæ nutaret; v. g. si *Jornandem, Procopium, Vitikindum, Hermannum, Sigebertum, Nonnosum, Wipponem, Frodoardum, Reginonem, Ditmarum, Helmoldum*, & cæteros magno numero, non haberemus, nihil de bellis cum *Carolo Magno* ejúsque filijs, & Nepotibus, Abnepotibúsque gestis, nihil de Lucensium Principum cum Francis bellantium historia, nihil de *Celedruh*, nihil de *Lecho* vel *Lechone*, nihil de *Itzo* (quos inter Bohemiæ Duces aliqui Scriptotes nominant) nihil de *Slavicza* vel *Slavata*, nihil de Moravia & Rege *Samone*, nihil de *Rege Rastizize* vel *Rastice*, seu *Radislao &c.* ex nostris Annalibus haberemus.

Historia Bohemiæ nititur Germanorum Scriptorum authoritate.

Secundò respondeo: longam nostrorum Principum vitam fuisse: si vel quatuor Principes nostros *Cracum 2. Przemyslaum* 1. *Nezamyslum* & *Mnatam* accipias (juxta *Pulkavæ, Stransky, Weleslavini* & aliorum Scriptorum supputationem) ex quatuor horum Principum vita ducentos octodecim annos confeceris: nam *Cracus II.* duos & sexaginta annos, *Przemyslaus* quinquaginta quatuor, *Nezamyslus* quadraginta novem, *Mnata* tres & quinquaginta regnârunt annos; restabunt igitur ferè octo Principes, qui reliquum tempus regnando impleverunt.

Anni Principum Bohemiæ cur nõ sint computandi à vita ad vitã Principis.

Tertiò: malè computari annos à *Czechi* adventu usque ad *Borzivoij* regnantis annum nonum: non enim 565. annis continuis regnârunt 12. *isti Bohemiæ Principes*, sed multa tempora ex ijs annis subtrahenda sunt: subtrahendi enim sunt anni minimùm 10, cùm *Czechus* advenit, & *Turskonem* adjuvit, quibus privatus, & nondum Princeps in Bohemia vixit; Item *Turskone* occiso aliquot anni fluxerunt antequam *Czechus* succederet; deinde anni minimum 10. aut 12. subtrahendi, postquam mortuo Czecho *per longissimum tempus* (ùt *Stransky* loquitur) *Duce caruerunt Bohemi*; Item aliquod tempus, quo *Libussæ* sorores Imperio cesserunt, & hæreditatem parentis divisérunt, & Optimates ac populus *Libussam* pro Duce acceptârunt; Item anni 13. quibus *Libussa* sola regnavit in Bohemia; Item anni minimùm 6. tutelæ *Wratislai Lucensis Principis* cùm parvum

vum filium *Neklanum Crzezomysl* reliquisset; subtrahenda etiam sunt necessaria Interstitia temporum, quæ inter unius Principis mortem & alterius creationem effluxerunt: non enim, ut primùm aliquis Princeps obijt, sequenti die in ejus locum alter succesſit: convocabatur enim populus ad certam diem ad Comitia (ùt scripsi Decade 2. Miscell. l. 2. c. de *Creatione Principum*) acceptabatur Princeps ab Ordinibus & præsertim à Nobilitate, postea mitrâ *Przemyslai*, vestibus & calceis ejusdem induebatur, ad fontem *Gezerka*; præstabantur juramenta novo Principi, novus Princeps Magistratus conferebat Nobilitati &c. &c. Subtrahenda item *Legatio in Poloniam Bohemorum* ante electionem *Craci II.* & plura hujusmodi; quid si etiam *Czechus* post A. 315. advenerit, cùm asseruerimus inter 300. & 330. advenisse? qui omnes anni si colligantur, facilè annos quinquaginta vel sexaginta conficient, quibus subtractis pauciores erunt anni Principum nostrorum; subtrahe præterea incisiones, & segmenta annorum & mensium: ut siquis Princeps medio anni mense moreretur; aut alter in anni fine crearetur Princeps, historia nihilominus eis annos integros tribueret. Quod si non observetur, magnas controversias inter Historicos facit; nos autem (ingenuè fateor) non habemus vera puncta mensium, quibus Principes sunt mortui, aut creati. Sed hæc omnia, ùt dixi, multùm detrahunt de annis regnantium Principum; cessabit igitur admiratio, quomodo tot annis regnare potuerint: talia enim exempla passim in historijs, & Chronologijs leguntur, & nominatim in *Riccioli Chronologia Reformata*, & in libris *Dionysij Petavij* Nostri. v g. sex primi Reges Romanorum annis 218. regnârunt, ùt habet *Ricciolus*, ergo duodecim potuissent regnare annis 436. totidem annis circiter quot nostri Principes regnârunt subtractis subtrahendis, ut non numerentur Romanorum Regum interstitia: *Romulus* enim præter triginta septem annos regnavit menses duos, & dies octodecim, & *Numa* post Interregnum unius fere anni regnare cœpit. Et hæc omnia, ùt dixi, probabilem nostram faciunt sententiam, posſúntque in Principibus primis Bohemiæ talia interstitia plura inveniri.

Multi anni subtrahendi ex annis ante & post ætatē regnantium Principum.

Chronolog. T. 3. P. 2. Catal. 26.

Quartò. Quorundam Principum nostrorum vitam & Imperia nimis abbreviaurnt nostri Scriptores, ùt apparet in *Vogeno*, *Crzezomyslo*, in *Neklano*, & *Hostivito*, quod etiam fecerunt in sequentibus Principibus post *Borzivojum*; plura alia ad defensionem Chronologiæ nostræ posſent adduci.

Ut autem *Chronologiæ* nostræ ratio probabilior reddatur, adferam hoc loco divisionem omnium Principum, à *Czecho* usque ad *Borzivojum*, non quòd ità esse existimem (nam defectu monimentorum nihil

certi statui potest) sed ut quid mihi verisimile videatur, legentibus aperiam; cùm enim *Weleslavino*, *Stranskyo*, & cæteris licuerit probabiliter annos *Principibus* nostris apponere, eandem mihi audaciam assumsi, & singulis Principatûs annos adjeci, ídque ùt Lectores intelligent satis probabilibus conjecturis; cæteroquin nihil refert, utrum Lectores meam sententiam sequantur, an non, modò illa admittantur, quæ certa esse in hac ipsa dissertatione posui, & alibi probavi.

Divisio Annorum à Czecho usque ad Borzivojum, juxta probabilem Conjecturam.

Quam diu verosimiliter nostri Principes regnârint à Czecho.

FAciamus *Czechum* venisse A. C. 315. hunc annum pono, quia *Weleslavinus* ait sibi lectum *Czechum* venisse vocatum in auxilium *Turskoni* pro *Licinio Ethnico Imperatore* adversus *Constantinum Magnum Imperatorem* pugnanti, qui hoc ipso anno, ùt habet *Petavius* noster, cum *Licinio* conflixit in *Pannonia* (quanquam *Ricciolus* ponat A. 317.) venerit igitur *Czechus* in auxilium *Turskoni* in *Bohemia* regnanti. A. 315. qui in his prælijs interijt. Neque statim ùt insinuant Authores *Czecho Imperium* oblatum est, sed multo interjecto tempore, & ùt *Weleslavinus* & *Stransky* loquuntur, *jam seni Czecho* ab utroque populo *Slavorum* (antiquo scilicet qui ante *Czechum* in *Bohemiam* advenerat, & novo quem secum *Czechus* adduxerat) delata gubernatio est. Hanc moram inter adventum *Czechi*, & inter *Turskonis* mortem & *Czechi* electionem decem Annos suspicor expleviſse.

315. *Anno Christi.*

10. 1. *A. C.* 325.

Czechus ùt disertè tradit *Stransky* 27. annis mitissimè & prorsus paternè imperavit.

27. 1. *A. C.* 352.

Post *Czechi* mortem partim dolore amissi Ducis, partim quòd desperaret Populus, parem successorem inveniri posse, maximè quòd *Klen* filius *Czechi*, nullam spem boni Ducis faceret, 10. vel pluribus annis Duce Bohemia caruit (*sat longo tempore*, ait *Stransky*, *sinè Duce vixerunt*) donec inquieti homines pacem publicam perturbarent, sceleráque & rapinæ increscerent; itaque necessario consilio Princeps quæsitus est, & ad *Lechum* fratrem *Czechi* in *Poloniam* missa legatio est (unum annum ultro citróque commeantibus Legatis damus) senex *Lechus* ætatem fractam & effœtam excusans consilium Legatis dedit, ut *Cracum* vel *Crocum Dominum* in *Wladorz* Principem crearent. Erat in flore ætatis *Cracus*, qui Principatum continuis annis 50. prudentissimè & felicissimè gessit. Sub hæc fraterna *Polonorum* gens, quòd Principe careret, missis Legatis *Cracum* oravit, veniret, discordias authoritate Senili componeret, ac reliquum

15. 1. *A. C.* 367.

1. 1. *A. C.* 368.

50. *A. C.* 418

quum vitæ tempus apud eos exigeret; *Cracus* etsi multùm obniteretur, victus tamen Legatorum precibus, priùs *Czechis* suis impositò filio, *Craco II.* appellato, in *Poloniam* discessit.

Cracus II. juxta *Weleslavinum* & *Stransky* 62. imperavit annos, & relictis tribus filiabus discessit è vita. 62. 1. *A. C.* 480.

Tres filiæ *Craci II. Bohemiæ* sibi Imperium divisêre, certis Regionibus cuilibet assignatis: hæc divisio annos 2. insumsit. 2. 1. *A. C.* 482

Inde summa rerum *Libussæ* natu minimæ virgini, & *Sibyllæ Bohemiæ* permissa, sorores maritorum & filiorum amoribus implicabantur; ità *Sibylla* sola sinè viro 13. annis populum *Bohemiæ* judicavit. 13. 1. *A. C.* 495.

Post hæc initio à *Wrssovecijs* facto (qui conjugium *Libussæ* affectabant) coacta Virgo maritum sibi *Przemyslaum Nobilem* aratorem *Stadicensem Dominum* conjugio copulavit; qui cum *Libussa*, eáque mortua solus usque ad longissimam ætatem *Bohemiam* gubernavit. *Stranskium* Authorem habeo 54. annis imperâsse. 54. 1. *A. C.* 549.

Post *Przemyslaum Nezamyslus Przemyslai & Libussæ* filius succcessit; unanimi Scriptorum nostrorum consensu 49. Annis imperavit. Post hunc *Mnata Nezamysli* filius (*Stranskio* Authore) in Imperio 53. exegit Annos. Notandum est *Weleslavinum*, malè, ùt ità dicam, sibi conscium, quatuor sequentium Principum annos annotare omisisse, nè fortè titubâsse in numeris deprehenderetur. 49. 1. *A. C.* 598. 53. 1. *A. C.* 651.

Mnatam excepit filius *Vogenus*, cui *Stransky* 28. Imperij annos tribuit, ego ob multitudinem actionum, & diuturna bella cum *Romanis*, cum *Saxonibus* sæpius, & cum *Misnicis*, aliisque hostibus; fundatam & extructam *Veterem Urbem Pragensem &c.* Annos 38. tribuo nullo repugnante, faventibus quibusdam manuscriptis. Idem sentio de *Wnyslao*, quem *Hagecius* in suis *Annalibus* omninò prætermisit; at *Stransky*, & vetera *Ecclesiæ Pragensis* manuscripta *Wnyslaum* in ordine Principum semper nominant, eúmque diutissimè imperâsse significant, annos igitur Imperij ei tribuunt 26. *Crzezomyslum* deinde Principem accepit *Bohemia*, quem 42. annis sceptra tenuisse *Stransky* posuit. 38. 1. *A. C.* 689. 26. 1. *A. C.* 715. 42. 1. *A. C.* 757.

Neklan deinde duodecim annorum puer relictus à patre, sub tutela *Wratislai Lucensis Principis* 6. annos, donec decimum octavum ætatis annum attingeret, perstitit. Pòst suis auspicijs gubernavit Remp. annis 45. timidissimus Principum, & ideò vicinorum armis, & contemtui obnoxius; sed strenuissimos militiæ Duces nactus *Principatum Bohemiæ* repulsis hostibus utcunque defendit. 6. 1. *A. C.* 763. 45. 1. *A. C.* 809.

Filius Hostivitus vel *Milehost*, bello & pace insignis Princeps (ùt in Capite XI. dictum est) postea belli pertæsus, longam pacem coluit, &

47. in Imperio exactis Annis filio *Borziuojo* primo *Chriſtiano* An. Chriſti 856. moriens, Principatum reliquit.

Is poſt annos novem *Welehradij* in Moravia Chriſti fidem ſuſcepit ſacris aquis ablutus. Qui baptiſmum *Borziuoij* An. Chriſti 894. poſuerunt (ùt *Weleslauinus*, *Stransky*, *Hagek &c.*) irrefragabiliter ex *Baronio*, *Bollando*, & ex vitis *SS. Cyrilli* & *Methodij*, à Coævo authore ſcriptis, quas recitat *Bollandus*, refelluntur. Chronologicum errorem, qui irrepſit in *Coſmæ* hiſtoriam per Scriptoris negligentiam & inſcitiam, oſtendi in *Epitome* ex *Chriſtanno* antiquiſſimo, & antiquiore, quàm *Coſmas* fuerit ſcriptore, quippe *Boleslai* primi ſeu Sævi filio.

Baron. in Annal. Eccl. Boll. in vitis SS. T. 1. Martij ad 9. diem

Epit. rer. Boh. l. 1. c. 3. Chriſtann. in vita S. Ludmillæ.

Quod ſi quis in hac mea conjecturali annorum ab adventu *Czechi* ad Baptiſmum *Borziuoij* Diviſione annos ſex aut novem deſideret, addat ex Interſtitijs Principum atque ex ijs, quæ in reſponſione ad *Objectionem* ſecundam attulimus, quot annos voluerit, & Chronologiæ ſatis fiet.

TABU-

TABULA II. Genealogica Przemyslæi ſangvinis uſque ad Borzivojum, primum Chriſtianum.

Notæ

Przemyslus Stadicenſis villæ Dominus. ♆ Libuſſa Croci II. filia Bohemiæ Princeps.

Nezamysl Princeps V. ♆ I. Hruba de Budovicz. II. Lidomira de Wolan.

Radobeyl Princeps Lucenſis, Teplicenſis & Lipenſis.

Lidomir Princeps Srbienſis in Luſatia & Miſnia. *ignoratur Succeſſio.*

Mnata VI. Princeps Bohemiæ. ♆ Strzezyslava de Hlazow. Libka. Pohogka. Slavena.

Smyslibog obijt triennis.

Vogen alijs Bogen, VII. Princeps Bohemiæ. ♆ Bañka de Zwolice.

Wnyslaus, alijs Uneslaw, vel Unyslaw VIII. Princeps Bohemiæ. ♆ N. ignoratur.

Wratislaus I. Princeps Lucenſis ſeu Zatecenſis, vel potiùs Luzicenſis. ♆ Kazka vel Kraska de Kaſſina, alijs Walna Przechi filia.

Styba uxor Bezdechi.

Crzezomysl IX: Princeps Pragenſis. ♆ Libuſska de Weleslawicz.

Wratislaus II. Princeps Lucenſis. ♆ N.

Neklan Princeps X. Pragenſis. ♆ Ponislawa de Wolſſine.

Nebyhoſt. obijt ſeptennis.

Wlaſtislaus Princeps Lucenſis. ♆ Widislawa de Prautku, alijs Wladislawa.

Slavata Princeps, ex quo deſcendit familia Slavatarũ.

Hoſtivit ſeu Milehoſt Princeps Pragenſis XI. ♆ Miloslawa de Dworce.

Mſtibog vel Ctibog Princeps Caurzimenſis vel Zlicenſis.

Zbislaus Princeps Lucenſis ſubmerſus in Egra fluvio.

Borzivojus XII. Princeps, de quo in ſequenti Tabula.

Radslaus vel Drslaus Princeps Caurzimenſis.

NOTÆ in Tabulam II. Genealogicam Przemyslæi ſangvinis.

Prima linea nota eſt ex Capite IV.

Secunda linea *Nezamysli* nota eſt ex Cap. 5. Uxores *Nezamysli* deſcripſi ex *Weleslavino*, cùm alij Authores ſileant, idem eſt de *Nezamysli* fratribus *Radobeylo*, & *Lidomiro*.

Tertia linea *Mnata* &c. in Cap. 6. de eo dixi. *Strzezislava* ſcribitur fuiſſe filia *Rahnovÿ*. *Lipka* & duæ aliæ filiæ *Nezamysli*; aliud nihil ſcitur.

Quarta linea de ea Cap. 7. egimus, reliqua ſunt ex *Weleslavino*.

Quinta linea de *Wnyslao* egi Cap. 8. uxorem ejus in Scriptoribus non invenio, uti neque *Wratislai* Principis Lucenſis, neque de *Stiba* quidquam reperitur.

Sexta linea *Crzezomysl*, actum eſt de eo Cap. 9. uxoris *Libuſſcæ* Pater ſcribitur fuiſſe *Rodmil*. *Wratislaum II.* poſui ob argumenta, quæ attuli in Notis ad C. 10.

Septima linea de *Neklano* diximus Cap. 10. de uxore *Ponislava* nihil habeo dicere. De *Wlaſtislao*, & fratre ejus *Slavata*, latè egi Cap. 10. & 11.

Octava linea de *Hoſtivito* egimus Cap. 11. ejus uxorem *Miloslavam* vocat *Weleslavinus*, de *Mſtibogio* Principe Caurzimenſi hæc habet idem *Weleslavinus*, eum cùm *Hoſtivito* bellum geſſiſſe, Arcem *Mſtibin* conſtruxiſſe; à dæmone cùm non ſatis ritè eum coleret, ſtrangulatum eſſe in Arce *Ohbi*, & reliquiſſe filium *Radislaum*, de quo egimus Cap. 11. *Zbislaus* puerulus à Præceptore ſuo natione *Thuringo* in *Egram* conjectus, demerſus eſt; quem Præceptorem *Hoſtivitus* cepit, & coëgit arborem eligere pro ſuſpendio.

Nona linea de *Borzivojo* XII. *Principe* Bohemiæ agemus in ſequentibus; ubi etiam ejus ſtemma & propagatio adducetur.

Pervenimus ad XII. *Bohemiæ* Principem *Borzivojum*. Hi duodecim *Bohemiæ* Principes ex tribus familijs orti fuerunt, ſcilicet: ex *Czecho*, *Craco*, & *Przemysle*. *Czech* præter ſe nullum ex gente ſua Ducem reliquit, etſi *Supan* & *Tureſcus* fratréſque eorum proximâ cognatione *Czechum* attingerent, & filius *Klen* adſtaret, præteriti tamen omnes in *Croci* electione fuerunt. Graves Authores affirmant, ùt antè monui, *Wrſſovecios* ſeu *Ravitas* (quorum glorioſam ſtirpem totâ *Bohemiâ* & *Poloniâ* diffuſam videmus) ab eadem cum *Czecho* origine, aut fortè ejus filio *Kleno* deſcendere, aut quocunque alio titulo, *Czechum* ad eos pertinuiſſe videri; quo nomine poſtea *Bohemiæ* Principatum velut ſibi, gentíque ſuæ debitum repetebant, cúmque id armis non poſſent, inſidijs, & malis artibus tentabant efficere, multóſque è *Przemyslæa* gente Principes, exceptos inſidijs, ùt narrant hiſtoriæ, peremerunt, at nunquam quod cupiebant conſecuti, *Przemyslæâ* Principum & Regum ſtirpe ad An. uſque Chriſti 1305. (quo Anno in *Wenceslao* ultimo *Olomucij* confoſſo, concidit) in gradu ſtante & quamvis Interregnis pluribus turbata ſit *Przemyslæorum* Principum dominatio interrupta nunquam eſt, cùm ipſi Interreges ex eadem ſtirpe, ùt videbimus, poſtea legerentur. Hujus ſtirpis Genealogiam claritatis gratiâ totam per partes in ſequentibus dabimus; *Croci* verò vel *Craci* jam Tabulâ primâ poſt Caput 3. dedimus. Porrò quæ hoc loco de familia *Przemysli* concidente & pereunte dixi, de Regnatrice familia intelligenda ſunt: nam alioquin tres adhuc ſtirpes ſuperſunt apud nos, ùt *Paprocius*, *Stransky*, aliíque affirmant, quæ ex ſangvine *Przemysli* deſcendunt, & ſorte ſuâ contenti nullâ unquam ætate Principatum & Regnum affectârunt. Similia exempla adduci poſſunt ex aliarum gentium hiſtorijs, in quibus familiæ illuſtres quædam probantur à primis Regibus & Principibus deſcendere,

Pulkava in hiſt. Bohem. Chronicon. Boleslav. M. S. Theobald. in Chronol. Ducum Boh.

Przemyslæa familia regnatrix quando perijt.

nunc

nunc tamen pridem præteriti à Regno, privatim vivunt, & Regna nihil ad ſe pertinere putant.

Notandum & illud II. haſce Genealogicas Tabulas, & quas confecimus antea, & quas conficiemus deinceps, ad eos potiſſimum *Bohemiæ* Principes, qui *Pragæ* imperârunt, pertinere; plures autem initio in *Bohemia* Principes imperitaſſe, certiſſimum debet haberi; ſed quodammodo devorati ſunt à Pragenſium Principum potentia, & paulatim in unius dominationem redacti, ùt *Bilinenſes*, *Teplicenſes*, *Lipenſes*, *Lucenſes*, *Caurzimenſes*, & ſi qui fuerunt alij.

Genealogiæ noſtræ & aliorum non ſunt abſolutiſſimæ.

Notandum III. quas attulimus Genealogias *Przemyslæorum* Principum, defectu hiſtoriæ exactiſſimas non eſſe, an enim ſatis credibile eſt, Duces *Bohemiæ* Ethnicos, nunquam plures quàm unum vel duos liberos genuiſſe? at antiquitas regnantes tantùm recenſere ſolita fratres Principum, patrueles, & filias maximè, nominare omiſit, ut pauculæ in Genealogijs adduci poſſint.

CAPUT XII.

Borzivojus Bohemiæ Princeps XII. & primus Chriſtianus.

CUm lumine Chriſtianæ fidei, lumen etiam *Bohemiæ* hiſtoria accepit, quod æquè in omnibus Populorum maximè ſeptentrionalium *Annalibus* accidiſſe videmus; à *Borzivojo* Duce certiora ſunt omnia & ſuis diſtincta temporibus. Igitur *Hoſtivito* Patre tumulato *Borzivojus* 22. ætatis Anno, prærogativâ *Przemyslæi* ſangvinis (qui titulus etiam in liberis Regnis plurimum valet ſempérque valebit) *Bohemiam* ſuſcepit regendam. Domi charitate Populi, foris fœderum ſanctitate, quæ Pater reliquerat, quietus in *Bohemia* ſedebat *Borzivojus*, vicinis Provincijs omnibus bello ardentibus: *Radislaus Moraviæ Rex* (quem *Raſticen Germani* appellant) jam ab annis compluribus turbabat omnia, & maximè cupiebat *Borzivojum*, quò magis *Ludovico II. Lotharij* filio *Caroli Magni* Pronepoti par eſſet, in ſocietatem belli pellicere. Ergo Anno 864. menſe Junio *Welehradum* ad ſe invitat, quam opportunitatem *Cyrillus* & *Methodius*, *Swatopluco Regis Radislai* nepote plurimùm annitente, arripuerunt, Fidem Chriſti *Borzivojo* prædicandi: in pervigilio *S. Joannis Baptiſtæ* 30. Aulicis, quos omnes aut Proceres *Bohemiæ*, aut Procerum filios fuiſſe ſcribunt, ſolenni cerimoniâ luſtralibus aquis ex-

Cur Borzivojus Princeps in Moraviam deſcenderit.

piatus inter Chriſtianos nomen profeſſus eſt ſuum *Borzivojus*. Eam Religionis mutationem cùm accepiſſet *Bohemiæ* Populus, anilibus ſuperſtitionibus adhuc deditus conſurrexit, & exauthorato *Borzivojo Stugmirum* (Germanis *Stillfridum*, *Bilinæ* quondam Dominum, ab *Hoſtivito Borzivoji* Patre ob contumaciam, quòd ſuo Principi ſubdi nollet, *Bohemiâ* ejectum) revocavit, Ducémque conſtituit; at *Stugmir* apud Bojos bohemicè loqui oblitus, & de Religione Chriſtiana Populo ſuſpectus, præſertim factione *Borzivoij* invaleſcente, decimo quàm imperare cœperat menſe, receptis decem argenti, & tribus auri talentis in Boicam redijt; *Borzivojus* ope ſoceri ſui *Slavvibori* Comitis *Melnicenſis*, cujus filiam *Ludmillam* in conjugio habebat, recuperavit Imperium. *Stugmiro* ejecto Bohemos in Bavariam irruptionem feciſſe, & omnia incendijs, & rapinis fœdâſſe, abductis in ſervitutem multis mortalibus, narrat *Brunnerus* noſter (noſtri Scriptores hîc altùm ſilent) at *Borzivojus* utpotè *Chriſtianus* Princeps, & ad juſtitiam bellorum attentus compoſuit omnia, & poſtquam ſeptem annos in paterno Principatu optimè conſtituendo conſumſiſſet, ſanctæ ſolitudinis amore captus, quietem circumſpiciens in loca ſola *Tetinum* cum Conjuge Ludmilla commendato priùs Principibus & Populo, natu maximo filiorum *Spitihnæo* ſeceſſit.

De Stugmiro ſeu Stillfrido.

Brun. in Boicis p. 2. l. 6.

Notæ in Caput duodecimum.

Cum Chriſtiana Fide hiſtoria illuſtratur.

Cum lumine Chriſti hiſtoria lumen &c. Nihil veriùs eſſe poteſt, nam Ethnici armis dediti literas oderunt, ùt hodiéque in Turcis & Tartaris videmus, apud quos malè frameæ cum penna ſcriptoria convenit; ſed nimirùm quod *Alphonſus Magnus* dicere ſolebat: *Penna Scriptorum penetrat loricas bellatorum*, nec enim ulla virtus, militaris præcipuè, ſinè auxilio literarum vivit & perennat. Ac permirum illud eſt omnium propè gentium hiſtorias à Viris ſacris & Sacerdotibus primitus eſſe conſcriptas; id probari poteſt inductionibus: apud nos certè in *Bohemia* primarij Scriptores, aut Religioſi, aut Sacerdotes fuerunt: *Chriſtannus*, *Coſmas*, *Franciſcus*, *Hagek*, *Dubravius*, *Pontanus*, *Peſſina*, *Crugerius &c.* qua in re ridiculum ſe oſtendit *Goldaſtus*, cùm *Hagecium* erroris inſimulans, per *Sarcaſmum* excuſat, *condonandus*, inquit, *error hiſtoricus Sacerdoti*, quaſi ignorare potuiſſet omnium gentium hiſtorias, à Sacerdotibus (non à *Cauſidicis*, qualis erat *Goldaſtus*) ſcriptas eſſe; nimirùm malè habebat *Goldaſtum*, quòd homines ſacri Religionem defenderent, & primam in Republica eſſe debere docerent. Quis quæſo, veritati ſtudet magìs, quàm qui *ad aram veritatis* quotidie litant? *veritas enim*, ùt ait *Polybius*, *eſt oculus hiſtoriæ, quem is eruit, qui hiſtoriæ veritatem detrahit.* De hoc argumento videatur *Theophilus Raynaudus* noſter Tomo 17. Tr. cui Titulus: *Malevoli erga Religioſos Ordines maledicti.* & iterum; *Benevoli erga Religioſos Ordines benedicti*, in quibus manifeſtè demonſtrat, quam operam ſcientijs dederint & quale auxilium attulerint bonis literis ſacri Viri, ac præcipuè Religioſi. Certè *Societas noſtra* (abſit verbo jactantia) hoc uno ſæculo & medio, tot volumina in omni literarum genere vulgavit, quot legendis *Goldaſti* ætas nunquam ſufficiat. Verbo dicam: Sacerdotes rebus humanis exempti

Sacerdotes apud omnes gentes hiſtoriarum Scriptores.

Polyb. in præfat. hiſtor.

exempti plùs habent otij; consilijs rerum adhibentur; paucioribus affectibus ducuntur; ijsdem scientijs sunt exculti, novitates oderunt, securiùs (quia nulli profano ob dignitatem obnoxij) scribunt, & veritatem proferre in lucro reponunt; libris abundant, & *Bibliothecarum* in Ecclesijs vetustis, Capitulis & Collegijs adyta perlustrant, quibus privati homines plerumque destituuntur, temporis parsimoniâ non laborant, quo cæteri negotijs Reipublicæ, re uxoriâ & familiari districti, propemodum carere videntur; denique impedimenta omnia scribendæ historiæ &c. absunt à Sacerdotibus, præsidia & adjumenta adsunt & suppetunt.

Comoditas sacrorũ hominum, historias scribendi.

Borzivojus primus Christianus &c. Idolorum cultores, omnes priores Principes fuêre, Religionem Christianam tamen in *Bohemiam* inductam *Neklano* & *Hostivito* regnantibus, inficiari non possumus, cùm in *Caroli Magni* & filiorum ejus gestis legamus quatuordecim *Bohemiæ* Proceres Christi fidem amplexos, & ab idololatria ablutos esse, sed ea ferè violentè non sponte gesta sunt, Victore Religionem imperante; ùt crepusculum matutinum diem, appellare non possumus, ità confinia ista superstitiosæ Anilitatis & idololatriæ Christiano nomine non dignamur: *SS. Cyrillus & Methodius* primi, publicè & privatim *Borzivojo* Principi, & Bohemiæ universæ cœlum, & diem aperuêre, ùt brevì dicemus.

Fuld. & Schaffnab. ad A. 846. Sigebert.

An anteBorzivojũ Christiana Fides in Bohemia?

Domi caritate Populi, foris fœderum Sanctitate &c. Alterum Principem amabilem, alterum honorabilem facit, dum fœdera sanctè servantur. Ecquod ait S. *Synesius* (in nobili illo tractatu de Regno ad *Arcadium*) *munitius Imperium est, quàm illud quod amore & charitate munitur?* amor enim subditorum est fidissima custodia Principum. Gloriatus est, glorioſissimus quidam Princeps se in sinu cujusque subditi sui securè somnum capere posse. O gloriatio optimo Principe digniſſima! *Herodotus* talem nobis Principem depingit in *Xerxe*, cujus navis cùm in mari periclitaretur, & vectores ex multitudine hominum id fieri dicerent, multi ex Aulicis, adorato priùs Rege, se in mare præcipitârunt, ut Rex securiùs navigaret.

Amor subditorum custodia Principum.

L. 8. seu in Vrania.

Religionis mutationem &c. Nullâ re faciliùs turbantur Regna quàm Religionis mutatione, atque utinam hanc curam, quoties nova hæresis orta est, Reges suscepissent, ùt nihil novi in Religione admitterent, nulla hæresis eorum Regna turbâsset! nihil tunc *Arius*, nihil *Lutherus*, nihil *Calvinus*, & cæteri potuissent! novitas ipsa in Religione & Ecclesia, cui Deus se adfuturum usque ad consummationem sæculi continuo & non interrupto auxilio, & assistentiâ promisit (vel ex eo quòd sit novitas) damnatur, sic Religionibus, proh dolor! in quatuor partes divisus est Orbis, sed fiet aliquando unum ovile, & unus Pastor, & quod olim carmine lusimus: *Crux, quæ divisit, jungere sola potest.*

Religionis diversitas turbatio Rei publicæ.

Ludmillam in Conjugio &c. Etsi nuper dixeram in conjugijs *Principum* utilitatem & dignitatem & honestatem spectari debere, tamen cùm *Princeps* nec in suo satis securus est, consilium laudabitur, si familiam aliquam in suo Regno glorioſissimam & amabilem subditis, suo conjugio honoret, ad firmandam domi potentiam; quo fine *Borzivojus Ludmillam* accepit in conjugem *Comitis potentissimi Slavibori* filiam; quod nisi feciſſet, nunquam Ducatum paternum recepisset; nullus enim in Patria est Nobilis & Illustris Vir, qui parentelâ destituatur, putántque ex ea gente omnes, imò & affines, & longè cognati tali conjugio Principis se honoratos, ideóque rebus Principis impensè favent, & si quid adversus eos struitur, observant & produnt, scientes quòd Principe mutato gratiam, & apud Populum æstimationem & authoritatem, quam nunc habent, sint amissuri.

An Principẽ deceat conjugium cum suis.

Borzivojus Welehradum invitatur &c. Hinc manifestè conjicimus, Bohemiam eo tempore (quod tamen plurimi Scriptores tradiderunt) *Moraviæ Regibus* subjectam non fuisse; id adeò patet ex hac invitatione & fœdere *Hostiviti* (non enim

Bohemia sub Borzivojo Moravis nõ subjecta.

eosdem amicos & hostes *Bohemi* & *Moravi* habuerunt, sed cùm *Moravi* bella gererent, *Bohemi* quiescebant, ùt apparet ex Scriptoribus) hostes *Moravorum* per *Bohemiam* pacatè in *Moraviam* transibant, & cùm *Moravos* vincerent, victoriâ modestè in *Bohemia* utebantur &c. accidisset contrarium sinè dubio si *Moravis Bohemia* paruisset.

Multis Principibus grata & utilis solitudo.

In loca sola Borzivojus secessit &c. Nihil gratiùs Regibus sapientissimis fuit, quàm posse illam Majestatis plenam personam deponere, & cum amicis (quibus maximè egent Principes) confabulari, atque etiam familiariter jocari. De sole Phaëtontis Patre osculum filio daturo, canit *Ovidius*: *Circum caput omne micantes deposuit radios.* Notum est etiam pessimis Principibus & Regnorum Præfectis hoc consilium, ùt Annibal Scotus observat, ejus verba sunt: *Magnis Viris sæpe secessus aguntur quò intentiùs iram, simulationem, & secretos animi motus exerceant, & in altitudinem se condant. Occasione postea oblatâ promunt, quæ in illa solitudine concoxerunt*; talem video solitudinem fuisse *Tiberij Imperatoris in Capreis.* Deteriores illi sunt, qui solitudinem prætextu pietatis sequuntur, ut inimicos ulciscantur suos, ut eorum promotionem impediant, ut Principem sibi concilient, & fucum faciant ex pietate &c. ut vias amicos adjuvandi inveniant, &c, &c. nihil horum *boni Principes* in solitudine agunt, sed statum Imperij sui seclusis affectibus examinant; damna accepta perpendunt; quâ ratione fideles subditi adjuvari possint, & his similia ad populi incolumitatem, felicitatem, securitatem pertinentia provident in futurum, egregiè *Annibal Scotus* politicorum initio hujus sæculi facilè princeps, quid agere cùm soli sunt Principes debeant, ostendit: *Principes*, inquit, *semper suâ manu conscribant: quantæ sint opes Publicæ; quantum sociorum civiúmque in armis; quot classes, quot Regna & Provinciæ, earúmque tributa; quot vectigalia, quæ necessitates singularum, quot largitiones suæ &c.* talem libellum reliquit *Tiberio Augustus*, & Patrum memoria *Francisco filio Cosmus Medices, Magnus Dux Hetruriæ.*

Comment. in Tac.

L. 1, in Tacit.

Quid cum solus est, Principi faciendum.

Caput XIII.

Spitihnæus primus ejus nominis, Princeps Bohemiæ XIII. & Wratislaus I. Princeps XIV.

Spiti-

Pitihnæus cedente *Patre Borzivojo*, & ſanctæ ſolitudinis amore *Tetinum* abeunte circa A. C. 904. imperare Bohemiæ cœpit; at cùm ex malorum Politicorum legibus, idololatris ſubditis nimiùrm mollem ſe ac facilem ubiq; præberet, & modicam Chriſtianæ Religionis proferendæ, contra monita Patris & Matris curam ſuſciperet, vix expleto Principatûs biennio nullâ re memorabili geſtâ, divinitus ùt creditur ſublatus è vita, in Teinenſi *B. V. Baſilica* Anno Chriſti 906. tumulatur.

Principis perverſa politia.

Eodem ipſo Anno *Borzivojus* præſenti neceſſitate ex ſolitudine extractus, ut filij juventutem conſilijs ſuſtentaret, alterum filium juniorem *Wratislaum* nomine, ordinibus omnibus Bohemiæ volentibus & plaudentibus, præfecit. Nihil *Wratislao* ad bene regnandum, ſi ætatem excipias, defuit; ipſa juventus & gratia formæ, Populo, ùt ſolet, placebat; conſilia ex abdito ſuggerebat Pater, & quaſi à filio prodirent, ut authoritatem ei conciliaret, ſimulabat; id quatuor annis tenuit, dum denique Senio confectus *Borzivojus* fatiſceret anno 910. *Tetini*, expletis 77. aut etiam pluribus annis, ibidémque ſepultus. *Wratislaus* cuſtode remoto, jam inde, quò ardens juventus & *Genius* incitabat, arma & militiam cogitabat, itaque cùm *Hunni Bojos*, & Germaniam infeſtarent, meminiſsétque à Bojis Patrem ſuum de Principatu propè dejectum, injuriæ memor, arma & copias ſuas cum Hunnis conjunxit, & quia exercitum ex Ethnicis majorem partem collectum haberet, multas Arces, caſtella, templa, cœnobia flammis delevit; ſed *Otto* (non ille *Cæſar Magnus* cognomine, ſed ejus *Avus Henrici Aucupis Pater*) collecto in ſubſidium Bojorum exercitu loco anguſto, ubi equitatui pugnandi locus non eſſet, hoſtes nactus, & *Hunnos & Bohemos* fugavit, victoriam tamen non proſecutus; in *Thuringiam* igitur deflectentes & omnia vaſtantes irruerunt, ibíque *Burcardo* Regionis Domino occurrente, & in acie cadente, opima & pretioſa ſpolia retulerunt. *Hunni* domum revertentes, nullo amicorum & hoſtium diſcrimine *Moraviam* pervaſtabant, quibus irritatus *Wratislaus*, præcipuè quòd ejus auxilium *Moravi* implorâſſent, ſubitò cum exercitu accurrit, & *Hunnos* depulit; ità quam antea infamiam ſibi inuſſit ex ſocietate malorum, eandem facinore militari delevit. Habuit uxorem ex *Lucenſi* vel *Zluticenſi* ùt alijs placet, Ethnicorum in Bohemia Provincia, nomine *Drahomiram* (quæ ſe Chriſtianam fore lingvâ promiſerat, mente in exitium omnium *Chriſtianorum* ferebatur, & jurabat quotidie, quod poſtea factis ſceleratis approbavit) *Duos filios Wenceslaum* & *Boleslaum*: alterum *S. Ludmillæ Tetinum* educandum dedit, *Wratislaus*

Juventus Principis placet populo.

Bella Wratislai.

De Drahomira.

Wratislaus alterum minorem apud ſe retinuit, iiſque Principatum, nè quid diſcordiæ inter fratres oboriretur, diviſit, *Wenceslao Pragenſem*, *Boleslao Transalbinam* regendas cum Principum tituloProvincias committens. Obijt *Wratislaus* An. C. 916. cujus tumulum apud S. *Georgium* in Arce Pragenſi, hodiéque videmus, & legimus cum titulo *Beati*. Plura de his in Borzivojo L. 4. Miſcell. & in Epitome diximus.

Notæ in Caput decimum tertium.

Subjecti quâ rationePrincipi regendi ſi inter ſe moribus diſſidiant.

Ololatris nimiùm tribueret &c. Magnum arcanum politicæ eſt, cùm *Princeps* ſubditos habeat, aut lingvâ, aut ſtudijs, aut Religione diverſos cuinam ſe parti adjungere debeat? ſi jam in mores inductum eſt, hanc Provinciam his, illam illis legibus regere (maximè ſi promiſit) id omninò tenendum eſt. *Scipio Ammiratus hæc in politicis* ſuper *Tacitum* diligenter excuſſit; Religio ſola excipitur, quæ Principi ſcopus eſſe debet, ad quem omnia referantur, quo in genere peccavit *Spithnæus*, qui Religionem, & Regionem juxtà habuit, Exempla tot ſæculorum oſtendunt in Religione maximè peccari à Principibus, cùm omnes Religiones permittunt, quo facto Seminarium rebellionum ſibi, & ſucceſſoribus pariunt, ſed excindenda, imò magis effodienda ſunt ſemina, *nè pars ſincera trahatur.*

Principes laudabiliter ſucceſſorem dubium non relinquunt.

Alterum filium juniorem Bohemiæ præfecit &c. Nihil gratiùs bonis *Principibus* eſſe ſolet, quàm filios Regnis imponere: nam quod deſiderant fieri ſe mortuis, vident viventes; inſuper gratius eſt regimen, quod ex ſenectute & juventute componitur: nam aulici ſenes à Patre, filio commendati non deſeruntur, juvenes ætatis ſimilitudine juveni Principi commendati ſpe eriguntur.

Juventus & forma Wratislai Populo placebat &c. Eſt quidam Principis vigor in juventa, qui Populo placet, & cùm Ariſtoteles ſcribat: *Juvenes beatificari propter ſpem*, longè veriùs eſt in *Principe*, qui etſi ignaviſſimus futurus ſit, tamen neſcio, quam indolem præſefert, omnéſque ejus geſtus, mores & dicta prout ætas fert, mobiles & inconſtantes, in argumentum futuræ generoſitatis trahuntur.

Militia Principum opificium.

Wratislaus arma & militiam cogitabat &c. Militia eſt opificium Regum, neque aliter ſeſe nobilitare faciliùs, quàm armis poſſunt, aut pace. Rari ſunt Principes, qui olivâ, & lauro triumphârunt; illa utilitatibus Populi, hæc gloriæ Regis maximè ſubſervit, militiæ triumphum non alibi pulchriorem & elegantiorem invenies, quàm in Plutarcho, ubi literarum ſtudia cum armis comparavit. Eſt enim Regum cibus gloria; ùt enim venatores venatu vivunt, ſic Reges victorijs; illud curandum ut juſtæ victoriæ ſint, ut non modò ab hominibus, ſed etiam approbentur à Deo.

T. 2. Moralium L. bellóne an pace clariores Athenienſes.

De Ottone Henrici aucupis Patre.

Otto Henrici Aucupis Pater &c. Scriptores noſtri in hoc *Ottone* falluntur, & *Ottonem Magnum* nominant Nepotem Proavi, ùt *Chronologiam* Imperatorum inſpicienti patebit. Ego quoque à *Crugerio*, *Peſſina* ſeductus *Ottonem Magnum Cæſarem* in *Epitome* nominavi, qui tum naſcebatur.

Muliebris dolus. *Lipſ. Elect. lib. 1. c. 5.*

Drahomira lingvâ promiſerat &c. Scilicet, ùt ille ait: *Juravi lingvâ, mentem injuratam gero.* Et illud Nobilis, ſed ignoti *Poëtæ:*

Omnis mulier intra pectus celat virus peſtilens,
Dulce de labris loquuntur, corde vivunt noxio.

Neſcio enim unde illa fraudis origo? *Ariſtoteles in hiſtoria animalium* de avibus loquens, pleroſque maſculos ſimplicioris ingenij, contra fæmellas fraudulentiores eſſe

esse animadverit; quod etsi in omni animalium genere verum non videatur, in genere humano tamen vix non concesserim.

Obiit Wratislaus A. C. 916. *&c. Hagek Borzivojum* A. C. 874. natum, mortùm 36. ætatis affirmat, ex quo conficitur (ùt patet) *Spitihnæum* tertio decimo ætatis Anno gubernaculis admotum, *Wratislaum* verò nondum expleto quarto decimo ætatis Anno *S. Wenceslaum* procreâsse; quod in Epitome falsum clarè ostendimus Lib. 1. Cap. 4.

Chronologia Wratislai.

CAPUT XIV.

Sanctus Wenceslaus XV. Bohemiæ Princeps, atque etiam Rex.

WRatislaus duos impuberes filios moriens sui loco *Bohemiæ* reliquit: de *Boleslao* dicemus postea, *Wenceslaus* natu major, octennis erat dum Patrem amisit, quem Christiani Proceres, ut Matrem *Drahomiram* impotentem fœminam in officio continerent, útque certior ejus dominatio fieret, Populo ostentârunt; illum *Pragâ Tetinum* redeuntem *Ludmilla* avia, sanctissima Matrona, *Budecium* properavit mittere ad studia litterarum, addito Magistro morum spectatissimæ virtutis Sacerdote *Paulo Keicha*; *Boleslaum* alterum filiorum septennem *Drahomira* sibi educandum sumsit, sed brevì educationis diversitas apparuit. Secuta deinde sunt certamina Principum fæminarum: *Ludmilla*, ùt filij, ità & Regni gubernationem ex suprema voluntate *Wratislai* suscipere debuerat, *Drahomira* intercessit, & fæmineâ rivalitate Proceres muneribus promissis, aliisque artibus eò denique perpulit, ut modestissima *Ludmilla* jure suo decederet, & *Drahomira* Regni tutelam susciperet, Difficilè est explicare, quàm muliebriter & impotenter *Drahomira* regnaverit! multa *Christianorum* millia, in principali Urbe *Praga* potissimùm, ab Ethnicis favente ex occulto *Drahomira*, occisa sunt, tota *Religio Christiana* turbata, ut ultimum exitium *Christiani* nominis timeretur; insuper *Divam Ludmillam* Christianorum Matrem submissis percussoribus interemit. Evigilavêre Christiani Proceres, & agente Podivino *S. Wenceslai* Præfecto, ad constitutam diem *Budecio* adductus *Wenceslaus* est, etsi non amplùs,

S. Wenceslai & Boleslai educatio.

Drahomiræ consilia ad opprimendos Christianos.

Wenceslaus XIV. annorum Matrem de Principatu deturbat.

pliùs, quàm quatuordecim Annos ætatis explêſſet, A. 921. ſolio paterno impoſitus *Drahomiram* Matrem exauthoravit, & magno animo, ſupra ætatem diſertâ oratione Proceribus & Populo audiente, & probante, ad ſuos abire juſſit; *Boleslaum* fratrem ex cujus nomine Pater *Wratislaus* Vrbem abs ſe conditam *Boleslaviam* appellavit, eodem concedere permiſit, ipſe primum ibidem templum DEO conſtruxit. Interea *Henricus Auceps*, qui modeſtiæ causâ Imperator appellari noluit, in *Bohemiam* cum exercitu aſcendit, ſuppetias laturus rei Chriſtianæ apud *Bohemos* laboranti, & ſtativa in *Inſula Muldavæ* propè *Pragam* in *Holeſſovienſibus* & *Bubnenſibus* agris fixit, & confirmato in Principatu *Wenceslao* rem quoque Catholicam confirmavit; mox Henricus *Wenceslaum* ad conventum Imperij Principum *Erfurdum* A. 935. invitatum, Regem appellavit, poſtea *Merspurgum* ſecum deduxit, & *S. Viti* brachium donavit, cujus honori *Wenceslaus* magnificum in *Arce S. Viti* templum exſtruere cœpit. Plura de hujus SS. Ducis & Martyris geſtis adferre ſupervacaneum puto, quòd ubique legantur; præcipua, & lectiora in Epitome noſtra & Lib. 4. Miſcell. leguntur. Tandem *Drahomira*, quæ in auribus filij continenter jacebat, & ipsâ ambitione *Boleslaum* inſtigante, *Wenceslaus per* ſpeciem convivij extractus *Boleslaviam*, dum nocte mediâ pro more DEUM precaturus ad Eccleſiam ſe conferret, in ipſo aditu templi *Princeps* innocentiſſimus, fraterno parricidio ſublatus eſt è vita Anno ætatis 30. Domini 938. pridiè feſti *S. Michaëlis Archangeli*, *Boleslaviæ* primùm tumulatus, poſtea *Pragam* ad *Eccleſiam S. Viti* devectus, innumeris utrobique claruit miraculis; Hæres *Bohemiæ* dictus, quem *Bohemos* in tutelam accepiſſe ipſemet ſæpenumero ſuper exercitus noſtros in aëre medio apparens, aut etiam milites equo candidiſſimo vectus cum fulguranti haſta, aliiſque cœleſtibus armis ducens, hoſtes proterens, & configens, oſtendit.

S. Wenceslaus Rex Bohemiæ.

S. Wenceſl: Martyr.

NOTÆ in Caput XIV.

Pueri Principes miſericordiam provocant ſubditorum. *Lib. 26. Hiſt.*

Octennis erat, dum Patrem amiſit &c. Innocentia ætatis ſæpe filios Principum à vi & inſidijs defendit, nam & genus, & proavi, & parentes pro pueris perorant, atque ipſa imbecillitas & lacrymæ ſecuros præſtant. Narrat *Ammianus: Macedones* cum Illyrijs dimicaturos *Regem* infantem in cunis locâſſe, & infantis lacrymis commotos victoriam acceleràſſe. Simile exemplum in Lovanio ſuo narrat *Lipſius*. Multò magis octennis puerulus *Wenceslaus* Populo placere potuit, quia nihil habuit, quò offenderet, multa quæ *Principem* bonum promitterent; comparatione fœminarum regentium, pueri & filij *Principum* longè præponderant.

Ad ſtudia litterarum Wenceslaus mittitur &c. Probatiſſimum conſilium *Sanctæ Ludmillæ* fuit, in illa ſæculi Barbarie; ſapientérque *Alphonſus Magnus* dicebat: *Rex illite-*

illiteratus est asinus coronatus. Nollem tamen *Principem*, qui regnandi curis occupabitur, literarum studijs (nisi illa ad regimen Populorum faciant) occupari, ut v. g. *Poëta* sit *Virgilio* & *Homero* par; lingvas exoticas, Arabicam, Indicam, &c. calleat; ut *Astronomiæ* deditus insomnes ducat noctes; ut stellam aliquam novam inveniat &c. Scitum est illud *Marci Antonij Imperatoris* in vita sua, gratias Dijs agentis, quòd se neque magnum Poëtam, neque disertum Oratorem &c. esse voluerint, futurum enim fuisse, ut inutilibus ad regendum studijs immersus, boni Imperatoris munus non posset explere.

Nimis docti Principes paucis laudati.

Educationis diversitas in fratribus apparuit &c. Educatio est altera natura; adeò etiam natura ipsa educatione corrigitur. Ut hoc ostenderet *Lycurgus* duos canes suis Civibus proposuit, quos cùm solvisset, alter ad lancem offâ plenam, alter venationi assvetus post leporem cucurrit, ùt refert *Plutarchus*; idque maximè in educatione parvorum Principum experimur, magno damno Regnorum. Ferina *Drahomiræ* educatio ferum *Boleslaum*, *Ludmillæ sanctæ Wenceslaum sanctum* fecit; ille feritatis & crudelitatis suæ armis instructus, omnia se vincere posse putabat, *Wenceslaus* ob sanctimoniam suam in Angelorum præsidio securus nullum recusabat pro Religione periculum, & Deo pro se pugnante sinè metu vincebat.

Diversitas educationis diversos facit Principes *Plutarch. de puer. educ.*

Certamina Principum fœminarum &c. *Drahomira* non magìs se fœminam probavit, quàm amore regnandi: duo quippe affectus illas in rabiem agunt, *ambitionis & amoris*, quibus persæpe vindicta adjungitur; ingeniosè *Juvenalis*;

Fœminarum lites aulas perturbant.

\- - - - - *minuti*
Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio. Continuò sic collige, quòd vindictâ
Nemo magìs gaudet, quàm fœmina.

Iuvenal. l. 5 sat. 13.

Id mille exemplis approbari potest, quæ obvia sunt, & nota omnibus; nec cessatur, donec stirpitus æmulas everterint, ùt hìc in *D. Ludmillæ* nece per summum scelus illata apparuit; ideò cavendum est Principi, nè duas æquali potentiâ mulieres in Aula sua crescentes habeat (quales olim *Pulcheria*, *& Eudoxia &c.*) quæ si committantur nunquam bonâ fide pacem colent, & Aulam totam factionibus, & discordiis divident.

Non amplius quàm quatuordecim annos &c. Magnanimitas hæc Adolescentis Principis, heroica habenda est, qui & supra ætatem sapuit matre conculcatâ ob Religionem cujus se defensorem & amatorem zelantissimum ostendit; sed hæc omnia, ùt in M. S. Codicibus invenio, *Podivino* Authore gesta sunt, quem inter Proceres fidei Christianæ propagandæ ardentissimum invenio, vide ejus mortem in *Christanno*, quam edidimus in *Epitome*, longè diversam ab ea, quæ in vulgaribus Scriptoribus legitur.

B. Podivini merita in rē Christianam

Regem appellavit &c. *Moraviam* novo Rei *Wenceslao* adjectam consentiunt Authores. *Witikindus* coævus Scriptor, & comes itinerum, ac militiæ *Ottonis Magni*, ait, mira quædam de *S. Wenceslao* quem viderat, narrari; sinè dubio intelligit Angelorum comitatum, qui eum ad Imperatorem accedentem comitati sunt, & eum in omnibus periculis tutati, ùt in duello *Radislai* apparuit.

Witik L. 1. Ann. Sax.

Drahomira in auribus filij &c. Fœminarum & maximè *Matrum* preces plùs quàm armatæ sunt, si continenter admoveantur, omnia vincunt; quod enim impetu non conficitur, morâ & temporis tractu facilè superatur. Januam si claudere velis, non id faciendum est impetu, sed tractu; eandem uno impetu non perfregeris, perfringes terebello svaviter adhibito & intorto; sic fit in gratijs, & beneficijs quærendis, quod enim per vim non obtinueris, id morâ & precariò facilè obtinebis.

Fœminarum potentia apud filios.

Drahomira &c. De *Drahomiræ* infelici interitu tacuit Chriſtannus in *Vita S. Ludmillæ*, nonnihil maternâ pietate perſtrictus, ſed certiſſimum eſt, eam à terra abſorptam, quod hodiéque columna eo in loco poſita teſtatur. Tot ſcelera commiſit, ut opus eſſet curru ad ea in ſtygem devehenda.

CAPUT XV.

Boleslaus I. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XVI.

Boleslaus varius Princeps.

Boleslaum & mala & bona nobilitârunt: inter mala primũ obtinet locum *fratris* cædes, Chriſtianorũ oppreſſio tentata; bona: pœnitentia *Ratisbonæ* peracta, matris abjectio, *Religionis Chriſtianæ* propagatio, *Daumbravcæ* filiæ ſuæ *Polono Regi* cum pacto *Chriſtianæ Religionis* amplectendæ enuptio, deniq; mors felix; media inter hæc fuerunt XII. annorum bellum cum *Ottone Magno* geſtum, & non ſinè gloria *Boleslai* finitum, tum etiam in *Hunnos* geſta prælia, quibus eos *Bohemiâ* inhonorè & ignominiosè expulit, cùm jam ſibi Urbes in ea condidiſſent; narrata ſunt hæc à nobis in Epitome, authoritate *Witikindi*, qui ipſum ſe *Boleslaum* vidiſſe terribilem aſpectu, & militari corporis ſtatu in hiſtoria ſua teſtatur. Ob has militares virtutes, & animum Principe maximo dignum, *Otto Imperator* ſecum *Ratisbonam* eum duxit, & poſt peractam parricidij abſolutionem publicè pœnitentiam agentem, *Dapiferi Imperialis* dignitate exornavit, cujus inſigne eſt *Ahenum*, quod *Hagecius* malè in contemptum interpretatus eſt. Interfuit etiam prælio contra *Hunnos* ad *Lycum fluvium* geſto, & non leve ad victoriam momentum attulit. Obijt ætatis an. 58. adminiſtravit Rempublicam annis 37. Anno Chriſti 967.

NOTÆ in Caput XV.

Fratrũ diſcordia maxima diſcordia.

Fratris cædes &c. Qui ſibi maximè conjuncti eſſe debent, ſi odium admittant, maximi evadunt inimici, in hunc ſenſum, vetus eſt parœmia: *Amicus læſus hoſtis maximus:* idque ex multis capitibus: tum quia occurſante memoriâ amici, quem jam odiſti, odium occurſat? tum quia apertum latus (quia antea fuit amicus) amici novit, eámque ob cauſam faciliùs nociturus eſt; tum quia ſeparât ab amico, quos intimos ſibi habuit, quod graviſſimum eſt: *Amicum*

cum enim amittere, est thesaurum amittere. Fratrum odiâ non facilè cicurantur, & viventium *fratrum concordia rara*, etiam ad usque mortem protrahitur: *Etheoclis* & *Polinices* rogus flammis sese divisit, cùm odia fratrum illum priùs divisissent. Legendus est Plutarchi aureus liber, *de fraterno amore*, ubi inter cæteta sapientissimè adducta, ideò *Naturam* in corpore humano, multa *duplicia*, & propè omnia feciſse; ait, ut fraternum amorem naturæ convenientissimum esse ostenderet, hinc binæ aures, oculi, manus, pedes &c. ùt uno deficiente, alterum auxilio esset. Illustre hujus rei exemplum habet *Polydorus Vergilius*: *Godvinus Cancianorum Comes* mortuo Canuto tertio, *Alfredum* filium Regis, revocantibus ad Regnum Anglis, in itinere necavit, & author fuit, ut ejus frater *Eduardus* tertius Rex eligeretur. Electus est, & *Godvino* omnia condonavit, accidit tandem ut *Haraldus Godvini* filius, cùm Regium poculum *Eduardo* Regi porrigere vellet, offenderet pede, non tamen vinum effunderet; tum *Pater*, qui cum Rege sedebat, *nunc*, ait, *fratrem frater juvit* (scilicet quòd alter pes alteri pedi succurrisset) ad hanc vocem etsi per jocum emissam, *Rex Eduardus Alfredi* fratris recordatus, ad *Godvinum* conversus, *Sic*, ait, *me frater meus juvisset, si per te licuisset.* Tum homo sceleratus *Godvinus*, cœpit se excusare, addiditque, si ego causa sum necis, hoc bolo stranguler, cúmque panem sumeret, primo bolo suffocatus est. *Tom. 2.* *Lib. 8.*

Bona & mala in Boleslao &c. Maxima ingenia quæ bonis dotibus commendantur, malis admixtis vituperantur. De *Annibale Florus* loquens, postquam ejus virtutes militares recensuisset, subdit: *Sed has virtutes non minora vitia æquabant*, idem habet *Plutarchus* in vita *Demetrij Poliorcetæ*; de *Alexandro Magno* ea in *Curtio* leguntur, quæ eum laudatissimum Principem, & contrà vituperio dignissimum efficiunt. Licere sibi omnia Viri magni putant, & licentiâ abutuntur; difficilè est in magna fortuna modum tenere, nec facilè invenias, magnum virtutibus & potestate Principem, qui in re aliqua modum non excesserit.

Militari corporis statu terribilem aspectu Boleslaum &c. Natura de genere humano solicita, latentia bona & mala signaturis quibusdam, & incisuris demonstrat, ut vel caveamus, vel si bona sunt, bonis uti sciamus. Videatur *Baptista à Porta*, qui in floribus & herbis ad oculum id demonstravit, nam si oculis medeantur, ocellos præferunt, si pulmonibus pulmones &c. repræsentant. Sic homiues animi ferini, & qui belluinos affectus habent, etiam aspectu, ùt ità dicam horrificantur, éstque permirum, homines fraudulentos, & subdolos tenui voce plerumque, & vultu in quidvis repræsentandum parato, vulpium modum referre; iracundos contrà, & morosos ursinam quandam ferociam vultu ostentare, magnanimos Leoninam faciem gerere, eos viciſſim qui alienas actiones dextrè exprimere & imitari sciunt (quod ipse ego non semel cum voluptate adverti) similitudinem aliquam simiarum in vultu, oculis, ore, atque etiam manibus habere.

Dat natura indicium bonorũ & malorum.

Quæ hîc de *Boleslao I.* historicè referuntur, ea omnia in Epitome nostra probaba sunt, ut bellum ejus quatuor decennale; matris desertio, quam Religionis amore à se abjecit, & res suas habere jussit; hæc in melius commutatio *S. Wenceslao* fratri imputari potest, qui ei se aspectabilem præbuit è cœlo, fodinas auri *Gilovij* patefecit; ob quod beneficium *Boleslaus* auream monetam fratris effigie expressâ cudi curavit; qui mos usque ad nostram ætatem in aureis Bohemicis servatus est, hodie nescio cujus negligentiâ exolevit; nos ipsi vidimus, & in manibus habuimus aureos nummos *Mathiæ Cæsaris* tempore procusos, qui *Divi Wenceslai* effigiem præferebant. *Aheuum* olim *Dapiferi* dignitatem in clypeo designâsse in Epitome itidem docuimus, & insignia vetustissima *Dapiferorum* apud *Birgen* in *Speculo Honoris Augustæ Domûs Austriacæ* demonstrant; fabulantur, qui *Hagekum* in *Aheno* sequuntur, quasi is

Boleslaõ I. honores decernuntur.

Nummi aurei cum S. Wenceslai effigie.

Gold. in L. de Iuribus Reg. Boh.

ignominiæ causâ, in ejus clypeum sit insertus, cùm id nota fuerit maximæ dignitatis, vide *Goldastum.* Imminebat quoque *Boleslaus* fundando Episcopatui in Bohemia, sed hoc consilium mors intercepit.

CAPUT XVI.

Boleslaus II. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XVII.

Boleslaus II. Religionis Christianæ in Boh. fundator.

Boleslaus Pius post impium Patrem imperare Bohemiæ cœpit, cum eo imperante *Bohemia*, quæ adhuc Ethnicos timebat, respirare & Christianam Religionem securiùs colere instituit: duobus vel tribus prælijs Ethnicos nova molientes, *Boleslaus Princeps* fregit, & extremos furiosorum conatus in Christianos sagacissimè antevertit, & cùm nihilominus erupissent, magno ictu prostravit; idem ille plures vicenis Ecclesias construxit, ut honorata Religio Christiana ipsis suis honoribus ad se Ethnicos invitaret; *Pragensem Episcopatum* sororis Mariæ auxilio fundavit, & bonis locupletavit; quod idem præstitit in *Cœnobio Insulano*, nec minimam partem contulit ad Fundationem *Brzevnoviensis Cœnobij*, cujus Fundatio potissimùm *S. Adalberto* tribuitur, quam ob causam *Libicium S. Adalberti* patrimonialis ditio diu ad *Monasterium Brzevnovense* spectavit. Cùm Ethnicos decretorio prælio vicisset, in prælij loco *Urbem*, & juxta castrum in monte *Hrobka* arcendis ex ea parte hostibus An. 973. condidit, Urbem verò de suo nomine *Novam Boleslaviam* appellavit. Sed & alia bella prospere gessit, cum Polonis præcipuè gravissimè ab ijs læsus, quorum *Urbem Principem Cracoviam*, quam ignaviâ sequentium Ducum Bohemi amiserunt, cepit. Nescias an fortior an magìs pius dici possit: *Ottonem II.* Imperatorem Bohemiâ armis exegit, qui exercitum immiserat. Postquam tres Antistites Pragenses piissimus *Princeps Bohemiæ* imposuisset, & duos & triginta regnâsset annos, 7. Februarij An. 999. excessit ex vita, memorabili vaticinio (in quo *Hagekus* pro Ludovico Pio, posuit nomen Philippi) priùs edito, quod posteri legentes verum agnoscunt; alia ejus gesta in Epitome L. 2. & in vita ejus L. 4. Miscell. retulimus.

NOTÆ

Notæ in Caput XVI.

Boleslaus Pius poſt impium Patrem &c. Neſcio quî fiat, ùt parentes ſæviſſimos, qualis fuit *Boleslaus I.* leniſſimi filij & ſucceſſores ſequantur, ùt ex hiſtorijs omnium gentium probari nullo negotio poteſt, quaſi omne venenum in ſe conſumente Patre, & filijs dulcedinem pietatis relinquente. Curiosè quærit *Plutarchus Lib.* 1. *Convivialium Diſputationum*, cur ficus in cortice, & in trunco amariſſimi ſit ſaporis, dulciſſimum verò fructum producat? Et rationem pulcherrimam aſſignat, ideò quia omnem ſuavitatem & dulcedinem, quæ eſt in ſucco, donat fructui, ideò ipſa arbor remanet amariſſima. Porrò quàm fuerit felix *Boleslaus I.* in filijs, notavi in Epitome.

Patres illaudati ſæpè habent filios laudatiſſimos. *Lib. 4. quæſt. 9.*

Religionem ſecuriùs colere &c. Nihil magis Religionem Chriſtianam Populo plauſibilem reddere ſolet, quàm *Principis Exemplum*, & ex inde naſcitura ſecuritas; timore vulgus abſterretur; quod Principem feciſſe vident, ſibi quoque licere exiſtimant; Regum & Principum exemplo pleraque Regna ad Religionem Chriſtianam adducta ſunt; *Conſtantino Magno* Chriſtianam Religionem aut fovente, aut amplectente ſtatim Romanus Orbis Chriſtianum ſe eſſe miratus eſt, & Idolomannia & Deorum cultus intepuit, donec omninò nullus Idolis honor eſſet.

Extremos furioſorum conatus &c. Morientium ferarum morſus virulentos eſſe docent Philoſophi, & quotidiana exempla confirmant. Vidi ego, cum felis moriens, digitum cujuſdam dentibus, parvo in ſpeciem vulnere læſiſſet, hominem, niſi abſciſſo digito non potuiſſe curari, *Flori* dictum eſt: *Quàm maximè mortiferi eſſe ſolent morſus morientium beſtiarum; ſic plùs negotij fuit cum ſemiruta Carthagine, quàm cum integra.*

Deſperatio venenata. *Lib. 2. c. 15.*

Sororis Mariæ auxilio &c. Pulcherrima in eam rem exempla ſuppeditant hiſtoriæ, in quibus fœminæ multorum bonorum, maximèque Religionis Chriſtianæ Regibus & Regnis amplectendæ cauſa fuerunt, ùt in noſtro exemplo *Daubrauka Boleslai I.* filia *Miecislaum* primum *Poloniæ* Ducem, & cum eo univerſam *Poloniam* Chriſto adjunxit. ità *Clotildis Burgundi* Ducis filia, *Clodovæum* maritum; *Chieſuntis* filia *Regis Angliæ*, *Offam Regem Saxonum* Occidentalium; *Theodolinda Agilulphum Lombardiæ Regem*; *Giſela* ſoror *Henrici I.* Imperatoris *Vngarorum* Populum chriſtianè credere, & fidem amplecti docuerunt. Omitto alia innumera exempla, quæ paſſim in hiſtorijs temporum leguntur.

Fœminæ Chriſtianam Religionem maximè promoverunt.

Fundatio Brzevnovienſis &c. Omnes ante me Scriptores novi *Boleslaum II. Fundatorem* hujus Cœnobij fuiſſe ſcripſerunt, diverſum ex vetuſtis Scriptoribus colligere eſt, ùt olim ſi DEUS vitam conceſſerit probabo. Ex ea cauſa conventus ille ſacer, *roſam S. Adalberti* geſtat in ſigillis; utraque ſententia conciliari poteſt, ut *S. Adalbertus* Cœnobium & templum ædificaret, aliquâ parte patrimonij ſui adjectâ, *Dux* verò *Boleslaus* ſupremâ manu ditiones, quæ in literis fundationis apud *Paprocium* leguntur adiderit.

Quis Fundator Cœnobij Brzevnov.

CAPUT

CAPUT XVII.

Boleslaus III. Bohemiæ Dux XVIII. Wladibojus vel Wlademarius Bohemiæ Dux XIX. Jaromirus Bohemiæ Dux XX.

Boleslai III. ignavia.

Boleslao II. ſucceſſit ejuſdem nominis filius *Boleslaus III.* quem *Stransky* rufum, avarum, & poſtea cæcum vocat; hic, quæ in *Miſnia Poloniáque* occupaverat Pater, ignaviâ ſuâ amiſit: neq; enim militibus obſeſſis ſupplementa mittebat, nec ipſe auxilio veniebat, nec numerabat ſtipendia; itaque omnium Scriptorum noſtrorum calamis velut ignavus confoditur. Eum *Boleslaus* Polonus per ſpeciem amicitiæ *Cracoviam* ad ſe invitatum excæcavit, fraude in Principibus Viris execrabili; at Divina Juſtitia, crimen, quod in fratres admiſerat, ulciſcebatur; nam eviraverat *Jaromirum*; *Udalricum* debilitatum vulneribus, & ſemivivum Bohemia expulerat. *Weleslavinus*, qui filios *Boleslai III. Jaromirum* & *Udalricum* poſuit, Scriptorum eâ ætate viventium teſtimonio errâſſe convincitur, ùt in libro, cui titulum feci *Rationarium temporum* demonſtrabitur. *Boleslao III.* ipsâ ùt ſic dicam, inutilitate, & cæcitatis injuriâ Principatu depulſo, Bohemia regenda committitur *Wladibojo*, ſeu, ùt Germani Scriptores appellant, *Wlademario*; non enim in hoc Duce aſſentiri poſſum *Crugerio*, cùm *Adelboldum Epiſcopum Trajectenſem Henrici* Imperatoris Conſiliarium, & Comitem bellorum, & *Ditmarum* Epiſcopum *Merſeburgenſem*, qui ambos illos fratres de facie noverant, in manibus habea-

Wladibojus Princeps.

habeamus, qui *Wlademarium* poſt *Boleslaum III. Bohemiæ* imperitâſſe affirmant, eúmque Ducem appellant; quid præcipuè memoriâ dignum geſſerit *Wlademarius*, aut *Wladibojus* in ſilentio omnium antiquorum nihil propè invenio. *Crugerius* ei uxorem appoſuit *Wladibogkam*, quâ authoritate neſcio, ſuſpicor hoc nomen ex *Wladibojo* marito fictum eſſe. *Wladibojo* brevì extincto, *Jaromiro* Principis nomen ac dignitatem *Sanctus Henricus Imperator* contulit, ùt *Ditmarus* ſcribit An. 1005. cujus vitam appetiêre *Wrſſovicenſes*, periculum evaſit miraculo *S. Joannis Baptiſtæ*, quod alibi toties deſcripſi. Injuriam quoque paſſus eſt, unde minimè debuerat, à fratre *Udalrico*, qui fratrem *Evnuchum & Semivirum* Principatu dejecit, & ſeſe *Bohemiæ* Principem conſtituit. Occiſus eſt *Jaromirus* circa An. C. 1040.

Jaromirus Princeps.

Lib. 7.

Notæ in Caput XVII.

Trium iſtorum Bohemiæ Principum Imperium (*Boleslai III. Wladiboïj, & Jaromiri*) magnas in Chronologia patitur difficultates: *Wladibojum* noſtri Scriptores nec nominant quidem, *Boleslaum III.* excæcatum à Polonis, & ſolio deturbatum, vixiſſe tamen multis poſt hæc annis ex narrationibus *Ditmari* & *Fabricij* conſtat, qui eum A. 1010. *Hermanno* genero ſuo *Marchioni Miſnenſi* Præfecturam Arcis *Miſnenſis* contuliſſe ſcripſerunt. *Jaromirum Semivirum* fuiſſe nemo ex Scriptoribus noſtris tradidit, quod diſertè *Adelboldus* affirmat. Ego exiſtimo *Bohemiæ* Principatu depulſum *Boleslaum III. Wladibojo* ceſſiſſe, in *Miſnia* tamen aliqua loca, (quæ alioqui tunc ad Bohemiæ Principes ſpectabant) retinuiſſe; at *Wladibojo* properè extincto *Jaromirum* ſucceſſiſſe; hunc quoque à juniore fratre *Udalrico* dejectum; ſic *Vdalricum* tribus fratribus dejectis ſolum *Bohemiæ* Imperium occupâſſe.

De tribus his Principibus.

Fabric. l. 3. Orig. Sax.

Adebold. in vita S. Henrici Imp.

Quod hoc loco de *Miſna* dixi, aſſerens aliqua loca *Boleslaum III.* in *Miſnia* retinuiſſe, mirabatur amicus quidam meus, *Miſnios* id permiſiſſe: hæc noſtri ſæculi admiratio eſt: alia nunc ſunt, alia olim fuêre tempora; graviter hallucinabitur, qui ex hodiernis temporibus de præteritis conjecturam facere velit. Sed *Miſniæ* partem, & ipſam ejus Metropolim *Miſnam* pluréſque ejus Arces ab A. 978. & poſtea aliquot annis centenis *Bohemos* tenuiſſe probavi in Epitome.

Bohemiæ Principes Miſnam tenuêre.

Epit. l. 2. c. 11.

Boleslaus III. rufus, avarus, & poſtea cæcus &c. Hæc naturæ, ſeu corporis & animi vitia nihil boni promittere potuerunt in *Boleslao III.* quid de rufis Orbis ſentiat, ex jocoſerijs quæ in rufos jactantur proverbijs, facilè intelligimus, ego nihil addo. Regnare cæco difficillimum eſt, avaro bene adminiſtrare Rempublicam prorſus impoſſibile, cùm è Diametro Regijs virtutibus avaritia adverſetur.

Ignavus Scriptorum calamis confoditur &c. Cùm *Boleslaus* ignaviam etiam conjunctam habuerit, quid de tali Principe potuit ſperari? *Craſtinus* quidam *Rex* appellatus eſt, ob perpetuam in graviſſimis negotijs cunctationem, & in craſtinum dilationem, quidſi nec in craſtinum, ſed in perpetuum curas Regnorum diſtuliſſet? talem ignaviam *mare mortuum Seneca* in Epiſtolis appellat.

Drexel. in Prodromo c. 8 §. 37.

9. Epiſt. 68.

Fraude in Principibus non ferenda &c. Si ullum mortalium fraus dedecet, tum Regem & Principes: pugnant enim è diametro cum virtute Regum præcipua magnanimitate; *Leo* enim eſt Princeps, non vulpes, quæ duo etiam in fabulis *Æſopi* ſibi

Fraus in Principibus non ferenda

adverſantur. Fraus in Rege manifeſta eſt profeſſio imbecillitatis Regiæ: nam id quod armis deſperat ſe poſſe efficere, fraude tentat; hujuſmodi Reges etſi res ſuas augeant, minuunt famam etiam apud poſteros, nec niſi à fraudulentis laudabuntur, apud probos æternam npminis ſui maculam inurent.

Divina Juſtitia ulciſcebatur &c. Nullus in Orbe ex Principibus eſt, qui toties pœnam *Talionis* exigit, quàm DEUS, quod infinitis patet exemplis: qui de honoris gradu alios dejecerunt, quàm ſæpe ipſi dejiciuntur! noſtra ſæcula feracia ſunt ejuſmodi exemplorum! ſed juſtiſſima eſt ultio, ut quod in altero exemplum ſtatuiſti, in ſimili crimine luas, quod recuſare, niſi injuſtè non poſſis.

Cæcitatis miſeriæ graves.

Cæcitatis injuria &c. Etſi plurimi eruditiſſimi Viri cæcitatis laudes ſcripſerint, exiſtimo tamen eam laudationem ad quandam eloquentiæ oſtentationem pertinuiſſe. An enim plùs cæcitas addere poterit, quàm ſubtrahat? fateor magnos quoſdam *Duces* militiæ *cæcos* fuiſſe, ſed ij quod egerunt cæci, hoc per oculos antè ſunt conſecuti, ut non dubitem longè majora & illuſtriora facturos fuiſſe, ſi vidiſſent. Pauci Principes cæci ſuam authoritatem tueri potuerunt, niſi priùs facta præceſſiſſent, quæ oculati geſſerunt, ùt de *Joanne Rege Bohemiæ*, de *Ziſska* apud nos conſtat. Ridiculum eſt, quod etſi huc directè non ſpectat, tamen joci gratiâ commemoro: cùm Rex *Poloniæ Loktekus*, *Joannem Regem Bohemiæ*, cæcum ad ſingulare certamen provocâſſet, ingeniosè cum riſu reſpondiſſe: *Joannem omninò ſe paratum in certamen deſcendere, ſed ùt Rex Poloniæ priùs ſe excæcari curet, & tum in quocunque conclavi, & paribus armis concurſuros.*

Carol. IV. Im. in vita ſua.

Jaromiri Principis infelicitas.

Jaromiro Principis dignitatem &c. Etſi *Boleslaus III.* oculis orbatus ſit, non tamen vitâ, vixit enim longiſſimè exul in *Miſnia*, & multa adverſus fratres movit; *Jaromirus* etſi in Principatu nondum confirmatus, *Bohemiam* regendam ſuſcepit; ſed cùm ſe *Boleslao Polono* imparem videret, *ad Henricum Cæſarem in Saxoniam* profugit. *Henricus Cæſar*, qui *Boleslaum Polonum* oderat, cum toto Imperij ſui exercitu A. 1005. in Bohemiam venit, & expulſo *Polono*, Pragam recepit (nam *Wiſſehradum* nunquam *Poloni* capere potuerunt) & *Bohemiæ Jaromirum Principem* impoſuit; nihil celebriùs ad gloriam *Jaromirus* præſtitit, quàm quòd *Jaromiriam Civitatem* condiderit.

CAPUT XVIII.

Udalricus ejus nominis primus, Dux Bohemiæ XXI.

Ditm. l. 6.

Fabric. l. 1. Annal. & l. 2. Orig. Sax. Fabric. l. 2. Orig. Sax.

Dreſſ. Miller. 6. p. 1.

Udalrico Duci vix ullum aut paucos pares *Bohemia* genuit: *Thuringos*, *Miſnios*, & cæteros ad *Oceanum Marchiones* ſtipendiarios habuit, ùt queritur *Ditmarus*. *Geronem Luſatiæ* Marchionem in prælio occidit; *Meſiconem Poloniæ* Ducis filium in prælio cepit, Saxones ingenti clade affecit, primus ipſe in acie milites ducens. Sed (ùt antè dixi de Boleslao I.) militares haſce virtutes

tes penè vitia majora obruerunt: frarrem excæcavit, ſolio deturbavit, & in Arcis Liſſæ cuſtodiam intruſit. Multa paucis dixi, ſucceſſêre virtutes iterum Principe dignæ: peſtilentia An. 1016. ità Europam afflixit, ut vix decima pars hominum remanſerit, miro artificio diſſipata eſt ab Udalrico, cùm obſervato vento omnes ſilvas Bohemiæ accendit, aêremq; purgavit; idem Udalricus Pragam auxit; Henricum Imperatorem conciliavit ſibi; & denique ſeu bello ſeu pace clariſſimus Princeps, ſatur victoriarum, A. 1037. 25. Imperij expletis Annis deceſſit Novembri Menſe, quo ipſo anno frater *Boleslaus III.* obierat. Uxorem duxit ruſtici *Domarodi* filiam honeſtiſſimam & pulchritudine ac moribus Principe fæminâ dignis præſtantiſſimam nomine *Blazenam* aut *Bozenam*; quod inæquale conjugium cùm Nobilitas & Proceres vituperarent, reſpondit: *Neſcire Bohemos, & ſuo malo experturos aliquando, quid ſit ex aliena gente Principem Bohemum conjugem habere; & quæ hodie ruſtica videatur, cras Principem fore, cùm uxores fulgeant radijs Maritorum.*

Udalrici Principis magna virtutes magna vitia.

Notæ in Caput XVIII.

Geronem in prælio occidit &c. Merebatur hoc Gero, qui triginta aliquot *Slavorum Duces* ad convivium invitatos inter hoſpitalia ſacra proditoriè per ſummum ſcelus obtruncaverat; qua de re videatur noſtra *Epitome*.

Primus ipſe &c. Prima in quoque ordine Principatum obtinent, nam etſi ſecundi & tertij idem præſtent, non poſſunt diffiteri, exemplum habuiſſe, quod primus non habuit. Unde ingeniosè *Seneca in libris de beneficijs* obſervat, qui beneficium accepit, etiamſi gratum ſe exhibeat, non tamen eum, qui beneficia primus contulit, æquare poſſe, ſemper enim primus qui beneficium contulit, omnes alios exſuperat, quia non præcedente ullo beneficium contulit.

Prima magnam laudē continent.

Principe dignæ &c. Principes propter Populum ſunt, non Populus propter Principem. *Salus Populi ſuprema lex eſt*, juxta omnium politicorum axioma. Principum virtutes propriæ cenſentur illæ, quæ ad ſalutem, incolumitatem ac felicitatem Populi ſpectant, & quò magìs Populi ſecuritatem, opes, commoda &c. ſpectat Princeps, eò laudabilior habetur, eóque glorioſior evadit.

Quæ virtutes in Principe maximè laudentur.

Jaromirum ſolio deturbavit &c. Id conſilio *Wrſſovicenſium* geſtum eſſe *Stransky* oſtendit: Conſilia inimicorum in Regia familia oppugnanda, nunquam ſequenda ſunt; vix enim tam conjuncti eſſe poſſunt regnantibus inimici, quam illi qui ſangvinis cognatione junguntur; unde neceſſariò aliquid in arcano ſibi propoſitum habent; quare cavendi ſunt, qui nos ad conſangvineos perſequendos impellunt.

Improbitas eorum qui amicos dividunt.

Jaromirus irruente in ſe An. 1012. *Vdalrico* (quem *Stransky* majorem natu falsò fuiſſe ſcribit) Pragâ exceſſit die Paſchatis, & *Walthredo Archi-Epiſcopo Magdeburgenſi* intercedente, gratiam apud *Henricum Imperatorem* impetravit; ſed regendis Bohemis inutilis eſt judicatus, cúmque reditum in Bohemiam pararet, *Jaromirum* fratrem in cuſtodiam *Vlricus* conjecit, qui *Merſeburgi* in vinculis diu permanſit.

Domarodi ruſtici filiam &c. Macula eſt in Principe, inæqualem conjugem accepiſſe; vituperatur enim à Procerum uxoribus, & contemnitur, qui contemtus in

De Conjugio inæquali.

Epist. ad Moysen de Valentia.

Principem redundat, Notum est illud: *Si quà voles aptè nubere, nube pari.* Vide sapientissima connubiorum præcepta in aureis Epistolis *Antonÿ de Guevarra.*

Non multa tribuenda Principi ad preces uxorum. *Num. 117. & seq. Tiraquel. lib. de Nobilitate cap. 18.*

Nescire Bohemos &c. Experti sunt id plurimi Principes nostri, qui cùm essent uxorij, à conjugibus persvasi, & tribunalia, & templa, & aulas hominibus ineptis, & insufficientibus impleverunt contra ordinem distributivæ justitiæ, & humanæ prudentiæ. *Jacobus Typotius* in aureolis libris Hierographiæ pauciſſimis verbis complexus est, quod alij multis tradiderunt; quæ præcepta sua hisce verbis concluſit: *Nimirùm lætum est ex concordi occinum volatu augurium.* Ænigma esse videtur, sed sapientibus veritas eluceſcit. Quod dixi, *uxores sentire maritorum fulgorem*, ex jure acceptum est, quod doctissimus *Juris Consultus Andreas Tiraquellus* adducit.

CAPUT XIX.

Genealogiæ & Chronologiæ ratio à Borzivojo primo Christiano apud nos Duce, usque ad Brzetislaum I.

PRædixeram initio hujus tractationis me non omnia Principum nostrorum gesta (hoc enim foret *Historiam* non *Miscellanea* scribere) sed ea tantùm, quæ ad Principum liberos, vel ad rationem temporum, vel ad succeſſionem Principum spectant allaturum; itaque sub aspectum Lectoris quinque generationes colloco, & eum ex *Lectore* volo fieri *Spectatorem.*

TABU-

TABULA III. Genealogica Principum Bohemiæ, à Borzivojo usque ad Brzetislaum.

a. *Borzivojus XII.* Princeps Bohemiæ cœpit imperare circa Annum 856. ætatis 23. baptizatus Welehradi cum triginta Proceribus. obiit 910. ⚶ b. *S. Ludmilla* Comes de Mielnik, Martyr Anno 920.

c. *Boleslaus* baptizatus à S. Methodio. obiit infans.

d. *Spitihnæus XIII.* Princeps Bohem. obiit sinè prole.

e. *Wratislaus XIV.* Princeps Boh. Fundator Ecclesiæ S. Georgij. obiit 916.

⚶ f. *Drahomira de Luticz Brzoslai* filia, quam vivam terra absorbuit.

Prima filia. N.

II. filia. N.

III. filia. N.

g. *S. Wenceslaus* primus ejus nominis, Boh. Princeps XV. Fund. Ecclesiæ S. Viti, Vir. & M. occisus A. 938.

h. *Boleslaus I.* Bohemiæ Princeps XVI. cognomine *Sævus*, fratris occisor, obiit An. 967.

⚶ i. *Brzena* vel *Bozena* filia Crayslai de Stochow.

k. B. *Przibislava* soror S. Wenceslai. Vidua appellatur à Christanno.

l. *Daubravka* vel *Dobravka* uxor Miecislai I. Poloniæ Ducis, quæ Poloniam adduxit ad Christum. Mater fuit Boleslai Chobry primi Regis Poloniæ. obiit An. 977.

m. B. *Milada* seu *Maria*, prima Antistita ad S. Georgium Pragæ.

n. *Boleslaus II.* Dux Boh. XVII. cognomine *Pius*. Fundator Episcopatûs Pragensis, & Confundator Cœnobij Brzewniow. obiit An. 999.

⚶ o. *Hemma* Dux Saxoniæ, Matrona piissima. obiit 1006.

p. *Christannus* de *Skala*, Monachus Brzewniowiæ. Hunc ego suspicor ante dictũ Strachi quas, in cujus baptismo occisus est S. Wenceslaus.

q. *Strzezislava* uxor Comitis Slavnici, vel Slavonici, qui fuit nepos *Henrici I.* ex Sorore.

r. *Wenceslaus.* obiit puer.

s. *Boleslaus* III. cognomento Lenis, Dux Boh. XVIII. excæcatus à Polonis. obiit 1037.

⚶ t. *Czemislava* vel *Czemina*; juxta *Welesla-vinum*.

u. *Bladibojus*, vel *Wladibojus*, Dux Bohem. XIX.

x. *Miesico* & *Mistovius*, fratres Boleslai, apud Fabricium.

y. *Jaromirus* Dux Bohe: XX. à fratre eviratus.

z. *Vdalricus I.* Dux Bohemiæ XXI. cognom. *Exterminator*. obiit 1037.

⚶ aa. *Bozena*, v. *Blazena* filia *Domarodi*, ex villa Perucz. O. 1052

bb. *S. Adalbertus* & 5. ejus fratres *Vterini* Comites de stirpe Rosarũ.

cc. *Brzetislaus I.* cognomine *Bellicosus*, Dux Bohemiæ XXII. de quo vide in seq.

NOTÆ 13

Notæ in Genealogiam Capitis XIX.

Chronologiæ ratio.

Epit. hiſtor. l. 1. c. 3.

Bolland. in vit. SS. ad 9. Martij.

a. *Borzivojum* circa An. C. 864. fidem Chriſtianam amplexum (etſi *Hagecius* aliíque Scriptores uſque ad An. 894. converſionem *Borzivoÿ* differant) Chronologia, & ratio temporum evidenter oſtendit: certiſſimum enim eſt, corpus *S. Clementis* Romam à Sanctis Apoſtolis noſtræ gentis *Cyrillo* & *Methodio* circa An. C. 868. (jam Evangelio *Moravis* & *Bohemis* prædicato) delatum, ùt demonſtrat *Bollandus*; certum item *S. Cyrillum* Romæ ſub *Adriano II.* qui An. 868. ſedere cœpit, & An. 872. deceſſit, eſſe defunctum. Quo Anno *S. Methodius* obierit adhuc ad liquidum non conſtat; at minimè credibile eſt, quod *Hagecius* docet: primùm A. C. 894. in *Bohemiam* veniſſe: cùm enim jam adulti, & Sacerdotes An. C. 848. ad prædicandum *Bulgaris* Chriſtum *Conſtantinopoli* exierint, ut maximè *Methodium* juvenem faciamus, eíque tantùm Annos, cùm ex Urbe Conſtantinopolitana exijt, viginti quatuor tribuamus, tamen An. C. 894. ſeptuaginta duos annos expleviſſe comperiemus, ut mittamus reliqua tempora, quibus eum in *Bohemia* vixiſſe narrat *Hagecius*; at iſtud de ſeptuagenario facilè quis conceſſerit, verùm alia quæ in *Epitome* attuli, evincunt longè maturiùs *Borzivojum* Chriſto nomen dediſſe; adde quòd *Borzivojum*, cùm ſacris ablutus eſt aquis *Chriſtannus Borzivoÿ* pronepos *juvenem* appellet, quem ætatis ſuæ 77. A. C. 910. obijſſe omnes noſtri Scriptores affirmant. Igitur ſi A. C. 894. baptiſmum ſuſcepit juvenis eſſe non potuit, egiſſet enim Annum ætatis 61. qua etiam ratione evidenter refellitur *Weleslavinus*.

b. *S. Ludmilla* (de qua & *Borzivojo* plura Lib. 4. Miſcell. diximus) ſangvinem pro Chriſto, & vitam cum ſangvine profudit, A. C. 920. genuit tres *Borzivojo* conjugi filios, totidémque filias, ùt habet *vetus Pragenſe Breviarium*, quarum nomina ignorantur.

c. *Boleslaum à S. Methodio* baptizatum neſcio unde acceperit *Weleslavinus*.

d. *Spitihnæus* brevis Princeps, de quo plura non habentur.

e. *Wratislaus* fratri *Spitihnæo* eodem anno ſufficitur. Fundavit in Caſtro Pragenſi (quod *S. Wenceslai* hodiéque dicitur) Eccleſiam *S. Georgÿ*, & divisâ inter filios duos *Bohemiâ* (*Ciſalbina Wenceslao, Tranſalbina Boleslao*) obijt, in eadem Eccleſia cum *Beati Titulo* conditus, quod hodiéque legimus.

f. *Drahomira*, hanc Virginem formoſiſſimam omnium, quas *Bohemiâ* unâ illâ ætate protulit, nobiliſſimo genere prognatam, cum ſpe Religionis Chriſtianæ, & promiſſo, *Wratislaus* duxit; illa donec uterum ferret, maritum eluſit, ac edito partu, etſi ea de re obtunderetur, nunquam audire ſuſtinuit. *S. Ludmillam* Chriſtianorum in *Bohemia* Matrem per Satellites occidit, eoſdémque perfida mulier, ut innocens videretur, in exilium miſit; & quo ſcelere ſcelerata mulier ſe ipſam ſuperavit, filio *Boleslao* Author fuit, ut fratrem perimeret, exiſtimans cum *S. Wenceslao* Religionem Chriſtianam extinctum iri. Parricidium A. C. 938. aut etiam anno ſeriùs patratum eſt, *Vetero-Boleslaviæ* in aditu Eccleſiæ, dum in ea à Sacerdotibus & Canonicis (unde conſtat Collegiatam illam Eccleſiam primam in *Bohemia* fuiſſe) Divinum Officium nocturnum caneretur, ùt *Chriſtannus S. Wenceslai* nepos ſcribit. *Pulkava* vetus Scriptor tradit: antequam *S. Wenceslaus* noctu ſe conferret ad templum moriturus, Sacerdoti vocato peccata confeſſum ex ejus manibus *SS. Euchariſtiam* ſumſiſſe. At *Drahomira* pœnas parricidij dedit, vivens & ſpirans ad tartara dejecta, ante S. Mathiæ templum, cujus rei index hodiéque columna ſpectatur; idem *Pulkava* aſſerit adhuc ſuo tempore teram eo in loco ruptam, & hiantem notari.

Fuit Drahomira ex gente Stodoranorum, quæ gens fuit Slavica, et Serum Branidebrenſica nihil: tamen P. Athias lib. 4. refert S. Wenceſl. comparat ſe ad mortem.

Vide Epitom. noſtram.

g. *S. Wen-*

g. *Sancti Wenceslai* vitam plurimi Scriptores ediderunt, ut mihi scribendi nullus relinguatur locus.

h. *Boleslaus I.* Bohemiæ Princeps fratricida nascitur A. 909. gentilium more à Matre *Drahomira* educatus, nihil nisi sangvinem, & cædes, & tyrannidem principiò spirabat; frugi postea redditus (maximè quòd aspectabilis, è cœlo descendens *Wenceslaus* ad sanam mentem eum reduxerit, præcepta regnandi tradiderit, auri fodinas indicârit) parricidio *Ratisbonæ* expiato, Matrem Religionis amore procul à se abjecit, & res suas habere *Luticij* jussit. Ab *Ottone Magno* post bellum multum amatus, & summi *Dapiferi* titulo, & clypeo honestatus cùm maximè fundando in Bohemia Episcopatui immineret, post cæsos multis præliis & Bohemiâ pulsos Hunnos obiit A. C. 967. ætatis 58. Regni 37. felicissimus fuit in prole, ùt Tabulam Genealogicam inspicienti patebit.

S. Wenceslaus apparens fratrem frugi reddit.

i. Quæ de *Brzena* dixi, ex *Weleslavino* descripta sunt.

De B. Przibislava.

k. *B. Brzibislava.* Hanc amantissimam fratris *S. Wenceslai* fuisse ex ejus morte & miraculo auriculæ colligitur. Viduam non Virginem appellat *Christannus* coævus Author, qui *Amitam* suam sinè dubio noverit, plúsque illi credendum quàm Scriptoribus temporum nostrorum. ob *Sanctimoniam vitæ* & fraternum amorem cum *B. Podivino* in eodem sepulchro non procul à *S. Wenceslao* fratre condita est.

Christannus in vita Sanctæ Ludmillæ.

l. *Daubrauka, Dombrauka,* vel *Dobrouka* Apostolica mulier, *Poloniam*, & quæ tum Poloniæ nomine includebatur, *Silesiam* suo conjugio ad Christum adduxit. De ea alio in loco; vide Epitomen nostram, & Polonos Scriptores maximè vetustos. *Daubraukâ* mortuâ *Miesco* vel *Miecislaus Juditham Fassæ* vel *Geisæ*, Ungarorum Principis filiam in conjugem accepit; at *Cromerus* ait hanc *Boleslao* filio datam esse uxorem.

Gnageinus in Miescone. Cromerus l. 3

m. De *B. Milada* seu *Maria* vide Bohemiam sanctam, seu L. 4. Miscell.

n. *Boleslaus II.* fuit pauperum pupillorum & viduarum defensor maximus; nihil de eo præter ea, quæ antè dixi, & L. 4. Miscell.

o. *Hemma* uxor *Boleslai* Matrona omnibus virtutibus insignis, de qua egi Lib. 4. Miscell.

Fabric. l. 3. Otig. Saxon.

p. *Christannus de Skala* Boleslai Sævi filius, *Monachus Brzevnoviæ.* In cujus repotijs occisum esse S. Wenceslaum mihi probabile est, eundémque *Strachiqvas* dictum: hoc nomen ultimum ei in Baptismo impositum non est: peractis enim repotiis, & baptismi solennitatibus *S. Martyr* fraternâ manu interemptus est. Dicant igitur, qui adversantur, quódnam aliud nomen *Strachiqvas* gessit? in eadem mecum sententia fuit vir in Patria historia versatissimus *R. P. Georgius Crugerius S. I.* ídque mihi sæpius confirmavit, addens: se pro fabella habere illam à cacodæmone strangulati *Strachiqvatis* narrationem; quod ipsum ego in Epitome Historica suspicari me scripseram, sat claris argumentis adductus. Quæri hoc loco à curiosis possit: quid ità *Christannus* cognomentum *de Skala* vel *Scala* assumserit? (ità enim in Privilegio antiquissimo Brzevnovienſis Cœnobij legimùs. *Christannus de Skala, Boleslai Ducis fratrer*) éstne hoc familiæ nomen, an castri alicujus vel loci? erraret, meâ quidem sententiâ insigniter, si quis hanc vocem *Skala* latinam esse suspicaretur, quæ pura puta vox Bohemica est, *rupem* vel *saxum* significans. Respondere interrogantibus ex fundamento non possum, cùm solo puro, & saxo cui insistam non habeam; at hîc arcanum aliquod historiæ Patriæ latêre, nullus dubito; ac fortasse, ex aliqua simili causa *Svihovỹ Proceres*, ab hac ipsa *Przemyslai* & Principum nostrorum stirpe descendentes non aliud primò nomen usurpârunt, quàm *Dominorum de Skala*, ùt in eorum familiæ *Genealogia* pridem demonstravi.

DeChristanno, quem fuisse Strachiquassum suspicemur.

Proceres de Scala cur ità dicti.

q. *Strzezislaum* alij Genealogistæ omiserunt; hanc ego adjeci authoritate

Chri-

Chriſtanni, qui vitam *S. Ludmillæ* (quam nuper edidimus) dedicans S. Adalberto, eum nepotem ſuum, ex ſorore ſcilicet, appellat. *Slavnicum* verò vel *Slavonikum* nepotem *Henrici Aucupis* vita *S. Adalberti* vetus (quæ eſt in *Archivo Metropolitanæ Eccleſiæ*) diſertiſſimis verbis affirmat fuiſſe.

r. De *Wenceslao* puero ſcribit *Weleslavinus*, eum febre extinctum ætate puerili.

Boleslai III. tres conjugēs.

s. Præter ea, quæ nuper attuli, nihil reſtat ſcribendum, eum tamen quantumvis *cæcum* multa moviſſe adverſus Cæſarem in *Epitome* ex fide illius temporis Scriptorum probavi. *Weleslavinus* filios *Boleslai* III. *Jaromirum* & *Vdalricum* poſuit, ſed errâſſe convincitur authoritate Scriptorum eâ ætate viventium.

Fabric. l. 2. Orig. Sax.

t. *Czemislavæ* nomen ex ſolo *Weleslavino* habemus, illa quæ de tribus conjugibus *Fabricius* attulit, de *Boleslao* III. intelligi volo: *Boleslaut*, inquit, *tres uxores habuit: primam Miſnenſem Hemmildim, Ridachi Comitis Merspurgij filiam, quam repudiavit, & ex hac fuit altera Hemmildis, uxor Hermanni Marchionis Saxoniæ; ſecundam uxorem habuit Vngaram, quam etiam deſervit; tertiam Dobremiri filiam, ex qua Miſeconem & Dobremirum filios, & tres filias ſuſcepit*, teſte *Ditmaro*; cui authoritati, cùm nihil æquale opponere poſſim, fateor me neceſſariò ſuccumbere, forſitan hæc de Boleslao Polono intelligenda ſunt,

u. *Bladibojus Boleslao* III. ob cæcitatis injuriam Principatu depulſo, *Bohemiam* regendam à Cæſare commiſſam eſſe tradunt vetuſti Scriptores, nemo tamen quis ille *Bladibojus* fuerit explicuit.

x. Idem eſt de fratribus duobus *Mieſicone* & *Miſtovio* de quibus vide Epitomen.

Boleslaus III Udalricus, Jaromirus fratres fuêre

y. *Wladibojo Jaromirus* ſucceſſit, quem junior frater *Vdalricus* excæcavit, cujus vitam S. *Joanni Baptiſtæ* curæ fuiſſe miraculo comprobatum eſt, cùm ipſe Sanctus hirſutâ ſuâ veſte omnia tela *Wrſſoveciorum* in *Jaromirum* directa excepit. Noſtri Scriptores omnes *Jaromirum* & *Vdalricum Boleslai* III. filium fecerunt, at externi Scriptores (quos in Epitome citavi) ac nominatim *Adelboldus Trajectenſis* Epiſcopus, qui *Vdalricum* Ducem noverat, & eum ſuum hoſpitem fuiſſe narrat, hos duos fratres Boleslai III. fuiſſe ſcribit, cui ſinè dubio major habenda eſt fides, quàm ijs, qui hoc ſæculo hiſtoriam architectantur.

Fratres conciliantur.

z. *Vdalricus* inclytus & admiratione digniſſimus Princeps Polonos Pragâ ejecit, qui eam biennio tenuerant (etſi *Wiſſehradum* nunquam capere potuerint) cum *Conrado* Cæſare bellum geſſit; nam quæ filius *Brzetislaus Marchio* tunc *Moraviæ* geſſit, ea omnia Patri adhuc ſuperſtiti ab Hiſtoricis tribuuntur, de quibus agemus Capite ſequenti. Illud exempli optimi *Vdalricus* fecit, quòd *Jaromirum* colloquium ſuum poſtulantem admiſit, & *Helicardi* Epiſcopi interventione placatum amplexu fraterno & oſculo dignatus eſt, deprecans injurias fratri factas; & utroque fratre flente, conciliata eſt concordia. Paulò pòſt moriente Udalrico frater Jaromirus optimus Princeps ſic pœnitentiâ fratris captus eſt, ut multis proceribus Principatum Bohemiæ offerentibus, ipſe Udalrici filio Brzetislao ceſſerit, & Principatui renunciârit. Porrò Vdalricus eſt miraculosè à S. Udalrico impetratus, cui S. Procopius ſitienti aquam in vinum convertit.

Bozenæ ruſticæ laus.

Miechovius lib. 2. Hiſt. Pol. c. 11.

aa. *Bozena Domarodi* ruſtici in pago *Opuczna* (*Perucz* poſtea dicto) filia, obiit An. 1052. Matrona pia, formoſa, comis, ſubditis omnibus cara, Principis ſolio digna, *Vetero-Boleslaviæ* tumulata, diu marito Udalrico ſuperſtes, qui An. C. 1037. ſepultus, & in Eccleſia Pragenſi conditus requieſcit. *Injurius* multùm eſt *Miechovius* tum *Vdalrico*, tum *Brzetislao Ducibus*, tum ipſi *Bozenæ*, qui eam *Concubinam* ſinè omni veterum authoritate vocavit; alia omnia *Coſmas*, & vetuſti Scriptores tradunt,

dunt, qui eam ſummis laudibus efferunt, & ſatis ex illo Udalrici dicto ad Proceres contrarium elicitur, cùm eam ſibi jungeret: *quæ*, inquit, *hodie ruſtica dicitur, cras Princeps appellabitur.*

bb. *S. Adalberti* Natales & vitam in Miſcellaneorum libris narravi, maximè L. 6. & in Epitome L. 1. & 2. & 3.

cc. De hoc invicto Principe dicetur capite ſequenti.

CAPUT XX.

Brzetislaus I. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XXII.

BRzetislaus vivente Patre, Moraviæ dominationem accepit; adhuc juvenis in Virginem Regiæ ſtirpis, *Palatini Rheni* filiam, quæ in Cœnobio Virgineo ad *Ratisbonam Sweinfurt* dicto educabatur, exarſit; promiſſo conjugio conciliatis Virginibus cæteris, volentem & libentem rapuit, & equo impoſitam in Patriam adduxit; oppoſuêre catenam ferream Cœnobij Satellites, ſed amor juvenem Principem non ingenioſum modò, ſed etiam in promiſſis magnificum, & fortem manu reddidit, ut ferrum obſtans divideret, quod in argumentum fortitudinis adhuc ſub *Carolo IV.* in Cœnobio oſtentabatur, oculato teſte *Pulkava*, *Fabricius* egregiè lapſus eſt, qui *Juditham* Sacerdotem, & *Antiſtitam* Cœnobij vocat, ejúſque raptum *Ulrico* Duci attribuit, Patri videlicet non filio, ſed *Fabricium* Chronologia refellit. Inde *Conradus II. Cæſar* (nam eum quoquo modo Virginis raptus attinebat) in Bohemiam exercitum duxit, quem in ſilva *Hercynia* (quæ Bavariam à nobis dividit) *Brzetislaus* nactus cecîdit, ſed altero anno majoribus copiis comparatis Imperator Bohemiam ingreſſus Tetinam uſque pervenit, jámque in eo erat, ut acies confligerent, ſed *Judith* inter acies progreſſa duas uterum, & infantem, quem ex *Brzetislao* ſuſceperat, oſtentans, bellum diremit; ſecuta exercituum conſalutatio, *Conradus Imperator* ſummus Bohemiæ amicus, etiam tributum Principi remiſit, quem abeuntem honoris gratiâ, ultra Bohemiæ limites *Brzetislaus* comitatus eſt; hæc bella non *Bretislao*, ſed Patri *Udalrico* adſcribunt nonnulli. Ut primùm ſeſe adverſùs Regni

Bretislaus rapit conjugem ſibi ex Cœnobio.

L. 2. Orig. Sax.

Judith rapta pacem facit ſtans inter duas acies.

æmulos & invidos quoſdam, domi firmavit *Brzetislaus*, jam mortuo Patre, cùm exercitum florentiſſimum duceret, malos vicinos, qui nuper Bohemiam in diſcrimen adduxerant, ulciſci & vicem illis reddere conſtituit: bis Ungariam ingreſſus pervaſtavit, qua ultione peractâ A. 1038. in Poloniam inſtructiſſimo exercitu irruit, & incredibili celeritate & felicitate, unâ, eadémque æſtate quatuor Urbes maximas *Wratislaviam*, *Cracoviam*, *Gneſnam*, & *Poſnaniam* (quamquam aliquæ iſtarum Urbium timore Bohemorum propè deſertæ ſtabant) occupavit; *Cromerus* hæc fieri unâ æſtate potuiſſe negat, ſed eum omnes veteres Scriptores, & coævus *Coſmas Decanus* convincunt; *ſilent inter arma leges*, ùt ait noſter *Tullius*, itaque non modò profana in captis Urbibus, ſed etiam ſacra Eccleſiarum cimelia exercitus Bohemicus diripuit; *S. Severus Pragenſis Epiſcopus* de volunte *S. Adalberti*, qui id ei per quietem ſignificârat, S. Præſulis corpus, & *S. Gaudentij* & quinque Fratrum corpora in Bohemiam devexit; alij etiam Eccleſiarum campanas, & ornamenta omnia (inter quæ Crucifixi Domini aurea tabula fuit trecentarum auri librarum) abstulerunt. Triumphum *Brzetislai* vix non parem antiquis gloriosè deſcribit *Coſmas Pragenſis Decanus*, & nos ex eo in Epitome; ubi etiam videbis, qua ratione accuſatio Polonorum adversùs Bohemos eluſa ſit. At gratiſſimus Princeps *Brzetislaus* in præliorum locis, & poſt ſingulas victorias ſtatuit aliquod pietatis ſuæ trophæum ac monimentum: Ungariâ pervaſtatâ inſigne & opulentum Cœnobium ad *Olomucium Hradiſſtienſe* fundavit, ad *Hercyniam* ſilvam, ubi *Conradi II.* filium *Henricum* poſtea *Imperatorem III.* in fugam egit, Cœnobium *Pivonkanum* ſeu *Stokenſe* pro Eremitis Guielmitanis, & *Eccleſiam S. Mauricij* in *Wiſſehrad* cum *Noſocomio* divite fundavit; ex Polonicis manubiis *Collegiatam Eccleſiam Vetero-Boleslaviæ*, quæ jam olim ſed tenuiter in paucis Canonicis conſiſtebat, ampliſſimè locupletavit. Obiit militaris, & quod caput eſt, virtutibus divinis & humanis ſpectatiſſimus Princeps An. C. 1055. ad *S. Vitum* in Cathedrali tumulatus verè *Achilles Bohemiæ*, ùt eum vocat *Pius ſecundus* Romanus Pontifex.

Brzetislaus ſpoliat Poloniam.

Corpus S. Adalberti in Boh. refert.

Coſmas l. 1. hiſt. Boh. Epit. l. 3. c. 3.

Brzetislai ſacræ fundationes.

Æneas Silvius in hiſtor. Boh.

Notæ in Caput XX.

Filijs Principum adultis aliqua Provincia prudenter committitur regenda.

Vivente Patre Moraviæ dominationem accepit &c. Prudens & laudatum conſilium eſt eorum Principum, qui filios adultos, aliquâ parte Imperij dignantur; leguntur jam in hiſtoriis exempla filiorum, qui in Patres inſurrexerunt, quòd ab ijs in hæreditate quodammodo deſtituerentur: *Cui dediſti conjugem, cur denegas hæreditatem? ſaltem partem aliquam Regni titulo Regionis addito tribue!* Sapienter *Carolus IV.* etſi tot haberet liberos omnibus tamen hæreditatis portionem attribuit, ùt hic *Marchio Brandeburgenſis*, ille *Marchio Olomucenſis*, alius

Brunen-

Brunenſis, alius *Znoymenſis* diceretur. At contrà ſentiunt, qui ad firmandum potentiam familiæ uni tantùm filiorum omnia Regna committunt. Fateor firmari Regiæ familiæ potentiam, at familiam periculo interitûs exponi. Porrò non relinquitur *Succeſſor dubius*, ubi ex familia vel unus ſupereſt: *Carolus IV.* cùm tot haberet proles, & omnibus ijs de Principatibus, imò & de conjugibus ferè providiſſet, tamen pronepotem nullum habuit. Ut de noſtra Bohemia loquamur: ex quo tempore *Roſenſes à Carolo* IV. jus primogenituræ, & *Majoratum*, ùt hodie vocant, acceperunt, ab eo tempore familia periclitari cœpit, donec in *Petro Wok* initio hujus ſæculi deſineret.

In Cœnobio Virgineo educabatur &c. Certiſſimum eſt raritatem pretium rebus addere: quod cum cura & conatu magno acquiritur, id ſinè dubio cum amore (ſi amoris res capax eſt) retinetur; ſemper enim res illa viſa, periculi nos admonet, quod in ejus comparatione adivimus. Perverſus tamen illorum amor cenſetur, qui quod legibus divinis & humanis vetitum eſt (maximè in conjugijs) concupiſcunt, & tunc ſummam votorum ſe aſſecutos putant, ſi vel conſobrinis, vel alijs conſanguineis nuribus potiantur; ſic *aurum per lapidem Philoſophicum*, ùt vocant, acquiſitum (ſi tamen vera eſt fabula) pluris æſtimant, quàm illud quod Sol perfectiſſimum excoxit, próque incerto illo, ac fortaſsè ſpurio metallo aurum certiſſimum & probatiſſimum profundunt ultrò; ſic ferina caro, etſi olentiſſima, & verminans, quibuſdam præ recenti, & ſuaviſſima carne ſapit.

Amor pretium acquirit ex periculis.

Amor juvenem Principem ingenioſum & fortem reddidit &c. Amorem *ingenioſum* omnes vocant. At quænam hujus ingenij cauſa? arbitror ego eam eſſe potiſſimam, quòd ex omnibus affectibus violentiſſimis componatur; ubi amor ibi ira, & ex hac crudelitas, vindicta, etiam rabies exſurgit, & innumeri alii, quos otioſis hominibus, enumerandos relinquo; quod de *vino Ovidius* dixit:

Amor ingenioſus & fortis.

Et carmina vino
Ingenium faciente canunt,

Longè veriùs *de amore* dici poſſe puto. Pulchre id expreſſit prudentiſſimus *Dux Alcibiades*, qui ſcutum ſuum ex auro & ebore fabrefactum Amoris effigie incîdi juſſit, qui manibus fulmen frangebat, ſignificans potentiam amoris; hoc enim affectu laborantes omnes corporis & animi vires in unum illud, quod deſignârunt, impendunt.

Ioach. Camer. in quæſt. Decur 10. Problem. 7.

Conradus II. Cæſar &c. quomodo *Judith* ad *Conradum II. Cæſarem* pertinuerit, non conveniunt Authores. Vide Epitomen noſtram: *Stransky Judithan Ottonis Albi* filiam (quem ego *Palatini* ad Rhenum filium ſuſpicor fuiſſe) in *Monaſterio Svinibrodano* apud *Ratisbonam* degentem, ut in eo caſtè & piè educaretur, raptam affirmat. Etſi in hoc Capite bella duo tantùm poſuerim, tamen probatiores Hiſtorici tria & hoc quidem ordine commemorant. primò. *Judith* ex Cœnobio *Svinbrodienſi* A. 1026. rapitur, & eodem Anno legitimo conjugio *Bretislao* copulaur. *Conradum* II. coronatio, quo minus bellum moveret, remorata eſt, quâ peractâ in Bohemiam cum exercitu venit, injuriam per *Judithæ* raptum ulturus; ſed *Juditha* progreſſa in medium, *Cæſarem* pacavit, ſqui *Pragam* uſque progreſſus, *Boleslaviæ Brzetislao* Inveſtituram, ùt vocant, contulit; oſtenditur hodiéque locus, & ſolium illud in quo *Cæſar* ſedit ante annos trecentos *Boleslaviæ* oſtendebatur. Poſt abitum Cæſaris *Brzetislao* in Moravia cum Polonis res fuit, quos inde poſt varios belli caſus ejecit. A. 1038. Poloniam aggreſſus eſt, & quatuor Urbes cepit, & de victis Polonis triumphum egit. Per hæc tempora A. 1039. *Conradus* II. *Salicus* deceſſit, ejúſque loco filius *Henricus* III. jam antè electus ſucceſſit, qui ingentem pecuniæ ſummam à

De Juditha cujus ſtirpis fuerit.

Imperator cæſus à Brzetislao.

Brzetislao in Polonia raptam audiebat, eámque petebat, cauſſatus Poloniam vectigalem Imperio eſſe, ſcriptóque exercitu Bohemiam conabatur intrare; cæſus eſt cum ſuis, ùt narrant Germani Scriptores, nominatis qui ceciderant Imperij Principibus. Anno ſequenti *Henricus* III. Imperator ingentibus copijs Bohemiam intravit, & *Brzetislaum* Ducem omnia ſua Cæſari permittentem in gratiam recepit. An. 1041. *Brzetislaus* conciliato Cæſare *Henrico* pro eo adverſus Ungaros pugnavit, & inpoſterum ſemper Amico & benevolo Cæſare uſus eſt.

Fæminæ tã bonorum quàm malorum cauſa.

Judith inter acies progreſſa &c. Hîc mihi in mentem venit Epigrammatis illius Græci, quod in Anthologia legiſſe memini, ubi Poëta ingenioſus argumentum Homericæ Poëſios fæminam fuiſſe probat, ſcilicet *Iliadis Helenam*, *Odyſſææ Penelopen*. Venuſtum eſt carmen, quod ad manum non habeo: etiam maximis Heroibus pudori non fuit bella pro fæminis geſſiſſe; exempla adducere Statui meo inconveniens duco.

Si bellũ foris gerendũ, domi ſit pax

Ut primùm ſeſe domi firmavit Brzetislaus, foris bellum &c. Turpe in prudentiam peccatum haberetur, ſi rebus domi non compoſitis, bella foris quærantur: fruſtra ſunt foris arma, nî ſit conſilium domi, optiméque *Procopius Raſus Magnus* belli Dux, ſed malarum partium, dicere ſolitus eſt: *Plùs ex domeſticis centum hoſtes, quàm ex alienis & extraneis decem millia nocere.* Idcò cavent experti militiæ Duces, nè quid à tergo hoſtile relinquant, præcipuè in Patria militari. Videant igitur, & caveant, qui bella in altero Orbe gerunt, nè domi ſua amittant, & in eos quadret proverbium: *Lynx foris, talpa domi;* exiſtimo enim optimum fore, ſi & domi & foris *lynces & talpæ* ſint, id eſt: conſilia pro Patriæ ſalute perſpicacia ſuſcipiant, Patriam verò ſuam velut talpæ permuniant; quod laudabiliter præſtant, *Luſitani*, *Hiſpani*, *Batavi &c.* qui in altero Orbe Colonias duxerunt.

Celeritas in bello valet plurimum.

Incredibili celeritate & felicitate quatuor Urbes maximas occupavit &c. Celeritas peſſimorum conſiliorum mater dicitur, ego ità rem diſtingvo: ut conſilia, quàm maturrimè & minimè tumultuariè ſuſcipiantur, ſuſcepta verò, quàm celerrimè ad exitum perducantur, id ſignificâſſe videtur illud *Auguſti* Symbolum: *feſtina lentè*, quod *Delphino Anchoræ* implexo exprimebat. Magni & toto Orbe circumlatis victorijs celebratiſſimi Imperatores à celeritate conſiliorum, & geſtorum commendantur in hiſtorijs; *Alexander Macedo* interrogatus, quâ ratione tot Regna & Provincias obtinuiſſet, brevibus reſpondit: *nihil differendo.* Idem *Genius Julij Cæſaris* Romanæ Monarchiæ Conditoris fuit (quem *Cicero fulmen* ob celeritatem appellat) qui cum quatuor legionibus armatis intra 24. horas quinquaginta millia paſſuum confecit, ùt ex Lib. 7. belli gallici ad oculum demonſtrat *Petrus Ramus.* Quam ſententiam ex *Lucano* inter ſua Symbola habuit *Albertus I. Cæſar* Auſtriacus Dux militaris & heroicus, qui brachium haſtâ miſſili obarmatum pingebat, cum Lemmate: *Tolle moras.* Veriſſimum enim eſt, quod ſequitur, *ſemper nocuit differre paratis*, cujus rei manifeſta cauſſa eſt: ſi enim quod bene conſultum eſt, differas, alia, aliáque impedimenta intercurrent, aliæ aliæque remoræ, & adjuncta alia loci, temporis, modi, &c. efficient, quò minùs ad ſcopum pertendere poſſis; ſæpe periculum eſt prodi; proditioni autem maximè obſtat *celeritas.*

Ram. lib. de milit. Cæij Julij Cæſ.

Belli calamitas neceſſaria.

Non modò profana, ſed etiam ſacra exercitus diripuit &c. Multa indigna bello fiunt, quæ averti nullo modo poſſunt, maximè ſi victor ſit exercitus; huc quadrare poteſt illud: *venter præcepta non audit*, victoria enim inſolens eſt, neque retineri poteſt miles, qui vitam aut ſanguinem expoſuit, & hoc pretio emiſſe ſe putat, quidquid apud hoſtes invenerit; neque facilè à Ducibus retineri, cùm litui circumſonant, & (quod Magnus Dux apud *Plutarchum* dixit) *præ ſtrepitu armorum Leges non poſſunt exaudiri.*

Plutarch. T. 2 Morali. lib. de Roman: Apophtheg.

In

In præliorum locis ſtatuit Trophæum &c. Trophæum ſtatuere victoriæ glorioſum eſt, & DEO & hominibus (maximè ſi gratitudinis ergô ſtatuatur) honorificum: admonentur poſteri, ut grati DEO ob victoriam eſſe velint; tum ij, qui vicerunt, victoriam ſe beneficio DEI conſecutos in omnem poſteritatem profitentur; ſi templum ſit, utraque pars pro occiſis in miſericordiam DEI recipiendis ſupplicat; trophæa hæc victoris mitem animum, & in victoria moderatum oſtendunt, deniq; alia præterea eſſe poſſunt, quæ ſupra & infra cadavera mortuorum templa extrui Majoribus noſtris perſvaſerunt; habemus in Bohemia plurimas ejuſmodi Eccleſias in loco præliorum extructas, ùt in *Albo Monte*, poſt *Tragam Veterem* (nunc in Urbe Nova) Eccleſia *S. Joannis* na Bogiſſti dicta, ad *Horzicium S. Gothardum* alibíque, quod etiam meliores Ethnici obſervârunt; ſed plerumque vanitatis cauſsâ, ùt ex cranijs & calvarijs erecta trophæa, de quibus *Herodotus* & *S. Syneſius*, & ex Græcorum capitibus, quod ſtatuit *Dionyſius Pannonum Dux*, de quo *Cauſſinus*, & quod An. 1577. *Muſtaffa Turcarum Dux* ex capitibus *Perſarum* propugnaculum ſtatuit, & in campis *Marathonijs Pilarum* nomina (ubi quotnoctibus equorum hinnitus, & pugnantium vociferationes audiebantur) quódque atrociſſimum eſt ex triginta millibus hominum ſacrorum, erexit *Tamerlaneus Scytha*, ùt narrat oculatus teſtis *Schildberger*.

Trophæa crudelitatis vituperantur.

Herodotus in Thalia ſe L. 3 S. Syneſius in Encom. Calvitij. Cauſſ. l. 8. de eloq. c. 24. Abens To. 2. apot. 65. Pauſan. lib. 1 Græciæ. In vita Bajazeti.

CAPUT XXI.

Spitihnæus II. cognomento Juſtus, Bohemiæ Princeps XXIII.

BRzetislaus quinque mares filios ex *Juditha* ſuſcepit, quorum ex jure Primigeniorum maximus *Spitihnæus* Principatum Bohemiæ obtinuit; non poteſt ſatis deſcribi Principis juvenis feritas; primi Germani, quos, ob matrem *Juditham* & Imperatorem *Henricum III.* aliáſque cauſſas plurimos alebat Bohemia (nam quædam ingenia Patriam habent, ubicunque bene eſt) in odium Principis incurrerunt, hos perniciali prorſus odio proſequebatur; in exilium mittebat, quicunque Bohemicam non callerent, aut diſcere dedignarentur; quo titulo *Antiſtitam S. Georgij* & Matrem ipſam *Juditham*, cùm nationem contemnerent, in exilium miſit; illud *ferinum*, fratres ſuos, quibus Pater legitimam hæreditatis portionem dederat (*Wratislao Olomucenſem, Conrado Brunenſem, Ottoni Znoymenſem*) ſuis Patrimonialibus ſpoliavit, uxorem fratris *Wratislai Arabonam* in vinculis habuit, & cætera

Spitihnæus S. Viti monitu mores ferinos exuit

indigna memoratu perpetravit, eáque crudelitas ſat diu tenuit, quo fratres omnes exilium Patriæ prætulerunt, nulla erat frugis melioris ſpes; ſed *S. Vitus Adoleſcens* Cœlo delapſus, correxit Principem, & execrabile Imperium crudelitatis oſtendit, docuítque homines humanè regi oportere. Itaq; *Spitihnæus* cùm aliquo tempore belluam quamcunq; (Leonem, aut Urſum &c.) expreſſiſſet, deſubito laudatiſſimus Princeps unâ nocte evaſit, meruítque, ut inter *pios & juſtos Principes* numeretur, cujus vitam inter optimos Principes Lib. 4. Miſcellaneorum deſcripſimus. Illud ſingulare *Spitihnæus* habuit: quòd quotidie, manè & veſperì concla-ve ingreſſus Crucifixi ſimulacrum uno minimum quadrante horæ intueretur cum lacrymis, & divinis affectibus, qui naſcebantur ex tempore, ſalutaret. Obiit ſanctiſſimè fratribus hæreditate longè antè reſtitutâ, *Litomericenſi Eccleſiâ collegiatâ fundatâ, Baſilicâ S. Viti* ædificationibus amplificatâ, eo conſilio, ut *S. Vitus, S. Wenceslaus*, & *S. Adalbertus*, uno formice Eccleſiæ tegerentur; An. 1061. 28. Januarij.

Notæ in Caput XXI.

Fæcunditas Principis populi ſolatiũ.

Quinque mares &c. Optanda Regibus, imò & ipſis ſubditis fœcunditas prolium eſt, ut Regia Familia conſervetur, ut Regna ſucceſſores dubios non habeant, ſempérque timeant, in omne ævum futuros ultores rebellionum. *Aquilæ* dicuntur proles ſuas, ſi multæ ſint, exhæreditare; ſed id propter difficultatem educationis contingit, quæ ceſſat in Regibus, quos etiam Marchionatu vel Ducatu, vel Comitatu contentos cum expectatione rerum futurarum, in hiſtorijs legimus.

Fera mens rarò in totũ exuitur.

Principis juvenis feritas &c. Si verum eſt, quod naturæ deſcriptores tradunt: humanas mentes aliquo tempore, ſive in juventa, ſive in ſenio exerrare; magna *Spitihnæi* felicitas fuit priùs exerrâſſe, poſtea ſapuiſſe, nam ſapuiſſe priùs, poſtea deliràſſe, ſummum eſt dedecus. Ità *Nero* Imperij ſui initio optimus Princeps, deterrimus evaſit: de quo Seneca adulatoriè ſcripſit, *magnam adibat aleam Populus Romanus, cùm incertum eſſet, quo ſe ſtatim Nobilis indoles daret, jam vota publica in tuto ſunt, nec enim periculum eſt, nè te tui ſubita capiat oblivio.* Ubi Lipſius in Notis: *O quàm falsè dictum! primùm enim quinquennium Neronis ità laudabile, ut Trajani celebre dictum fuerit: procul diſtare cunctos Principes à Neronis quinquennio; ſed media & finis præcipitârunt.* Felicior Spitihnæus noſter, cujus priora geſta ſimilia *Neronis*, poſtrema *Titi* aut *Trajani* fuerunt.

L. 1. de clementia.

Patrij homines exteris præferendi in Patria.

Primi Germani in odium Principis incurrerunt &c. Exorbitans prorſus affectus eſt, quem vocant *Nationalitatis*, qui præter nationem ſuam, odit omnes; *Cives mundi* naſcimur omnes, & ſi *quæ præclara reperta*, ut Lucretianè loquar, in uno inveniantur, in totius humani generis utilitatem converti debent; at ſimul videndum eſt, exterorum & patriorum hominum diſcrimen, & (ſi ordo juſtitiæ diſtributivæ ſervandus eſt) exteris, Patriæ homines præferendi, ut nullâ ratione dictum videatur, quod audivi non ſemel: *In Regnis Nationalitatem admittendam non eſſe*, & exteros domeſticis (ùt in Religioſorum familiis ſervari ſolet) præferendos eſſe. Quidquid ſit de Religioſorum familiis, in Republica locum non habet: quia repugnat naturæ, &

ordi-

ordinatæ charitati, quæ nos majorem rationem docet habere Civium, quàm exterorum; pugnat cum legibus patrijs, quæ in omnibus Regnis primam curam patriorum hominum esse jubent, & ab aliquibus munijs Regnorum exteros omnino excludunt; adversatur rationi, cùm credibile sit patrios homines Patriam amare, de exteris id sæpe non constet, quorum *charitas*, ùt ait *P. Causinus*, *manus habet aduncas*, id est in Patria non sua, aut piscatum (clariùs dicere nolo) aut venatum, aut mercatum exercent, & ubi ad summum pervenerint, homines patrios excludunt. Ridicula est Æsopi fabula, in qua *Erinaceum* inducit, *lepusculi* cavernulam subeuntem, & ob hyemis inclementiam nocturnum cubile postulantem; assensus est simplex *lepusculus*, & hospitem spinosum in nidum admisit; alterâ nocte *Erinaceus* medium nidulum occupavit, & uno alteróve ictu veterem incolam læsit, illo multum gemente & querente: tertiâ nocte *Erinaceus* jam violentior multis primùm ictibus concubitorem suum vulneravit, & tandem extremo verbere miserum graviter perfodit; exiliit & exclamavit miser, & se de nido proripuit, questúsque injuriam, hoc pro responso accepit: *Hanc esse sibi consuetudinem, proinde alium nidum quæreret, & abiret.*

Precariò admissus sæpe imperiosus evadit.

Quædam ingenia Patriam habent ubique &c. Vetus est verbum, quod *Heliodorus in sua Chariclea* (ex quo in Argenidem suam multa trantsulit *Barclayus*) recitat: *Patria cordato est Urbs quævis viro*; quod tamen Orator præstantissimus *Lysias* potentissimis rationibus apud *Muretum* expugnare conatur, ajens esse sententiam hominis sua commoda amantis, inepti ad Rempublicam, qui non laboret, quid Parriæ suæ fiat, unde primum spiritum duxit; denique Cives bonos, nisi Civitati bene sit, nè sibi quidem bene esse putare.

L. 3. Æthiopicorum.

An ubique homini sit Patria. *Muretus in varijs lectionibus lib. 2. cap. 3.*

Homines humanè regi &c. Ferè ab hominibus crudelitate homines, à feris humanitate distingvuntur. Legimus in fabulis, olim fuisse Regna ferarum, ut *vulpes* v. g. alio sæculo *Ursi*, alio *Leones &c.* dominarentur; omne illud Regnum feritatis erat, neque jam timendum est, ut redeant belluarum Regna; contingit tamen, ut belluinis moribus homines regantur, ut Regnum belluarum aliquando rediisse videatur. *Harpyiarum* similes avaros præfectos comparat *Juvenalis*, cùm canit:

Homo homini lupus.

- - - cuncta per oppida curvis
Ungvibus ire parat, nummos raptura Celæno;

Imò ultra progressus est *S. Synesius*, qui *Andronicum Libyæ Præfectum Martium dæmonem* appellat, qui plurimos Cives, tanquam *convivio lacrymis excepit*, & omnium belluarum feritatem superavit.

In Epist. 57.

Crucifixum intueretur &c. Nihil ad pietatem promovendam magìs esse potest, quàm Crucifixi DEI aspectus; sensêre id viri sanctissimi, neque ingeniosis, pijs, & maximè DEO charis hominibus deesse potest, quod illo affectu, & aspectu meditentur. *Imperatores Constantinopolitani* cubiculum quoddam paraverant sibi, in quo *Imperatrices* parerent, puerperij tempus consumerent, & Imperatorios pueros educarent; cubile illud Purpura dicebatur, & Imperatores se *in Purpura genitos* gloriabantur; at quàm sæpe illorum Purpura in lacernam mutata est! Crucifixi cubile Regium *Spitihnæum* cœli purpuratum constituit, cujus orantis lachrymæ quotidianæ Christi sangvine dilutæ æternam illi in cœlo coronam meruerunt.

Purpura Imperatorum cubile.

CAPUT

CAPUT XXII.

Wratislaus II. Bohemiæ Princeps XXIV. tandem etiam primus Bohemiæ Rex.

Wratislai conjugia.

Wratislaus II. Dux Bohemiæ, Patre ſic ultimâ voluntate ſtatuente, *Princeps Olomucenſis à Spitihnæo* fratre pulſus in Ungariam ſe recepit, ductâ ibi filiâ *Regis Adletâ* (nam prior conjux *Arabona* jam gravida poſt maritum properans in itinere perierat) ex *Adleta* hac, vel *Adelheide* duos filios & filias ſuſcepit (ùt in Tabula Genealogica videbitur) quâ extinctâ A. 1062. 26. Januarij, tertia conjux Swatawa, Polonis *Swientochna Caſimiri Poloniæ Regis* (olim Monachi) filia, *Wratislao* venit in manum, eíque quatuor genuit filios, ùt poſtea patebit in Tabula. Ergò *Wratislaus Spitihnæo* fratre extincto, revocatus in Bohemiam cùm *Henricum IV.* bellicis obſequijs totum ſibi devinxiſſet, poſt annos quindecim (A. C. 1086.) ab eodem titulum & Coronam Regiam accepit, primúſque *Bohemiæ Rex* ſalutatus eſt; coronante *Jaromiro* fratre Epiſcopo Pragenſi, Trevirenſi Archi-Præſule, & *Bennone* Epiſcopo Miſnenſi adſtantibus. Quod tamen perſonæ *Wratislai* datum, non Regno, aut ejus poſteritati fatemur; nam alij Principes Bohemiæ eâ ſe dignitate onerari credebant, quòd Bohemiam honoribus iſtis, Imperio paulatim ſubjici ſuſpicabantur. Sileſiam (quæ tum Poloniæ nomine cenſebatur) novo Regi adjectam memorant Germani Scriptores; de cenſu Polonico controverſiam in Epitome diſſolvimus. *Leopoldum Auſtriæ Marchionem Moraviam* vaſtantem profligavit An. 1086. Ab Imperatore *Henrico IV.* Luſatiam accepit An. 1075. in prælio quo *Rudolphus* ab *Henrico* Imperij competitore victus eſt, heroico facinore haſtam *Rudolphi* manu extorſit, quam celebrioribus per Annum diebus Bohemi veteres in templo Populo monſtrabant. *Opatovicium Cœnobium S. Benedicti*, quo non ditius ullum, ſub *Cunaci* monte, fundavit, *Pragæ* item *Eccleſiam Wiſſehradenſem* magnificè exſtruxit, & *Collegialem Eccleſiam* Regijs ſumtibus ſtabilivit, ejúſque Collegii Præpoſitum *Principem* & *Cancellarium* Regni in per-

Prœmia fortitudinis.

M. S. Calendar. Eccleſ. Prag.

Wratislai D. fundationes

perpetuum esse jussit, ob hæc illustriora facinora *Mitram Episcopalem* à Pontificibus meruit, ut eam ubicunque libêret, jestaret. Obiit An. C. 1095. (*Stransky* per errorem An. 1093. posuit) 14. Januarij, sepultus in *Ecclesia S. Petri Wissehradensi;* quidam tradunt eum in venatione repente apoplexiâ tactum, equo decidisse mortuum. Laudatissimus Princeps, qui *Bohemiæ Coronam* appposuit, & inter tot Slavici nominis hostes, aut saltèm invidos, majorum & latiorum Regionum Dominos, Bohemiam angustam satis Regionem, virtute, & factis militaribus Regiâ dignitate primus ornavit.

Notæ in Caput XXII.

Wratislaus &c. Multa in nominibus antiquorum superstitio fuit, ut glorioſa nomina imponerentur ijs, quos glorioſos & felices esse cupiebant, processítque in Legiones Romanas, Coloniarum fundationes, aliáque publica Opera hæc superstitio, ut *Valentes, Firmi, Salutares*, aliísque felicibus nominibus appellarentur. Notissimum est *Machiavelli* monitum, ut filij Principum, *Alexandri, Julij Cæsares, Pompeji &c.* appellentur. Sed nomina sæpè discrepant à rebus, & noverunt prudentes nullam esse nominum cum rebus gestis necessariam, imò neque probabilem connexionem. In Principum tamen Nomenclatura existimo magnum esse nominum delectum habendum, ut Avorum, ut eorum in quorum gratiam sic nominantur &c. memoria conservetur. Sic *Wratislaus* (quod *gloriam reducentem* significat) nomen accepit.

In nominibus nõ semper est superflua cura.

In Ungariam se recepit &c. Maximum auxilium est ab inimicis, *& salus* sæpenumero; *Wratislaus* ad *Ungariæ Regem Bohemis* inimicum confugit, ibi nactus auxilium & gratiam, quam frater negabat: Odia Principum miscentur amoribus, eóque pertinaciùs amant, quò magis in odijs secum communicant; ad hostem fugere certissima gratia, cùm tibi priùs hostem communem feceris; *amor* dissimilis est *odio*, nam ille tertium non admittit, *odium* tibi cum alio commune conciliat amorem, & paratam defensionem; non enim hostis caussam examinat, sed odium communis hostis approbat.

Amici inter se fiunt, qui tertium oderunt.

Fratre extincto revocatus &c. Revocatus est à moriente fratre, qui odia omnia in Christi cruce sepelivit; sed quamvis hæc abessent, *Principum voluntates ambulatoriæ sunt*, & odia ex tempore susciptiunt, aut deponunt, ac sæpe deponere vellent, nisi pertinacia & autoritas obstarent, & quòd errâsse videri non volunt; at perversa hæc opinio est, siquidem factis Regijs addit *Majestas* authoritatem, ut prudenter & ratione factum esse credatur, quod Princeps mutavit.

Non decet Principẽ ponere odia

Bellicis obsequijs Cæsarem devinxit &c. Nulla fideliora obsequia reputari possunt, quàm ea, quæ per militiam comprobantur. Ibi de vita periclitamur, quam tamen Imperatori usque ad ultimam sangvinis guttam consecramus, optiméque dixit alicubi vetus Scriptor, *quid sit circa cor, clarissimè prælium ostendit*; nam etsi naturali quodam genio in hostes generosi milites ferantur, tamen mori velle pro Principe summa amoris probatio est, neque scio an major esse possit. Ex quo Capite *S. Synesius* conficit: in Principe summum militum amorem & æstimationem esse oportere, illorum curam gerere, commoda procurare, stipendia justè persolvere, bene meritos præmijs afficere, & si fieri possit, omnes nôsse, qui toties pro Principe mori voluerunt.

Militia est fidelitatis summa probatio.

Corona pretiosa suspensa super tumulum Principis.

Primúsque Bohemiæ Rex &c. Hoc merito postea super *Wratislai* hujus tumulum, in *Ecclesia S. Petri Wissehradensi* filius *Coronam* insignis magnitudinis ex auro & argento affabre confectam, & gemmis clarissimis lucentem suspendit, quæ toti *Bohemiæ* admirationi fuit. Et merebatur hæc *Wratislai* virtus, qui & pietate, & justitiâ, & in bellis fortitudine omnium Principum Imperij sententiâ inter ævi sui Duces emineret.

Epit. l. 3. cap. 8.

Silesiam adjectam memorant Germani Scriptores &c. Id certissimum esse probavi in Epitome; unde in ejus coronatione in Ecclesia *S. Viti Cosmas Pragensis Decanus*, qui aderat acclamatum esse ait: *Wratislao Regi tam Bohemico, quàm Polonico, magnifico, & pacifico, à DEO coronato, Vita, Salus, & Victoria!* Poloniæ nomine Silesiam intelligi oportere ibidem diximus. De tributo, quod Poloni pendebant, dubitari nullo modo potest, authoritate non tantùm nostrorum, sed Germanorum omnium Scriptorum authoritate, qui insuper narrant *Brzetislaum II. Boleslao* Poloniæ Duci munus *Marescalli* in Aula sua contulisse, próque eo munere gesto stipendium numerásse illud ipsum tributum, quod quot annis ex Polonia pendere debuerat.

Tributum ex Silesia.

Episcopalem Mitram &c. Eam in rem literas *Gregorij Papæ VII.* recitabo in fundamentis Regni Bohemiæ, parte 1. initio.

CAPUT XXIII.

Conradus Princeps Bohemiæ XXV. & Brzetislaus II. ejus nominis, Princeps Bohemiæ XXVI.

Conradi & Brzetislai gesta.

Conradum I. Marchionem Moraviæ sibi conciliatum *Wratislaus II.* frater tanto amore dilexit, ùt præ filijs suis Proceribus commendârit, & ad Principatum promoverit, sed hic honor *Conrado* in titulum sepulchri tantùm concessus videtur, cùm nonnisi septem Menses, & septemdecim dies nullâ re memorabili ob brevitatem Principatûs gestâ decesserit,

rit, duobus filijs *Leopoldo* & *Ulrico* relictis, priori *Znoymenſem*, alteri *Brunenſem*, Principatum attribuens. *Brzetislaus II. Wratislai Regis* primogenitus Princeps Bohemiæ An. 1093. ab exilio Ungarico reverſus poſt *Conradum* patruum (non poſt patrem) ſalutatur. Erat hoc in Germania more quodam receptum, ùt alibi diximus, ut non filij Patribus, ſed fratres, ſi ſuperſtites eſſent, ſuccederent. *Brzetislaus* nobilitate Bohemicâ quàm maximo numero ad ſe Pragam evocatâ, humaniſſimè triduo convivijs, ludis, aliiſque humanitatis ſignificationibus tractatâ, amorem ſibi omnium facili negotio lucratus eſt; tum Religionis ſtudio initio Principatûs omnes è veſtigio ſortilegos, veneficos, ſagas, & hujuſmodi artium vetitarum Magiſtros Bohemiâ expulit; mox cùm ei tributum Poloni pendere recuſarent, ſcripto exercitu Poloniam ingreſſus ferro, & igni populatus, *Wladislaum* Poloniæ Principem, eò denique multis cladibus illatis adegit, ut tributum (erant ſexaginta auri & mille argenti marcæ, quas olim *Brzetislao* I. Poloni numeraturos ſe in annos ſingulos promiſerant) ſtatim penderet, idémque ſucceſſoribus ſuis numeraturum ſe promitteret. Sed in medio tantorum operum, ac potiùs principio (ſi hujus Principis virtus, & fortuna ſpectentur) per inſidias in venatu occiſus eſt, non procul à villa *Stebnenſi*, à *Loreko Wrſſovecio* Anno 1100. ſepultus ad *S. Vitum Pragæ, in Capella S. Thomæ Apoſtoli. Lucretiam Palatini Rheni* filiam, quam viduam acceperat, viduam reliquit, cum filijs duobus, de quibus in Tabula IV.

Tributum Polonicum ferro exigitur.

Notæ in Caput XXIII.

Cur rara ſit fratrum cõcordia.

Fratrem ſibi conciliatum &c. Quid cauſæ ſit, quòd *fratrum* tam rara ſit *concordia*, diſputent Politici; mihi videtur dignitatis conſervandæ ratio in Principibus ſuſpicionem movere; fratrem enim noſtrum ſuſpicamur (ſi Populo non placeat Princeps) moliri multa poſſe; habere Jus quoddam ad Principatum, id quod nos habemus; auſurum multa, & ſi fortuna faveat, aſcenſurum ad Principatum, ideóque hanc illi eripere facultatem regnantes conantur; quod manifeſtum eſt, in Imperatoribus *Barbaræ gentis Turcarum*, qui cùm Regnum obtinuerint, omnes fratres ſinè exceptione occidunt; in gentibus humanis, & ad humanitatem genitis alia ratio eſt, qui fratres ſuos inprimis amant, ſed aliquando odiſſe, propter cauſſas, quas ſuprà attulimus, incipiunt; grave autem odium eſſe oportet, quod amorem fraternum prorſus extingvat, & fratrem omninò velit perire.

Vita brevis pulcherrima cogitata evertit.

Ob brevitatem Principatûs nulla re memorabili geſta &c. Quàm multi egregij Principes exempla poſteritati abſolutæ & perfectæ gubernationis daturi, brevitate vitæ ſublati ſunt, & nihil præter nomen in hiſtorijs reliquêre! de hac brevitate vitæ omnibus libris ſuis queritur *M. Antoninus* doctiſſimus Imperatorum in vita ſua, inter alia aurea dicta Lib. 6. *in hoc flumine temporis, qui res æſtimat, is perinde agit, ac ſi quis unum de prætervolantibus paſſerculis diligere incipiat, atque is jam è conſpectu avolaverit*; quod de vita Regentium imò & hominum omnium dici poteſt.

Nobilitatẽ boni Principes amant

Nobilitatem humaniſſimè tractavit Brzetislaus &c. Multa ex hac humanitate *Brzetislaus* conſecutus eſt bona: nam Nobilitatem demereri, eſt Regnum univerſum demereri, cùm iſta ſit caput conſiliorum, & manus agendorum. *Princeps*, qui *Nobilitatem* tollit, ignobilis erit, & ſolis ruſticis imperabit inglorius; atque utinam licet ſeriùs, non ſentiat extremos morſus pereuntis *Nobilitatis*! mulùm etiam prodeſt *Principi Nobilitatis* convocatio: vident enim multitudinem *Nobilitatis* Principi faventem, & in ejus defenſione hoc aſpectu plurium confirmantur; adde humanitatem Principis, quâ capiuntur præcipuè *Nobiles*, totóſque ſe Principi obſequio dedunt & mancipant.

Principatûs initia Populo probari debent.

Omnes artium vetitarum Magiſtros expulit &c. Initio Principatûs aliquid magnum, & quod Populis ſubjectis placeat aggrediendum eſt, ut ſpes magnæ de futura *Principis* gubernatione concipiantur, à DEO & rebus divinis ſumendum eſſe principium ſvadent Politici, deinde ad commoda Populi reſpiciendum: parva ſæpe initio Regni pauperis Populi ſublevatio obnoxios Principi reddet omnes; quod conſilium dederunt ſenes *Roboamo Salomonis* filio; non tamen id niſi pedetentim faciendum, nè multa populus à Principe deſideret, quæ ſi non impetret, Principem odiſſe incipiat. Ob quam cauſſam *Annibal Scotus* prudentiſſimus Scriptor monet: nè à Principe novo, & recèns creato multa petantur.

Scot. Comm. in Tacit.

In medio operum occiſus eſt &c. Mirabile illud quod obſervant eruditi Scriptores, & exemplis probari poteſt, maximos Principes in conſilijs & operibus præclariſſimis morte ſublatos, opera imperfecta reliquiſſe; id apparet in Iſthmo perfodiendo, quem laborem multis Principibus fatalem fuiſſe obſervat *Juſtus Lipſius Commentarijs in Tacitum.*

Caput XXIV.

Gubernatio Bohemiæ ob multitudinem competitorum ex Regio Sangvine Principum mirè conturbata.

Certamina Principum Bohemiæ noxia populo.

RAtio iniri *Principum Bohemiæ* non poteſt hoc tempore, cùm enim excreviſſent numero, omnes ad *Principatum Bohemiæ* Jus habere ſe credebant (cujus rei exemplum nuper *Wratislaus* dederat præterito filio, & fratre ſubſtituto, idémque poſtea *Brzetislaus II.* præſtitit) itaque poſt *Brzetislaum II.* cùm *Borzivojus* frater itidem II. ſucceſſiſſet, & *Germanorum* auxilio ſubnixus, *Ordinibus Bohemiæ* inconſultis An. 1100. ùt priore Capite dixeram, Ducis honorem & titulos aſſumſiſſet, ſtatim alij Principes Regij ſangvinis per favorem *Optimatum* & Populi *Borzivojum* excutere, & de ſolio deturbare tentârunt; primúſque *Udalricus* A. 1101. Princeps *Brunenſis Conradi* I. filius, deinde & *Svatoplucus Princeps Olomucenſis Ottonis* I. filius An. 1104. & 1105. rem aggreſſi ſunt; ac primùm quidem res non procedebat ex voto, tamen cùm *Wladislaus Borzivoij* frater,

frater, fratrem deseruisset, de communi Bohemiæ Ordinum consensu *Wladislao* ipsi delatum Imperium est, qui modestissimus Princeps, cùm implicari ambitione nollet, *Swatopluco* egregio juveni & ad magnas spes & res genito prærogativam Principatûs concessit; at *Henricus IV.* Imperator in primis *Borzivojum II.* restituere in integrum voluit, *Swatopluco* verò ingentem pecuniæ vim promittente Principatum contulit. Interim *Sobeslaus Wladislai* frater minor Principatum affectabat, auxilio Polonorum, quorum exercitum usque *Trutnovium* adduxit; quibus attentatis (maximè quòd *Swatoplucus à Tista-Wrssovecio* proditoriè jam occisus erat) *Henricus* Imperator offensus, modestum & inter omnes Regij Sangvinis Principes moderatissimum *Wladislaum* rursus Bohemiæ Principem dixit. Mirabuntur forsitan Lectores mei hæc tam perturbatè & confusè à me narrari, non potest ambitio exerrans in ordinem redigi, eóque tempore viginti facilè *Bohemiæ Principes ex Przemislæo* sangvine vixerunt, quorum singuli In suo capite *Coronam* sedere, & in manibus Sceptrum crescere optabant; unus *Borzivojus* ter *Bohemiæ Princeps* fuit, semper dejectus, ac tandem in exilio diu pòst decessit. Idem est de aliorum Principum conatibus; quod de quadam barbara Gente, idem tum in Bohemia accidisse puto, ut qui alterum viribus fretus, de sella regia deturbaret Rex esset; sic nostri Principes mutuò sese impellebant ad casum, nec ipsi tamen stabile solum, cui insistere possent, habebant; donec *Wladislaus I.* (ùt dixi, dicámque Capite sequenti) eóque ultrò favente & annuente *Sobeslaus I.* optimis artibus usi Bohemiæ Principatum sibi, & suo generi constabilissent. vide Epitomen. Hos Principatûs captatores (quales fuêre *Brzetislai, Borzivoij, Ulrici, Swatopluci, Interreges, Crato, Crugerius, Solimanus*, aliíque appellant, quòd inter duos Reges *Wratislaum II.* & *Wladislaum II.* interceserint) nos eos *Interregum* nomine non dignamur, principalis tamen sangvinis reverentiâ Principes, sed sinè ordine, cùm nihil ordinatum in ambitione esse possit, appellamus. *Wladislaus* igitur *Wratislai Regis* filius Bohemiæ XXIX. Principes esto.

De Novogardia id dicitur vide Silvium Comment. in vit. Alphonsi L. 2. Num. 6.

Notæ in Caput XXIV.

Cum Principes excrevissent numero &c. Nescio quid cum ipso sangvine inustum habeat *Nobilitas*, ut ad alta omnia aspiret; laudabilis *Genius*, si modò intra rectæ rationis & justitiæ terminos contineatur: non enim omnia omnibus debentur, nec omnes idonei sunt Regno, qui Regnum affectant. Illud observatione dignum, quòd cùm plerique homines nunquam artem, quam non didicerint, profiteantur, omnes tamen, quicunque vel minimum ingenio valent, Populis regendis aptissimos se existiment, cùm imperare ars artium sit, neque feliciter nisi à prudentissimis tractetur. Jam quas non turbas dederunt, de quibus dixi *Bohemiæ Principes*, qui & sibi deberi *Coronam*, & se aptos, alios præ alijs

Principum animi ad spes novas erecti ægrè continentur in officio.

crediderunt, maximè cùm juventus temeraria faces ambitioni ſubjiceret? unus ſæpe inexpertus juvenis admotus Principatui, mirabiles excitare turbas poteſt, quanto id magìs, ſi ambitioſorum juvenum omnia pro gloria audentium numerus augeatur? & fuêre Principes ſangvinis illâ ætate plures vicenis, quod *Coſmas* vetus Scriptor antiquo carmine expreſſit: *Jam ſunt viceni, niſi fallor ego domiceni.* Harum diſcordiarum *Wratislaus II.* & poſtea *Conradus I.* ſemina ſparſerunt, qui præteritis propriis filiis, fratres, patrueles, eorúmque filios ſuâ authoritate poſt ſe regnaturos deneminârunt, & hâc ratione *dubios ſucceſſores reliquerunt*, certóſque hoſtes regnantibus excitârunt, cùm dubitari non poſſet, filios (qui parentes Principes habuerunt) omnia moturos, & omne tempus captaturos, ut paternum Regnum recuperare poſſent, quibus ſeſe facilè addunt, qui præſentem ſtatum oderunt: nunquam enim deſunt in Regnis, qui res novas exoptent, & rerum mutationem, ſi adſit occaſio, moliantur, aut expectent.

Exterorum conſilia ſæpe Patriæ noxia.

Germanorum auxilio, Bohemis inconſultis &c. Semper ſuſpecta eſſe ſolet patriis hominibus Exterorum potentia, aut etiam multitudo: exempla omnium Regnorum Scriptores ſuppeditant. Prudenter *Lipſius*, & oraculo quàm humanæ voci propiùs; *Sicut domicilij parietes crepantes, ruinam inſtare docent; ſic copia frequentiáque Exterorum in Republica, certum mutationis indicium præſeferunt.*

Vide Miniſter. Card. Richelij l. 3. c. 19.

Wladislaus modeſtiſſimus Princeps &c. *Wladislaum* neque oblatum aurum, neque indigna adulatio, aut cognatorum oppreſſio, aliæque hujuſmodi cauſſæ, Principem fecêre, ſed propriæ virtutes, & ſumma animi moderatio; bis recuſavit Principatum accipere, tertiò non ſinè Procerum precibus accepit, & iterum repudiavit, verúmque eſſe oſtendit, quod olim de *Fabio* triumphum recuſante ſcripſit *Livius: adeò ſpreta in tempore gloria, interdum cumulatior redit*, & quod idem *Fabius* dicere ſolebat: *Gloriam qui ſpreverit, veram habebit.* In eundem ſenſum *Claudius Ptolemæus* maris & terræ, inſuper & aſtrorum *Menſor* accuratiſſimus dictitabat: *qui inter ſapientes humilior, vel animo moderatior eſt, is etiam ſapientior eſt*; quod ejus dictum quia frequenter habebat in ore, ſub ejus effigie ſubſcribi ſæpe vidi; magnum enim argumentum prudentiæ habetur, cum ſumma ſapientia animi moderationem conjungere, & quò ea major & ſincerior fuerit, eò magìs animi motus componit.

Moderatio Principem conſtituit.

Liv. Dec. 1. lib. 2.

Idem lib. 22.

Pecuniæ obediunt omnia.

Svatoplucus ingentem pecuniæ vim &c. Pecunia eſt alter ſangvis, dicunt Juris-Conſulti, igitur carò venditur, quod pecuniâ emitur; at hodie nihil eſt leviùs, quàm pecuniam dare. Omnia venduntur & emuntur; ubi nummi ſonitus auditus fuerit, omnia expugnantur. Uncia auri unica plùs ponderat, quàm centenarius juſtitiæ; multis pecunia carior eſt animâ: hoc miriùs eſt, Principes & Reges pecuniæ cupiditate ad iniquas promotiones adductos aliquando fuiſſe, & juſtitiæ pecuniam prætuliſſe, quod omnibus Regijs virtutibus adverſatur; cùm fortuna à Principe in ſubditos debeat derivari, qui miſſilia jacit; quod pulcherrimè *Seneca* deſcribit, ubi *Neronem* inducit loquentem: *quid cuique mortalium fortuna datum velit, meo ore pronuntiat; ex noſtro reſponſo lætitiæ cauſſas Populi Urbéſque concipiunt; nulla pars unquam, niſi volente propitióque me floret &c.* Sed Reges rarò in hoc peccant, Regum Miniſtri ſæpiſſimè.

L. 1. de clem. c. 1.

Parricidium Principis cædes.

Svatoplucus proditoriè occiſus &c. Maximum crimen eſt læſæ Majeſtatis, ità docent Juris Conſulti. Græcus Scriptor perſapienter ajebat: *Etiamſi ex Principe bellua fieret, tamen tolerandum, multò minùs occidendum eſſe*, multa tamen Tragœdiarum argumenta (proh dolor!) cædes Regum dedêre, & plerique innoxiè ceciderunt! *Syneſij* verba recito: *Vides, ô Imperator, quàm multa ex Regibus copia Tragœdiarum ſcenis ſuppeditetur! quippe mediocris domus magnitudinem calamitatis non capit, neque infortuniorum gravitati, mendicorum vita obnoxia eſt &c.*

In Tit. ad Leg. Iul Majeſt. per totum.

Syneſ de Regno ad Arcad. Imp.

Ambi-

Ambitio exerrans in ordinem redigi non poteſt &c. Nullus facilè in hominibus affectus invenitur, qui eripiat conſilium, quàm *amor & ambitio*; cæteri affectus ſtultitiâ excuſantur, ambitio cum ſapientiæ ſignificatione delirat, & ridetur; imò rideri ſe non ſentit, ſed aliorum riſus, & penè irriſiones in argumentum excellentiæ ſuæ trahit; ingeniosè Seneca: *Facit avidos nimia felicitas: nec tam temperatæ cupiditates ſunt unquam, ut in eo, quod contingit dari, quieſcant: gradus à magnis ad majora fit, & ſpes improbiſſimas complectuntur, inſperata aſſecuti.*

Duo maximè affectus rationem pervertunt.

L. 1. de clementia.

CAPUT XXV.

Wladislaus I. ejus nominis, Bohemiæ Dux XXVIIII. Item Sobieslaus I. ejus frater, Wratislai II. Bohemiæ Regis filius, Bohemiæ Princeps XXX.

Wladislaus I. non deſiderando Regnum, Regnum meruit & invenit; *Boleslavienſis Princeps* in hiſtoria vocatur, à diuturna eo in loco habitatione; quâ ſuâ moderatione, omnes competitores ſuperavit, maximè annitente *Henrico V. Cæſare.* Fundavit ampliſſimè *Cœnobium Cladrubienſe*; cùm ad colloquium *Stephani Ungariæ* Regis veniſſet, fraude cujuſdam *Nobilis Ungari* loco pacis prælium eſt initum, in quo *Wladislaus* vicit. *Sobieslaum*, utì & *Borzivojum* fratres, & *Ottonem* patruelem recepit in gratiam; *Borzivoio II.* fratri ex gratia mediam partem Bohemiæ regendam conceſſit; at quia neſciebat fortunâ uti, rurſus abſtulit, iſque in Ungaria tædio vitæ deceſſit; in *Borzivoji* locum moriens, *S. Ottone Bambergenſi Epiſcopo* agente, *Sobieslaum I.* etiam proprio filio præterito Proceri-

Wladislaus laudatiſſimus Princeps.

ceribus commendavit, & poſt ſe Principem nominavit. Obiit 2. Aprilis An. 1125. Cladrubium devectus ad tumulum.

Sobieslai mira felicitas & fortitudo

Sobieslaus I. inde, ùt dixi, à *Wladislao* commendatus Proceribus, Solium Principale conſcendit. Huic Principi paucos pares Bohemia vidit; ſed initia tamen nihil læti promittebant, nam *Otto II. Niger* cognomine Ottonis primi filius *Princeps Olomucenſis* promiſſis in ſuas partes attracto *Lothario Cæſare*, primus in *Sobieslaum* duxit: commiſſum eſt prælium ad *Chlumecium* ad *Cydlinam*, in quo *Otto* occiſus, *Lotharius Imperator* captus, cum plurimis Imperij Principibus (quos inter *Albertus Urſus Brandeburgi Marchio* fuit) diſſipatus univerſus Saxonum exercitus, & in fuga cæſus. *Sobieslaus* humaniſſimè Cæſarem habuit, & reverentiâ Majeſtatis dimiſit; quo effectum eſt, ut *Lotharius Sobieslaum* ob virtutes unum præ omnibus miraretur, foveret, & in omni vita chariſſimum haberet, hæc acta 1126. 2. Martij. Poſt hæc *Sobieslaus* in Poloniam exercitum duxit, eámque ter omnino pervaſtavit, ut *Belam II. Ungariæ Regem* (cujus ſororem *Adletam* in conjugio habebat) ulciſceretur, quem Polonus bello vexabat. Pòſt domi & munitam & florentem Bohemiam magnorum Regum exemplo efficere aggreſſus, primùm omnium *Pragam Majorem*, quæ ligneis tantùm domibus conſtabat, Italico more deſignatis priùs plateis omnibus exſtruere cœpit, ac plurimis Privilegijs ornavit, Populóque implevit; deinde *Görlicium* condidit, quæ primitus *Horzelecz* dicta eſt, in Bohemia verò *Przimdam* ſeu *Frimberg*, & *Glacium*, & *Tachoviam Civitatem* reconcinnavit, *Miſam Civitatem* fundavit. Nec contentus humanis & terrenis auxilijs Patriam permunire, cœleſtia auxilia magnificè quæſivit: *S. Georgij* templum in monte *Zrit* totâ ferè Bohemiâ ſpectabile denuò excitavit; *Cœnobio Siloënſi* initium aliquod dedit, ùt *Pulkava* ſcribit, *Wiſſehradenſem Eccleſiam* (Patris *Wratislai II.* opus) ornatiſſimis ædificationibus, & domibus Canonicorum, & Fundationibus novis ità auxit, ut Patrem ſuſperârit. Illud non pietate tantùm, quàm ingenio commendatum: ſuper tumulum *Wratislai Regis* Patris ſui *Coronam* octoginta talenta argenti, duodecim talenta auri continentem, gemmis diſtinctam clariſſimis ſuſpendit. Cùm *Pragam* orationis cauſsâ (qui titulus olim Principibus, & Præſulibus uſitatus fuit) adiiſſet, nudis pedibus, & lacernâ indutus *inſtar Regis Ninivitarum* (ùt loquitur *Jaroslaus* ejus temporis Author) tumulos Sanctorum Patronorum honoravit, multis precibus DEO ſeſe per eorum merita commendans. Quàm verò Patriam diligeret, ſatìs oſtendit illud, quòd nullâ ratione propriorum liberorum habitâ, *Conrado Cæſari* (quem quia in bello Saxonico, & Bavarico præclarè adjuverat, amiciſſimum habebat)

Sobieslai præclara opera.

Corona Wiſſehradenſis.

bebat) *Wladislaum* ex fratre nepotem ità conciliavit, ut Cæsar promitteret, nullum se post *Sobieslai* mortem alium adjuturum, & confirmaturum, quod & fecit. Erat hic *Wladislaus* ad Principatum prorsus factus, qui postea Bohemiæ Rex salutatus est, ùt suo loco dicetur; quâ electione *Sobieslaus* plurimùm ad Bohemiæ gloriam contulit. Obiit inclytus Princeps DEO, Cæsari, vicinis Principibus, maximè S. Leopoldo Austriæ Marchioni (qui *Wladislao* juveni filiam suam *Gertrudem* despondit, cum vicissim filiam suam *Mariam Leopoldo V. S: Leopoldi* filio *Sobieslaus* despondisset) subditis etiam Populis, omni denique hominum generi charissimus An. 1140. *Pragam* ex *Cujavia* Poloniæ Provincia, quam ditione tenebat, devectus, & in *Wissehradensi Ecclesia* apud patrem *Regem Wratislaum* tumulatus.

S. Leopoldus Principibus nostris peramicus.

Notæ in Caput XXV.

Wladislaus Dux XXIX. & Sobieslaus XXX. Quòd hosce duos Principes, alterum XXIX. alterum XXX. (cùm priores aliquot omiserim) numerârim, causa est: quod hi soli firmiter steterint in gradu, cæteri non item; illorúmque Imperium sæpius fuerit interruptum, at hi ad extremum duraverint; nam etsi *Wladislaus*, ùt dixi, bis solio dejectus sit, recuperavit nihilominus virtute locum, ejúsque beneficio *Sobieslaus* aliquoties Bohemiâ rejectus, tandem feliciss imè regnavit. Porrò in hoc capite ob rerum gestarum multitudinem indiculum potiùs quendam, quàm narrationem, aut historiam scripsi, ut Lectores animadvertent.

Lis de numero Principum.

Wladislaus Boleslavienses Princeps &c. Sub hoc forrunatissimo, & fortissimo Principe, reperta est statua *B. Virginis Boleslavienses*, ùt in historia illius Divæ narravi, (quidam ejus imaginis inventionem ad tempora *Wladislai Regis* hujus *Wladislai* filij referunt, quod probabiliùs puto) suspicor eam ob caussam pium Principem *Boleslaviæ* habitâsse captum amore B. *Virginis*, & ab illius ara, ad Principis dignitatem ascendisse. Hoc etiam velut bene ominosum Scriptores in Imperatoribus observârunt, qui potiùs *ab altari, vel inter altaria* occupati, quàm *ab aratro* vocati, felicitatem Imperij cœlitus videbantur accepisse; ùt à veteribus Panegyristis observatum legimus. Magna inter DEUM & Principem connexio esse debet, siquidem hîc Vicarius illius est, & ea agere illum oportet, quæ omnium Domino non displiceant, bene enim Horatius: *Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipsos arbitrium est Jovis*; unde observant sacrarum literarum *Interpretes, Regum Juda* lectulum, & altare Domini uno tantùm pariete divisa fuisse, ut unicum refugium *Reges* haberent ad DEUM, illiúsque Majestatem sibi, & populo subjecto assiduè redderent propitiam.

Inventio imaginis Boleslavienses.

Principes DEO se se conjungant.

2. *Reg. c.* 9.

Fundavit Cœnobium Cladrubiense &c. Nihil memoriam viventium conservat magìs, quàm Fundationes sacræ; quoties de familiæ antiquitate, pietate, gloria, disceptatur, ad *Ecclesias* & *Cœnobia* confugitur, ubi *Nobilitatis* plurimæ solent extare memoriæ; at opera cætera, licèt sumtuosis substructionibus clara, Authoris nomen rarò conservant, nisi in publicam utilitatem dirigantur.

Fraude cujusdam nobilis Ungari &c. In Aulis Principum levis est annona eorum hominum, qui discordias excitant, & unicè odiis aliorum lætantur; id faciunt mul-

In Aulis odiorum seminatores vitandi.

tis de cauſis: faciliùs, quò moliuntur, perveniunt, cùm iſti vel illi, ſibi mutuo ōdio obſtant; gratioſiores ſe futuros ſperant, ſi alij gratiâ excidant; ab ipſis quos in mutua odia concitârunt, gratiam ſe iniviſſe putant, quaſi ex amicitia alterius odia prodidiſſent; denique, ut alia omittantur, multorum Genius eſt in turbido piſcari. Quàm ſint odio habendi Regibus ejuſmodi homines, *Plutarchus aureo libro de adulatione* demonſtrat. Et libro *de fraterno amore* docet: antiquos ſummâ Religione, vel potiùs ſuperſtitione obſervâſſe, nè duo ſimul euntes dividerentur, & neque canem, neque aliud animal inter ſeſe pati ſolitos, *quantò minùs*, inquit, *tolerare oportet eos, quì amicitias dividunt?*

Ira fugienda

Typ. tom. 2. Symb. in Cardinalibus.

Fratres recepit in gratiam &c. Summa irarum acerbitas diuturnitate temporis evadit; nulla in animum inducenda eſt iracundia, quæ omne vitæ tempus complectatur, maximè cum ijs, qui in eodem utero ſunt geniti. Pulcherrima eſt *Salluſtij* oratio ex perſona *Micipſæ*, quam *Imperator Severus* liberis legendam moriens miſit, jam tum prævidens inter fratres futuras diſcordias. Quibus exemplis filios magni Principes ab odijs dehortati ſint, habes apud *Typotium*.

Felicitas excæcat.

Thucydides l. 3.

Tacitus l. 1. hiſtor. Memmius apud Salluſt. in Iugurtha.

Borzivojus II. neſciebat fortunâ uti &c. Plures ſunt, qui adverſam fortunam fortiter ferunt, felicem immoderatè, quia felicitate excæcantur; quædam illis vertigo oboritur, cùm ſtant in culmine dignitatum; & hunc maximè morbum acquirunt, qui indigni à fortuna elevantur: non enim ſe capiunt, & aliunde, quia indigni, facilè in præceps aguntur. Solebat *Cleon* dicere: *Faciliùs propè eſſe propulſare adverſa, quàm tutari ſecunda*, quia, ùt *Tacitus*: *Secundæ res acrioribus ſtimulis animum explorant: miſeriæ tolerantur, felicitate corrumpimur.* Talis fuit *Borzivojus II.* quem adverſa non fregerunt, felicitas enervavit, quod ſinè turpitudine eſſe non potuit; ità olim ſenſit C. *Memmius: majus dedecus*, ajebat, *eſt parta amittere, quàm omnino non paraviſſe.*

In initiis Principatûs quid agendum.

Sobieslai initia nihil læti promittebant &c. Principatûs initia accommodata ſunt plerumque novis rebus tentandis, cùm adhuc Princeps in throno firmiter non ſedet, neque adhuc populo, nec militi, nec Nobilitati placere potuit. Ideóque novo Principi omnia auxilia comparanda ſunt, ad præſidium conſervandæ novæ dignitatis, diſſimulandæ priores inimicitiæ, ſpes omnes oſtentandæ, amicitiæ vicinorum Principum quærendæ &c. Donec firmetur in Regno, nam poſtea utilitate ſuâ, gloriâ, & dignitate, omnia metietur; equum generoſum & nonnihil contumacem, ſi conſcendere paras, priùs blandiſſimè demulce, atque etiam poppyſmis ſaluta, cùm jam conſcenderis, age, quod lubet, facilè frænatum in officio continebis. Vidi ego fabri cujuſdam duodennem puerulum grandi malleo cum Patre ferrum cudentem, quem tamen malleum puer præ gravitate elevare non poterat, ſed ubi primùm patris auxilio elevavit, malleo ab incude reſiliente, exiguo adhibito conatu patris labores adjuvare poterat; ità fit in rerum initijs, adjuvari debemus ab aliis, continuare bene cœpta nobis relinquitur, quod difficile ampliùs non erit.

Principis boni ſignũ Patriæ felicitas

Munitam, & florentem Patriam &c. Hoc Principibus omnibus propoſitum eſſe debet, cùm Principale objectum virtutis, quam vocant *politicen*, & bonæ gubernationis apex apud omnes ſapientes habeatur: *Patriam ſecuram, divitem, ſanam, Populo florentem, & permunitam efficere*; hoc cœleſti paſſu, omnes qui à gubernatione laudantur Principes proceſsêre. Qui Patriam vacuam, pauperem, omnibus hoſtibus patentem, ſinè Populo &c. reddit, is alterutrum ex duobus neceſſe eſt, habeat: *aut neſcit regnare, aut Patriæ non poteſt fidere.* Ut verò fidat, artes omnes bonas placendi Patriæ adhibeat, eámque ſui amantem efficiat; aliis autem viis, & modis, *ùt timore, & duris Imperijs*, nunquam ſubditorum amorem conſequetur. Inſpiciantur *Regum* bonorum exempla.

Pragam Sobieslaus ædificat &c. Reges boni maximi ædificatores fuêre, quod etiam

etiam hodie videmus in privatis domibus, domus ruinosa, perstillantia tecta, fenestræ fractæ, & januæ &c. Segnem *Patremfamilias* ostendunt; gloriatur hodiéque *Wratislavia*, quòd delineationem *Caroli IV.* manu factam conservet, quam Senatui misit, cùm eorum Urbs incendio conflagrâsset; talis fuit *Przemislaus Ottocarus II.* ejus nominis, qui novum *Budvicium* descripsit, & fundavit; item omnes ad *Moravam Arces* & Civitates permunivit, ùt *Olomucium*, *Hradisstium*, *Straznicium*, *Hodoninam*, & cæteras, quæ Regno, & ornamento, & præsidio diu fuêre.

Siloë &c. Hæc timidè scripsi solius *Pulkavæ* authoritate adductus, nam *Chronologia* fundationi huic à *Sobieslao* factæ repugnare videtur, de qua re in *Cœnobijs*.

Orationis caussâ Pragam venit &c. Antiquorum Scriptorum hæc phrasis est: *Orationis caussâ Hierosolymam* proficisci, *orationis caussâ Romam* pergere &c. quod *ad limina Apostolorum* etiam dicebatur; vide *Annales Baronij*, & miraberis Majorum nostrorum pietatem.

Sobieslaus S. Leopoldo carissimus &c. Dedit *Sanctus Marchio* in conjugem filiam suam *Gertrudem Sobieslai* nepoti, per quod conjugium sangvis *Divi Leopoldi in Domum Habspurgico-Austriacam* derivatus est, quam demonstrationem *Genealogicam Augustissimo Cæsari Leopoldo* (quem DEUS servet!) ante aliquot annos obtuli die *Natali*; quæ eò gratiùs ab humanissimo *Cæsare* accepta est, quòd *Genealogistæ* cæterà peritissimi negaverant *Sancti Leopoldi* sangvinem *Babenburgicum* in *Domum Austriacam* deduci posse.

CAPUT XXVI.

Wladislaus II. Bohemiæ Princeps XXXI. postea etiam Rex.

Wladislai Pater quisnam fuerit?

Wladislaus II. Rex Bohemiæ gloriosissimus & bello inclytus *Princeps*, de quo in Notis ad ultimam Tabulam stirpis *Przemyslææ* nonnulla dicentur, gubernacula Bohemiæ obtinuit. Hunc *Wladislaum* non fuisse *Wladislai I.* filium, sed *Sobieslai I.* disertè (adversùs omnium Scriptorum sententiam) affirmant duo egregii Scriptores; *Jaroslaus Strahovienſis* Religiosus coævus, & *Pulkava* sub *Carolo IV.* scribens, ut quid tenendum sit, nesciamus. Regnare in Bohemia titulo *Principis Wladislaus* incepit An. 1140. omnes propè reliqui Regii sangvinis Principes in eum insurrexisse scribuntur, quorum Caput *Conradus Princeps Znoimensis* fuerit, cæsúsque est ad *Pragam Wladislaus*, *Pragâ* tamen in fide perstante; at denique *Conrado Cæsare* affine suo cum exercitu

Wladislai Principis fundationes sacræ.

ad opem ferendam veniente, rejecti ſunt omnes, & in fugam acti, quos ad ſecuritatem Imperij *Wladislaus* pace factâ, omnes ſibi conciliavit; pacis beneficio bene uſus *Wladislaus* An. 1143. *Cœnobium Strahovienſe*, tum etiam *Plaſſenſe*, *Gertrudis* verò conjux Virginibus *Sancti Benedicti Parthenonem Teplicenſem*, & *Doxanenſem* Virginibus *Præmonſtratenſis* inſtituti fundavit; An. 1147. cum *Conrado Cæſare* affine ſuo in *Palæſtinam* armatus cum ſuis profectus eſt, multíſque egregijs editis facinoribus reverſus; interea domi res turbabat *Sobieslaus II.* quem (ùt aliqui tradunt) *Theobaldus* minimus *Wladislai* frater in prælio manu ſuâ cepit, & in carcerem retruſit. Bellum etiam *Wladislao* fuit cum *Manuele Conſtantinopolitano Imperatore* in Ungaria, quò exercitum duxerat in auxilium Ungarorum, ſed brevì compoſitâ pace etiam Neptem ſuam *Helenam Friderici* filiam *Petro Imperatoris* nepoti elocavit. Mortuâ *Gertrude* conjuge An. 1151. 25. Junij, Anno pòſt altero *Juditham Ludovici Landgravij Thuringiæ* filiam duxit. Sub hæc *Conrado Cæſare* mortuo *Fridericus I. Ahenobarbus* ſucceſſit, quem in bella ſecutus *Wladislaus*, cum Bohemorum ſpectatiſſimo exercitu, præcipuè ad *Mediolanum*, ſuam, ac ſuorum virtutem probavit, cum admiratione omnium Germaniæ Principum, quorum interventu, genti Bohemæ album *Leonem* coronatum & bicaudatum in ſangvineo campo, multis Illuſtribus familiis *Equitum* auratorum titulos, & novos Nobilitatis clypeos, Regibus, ac Regno complura Privilegia à *Cæſare* obtinuit. Cùm verò *Fridericus Cæſar*, Romanam Sedem oppugnaret, ac premeret, Diríſque devotus eſſet, *Wladislaus* reverentiâ *Sedis Apoſtolicæ*, & filij ſui *Alberti Archiepiſcopi Salisburgenſis* hortatibus, paulatim à *Friderico* ſeſe abalienare cœpit; qui re animadverſâ, contemtum & dolorem ſuum ultus, *Wladislai* filium *Fridericum* Bohemiæ Ducem à Patre deſignatum è ſolio dejecit, *Sobieslao II.* ex carcere ad Principatum evocato, ùt mox dicemus. Ob eam cauſſam *Wladislaus*, cui fortuna poſt tot felicitates extremum hunc morſum infixit, exul in *Luſatia* in Arce *Meer* mœrore contabuit An. 1174. poſtquam 35. in Bohemia imperâſſet Annos.

Vide Notas in hoc Cap.

Facinora militaria Bohemorum ad Mediolanū.

NOTÆ in Caput XXVI.

Invidia Virtutis comes.

OMnes propè Regij Sangvinis Principes in Wladislaum inſurrexiſſe &c. Cùm longè alios Principes excelleret, neceſsè fuit, ut invidos & hoſtes pateretur; excellentia enim quoſdam commendat, quoſdam urit, præcipuè eos, qui ſe pares exiſtimant, ideo ægrè ferunt alios elevari, ſe præteriri, & deſpici. In quadam Urbe Græciæ, in porta Urbis ſcriptum lego fuiſſe: *Nemo inter nos excellat*; hoc quibuſdam portis hodiéque deberet inſcribi; ſunt, qui non ſinunt ullum in aliquo laudis genere excellere, & eminere. Simile quiddam habebant *Athenæ*,

Athenæ, ubi præstantissimi Civium Urbe pellebantur, ídque *Ostracismo* fieri dicebatur. Natura hæc invida, omnis virtutis inimica, utinam è cœtu hominum ipsa proscriberetur, quàm virtutes proscriberet! ejusmodi homines, furacissimæ, & invidæ avi Corvo comparari mihi posse videntur, qui, quidquid ante eum humi infixeris, id omne pati non potest, & extractum ad terram dare omni vi laborat.

Pragâ in fide perstante &c. Maxima hæc laus debet haberi, quòd toties *Praga* suam fidem dominantibus approbaverit, semper nisi cogeretur meliores partes secuta; exempla adferemus cùm de *Civitatibus* agemus. *Athenæus* in hunc modum Civitates olim laudavit; *aurea Alexandrinorum Civitas, pulchra Antiochia, ornatissima Nicomedia, Athenæ splendidissimæ, Roma terræ compendium*, ego hæc omnia superârim unâ voce *Praga fidelissima.* Itaque ingeniosè *Julius Cæsar Scaliger* ad Pragam scripsit:

Pragæ urbis fidelitas.

Lib. 1. Dipnos. c. 15.

Lib. de Vrbibus.

Linque alijs Populis (ô Praga) *tantæ munimina Sedis,*
Quæ nequeant armis jura tenere loci;
Námque tuum est, non præsidio turgere locorum,
Sed loca præsidijs, fidere posse tuis!

Cujus dicti veritatem nupera à Septemtrione bella comprobârunt.

Ad securitatem Imperij &c. Nihil magis propositum imperantibus esse debet, quàm securitatem sibi & populo parare; sinè securitate nec beatitudo esse potest. Maxima pars beatitudinis etiam æternæ, securitate constat. Hoc viderunt Imperatores Romani, qui in *Nummis* nihil frequentiùs inscribere sunt soliti, quàm *securitatem publicam*, quam exprimebant sedentem ante ignem, quòd scilicet diu noctúque oculis intentis, ne quid flamma periculi afferret, sollicitè observaret; nulla tamen tanta in Regnis, & in omni felicitate securitas invenitur, quam malitia hominum evertere non possit; dolum adhibent, ubi vim non possunt; hîc mihi venit in mentem *Marci Antonij*, cui omnia metuenti initio *belli Actiaci*, & ob securitatem nullos nisi prægustatos cibos sumenti, *Cleopatra* egregiè illusit: Nam procedente hilaritate, invitavit *Antonium*, ut coronas biberent, velut solebant amantes, cúmque is decerptam de capite *Reginæ Coronam* haurire vellet, *Regina* oppositâ manu prohibuit. Tum illa, *ego sum*, inquit, *Antoni, quam tu caves & times. Adeò mihi, si sinè te possem vivere, aut ratio, aut occasio, aut ingenium deest!* & mox reum è custodia jussit educi, qui epoto, quod Antonius bibere parabat poculo, in quo *Corona Reginæ* natabat, momento in illo vestigio exspiravit, ùt commemorat *Plinius.* Ità cincti periculis vivimus, ut omnis securitas intercipi possit nobis nihil scientibus.

Securitas Populi proposita sit Principi.

Plutarchus in Antonio.

Minimus frater &c. Juvenes feliciores plerumque senibus fuisse notant Scriptores, unde memorabile *Caroli V.* dictum: *Fortuna juvenum amica.* Porrò *Sobieslaum* non captum à *Theobaldo*, sed à *Wladislao Olomucij* oppressum, & iterum in carcerem conjectum, vetera manuscripta fidem faciunt.

Juvenes Principes plerũque feliciores.

Ad Mediolanum &c. Non vacat hoc loco bellum duplex Mediolanense describere; habes illud descriptum in Epitome. In *Leone* bicaudato ridiculum aliquid accidisse memorant veteres: cùm enim *Fridericus Cæsar* vexillum cum coronato *Leone* daret in manum *Bohemo Vexillifero* (hæreditario jure vexillum Regni in bello præferre solebant *Proceres Berkianæ* stirpis) ac *Leonem* malus pictor brevi caudâ, & humiliter in terram dejectâ pinxisset, *Bohemi milites* unâ voce omnes accipere se id prœmiũ nolle clamârunt, quòd Leo simiæ similis caudam etiam abjectam, & brevẽ haberet; risit Imperator, & bono pictore adhibito, *Leonem coronatum* pulcherrimum & caudis duabus altè elatis insignem exprimi jussit, & priorem errorem correxit. Laudanda Majorum nostrorum provida virtus! cùm multæ gentes militaria signa

Leo Bohemis ob virtutem à Cæsare datur in clypeo.

ex arbitrio ſuo ſibi delegerint, vel Principes contulerint, Bohemi in præmium fortitudinis militaris, & argumentum virtutis *Leonem* animalium Regem obtinuêre, illóque Cæſar univerſam gentem nobilitavit, honoravítque.

Fortunæ viri magni etiam ſubjecti

Ex carcere evocato &c. Tales ſibi fortuna ludos facit, ac ſicut aliquando ex paſtoribus, & Ludimagiſtris Imperatores &c. ità viciſſim ex *Principibus*, aratores, & paſtores facit. Exempla innumera à Scriptoribus adferuntur. *Luculentum* exemplum Fortuna in *Albano Duce* oſtendit, cujus etiam dictum celebratur, qui cùm in carcerem & vincula conjectus, deinde à *Philippo II. Rege* ex carcere liberatus eſſet, ut *Luſitanos* compeſceret, ei nuncio Regio, qui eum ab exilio Regis nomine evocabat ex carcere, dixit: *Admirari ſe quòd ad Regnum Luſitaniæ ſubigendum opus Regi fuerit Duce catenato.*

Strada Dec. 1. L. 7.

CAPUT XXVII.

Mira, eáque cruentiſſima Principum Regij ſangvinis certamina: Sobieslaus II. Princeps Bohemiæ trigeſimus ſecundus dejicitur; aſſumitur Fridericus Princeps trigeſimus tertius; tum Conradus III. Princeps trigeſimus quartus; mox Wenceslaus, Sobieslai minor natu filius, Princeps trigeſimus quintus, eo quoque ab Alberto Luſatiæ Marchione intercepto, & in vincula conjecto, Brzetislaus. Henricus Princeps trigeſimus ſextus, Epiſcopus Pragenſis conſtituitur.

Sobieslai animus inquies.

FRiderico per iram *Friderici Cæſaris* dejecto, *Sobieslaus II.* ex carcere ab eodem *Cæſare* evocatur ad ſolium. Princeps erat animi inquies, qui illud ſuperbum apud ſe ſtatuerat, *aut Rex, aut nihil.* Ob id octo annos continuos *Przimdæ* ſedit à *Wladislao Rege*, quòd omnium cæterorum *Principum* quietem ſolicitaret, conjectus. Nominabatur primùm à *Cæſare Ulricus* major *Sobieslai* frater, ſed is inſigni moderatione fratri ceſſit.

ceſſit. *Sobieslaus* igitur ut primùm An. 1175. dignitatem conſecutus eſt, collecto milite *Ducem Auſtriæ Henricum* nihil ab eo læſus armis invadit, *Retzium* in *Auſtria* capit, omnia inſolentiſſimè pervaſtat, deinde cùm *Henricus* prælium obtuliſſet, victoriam cruentiſſimam obtinet; neque alienos tantùm appetijt *Sobieslaus*, ſed domeſticos quoque vexare aggreſſus, *Conradum III. Moraviæ Marchionem* invadit, ſed is fortiter & feliciter vim, vi repulit; & *Znoimenſem Provinciam*, quam tenebat, præclarè tutatus, *Sobieslaum* uſque in Bohemiam rejecit. *Sobieslai* impotente animo offenſi Proceres & Populus Bohemiæ conſurgunt, eíque abrogant Principis dignitatem evocato ab exilio *Friderico*; nihil eâ re territus *Sobieslaus*, qui omnem ſpem in armis repoſitam habebat, *Fridericum Regni* Principatûs rivalem, qui Germanorum & Procerum Bohemorum auxiliis frétus, *Pragam* veniebat, ſemel iterúmque profligavit, & novo exemplo cataphractum Tribunum ex Germanis, velut trophæum quoddam, totius exercitûs ſui manibus terrâ aggeſtâ obruit, ut collis juſtus aſſurgeret, in quo hodie ædicula ſacra cernitur, honori *SS. Adalberti & Georgij Martyrum*, excitata. Hucuſque *Sobieslaum* adjuvit fortuna; at ubi in auxilium *Friderico Conradus Znoimenſis*, & *Otto Brunenſis* cum Moravorum copiis advenerunt, commiſſo ad ipſa Pragæ mœnia prælio, victus *Sobieslaus* eſt, quem *Fridericus* fugientem perſecutus enſe etiam perſtrinxit, qui pernicitate equi ablatus, vix periculum effugit, ſed ignominiam non ferens, brevi contabuit An. 1180. *Fridericus* igitur Principatum ſuſcepit, Cæſare & Proceribus volentibus; at ea in *Fridericum* Populi benevolentia diuturna non fuit: nam cùm nimiùm exteris uteretur, & *Germano Nobili* (quod grave piaculum eo tempore cenſebatur) publicum quoddam, & præcipuum Bohemiæ munus demandâſſet, offenſi Proceres, *Conradum Znoimenſem* ad ſceptra invitant, qui ex improviſo *Wiſſehradum* occupans, Pragam poſt unius & medij menſis obſidionem capit. Jam *Conradus* in principali ſolio ſedebat, cùm Imperator, *Friderici* miſericordiâ, & *Wladislai* Regis Patris meritis, *Fridericum* adjuvandum ſumſit, & Bavariæ Duce *Palatino* Ottone *Witelſpachio Pragam* miſſo cum mandatis, *Conradum* juſſit decedere. Paruit ille ad tempus, ſed ùt poſtea patuit, aptius tempus occupandi Principatûs expectandum eſſe duxit; interea nihil omiſit diligentiæ, quò ſibi amicos reddere Principes Regii ſangvinis *Ulricum* & *Wenceslaum*, & reliquos poſſet; tum adverſus *Fridericum* bellum movit, comitantibus iiſdem Principibus, qui ſemel cæſi & fugati, etiam *Conradum* inferiorem *Friderico* effecerunt. Collectis tamen denuo copiis, quas ex Auſtria & Ungaria magno pretio conſcripſerat, adjuvantibus præcipuè *Wladimiro* & *Brzetislao Olomucenſibus*

Prælium ad mœnia Pragæ.

Conradi conatus ad Principatũ.

ſibus Principibus, & *Wenceslao* & *Udalrico*, bellum renovavit: commiſſum eſt cruentiſſimum prælium ad pagum *Ludomirienſem* An. 1185. victoriâ diu nutante, donec *Ratiborius Comes Wrſſovicenſis* ſuis ſegregatis; circuitu facto in *Conradi* aciem tranſverſim incurrit, ordinéſque turbavit; quibus turbatis hoſtes jam fugam ſpectantes facilè victoriam Przemyslao (qui *Friderici* fratris loco exercitum ductabat) conceſſerunt. *Conradus* deſperatis rebus, cùm aliud ſupereſſet nihil, nuncij habitu ſimulato, ad *Fridericum* venit, & culpam humiliter deprecatus, à *Friderico* humaniſſimo Principe veniam factorum, & cum ea ditiones omnes recepit. Porrò quàm humana omnia incerta ſint, *Friderici* mors non ità diu pòſt conſecuta An. 1190. oſtendit, cui ſucceſſorem non diu quæſiverunt Proceres, cùm *Conradum* haberent in oculis, qui nuper cum *Bohemicis & Moravicis* copiis numero ſexcentis, gloriâ plenus, ex *Terra ſancta* redierat; huic ergò certatim quaſi unâ manu detulêre Principalem Coronam, ſed neque hoc Imperium diuturnum fuit: nam rogatu *Henrici VI. Cæſaris in Italiam* cum copiis profectus, poſtquam ſui loco fratrem *Brzetislaum Henricum Epiſcopum Pragenſem* pro Rege conſtituiſſet, in obſidione *Neapolis* ex lue quadam inter milites exorta, cum multis aliis *Bohemiæ & Moraviæ Principibus* deceſſit, Princeps fortunâ meliore dignus, in quo omnes Regiæ Virtutes relucerent, cui nihil præter fortunam defuiſſe ad omnem gloriam videbatur.

Mortes Principum inexſpectatæ.

Notæ in Caput XXVII.

Ad iracundiam tardè Principes moveantur. *Seneca lib. 2° de ira, c. 14.*

Per iram Friderici Cæſaris &c. Nihil rectè geritur, ubi ira in conſilium admittitur; adeò videmus homines irâ occupari, ut ea ſola in actionibus dominetur, abjectâ quodammodo prudentiâ; eleganter, & ingeniosè id omnibus libris *de ira & de clementia Seneca Philoſophus* docuit, quem ſvadeo aliquando in manus ſumi, nihil enim ad iram domandam accommodatiùs adferri poteſt. Oſtendit cæteras nationes à *Romanis* victas eam ferè ob cauſſam, quòd *Barbari*, ùt belluæ pugnent, *Romani* ſedatè. *Athleta non, cùm ira ſvadet, feriunt, ſed cùm occaſio. Pyrrhum maximum Præceptorem certaminis gymnici ſolitum ajunt, his quos exercebat præcipere, nè iraſcerentur, ira enim perturbat artem*, imò omne humanum regimen evertit; ideóque turpe imperantibus ex ira aliquid ſtatuere, cùm etiam privati homines à prudentia celebrati, in ira nihil agendum eſſe præcipiant. *Plutarchus* ſapientiſſimus *Trajani Præceptor* diſputans, cur *Prætores Romani*, cæteríque majoris notæ *Magiſtratus*, ſecures bacillis involutas, & multis funibus conſtrictas, & ejuſmodi faſces ante ſe geſtari à ſervis publicis in more haberent? reſpondet id fieri ideò, ut ſi in quem animadvertere vellet *Magiſtratus*, animadverſio illa diu traheretur, & dum faſces ſolvuntur, & ſecures expediuntur, interea *Prætoris* ira reſideret.

Plutarchus in quæſt. Ro. quæſt. 82.

Ambitioſi in ſe ipſos tormenta ferunt.

Aut Rex, aut nihil &c. Maximum ſuperbis hominibus tormentum eſt ambitio, præcipuè, ſi quis in animum inducat, nihil, nè unum quidem pulviſculum, vel atomum, qui in veſtem noſtram fortè impegerit pati, & aliunde maximos quoſque honores

honores ſibi deberi exiſtimet, is profectò quemcunque ſibi obſtare viderit, pro hoſte habet, dum ad alta per fas & nefas contendit; ſed plerumq; (ùt hîc *Sobieslao II.*) contingit ijs, quod Pantheris contingere tradunt rerum naturæ Scriptores: nam manipulum Aconiti, quo fera mirificè oblectatur, in alta pertica ſuſpendunt; ut ſaltu eum apprehendere non poſſit; at illa ex aſpectu aconiti tantâ cupiditate potiundi inflammatur, ut continuatis in multas horas aſſultibus, tandem expiret, aut venatoribus ſupervenientibus reſiſtere non poſſit, qui eam captam & vinctam in caveam conjiciunt; pari ratione fortuna ambitioſo victoriam, aut præmium aliquod majus viribus proponit, quod is infinito deſiderio conatur adipiſci, utſuccumbat, & in imaginatione gloriæ ignominiosè rumpatur, inimicis & æmulis ridentibus; quod ſupplicium quàm grave ſit, (paſcere videlicet felicitate ſuâ inimicorum oculos) quiſque prudens intelligit.

Fraterni amoris documentum.

Ulricus fratri ceſſit &c. Fraternâ concordiâ nihil eſſe pulchrius poteſt, ſed illa admirabilis, cùm minores eſſe volumus, ut fratres majores, & altiores eſſe poſſint. Hanc charitatem fraternam conſecrârunt Veteres, & in cœlo expreſſam ſtellis obtulerunt mundo, in fabula *Caſtoris*, & *Pollucis*, quorum alter in cœlo locum habere noluit, niſi unà frater admitteretur in cœlum.

Non omnes ſimul hoſtes aggrediendi

Omnes aggreditur Sobieslaus &c. Maximus hîc error eſt, nec ſatis ſcio, an in prudentem *Principem* cadat. Cùm hoſtem unum aggreditur *Princeps*, cum cæteris pacem colat oportet: hoc etiam barbara gens Turcarum hodiéque ſervat, & cùm v. g. *Venetos* oppugnat, *Moſchos*, *Polonos* &c. quietos eſſe ſinit, & placidè ſpebus demulcet; at ubi à *Venetis*, quæ voluit, & deſideravit, obtinuit, pace cum ijs factâ, tum primum alterum hoſtem oppugnandum aſſumit. Adde, quòd oppugnare omnes violentiſſimum eſt, & *Principem* violentiâ uti demonſtrat; *at nihil violentum perpetuum*, non modò in natura, ſed neque in moribus eſſe poteſt, & exoſum *Principem* populis facit, qui omnium quietem ſollicitat, & fruſtra ſubditos bellis fatigat.

Gaſpar ab Ent To. 2. Apot. 65. Lib. de Tamerlane.

Trophæum quoddam Tribuno ex Germanis terra obruto &c. Novum genus *Trophæi* invenit *Sobieslaus*: nam alij ex cæſorum capitibus, & oſſibus ſatis barbarè Trophæa ſtruxerunt, Tamerlanes captâ urbe *Hiſpahâ*, in ejus medio ex Civium oſſibus turrim excitavit, ùt narrat oculatus teſtis *Schildperger Monacenſis Tamerlanis ſatelles*. Ejuſmodi exempla jam attuli Cap. 20. in Notis.

Inſania ex affectibus nimijs naſcitur.

Victus contabuit &c. Omnes nimij affectus, ſi ad ſummum animos occupaverint, lædunt; quoſdam etiam ad inſaniam, & ad mortem adducunt; nullibi hoc ingenioſiùs deductum, & exemplis probatum legi, quàm in *Joſepho Quercetano Henrici Magni Galliæ Regis Medico*, qui in libello aureo, cui titulum fecit *Dixeticum Polyhiſtoricum*, demonſtrat; quomodo amor, ambitio, triſtitia, aliique affectus ad inſaniam deducant; neque noſtræ ætati exempla deſunt, accendunt potiſſimùm hos affectus in homine vigiliæ, & noctes inſomnes conſumptæ in *affectu* aliquo vehementi, & ùt Rhetorum Magiſtri vocant *Dæmoniaco*, quod ipſe ego notavi, in ijs, qui ob affectus alicujus impotentiam ratione exciderunt; unde peritiores *Medici* ſomno profundo eos mergunt, qui eo malo laborare incipiunt, & quod à Doctiſſimo & Clariſſimo viro *Marco Marci* didici, laudatur etiam in Medico, ſi morbum facere noverit, ut major ille alter & ſonticus morbus expellatur. Victoriam amiſiſſe, vitam amiſiſſe ſe credidit *Sobieslaus*, qui gloriam & Principatum immoderatè concupierat; talis erat *Genij Amilcar Carthaginenſium Dux*, qui cæſus cum exercitu, nuſquam comparuit, neque eum vivum, aut mortuum ullus agnovit, etſi penè toto orbe terrarum quæreretur à ſuis.

Tempus obſervat ſapiens.

Tempus expectandum eſſe duxit &c. Sicut veriſſimum eſt illud: *ſemper nocuit differre paratis*, ità & illud: *non paratis nocet aggredi*. Qui tempus habet, vitam habet,

Ferdinand. I.

cùm ſæpe *accidat in puncto, quod non ſperatur in anno*, ùt dicebat ſapientiſſimus Imperator; inſignis verſiculus clariſſimi viri circumfertur *Raphaëlis Miſſovsky*, quid ejus effigiei ſubſcribitur: *tempus tempore temperaveritis.*

Conradus deſperatis rebus culpam deprecatur &c. Prudens conſilium! cùm vincere viribus non poſſis, hoſtem humilitate devincire. *Sigiſmundus* cùm armis *Bohemos* ſuperare non poſſet, humilitate feliciter ſuperavit, & ab eo tempore habebat in ore illud: *Si ſepem ſaltu ſuperare non datur, inclinato capite ſubìto;* quo dicto ſilentium ijs impoſuit, qui eum culpabant, quòd non armis, ſed promiſſis *Regnum Patrium* recuperâſſet.

Felicitas Ducibus militiæ utì & Medicis ſummè neceſſaria.

Conradus fortunâ meliore dignus &c. Etſi bene dictum ſit, *quiſque ſuæ fortunæ faber eſt*, tamen (niſi recurramus ad DEUM omnia à fine uſque ad finem ſvaviter diſponentem & regentem) difficile multis videtur explicare: *quid ſit felicitas, & unde ea contingat:* Sunt enim quibus omnia feliciter cadunt, alijs contrà etſi prudentiſſimè omnia diſponant, infortunatè & infeliciter ſuccedunt. Maximè in duplici hominum genere quæritur, & invenitur felicitas, *in militiæ Imperatore*, & in *Medico*: nam quanquam ſcientia utroſque adjuvet, tamen à fortuna deſertos magnos *Duces* ſæpe legimus & vidimus, & *Medicos* ſatis imperitos paria doctiſſimis feciſſe in curatione morborum. Hujus nodi diſſolutionem, & enodationem invenies in doctiſſimo Patre *Stengelio*, qui ſingularem librum de *Fortuna & ſortibus* conſcripſit.

CAPUT XXVIII.

Brzetislaus Henricus Epiſcopus Pragenſis, Bohemiæ Princeps XXXVI.

CONradum III. in *Italia* extinctũ *Wenceslaus Sobieslai I.* minimus natu filius in Principatu ſecutus eſt, Civéſque Pragenſes ſingulari humanitate & benevolentiâ ſibi obnoxios reddens, omnes reliquos ordines *Bohemiæ* ſuos fecit, & *Principis* XXXV. titulum acquiſivit. Trimeſtris tantùm honor ille fuit: namque *Przemyslaus* ſeu *Hoſtivitus* poſtea dictus *Ottogarus*, *Friderici Ducis* frater collectâ apud *Miſnios*, eorúmque *Ducem Ottonem*, cujus filiam in conjugio habebat, non contemnendâ militum manu *Pragam* ſubitò clauſit; evaſit *Wladislaus*, & *Bambergam* ad *Henricum VI.* profugus, promiſsâ ingenti pecuniâ, eò denique *Cæſarem* perpulit, ut ſibi Principatum confirmaret. Res acta eſt in *Comitijs Wormatienſibus*, ubi etiam *Albertus Comes de Bogen*, & ſocius ejus *Przemyslaus* ob

ob vaſtatam *Bavariam* accuſati, & turbatæ publicæ pacis damnati ſunt. *Wenceslaum* ad ſolium *Bohemiæ* properantem infelicitas aſſecuta, Principatum cui inhiabat, prorſus intercepit, *Alberto Miſnio* in itinere inſidias ſtruente, in quas infelix *Wenceslaus* incidit, & in *Luſatiam* captivus abductus, in carcere extinctus eſt; dejecto itaque & *Wenceslao & Przemyslo* *Henricus Epiſcopus* velut *Primas Regni Proceribus Comitia* indixit, atque in diſertâ oratione *Spitihnæum Wenceslai* captivi filium indolis ſpectatiſſimæ adoleſcentem Ordinibus commendavit, ſed ipſus ſe Authorem commendabilem omnibus reddidit, ut unâ omnium voce *Bohemiæ Dux* ſalutaretur; tædebat jam *Bohemos* cruenta illa conſangvineorum *Principum* certamina ſpectare, quæ non tantùm ipſos, ſed etiam Proceres, qui partes ſequebantur, abſumebant, & totam in diſcrimen adducebant Rempublicam, itaque in ſacro vertice collocatam *Principum Coronam* quietè feſſuram, & ex ſacris manibus ſceptrum non facilè eripi poſſe ſperabant. Approbavit factum *Cæſar Henricus*, quem falsò *Stransky* corruptum pecuniâ ab *Henrico Epiſcopo* ſignificat, nam hæc fæda nundinatio innocentiſſimæ, & incorruptæ *Henrici ſancti Principis* vitæ, modeſtiæque plurimum adverſatur. Adiit igitur Principatum *Henricus Brzetislaus* *XXXVI. Bohemiæ Princeps*, cujus mira fertur in regendis populis dexteritas, fortitudo & felicitas: breve quidem Imperium (nam tertium Principatûs annum non explevit) ſed ab omnibus laudatum, in quo ſi ejus facta ſpectentur ætatem ultra ſuperâſſe exiſtimes. Tria præcipuè ejus opera laudantur: *primùm*, quòd *Moravos* ſeceſſionem à *Bohemia* (cui multis Imperatorum decretis adjuncta erat) meditantes, compeſcuit, & Arcibus perduellium captis, earum Dominos vel cedere, vel veniam precari coëgit: *alterum* quòd cum eâ tempeſtate *Bohemiam* gravis fames premeret *Epiſcopus Princeps Populi* pereuntis miſericordiâ, ingentem frumenti numerum de ſuo emit, & locis idoneis depoſuit, illóque in egentes diviſo, multa hominum millia in vita ſervavit; *ultimum* illud, quòd ut ſecuritati ſuorum conſuleret, ſemper inſtructum aleret exercitum, ut nihil ab hoſtibus, vel æmulis timeri poſſet, maximè à *Przemyslao*, qui & nuper *Moravos* adverſus *Henricum* concitârat, & latrocinando publicam *Germaniæ* quietem ſollicitabat. Ejus etiam opus à veteribus laudatur, *Eccleſia ſancti Petri in Wiſſehrad* magnificè exornata, tum *Domus Epiſcopalis* in minore *Praga* ad ripam fluminis *Muldavæ* regium in morem condita, quam poſtea *Huſſitæ* odio Religionis diruêre, cum horto pulcherrimo, & peregrinis arboribus & ſtirpibus conſito, quod ipſi *Scriptores Huſſitici* ùt inhumanum & barbarum facinus deteſtantur. Sed *Henricus* invaletudine correptus, dum remedium ab aquis *Egræ* quæreret

Brzetislaus dum alium ad Principatum comendat Princeps efficitur.

Stransky in Rep. Boh.

Brzetislai bona in Patriam merita.

Anno 1196. fatis conceſſit, & *Doxanam* devectus penes matrem *Agnetem* tumulatus eſt.

Notæ in Caput XXVIII.

Primaria Provinciæ Civitas reliquas ferè poſt ſe trahit.

Civèſque Pragenſes obnoxios reddidit &c. Qui ſubjectis populis placere volunt, & ordinem Civium ſibi demereri, præcipuam Provinciæ, aut Regni Civitatem impendiò amare ſe oſtendant, nec tamen cæteras contemnere; prærogativam & amorem Civium, totiúſque Ordinis, quaſi filiæ minores Civitates ſequentur; primaria Civitas Regni & *Metropolis* propè media pars Regni cenſetur, & periculoſum eſt eam irritâſſe; *Sobieslaus I.* hâc prærogativâ *Urbem Pragenſem antiquam* exornavit, ut in Ducum electione hujus Urbis arbitrio ſtaretur, ùt in *Sobieslai* vetuſtis legibus hodiéque legimus.

Vitæ noſtræ brevitas, cui omnia inædificantur. *Durant. in Ritibut.*

Trimeſtris honor ille fuit &c. Cùm vita noſtra fundamentum ſit, cui honores inædificantur, & vita brevis, neceſſe eſt ipſos honores breves eſſe; legi aliquando in libro *Pontificalium Rituum* recèns creato *Pontifici* ſtupam accenſam oſtendi, cum dicto: *Beatiſſime Pater! ſic tranſit gloria mundi!* Terram habitabilem, & inhabitabilem, ad cœlum cujuſdam puncti, aut ſi illud ſecari & dividi poteſt, puncti centeſimam, milleſimam, & ſi quid minus dari poteſt, habere *Mathematicorum* ſagacitas oſtendit, tractavítque hoc argumentum ingeniosè *L. Seneca:* Mihi ità videtur, omne vitæ noſtræ tempus, nec punctum æternitatis habere, cùm æternitas, quæ aut bona aut mala ſubſequetur, infinitum tempus includat, finiti autem ad infinitum nulla ſit proportio; ac proinde omnes honores æternitati comparati, momentum temporis obtinent: & tamen quàm ſollicitè hæc vita brevis præ illa, & honores, præ illis nunquam deſituris quæruntur! quanquam licèt nulla comparatio inſtituatur, brevia ſint omnia, quæ mundus offert: *Sardanapalus* etſi propè aliud nihil; quàm memoriam ſui fœdam, & maculoſam reliquerit, illud unum ſapienter cùm ſepulchro ſuo mutam quandam vocem juſſit incîdi: erant digiti duo, qui colliſi inter ſe crepitum edere conabantur, ſignantes Regna omnia mundi, *nec tanti eſſe*, quanti crepitum digitorum.

Præfatione in LL. natural. quæſt.

Pecunia labile ſolium.

Promiſsâ ingenti pecuniâ emit Principatum &c. Sæpiſſimè *Nummus agit virtutis opus*, & pecunia poſſeſſores ſuos ſapientes, formoſos, eloquentes, & gratioſos omnibus facit, quod ab orbis initio hodiéque perſeverat. Sed quàm ſæpe ſpes illa decollat! vidi ingenioſam imaginem, in qua *ſpei ſtatua* in altiſſimo pecuniæ ſacco collocabatur, non tamen ità firmiter ſtare poterat in hoc pecunioſo ſolio, quin adſtantes caſum timerent, protentis manibus ſpem cadentem excepturi; ità accidere videmus, cùm ſpes in pecunia collocatur, quæ pecunia lubrica eſt, ſibi malè cohærens, & ſi ſaccus vel minimo pedis ictu offendatur, univerſa labitur in præceps. Sed actum eſt, ſurdis fabula canitur, qui eum in modum pecuniâ infatuantur, ut eam velut Deam adorent. Novi illuſtrem virum pecunioſiſſimum, qui elatus magnitudine pecuniæ, quotidie ſaccos eâ repletos adibat (ut triſtitiam quemadmodum ajebat excuteret) & quaſi viventes ſalutabat: *Avete meæ ſpes, & vitæ meæ præſidium & dulce decus? ùt valetis? vivitis? benè ùt video. Ergo vivite & valete.* Hanc ſalutationem, & manu & pede cum ſignificatione reverentiæ claudebat, abibátque. Ego iſtud quondam in juvenilibus meis Epigrammatis expreſſi, cùm Phaleucium clauſi his duobus verſiculis: *Nummus maximus Orbis Imperator, vultus oráque geſtat imperantûm;* non enim aliud Principis coronata effigies oſtendit, quàm Nummum Orbi imperare, & eſſe Imperatorem.

In Meliſsis A. 1615. editis.

Tædebat Bohemos ſpectare cruenta Ducum certamina &c. Pauperem populum faciunt

faciunt bella *Principum*, & Provincias enervant. Unius ob noxam & furias, & pecunia, & sangvis profunditur, Scitum est veterum *Bohemorum* nostrorum dictum: *Cùm pugnant & ludunt Domini, crines illis vellendos concedunt subditi*; quò spectet hoc proverbium quisque sapiens intelligit, cùm currus belli, ùt ait *Græcus Poëta*, aureis rotis insistat, pecunia autem à subditis petatur. *Athenienses*, ùt narrat *Herodotus*, cùm egerent pecuniâ *Themistoclem* ad *Andrios* subjectos misêre, ut confestim pecuniam numerarent, & submitterent; habuítque hanc Orationem *Themistocles*: *Se Deabus magnis comitatum venire, quæ juberent Athenienſibus mitti pecunias; has Deas esse Svadelam, & Necessitatem*; respondérunt ingeniosè *Andrij*: meritò *Athenas*, Urbem potentissimam & opulentam tales Deas apud se habere; at *Andrios* terram inopem colere, & duas vicissim *Deas* nunquam illorum Urbem deserere, has esse *Paupertatem*, & *Impossibilitatem*, quæ Deæ, cùm in illorum *Insula* habitent, pecuniam dare non posse; nunquam enim *Andriorum Impossibilitate* validiorem fore *Athenienſium potentiam.*

Bello exhaurit se suósq; Princeps. *In Antholo-gia. L. 8. seu in Vrania.*

Henricus Episcopus Princeps &c. Non errâsse Proceres Bohemiæ in conferendo Principatu *Episcopo Henrico* eventus felix ostendit, cujus merita in Regnum ab omnibus nostris Scriptoribus mirificè celebrantur. Antiquissimarum gentium hoc modo renovatum exemplum est, apud quos primogeniti *Sacerdotes*, & capita familiæ habebantur, ùt *Divus Ambrosius* multis locis ostendit, & docent sacrarum literarum *Interpretes*; ipse quoque *Tacitus* de Judæis loquens: *Apud Judæos*, inquit, *honor Sacerdotij firmamentum potentiæ assumitur*; & Romanorum Imperatores ob eandem causam *Tribunitiam Potestatem*, quæ sacrosancta erat assumserunt; unde quoties Tribunitia Potestas sub annis Imperatorum magnorum invenitur, tot anni Imperij numerantur.

Sacri homines ferè moderatiores.

L. 5. Hist.

Breve quidem Imperium, sed laudatum &c. Possunt viri Principes vitæ brevitatem redimere, vel publicis operibus ad utilitatem Regnorum exstructis, vel lege aliquâ novâ in commodum & utilitatem Regni constitutâ, vel laudabili aliquâ consvetudine inductâ, vel securitate Regni in posterum quoque tempus partâ, vel alijs denique modis, quibus immortalem sui memoriam relinquant; hoc illud est, quod *Virgilius* laudat: *virtutem extendere factis*; omnes tamen, non modò Principes, omni ope conari oportet, *nè vitam silentio transigant*, ùt ait Salustius, *ut pecora, quæ ventri obedientia, natura finxit*, hoc omnibus libris & Epistolis inculcat *Philosophiæ moralis Princeps Seneca*, utì & junior *Plinius: effinge aliquid atit, & excude, quòd sit perpetuò tuum: nam reliqua rerum tuarum post te, alium atque alium Dominum sortientur; hoc nunquam tuum desinet esse, si semel cœperit.* Alibi: *quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid, quò nos vixisse testemur.* Sapientissimam *Philostratus* fabulam de *Achille* commentus est, de quo recèns nato *Thetis Mater Parcas* consuluit, quæ responderunt in fatis esse ut *Achilles, aut ingloriè sed diu viveret, aut insignis gloriâ celerrimè vitam finiret*, quod postremum prudentissimè Dea Mater pro filio elegit. Inter Veteres agitata multùm controversia est, cui causam dedit dictum *Apollonij Thianæi latenter vivas, aut latenter moriaris*, quod *Plutarchus* insigni libello refutavit, & generi humano pernicioſum ostendit, contrà verò in luce vivendum & moriendum acutissimis rationibus demonstravit.

Factis illustribus vita brevis compensatur.

In Conjurat. Catil. init.

L. 1. Epist. 3. L. 3. Epist. 7.

Philost. jun. Achilles in Scyro.

Tomo 2. Moral.

Inhumanum & barbarum facinus &c. Bellandum est non ferarum ritu, sed hominum; feræ enim quidquid in ira apprehenderint, dilacerant, & canes etiam lapides mordent; at qui se in bello homines meminerunt, in adversarios solos impetum faciunt, reliqua, quæ ijs nec nocuerunt, nec nocere potuerunt, servant. Generi humano nocent, qui ea, quæ sunt hostium, stultè corrumpunt: Sic *Romani* laudantur, qui bella in Regionibus tam pacatè gerebant, ut agricolæ, cæterique innocentes,

Bellum non omnia permittit omnibus.

Fam. de bello Belgico.

bellum vix ſentirent; hanc etiam belli formam in *Belgio* olim ſervatam ſcimus, cùm agreſtes vel per media militum caſtra innoxiè tranſirent, & ſponſas deveherent, ùt inſigni exemplo oſtendit *Famianus Strada*; at hodierna militia nullum hoſtium & amicorum facit diſcrimen, proinde timendum eſt illis effatum *Flavij Vegetij*, quod memini in ejus libris de Militia me aliquando legiſſe: *Prædator amicorum exercitus ipſe præda fit hoſtium*; congruenter ſacris literis licèt Ethnicus Scriptor, quæ militibus minantur: *Væ qui prædaris, quia & ipſe prædaberis!* Deſcribit hancce militum ſceleratam licentiam eleganter *S. Syneſius*, & ejuſmodi milites *Martios Dæmones* appellat.

In libris de militia.

S. Syn. in Epiſt.

Doxanam devectus &c. Quæſivi ſacrum hunc *Henrici Epiſcopi & Ducis* tumulum *Doxanæ*, ſed nullum ejus veſtigium invêni, quòd ſcilicet ſuperfluo munditiæ ſtudio, neſcio quis *Præpoſitorum* omnes ſepulchrales lapides, laterculis pavimento conſtrato contexiſſet. Fateor me in fermento fuiſſe, ubi tot Beatorum & Beatarum memoriam omnem abolitam viderem: tantáne eſſe poteſt alicujus inconſiderantia (ignoſci mihi cupio, juſtus dolor hæc verba expreſſit) ut credat laterculis magìs, quàm Beatorum corporibus templa poſſe ornari? inſpiciat, obſecro, Lector quartum meorum *Miſcell.* librum, ibíque reperiet, quot Reginæ, quot Reginarum filiæ, quot ſanctitatis decora, quot Beatorum & Beatarum corpora in *Eccleſia Doxanenſi* compoſita, & tumulata ſint! ſimilem admiſſam incogitantiam (nam mitiùs appellare non poſſum) in æde *S. Wenceslai Vetero-Boleslaviæ*, ubi ante quadraginta & ampliùs annos, quidam loci *Decanus* ingenti foſsâ in *cæmitorio* præparata omnes ſepulchrales in templo lapides elevavit, & in illam foſſam extra templum conjecit, ſimúlque foſſam obruit; neque eô contentus, ipſum *S. Wenceslai* ſangvinem in templi parietibus cum miraculo lucentem, & à tot ſæculis honoratum, & oſculis peregrinorum piè ſalutatum eraſit (cujus rei oculatus ſum teſtis) ac deinde cum pertinacia ſua omnem illam memoriam ſacri cruoris extingvere vellet, etiam calce ter, vel quater ſuperinductâ delere omnino conatus eſt; & deleviſſet, niſi Deus, qui Sanctis ſuis glorificatur, mirabiliter per calcem ipſam roſeũ *S. Wenceslai* ſangvinem, ut nulla fraus ſubeſſet, poſt annos ferè viginti apparere voluiſſet, ùt hodiéque videmus. Sapientiores, & antiquitatis ſuæ diligentiores fuêre *Athenienſes*, qui cùm navim *Theſei* apud ſe haberent, quâ ille in *Cretam* contra *Minotaurum* navigavit, & ſalvus redijt, uſque ad ultima tempora ſervaverunt, corruptíſque & putrefactis quibuſdam in ea tabulis novas ſemper ſuffecerunt, quod *Philoſophis* ait *Plutarchus*, *in diſputatione de ijs quæ augentur, dubium præbuit, alijs dicentibus eandem navim manere, alijs negantibus.* Simile exemplum diligentiæ (ſi ſacris licet profana componere) ſummi *Eccleſiæ* Paſtores *Romani Pontifices* reliquêre, ex quibus *Sixtus V.* cùm *Ædis Vaticanæ* prothyreum aliquâ parte dirueretur, ut pulchrius ſubſtitueretur, juſſit ut navicula piſcatoria *S. Petri* opere muſivo antiquitus elaborata acutiſſimis quibuſdam inſtrumentis ſummâ arte parietibus excinderetur, & ligneis tabulatis incluſa ſinè omni vitio, alium in locum transferretur, ibíque in alio muro dexterrimè poneretur, quod ſe præſente factum narrat *Juſtus Ricquius*, citátque ex *Plinio* ſimile exemplum. Hinc diſcere licet ſolertiam, & in antiquitate conſervanda diligens ſummorum hominum ſtudium.

Perverſum in templis munditiæ ſtudiũ, cùm abolentur antiquitates.

Plutarch. in Theſeo.

Ricq. Centuriâ novâ Epiſtol. 52. Plin. l. 35. cap. 4.

TABU-

TABULA IV. Genealogica succeſſionis & poſteritatis Przemyslææ à Brzetislao I. ejus nominis Principe Bohemiæ, uſque ad Przemyslum Ottogarum I. Regem Bohemiæ.

a. Brzetislaus I. cognomine Bellicoſus, dictus *Achilles Bohemiæ*, Princeps XXII. Fundator Eccleſiæ collegiatæ Boleslavienſis, & Cœnobij Pivonkani, item Sazavenſis & Reyhradenſis. obijt An. 1055. ψ b. Judith filia Ottonis Albi Comitis de Schweinfurt, vel de Rheno, fundavit Cœnobium Lucenſe ad Znoymam. obijt Anno 1058.

c. Spitihnæus II. cogn: Juſtus, Princeps Bohemiæ XXIII. Dilatator Eccleſiæ Pragenſis. obijt An. 1061. 18. Jan.

d. Onoſlava.

e. Wratislaus II. Princ: Boh: XXIV. tandem I. Rex Bohem: 1086. Fund: Eccleſiæ Wiſſehradenſis. obijt 1093.

ψ 1. f. Arabona.
2. Adleta filia Andreæ Regis Ungariæ.
3. Swatawa filia Caſimiri R. Pol: ſororBoleslai R. Pol: ob: 1125. æt. 75.

g. Conradus Marchio Znoymenſis, poſtea Princ: Boh: XXV. obijt 1093. æt. 63.

ψ h. Walpurgis.

i. Otto I. Princeps Znoimenſ: poſtea Olomucenſis. ob: 1086. 9. Junij.

ψ k. Euphemia filia Belæ I. Ungariæ Regis.

l. Jaromirus Epiſcopus Pragenſis, aliàs Gebardus dictus. obijt Anno 1090. ætatis 52.

ii. Brzetislaus ſenior hunc aliqui faciunt Conradi I. filium, excæcatus obijt An. 1148.

hh. N. ſoror uxoris Wladislai I.

ψ

gg. Otto II. Princeps Olomucenſis, cogn: Niger, occiſus An. 1126.

ff. Henricus I. Epiſcopus Olomucenſis.

ee. Hidda filia Dietherici II. Marchionis Miſnenſis.

ψ

dd. Swatoplucus I. Princ: Olomucenſis, Princeps Bohemiæ XXVIII. occiſus An. 1109.

cc. Ulricus II. Princ: Brunenſis, ob: An. 1112. 15. Martij.

bb. Lucia filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

ψ

aa. Leopoldus Princ: Znoimenſis, obijt 1115. 26. Nov. *Fundato naſterij, ibidem ſepulti.*

z. Judith uxor Wladislai Principis Poloniæ.

y. Adleta Belæ II. Reg: Ungariæ filia, ſoror Almuſi.

ψ

x. Sobieslaus I. Princ: Boh: XXX. obijt An. 1140. ætatis 79.

s. Helbirga filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ. ob: 1141. 13. Julij.

ψ

r. Borzivojus II. Princeps Bohemiæ XXVII. obijt Anno 1124.

q. Boleslaus III. Princeps Bohemiæ. natus 1065. obijt Anno 1091.

p. Wratislaus obijt puer Anno 1062.

o. Ludmilla uxor Viperti Comitis Groicenſis Marchionis Luſatiæ.

n. Lucretia Alberti Palatini Rheni filia.

ψ

m. Brzetislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

ll. Wlaſtislaus natus Anno 1097.

kk. Wladislaus Princeps Lucenſis, natus 1095.

iii. Otto Adjutor fratris, aliud neſcitur.

hhh. Conradus II. Princ: Znoimenſ: ob: 1150. fepult: Trebicij 13. Dec.

ggg. Maria uxor Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

fff. Wenceslaus II. Princ: Boh: 35. capt: in Luſatia.

eee. Luciana March: Miſ: Hradek ſupra Sazavam.

ddd. Ulricus III. Dom: in Hradek ſupra Sazavam.

ccc. Eliſabeth fil: R. Pol.

ψ

bbb. Sobieslaus I.I. Princ: Boh: 32. obijt 1180.

aaa. Wladislaus Princeps Bohemiæ, ob: infans.

zz. Spitihnæus III. n. 1114.

yy. B. Eliſabeth Monial.

xx. S. Amabilia Monialis.

uu. Swatava uxor Friderici Ducis Bavariæ.

tt. Sibylla vel Sidonia ex Bavariæ Ducibus.

ſſ. Theobaldus I. Prorex, obijt in Italia 1167.

rr. Agnes Duciſſa Carinth: conſobrina Gertrudis uxoris Wladislai II.

ψ

qq. Henricus II. Princeps Znoimenſis fact: 1150.

1. pp. Gertrudis S. Leopoldi filia. 2. Uxor Judith filia Ludovici Landgravij Thuringiæ.

oo. Wladislaus II. Princ: Boh: XXXI. poſtea Rex, Fund: Strahov: Cœnob: mortuus 1174. æt: 69. de ejus prolibus vide Tabulam ſeq.

nn. Jaromir, Jamnicij Dominus, Romam trecentos Equites ducit Anno 1132. obijt 1138. 15. Martij, ſepult. Trebicij.

m m. Spitihneus, cognom: Exul. obijt 1157.

kk. Wladislaus natus Anno 1097.

ll. Wladislaus II. Princeps Boh: XXXII. poſtea Rex, Fund: Cœnob: Præmonſtr: ibid: cũ fratre. m m m. Spitihnæus Princ: Brunenſis, obijt 1151. 26. Martij.

Ill. Wafilka fil: Du. Kioviéſ.

ψ

kkk. Wratislaus Princeps Brun: ob: 1156. 16. Aug.

iii. Otto Adjutor fratris, aliud neſcitur.

hhh. Conradus II. Princ: Znoimenſ: ob: 1150. fepult: Trebicij 13. Dec.

ggg. Maria uxor Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

fff. Wenceslaus II. Princ: Boh: 35. capt: in Luſatia.

eee. Luciana March: Miſ: Hradek ſupra Sazavam.

ddd. Ulricus III. Dom: in Hradek ſupra Sazavam.

ccc. Eliſabeth fil: R. Pol.

ψ

bbb. Sobieslaus I.I. Princ: Boh: 32. obijt 1180.

aaa. Wladislaus Princeps Bohemiæ, ob: infans.

zz. Spitihnæus III. n. 1114.

yy. B. Eliſabeth Monial.

xx. S. Amabilia Monialis.

uu. Swatava uxor Friderici Ducis Bavariæ.

tt. Sibylla vel Sidonia ex Bavariæ Ducibus.

ſſ. Theobaldus I. Prorex, obijt in Italia 1167.

rr. Agnes Duciſſa Carinth: conſobrina Gertrudis uxoris Wladislai II.

ψ

qq. Henricus II. Princeps Znoimenſis fact: 1150.

1. pp. Gertrudis S. Leopoldi filia. 2. Uxor Judith filia Ludovici Landgravij Thuringiæ.

oo. Wladislaus II. Princ: Boh: XXXI. poſtea Rex, Fund: Strahov: Cœnob: mortuus 1174. æt: 69. de ejus prolibus vide Tabulam ſeq.

nn. Jaromir, Jamnicij Dominus, Romam trecentos Equites ducit Anno 1132. obijt 1138. 15. Martij, ſepult. Trebicij.

m m. Spitihneus, cognom: Exul. obijt 1157.

kk. Wladislaus natus Anno 1097.

ll. Wlaſtislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

rrr. Otto III. Princeps Olomuc: obijt 1160. qui introduxit Præmonſt: in monaſt: Hrad.

qqq. Wenceslaus Fundator Eccleſiæ Cathedralis Olomucenſis, Princ: Olom: obijt 1130.

ppp. Wenceslaus magnæ ſpei juvenis. obijt Anno 1130. alijs Henricus appellatus.

ooo. Sobieslaus cum Brzetislao fratre. ob: 1136. in Italia

nnn. Brzetislaus Litomiſlij Dom. fund: Cœn: Præmonſtr: ibid: cũ fratre.

m m m. Spitihnæus Princ: Brunenſis, obijt 1151. 26. Martij.

Ill. Wafilka fil: Du. Kioviéſ.

ψ

kkk. Wratislaus Princeps Brun: ob: 1156. 16. Aug.

iii. Otto Adjutor fratris, aliud neſcitur.

hhh. Conradus II. Princ: Znoimenſ: ob: 1150. fepult: Trebicij 13. Dec.

ggg. Maria uxor Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

fff. Wenceslaus II. Princ: Boh: 35. capt: in Luſatia.

eee. Luciana March: Miſ: Hradek ſupra Sazavam.

ddd. Ulricus III. Dom: in Hradek ſupra Sazavam.

ccc. Eliſabeth fil: R. Pol.

ψ

bbb. Sobieslaus I.I. Princ: Boh: 32. obijt 1180.

aaa. Wladislaus Princeps Bohemiæ, ob: infans.

zz. Spitihnæus III. n. 1114.

yy. B. Eliſabeth Monial.

xx. S. Amabilia Monialis.

uu. Swatava uxor Friderici Ducis Bavariæ.

tt. Sibylla vel Sidonia ex Bavariæ Ducibus.

ſſ. Theobaldus I. Prorex, obijt in Italia 1167.

rr. Agnes Duciſſa Carinth: conſobrina Gertrudis uxoris Wladislai II.

ψ

qq. Henricus II. Princeps Znoimenſis fact: 1150.

1. pp. Gertrudis S. Leopoldi filia. 2. Uxor Judith filia Ludovici Landgravij Thuringiæ.

oo. Wladislaus II. Princ: Boh: XXXI. poſtea Rex, Fund: Strahov: Cœnob: mortuus 1174. æt: 69. de ejus prolibus vide Tabulam ſeq.

nn. Jaromir, Jamnicij Dominus, Romam trecentos Equites ducit Anno 1132. obijt 1138. 15. Martij, ſepult. Trebicij.

m m. Spitihneus, cognom: Exul. obijt 1157.

kk. Wladislaus natus Anno 1097.

ll. Wlaſtislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

ſſſ. Agnetem unicam filiã Ottoni III. tribuit Crugerius, quæ Friderico II. Cæſ. nupſerit; ſed ob impotentiam Mariti aut ſuam ſe ab illo ſegregárit.

rrr. Wladimir, Pr: Olo: pòſt tantùm Pr: Przedſlav: aliqui faciũt Ott: III. filium, Wladimiri fratrem Brzetislaum.

qqqq. Brzetislaus, ſeu Wratislaus Pr: Olomuc: poſtea Przedslav: ob: 1148. ſinè lib: Olom: abſolvit ædificiũ Eccl: Cathed: Hunc aliqui faciunt Ottonis III. filiũ, fortè duo fuerunt Brzetislai.

PPPP. Otto IV. Rufus Princeps Brunenſis.

oooo. Judith ψ Stephani filij Geiſæ II. R. Ung.

nnnn. Spitihne, IV. Candidat, Principat, excæc.

ψ mmmm. Maria Henrici IV. Imp: filia, Friderici II. Imp. ſoror.

llll. Conradus cogn: Albus, Przedslav: Pr: poſt mortem Leopoldi & Ottonis. obijt in Apulia 1227.

ψ kkkk. Helicardis Marchioniſſa Miſniæ.

iiii. Brzetislaus V. cogn: Magnus, ob: 1230. de quo in Not. fuit enim originar. Sſwihovior.

hhhh. Adelheida fil: Boleslai Pr: Wratislav.

ψ

gggg. Theobaldus II. de Skala Pri: Brun: obijt Brunæ 1223.

ffff. Hedvigis uxor Friderici March: Miſniæ.

eeee. Brzetislaus, ſeu Henricus IV. junior Epiſc: Pragenſis, Princ: Boh: XXXVI. ob: 1196.

dddd. Maria Wirelsbachia Ottonis (pòſt Bavariæ Ducis) filia.

ψ

cccc. Conradus III. Princ: Znoim: Pri: Boh: 34. ob: ad Neapolim.

bbbb. Henricus III. Pri: Bohemiæ, originarius Czerniniorum, Merklini ſepultus.

aaaa. Przemyslaus Ottogarus I. Rex Bohe: de quo in Tabula ſequenti. obijt 1230.

zzz. Wladislaus III. Pri: Boh: XXXVII. ceſſit fratri, pòſt Princ: Olomuc: obijt 1221.

yyy. Swatopluk III. ob: 1211. fuit Princ: Brun: de ejus uxore & filia vide Cap: ſeq.

xxx. Theobaldus ob: in Terra S. 1189.

ψ uuu. Eliſabeth fil: Geiſæ Regis Ungariæ.

ttt. Fridericus Princeps Bohemiæ XXXIII. de quo in Tabula V.

sss. Conradus ſeu Henricus, obijt ſinè prole Anno 1166.

iii. Otto I. Princ: Brunenſis, ob: An. 1112. 15. Martij.

bb. Lucia filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

ψ

aa. Leopoldus Princ: Znoimenſis, obijt 1115. 26. Nov. *Fundato naſterij, ibidem ſepulti.*

z. Judith uxor Wladislai Principis Poloniæ.

y. Adleta Belæ II. Reg: Ungariæ filia, ſoror Almuſi.

ψ

x. Sobieslaus I. Princ: Boh: XXX. obijt An. 1140. ætatis 79.

s. Helbirga filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ. ob: 1141. 13. Julij.

ψ

r. Borzivojus II. Princeps Bohemiæ XXVII. obijt Anno 1124.

q. Boleslaus III. Princeps Bohemiæ. natus 1065. obijt Anno 1091.

p. Wratislaus obijt puer Anno 1062.

o. Ludmilla uxor Viperti Comitis Groicenſis Marchionis Luſatiæ.

n. Lucretia Alberti Palatini Rheni filia.

ψ

m. Brzetislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

ll. Wlaſtislaus natus Anno 1097.

kk. Wladislaus Princeps Lucenſis, natus 1095.

ii. Brzetislaus ſenior hunc aliqui faciunt Conradi I. filium, excæcatus obijt An. 1148.

hh. N. ſoror uxoris Wladislai I.

ψ

gg. Otto II. Princeps Olomucenſis, cogn: Niger, occiſus An. 1126.

ff. Henricus I. Epiſcopus Olomucenſis.

ee. Hidda filia Dietherici II. Marchionis Miſnenſis.

ψ

dd. Swatoplucus I. Princ: Olomucenſis, Princeps Bohemiæ XXVIII. occiſus An. 1109.

cc. Ulricus II. Princ: Brunenſis, ob: An. 1112. 15. Martij.

bb. Lucia filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

ψ

aa. Leopoldus Princ: Znoimenſis, obijt 1115. 26. Nov. *Fundato naſterij, ibidem ſepulti.*

z. Judith uxor Wladislai Principis Poloniæ.

y. Adleta Belæ II. Reg: Ungariæ filia, ſoror Almuſi.

ψ

x. Sobieslaus I. Princ: Boh: XXX. obijt An. 1140. ætatis 79.

s. Helbirga filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ. ob: 1141. 13. Julij.

ψ

r. Borzivojus II. Princeps Bohemiæ XXVII. obijt Anno 1124.

q. Boleslaus III. Princeps Bohemiæ. natus 1065. obijt Anno 1091.

p. Wratislaus obijt puer Anno 1062.

o. Ludmilla uxor Viperti Comitis Groicenſis Marchionis Luſatiæ.

n. Lucretia Alberti Palatini Rheni filia.

ψ

m. Brzetislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

ll. Wlaſtislaus natus Anno 1097.

kk. Wladislaus Princeps Lucenſis, natus 1095.

ppppp. Leopoldus,]

qqqqq. Otto, Principes Przedslavienſes obierunt ſinè prole.

ooooo. Margaretha uxor Waldemari Regis Daniæ, ob venuſtatẽ Daghmar appellata.

nnnnn. Wladislavek, obijt eodem An. 1197.

mmmmm. Ulricus Princeps Brunenſ: obijt 1197.

lllll. Theobaldus III. Canonicus Magdeburgenſis.

kkkkk. Maria uxor Philippi Reg: Galliæ, ità Naukl. volum: 2. Gener: 20.

iiiii. Cunegundis vel Agnes filia Henrici Ducis Auſtriæ.

ψ

hhhhh. Henricus Princeps Brunenſ: ob: Brunæ 1248. 16. Februarij.

ggggg. Boleslaus dictus Polonis Szepiolka, cæſus ad Lignicium à Tartaris 1241.

fffff. Borzivojus occiſus in Polonia, An. 1237.

eeeee. Bruno obijt ſinè liberis.

ddddd. Otto V. Pri: Znoim: ob: 1218. in Terra S.

ccccc. Criſtannus, fratres, de quibus alibi.

bbbbb. Boleslaus.

aaaaa. Drslaus.

zzzzz. Brzetislaus IV.

yyyy. Czernin ſeu Henricus III.

xxxx. Wenceslaus I. Rex Bohemiæ, de quo in Tabula ſequenti V.

uuuu. Wladislaus filius Wladislai, obijt ſinè prole, fuit Princeps Olomucenſis.

tttt. Henricus Princeps Brunenſis, obijt Anno 1216. ſinè prole.

Czerniniorum poſteritas. Vide Stemmatographiam.

Filia unica Eliſabeth uxor Przemyslai Majoris Poloniæ Ducis.

Notæ Hiſtoricæ in Tabulam IV. Genealogiæ Principum & Regum Bohemiæ, ex Sangvine Przemyslæo.

a. *Brzetislaus* ob virtutem militarem *Achilles Bohemiæ* dictus eſt; de ejus Regijs virtutibus jam diximus: unâ æſtate *Wratislaviam*, *Cracoviam*, *Poſnaniam*, & *Gneſnam*, quatuor Urbes maximas cepit, quidquid agat *Cromerus*, quem negantem veteres Scriptores, & penè coævus *Coſmas* convincunt; ejus triumphum cum Sanctorum corporibus, & plurimis aureis tabulis, & campanis, & pretioſis templorum Cimelijs, idem *Coſmas* deſcribit; transtulit etiam magnam *Polonorum* multitudinem, quos in *Provincia Plznenſi*, & alibi collocavit. De Fundatione *Pivonkana*, ſeu *Stokenſi* pro *Eremitis Gulielmitis* (ubi Eccleſia in prælij loco condita eſt, & altare ſuper eum truncum ſtat, in quo ſedit Imperator) dicam de *Cœnobijs*, obijt A. C. 1055. ad *S. Vitum* ſepultus.

Poloni in Bohemiam translati.

b. *Fabricius* egregiè lapſus eſt, cùm *Judıtham*, ait, Sacerdotem ſeu *Antiſtitam* Cœnobij fuiſſe, eúmque raptum *Ulrico Duci* attribuit, Patri videlicet, non filio, ſed *Chronologia* eum ſatis refellit. Porrò non invita, ſed volens & lubens rapta eſt, ùt in Chronologicis Indicibus dicemus, valétque Ovidianum illud: *Quæ toties* (dicam ego, quæ ex Cœnobio tam clauſo) *rapta eſt, præbuit ipſa rapi:* eadem *Judith*, quæ pro marito inter acies duas ſtans more *Sabinarum* peroravit, eíque gratiam à *Cæſare* impetravit, poſtea à proprio filio *Spitihnæo*, *Miſogermano Principe Bohemiâ* expulſa, & ipſa ſecundum conjugem exulem accepit Petrum *Regem Ungariæ*.

L. 2. Orig. Sax.

c. Nihil præter ea, quæ ſuprà attuli, habeo dicere, ad extremum *Princeps* bonæ frugi eſt redditus. Regnavit annis ſex, uxorem non duxit, obiit A. C. 1061. fundavit Collegiatam Eccleſiam Litomericenſem.

d. *Onoslava* cui in manum venerit, nuſquam legi. *Polemir* de *Budcze Wrſſovecius* eam petebat ſibi dari conjugem, ſed repulſam tulit.

e. *Wratislaus Heroicus Princeps*, plura leges de eo Capite XXII. de anno ejus mortis non conſtat inter Scriptores, *Peſſina* A. 1092. alij 1091. *Stransky* 1093. ponunt, in die 14. Januarij conveniunt omnes. Quidam tradunt eum in venatione extinctum equo decidiſſe. Fuit Fundator Eccleſiæ Wiſſehradenſis, & Cœnobij Opatovicenſis.

f. *Arabonam Principem fœminam.* Sed ex quo genere natam, nemo tradit, perijt gravida, cùm poſt maritum in Ungariam fugientem properat. Ex *Adleta* vel *Adelheide* duos filios, & duas filias ſuſcepit, hæc obiit A. 1062. 26. Januarij. *Svatava* fuit *Caſimiri Poloniæ Regis* olim Monachi filia, quatuor ei genuit filios.

g. *Conradus* nihil memorabile geſſit, præterquam quòd Eccleſiam Collegiatam S. Petri Brunæ in Monte fundârit magnificè. Obiit A. 1093. poſtquam imperâſſet ſeptem menſibus, & ſeptendecim diebus.

h. *Walpurgis* vel *Wirtpurg* illuſtris fœmina, quæ marito gratiam apud *Wratislaum* fratrem eloquentiâ ſuâ conciliavit. Alij tradunt *Conrado* Conjugem fuiſſe *Mariam* filiam *Henrici VI.*

i. Hîc *Princeps Otto* benigniſſimis moribus deſcribitur, fuítque primus Fundator Cœnobii Hradiſſtienſis, obiit 1086. in Julio.

k. Nihil aliud, quàm quod allatum eſt, ſcitur.

Peſſ. in Prodromo lib. 2. cap. 1.

l. In Ordinatione Epiſcopali *Gebhardus* dictus, magnas cum fratre *Wratislao Rege* ſimultates geſſit; Joannem *Epiſcopum Olomucenſem* verberibus accepit, Romam

mam citatus cauſſam dixit, ùt habet *Baronius*. Poſtea mores correxit, & vitam egit Præſulibus invidendam, quam Lib. 4. Miſcell. deſcripſi.

m. *Brzetislaus II. Princeps Bohemiæ* A. 1093. ſalutatus poſt *Conradum* patruum, de eo in Capite XXIII.

n. Hoc ſinè controverſia ab omnibus Scriptoribus traditur. Hanc duxit A. 1094. obiit 1141.

o. Hanc *Ludmillam Deo devotam famulam Coſmas* appellat, unicè amavit *Brzetislaum* fratrem, pro cujus anima fundavit in *Capella S. Thomæ in Eccleſia Pragenſi* quotidianam Miſſam pro defunctis, & porticum ſeu fornicem (quo aliæ Capellæ carebant) in eo Sacrario extruxit. Obiit 1109. aliis 1124. quidam eam *Juditham* appellant, vide *Dreſſerum* & *Fabricium*. Genuit conjugi ſuo *Wiprehto Wenceslaum & Henricum Comites Sorabi*.

p. Aliud neſcitur.

q. Hunc contra omnes alios Scriptores poſt *Brzetislaum II.* fratrem, *Ducem Bohemiæ* fuiſſe *Silvius* ſcribit. Obiit Olomucij.

r. *Borzivojus II.* quatuor annis regnavit: poſtea pulſus in *Poloniam* à *Svatopluko I.* patruele A. 1105. iterum poſt ejus mortem A. 1109. cùm in Bohemiam rediiſſet, à fratre ſuo *Wladislao* ejectus, denique poſt varios caſus in Ungaria vitam clauſit, A. 1124. vectus *Pragam ad S. Viti* ſepultus, cujus Eccleſiæ maximus Patronus & amplificator fuit; ejus fortunam deplorat verſibus *Coſmas*, aut ejus Continuator.

s. In hoc omnes Scriptores conſentiunt. Helbirga obiit 1141. 13. Julij, vocatur etiam Herburgis.

t. *Wladislaus I.* quintus Regis *Wratislai* filius, poſt *Svatopluci* mortem A. 1109. *Borzivojum II.* ejecit, ùt dixi, *Regem Ungariæ Stephanum*, in Moravia prælio commiſſo vicit, & cætera, quæ attuli C. 25. Cladrubii tumulatus.

u. *Amabilia. Peſſina* docet eam fuiſſe *Belæ I. Regis Ungariæ* filiam, ſed in *Sſvihoviorum* antiquis memoriis mihi ab Illuſtriſſimo Domino *Jaroslao Sſvihovsky* communicatis, diſertè legitur, *Amabilia Wochburgenſis Duciſſa*; *Crugerius* nullam nominat, ſed ait fuiſſe *Henrici IV. Cæſaris* filiam *Henrici V.* ſororem.

x. *Sobieslaus I.* natu minimus *Wratislai* Regis filius, regnavit annis 15. cujus illuſtria facta habes C. 25. poſtquam *Lotharium* vicit, Divo *Wenceslao* coronam auri duodecim, argenti octoginta pondo in ſepulchro impoſuit. Obiit 1140. de loco mortis diſputatur: *Peſſina* ponit *Cujaviam*, alij *Arnoviam*, ſeu *Hoſtinnam*, ubi Arcem exſtruebat adverſus *Polonos* parte illâ ſæpius in Bohemiam irrumpentes.

y. *Adleta Belæ II. Ungariæ Regis* ſoror, poſt *Sobieslaum* maritum octavo Menſe mœrore animi extincta, & in ejus ſepulchro in *Wiſſehrad* tumulata.

Miechov. l. 3 hiſt. Pol. c. 1,

z. *Judith Wratislai* Regis filia ex *Adleta*, conjux *Wladislai Hermanni Poloniæ Principis*, eique genuit *Boleslaum* Diſtortum. Obiit 1085. aliis 1082. mirè eam commendat à virtutibus *Elogiaſtes Polonus Kochovsky* narrat eâ agente *Krobie* Comitatum *Eccleſiæ Cracovienſi* additum; gravibus exactionibus exemiſſe populum; fuiſſe matrem pauperum: decennio ſterilem fuiſſe, poſtea à *S. Ægidio* voto facto prolem impetrâſſe.

Kochov. in Hypomnemat. Reginarum Polo.

Aa *Leopoldus Znoimenſis* Principatu dejectus à *Brzetislao II. in Auſtriam* ſeſe recepit. Obiit 1115. 26. Septembris, ſepultus in Monaſt. Trebic. quod cum fratre *Ulrico* fundavit. *Hagek* ponit utrumque fratrem mortuum ſinè hæredibus, ſed Dubravius diſertè Conradum Leopoldi filium fuiſſe affirmat, fol. 166. & 171.

bb. *Lucia*, aſſerunt manuſcripta hanc fuiſſe ſororem *Helbirgæ* uxoris *Borzivoÿ II.* hinc conjicimus, filiam fuiſſe *Leopoldi Auſtriæ Ducis.*

cc. *Vlricus Brunenſis Princeps*, novas res moliens ab eodem *Brzetislao* captus

Glacÿ

Glacij ſedit; poſtea à *Borzivojo II.* circa A. 1101. dimiſſus eſt, uxoris nomen ignoratur. Obiit A. 1112. 15. Martij ſepultus in Monaſterio Trebicenſi, quod cum fratre fundavit.

dd. *Svatoplucus I.* (qui alijs *Conradus* quoque dicitur, ùt habet *Weleslavinus* & *Cromerus*) ex *Principe Olomucenſi Princeps Bohemiæ* factus A. 1107. cùm *Borzivojum II.* expuliſſet, in *Vngariam* exercitum ducens, nocte in ſilvis ab arboris ramo oculum amiſit, brevi tamen curatus uſque *Nitriam* populando pervenit; in obſidione *Glogoviæ à Joanne Tiſta Wrſſovecio* transfoſſus A. 1109. occubuit. *Weleslavinus* eum affirmat fundâſſe *Cœnobium Cladrubienſe*, quod alijs examinandum relinquo; potuit initium aliquod dediſſe, at *Wladislaus Rex* poſtea manum ſupremam appoſuit. *Crom. L. 5. hiſt. Pol.*

ee. *Hidda Diterici II. Marchionis Miſniæ* filia, ùt habet *Fabricius*, ex *Mechtilde Eccardi Marchionis Miſniæ, Thuringiæ, & Saxoniæ* filia. *Fabric. L. 5. Orig. Saxon.*

ff. *Henricus Zdik Epiſcopus Olomucenſis*, juxta *Weleslavinum Ottonis I.* filius, juxta *Paprocium & Peſſinam Wladislai Regis* frater (mihi certum eſt *Ottonis I.* filium fuiſſe) *Antiſtes* rariſſimæ ſanctimoniæ, auxit fundationem *Litomiſlenſis Cœnobij* pro *Præmonſtratenſibus*, quod *Montis Oliveti* dicebatur. Obiit 1150. *Paprocius* mortis annum poſuit 1157. *Weleslav. in Genealog. Paproc. in Epiſc. Olom. c. 8 Peſſina in Prodromo l. 3. c. 4.*

gg. *Otto II.* vel *Otik* cognomine *Niger*, *Princeps Olomucenſis* cecidit in prælio, cùm *Lotharium Imperatorem* contra *Bohemos* adduxiſſet A. 1126. huic *Wenceslaum* & *Ottonem* filios tribuunt. Fatendum eſt hoc tempore ob multitudinem Regij ſanguinis *Principum* à *Brzetislao* inchoando uſque ad *Przemyslum Ottogarum II.* tantum eſſe chaos, & *Genealogiæ* perturbationem, ut nihil ad liquidum adduci poſſit, quod etiam apertè *Weleslavinus* ſignificat, præclarus alioqui *Genealogiſtes Bohemicus.*

hh. Neſcitur nomen; fuit ùt reor *Wohburgenſis Duciſſa.*

ii. Magna de hoc controverſia eſt, quam expedire non poſſum, ſunt etiam qui *Svatopluci I.* filium faciunt. Obiit in exilio.

kk. *Wladislaus*, de ejus poſteritate nihil conſtat; cum trecentis *Equitibus Bohemis* in comitatu *Henrici IV. Imperatoris Romam* acceſſiſſe legimus A. 1111. aliud nihil habemus.

ll. Idem quod de *Wladislao* dicendum de hoc *Principe.*

mm. Hic invenitur nominatus apud *Peſſinam* aliud nihil habemus.

nn. *Jaromirus*, hic etiam cum trecentis *Equitibus à Sobieslao I.* miſſus *Romam* cum *Cæſare Lothario* acceſſit A. C. 1132. aliud nihil habetur præter mortem, quam ſubiit 1138. 15. Martij, donavit villam Girzin Monaſterio Trebicenſi.

oo. *Wladislaus II.* inter præſtantiores *Principes Bohemiæ* numerandus. Fundavit *Strahovienſe Cœnobium Præmonſtratenſibus*, & in monte *Petrzin* ad *Pragam Plaſenſe Ciſtercienſibus.* Obiit 1174. 17. Januarij, ùt habet *Mortuarium Doxanenſe* ſcriptum A. 1370 Strahovienſe erectum eſt ex pecunia multatitia Procerum, qui in eum conjuraverant.

pp. *Gertrudis* prima *Wladislai* conjux, fuit *S. Leopoldi Marchionis Auſtriæ* filia ex *Agnete Henrici IV. Imperatoris* filia, eadémque matre *Conradi* III. *Imperatoris*, genuit *Wladislao* complures filios, ùt vides in Tabula, ſed filias pluſculas, quas enumerabo in Tabula ſequenti. Judith ſecunda uxor Wladislai, aliis etiam vocatur *Cæcilia Ludovici* III. *Landgravij Thuringiæ & Haſſiæ* filia, cujus mater fuit *Hedvigis Cæſaris Lotharij* filia, quam A. 1153. uxorem duxit. Pontem Pragenſem ligneum partim, partim lapideum condidit Judith. A. 1171.

qq. *Henricus* II. *Agnetis* Maritus, quæ *Agnes Gertrudis S. Leopoldi* filiæ & *Wladislai* II. *Regis* uxoris conſobrina fuit; utraque enim habebat matres *Henrici IV. Imperatoris* filias, illa *Bertam Marquardi Carinthiæ Ducis* uxorem, hæc *Agnetem S. Leopoldi*

Czerniniorũ familia cognata Principibus,

conjugem. Ab hujus *Henrici* filio, qui *Merklinæ* sepultus jacet prodiêre filij : *Henricus* IV. cognomine *Czerninus* vel *Czyrninus, Brzetislaus, Drslaus, Boleslaus, & Christannus*, ùt jam superiùs dixi, qui titulo Comitum tantùm sunt usi, quos Rex *Przemyslus* 1212. omnibus ditionibus exuit, & Regno expulit, cùm omnes potentiores *Bohemiæ* familias opprimere statuisset, ut sibi & posteris suis securitatem pararet. Porrò *Henricus* militavit cum fratre *Wladislao in Terra sancta* A. 1146. juvit etiam fratrem adversus *Conradum* III. *Principem Znoimensem* copiis in *Lusatia* collectis. Esse originarium *Czerniniorum*, & *Pessina* & *Crugerius* affirmant, & pridem significavit *Paprocius*, quod ipse clypeus *Sfvihovijs* simillimus & colore tantùm linearum differens, tum etiam memoriæ vetustissimæ in *Ecclesia Chudenicensi*, ac tandem perpetua in Nobilitate traditio, satìs ostendunt, nósque alio in loco probabimus. Colligitur ex antiquis Memoriis fundâsse Cœnobium Cistercienſium ad Zelenam Horam.

rr. Vide, quæ paulò antè in *Henrico* II. diximus, quod etiam affirmant vetustæ calamo exaratæ memoriæ Procerum *Sfvihoviorum*.

Ità Histor. M.S. Clatoviensis Abbatis Radmili.

ss. *Theobaldus* I. *Prorex Bohemiæ*, cui frater *Rex* donavit Regionem *Prachensem* & *Clatovienſem* (quæ postea *Plsnensis* dicta est) cum ipsa *Clatovia*; ibidem fundavit *Theobaldus Cœnobium duplex Benedictinis* Viris & Virginibus ad *Ecclesiam S. Laurentij*, quam voverat in bello Italico, in qua etiam est humatus. *Hic Theobaldus* (verba *Weleslavini* recito) *reliquit filium itidem Theobaldum, à quibus descendit familia Dominorum Theobaldiciorum, seu Sfvihoviorum, qui de Rizmberg & Skala nominantur.* Hæc *Weleslavinus* sub *Rudolfo* II. *Imperatore* scribens; rem veram scripsit, sed in Genealogia erravit, ùt paulò pòst ostendam.

tt. *Sibylla* vel *Sidonia Ottonis Witlsbachij Bavariæ Ducum* familiâ geniti filia, ùt habent memoriæ *Sfvihovianæ; Crugerius* loco *Sibyllæ* ponit *Mechtildem Wochburgensem Voitlandiæ Principissam.*

uu. *Weleslavinus* ait uxorem fuisse *Friderici Ducis Bavariæ*, at *Hagek* eam facit conjugem *Friderici de Chaustnik Comitis Bohemici* ex familia *Storohuv*, quæ cum *Czecho* huc advenit. Conciliatur hoc, quia priùs fuit uxor Friderici, postea Ducis Bav.

xx. Dixi de ea in *Bohemia sancta* lib. 4.

yy. *Doxanæ Prioriſſa* fuit, quam posui authoritate *Martyrologij Doxanensis*, etsi antiqui omnes sileant; de ea egimus in *Bohemia sancta.*

zz. *Spitihnæus*, nihil de eo habetur.

Aaa. *Wladislaus Sobieslai I.* filius (quem alii *Udalricum* appellant) post amotionem *Wladislai Regis Cæsaris* favore designabatur *Princeps Bohemiæ*, sed is hanc prærogativam fratri *Sobieslao* concessit.

bbb. *Sobieslaus* II. *Rex Bohemiæ* diu in Arce *Przimda* seu *Fraunberg* captivus sedit, sed *Friderici I. Cæsaris Imperio* dimissus, Principatum tenuit A. 1174. fuit *Princeps* varius, à quibusdam virtutibus laudatissimus; ab justitia commendatur, ab inquieto & irritabili animo vituperatur, ad extremum à *Friderico Wladislai* II. *Regis* filio A. 1177. Principatu dejectus, in exilio vitam finivit.

Fabric. l. 5. Orig. Sax.

cccc. Fuit *Elisabeth Mieczislai Regis Poloniæ* filia, qui eodem fato Principatu Poloniæ deturbatus, exul decessit. *Elisabeth* ad secunda vota transiit, nupta *Conrado Comiti Rochlicensi.*

ddd. *Ulricus Sobieslai* I. filius, secundus frater, infelix bellator, qui milites *Bohemos in Italiam* ducens pro *Friderico* I. *Cæsare*, cùm nesciret eos in officio continere, omnibus propè amissis ipse cum octo Equitibus domum reversus est. Tenuit ditione *Hradek* super fluvium *Sazavam*, quem accepit à *Wladislao* I. A. 1154. sed altero mox anno, cum omnibus suis in Poloniam cedere coactus est.

eee. *Luciana* vel *Lucia*, vel *Sophia* filia *Ottonis Divitis Marchionis Lusatiæ* (soror *Adelæ*,

Adelæ, quam repudiavit *Przemyslaus I. Ottogarus Rex*) ex *Hedvige Alberti Electoris Brandeburgici* filia; ex qua genuit *Agnetem Antistitam Parthenonis Gerbstetensis*; *Sophia* vel *Luciana* post *Vlrici* mortem nupsit secundò *Burgravio Ratisbonensi*. *Fabr. l. cit. in Ottone.*

fff. *Wenceslaus Sobieslai* I. filius *Wladislaum* II. timens, ad *Belam Vngariæ Regem* Matris suæ fratrem sese recepit. A. 1191. post *Conradi* III. mortem *Principatum Bohemiæ* affectavit, & à Cæsare obtinuit, Sed captus ab *Alberto Marchione Lusatiæ*, qui *Przemyslao* favebat, in carcere mortuus est.

ggg. *Maria Sobieslai* I. filia conjugem accepit *Leopoldum V. Marchionem Austriæ* cognomento *Liberalem* filium S. *Leopoldi*, cum dote quingentarum marcarum argenti. Nuptiæ celebratæ *Olomucij* A. 1138. hæc post mortem *Leopoldi* A. 1142. nupsit *Hermanno Principi Carinthiæ*.

hhh. *Conradus* II. *Princeps Znoimensis* ob *Wratislaum* patruelem turbas commovens à *Sobieslao* I. captus sedit in *Wissehrad*; inquietus Princeps. Obiit A. 1150. 13. Decembris, Trebicij sepultus. Habuit uxorem, si fides est Dubravio, Belæ Regis Ungariæ sororem. fol. 101.

iii. *Otto* alter *Leopoldi* filius, *Princeps Olomucensis*, fratrem in consilijs omnibus adjuvit.

kkk. *Wratislaus Princeps Brunensis* captus à *Sobieslao* I. A. 1127. sedit in Arce *Donin*, postea *Jaromirij*; reconciliatus ei *Sobieslaus* restituit Principatum. obiit 1156. 16. Augusti. *Dubravius* eum vocat *Ducem*, fol. 98. *Hagek* Anno 1128. fratrem Sobieslai.

lll. *Basilia* vel *Wasilka*, *Jaropolci Kioviæ Principis* filia, matrona formosissima.

mmm. *Spitihnæus*, aliud nihil de eo invenio, quàm quod attuli. obiit A. 1151. 26. Martij, Trebicij sepultus.

nnn. Hunc *Fundatorem Cœnobij Litomislensis* fuisse cognoscimus ex literis *Henrici Episcopi Olomucensis*, qui eam fundationem auxit. Ipsas literas fundationis in *Marte Moravico Pessina* recitavit.

ooo. Præter ea, quæ attuli nihil habeo.

ppp. Hujus indolem commendant manuscripta, quem ideò *magnæ spei juvenem* appellavi.

qqq. *Wenceslaus* ex castro suo extruxit *Ecclesiam Episcopalem* sub Titulo S. *Wenceslai*, & sedem *Episcopo*, qui aliàs ad *Ecclesiam* SS. *Petri & Pauli* in eodem suburbio habitabat in antiquis memoriis appellatur *Pater Clericorum*.

rrr. De *Ottone* III. multis agit *Pessina* in *Marte Moravico*; hic in *Cœnobium Hradisstiense Præmonstratenses* induxit, loco *Benedictinorum*, ibidem humatus. A. 1160.

sss. Hunc *Henricum* ex *Pessina* descripsi. In memoriis Trebicensibus vocatur *Conradus*.

ttt. *Fridericus* primogenitus *Wladislai* II. filius Patre adhuc vivente *Bohemiam* regendam titulo Ducis accepit; à *Cæsare Friderico* (quòd Patri *Wladislao* ob *Sedis Apostolicæ* studium Cæsar offensus esset) solio dejectus, *Sobieslao* II. cedere coactus est. Receptus in Cæsaris gratiam A. 1176. pulso iterum *Sobieslao* Principatum recepit. Fuit etiam *Friderico* negotium, cum *Conrado* II. *Znoimensi Duce*, cum quo postea pacem fecit. Plura de eo superiùs dixi, reparavit Ecclesiam Wissehradensem.

uuu. *Elisabeth* uxor *Friderici*, filia *Geisæ Vngariæ Regis*, soror *Hulichæ* conjugis *Svatopluci II.*

xxx. Quæ de hoc *Theobaldo* scribi possunt, propè nulla invenio, excepto quòd in Terra sancta sit mortuus cum *Conrado* III. & nè putes *Theobaldi* filium fuisse, disertè *Friderici* Ducis minor natu frater appellatur.

yyy. *Svatoplucus Dux Bohemiæ* conjugem duxit *Hulicham Stephani Regis Vngariæ* sororem, atque ità duo fratres, *Fridericus & Svatoplucus* duas sorores in conjugio habuêre.

zzz. *Wladislaus* III. de eo capite sequenti.

Aaaa. Vide Tabulam sequentem, seu quintam.

bbbb. Vide literas uuuu. & xxxx.

cccc. *Conradus* bello strenuus Dux, sed subdi *Principibus* non ferens, multa in *Wladislaum* III. aliósque Principes molitus; à *Wladislao* denique subjugatus, Procerum consensu post *Fridericum* Princeps declaratur, bellum quæsivit in *Italia*, ubi ad *Neapolim* decessit A. 1190.

Pulkava ad A. 1182.

dddd. Mariam *Conradi* conjugem fuisse testatur *Pulkava*, *Ottonis Witelsbachij* filiam.

eeee. Hunc *Henrico-Brzetislaum* uno nomine veteres appellant: fuit *Henrici* II. filius, non ùt *Weleslavinus* docuit *Henrici* III. Post mortem *Conradi Henrico VI.* Imperatore volente Princeps Bohemiæ factus A. 1191. quinque annis laudatissimè gubernavit Bohemiam, jam ante decennium *Episcopus Pragensis*, obiit *Egræ* in cura Acidularum, vectus ad sepulchrum *Doxanam* A. 1196. cujus vitam L. 4. Miscellaneorum scripsimus.

Fabric. l. 5. Orig. Sax.

ffff. *Hedvigis* soror *Theobaldi* II. nupta *Friderico Marchioni Misniæ*, ùt habet *Fabricius*, qui disertè eam filiam *Dipoldi* (id est Theobaldi) *Bohemiæ Ducis* appellat. *Memoriæ Svihovianæ* veteres (quas mihi exhibuit *Illustrissimus Dominus Jaroslaus Svihovsky*) *Fridericum* non ajunt fuisse *Marchionem*, sed *Brenæ Comitem*, & *Marchionum Misniæ* cognatum. Obiit *Hedvigis* A. 1210. fundavit *Parthenonem Brenensem Ordinis Cistercienſis.*

Svihoviana stirps à Principibus Przemyslæis descendit.

gggg. *Theobaldus* II. *Dominus Clatovienſis & Prachenſis Provinciæ*, deinde post patrem Princeps Znoimensis. Obiit 1212. in Syria, ab hoc aliqui deducunt *Familiam Svihovskianam*, sed erroneè deduci autem debet à *Theobaldo* IV. ùt probatum est à me in Genealogia, quam eidem *Illustrissimo Domino Jaroslao Floriano* confeci, cujus hîc initium dabo, reliquum inveniet Lector in Stemmatographia.

NB. *Hìc lege Genealogiam sequentem.*

hhhh. Hanc in memorijs Svihovienſibus, & in omnibus aliis Scriptoribus invenio *Theobaldi* II. conjugem fuisse.

iiii. Paulò antè ab eo *Familiam Svihovianam* deduxi Lit. priori.

kkkk. Fuit *Misniæ Marchionissa.*

llll, *Conradus*, ùt affirmat *Pessina* post mortem *Leopoldi & Ottonis Przedslavienſis Princeps.* Obiit 1227. nullo hærede relicto.

Pess. l. 3. c. 5.

mmmm. Id quoque affirmat Pessina, & aliud nihil invenio.

nnnn. Hunc *Spitihneum* conabatur solio imponere, post *Conradum Brzetislaus* seu *Henricus Episcopus Pragensis*, sed actum egit, quem deinde *Przemyslus* prætextu quòd novas res moliretur, oculorum usu privavit, ùt idem narrat.

Pess. l. 3. c. 5. Martis Mora.

oooo. *Judith.* Id etiam ex Pessina.

pppp. Hic ad *Neapolim* in *Italia*, cùm turmam *Moravorum* armis, & alio apparatu egregiè instructam, in auxilium *Henrici VI. Cæsaris* adduxisset, extinctus est, ità Dubravius lib. 14. & alij.

qqqq. rrrr. Duo hi fratres *Ottonis* III. filij, exuti paterno *Olomucenſi Principatu*, ejus loco *Przedslaviam* acceperunt, quorum prior caruit liberis; alter (scilicet *Wladimirus*) duos genuit filios *Przedslavienſes Principes Leopoldum & Ottonem*, qui tamen improles obierunt. *Brzetislaus* aliquibus *Otto Brzetislaus* dicitur; Dubravius eum *Wratislaum* vocat.

Pess. l. 3. c. 5.

Genea-

Genealogia Initialis Familiæ Sſwihovskianæ.

Wladislaus I Princeps Bohemiæ, Wratislai Regis filius. obiit 1125. ⚘ Amabilia Wohburgenſis Duciſſa.

- Wladislaus II. Rex Bohemiæ. obiit A. 1174. ⚘ 2. Judith.
- Henricus II. Princ. Boh. Znoim. ⚘ Agnes Duciſſa Carinthiæ.
- Theobaldus I. cogn. Magnus. nat. 1107. obiit 1167. ⚘ Sibylla Wittelspachia.
- B. Amabilia Ordinis S. Benedicti.

- Przemysl Ottogarus I. Rex Bohem. ùt in ſeq.
- Henricus Princ. Bohe. à quo familia Czerniniana.
- Henricus Epiſcop. Pragenſ.
- Theobaldus II. Dominus Clatoviæ, pòſt Princ. Znoimenſ. obiit 1212. ⚘ Adelheida Duciſſa Sileſiæ, Fil. Henrici.
- Brzetislaus aliis Sobieslaus I. Magnus. obiit An. 1230. ⚘ Helicardis Miſniæ Marchioniſſa.
- Protiva Epiſcopus Segnienſis.
- Hedwigis uxor Friderici Brenæ Comitis.

- Bruno obiit ſinè liberis.
- Theobaldus III. Canonicus Magdeburgēſis.
- Borzivojus in belloPolonico cecidit
- Boleslaus ad Lignicīū à Tartaris cæſus.
- Maria, Conjux Philippi Reg. Galliæ Naucl: vol. 2. Gener. 20.
- Adelheida Monialis Trebnicij.
- Theobaldus IV. bellicoſus Dux, adversùs Polonos exſtruxit arcem Rizemberg. ⚘ N. Filia Henrici Sileſiæ Ducis & S. Hedwigis.
- Brzetislaus IV. Ruſſiæ Princeps. ⚘ Maria Duciſſa Ruſſiæ.
- Euphemia uxor Zdislai de Sternberg ſupr: Camerarij Regni Bohemiæ
- Helicardis uxor Baronis de Waldek Hazumburgij.

Ab hoc procedunt *Sſwihovij* ſemper virili, & decorodeſcenſu. Reliqua in Stemmatographia.
Vide Tabulam V. de *Henrico Principe Brunenſi*, & ejus ultima filia *Eliſabeth*. ibid.

ssss. Nihil aliud, quàm quod ſcripſi, attulerunt Authores.

tttt. Huic *Henrico Marchioni Moraviæ Imperator Fridericus* II. donavit A. 1212. *Mocram & Mokny* (de qua re eſt *Bulla aurea*, quam recitabo in *Fundamentis Regni*) qui paulò pòſt eſt mortuus.

uuuu. De eo in Tabula ſequenti. utì etiam de xxxx.

yyyy. zzzz. Aaaaa. bbbbb. ccccc. Hæc patent ex *Genealogia Czerniniorum*, quam confeci, & cujus hìc initium dabo.

Brzetislaus Achilles Bohemiæ.
Wratislaus I. Rex.
Wladislaus I. Princeps Boh. XXIX.
Henricus II. Dux.
Henricus III. Merklinæ ſepultus.

Henricus IV. cognomine *Czerninus* vel *Czirninus*; fratres ejus *Brzetislaus*, *Drslaus*, *Boleslaus*, *& Chriſtannus Comites*, expulſi ex Bohemia, à *Przemyslo Rege Ottogaro* An. 1212. Porrò *Wladislaum* quendam *Henrici Epiſcopi* fratrem, *Henrici Ducis* filium, invenio in literis *Henrici Epiſcopi* fratris *Henrici* II. quibus confirmat *Teſtamentum Beati Hroſnatæ*; de quo tamen nemo Scriptorum unquam fecit mentionem, neque in Genealogijs ejus nomen invenitur.

ddddd. Aliud nihil de eo invenitur. Certum eſt ſinè prole obiiſſe.

eeeee. fffff. ggggg. hhhhh. iiiii. kkkkk. lllll. Hæc quæ attuli, partim ex Peſſina in *Marte Morav.* partim ex Weleslavino, ſed maximè ex MM. SS. Familiæ Sſwihovianæ deſcripſi.

hhhhh. iiiii. De hoc Henrico Principe Brunenſi & ejus conjuge agit Peſſina in Marte Moravico; reſidebat Brunæ, éſtque A. 1148. 16. Februarij mortuus. Reliquit ex Uxore Cunegunda unicam filiam Eliſabeth. Uxorem Przemyslai Ducis majoris Poloniæ, ùt habet Weleslavinus, & alij.

mmmmm. nnnnn. Facit horum fratrum mentionem Peſſina, quorum nulla proles invenitur.

ooooo. Hæc, quæ de *Margareta* attuli, ex hiſtoria *Danica* ſumſi, quæ ad An. 1205. & 1112. de ea adferuntur.

ppppp. qqqqq. De ijs vide litteram rrrr. quædam dilucidiùs explicabuntur tabula ſequenti poſt Caput XXXIV.

CAPUT XXIX.

Wladislaus Princeps Bohemiæ XXXVII. qui raro modeſtiæ exemplo fratri Principatum ceſſit; igitur Przemyslaus Ottogarus primùm Princeps Boh: XXXVIII. mox etiam Rex cum omnibus Principibus Bohemiæ ſucceſſoribus ſalutatur.

Prze-

PRzemyslaum inquietum *Principem*, qui ſibi fortunam fabricare, atque ùt *Seneca* loquitur *manufacere* vellet, eadem fortuna ſæpe ad alta hiantem deſtituit, ſæpe etiam abjectum extulit ad ſummum; res ſic geſta eſt: *Henrico* ſeu *Brzetislao Epiſcopo*, ùt vixerat ſanctiſſimè, perinde ſanctiſſimè mortuo, *Wladislaus* quartò genitus *Wladislai II. Regis* filius, *Bohemiæ* Rempublicam Proceribus offerentibus tractandam ſuſcepit, ex carceribus, in quibus propter fratris latrocinia conjectus erat, ad Imperium vocatus. Menſes quinque, non ampliùs imperavit; is námque cùm videret fratris *Przemyslai* ingenium, quietem præeligens, ſeu timore fratris, qui cum exercitu in *Bohemiam* venire ferebatur, illuſtri fraterni amoris documento, fratri dignitatem, & titulum, & ipſam *Bohemiam* tradidit, *Moraviam* ſibi regendam uni ſervavit; *Przemyslaus* ubi ſe inſperatè, & ſinè certamine Principem vidit, in media populi concione mox *Wladislao Moraviam* confirmavit, id factum die *S. Nicolai* A. 1199. Porrò *Wladislaus* ad mortem uſque concordiam cum fratre inviolatam tenuit, chariſſimus ſubjectis *Moravis*, qui eum A. 1222. mortuum in *Cœnobio Welehradenſi* (quod in honorem *Dei Matris* opulentiſſimè fundaverat) cum luctu ingenti & lacrymis condiderunt. *Wladislaus Marchio* ejus filius poſt patrem biennio ſuperſtes Auguſto Anni 1224. mortuus, ad corpus patris tumulatur. Interea *Przemyslaus Ottogarus* ſinè rivali, & ſinè adverſario quietè ſatis regnâſſet, niſi timidâ ambitione, omnes regij ſangvinis Principes ultrò oppugnandos, & ex *Bohemia* exterminandos ſuæ ſecuritatis gratiâ ſuſcepiſſet; primus omnium *Spitihnæus Wenceslai* filius, quem *Henricus Epiſcopus Przemyslao* inquieto ſemper infeſtus imponere *Bohemiæ* tentaverat, injuriam ſenſit, oculíſque privatus eſt; cæteri maturè ſubduxêre ſeſe, & mortem, &, quod morte fortaſſe crudelius, cæcitatem evaſerunt. *Czermnios* omnes è *Bohemia* expulit,

Fratri frater cedit Principatu.

Ottogari rivalitas.

pulit, denique ea geſſit, quæ ij ſolent, qui ex humili vita Imperium adipiſcuntur; quippè *Przemyslaus ab Henrico Epiſcopo* olim pulſus latrocinando & *Provincias*, *Bavariam* præcipuè, & *Sueviam* vaſtando cum *Alberto Comite* de *Bogen* vitam inhonoratam diu agitaverat, ultimóque eò inopiæ redactus eſt, ut cùm *Ratisbonæ* templum ædificatur, operam ſuam cum Mercenarijs locaret; ajunt in humili illo labore verſantem auditâ *Henrici Epiſcopi* morte, ultimos tres aureos in flumen jeciſſe, animo jam ad ſpes novas erecto. *Imperatricis* deinde interceſſione, quæ per eos dies A. 1196. infantem genuerat (qui poſtea *Fridericus II. Cæſar* fuit) ab *Henrico Cæſare* receptus in gratiam, in *Bavariam* conceſſit. Varium *Ottogari* Imperium fuit, multa in hoc Principe laudanda, multa vituperanda inveniuntur. *Saxones*, & eorum *Ducem Ottonem*, qui ſe pro Imperatore ferebat, bis cecîdit, & *Bohemiâ* ejecit; *Protivvam Theobaldicium*, quem *Imperator Philippus* æmulum illi oppoſuerat, cum copiis Germanorum advenientem fugavit; denique medius inter *Imperatores* duos *Ottonem IV.* & *Philippum*, utrique parti diverſis temporibus magnas clades intulit, alio tempore magnum ad victorias attulit momentũ, & cùm pro *Ottone* ſtaret, *Ottonianus* totus (hoc enim *Ottogari* germanica vox ſignificat) appellatus eſt. Ab A. 1206. *Philippo Cæſari* adhæſit, ejúſque filiam *Cunegundam* filio ſuo *Wenceslao* infantem infanti deſpondit. Occiſo per ſummum ſcelus *Philippo*, & *Ottone IV.* ope *Sedis Apoſtolicæ* ab *Imperio* dejecto *Friderico II. Henrici VI. Cæſaris* filio totum ſeſe dedidit, ac militaribus obſequiis effecit, ut *Bohemia* Regni titulo, & *Rex* ejúſque poſteri in omne futurum tempus *Regiâ Coronâ* ornarentur; recitabo *Friderici II.* literas in *Fundamentis Regni Libris Miſcellaneorum*, aliámque auream Bullam, in qua *Fridericus II.* plurimas ditiones, & Arces *Regi Bohemiæ* donat, eáſq; Regno conjungit, quæ immortalia beneficia & Privilegia *Ottogaro I.* debet *Bohemia*; Cœnobia duo *S. Jacobi*, & *S. Clementis* Pragæ, illud pro *Minoribus*, hoc pro *Prædicatoribus* magnificè conſtruxit, & filio abſolvenda reliquit. Sed jam ad indigna memoratu convertor: præter vexatos & injuriosè, vel *Bohemiâ* exactos, vel Principatu deturbatos Regij ſangvinis *Principes*, ùt *Theobaldicios* & *Henricos*, *Clerum* omnem vexandum ſibi ſumſit *Ottogarus*, tributis contra immunitatem *Eccleſiaſticam* gravans, & operibus, & labore ſervili ſic occupans, ut mœnia Civitatum ædificarent, valla extruerent, nullo inter ſacra & profana facto diſcrimine, inter alia ſcholares ex atramento & pennis, Sacerdotes ex raſis in Coronæ modum crinibus certos nummos dependere cogebat. Erat tum fortitudine animi inſignis Præſul ex Stemmate *Guttenſteiniano Andreas* nomine, qui Eccleſiaſticâ libertate ſæpius monitum *Regem* cùm nihil

Cur dictus Ottogarus?

Ottogarus coronam ſibi & poſteris obtinet.

Ottogari in Eccleſiaſticos violentia.

hil proficeret anathemate perculit, & *Bohemiam* posuit sub interdicto; septem annis *Bohemia* caruit sacris unius ob noxam Regis *Ottogari*, qui serò resipuit, & novis decretis editis, priora facta rescidit; literas *Regis Ottogari* ad frugem redeuntis recitavi *Lib. 6. Miscell.* Illud etiam nescio an satis laudabile *Ottogari* factum censeri debeat, quod filium *Wenceslaum* adhuc infantem in cunis à *Siffrido Moguntino* coronari jusserit, exempla in promtu sunt, *Wenceslai Pigri*, & *Ludovici Regis*, aliorúmque quibus ostenditur ejusmodi immaturas, & infantiles coronationes, plurimis Regnis insignes calamitates, & ipsam quodammodo infelicitatem attulisse. Sed eam coronationem in infante *Wenceslao* peractam affirmat *Crugerius*, & aliquid *Stransky* insinuat, equidem non admitto, cùm de ea temporis illius *Scriptores* sileant, quos diligenter inspexi. An. tandem 1230. Regni ferè 32. octogenario proximus, aut major *Przemyslaus* omniũ suorũ hostium, etiam aliquando *Cæsarum* victor, *aureus & victoriosus* ab aliis cognominatus, cessit è vita. Cupiebat hic *Rex* pulcherrimo beneficio exornare *Bohemiam*, *Metropolitanâ* sede Pragæ erectâ, eâque de re ad *Innocentium III.* literas dederat, at is nescio quibus de caussis cunctabatur, *DEO & sanctis Bohemiæ Patronis* hanc gloriam *Carolo IV. Patriæ Patri* servantibus; si *Ottogari* gesta bona & mala in duas lances tribuantur, nescias, quæ pars præponderabit; ultima tamen (quæ DEI misericordia approbat) meliora & majora fuisse videntur. Uxores duas habuit (de quibus in *Notis* ad *Tabulam V.*) quidam etiam tertiam addunt, *Margaretam Brandeburgicam*, quod, ùt apertè dicam, vix fieri potuit in silentio Scriptorum illius ævi, quorum manuscriptos habemus *Annales.*

Corrigit se in vitæ fine Ottogarus.

Notæ in Caput XXIX.

Fortunam fabricare & manufacere &c. Propriè hoc *Ottogaro* convenit, qui manuali & servili labore occupatus durum laborem mercenariorum subire coactus est; felicior in Aula Cæsaris vixit: Aula enim est officina & fabrile fortunæ; quæ ab Aula Missilia sua jacit. Eleganter *L. Seneca* fortunæ imaginem depingit, potiùs quàm describit: *Hanc*, inquit, *imaginem animo tuo propone, ludos facere fortunam, & in hunc mortalium cœtum honores, divitias, gratiam excutere &c. æstuamus miseri, & multas cupimus manus habere, modò in illam respicimus, nimis tardè nobis mitti videntur &c.* Hæc in *Aulis Principum* contingunt, ad quas plerique velut ad aras fortunæ, seu illa *Obsequens*, seu *Aversans*, seu *Invisceta*, seu *Primigenia*, seu *Revertens*, aut quocunque alio nomine appelletur, accurrunt. Hunc modum & fortunæ suæ viam in *Aula Imperatoris Henrici* quæsivit, & invenit *Ottogarus.*

Fortuna extollit Regem Ottogarum.

L. Seneca Epist. 79.

Plut. in Rom. qq. 74. & L. de fortuna Rom.

Charissimus subjectis Moravus &c. Benevolentia Civium est optima Principis custodia; cordibus muniri est plùs quàm æreis aut adamantinis mœnibus custodiri. *Guilielmum de Rosis Procerum* nostrorum principem Patrum memoriâ gloriari solitum accepimus: *Se ità esse subditis carum, ut in sinu singulorum quiescere & somnum capere possit;* eam securitatem ut aliis Proceribus probaret, quid egerit narravi *Lib. 3. Miscell.*

Clementia optima Principum custodia.

admirabile eſt exemplum, quod ibi legitur. Hoc *Guilielmus* noſter in re parva, *Reges* magni faciunt in re magna: *Alexandri* ſapiens oratio eſt ad milites, quam refert *Curtius: non eſt diuturna poſſeſſio, in quam gladio inducimur; beneficiorum gratia ſempiterna eſt. Si habere Aſiam non tranſire volumus, cum his communicanda eſt noſtra clementia: horum fides ſtabile & æternum facit Imperium.* Et hæc vera eſt inter Tyrannum, & Principem naturalem differentia, quòd ille invitis, iſte volentibus & amantibus imperat; talem nobis deſcribit *Oſiridem Syneſius*, cùm ait imperante *Oſiride Ægyptijs* nihil lacrymarum, præter nomen relictum eſſe.

Curt. l. 8.

Syneſ. lib. de providentia Sect. 1.

Oculíſque privatus &c. Neſcio quod in vita ſupplicium triſtius eſſe poſſit cæcitate: eſt quædam quaſi poſſeſſio res videre. Omne ex poſſeſſione gaudium cæcitate perit; meritò *Divus Ambroſius* oculum laudans, eum *carneam mentem* appellavit. Cæcitatis miſerias eleganter omninò in Declamationibus ſuis deſcribit, quiſquis ille Author eſt, ſub nomine *Quintiliani*; at verò ſolatia cæcitatis Vir doctiſſimus *Puteanus* in aureolo libello de *cæcitate.*

Grande ſupplicium cæcitatis.

In declamat. 1.

Ex humili Imperium adipiſcuntur &c. Neſcio quid aſperitatis plerumque adhæreat Principibus ex humili fortuna elevatis, & oraculo verius eſt illud *Claudiani*:

Aſperius nihil eſt humili, cùm ſurgit in altum.
Cuncta ferit, dum cuncta timet - -

Principes nati ferè meliùs Principantur.

Ego ſolitus ſum de hujuſmodi temporariis principibus illum *Poëtæ* verſiculum uſurpare: *fœnum habet in cornu, longè fuge!* quod etſi aliorſum dictum à Poëta ſit, huc belliſſimè quadrat. Poëtæ carmine & ænigmaticè hanc *Notulam* finio:

Quondam cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida Buccæ, (id eſt Tibicines)
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reverſi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm ſint
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna jocari.

Iuven. ſat. 3.

Varium Ottogari Imperium fuit &c. Talem Principem jam antè memini me deſcripſiſſe in ſuperioribus Capitibus. Omne quod eſt varium ferè maculoſum eſt, neque fruſtra maculavit natura: quid ferius pantheris, quid maculoſius venenatis? eò magìs fugienda ſunt, quæ ſic adornantur, & præferunt cultum, ùt viperæ aliáque his cognata; at in homine animus varius & inſtabilis ſemper timorem prudentibus facit, cùm exiguo interjecto tempore modò amicus, modò capitalis hoſtis inveniatur, itaque *fide, ſed cui, vide.*

Varius Princeps quis ſit?

Inſignis animi fortitudine Præſul Andreas &c. Hujus *beati Præſulis* vitam compendio retuli Lib. 4. Miſcell. Malè ſuis rebus conſulunt Principes, qui ſibi Eccleſiaſticos viros vexandos proponunt: nullum, multò minùs glorioſum ſucceſſum habet talis vexatio. Alienat propè omnes ſubditos, qui reverentiâ illius ſtatûs, qui cognationibus ipſorum, qui authoritate & conſiliis, qui ſanctimoniæ exemplis, qui ſacrorum adminiſtratione tenentur: itaque DEUS, cœlum, homines, his injuriis ſacrorum hominum offenduntur, & ſociam operam improbi præſtant dæmonibus, qui hunc ordinem ſacrum capitali odio proſequuntur, neque ego memini in hiſtoriis legiſſe me unquam, Principes, qui hunc ordinem proculcare voluerunt, lætos exitus habuiſſe.

Perſecutio Eccleſiaſticorum noxia Principi.

Si Ottogari geſta in duas lances componantur &c. Notiſſimum eſt veteres ſapien-

riſſimè

tiſſimè *libræ* imagine *Conſiderationem* expreſſiſſe, ut enim in libra pondera uſque ad minutiſſimos ſcrupulos examinamus, ſic qui prudenter eligere volunt, omnes rerum circumſtantias, antequam quod melius eſt eligant, conſilio, & examine perpendunt. Nota eſt illa præſtantis Philoſophi *Critolai* libra apud *Tullium*, qui in alteram libræ lancem *Animi bona*, in alteram *corporis & fortunæ dona* imponebat, ajebátque tantùm propendere & præponderare illam *Boni lancem*, ut terras & maria deprimat. Vidi imaginem *B. Aloyſij* noſtri, qui in lancem alteram mundum, coronas, ſceptra &c. in altera cœlum & circulum æternitatis conferebat, cui imagini ſapiens Inventor ſententiam ſubſcripſit: *momentaneum, & leve æternum gloriæ pondus operatur.* Ad hoc exemplum humaniſſima lex Perſarum conſtituta eſt, ùt narrat *Muretus*: non enim ſupplicio afficiebant reum ſi probare potuit, magno aliquo beneficio ſe Patriam affeciſſe, & ſi majus illud beneficium, quàm in ſuo genere maleficium deprehendebatur à Judicibus, mortem evadebat, & ùt *Muretus* loquitur: *diligentiſſimè in ejus vitam inquirebatur, & ratio inibatur, pluráne turpiter & flagitiosè, quam bene & laudabiliter geſſiſſet; ſin præponderabantur honeſta turpibus, damnabantur, ſi turpibus honeſta, abſolvebantur.* Idem de vita hujus Regis ſentiendum, multò enim plura laudabilia, quàm vituperanda geſſit; & quanquam mala ſuperarent, tamen extrema ejus geſta laudatiſſima fuerunt: quod etiam DEUS clementiſſimè reſpicit, & non qui fuerimus antea, ſed qui ſimus in morte perpendit.

Duæ lances bonorum & malorũ ſæpe examinandæ prudentibus. *Cic. in Tuſ. qq. l. 5.*

Mar. Ant. Muretus L. 8 var. lect. c. 25.

CAPUT XXX.

Wenceslaus I. ejus nominis, Rex Bohemiæ quartus, Przemyslai Ottogari I. filius.

MAgna inter Scriptores in Regũ noſtrorum numero & ordine diverſitas invenitur, in re tamen omnes conveniunt: quidam *Bohemiæ Principes*, qui Regium titulum pro ſe ſolis, & non pro ſucceſſoribus adepti ſunt, inter Reges numerant; quod ſi ſequamur, *Wenceslaus Rex Bohemiæ* quartus cenſebitur, poſt *Wratislaum*, *Wladislaum*, & *Przemyslaum Ottogarum* Majores ſuos; quidam eos tantùm *Reges*, qui ſibi ac poſteris *Regnum* paraverunt à *Przemyslao Ottogaro* numerant, & hâc ratione *Wenceslaus Rex* ſecundus computabitur; quidam à nomine *Wenceslai Reges* inchoant, & ſic primus ejus nominis *Rex* erit Wenceslaus, nam *S. Wenceslaus Martyr*, etſi ab *Henrico*, vel *Ottone I.* titulo regio in Comitiis Imperij inſignitus fuerit, nunquam tamen ſanctiſſimus Princeps (quæ ejus modeſtia, &, ut Chriſtianè loquar, humilitas fuit) Regium decus admiſit, aut *Regem* ſe appellari paſſus eſt. Has igitur controverſias Scriptorum

Ordo Regũ noſtrorum.

rum facilè diſſolvet, qui hæc memoriâ tenuerit. Mihi quod uſitatiſſimum Scriptoribus video *Wratislaus* I. *Rex*, *Wladislaus* ejus nepos II. *Przemyslaus Ottogarus* III. *Wenceslaus* cujus Regnum nunc aggredimur *quartus* erit *Regum*, ſed ejus nominis ſecundus. Hic adhuc Patre vivente cum *Cunegunda* conjuge *Philippi Imperatoris* filia A. 1228. Pragæ coronatus eſt. Sunt inſignes Scriptores, qui eum ter coronatum affirment, ídque per ambages innuunt, *Stransky* & *Crugerius*, cùm in cunis coronatum, poſtea A. 1228. aut 29. tandem 1250 neſcio quâ Religione tactum coronationem repetiiſſe ſolenniſſimo ritu tradiderunt, de quo veteres Scriptores altùm ſilent. De vita quoque ejuſdem *Regis* magnæ excitantur controverſiæ, cùm ea, quæ capite ſuperiore illaudata, & indigna diximus, huic *Wenceslao* à quibuſdam imputentur, utì illud: voluptatibus deditum fuiſſe, & loca ſola, & ſinè arbitris, ut ageret, quod luberet, quæſiviſſe, & alia hujuſmodi; ego meam pennam veritati, non ſuſpicioni conſecravi, & conteſtata, & in luce publica geſta adducam. Ubi primùm A. 1228. *Wenceslaus* coronatus eſt, adverſus *Auſtrios*, qui nuper *Moraviam* vaſtaverant, exercitum duxit, & vicem *Auſtrijs* reddidit; bellum protractum eſt ad A. 1231. Patre *Przemyslao Ottogaro* ſuperiore Anno mortuo, *Friderico II. Imperatore* non modò incitante, ſed & jubente, *Viennam* in hoc bello occupavit, nec nisì vicenis aureorum millibus, à *Friderico Auſtriæ Duce* acceptis dimiſit, pace propè *Znoimam* ad *Lucenſe Cœnobium* A. 1235. conclusâ. Eodem Anno 1. *Novembris Auguſtam* ad conventum Imperij Principum advenit, magnâ omnium veneratione exceptus, ibíque decem millia marcarum argenti dotem uxoris ſuæ *Cunegundis* pro ea *Sveviæ* parte quæ jure hæreditario ad eam fuerat devoluta, accepit. Nullum ſæculum Bohemiæ ſanctius illuxiſſe puto, quàm hoc *Wenceslao* regnante: omnia plena exemplis ſanctitatis, imò etiam, quæ comitari ſanctitatem ſolent, miraculis fuêre. A. 1226. ſanctiſſimus Ordo Prædicatorum ad *S. Clementis Eccleſiam* (quam illis magnifico opere *Przemyslaus* Pater extruere cœperat) anno deinde 1232. *Minores S. Franciſci ad Eccleſiam S. Jacobi* (quam Eccleſiam deamabat *Rex Wenceslaus*) magnâ celebritate inducti ſunt. Memorabile illud eſt, quòd dum utraque Eccleſia conſtrueretur; *Optimates*, *Proceres*, & quicunque pecuniâ abundarent ultrò, & clàm (ut pietas ſinè teſte tutior eſſet) in altaria grandes pecuniarum acervos componerent, ut eſſet quo mercenariis ſolveretur: pauperes verò & egeſtate preſſi operariis ſe admiſcerent, & cùm manupretium divideretur, diffugerent, divinam gloriam pro omni pretio ſibi eſſe exiſtimantes: vidiſſes etiam maximos *Bohemiæ Proceres*, quoties templa adirent, ſacro aliquo habitu aſſumto indutos, cum *Canonicis* aut *Religioſis* viris

Stransky in Rep. Boh. c. 8. n. 25. Crug. in manuſcripto.

Wenceslai Regis bella.

Lideralitas Nobilitatis Bohemicæ in ſacra.

viris alternatim DEI laudes concinentes, & ea omnia ſummâ divini *Numinis* & *Majeſtatis* reverentiâ peragentes, quæ ſacris ritibus præcipiuntur. *Cœnobia*, centum viginti nonnunquam etiam quadraginta Sacerdotes numerabant, ùt de *S. Clementis* Cœnobio ſuo loco dicemus. Sed hæc ad Regem *Wenceslaum* pertinere minimè videbuntur ignaris, magna tamen *Regum* felicitas cenſetur, ſi iis regnantibus virtus & pietas efflore-ſcant; adde quòd *Rex Wenceslaus* ſubditorum virtutes ſuas fecit, qui etſi ipſe forſitan tam Religiosâ pietate non uſquequaque teneretur, omnibus tamen viis ſancta promovere & ſtabilire conabatur, annitente præſertim ſanctiſſimâ Virgine *Agnete* ſorore ſuâ, quæ per id tempus fratris auxilio A. 1238. *Hoſpitalem* domum ad pedem pontis *Pragenſis* in honorem S. *Spiritus* ditiſſimè fundatam *Crucigeris cum rubea Stella* donavit, atque à Pontifice impetravit, ut ea domus in perpetuum ſedes eſſet totius Ordinis Magiſtri. Ecce autem ingens toti *Europæ* periculum à Septemtrione naſcitur! *Tartarorum* innumera multitudo (quidam decies centena millia ſuperâſſe tradunt) finibus ſuis egreſſa, vicinis Regionibus pervaſtatis pars *Poloniam* & *Sileſiam*, pars *Ungariam* ingreditur; neque cæſos exercitus *Chriſtianorum*, neque alias *Principum Chriſtianorum* Clades recenſebo: jam pridem hæc à me in *Diva Wartenſi* & Typo expreſſa, & æri inciſa obtuli Lectoribus; denique nè longum faciam A. 1241. ad Olomucium nocturno prælio ab *Jaroslao* de *Sternberg* cum æterna *Sternbergici* nominis gloria cæſi ſunt, ipſéque *Peta Tartarorum Imperator* manu *Jaroslai* obtruncatus; cui ob rem præclarè & cum virtute geſtam *Rex Wenceslaus* & locum prælii, & perpetuam *Moraviæ* præfecturam donavit, & attribuit, cum *Ducis* inſignibus, *pileóque Ducali*, utì ſaxô expreſſus apud *S. Agnetem* hodiéque viſitur. *Regi Wenceslao* cum *Auſtriacis* poſt hæc iterum negotium fuit, quorum *Marchio Fridericus* cùm *Moraviam* deprædari cœpiſſet A. 1242. *Wenceslaus* exercitum ſcripſit, *quo Moraviam intrante*, verba ſunt manuſcripti Codicis, ejus temporis, *Fridericus ex Moravia magno cum damno & confuſus exivit.* Sed periculum majus *Wenceslao* filius Patri contumax (*Przemyslaus Ottogarus* ejus nominis II.) concivit, qui clam, *Proceribus Regni* juramento adſtrictis, in Patrem exercitum duxit; at Pater ingeniô & prudentiâ circumſcriptum filium, priùs acie per Duces militiæ expertos & ſenes victum cœpit, deinde in Arce *Teirzow* incluſit. Quæ omnia jam pridem in Epitome narravi. Hæc geſta ſunt 1249. & ſequenti, ſed brevi in gratiam recepto filio *Moraviam* dedit. Deceſſit *Wenceslaus Rex* A. 1253. 22. Septembris ætatis An. 47. huic Regi fatalis venatio, quâ tamen maximè oblectabatur, fuit: in qua primò alterum oculum amiſit (ideò *Luſcus* à Scriptoribus appellatur)

Tartarorum in haſce terras ingreſſus

Iaroslaus in manuſcripto.

Patris & filij cruentæ diſſenſiones.

& iterum dum intempestivè venaretur, morbum ultimum contraxit. cujus mors dum *Przemyslaus II.* è *Moravia* adveniret, multos dies magnâ diligentiâ occultata fuit, ùt in Epitome narratum memini. Fuit Rex liberalissimus, & frequenter illud habebat in ore: *Liberali Principi nihil unquam deesse.*

Notæ in Caput XXX.

Inter Historicos frequentes controversiæ.

Controversiæ de Regum numero & Ordine &c. Nihil mirùm est ijs, qui historias legerunt, hujusmodi controversias moveri. Ità in Imperatorum catalogo alij *Henricum*, v. g. tertium alij quartum appellant; idem est de *Friderici*s, multi *Fridericum Pulchrum* nec in numero *Cæsarum* reponunt, quem tamen ex *Ludovici Bavari Diplomate, Ludovico* conregnâsse, & simul cum eo imperâsse clarè demonstrat *Petrus Lambecius V. Cl. Cæsareus Bibliothecarius* Amicus meus non ità pridem fato suo functus; unde sequitur *Fridericum Cæsarem Maximiliani I.* Patrem, quartum hujus nominis appellari oportere, quod tamen à nemine servari video. Eadem controversia est de *Ottonibus*, & de aliis pluribus *Regibus & Principibus. Pontifices* quoque multi incerto numero collocantur, ùt videre est in vitis *Pontificum Romanorum*, *Felices*, *Bonifacij*, *Victores*, aliique plures nominantur.

Reges in infantia coronati ferè semper infelices.

Sunt, qui Wenceslaum in cunis coronatum tradiderunt &c. Superiore Capite tria commemoravi exempla coronatorum in cunis Regiorum puerorum, quibus infeliciter commissa fuerint Imperia: *Regem* esse non est tantùm hominem esse; est dignitas quæ dari à natura, & à fortuna tolli potest. Cùm *Carolus IV. Wenceslaum* puerum A. 1361. *Norimbergæ* natum, postea Pigri cognomen adeptum coronare in *Bohemiæ Regem* disposuisset, & Ordines omnes unâ sententiâ consensissent, unus *Arnestus Archiepiscopus Pragensis Præsul* sanctissimus diu restitit, & consilio Cæsaris adversatus est, cujus orationem in *Vita Arnesti* retuli. Inter alia ait: Regnum non nudam aliquam dignitatem esse, sed onus maximum, cui tota Civium salus incumberet; mala publica omnia, privatáque *Regibus* imputari; à *Regibus Regi Regum DEO*, rationes Imperij esse reddendas, ideóque ùt *Pontificiam* & *Episcopalem* dignitatem nõ infantibus, sed qui officium scire possint, Coronas offerendas. Sed nimirum suum cuique pulchrum, & filij *Regum* parentibus blandientes & balbutientes, omnia læta in infantia & pueritia promittunt: ipsa poma quæ manibus parvulis in nutricum palliis involuti sustinent, & eripi sibi non patiuntur, in argumentum nunquam eripiendi Imperij trahunt; ipsas lacrymas & fletum generosum animum, nec malis cessurum interpretantur &c. Sed quàm parentum judicia corruptissima spes fallant, experti nostri majores fuerunt.

L. 3. de vita Am. c. 10.

Solitudo aliquando necessaria Principi.

Loca sola, & sinè arbitris quæsiviisse Regem &c. Principibus viris sæpe solitudo svadetur, ob quos fines sæpius dixi. Etiam à familiaribus suis sejungi commendatur: cùm enim ùt ait *Tacitus Majestati major è longinquo veneratio sit*, videtur quodammodo Princeps alius fieri, & à suis procul discedere (*longè fugit, qui suos fugit*, vetus est dictum) cúmque revertitur quasi novus & cum novis sensibus redire. Vitanda tamen est *Tiberij Cæsaris* solitudo, nam illæ Capreæ sangvinem expresserunt.

Sæcula suis vitiis & virtutibus notantur.

Nullum sæculum sanctius &c. Qui sæculorum Annales diligenter pervolurârit, facilè animadvertet sæcula quædam virtutibus, quædam vitiis commendari aut damnari; nullum me nominare sæculum decet. Circulus quidam est rerum humanarum, quæ modò in summum, modò in imum deprimuntur. Obsservandus politicis est sæculi Genius: alia aliis temporibus placent; quædam sæcula Lusorum fuerunt

(atque

(atque utinam hodie non ſint) alia *Virorum Martialium*, alia *Doctorum*; obſervatúmque eſt, ùt in *Veriſimilibus* ſcripſeram, ſtudia literarum paulatim progredi ad ſummum, deinde paulatim deficere, & ad paucitatem Doctorum redigi, inde rurſus incrementum capere &c. Utinam brevì illa ſanctitatis tempora aurea & argentea (luteâ & ferreâ, audeo etiam dicere: plumbeâ ætate proſcriptâ) nos aliquando reſpiciant, & reviſant!

Pietas ſinè teſte tutior &c. Qui DEI oculum omnia videntem aſpicit, oculos hominum contemnit. Qui oculos humanos quærit, ſuæ virtutis teſtes, hominibus placere cupit, non DEO, qui teſtibus non eget, quia intima cordis ſcrutatur. Videbis ejus farinæ homines frequentiam in templis quærere, magno ambitu precum, ſæpe etiam lacrymis intermixtis DEUM adorare, per Urbem eleemoſynas diſpenſare, in quos illam Servator noſter ſententiam vibrat: *receperunt mercedem ſuam.* Congruenter magnitudini ingenij ſui *Albertus Magnus* ſcribit: *Sicut falſis denarijs nihil emitur boni, ſic nec Regnum cœlorum falſis comparatur virtutibus.*

Virtutes fictæ non ſunt virtutes.

Alb. Mag. in prolog. ad Parad. animæ.

Hæc ad Regem pertinere ignaris minimè videbuntur &c. Imò pertinent maximè, cùm Regis auxilio & providentia omnia peragantur in Regno. Audeo dicere: plùs adferre boni Regnis, ſi Princeps ſuorum ſubditorum curam ſuſcipiat, ut juſtè gubernentur, ut ſanctè vivant, ut miſeri & pauperes recreentur, aliáq; ejuſmodi, quæ Princeps præſtare debet, quàm ſi aſſiduè templa frequentet, ſuâ ſe virtute involvens; pulchrè id oſtendit *Antonius Guevarra*, cùm probat: Regem in ſua perſona bonum eſſe aliquando poſſe, malum in Imperio; & viciſſim bonum Imperio, malum ſibi. Talium Principum Regna fortunat DEUS; obſervatum eſt ipſas metallorum fodinas feliciùs affluere ſub Principibus, qui terras ſuas ament, contrà intercipi, & ſiccari venas ſub iis, quibus Patria cordi non ſit; probatum id à me pridem eſt exemplis, cùm oſtendi tempora præſtantiſſimorum Principum, qui majorem de populis ſubjectis, quàm de ſe curam habuerunt, ſimili plerumque aliquâ felicitate ſignari; denique perinde ùt infelicitas Regnorum adſcribitur Principi, æquè felicitas imputatur.

Poteſt fieri ùt Princeps bonus, in regēdo ſit malus & contra.

In Orat. de eligendis Conſiliarijs.

In vita Arneſt. I.

Sed periculum majus Wenceslao filius &c. Quo propius & vicinius nobis periculum eſt, eò majus habetur: filij latus parentis cingunt, quod ijs pater præbet apertum; hoſtis ex remoto ferire non poteſt, poteſt qui adſtat. Si domeſtici in te conſurgant, quem alienum fidum inveneris? I licet, periſti! ſi pietatis imago filium à ſcelerato conſilio non deterret, quæ ratio deterrebit? at hodie *plurimi filiorum patrios inquirunt in annos*, lepidúmque exemplum memini me audiſſe: puerum octennem cum Patre in eodem equo ſedentem quæsiſſe: *nunquid mi pater, quando vos moriemini, ſolus ego huic equo inſidebo?* ſed viciſſim ſtulta eſt Parentum erga filios, ut ità dicam, avaritia, qui cùm decrepiti ſint, & filiis adultioribus conjuges dederint, in manum nihil ſuppeditant, quo familiam alere, conjugem mundo muliebri inſtruere, amicos ſibi comparare poſſint; itaque coguntur ex vultu parentum in horas pendere, quotidie à ſene & avaro plerumque patre, odiosè ſubſidia pētere, quæ preces defloccato, ut ità dicam, ſeni pro omni ſupplicio ſunt. Prudentiùs in re magna *Rex Wenceslaus*, qui id advertens in filio, *Moraviam* eidem ceſſit, & cupiditatem ejus cum ſummo alioqui ſcelere & ingratitudine in Patrem erupturam, hoc pacto compeſcuit.

Pericula à domeſticis majora.

Per expertos & ſenes Duces &c. Mirum eſt quantopere differat per lectionem librorum aut ingenioſam cogitationem, aut contrà experiendo prudentē fieri, quod ultimum ætate conſequimur. Neſcio quid habeat prudentia ætate & obſervantiâ parta, quod non acquiritur nudâ lectione; hæc rem tantùm ipſam præcipit, experientia omnia rerum adjuncta perpendit; non enim omnia in libris in particulari docentur, *applicare regulam ad regulatum*, ùt loquuntur, hic labor, hoc opus eſt; ſapientiſſimè

Senes militiæ Duces prævalent junioribus.

tiſſimè monebat *Guevarra* in Epiſtolis: *Non omnis*, inquit, *Juriſconſultus aptus ad regendum eſt: judicia Juriſconſultis committantur, gubernatio prudentibus; Cavete Provincias illis committere, qui nuper primùm Salmanticâ* (Academia eſt Hiſpaniæ celeberrima) *exierunt.* Et poſt pauca: *ex multis intelligi poteſt, quàm ſæpe doctrina ab experientia vincatur.* In vita *Cornelij Taciti* Scriptoris ſi quis unquam fuit prudentiſſimi, ſed ùt apparet in rebus agendis minùs verſati, legimus: eum, qui tanta & tam divina regnandi & gubernandi præcepta dederat, admotum gubernationi *Africæ*, ſi rectè memini (nam me morbus & ſenectus locum quærere non ſinunt) nihil ei profuiſſe tot aurea dicta, quæ Romæ in otio ſcripſerat, nihílque aliud, quàm turbas & ſeditiones, quas componere non potuerit, excitâſſe. Ob eam cauſſam magni politices Magiſtri, nimiùm ingenioſos à conſiliis Principum removent, ſenes & expertos commendant, ùt facit *Gaſpar ab Ens* in ſuo *Principe Conſiliario* multis in locis, maximè dum tertium *Machiavelli* axioma refutat, adducítque *Thucydidem* L. 3. hiſtor. *hebetiores, quàm acutiores ut plurimùm meliùs Rempublicam adminiſtrant: nam velocia & ignea ingenia* (qualia juvenum, & inexpertorum ſunt) *novandis rebus, quàm gerendis aptiora habentur, in multiplici inventione nutant, nec reperiunt, cui inſiſtant &c.* Unde *Julius Frontinus Trajano Imperatori* monita militiæ ſcribens, ſvadet Duces militum omnes *ſenes conſtitui*, quod noſter *Cicero* ſagaciter obſervat: *Agamemnon* apud *Trojam Dux* ille *Græciæ* nunquam optat, ut *Ajacis* decem ſimiles habeat, ſed ut *Neſtoris* (quem *Homerus* ter centum annis vixiſſe fingit) quod ſi evenerit, non dubitat, quin *Troja* brevì ſit peritura. Optimè igitur *Wenceslaus Rex* de quo hactenus locuti ſumus, ſibi conſuluit, qui adverſus filium juvenem, & exercitum Ducibus ferè juvenibus conſtantem, ſenes Duces militiæ præfecit, qui feliciſſimè exercitum filij ceciderunt, & ipſummet rebellem filium captivârunt in acie.

Tacitus prudentiſſimus ſcriptor, malus Rector.

Lib. ſtratagem.

Cic. in Cat. majore ſeu de ſenect.

Fatalis venatio Wenceslao fuit &c. Innumeris exemplis patet, certa quædam hominibus eſſe fatalia: quibuſdam dies ipſi ſemper infelices ac fatales fuerunt. Exempla in promtu habes in *Piccarto.* *Bohemis* fatalis dies *S. Ruſi* ſemper fuit, ſcilicet 27. Auguſti, occiſo Rege *Ottogaro*, *Joanne* Rege Patre *Caroli IV.* item *Ludovico*; aliis calamitatibus hic ſignatus dies invenitur, quod quanquam in alias aliáſque cauſſas referri poſſit, tamen admirationem vulgo movere poteſt, plurima mala in hunc diem à DEO collata eſſe.

Quædam hominibus fatalia.

Picc. in hiſtorico-politicis decade 5. c. 6.

Liberali Principi nihil unquam deeſſe &c. Hoc velut oraculum haberi debet; ſed cur beneficentia DEI in dantes & liberales provocatur? an quia Pater miſericordiarum DEUS eſt, & ex ejus beneficentiſſima natura benefacere didicimus, qui liberalitate, velut propriâ ſuâ virtute oblectatur? an quia omnes pro benefico homine DEUM exorare ſolent, ut ipſis viciſſim benefaciat DEUS? an quia beneficentia innumeros ſibi parit amicos, quorum favore, gratiâ, auxiliis, ejus fortuna, & fortunæ nitantur? quidquid horum ſit, fidenter *D. Ambroſius* dixit de Sacerdotibus (ſed idẽ eſt de cæteris) ſcribens: *Scio pleroſque Sacerdotes, quò plùs contulerunt, plùs abundâſſe.* Mox converſo ad omnes Chriſtianos ſermone: *Cave nè intra loculos tuos includas ſalutem inopum, & tanquã in tumulo ſepelias vitam pauperum.* Dignam æternitate, & omni præconio protulit ſententiam *Plutarchus*, licèt gentilis quâ nihil ego illuſtriùs in ejus libris (quorum me Lectorem profiteri & gloriari ſoleo) legi: diſputans enim in *Quæſtionibus Naturalibus*, cur Veteribus Romanis mos fuerit, nunquam omninò inanem menſam poſt cœnam relinquere, neque lucernam extingvere, niſi ipſa deficiat; reſpondet id fieri ob beneficentiam, ut alij, ſi velint, eâ utantur; tum ſubjicit Chriſtianam prorſus & divinam ſententiam: *quippe, ſi fieri poſſet, etiam viſum atque auditum, imò prudentiam quoque & fortitudinem alijs utendam dare & concedere deberemus, quando ſumus dormituri, aut quieturi.* Nihil humaniùs dici potuit. Orare verò & vota facere

Liberalitas in alios liberalem facit Deum.

S. Ambr. l. 2. de offic. c. 16.

Plut. l. 7. qq. moral. q. 4.

Aurea Plutarchi ſententia.

facere pro liberalibus etiam Ethnicis usitatissimum fuisse invenio: de *Gallia* liberalissimo homine *Syracusis*, hæc habet *Valerius*, ait eum ipsius *liberalitatis præcordia habuisse*? quid multa? *non mortalem aliquem, sed propitiæ fortunæ benignum fuisse sinum. Ergò quod Gallias possidebat omnium quasi commune patrimonium erat, pro cujus salute & incrementis tum Agrigentina Civitas, tum etiam vicinæ Regiones votis excubabant.* Ego crediderim *Deum* naturali huic & humanæ virtuti, naturalia quoque & humana præmia affatim tribuisse, & tribuere.

Val. Max. de dict. & fact. memorab. l. 4. c. ult.

CAPUT XXXI.

Przemyslaus Ottogarus ejus nominis secundus, quintus Bohemiæ Rex, Victoriosus cognomento.

PRzemyslaus Ottogarus ejus nominis II. *Bohemiæ Rex*, *Marchio Moraviæ*, *Austriæ*, *Carinthiæ*, *& Styriæ Princeps*, Dominus in *Cran*, & *Portu Naonis*, & *Egra*. Regnare cœpit A. 1253. altero mox anno adversus *Prutenos* Idololatras cruce assumtâ exercitum duxit; sanctum hoc bellum fuit, & *Ottogarus Prussorum Apostoli* nomen obtinuisset, si armis & victoriis Apostolatus obtineretur: *Prutenos* devictos in duas partes divisos, hos à se *Przemyslaos*, alteram partem à *Marchione Brandeburgico*, *Comite* hujus belli *Sororio suo Ottones*, dum sacris aquis abluerentur, dici voluit; multas ibi Urbes & Arces condidit, ac munivit; quarum dignitate primâ *Regiomontum* seu *Kralovecz*; ad Regis exemplum *Bohemi Proceres*, à suis nominibus egregias Urbes & Castra ædificârunt, & *Barbaris*, qui hactenus ùt pecora oberrabant, impleverunt, ùt *Brunspergam Bruno Episcopus Olomucensis*; *Rosenbergam Rosenses*; *Risumburgum Comites de Ossek*, *Wartenbergam*, *Lembergam*, *Michaloviam*, *Wartenbergici*, *Lembergij*, *& Michalovicij*; *Sebergam Sebergij*, *Clingenburgam Clingenbergij*; *Bercæ de Fridland Fridlandiam* extruxerunt, & nominârunt; sed Regis major gloriâ, qui *Sambiensem Episcopatum* fundavit, & *Warmiæ* magnificam *S. Wenceslao Bohemiæ* Duci & *Martyri Basilicam* ex fundamentis excitavit. A. 1257. juvenum consilio malè usus *Rex*, cum exercitu *Austriacorum* & *Bohemorum Bavariam* ingressus est, cujus expeditionis non fuit is, quem *Rex* sperabat, exitus, *Egram* tamen Duci *Bavariæ*, jam

Regis Ottogari bellacitas.

pridem *Bohemiæ* adjunctam eripuit. Melioribus aliàs conſiliis *Belam* IV. *Ungariæ Regem* cum ducentis armatorum millibus venientem, iteratò profligavit tantâ cæde, ut per cadavera hoſtium in *Morava* flumine ſubmerſorum, velut per pontes, *Bohemorum* & *Moravorum* exercitus transirent; deſcripſi cœleſtem hanc victoriam in Epitome (cœleſtem appello, quòd *S. Wenceslaus*, *S. Adalbertus*, & quinque ejus fratres, tum *S. Procopius Abbas* ſuper aciem *Bohemorum* aſpectabiles victoriam non favore modò, ſed etiam manu, ùt de *S. Wenceslao* cœlite conſtat, adjuverint) & Lib. 6. Miſcell. ipſam *Ottogari* ad *Alexandrum Pontificem Maximum Epiſtolam* recitavi. Poſt victoriam *Rex* gratiſſimus magnis opibus *Monaſterium Ciſtercienſibus Regiæ Coronæ* fundavit, aliud item *Cœnobium* ejuſdem *Ordinis Oſſecenſe* locupletavit, tum ptimùm *Pragæ* magnâ pompâ coronatus, ut non tantùm generi & ſangvini ſed virtuti corona deferretur. Neminem facilè *Principum* noſtrorum invenias, quem aut virtus elevârit magìs, aut in extremo fortuna tam tragicè deſtituerit. Quo jure Styriam, Auſtriam, & cæteras Provincias tenuerit, habes apud *Peſſinam*; breviſſimè autem, ſed nervoſiſſimè apud *Stranskium*, certum eſt ex Archivo Regio Carlſteinenſi, à *Richardo Romanorum Imperatore* Electo inveſtituram ſuper eas Provincias accepiſſe; unde non vanè in longum proſpiciens *Carolus IV. Imperator*, *Richardi* ipſas literas confecto novo Cæſareo diplomate confirmavit. Recitat idem *Peſſina* ex *Originali Ulrici Ducis Carinthiæ & Carnioliæ &c.* inſtrumentum publicum, quo ſuas omnes Provincias *Ottogaro* donavit. Huic malo obviare *Ottogarus Rex* facilè potuiſſet, ſi oblatum ab Electoribus *Imperium Romanum* non rejeciſſet; ſed ab eventu de conſiliis malè judicatur: denique adverſus *Rudolphum I. Auſtriacæ* gentis conditorem fortiſſimè pugnans, proditione ſuorum, ac præcipuè *Milotæ* de *Diedicz* (quem ex *Roſenſi* familia ortum diſertè tradit vetus hiſtoria *Styriæ*, & *Speculum gloriæ Auſtriacæ* nuper editum) in acie cecidit A. 1278. 7. Cal. Septembris, ſepultus primùm in *Lucenſi Cœnobio*, poſtea *Pragæ ad S. Franciſcum* filio Rege transferente, tandem in *S. Viti Metropolitana Eccleſia* in tumulo compoſitus. *Siffridus* narrat *Ottogarum* ſolennes nuncios ad *Gregorium V. Pontif.* miſiſſe, qui ab eo coronam Imperij peterent, quos *Pontifex* rejecerit; at hæc narratio omnibus aliis Scriptoribus adverſatur, niſi Regem mutâſſe, ſerò nimis, dicamus. Raynaldus inſignis poſt *Baronium Eccleſiaſticorum Annalium Scriptor*, multis in locis *Ottogarum* mirè commendat (idémque facit eorum temporum Scriptor *Henricus Stero*) ejúſque heroica facinora recenſet; quæ in hac brevitate mea locum non habent. Is erat *Ottogarus Rex* (ait quodam loco Raynaldus) *magnis decoratus virtutibus Princeps*, quem

Peſſ. Lib. 3. Mart. Mora. cap. 7.

Ottogari tragica mors.

Siff. in Epit. lib. 2.

Odoric. Tomo 14. Annal. max ad An. 1268.
H. Stero in Annal.

Cle-

Clemens IV. (animi indolè nobilis Pontifex) *sæpius extulisse literis reperitur, cui subjugandas infidelium terras donavit*; literas *Clementis* retuli Lib. 6. Miscellaneorum. De ejus Conjugibus & prolibus *Tabula Genealogica*, quam postea subjiciam cùm *Notis* consulatur.

Notæ in Caput XXXI.

Przemyslaus Rex, Marchio, Princeps &c. Congessi hoc loco titulos *Ottogari*, deest tamen adhuc maximus titulus *Apostoli Prussiæ*; nam hunc titulum ei tribuere meritò possem, (ùt dixi capitis initio) qui *Prutenos Ethnicos* ad Christi notitiam, & cultum armis victos adduxerit, hoc unico discrimine, quòd SS. Apostoli lingvâ & prædicatione, *Ottogarus* ense & terrore admoto (quod aliquando necessarium est) Religionem Christianam propagârit. Congruenter certè Majorum suorum factis, & gloriæ; ex quibus *Wratislaus Rex Bohemiæ* pro Corona Regia à Pontificibus (dum adhuc solum Ducis titulum gereret) *Mitram Episcopalem* ferendam accepit. Ad *Ottogarum* redeamus, qui cœlum *Prutenis* aperuit, & cùm illud violenti tantùm rapiant, Populos devictos violentè compulit ad cœlum; mirari sinè dubio cœlites potuerunt tot *Ottogaros* (nam suo, & *Ottonis* nomine omnes appellari in baptismo jussit) ad cœlum venire, quos ille præmisit, ut locum sibi pararent; meritis enim bonis bonus paratur in cœlo Regibus locus. Sed neque in cœlo tantùm *Ottogari* meritum præconio celebratum est, sed etiam in terris immortali hoc facto, & fidei Christianæ incremento & propagatione felici gloriam apud homines invênit; testantur id Epistolæ Pontificum, quas superioribus libris recitavi. Profectò nemo Regum nostrorum justiùs gloriari poterat (ùt observat in Chronico suo *Franciscus Pragensis*) quàm *Ottogarus*: *quòd dominaretur à mari usque ad mare*, à mari scilicet Adriatico usque ad mare quod *Prussiam* alluit, sed *Przemyslaus* eâdem magnanimitate, quâ bellum gessit, bello acquisitas Provincias Sacro Ordini *Crucigerorum* in *Prussia* donavit, sed priùs excultas Urbibus, & arcibus permunitas, & omni genere bonorum instructas.

Ottogarus Prussos ad Christum convertit.

Ottogari Imperium à mari ad mare.

Multas ibi Urbes condidit &c. Perpetua hæc est optimorum Principum nota: cùm nimirum æternitatem nominis laudabiliter quærant, vident eam in Orbe se assequi non facilè posse, nisi ea, quæ cum Populorum utilitate conjuncta sunt, & quæ in longissimum tempus duratura sunt, aggrediantur & perficiant. Peculiariter *Prussia* tum Barbara, Urbibus & locis munitissimis opportunis locis excitatis egebat, sive ut humanitatem Christianam in Urbibus disceret, sive ut si quid novi moliretur, contineretur in officio. Quare non satis providè eos Principes agere existimant Polemici Scriptores, qui Regna suis denudant præsidiis: fortuna enim *campi Domina* dicitur, & qui ejus favore campo dominatur, primus immunitam Provinciam occupabit, cum totius Provinciæ opibus, Annonâ, ipsóque adeò populo, cujus accessu vires augebit suas, nec nisi campo depulsus, desinet dominari. Hic mihi *Procopij* veteris Historici pulcherrimus locus Lib. 3. de bello *Persico* occurrit, verba ipsa recitabo: *Gensericus* (quem ille semper *Gizericum* vocat) *Vandalorum Rex, occupatâ Africâ omnes Civitates præter Carthaginem mœnibus nudavit, ut neque ipsi Afri haberent, quò se reciperent* (præter Carthaginem) *neque Romani si ab Imperatore in Africam contra Vandalos mitterentur, quidquam præsidij in Civitatibus, & munitis locis relinquerent, & negotium Vandalis facerent*; *quod licèt ab initio bene succederet, procedente tamen tempore Belisarius loca sic distincta, & immunita, parvo negotio cepit: ex quo Genserico ridi-*

Muniri debet Patria.

culus eſt viſus, qui conſilium quod optimum ei videbatur in damnum ſuum, ſtultiſſimum fuiſſe vidit. Quibus ego, quod addam, non habeo.

Victoriâ cælitus acceptâ honorandus Deus.

Poſt victoriam Monaſterium Regiæ Coronæ ædificavit &c. Antiquis Regibus uſitatiſſimum fuit memoriam aliquam in loco victoriæ relinquere; noſtrorum *Regum* innumera habemus exempla: in *Albo Monte* felicis illius victoriæ monimentum olim ſtetit, nunc in alios uſus converſum; præcipuè laudatur, ſi DEO victoriarum Authori Eccleſiæ ſtatuantur, multóque magìs Cœnobia, in quibus DEI laudes canantur aſſiduè.

Liber de Regimine Principum laudatur.

Tum primùm Pragæ Ottogarus coronari voluit &c. Optimè virtus probata coronatur, & debitam gloriam refert; præcipuè in *Regibus*, quibus omnia militum facinora meritò imputantur. Sunt autem aliæ Regum, aliæ privatorum hominum virtutes, & quod in privato homine vitium foret, in Rege virtutis nomen meretur, & contrà. De Regiis virtutibus multi egregij Scriptores: *D. Thomas Sol Theologorum* Libro de *Regimine Principum*, & eodem titulo *Ægidius Romanus*; ſed qui aptiùs ad tempora noſtra de *Regimine Principum* ſcripſerit, nullum eſſe puto, quàm ex *SS. Carthuſianorum* familia *Priorem Pragenſis Monaſterij (Horti Mariæ) Michaëlem*, quem ego in *vetere Bibliotheca* inter manuſcriptos Codices repertum deſcribi feci, & Notis marginalibus illuſtratum *Diſſertatione hiſtoricâ* de Authore, & Cœnobiis ejus Ordinis in Bohemia præfixâ, ſic, ut ad editionem bellè adornatus videatur, *Celſiſſimo & Reverendiſſimo Principi Io: Friderico Archiepiſcopo Pragenſi* obtuli. Laudatiſſimus & eruditiſſimus eſt liber, qui utinam, quàm primùm Typi auxilio lucem aſpiciat! *Cardinales* quatuor Regum virtutes explicat pulcherrimè, ad eum librum Lectores meos remitto. Porrò vetus eſt SS. *Patrum*, ac præcipuè *D. Ambroſij*, quatuor *Virtutum Cardinalium* in Regibus commendatio. Vide librum ejus de *Paradiſo*, toto Capite tertio, ubi *quatuor flumina Paradiſi*, cum his quatuor Regiis virtutibus comparavit, poſtea ætatibus quatuor mundi ſingulis diſtribuens oſtendit, tempus à *creatione hominis ad diluvium* fuiſſe *Prudentiæ*, *Patriarcharum* tempore regnâſſe *Temperantiam*; *Judicum* & *Prophetarum* temporibus *Fortitudinem*, *Chriſtianorum* temporibus Regnum eſſe *Juſtitiæ*, quam S. *Doctor*, utinam in noſtro ſæculo florentem & regnantem inveniat!

Ex eventu non ſemper de conſilio judicandum

Ab eventu de conſilijs malè judicatur &c. Incertæ ſunt providentiæ noſtræ, & ſæpe quod noceat, etiam poſt iterata conſilia malè eligitur, boni ſpecie, & umbratili felicitate occurſante; unde conſilia etiam optima, *Tempus*, *Hoſtis*, *Fortuna*, *Imprudentia*, tum denique *Affectus* evertunt. *Sapientis eſt proinde mutare conſilium*, vel ex ſententia rigidiſſimi *Stoici Senecæ*: *non eſt*, inquit, *turpè cum re mutare conſilium.* Caſus ſæpe agit virtutis opus, & quod bene conſultum putavimus, evertit; unde ſapienter dictum eſſe exiſtimo: *eventus ſtultorum Magiſter*, quòd ſcilicet malè de conſilio ex eventu ſtulti judicant, vel quòd ab eventu, prudentiora conſilia in futurum ſuſcipere doceantur.

Seneca L. 4. de beneficijs n. 38.

Caput XXXII.

Wenceslaus II. ejus nominis, cognomento Bonus, Rex Bohemiæ VI.

Inter

INter exempla Regum Sanctorum ab omnibus Scriptoribus ponitur *Wenceslaus*, qui octennis patrem *Ottogarum* amisit in acie, traditus tutelæ *Ottonis Marchionis Brandeburgici*, qui patris sororem in conjugio habebat *Beatricem* aut *Bozenam* nomine, sed *Otto* avarissimus *Princeps*, qui ad pecuniam referebat omnia, & Regium puerum, & *Cunegundam matrem Reginam* velut captivos tractabat, & *satellitibus* suis armatis cinctos, arcibus claudebat, magnum se inde sperans lucrum facturum. Regina ingeniosa mulier facilè captivitatem fugâ evasit, & ad fratrem *Nicolaum Ducem Oppavienſem* receptum habuit; puer Regius imbellis adhuc prorsus in *Brandeburgiam* deportatus est, ibi quàm gravia & perpessu aspera tulerit, eorum temporum Scriptor *Franciscus Canonicus Pragenſis* commemorat. Eâdem propè crudelitate, violentiâ, & cruentâ avaritiâ, quâ Regem circumscripserat *Otto*, & Regnum regebat: quæ omnia odio tyrannidis percensere nolo, & jam antè narrata sunt in Epitome. Redemptus multo auri pondere *Wenceslaus*, cùm priùs ipse etiam puer ingentem pecuniam (quinque millia marcarum) numeraturum se scripto promittere adactus esset (quam pactionem violentam suo & omnium Electorum nomine irritam pronunciavit Cæsar *Rudolfus*) tandem duodecimo ætatis Anno 24. Maij suis *Bohemis* restitutus est. *Rudolfus Imperator* imploratus, non tutorem, sed benignum patrem se *Wenceslao* exhibuit, ac primùm Juditham filiam suam conjugem *Wenceslao* despondit, quæ 1286. *Pragam* allata est; post hæc non cessavit Imperator generum suum omnibus bonis, & honorum titulis augere: *Electoris dignitatem*, *Vicariatum Imperij in Misnia*, *ipsámque Misnam Urbem*; *Egram*; *in Bavaria ditiones non paucas*; *Archipincernæ in Imperio munus*; *Wratislaviæ Principatum*; *Lusatiam quoque aut confirmavit, aut contulit.* Coronas addidit cœlum, & S. *Principis Regnum* omni & cœlestium & terrestrium bonorum genere fortunatissimum & florentissimum effecit. *Griffina* matris soror, *Regi Cracovienſem* & *Sandomirienſem Provincias* donavit, quas, quia Poloni tradere recusabant, Rex sese armis in earum possessionem induxit, & *Cracoviam*, *Visliciam*, & *Oblecum* expugnavit. Sed hæc posteriùs & diversis temporibus gesta. Initia Regni periculosa & dubia *Wenceslao* fuerunt: *Henricus Wratislaviæ Dux* Regem veneno tollere constituerat; *Wladislaus* III. *Ungariæ Rex*

Wenceslaus II. Rex circumscribitur.

Epit. l. 3. c. 15. in Notis.

A Deo & hominibus defenditur.

vim & arma parabat; *Zawiſſius Roſenſis* neſcio quid ſibi juris in Regem arrogabat, fortè quòd *Reginam* matrem ſuſcepto ex ea filio, amore deceperat; nonnulli *Bohemiæ Proceres*, ſed maximè *Moravi*, qui nuper patrem in acie deſeruerant, malè conſcij tumultuabantur; hæc omnia graviſſima pericula poſtquam voto ſolenni *Dei Matrem* honorâſſet, & ejus honori dives *Cœnobium* fundaturum ſe promiſiſſet, feliciter *Wenceslaus* vitavit, ac ferè in Authores, quæ *Regi* inferre moliebantur reciderunt: *Henricus* veneno ſublatus, *Wladislaus* à Proceribus ſuis confoſſus, *Zawiſſij* Regnum carcer fuit, ex quo nonniſi ſuperbo capite minutus ad tumulum elatus eſt; Proceres omnes ſuperati ad officium redierunt. Ad ordinandam deinde *Rempublicam Rex* converſus, primùm omnium *Monetam*, quam pro meliori deteriorem ſubſtituerat *Brandeburgicus*, correxit; fodinas auri & argenti & cæterorum metallorum jam propè obcæcatas aperuit, & *Jura montium* certis capitibus comprehenſa, conſcripſit; Arces oppignoratas à Proceribus redemit; fines Regni adauxit; *Pirnam Urbem ab Epiſcopo Miſnenſi Bernardo* emit, tumultuantes Polonos, cum copiis *Siradiâ* ſcalis captâ compeſcuit, & *Przemyslao Rege Caliſſienſi* à ſuis trucidato, vocatus à Proceribus, *Rex Poloniæ*, ſalutatus eſt; *Univerſitatem* ſtudiorum advocatis magno pretio ex omnibus *Europæ Univerſitatibus* præſtantiſſimis, clariſſimis, & peritiſſimis viris Pragæ inſtituit; ſed hoc opus ſtatim initio Proceres, qui aliquid authoritatis & utilitatis de meſſe ſua in tribunalibus ſuis nummariis deceſſurum timebant (*Epiſcopo Pragenſi Tobiâ*, qui negotium hoc apud Papam & alibi promovebat, mortuo) everterunt. Poſt hæc tam illuſtria opera An. 1297. in *Bohemiæ Regem*, tum primò cum conjuge ſua *Juditha* ſe voluit coronari. Vix aliquid illuſtriùs, ex quo condita eſt noſtra natio Praga vidit: centum nonaginta millia equorum hoſpites adduxerant, quibus omnibus pabulum dabatur à *Rege*: aderant *Archiepiſcopi* duo, *Epiſcopi* octodecim, *Abbates* & *Prælati* cum infulis centum, *Principes* & *Duces* ſeptem, *Comites* & *Barones* trecenti, præter *Equeſtrem Nobilitatem* innumerabilem, ut illos Praga non caperet, oportuerítque novam ex tempore Urbem ligneam ſub *Petrino* monte ad *Muldavæ* ripas *Aulam Regiam* verſus exſtruere; deſcripſi hanc glorioſiſſimam coronationem multis in locis. Abſolutâ coronatione, ut ea proſperè eveniret, mirâ in DEUM liberalitate primum lapidem altero die pro *Cœnobio Aulæ Regienſi* maximâ celebritate in fundamenta jecit, & ipſi *Cœnobio Eccleſiaſtica* munera advexit: *crucem auream* cum gemmis, mille & quadringentis marcis argenti (quarum quælibet 9. hodiernos imperiales æquabat) æſtimatam; item *multas monſtrantias* ex auro & argento cum reliquiis Sanctorum; *veſtes* ſacrificantium pretio-

Glorioſa coronatio Regis.

Ita Appen. I. ad hiſtor. S. Montis &c in Epit. &c.

pretioſiſſimas; multos argenteos *calices*; ducentas argenti marcas *pro libris &c.* quæ repetere narrando operæ pretium non eſt. Anno ſequenti Polonos ſuos reviſens, nè tantùm *Bohemiam* ſuam amare & augere videretur, *Cracoviam* ex integro mœnibus cinxit, caſtrúmque illius Urbis altis turribus, & arcuatis mœnibus permunivit; cúmque antè Poloni pelliculis capitum, & argento nigro mercaturam facerent, argentum puriſſimum ſignavit; atque ut firmiùs Polonos ſibi adjungeret, *Elizabetham* ſeu *Richſam Przemyslai* nuper occiſi filiam (jam enim *Juditha* ſex prolibus relictis poſt ſeptemdecim à coronatione dies Pragæ An. 1297. obierat) unicam Regni hæredem accepit uxorem, cujus jure ad *Reges Bohemos* maxima Poloniæ pars pertinuit, ídque Jus pro Sileſia dimiſſum eſt poſtea, ut cæteris diligentiùs explicuit *Carolus IV. Imperator* in Vita ſua. Jam & *Vngari* gloriâ *Wenceslai*, & opibus permoti ſuam ei coronam obtulêre; ille pro ſe commendavit filium, & vix tredecennem in *Alba Regali* coronari permiſit, brevì tamen levitate quorundam Procerum animadversâ *Vngariam* cum exercitu ingreſſus filium *Wenceslaum* periculo exemit, & cum corona ſacra *Vngarorum* (quam poſtea *Ottoni Bavariæ* Duci tradidit) ſecum in *Bohemiam* adduxit. Bella quoque feliciter geſſit, & *Albertum Cæſarem*, qui cum multis millibus armatorum fodinas *Cuttnenſes* nuper ſub hoc ſancto Rege repertas, ſuas eſſe (ſed nullo jure) & ad ſe ſpectare obtendebat, cùm exercitûs ejus clade è *Bohemia* ejecit. Eodem tempore *Sandecz* in *Polonia Civitatëm* novam ſub monte *Carpatho* contra *Vngariæ* fines ad defendendam, ſi periculum ab *Vngaris* ingrueret, *Poloniam* condidit. Denique poſtquam unum ac viginti regnâſſet annos tabe phthiſicâ vel ex propinato ab *Albertinis* hominibus veneno, ætatis quinto & trigeſimo Chriſti 1305. evolavit ad ſuperos. Sanctiſſima hujus Regis exempla, atque etiam conſecuta miracula lib. 4. Miſcell. recenſui, ut jam nihil ſuperſit, quàm *Wenceslaum* inter cœlites (quod unius Eccleſiæ authoritate concedi poteſt) venerari, nam ibi quartam eámque æternam Regi *Coronam Divinitas* impoſuit.

De hac Inventione V. Epitomen.

Crapak.

Notæ in Caput XXXII.

Otto ad pecuniam referebat omnia &c. Nihil æquè Regiis & Principum virtutibus adverſatur, quàm amare pecuniam: *Juſtitia* Principum virtus propria venditur; *Prudentia* imagine & fulgore metallorum & gemmarum perſtricta caligat; ſinè utilitate, & pecunia quid præclarum avarus aggredietur? *Fortitudo* igitur locum non habet; ipſe pecuniæ in *Principe* amor Intemperantia eſt. Quàm multa æternùm duratura Imperia pecuniis everſa legimus, & quod omen abſit, poſteri noſtri legent! locus illuſtris eſt apud *Tullium* probantis & rationibus firmantis *Apollinis Pythij* oraculum: *Spartam* nullâ aliâ re niſi avaritiâ perituram, inſpiciatur *Tullius*; ſapientiſſimè id demonſtrans. Legi aliquando in *Herodoto*;

Nimius pecuniæ amor magnum Principis vitium eſt.

L. 2. de Offic.

Herodotus l. 3. n. 89.

rodoto: reperiri in *Æthiopia* grandes *formicas* vulpium magnitudine, quæ aurum in cubilia ſua importent; ejuſmodi formicas aurilegas in Aulis Principum eſſe dixerim, qui quæſtui habent Rempublicam, & adorant pecuniam. Ingeniosè iſtud expreſſit *Drogo Oſtienſis*, perpendens, cur *Judas* in templo projecerit pecuniam? *vide quàm magni nummos ponderabat! non projecit eos in ſterquilinio, ſed in templo; nimirum talibus ſemper Dijs templum ſuum devoverat; avaritia enim ſimulacrorum ſervitus eſt, & excæcat oculos ſapientum. Ecce qualiter excæcatus eſt! denarios templo, ſe ipſum laqueo addixit &c.* Pulcherrima, quibus probat avaros loco DEI adorare pecuniam.

Drogo de Sacramento Dominicæ Paſſ.

Felicis Principis Typus.

Omnibus bonis & honorum titulis auxit &c. Wenceslao DEUS & homines certatim humanas felicitates omnes congeſſerunt, & quaſi in unum rete coactas dederunt in manum; referebat *Rex Wenceslaus Timothei Cononis* filij imaginem, cujus ut felicitatem oſtenderent *Athenienſes*, pingebant *Fortunam* per Provincias rete trahentem, & Vrbes plurimas capientem, captáſque & reti incluſas *Timotheo* tradentem; pari ratione *Wenceslao Regi Genij Regnorum* & Provinciarum coronas, & Regna, honores, & titulos, aliáque conferebant. Tanti eſt pietatem & ſanctitatem colere, quæ, ùt habent ſacræ literæ, *ad omnia utilis eſt*, & maximè Reges bonos exaltat! præcipuè ſi præceſſerit calamitas, & triſtitia fortunæ, qualem in Parentis tragica morte, & captivitate ſua expertus eſt *Wenceslaus.*

Veneno Principes ſublati; exempla.

Regem veneno tollere &c. Venenis graſſari ignobilis vindicta cenſeri debet. Timidi, & ſuæ virtuti diffidentis animi eſt amicitiam ſimulare, & cogitare venenum, animoſæ gentes (etſi utrumque cœlo vetante damnatur) inimicitias profiteri audent, & multo tempore ſecum circumferunt, quales aperto pectore *Germani*; ſed in *Reges* admiſſum veneno ſcelus, propè *parricidium* dixerim: ſic ſublatos egregios *Principes* ſæcula doluerunt: *Henricus VII. Imperator* (proh immane ſacrilegium!) in *Euchariſtia* venenum ſumſit; ùt quidam tradidere. Sic ſcimus *Paryſatem* matrem, quæ *Glorem* ſuam *Statiram* veneno necavit, à quo malo ſibi unicè cavebat: nam unam partem cultelli veneno illinivit, alterâ parte intactâ. Tum aviculam parvam in duas partes ſecuit, ſic ut ipſa *Paryſates* dimidiam partem quæ veneno carebat, comederet; at Statira veneno infectam accipiens, necaretur; idem prorſus repetitum eſt cum *Ladislao* pomo aureo eâdem arte illito, & *Regi* porrecto. Vilius venenum *Alexandro Magno* porrectum, quem *aquâ ſtygis* ſuſtulerunt inimici in ipſo flore virilis ætatis. Eſt autem *aqua ſtygis* fons in *Arcadia*, guttatim ſtillans apud *Nonacrim*, quæ nullo metallo contineri poteſt, niſi ungulis in poculi modum efformatis, ut latè deſcribit *Pauſanias.* Mirabile eſt, quòd natura plerumque nos venenorum admoneat, vel innato nobis horrore, ùt in ſerpentibus, aliiſque venenatis inſectis, vel etiam fædâ eatum animantium imagine, vel in herbis & floribus notis quibuſdam appictis: vidi ego, quem *Pharmacopola* in horto noſtro ſeverat, *Napellum* (venenatiſſimum plantæ genus) creſcentem, in cujus floribus capitis humani mortui effigiem mihi ab eo oſtenſam ſpectavi, quo natura ſignificat hanc plantam eſſe lethiferam; propè creſcebat Antora, quæ *Napelli* venenatas vires enervat, aut omnino conſumit. Qua de re videatur *Mathiolus, & Cardanus.*

Ricciol. in Chronico. Nucler. in Chron. Cuſpin. in Cæſar. Cteſias in Perſicis n. 8.

Natura venenis apponit remedia.

Pauſan. l. 8. ſeu in Arcadicis, fol. 215. Græcæ edit.

Mathiol. in Herbar. Cardanus l. 8 de ſubtil. Forer. in Viridar. Diſp. de plantis.

Male conſcij tumultuabantur &c. In promtu cauſſa eſt: timent enim, nè eorum facta impia efferantur in lucem; ergò omnia permiſceri optant, ut in illa perturbatione Reipublicæ, evadant periculum; ſic ſepia (piſcis genus) cùm à piſcatore periculum eſt, ſuum illud atramentum effundit, nè videri & teneri poſſit, & elabitur, unde *atramentum ſcriptorium ſepiam* appellant Eruditi. Eſt autem & alia cur improbi tumultuentur ratio: quòd ſcilicet eorum mens perturbata ſit, & aſſiduè ex mala conſcientia vulneretur, & ùt *Tullius* alicubi loquitur, *furiarum tædis ardentibus verberetur*; quod ſupplicium cum bene agendo vitare, & factis melioribus emendare nolint,

Improbi cur facilè tumultuentur.

nolint, aut vix etiam possint, malè agendo, & novas res moliendo effugere se sperant; stultissimè tormenta malæ conscientiæ novis sceleribus adaugentes. Ideò Veteres finxêre cum sceleribus admissis, quasdam maculas animis hominum imprimi, quæ illos perpetuò torqueant; eleganter floridus *Poëta Claudianus:*

Quid demens manifesta negas? en pectus inustæ
Deformant maculæ - - - -

Claud. l. 2. in Ruff. Lucian. in Tyranno. S. Basil. homil. in Ps. 6.

plura in hanc sententiam *Lucianus*, imò & sancti Patres apud Brodæum. Optimè magnus dicendi *Magister Quintilianus: nihil est tam occupatum, tam multiforme tot ac tam varijs affectibus concisum atque laceratum, quàm mala mens &c.*

B.V. Regnorum Patrona.

Voto solenni DEI Matrem honorásset &c. Hæc maxima post DEUM Regnorum, & Regum Patrona, & tutelaris habetur: *mille clypei pendent ex ea*, quia, ùt ait *S. Thomas*, *mille remedia ex B. Virgine contra pericula pendent: & comparatur Platano*, cujus folia omnia formam habent clypeorum. Quoties illa *Imperium Constantinopolitanum* adversus *Barbaros* servârit, leges apud *Baronium*, videantur, qui hæc cœlestia ex professo tractanda sumserunt.

Cant. 4. S. Thomas opusc. 4. Franciscus Arias. Spinellus.

Bona moneta boni Principis signũ.

Probam monetam Wenceslaus &c. Immortalem proba moneta Principem facit, & toti Orbi commendat; ità hodiéque nummi aurei Veterum *ex auro fulvo nimis* (cum Sacra Scriptura loquor) & optimo pondere, post tot sæcula laudantur *Romanorum*, *Græcorum*, *Alexandri Macedonis*, *Lysimachi*, & aliorum; disertè *Herodotus Darium* ait immortalitatis & longæ memoriæ caussâ probam monetam cudisse, hâc enim dote boni Principes in orbe quodammodo consecrantur. Vide, quæ diximus in *Vita Arnesti.* Aurum & argentum apud *Sinas* erui veratur ob noxias exhalationes, cùm vita hominis omni auro pretiosior esse Regibus debeat; *aurum ex solis fluminibus colligunt*, ait *Martinius.* DEUS immortalis! si hæc una ratio *Sinarum Reges* continet, nè in auro effodiendo subditi laborent, quanto id potentiùs svadebitur, cùm illas noxias exhalationes, quæ ab auro & argento in animos hominum expirant cogitemus? *Italorum* est proverbium: *pecuniâ manum, si non animum, inficí & maculari.* Sed frustra hæc scribuntur; occupatis avaritiâ animis quibus *pecunia Deus, pecunia dæmon;* quæ vox est eorum, quibus vilescunt & sordent æterna, placent terrena.

Martinius in Atlante Sinico.

Prudens Princeps bonas literas amat.

Universitatem studiorum everterunt &c. Nullum ego existimo *Regnum* prospere gubernari, quod Doctorum præsidio non nitatur. *Multitudo sapientum est sanitas orbis terrarum*; at multi ignari *Vniversitatem* vel *Academiam*, cùm nominari audiunt *Villam* esse putant (qualis olim erat *Platonis*) & nihil plùs conferre Reipub: quàm rusticanam aliquam arationem, ideóque quantum fieri potest, subjectam sibi plebem à studiis removent, velut in aliud dominium transituros; at Abavi nostri quanti studia literarum facerent, satis in frequentissimis Comitiis omnium Ordinum A. 1531. sub *Ferdinando I.* ostenderunt, in quibus unanimi omnium consensu, in *Artium Liberalium* honorem statuerunt ac decreverunt, ut nemo Dominorum in *Bohemia* subditos suos, quicunque sese studiis literarum addixerint, à studiis avellat, abstrahat, aut in ijs impediat; *eâque in re omnes Ordines Bohemiæ suo ac posterorum suorum nomine libentes, & liberâ mente suo se jure cedere profitentur.* ità legimus in articulis Comitiorum 1531. 11. Junij. Accusant multi, quòd inutiliter quidam his studiis occupentur, qui scilicet nunquam profecturi sint, & proinde nihil Reipublicæ profuturi; facilis responsio: nondum tam certa probatio inventa est ingeniorum, ut statim puero, aut adolescente viso, hunc ingeniosum, hunc hebetem, pronunciare possimus; neque de equorum hinnulis, déque eorum futura aptitudine & virtute prædicere, nedum de adolescentum ingeniis conjicere licet: quàm sæpe vidimus

Nota.

parvulos ſtudiorum alumnos pro ingenioſiſſimis habitos, ſpes magnas de ſe concitâſſe, qui adultiore ætate obtuſi, quaſi expirante ingenio, ſunt reperti! contrà tardiores & deſperatione à Magiſtris neglectos ad ſummum gloriæ, & doctrinæ evectos! huic mecum ſententiæ ſubſcribent, qui pluribus annis juventutem docuerunt, qualem ego me profiteor, qui literarum ſtudiis juventuti tradendis conſenui. Nulli, aut perpauci ſunt, quos nullâ dote natura ornârit, ſi modò qua in re excellere poſſint ipſimet, aut ſapiens Præceptor animadvertat. Hujus rei cauſſam cùm Veteres reddere non poſſent, finxêre *animas* antequam uniantur corpori bibere ex quodam magno ingenij cratere, pleno liquore cœleſti, ſubmiſsúmque cœleſtem *Genium* magnâ voce clamare: *age anima, inclina te, & bibe ex hoc cratere quantum potes!* tunc animæ in craterem irruentes ex illo hauriunt, aliæ plùs, aliæ minùs, quædam nihil. Unde illa admiranda ingeniorum diverſitas.

Varietas ingeniorum humanorũ.

Mercur. Triſmegiſt. in Cratere.

Elizabetham Przemyslai occiſi Regis Poloniæ filiam accepit uxorem &c. Si ullus titulus juſtus, & pacatus eſt, tum ille cenſetur, qui conjugio acquiritur; maximè cùm liquida Uxoris Jura ſunt: etenim ſubditis maximè placet, non contemni, nec deſeri prioris Principis familiam, & ſatìs Patriæ proſpectum putant, illo conjugio, quo Patriàm novus Princeps honorat. Vident hoc, & ſequuntur etiam viliſſimi, & de trivio homines, qui conjugiis divitibus res ſuas augere, ſuóſque ac ſe ſaginare, ùt ità dicam, ſolent.

Ex conjugio jus acquiritur.

Nè ſolam Bohemiam amare videretur &c. Hoc maximè cavendum Principi diverſis Populis Imperanti. Mirum quantum, una natio, quæ contemtam ſe putat, à Principe, eum oderit! periculoſa hæc odia, periculoſi Regum amores ſunt, ſerpentes toties videmus in imaginibus vetuſtis & annulis, caudam ſuam ore tenentes; hoc ego exiſtimo ſymbolum eſſe eorum Principum, qui ſibi amando vel odiendo nocent (idem enim mali odium præſtat quod amor) ſi caudulam ſuam nimium exoſculentur in ore, vel odiendo mordeant, quid nisì corpori ſuo damnum inferunt? anima & caput eſt Rex, cæterum corpus ſunt ſubditi. Cavendum ergò erit Principi ab hoc unius nationis ſuæ ſtudioſo, & aperto amore, quod elegantiſſimâ Epiſtolâ (quâ ego nihil aptius Regnis noſtris, & Provinciis legiſſe me fateor) docuit *Æneas Silvius* ad *Ladislaum Bohemiæ* & *Ungariæ Regem* ſcribens, quæ Epiſtola inter ejus opera Typis ſæpe edita extat. Maximus Patrum ævo *Politicus Gaſpar ab Ens* obſervat prudentiſſimè adversùs *Machiavellum*, & multis nervoſiſſimè & invictis argumentis probat, ex ijs gentibus ſingulis, quibus imperat Princeps, & ex illa ipſa gente, quantum fieri poteſt à Conſiliis habere, Præfectos, ac Magiſtratus præficere; rationem addit: *quia omnes*, inquit, *ſuæ nationis ac Patriæ ſunt amantes, unde certum eſt, ſubditis è ſua gente* (ſi conſtet Patriæ amantem, & non oſorem Civium ſuorum eſſe) *cariorem fore Magiſtratum, quàm quemvis alium.*

Gentes diverſæ à Principe amandæ.

Æn. Silv. Epiſt. 430. c. 12.

Gaſp. ab Ens adver. Mach.

CAPUT XXXIII.

Wenceslaus ejus nominis tertius, Rex Bohemiæ ſeptimus, & ex Przemyslæa gente ultimus.

Wences-

Wenceslai III. bona & mala indoles.

Wenceslaus Patre amisso pupillus, decimum septimum agebat annum, cùm tres Coronæ *Bohemica, Ungarica, Polonica* ejus capiti imminerent; sed *Vngariæ* Coronam postea neglexit. Fuisse adolescentem formosissimum, narrat, qui *Regem* parvulum noverat, *Franciscus Canonicus Pragensit*; omnium subjectorum populorum calluisse lingvas, velut si in omnibus natus esset, affirmant Scriptores; latinè insuper disertissimè cum admiratione audientium, quoties res poscceret, locutum in cœtu Procerum ijdem testantur. Nec mirum: optimis Magistris è *sacra Cistercienſi Familia* in disciplinam à Patre traditus, omnes bonas literas perdidicit; volupe erat Patri & Proceribus videre puerulum maniculis decenter composiris, summâ oculorum modestiâ, sacris altaribus ministrantem, erátque gratior ex tam formoso corpore emicans virtus. Sed brevì custodibus remotis in Ungariam ad capessendam coronam missus, mores mutavit, additis puero *Procerum Vngarorum* filiis, à quibus per familiaritatem lascivire, & vitulari doctus, in vino etiam noctes insomnes ducere, nihil à Regiis moribus alienum esse putavit, ùt *Dubravius*, & qui *Regem* noverat, citatus *Franciscus* describunt; timebant, & quem res exitum habitura esset, anxij Proceres expectabant, itaque in conjugio & adjungendâ illi consorte properabant. Electa est *Fiola Tessinenſis Ducis Mesconis* filia, quindecim aut sexdecim Annorum puella; quod multum dignitate impar conjugium Proceres, vel eâ caussâ conciliârunt, ut Rex non crescceret potentiâ, & Regias ditiones, quas ijdem Proceres miris artibus sibi usurpaverant, imbecillitatis suæ conscientiâ nunquam auderet repetere. An. 1306. in *Poloniam* cum exercitu proficiscentem, *Olomucij* in domo *Decani* (quæ nunc *Episcoporum domus* est) à meridie quiescentem, *Sicarius Thuringus* (quem ad hanc cædem patrandam pretio inductum esse constabat) tribus vulneribus confodit eodem Anno 1306. 4. Augusti, ætatis suæ anno 18. Egredientem Regio cubili *Thuringum* cum cruento pugione *Regij Satellites* in frusta conciderunt, & canibus devorandum objecerunt. Fama eo tempore ferebatur, de industria Sicarium non permissum vivere, nè conscij proderentur. In hoc itaque *Wenceslao* glorioſissima *Przemysli* stirps, quæ non interruptâ serie ab Anno Christi 400. circiter, usque ad Annum 1306. in XXXVIII. Ducibus & septem Regibus glorioſissimè *Bohemiam* rexerat, virtutibus

Conjuratio in Juvenem Principem.

Regiis & gloriâ ad invidiam omnium *Regnorum Europæ* floruerat, caduco ad extremum flore exaruit.

Notæ in Caput XXXIII.

Quod ſervare non poſſumus negligendum, vel potiùs donandum.

Ungariæ coronam neglexit &c. Prudentiſſimum conſilium habetur ad authoritatem Principis, ſeu acquirendam ſeu conſervandam, ea quæ niſi cum difficultate & periculo obtinere aut tueri non poſſumus, ultrò aliis vel cedere, vel donare, vel cum aliqua utilitate commutare. Ità *Wenceslaus Coronam Ungariæ*, quam ei *Proceres* detulerant, & mutatâ voluntate paulò pòſt alteri Principi cupiebant offerre, *Ottoni Bavariæ Duci* tradidit ſapienter; eaſdem ſinè dubio in regnando difficultates ſubiturus, quas *Otto* ſuſtinuit, propè everſus, & Regno tantùm non expulſus. *Vulpes* in fabulis, cùm poma formoſiſſima in arbore videret, deſperans ea ſe per ſaltum attingere poſſe, dixit multis aliis feris adſtantibus pyra illa immatura eſſe, & ſtomachum oblædere, ſimul cum ſummo arboris contemtu diſceſſit, illud quod cupiebat conſecuta, ut quod non poterat, noluiſſe videretur. Quaſdam igitur actiones meliùs eſt à Principe non inchoari, quàm imbecillitatem fateri, neque poſſe pertendere, quod inglorium putatur; ſic in obſidione Urbium militare & imperatorium eſt, vel non obſidere, vel ſi ſemel obſideas, obſidionem viribus omnibus collatis perurgere.

Formæ commendatio in Principe.

Adoleſcentem formoſiſſimum &c. Pulchritudo corporis (ſi modò contrà enormis deformitas abſit) non magnoperè deſideratur in Principe, ſi tamen in ejus vultu reluceat, mirificè eum populis commendabilem & amabilem facit. Eſt autem multiplex pulchritudo: alia *fœminea*, alia *adoleſcentibus* & *juvenibus* propria, alia *virilis*, imò & *ſenilis*: nam etiam formoſi anni autumnus & hiems quandam pulchritudinem habent; at verò in Regiis adoleſcentibus gratia formæ cum voluptate ſpectatur, cùm etiam virtus ex vultu gratioſo, gratioſiores radios emittat, & oculos & animos ſubditorum captivet; unde *forma Regia* apud vetuſtos Scriptores *pulchram* ſignificat. Certè *Ariſtoteles* affirmat: ſi qui reperirentur eâ corporis venuſtate, quam in Deorum ſtatuis cernimus, neminem dubitaturum, quin eos aliis omnibus imperare oporteret. Hoc unicum Regibus præſtandum, ut ſi forma abſit (quis enim ſibi addere eam poteſt?) nè in vultu affectum aliquem Rege minùs dignum præferant, ùt *ſuperbiam* in oculis, *crudelitatem, levitatem* in geſtibus, ac totius corporis motu; *iram* oculis minantibus, *curioſitatem* oculorum in omnibus, quæ ante ſe, circum ſe, & poſt ſe geruntur, *contemtum aliorum* (qualem *D. Gregorius Nazianzenus in Juliano Apoſtata* notavit, *naſus*, inquit, *contumeliam ſpirans*) ſat formoſa erit *Principis facies*, ſi paratam omnibus humanitatem præferat, & obvium auxilium miſeris promittere videatur: ſola enim formæ gratia ſinè humanitate, populo ad gratiam Principis hianti, non ſatisfacit. Cùm aliquando *Cræſus* in Regio ſolio coronâ & innumeris gemmis lucente veſte ſederet, quæſivit *Rex* ex *Solone*: *an aliquid ornatius vidiſſet*? reſpondit, *gallos, phaſianos, pavones*, millies ornatiores eſſe; hos enim natura ornavit, *Cræſum* affectatio & peregrinitas. Ea de cauſſa apud *Diogenem Laërtium Philoſophi* certant, quibus titulis brevitatem formæ deſcribant. *Ariſtoteles* formam dicebat eſſe *Epiſtolam commendatoriam*, cujus literæ brevi liturâ delerentur; *Socrates*: *modici temporis tyrannidem*; *Plato*: *naturæ privilegium. Theophraſtus: tacitam deceptionem. Theocritus*: *eburneum detrimentum. Carneades: Regnum ſolitarium. Poëtæ* certè breve hoc bonum rebus citò perituris aſſimilant, ùt *violis, liliis, papaveri, pomo, nivibus, lacti, uvis*, & cæteris, quæ tempus auferet.

Ariſt. 1. Polit.

Forma bonum fragile.

L. 5. de vitis Philoſ.

Subje-

Subjectorum populorum calluisse lingvas &c. Magna hæc Regis commendatio: quid enim magìs desideret populus, quàm Regi suo sinè interprete loqui? magni fieri gentem suam putant, si vel errando, & balbutiendo, nullâ significatione contemtus datâ, Princeps aliquando populi pauculas voces usurpet; quàm id necessarium Cæsaribus esse persvasum habuerit *Carolus IV.* videbis in *aurea Bulla*, quæ dum floreret Imperium, totius *Germaniæ*, & gubernationis Imperialis norma fuit, hodiéque ad eam se revocant, etiam ij, qui minimè observant. Optabile esset *Pij II.* sapientissimam, & propè divinam *Epistolam* legere, quam ad *Ladislaum Regem* nostrum direxit, quâ omnia regnandi præcepta, & laudatissimas tam diversos populos in officio, amore, & studio, erga Regem continendi rationes complexus est. Eam ob caussam *Apostolis donum lingvarum* concessum docuit eruditissimus *Lorinus*; & proverbium Italicum adducit *Nigronius: eum qui multas lingvas callet, totidem hominibus adæquari.* Sed latinam ignorare, vix non vituperium meretur; hæc enim lingva *Europæ* jam communis est, & omnes nobis populos conjungit, & sæculorum omnium arcana revelat; hâc enim sapientum omnium sensa, vitæ, & mortes, bella & paces, omniáque Orbis Imperia descripta leguntur. Vidit hoc sapientissimus *Imperator Carolus V.* qui cùm in quadam *Italiæ* Urbe latinâ oratione à disertissimo viro salutatus esset, neque eam orationem ex toto intelligere potuisset, dixit: *dare se nunc pœnas puerilis negligentiæ, idque sibi prædictum à Magistro suo Adriano.* Is postea, ùt hoc obiter dicam, *Cardinalis*, & retento nomine *Pontifex Adrianus* sextus nuncupatus est.

Principem multas lingvas callere pulcherrimum.

Æn. Silv. Epist. 420.

Lorin. in c. 2 Act. Nigron. in Reg. 10.

Optimis Magistris &c. Nihil magìs curandum Principibus, quàm filiis, Magistros doctos, pios, versatos in rebus, historiarum & antiquitatis bene peritos apponere. Semina hortensium rerum periti sic attemperare, & quodammodo condire noverunt, ut crescentes ex ijs fructus, bene odorati, & moschum, vel ambram, vel aliud gratum redoleant, & lætissimo sapore commendentur. Principum tenellorum major habenda ratio est: qui enim Regem bene educat, is de toto Regno bene meretur; ùt in Typo fieri videmus: primâ formâ mundè & sinè errore positâ: omnes reliquæ vitio carebunt. *Ramus*, quem tenerum, & adhuc vietum correxeris, etiam corroboratus, rectitudinem servabit; memorátque *Pausanias apud Epidaurios* palmam, quæ *Strepta* dicebatur, quam *Hercules* dum parva esset, manu arreptam contorsit; hæc enim ùt flexa erat, crevit, in eáque figura consenuit. Laudatur multùm puerilis *Regum* educatio apud Veteres *Persas*, quam *Brissonius* describit: quòd scilicet cùm Adolescens Regius quatuordecim attigisset annos, quatuor viris educandus committeretur; quorum primus *Magiam* & Regia instituta *Regulo* explicabat, omnia ad *Justitiam* dirigendo. Alter *prudentiam & leges & consuetudines* patrias, & quidquid huc spectaret, docebat. Tertius *Temperantiam*, & quibus partibus ea constaret, instruebat; uti & quartus *Fortitudinem.* Et hi quatuor nunquam à *Regis* latere discedebant, & si quid non satìs aptè *ab Adolescente Rege* fieret, monendo corrigebat.

Educatio Principis maximi facienda.

Pausan. l. 2. f. 70. Græc. edit.

Quatuor educatores parvi Principis apud Persas.

Barn. Briss. l. 1. de Regno Persarum.

Sed brevì mores mutavit per filios Procerum &c. Transiliunt maximè in adolescentes ex adolescentibus vitia, ac sicut de *Equis* constat, malo oculo infascinantur. Malè agitur cum natura rerum, quæ sanitatem & cætera bona visu & tactu non propagat, mala verò facillimè diffundit. Quanquam iniquè queri videmur, cùm virtutes & animi bona ex bonorum societate plantentur, adolescant, & capiant incrementa; feliciùs tamen certum est in natura corrupta, vitia quàm virtutes vulgari, & communicari faciliùs; unde vera illa veteris Poëtæ apud *Lipsium* sententia Trochaico carmine expressa:

Adolescentes ab adolescentibus vitia facillimè contrahunt.

Lipsius Elect. l. 1. c. 3.

Qui mali ſunt, non fuêre matris ex alvo mali;
Sed malos faciunt malorum falſa contubernia.

Aulicorum artes adverſus Principẽ incautum. *Corn. Agrip. in L. de vanit. ſcient.*

Proceres miris artibus &c. Proceres Regem felicem, vel contrà infelicem facere poſſunt & ſolent. Sæpe etiam inter ſe, & ſibi mutuò Principem vendunt, & cùm cultum, timorem & amorem ſimulent, in tacito ſinu rident. Illud unum veriſſimum vaniſſimus Author *Cornelius Agripa* ſcripſit: *Aula*, inquit, *eſt Collegium Gigantum*, quid illud verbi ſignificet, quiſque ſapiens intelligit. *Æneas Silvius* in Aulæ tropicis educatus *Harpyias* vocat, quas ſe in Aulis omnibus vidiſſe confirmat. Deſcripſit malos Regum Miniſtros, quidam mihi notiſſimus Author, eorúmque placita, ſub *organi muſici* maximi imagine, in quo hoſce indices fiſtularum ſeu *mutationes & regiſtra*, ùt Muſici vocant, ponit: *Deglubere. Metuant. Oportet habere. Altum dominium. Hunc audite, Sic placet. Sanguis doſis. Adigantur. Non audent. Non capiunt. Una Cervix. Vos non vobis. Compelle. Ipſi viderint. Intereſſe. Aurum è ſtercore. Amicitiæ ſimulatio. Hiſtrionum fortuna. Summum Jus. Diſſidiorum ſemina. Vexare columbas. Princeps non habet legem. Ad terram. Reus Majeſtatis. Exaggeratio. Litium telæ. Edant ut vivant. Fœmineum regimen. Regina pecunia. Religio prætenſa. Divide ſemper. Potuit, poteſt. Diſcordia concors. Ad opes legatio.* Univerſas penè Aulicorum artes hoc organo expreſſit ingenioſus Author, unam adhuc, eámque maximè Principibus noxiam mutationem addam ex *Flavio Vopiſco*, qui *Diocletiani Imperatoris* admirabilem ſententiam refert hiſce verbis: *Nihil eſt difficilius, quàm bene imperare. Colligunt ſe quatuor, aut quinque, atque unum conſilium ad capiendum Imperatorem capiunt; dicunt, quid probandum ſit; Imperator, qui domi clauſus eſt, vera non novit: cogitur hoc tantùm ſcire, quod illi loquuntur. Facit Judices, quos non oportet; amovet à Republica, quos deberet obtinere. Quid multa? bonus, cautus, optimus venditur Imperator.* Hæc Diocletianus, ſinè dubio ejuſmodi Miniſtros expertus. Neſcio in Chriſtiana Religione tam ſceleſtum conſilium aliquando repertum eſſe; at reperiri potuiſſe non nego.

Multæ familiæ Regiæ in Regnis reperiuntur, ſed ſinè titulo ad Regnum.

Ad extremum exaruit. Non univerſim de *Przemyslæa* familia loquor (nam aliquot familiæ genus ſuum à *Przemyslo* deducere poſſunt) ſed de Regibus & de Regnatrice familia, ùt etiam dixi in Notis ad Tabulam ſecundam. Sic etiam in pluribus *Europæ* Regnis Regiæ Familiæ, imò & Imperatoriæ inveniuntur, quarum jam nulla in ſucceſſionibus Regum habetur ratio, quia ab immemorabili tempore deſcenſus ille & genus Regium petitur, & à Genealogiſtis probatur; unde nec ipſæ illuſtres familiæ in tam antiquo & obſoleto titulo quidquam ſibi repoſitum exiſtimant.

CAPUT XXXIV.

Regnum, vel potiùs Interregnum duorum Principum Rudolphi Auſtriaci, & Henrici Carinthi.

ANceps diu hæſi, utrúmne duos hoſce *Principes* Regibus annumerarem? *Rudolfo* obſtat armata, & juſto metu cincta Electio, reclamante non parvâ *Procerum* manu, & brevis unius anni vita; ſed utriq;, quòd nullâ coronatione præmiſsâ

Regnum

Regnum tenuerint; *Henrico* autem, vel ſi cætera adfuiſſent omnia, indignitas factorum, tum in Ordinum omnium conventu *Henrico VII. Imperatore* confirmante exauthoratio, & quòd ſe profeſſum *Bohemiæ* hoſtem fecerit, titulus Regius ab omnibus Scriptoribus abrogatur, nec Hagecius, nec Dubravius, nec Stransky, nec Cutenus, nec Sylvius, nec Crato, nec Paprocius, ſed neque Auſtriaci Scriptores inter indubios Reges eos collocant (nam coronati nunquam fuerunt) & qui eorum geſta commendant Inter-Reges, aut Principes dicere malunt; ego hanc quæſtionem meam facere nolo. Itaque occiſo ultimo *Przemyslææ* ſtirpis adoleſcente *Wenceslao Comitia* electioni Regiæ Pragam ipſo anno 1306. indicuntur: in duas partes *Proceres* diſceſsêre, alij *Rudolfum*, alij *Henricum* malebant; jámque in eo erat, ut poſterior primas auferret; quòd & Pragæ coràm adeſſet, & magno ambitu precum & promiſſorum Ordines teneret, quódque *Wenceslai II.* filiam natu majorem *Annam* nomine haberet in conjugio; ſed ecce omnia *caſúsne Deúſne*, an potiùs *Alberti I. Cæſaris* prudens celeritas, cui etiam DEUS favet, evertit, duplici exercitu diversâ *Bohemiæ* parte, hinc Pater per *Miſniam*, *Rudolfus* per *Moraviam* ad Pragam conſtiterunt, quo metu perterrefacti Ordines, fugiente *Henrico Regni* æmulo *Rudolfo* Regnum obtulerunt. Mox, *Elizabetham*, ſeu *Richſam Wenceslai* II. viduam juris ſui confirmandi cauſsâ, in conjugem accepit, ut omnes Proceres etiam eos, qui *Henrico* ſtudebant, aut metu & armis, aut quoquo modo ſibi adjungeret, cum exercitu *Bohemiam* omnem peragrare, & ad obſequium compellere, conſtituit. Primus petitus eſt *Bavorius de Strakonicz*, cujus Urbem id temporis munitiſſimam *Horazdiovicium* obſedit; in longum ducebatur obſidio, *Rex* juvenis luſibus, vino, ſed maximè anni fructibus, & quod diſertè adjicitur, *peponum eſui* intemperantiùs deditus, contracto alvi profluvio 1307. 3. Julij extingvitur. Si de futuris conjectura capi poteſt ex præſentibus, ùt erat violentè Regno impoſitus, violentè etiam regnaturum *Franciſcus* ejus temporis Scriptor auguratur: multas & graves injurias *Joanni Pragenſi Epiſcopo* intuliſſe; *Nobilitatem* opprimere cœpiſſe; odium gentis noſtræ diſſimulare non potuiſſe; *Eccleſiam Pragenſem* plurimis pretioſis cimelijs, & ſacris lipſanis armatis, & minacibus precibus adhibitis ſpoliâſſe. Nihil ferè illuſtriùs actum ab eo legimus, quàm quòd ſui memoriam anniverſariam magnis cenſibus in *Eccleſia Pragenſi* fundârit, in qua etiam conditus quieſcit. Famâ Regis mortui ſparsâ, celeritate maximâ (nè libertas Electionis, ùt nuper factum meminerant, potentiâ interciperetur) Ordines Bohemiæ ad domum *Primatis Regni Joannnis Præſulis* convolant, & poſt verborum digladiationes, ad cruenta certamina deſcen-

Bellum pro Corona Bohemiæ.

Rudolfi Regis Boh. geſta & mors.

ſcenſum eſt, occiſus *Tobias Bechinius*, ejúſque nepos, tum præcipuus *Civium Pragenſium Hilkmarus*, qui *Fridericum Rudolfi* mortui fratrem *Alberti I. Imperatoris* alterum filium imponere voluerunt. Prævaluit igitur *Henricus*, & in *Bohemiam* è *Carinthia* evocatus Pragam revertit. *Albertum Cæſarem* pro *Friderico* ſuo multa cum Suevis ſuis moventem, & totam *Germaniam* in auxilium pro imperio advocantem occidit nepos ex fratre *Joannes Dux Sveviæ* A. 1310. 1. Maij. Ità ſublato æmulo *Henricus*, cujus mores initio læta omnia *Bohemis* promittebant, ad ingenium reverſus omnia ſúsque déque vertere cœpit, & *Mercatoris* potiùs quàm *Regis* vitam agere cœpit: juſtitia & leges jacebant; *Cœnobia* armatis complebantur, *Clerici*, viduæ, Orphani ſpoliabantur; *Henricus* interea *Cuttnæ* ad monetam ſedebat, & pecuniam curribus in ſuam *Carinthiam* avehebat; Urbes velut devictas & captivas pecuniis innumerabilibus multabat; judicia nulla exercebat; hæc triennio pertulit *Bohemia*, donec tandem evigilarent Proceres, ac præcipuè *Joannes Epiſcopus Pragenſis*, & miſsâ legatione ad *Cæſarem Henricum*, ejus filium *Joannem* oblatâ priùs in Conjugem *Eliſabethâ* minima natu *Wenceslai II. Regis* filia, ſibi in *Regem* dari poſtularent, quod factum A. 1310. ùt in ſequentibus dicetur. Non poſſum omittere lepidos verſiculos rudis illius ſæculi, quibus calamitoſus *Bohemiæ* ſtatus ſub *Henrico* deſcribitur:

Miſer ſtatus Bohemiæ.

Terra Bohemorum fert pondera magna malorum,
Quæ non ſenſiſſet, Regem hunc ſi non habuiſſet:
Nam ſub eo plures rapiunt, homicidia fiunt,
Lis creſcit, pax decreſcit, jus omne tepeſcit;
In tota terra cùm pullulet undique gverra:
Quando regit malè Rex, errat grex, deficit & lex,
Inficit hos fæx, ingruit his nex, damna manent ſex:
Mors ſolet hunc rapere, reliquum captivat in ære,
Liber ſervire, Seges incipit ampla perire;
Pupillus flere, de ſponſo ſponſa dolere,
Et creſcunt plura, pleriſque gravamina dura.

NOTÆ in Caput XXXIV.

Genealogia Henrici Carinthiæ Principis.

Rudolfus & Henricus &c. Rudolfi, Alberti Imperatoris filij, *Genealogia* adducetur in ſequentibus, cùm ad Auſtriacos *Bohemiæ Reges* veniemus; *Henrici* verò quia ejus mentio non recurret, Genealogiam brevem adducere operæ pretium eſſe puto.

Tabula

Tabula Principum Carinthiæ.

Meinhardus Comes Tyrolis & Goriciæ ex veteri ſtirpe Ducum Meraniæ, Princeps Carinthiæ à Cæſare *Rudolfo* I. in Comitiis Norimbergenſibus creatus. ♆ *Agnes* Filia *Henrici* Ducis Auſtriæ.

Ludovicus Princ: Carinthiæ. His duobus Pater Carinthiam ceſſit, contentus Comitatu Tyrolis.

Otto Dux Carinthiæ.

Henricus Comes Tyrolis & Goriciæ, poſt fratres mortuos Prin: Carinth: electus Rex Bohemiæ, expulſus à Rege Joanne. obiit An. 1331. alij dicunt 1334. ♆ 1. *Anna* Filia *Wenceslai* II. obiit ſinè prole. 2. N. Duciſſa Brunſwicenſis.

Eliſabeth Alberti I Cæſaris *Rudolfi I* filij uxor, quæ e genuit 21. liberos ex quibus ſex filij, & quinq; filiæ ad ætatem maturam pervenêre.

Margaretha ob deformitatem oris *Maultaſſin* nominata, nupſit primò *Jonnni Henrico, Joannis Regis Bohemiæ* filio, quem poſtea à ſe expulit, & accepit ſecundum *Maritum Ludovium Marchionem Brandeburgicum, Ludovici IV. Cæſaris* & Bavariæ Ducis filium, cui genuit

Meinhardum Principem ſuperioris Bavariæ & Carinthiæ, Comitem Tyrolis, qui obiit ſinè prole.

Tertium maritum accepit *Rudolfum* IV. Ducem Auſtriæ, & Domui Auſtriacæ attulit *Carinthiam*, *Tyrolim*, & cætera, de quo poſtea.

Armata & metu cincta Regum Electio &c. Nemo libenter cogitur, & neceſſitatem ſibi inferri patitur; minimè omnium, qui libertatem habere ſe putant. Hâc nihil pretioſius, unde *aurea* dicitur. Illam eo tempore *Bohemi* habere ſe gloriabantur. Noxia tamen libertas eſt, quæ legitimos *Reges* oppugnat, ùt factum Patrum memoriâ vidimus; nunc verè cum *Auguſtino* poſſumus dicere: *felix neceſſitas, quæ ad meliora compellit*! quanquam ante tria ſæcula tunc excuſari poterant Ordines, quibus pridem *Fridericus I. & II. Cæſares*, ſi tota ſtirps Regia deficeret eligendi ſibi Regis poteſtatem fecerunt, quod etiam poſtea *aureâ Bulla* confirmavit *Carolus IV. Imperator*, quam *Bullam* recitavit *Goldaſtus*. *Albertus* certè *I. Imperator* hoc ipſum tacitè approbâſſe videtur, cùm filium *Rudolfum Bohemis* commendavit; injuſtus enim fuiſſet, imponendo filium, cùm adhuc tres *Wenceslai II. filiæ* viverent, & jus ad Regnum habere viderentur.

Neceſſitas ſæpe fit virtus.

Profeſſum Bohemiæ hoſtem &c. Pater, & hoſtis ſimul componi non poſſunt, Princeps autem pater eſt Populi; eo ipſo facto, quòd conſilia ad interitum Patriæ ſuſcepit Princeps, ſi id conſtet omnibus, Pater eſſe deſinit, aut ſaltèm ut deſinat, meretur; quod tamen Populus de Principe judicare nunquam debet.

Primas tulit, quòd Pragæ coràm adeſſet &c. Urget præſentia Turni ait *Virgilius* non vanè: incredibile eſt, quantùm commendationis adjiciat prudenti, & ſuarum rerum ſatagenti Principi! leviter movemur abſentibus. Ac ſinè dubio *Henricus* diſceſſiſſet ſuperior, niſi præſentia *Rudolfi Proceres* permoviſſet. Memini me legere in quodam ingenioſo & prudenti ſcripto *Joachimi Andreæ Comitis Sſlikÿ* (quod edidit,

Regna gratè & gratanter acceptanda.

& libris ſuis adjecit *Goldaſtus hæreditarium Bohemiæ Regnum* eſſe demonſtrans) refertur in eo, cùm quidam *Princeps Regnum Bohemiæ* ab Ordinibus abſens peteret, dixiſſe *Bohuslaum à Lobkovicz* magnum togâ & ſago inter *Proceres* Virum: *Regnum Bohemiæ* hoc ſaltèm mereri, ut qui id poſtularent, poſtulationem ſuam præſentes, & non abſentes proponerent.

Conſiliorum alæ prudentia, & celeritas. *Ariſt. l. 6. Eth. c. 7. & 9. Tacitus l. 4. Annal. Liv. l. 23.*

Prudens Alberti Cæſaris celeritas &c. Prudentia ſi celeritatem illi addideris, vix unquàm fine ſuo excidet; at plerumque fit, ut etiam feliciſſima conſilia dum differuntur, quodammodo expirent, & exitus lætos non habeant, unde *Ariſtoteles: citò agenda ſunt, quæ conſultaveris, tardè verò ac diu conſultabis*; quòd ſi bene conſultatum eſt, alas addet conſilio celeritas, rectéque dixit *Tacitus*: *ſubiti conſilijs, eventu felices*; contrà verò *Livius*: *nihil magni diſcriminis conſilijs tam inimicum quàm celeritas*; quæ conciliari facilè poſſunt, iſte enim de celeritate inconſulta, alij de prævisa, & perſpectis antè rerum momentis loquuntur.

Pepones aliquot Principes ſuſtulerunt. *In ſpeculo Domûs Auſtriacæ.* Ex parvis conjectura de maximis. *Seneca Ep. 7. c. 53.*

Anni fructibus intemperantiùs &c. Notat *Birken* multis Principibus peponum eſum fatalem fuiſſe, ùt in *Rudolfo* noſtro, in *Alberto Ladislai Regis* noſtri Patre, aliiſque maximis Imperatoribus probatur; exempla ſunt in propatulo.

Si de futuris conjectura capi poteſt &c. Multa ex moribus Principum de futuris fatìs probabiliter conjici poſſunt: *argumentum morum*, ait *Seneca*, *ex minimis quoque licet capere. Sæpe & inceſſus, & manus mota, & unum interdum reſponſum, & relatus ad caput digitus, & flexus oculorum*, multa in futurum oſtendit. Narrat alicubi *Quintilianus Areopagitas* damnâſſe puerum, qui avium oculos effodiebat, quaſi ſignum eſſet mentis malæ futuræ, ſi adoleviſſet. Vide, quæ ſuprà dixi de *Juliano Apoſtata.*

Timor in officio continet etiã Principes.

Sublato æmulo Henricus ad ingenium reverſus eſt &c. Timor etiam Principes in officio continet. Ratio in promtu eſt: cùm enim ſuam ſummam Beatitudinem in Principatu reponant, meritò per æmulos ſpoliari dignitate timent, maximè ſi Tyrannidis crimine infamentur. Crudeles enim facta ſua ipſi timent, & conſcientiam ipſam habent cauſſam timoris: non enim ſperare poſſunt amorem, qui mille odiorum cauſſas dederunt; præcipuè ſi videant quoſdam ob virtutem, aliáſque dotes à populo amari & æſtimari. O quot millia magnorum virorum hic timor ſuſtulit! quot viris maximis exitio fuit? *Nero* quàm diu *Britannicum* viventem timuit, tam diu laudatiſſimè & clementiſſimè rexit, ut meritò optimus *Imperator Trajanus* dicere ſolitus ſit: *procul diſtare cunctos Principes à primo quinquennio Neronis!* tanta ſpecimina bonæ gubernationis edebat! ſed, ùt ait *Lipſius* in Notis ad Senecam, *media & finis præcipitârunt.* Idem animadvertunt Scriptores politici in *Tiberio*, quoad *Druſus*, & *Germanicus* vixerunt.

Lipſius in l. 1. de Clement. Senecæ c. 1.

Mercatoria vita dedecet Principem.

Henricus Civitates multabat &c. Mercatoria prorſus fuit hujus Principis vita, quæ vivendi ratio ſummè Principis honeſtati repugnat; diſputant Politici: *an aliqua natio Imperio gerendo inepta habenda ſit?* mihi nullam nominare opus eſt, quanquam apud eos nominatæ inveniantur; dicere tamen ſatìs eſt: eos exiſtimare, qui *Mercaturam* fecerunt pro inutilibus, & minimè ad præfecturas gerendas idoneis haberi, præcipuè ubi colligendæ & intervertendæ pecuniæ publicæ datur occaſio. Fiſcum illi augent, ſed ſui non obliviſcuntur; *lucri bonus odor* illos afflat ubique; ejuſmodi turpibus lucris, & deprædationibus populi inhiabat *Princeps Henricus*, & Regium fiſcum impingvabat, cum odio apud *Cives*, infamiæ verò nota apud alienos. Sapienter itaque *Plinius* in illo celebri *Panegyrico* ad *Trajanum* pronuntiavit: *mala cauſſa fiſci nunquam eſt, niſi ſub bono Principe.* Contrarium ſinè dubio ſub malo Principe fieri conſectarium eſt.

TABU-

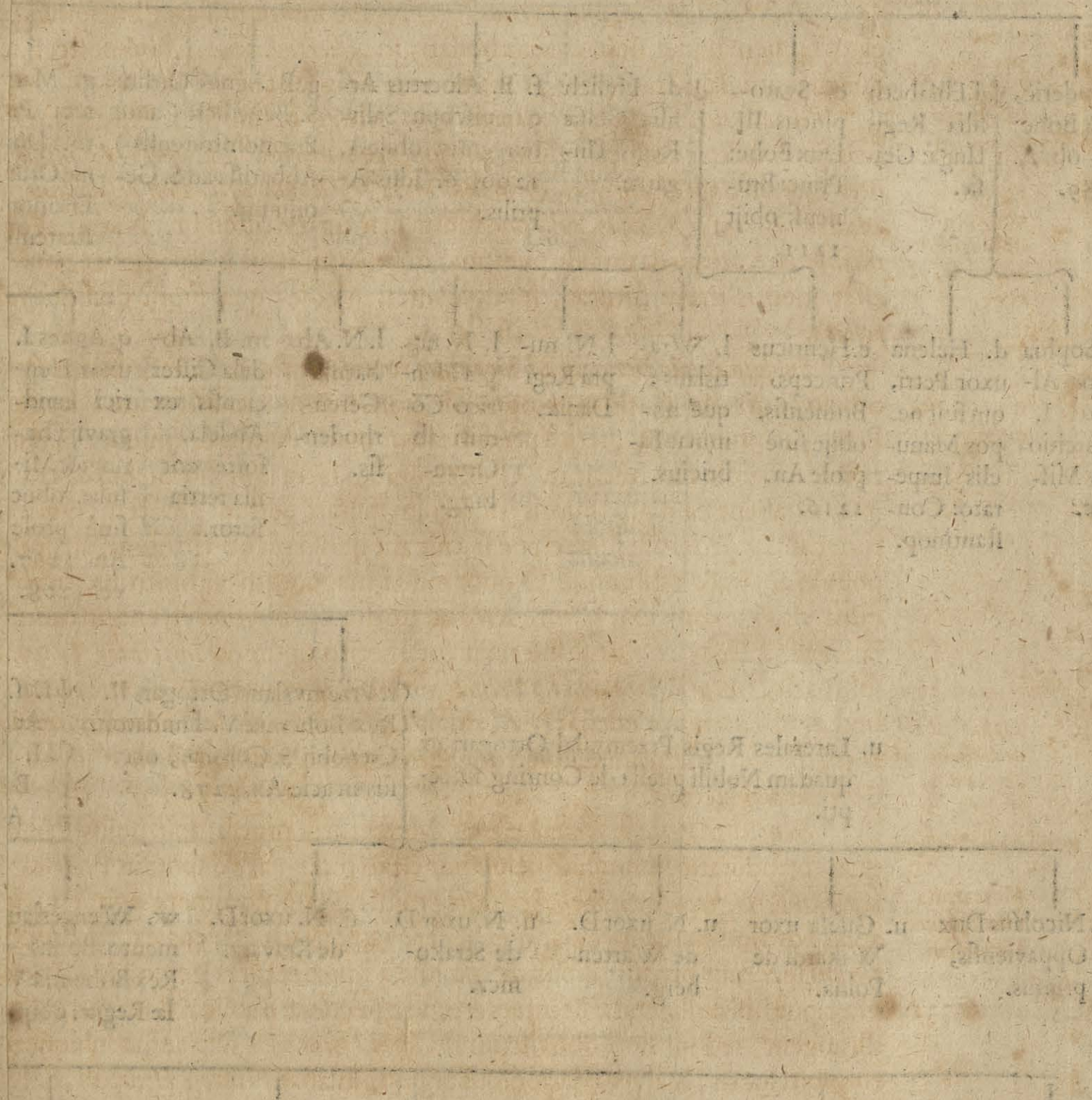

TABULA V. & ultima Genealogica Ducum & Regum Bohemiæ ex ſtirpe Przemyslæa, à Wladislao II. Rege uſque ad Wenceslaum III. ſuæ ſtirpis ultimum; priores Duces & Reges in Tabulis quatuor ſuprà attuli.

a. Wladislaus II. Princeps Bohemiæ XXXI. poſtea Rex Bohemiæ II. obijt animi mœrore in Luſatia An. 1174. 17. Januarij, primùm in Cœnobio Anſen tumulatus, poſtmodum in Strahow devectus, quod Cœnobium fundavit.

ψ I. a. Gertrudis filia S. Leopoldi Marchionis Auſtriæ. obijt An. Ch. 1151. aliqui eam faciunt Matrem Ottogari I. Reg: vide Tab: Geneal:
II. b. Judith filia Ludovici III. Landgravij Thuringiæ.

c. Frideric, Dux Bohe: 33. ob: A. 1189.

ψ d. Eliſabeth filia Regis Unga: Geiſæ.

e. Svatoplucus III. Dux Bohe: Princ: Brunenſ: obijt 1211.

ψ d. Hulich filia Geiſæ Regis Ungariæ.

f. B. Albertus Archiepiſcopus Salisburgenſis. obijt A. 1200. 6. Idus Aprilis.

g. B. Agnes Ordin: S. Benedicti (antè Præmonſtratenſis) Abbatiſſa ad S. Georgium.

g. Margareta Prioriſſa Doxanæ Ordinis Præmonſtratenſis.

h. Præmyslaus Ottogarus I. Rex Boh: III. fundat Cœnobiũ S. Jacobi & S. Clementis Pragæ. obijt 1230.

ψ I. h. Adela vel Abda ob: 1211.
II. h. Conſtantia filia Belæ, Regis Ungariæ, obijt 1242.

i. Ludmilla uxor Alberti de Bogẽ, pòſt Ludovici Bavar: Ducis.

k. Wladisla, III. March: Morav: 5. menſib, Dux Boh: 35. ob. A. 1222. Fund. Cœnob: Welehrad.

ψ N.

a. Helena quã adducit Weleslavin, vide Notas.

a. S. Euphraſia, v. Not.

a. S. Angela Carmelitana, fortaſſe eadem eſt cum Helena.

d. Sophia uxor Alberti I. Marchionis Miſniæ.

d. Helena uxor Petri, qui fuit nepos Manuelis Imperato: Conſtantinop.

e. Henricus Princeps Brunenſis. obijt ſinè prole An. 1216.

l. Wratislaus, quẽ nominat Fabricius.

l. N. nupta Regi Daniæ.

l. N. nupta Henrico Comiti ab Ortenburg.

l. N. Abbatiſſa Gerenrhodenſis.

m. B. Abdela Ciſtercienſis ex Abdela. fortè erit illa tertia ſoror.

q. Agnes I. uxor Henrici Landgravij Thuring: & Miſniæ. obijt ſinè prole An. 1267. vel 1268.

q. Margareta virgo ob: 1277.

m. S. Agnes II. Ord: S. Franciſci, fundat Cœnobium S. Franciſci Pragæ. ob: 1281.

Agnes III. quæ obijt ante Ann: 1247.

m. Bozislava uxor Ulrici Principis Carinthiæ, Fundatrix in Styria.

m. Anna uxor Henrici Probi Sileſiæ Ducis Matrona Sanctiſſima. ob: 1265. fundavit S. Eliſabetham Wratislaviæ. item Hoſpitale ad S. Mathiam.

n. Wenceslaus I. Rex Boh: Fundator Cruciger: cum rubea ſtella. obijt A. 1253.

ψ o. Cunegundis, Philippi Cæſaris filia. obijt Anno 1248.

p. Przemyslaus Princ: Olomuc: & Oppav. obijt ſinè prole An. 1235.

k. Wladislaus Marchio Moraviæ. obijt ſinè prole 1224.

u. Laterales Regis Przemyslai Ottogari ex quadam Nobili puella de Conring ſuſcepti.

r. Przemyslaus Ottogar, II. Rex Bohemiæ V. Fundator Cœnobij S. Coronæ, occiſus in acie An. 1278.

ψ I. ſ. Margareta filia Ducis Auſtriæ ſterilis ob ætat.
II. ſ. Cunegunda Roſislai Bulgariæ Ducis filia. obijt An. 1285.

t. Wladislaus Dux Auſtriæ & Poloniæ, obijt ſinè prole An. 1247. 16. Jan.

ψ Gertrudis Friderici vel Henrici Auſtriaci filia.

Beatrix ſeu Bozena uxor Ottonis Marchionis Brandeburgici.

u. Nicolaus Dux Oppavienſis, primus.

u. Giſela uxor Wikardi de Polna.

u. N. uxor D. de Wartenberg.

u. N. uxor D. de Strakonicz.

û. N. uxor D. de Kravarz.

w. Wenceslaus II. cognomento Bonus vel Sanctus, Rex Bohemiæ VI. Fund: Aulæ Regiæ. obijt 1305. *

ψ I. x. Judith filia Rudolfi I. Imperat. ob. 1297.
II. x. Richſa ſeu Eliſabeth fil: Przemyslai Regis Poloniæ, fundavit Cœnobium Reginæ Brunæ. obijt 1335.

y. Agnes uxor Rudolfi Duc: Sveviæ. ob: 1296. ſepulta apud S. Agnetẽ, converſa Monialis.

z. B. Kunhuta primùm Ordinis S. Claræ, pòſt Abbatiſſa S. Georgij in Arce Pragenſi Ord: S. Benedicti. obijt 1321.

aa. Przemyslaus Ottogarus, obijt infans A. 1287. jacet apud S. Clementem ad pontem.

bb. Wenceslaus III. Rex Bohe: VII. ultimus Przemyslææ ſtirpis, occiſus A. 1306. Olomucij.

ψ cc. deſponſata Viola ſeu Eliſabeth, Duciſſa Teſſinenſis, poſtea nupſit Dn. Petro de Roſis. obijt 1317.

dd. Anna ψ Henrici Princ: Carinthiæ, qui malè gubernavit Bohem: obijt ſinè prole.

dd. Margareta Boleslai Princ: Lignicenſis uxor. obijt 1322. fundavit Cœn: Hradecij.

ff. *Eliſabeth Regina Bohe. ψ Joannis Luxemburg. Regis Boh. de quo in Tabula Luxemburg.*

dd. Agnes deſponſata Adolfi Cæſaris filio. obiêre uterq; ante legitimam ætatem.

dd. Judith Virgo, obijt ante nuptias.

ee. Agnes II. ex Richſa uxor Hẽrici Ducis Jaurovienſis.

* Filius naturalis & Lateralis Wenceslai II. Joannes Wolek Præpoſitus Wiſſehradenſis, & Epiſcopus Olomucenſis. obijt An. 1351. fundavit Cœnobium Puſtomierzicenſe.

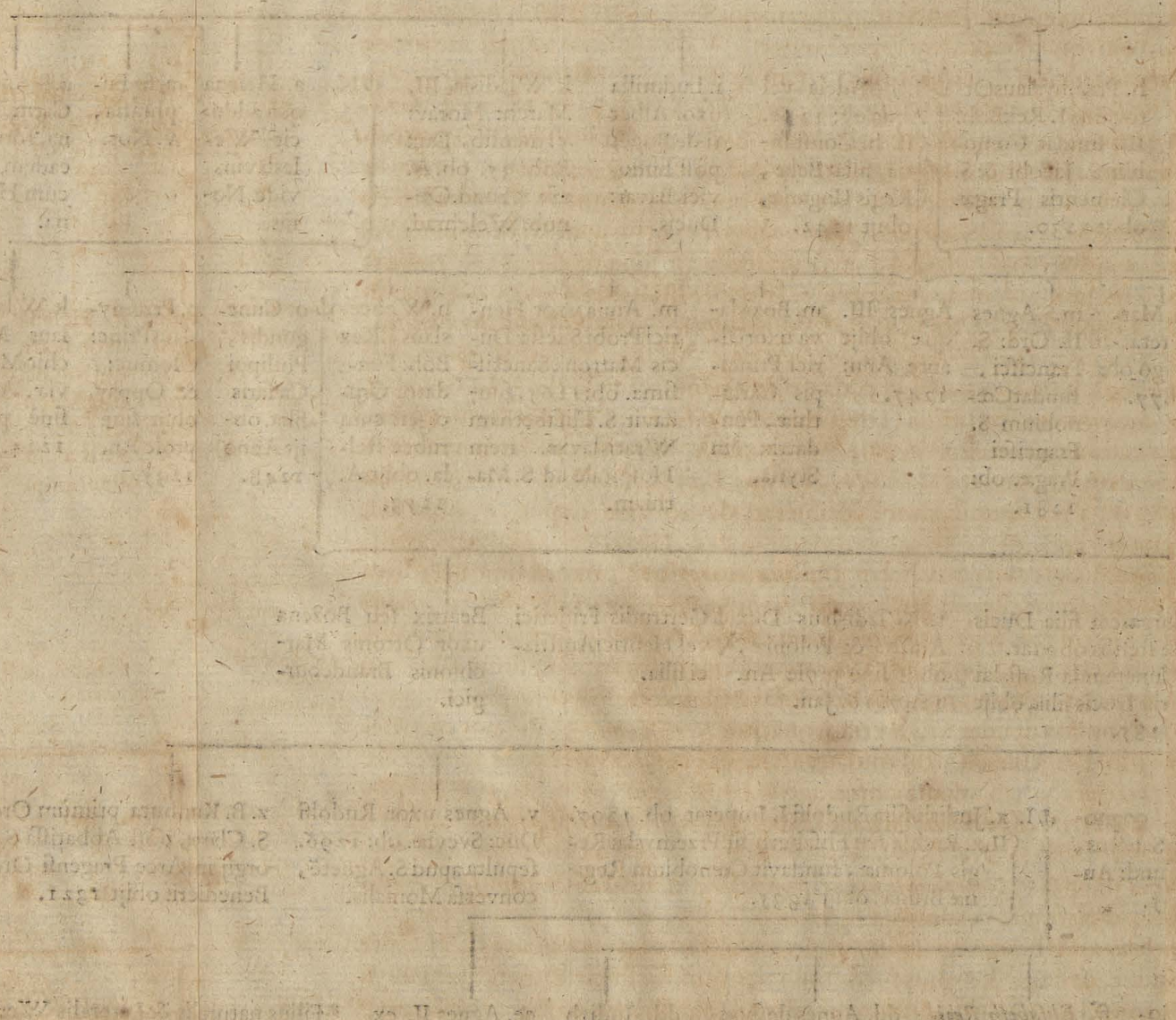

Notæ Hiſtoricæ in Tabulam V. Genealogicam.

a. *Wladislaus* II. de quo plura Capite XXVI.

a. *Gertrudis S. Leopoldi Marchionis Auſtriæ* filia ex *Agnete Henrici IV.* filia. Genuit plures filias, quarum nomina præter *Agnetem*, *Margaretham & Ludmillam* in Scriptoribus non ſatis certa ſunt. In *Parthenone S. Georgij* in Sacello *S. Annæ* compoſita eſt *Virgo Regia* jam nubilis paſsis capillis exciſa ex ſaxo, cujus nomen omni conatu legere non potui; id modò, *Wladislai Regis* eſſe filiam literæ marginales in ſaxo loquuntur. *Helenam* alteram ei tribuit filiam *Weleslavinus*, ac fortaſsè hæc illa eſt *Angela* dicta, quam in *Palæſtina Carmelitanum* habitum induiſſe, magni omninò & non aſpernandi Scriptores (*Delrio, Poſſevinus*, & alij, qui etiam ejus opera recenſent) tradiderunt. Vide Diſſertationem meam de *B. Angela Carmelitana Regis Bohemiæ* filia, quam ſcripſi rogatu Reverendiſſimi *Domini Caroli à S. Tereſia Slavatæ ſui SS. Ordinis Generalis.* Crediderim etiam *S. Eccleſiam*, quæ in Hiſpania colitur, & Regis *Bohemiæ* filia à maximis *Hiſpaniæ* Scriptoribus fuiſſe aſſeritur, non procul hinc abeſſe, etſi ultra conjecturam nihil potentius adferre poſſim. Etſi autem Pragæ in Cœnobio obiiſſe ſcribatur *B. Angela* cùm eo tempore nullum *Pragæ Cœnobium Carmelitanum* fuerit, potuit apud *S. Georgium*, vel in alio *Parthenone Sacro* tumulari. Porrò *Gertrudis* virgineum *Cœnobium Doxanæ* fundavit, ibidémque eſt ſepulta. An. 1151. 5. Auguſti, ùt habet *Mortuarium* manuſcriptum Doxanenſe, his verbis: *Obiit piæ recordationis Gertrudis Fundatrix noſtra, quæ primitias Ordinis noſtri in terram hanc introduxit.*

De S. Angela Carmelitana filia Regis Bohemiæ

b. *Judith Wladislai* ſecunda conjux (aliis etiam dicta *Cæcilia*) *Ludovici III. Landgravij Thuringiæ & Haſſiæ* filia, cujus mater fuit *Hedvigis Cæſaris Lotharij* filia, quam An. 1153. duxit; pontem Pragenſem extruxit. A. 1171. qui poſtea corruit.

c. *Fridericus* primogenitus *Wladislai, Bohemiæ Dux* XXXIII. à *Cæſare Friderico* dejicitur, ſed An. 1176. Principatum recuperat, de eo vide Caput 27. obiit An. 1189. vel, ùt alij 1190.

d. *Eliſabeth* Regis *Geiſæ* filia, ſoror *Hulichæ Svatopluci* II. uxoris unicam filiam ei tribuit *Weleslavinus Helenam*; at *Fabricius* etiam *Sophiam*, quæ nupta fuerit *Alberto I.* filio *Ottonis Marchionis*, & genuit *Chriſtinam Hermanni Comitis Lodeburgij* uxorem. Apparet (quod etiam ſæpe monui) *Genealogias* Principum, & Regum noſtrorum ho tempore non eſſe omnibus numeris abſolutas, multáque in ijs filiorum, ſed præcipuè filiarum nomina deſiderari, ùt etiam queritur *Weleslavinus.* Videat, oro, Lector, quæ in Lib. IV. Miſcell: attulimus, ex memoriis *Parthenonis Doxanenſis*, & quæ de tribus *Agnetibus* ibidem diſputavimus.

Fabricius l. 5 Orig. Sax.

Genealogia Bohemiæ perturbata.

d. *Sophia Alberti I. Marchionis Miſniæ* Uxor. Ità *Fabricius* in *Miſnicis.* Jam antè de illa egi.

d. *Helena* uxor *Petri Nepotis Manuelis Imperatoris Conſtantinopolitani*, ùt *Hagecius* & *Dubravius* narrant. Vide, quæ ſuprà dixi.

e. *Svatoplucus* III. *Princeps Bohemiæ.* Ingenuè fateor *Svatoplucum* II. invenire me non potuiſſe, & cujus ille filius fuerit nullibi inveniſſe, quem tamen apud *Peſſinam* nominatum invenio, qui addit eum obiiſſe An. 1211. & fuiſſe *Principem Brunenſem*, & ex conjuge ſua *Hulicha* reliquiſſe *Henricum Principem Brunenſem*, qui obiit A. 1216. ſinè prole. At *Weleslavinus* ait *Svatoplucum* III. *Bohemiâ* expulſum, obiiſſe in *Bavaria* in exilio apud *B. Albertum* fratrem ſuum.

f. *B. Albertus Archiepiſcopus Salisburgenſis, & Præpoſitus Mielnicenſis in Bohemia*;

cujus vitam Lib. IV. Miscellaneorum descripsi. Obiit 1200. 6. Idus Aprilis.

g. B. *Agnes Benedictina*, antè *Præmonstratensis Doxanæ*, vide Lib. IV. Miscellaneorum.

g. *Margareta Priorissa Doxanæ Ordinis Præmonstratensis*, de qua etiam Lib. IV. Fuit III. numero Priorissa, ùt indicant ejusdem Cœnobij vetustissimæ memoriæ scriptæ. An. 1370.

De Adela vel Abdela Ottogari uxore.

h. *Przemyslaus Ottogarus I. Rex Bohemiæ* III. de eo egimus Capite XXIX. fundavit *Cœnobium Sancti Jacobi FF. Minoribus*, & *Sancti Clementis* pro *Prædicatoribus*. Pragæ obiit *Ottogarus* A. 1230. cum prima conjuge *Abdela Ottonis divitis Marchionis Misniæ* filia, divortium fecit *Innocentio* III. *Papâ* probante, non ob illius sterilitatem, ùt habet *Dubravius*, sed vel ob cognationem, ùt tradunt Cellenses memoriæ, vel ob odium fratris *Diterici*, ùt putat *Weleslavinus*: seu quod memoriæ Budvicenses referunt, quòd antequam nuberet, castitatis voto sese obstrinxisse diceretur, quod etiam habet *Dlugossius*, licèt perperam nepoti id tribuat, quod Avo conveniebat. Obiit *Adela* vel *Abdela* in *Cœnobio Wasserburgensi ad Albim* An. 1211. de ejus filiis ex *Fabricio* dicam postea. Secunda conjux ei fuit *Constantia Belæ* III. Ungariæ Regis filia, *Andreæ* Regis soror, quæ obiit A. 1242. de hac *Mortuarium Doxanense* manuscriptum 3. Decemb. obiit inclytæ memoriæ *Constantia Regina Bohemiæ, Fundatrix Cœnobij Portæ cœli in Austria. Weleslavinus* ponit 13. Decem.

In histor. Pol.

Adelzr. p. 1. Annal. Boic. l. 23. n. 12. & n. 19.

i. *Ludmilla* uxor *Alberti Comitis de Bogen*, ùt ex Boicis Scriptoribus affirmat *Adelzreiter*, eique genuit *Leopoldum*, *Albertum*, & *Bertholdum*, & viduam accepit *Ludovicus Bavariæ Dux*, ex eâque genuit *Ottonem* hæredem, cujus ortus magna attulit Bavariæ emolumenta. Ingenium hujus Matronæ mirificè laudat, & exemplo mirabili comprobat idem Scriptor.

k. *Wladislaus* III. *Marchio Moraviæ* acceptâ Moraviâ dignitatem Regiam fratri cessit, charissimus subditis Moravis. Fundavit *Cœnobium Welehradense*, de conjuge ejus nihil constat. Obiit An. 1222. relicto filio *Wladislao*, qui obiit sinè prole Anno 1224.

Fabric. l. 5. Orig. Sax. in Ottone divite

l. *Wratislaus*, & tres sorores. *Fabricius* acuratissimus Scriptor tradidit *Przemyslaum Ottogarum I. ex Adela* prima conjuge genuisse *Wratislaum* (de quo in historiis nostris, utì & de ejus tribus sororibus altissimè filetur) item tres filias, quarum una nupta fuerit *Regi Daniæ*, altera *Henrico Comiti Ortenburgio*, tertia *Abbatissa* seu *Antistita Gerenrhodensis*, quæ inter *Divas* ibidem fuerit numerata.

m. *Abdela* ex *Abdela* genita fuit, licet alij ex *Constantia* genitam ponant.

m. *Bozislava* uxor *Ulrici Carinthiæ Principis*, quæ genuit *Ulricum* II. isque postea *Carinthiam*, *Styriam*, & *Portum Naonis* vendidit *Przemyslao Ottogaro* II. *Regi*.

m. *Anna Henrici Probi* uxor, quæ ei genuit *Wladislaum Archiepiscopum Salisburgensem*, & *Henricum*, & *Boleslaum* filios, obiit 1265.

m. *S. Agnes Virgo*. Ejus vitam scripsi in Lib. IV. Miscell.

n. *Wenceslaus* I. *Rex Bohemiæ* IV. vide Caput XXX. regnare cœpit An. 1228. vivente adhuc patre coronatus cum *Cunegunde* uxore sua. *Bellicosus Princeps Austriam* incipiendo à *Cremsio* usque in *Ungariam* perpopulatus, *Fridericum Austriacum* fugavit; *Tartaros Moraviâ* expulit, filium *Przemyslaum Ottogarum* II. contumacem domuit, & captivum clausit. Obiit 1253. in Octobri, apud S. *Franciscum* (quod *Virgineum Cœnobium*, utì etiam *Crucigerorum* ad pontem cum *Hospitali* cum sorore sua sanctissima *Agnete* fundaverat) humatus.

o. *Cunegundis Philippi Cæsaris* filia. Alij imperitè vocant eam *Hildam*, filiam *Theodorici Comitis de Wettin*. obiit 1248.

p. *Przemyslaus Princeps Olomucensis & Oppaviensis*, natus ex *Constantia* A. 1208. ad-

adhæsit *Friderico Duci Austriæ* adversùs fratrem. Rejectus in *Ungariam, Regis Belæ* IV. interventu fratri conciliatus obiit A. 1235. sinè prole.

q. *Agnes Przemyslai Ottogari* I. filia, *Wenceslai I. Regis* soror, hanc ego I. *Agnetem* suspicor fuisse, quæ à *Fabricio* ponitur conjux *Henrici Landgravij Thuringiæ, & Marchionis Misniæ*, quæ obiit sinè prole A. 1267. ùt *Fabricius* Lib. 6. Originum Saxon. citans pro se *Siffridum Misnensem Presbyterum*, & *Annales Thuringiæ*.

q. Habuit idem *Ottogarus* filiam *Margaretham*, sed ex quo conjugio ignoratur; id apertè testatur lapis sepulchralis in *Ecclesia Monialium S. Agnetis* ante altare majus, in quo incisa leguntur hæc verba paucula: *Margarita filia Ottogari Bohemiæ Regis An. Dom. 1277. 9. Calend. Septemb.* item habuit tres filias ejusdem nominis *Agnetes* (ùt probavi Lib. IV. Miscell. in Bohemia sancta) de S. *Agnete Virgine* ad S. *Claram* nemo dubitat; habuit etiam Agnetem, quam accepit in uxorem *Henricus I. Saxoniæ Dux*, quæ obiit 1268. ùt habet Fabricius. Et tertiam Agnetem, quæ obiit ante annum 1247. ùt ex publicis Tabulis idem ostendit. 23. *Augusti.* *Fabr. L. 2. in Misnicis Supplem. Chron.*

r. *Przemyslaus Ottogarus* II. *Bohemiæ Rex V.* regnare cœpit 1253. *Prutenos* idololatras cruce assumtâ ad *Christum* armis convertit, ibíque multas Urbes condidit, & *Prussiam Crucigeris Prutenis* donavit, *Bavariam* vastavit; *Egram Duci Bavaro* eripuit; *Belam IV. Vngariæ Regem* ad *Moravam* flumen superavit; *Posonium* cepit; malo consilio *Imperium Romanum* oblatum rejecit; *Cœnobium S. Coronæ* fundavit, item Ossecense. Proditione suorum, ac præcipuè *Milotæ de Diedicz* Rosensis adversùs *Rudolfum* I. fortissimè pugnans cecidit. A. 1278.

s. Uxor I. *Przemyslai Margareta Friderici* ultimi, *Austriæ Ducis* soror; cùm nupsit provectæ ætatis fuit, & vidua *Henrici* VI. Regis Romanorum, ùt habet *Bappenheim*, virilis animi mulier, de qua narrat *Silvius*: quod cùm ei svaderent Amici, ut vel *Bavarum*, vel *Vngarum* (qui duo, postquam virilis *Austriæ Ducum* proles defecisset, Provinciam miserè vastabant) virum acciperet, qui alterius injurias propulsaret, responderit: *Non faciam, neque ulli hosti nubam, sed tertium potiùs vocabo, qui meo conjugio ditatus, Bavaris & Vngaris vicem reddet*; quod abundè præstitit *Ottogarus*; eam tamen utpote senectute sterilem *Ottogarus* repudiavit, dissolvente matrimonium *Legato Apostolico, & Archiepiscopo Moguntino*; sed repudiatæ non restituit Austriam, postea superinduxit *Cunegundem Bulgaram Rosislai Ducis* filiam, *Belæ Regis Vngariæ* neptem, cujus proles vide in Tabula Genealogica. Hæc post maritum occisum *Zavissij Rosensis* amore capta, filium ei genuit *Joannem Melitensium in Bohemia Priorem*; sed apertissimè docet *Eberhardus*, duos filios ex ea genuisse *Zavissium*, quos è Bohemia *Rex Wenceslaus* filius ejecerit. Obiit *Cunegundis* A. 1285. sepulta in Cœnobio S. Francisci. Margaretæ Austriacæ magnanimitas. *Bappenh. in Chronico Australi.* *M. S. Cuttnense.* *Eberhard. in Annal.*

t. *Wladislaus Przemyslai* Regis frater, primùm Dux Austriæ, pòst etiam Poloniæ mirabili morte, cùm satìs irreligiosè de rebus divinis, quas non intelligebat, loqueretur; muscâ os ejus subeunte, & suffocante sublatus A. 1247. de ejus conjuge Gertrude vide Pessinam Lib. 3. c. 6. quæ mortuo Wladislao duxit Hermannum Marchionem Badensem, unde Fridericus natus, Neapoli cum Conradino capite plexus A. 1269.

t. *Beatrix* uxor *Ottonis Marchionis Brandeburgici*, filium reliquit itidem Ottonem, qui in Prussia militavit cum Ottogaro, & filiam, quam Przemyslaus velut neptem suam Stephano Regi Ungariæ dedit in conjugem. A. 1264. *Stero* ait eam datam Belæ juniori Regi Ungariæ.

u. Habuit *Przemyslaus Rex* illegitimas proles, quinque susceptas ex Austriaca puella, stirpe Dominorum de *Conring*, cùm enim *Przemyslaus Margaretæ* conjugi sterilitatem, illa vicissim marito impotentiam objectaret, ad certamen ventum est Ottogari Regis proles illegitimæ.

Rege Sponſione certante, ſi ſibi puellam ex *Gynecæo* traderet, ſe quotannis prolem ex ea ſuſcepturum; permiſit Margareta, & has Przemyslaus proles ex ea ſuſcepit. *Nicolaus Dux Oppavienſis I.* nam pater *Oppavienſem Regionem à Moravia* tum primùm diviſam cum titulo Ducis ei contulit; qui poſtea Wenceslao Rege fratre cogente Ducatum illum Coronæ Bohemiæ in perpetuum ſubjecit. *Giſela Wikardi de Polna* uxor apud Weleslavinum à prudentia & conſiliorum promptitudine ſupra modum commendatur. Aliarum trium, quas deſponſavit *Wartenbergico*, *Strakonicio*, *Kravarzio* Proceribus nomina invenire non potui. Notandum: omnibus hiſce ſuis ſpuriis Nicolao, & filiabus Ottogarum impetrâſſe Jura natalium ab Alexandro Pontifice, ùt ex Alexandri Papæ literis Raynaldus oſtendit.

In Annal. Eccl. ad An. 1260.

w. *Wenceslaus II. Ottogari* filius *Ottonis Brandeburgici* tutelæ commiſſus, etiam captivitatem à Tutore pertulit. Rex coronatus cùm prudentiſſimè ſe gereret, etiam Poloniæ Regnum adeptus eſt, ibíque coronatus, multa caſtra & Urbes vel condidit, vel munivit. Vide Caput 32. Ungariæ Coronam in filium tranſtulit, at Procerum fluxâ fide cognitâ filium domum recepit. *Albertum Auſtriacum Cæſarem* iniqua poſtulantem Bohemiâ ejecit. Fuit Rex vitæ prorſus ſanctæ, ſepultus eſt in Aula Regia A. 1305. quod Cœnobium ampliſſimè fundavit. Mirum eſt, quod de eo tradit *Beneſſius Canonicus Pragenſis nunquam didiciſſe literas, & ignoráſſe ſcripturas.*

Beneſ. lib. 1. Chron.

x. *Judith Wenceslai* II. uxor, *Rudolfi I. Imperatoris* filia, quæ poſt mariti Regis, & ſuam coronationem paucis diebus deceſſit, A. 1297. relictis ſex vivis prolibus, ùt vides in Tabula. Altera conjux *Richſa*, de qua *Siffridus: Wenceslaus*, ait *duxit filiam Regis de Kaliſs, ſibíque Regnum Kaliſs, & Regnum Crocoviæ ſubjugavit;* eodem modo loquitur Beneſſius vocans Eliſabeth, ſea Richſam Regis Kaliſſienſis filiam. Fuit filia Przemyslai Regis Poloniæ, fundavit Monaſterium Monialium Regium Brunæ, genuit marito unicam filiam Agnetem. Secundò nupſit Rudolfo Auſtriaco Regi Bohemiæ, & vidua diu fuit ſuperſtes, appellata *Regina Hradecenſis*, quòd ibi continenter habitârit. Conſtruxit eadem Eliſabeth duorum Regum relicta vidua in ſacrario Eccleſiæ Pragenſis (ubi maritus Rudolfus conditus eſt) altare perelegans, & Regiis opibus ditavit. Obiit A. 1335. Brunam devecta ad Parthenonem, quem opulentiſſimè fundavit.

Siffrid. l. 1. Epit.

Beneſ. l. 1. Chron.

y. *Agnes Wenceslai* II. ſoror, *Rudolfo* II. *Duci Sueviæ* filio *Rudolfi I. Cæſaris* nupta; conjux ejus Rudolfus Pragæ obiit, & tumulatus eſt An. 1290. quæ genuit ei Joannem Ducem Sueviæ, qui Patruum ſuum Cæſarem Albertum I. nefariè occidit. Fuit mulier cordata, & dominationis avida, obiit A. 1296. 17. Maij, jacet ad Salvatorem Pragæ in Parthenone S. Claræ, utpotè ſoror ejuſdem inſtituti, à quatuor Epiſcopis ad tumulum deportata. ità locus ſepulchri.

z. B. *Kunhuta* vel *Cunegundis* cum quatuordecim Virginibus ſummo genere natis ingreſſa eſt Monaſterium S. Claræ, dictum aliàs S. Franciſci, vel S. Salvatoris A. 1278. poſt annos duodecim fratre ſinè dubio Authore, translata ad S. Georgium Cœnobio præficitur, vixit ſanctiſſimè, vide Lib. IV. Miſcell. obiit An. 1231. ùt habet Beneſſius.

Idem l. 2.

a a. *Przemyslaus Ottogarus Wenceslai II. Regis* filius primogenitus natus eſt An. 1287. anno nondum expleto die S. Eliſabeth mortuus. Weleslavinus putat eum ad S. Vitum ſepultum, alij ad S. Agnetem, ego ſuperiore anno dum lapides ſepulchrales apud S. Clementem perluſtro, remotis templi ſedibus ad murum meridionalem inveni lapidem, qui apertè teſtatur Przemyslaum Ottogarum Wenceslai II. Regis filium infantem ibi jacere.

b b. *Wenceslaus* III. *Rex Bohemiæ* VII. ex Przemyslæa gente ultimus 19. ætatis anno ineunte Patri ſucceſſit. Triennio Rex Ungariæ fuit, ſed Regno renunciavit; dum

dum adversùs *Loktekum* in Poloniam tendit, tribus vulneribus Olomucij confossus est An. 1306. defecit in eo stirps Regia Przemyslæa, quæ Bohemiam laudatissimè rexit, ipsa etiam ex Bohemia. Dissolutissimis moribus juvenem hunc Regium fuisse, habent eorum temporum Sctiptores: Franciscus & Benesius. Jacuit sepultus Olomucij longo tempore. Elisabeth soror eum ad sepulchra Regum in Aulam Regiam devexit A. 1326.

c c. *Viola* desponsata *Wenceslao* III. *Meczislai* vel *Mezkonis Tiessinensis Ducis* filia, quam duxit 1305. postea nupsit *Domino Petro à Rosis*, & obiit 1317.

d d. *Anna* uxor *Henrici Principis Carinthiæ*, senior fuit sorore suâ Elisabetha, utì & Margaretâ. obiit absque liberis.

d d. *Margareta* uxor *Boleslai Lignicensis Principis*. obiit *Regino Hradecij* in puerperio A. 1322. duos filios suo conjugi Bolkoni Duci Lignicensi genuit, Wenceslaum, & Ludovicum, sepulta in Aula Regia. *Benes. l. 1. Chron.*

d d. *Agnes* eodem partu cum Wenceslao III. genita est, sed ante nuptias extincta, ùt dixi. *Idem ibidem.*

d d. *Judith* A. 1297. sex hebdomadis post Judithæ novercæ mortem & ipsa decessit; vocatur etiam *Guta*. Desponsa fuit *Gentili Vrsino Romano*, quas nuptias conciliavit Alexius quidam, Wenceslai II. Regis Sacellanus, qui postea Romæ à proprio servo dicitur interfectus. Porrò Judith jacet sepulta in Ecclesia S. Agnetis ante altare majus, cum hac simplici inscriptione: *Guta* filia Wenceslai VI. Regis Bohemiæ.

e e. *Agnes* II. *Richsa* quò devenerit diu quæsivi; inveni tandem in Benessio eam copulatam Henrico Duci Jaurovienst.

* *Joannes Wolek* (de quo multa in Epitome nostra) fuit *Præpositus Wissehradensis*, postea *Episcopus Olomucensis*. A. 1333. Fundavit Virgineum Cœnobium in *Pustomirz*, cujus Cœnobij Archivum indicibus comprehensum, quod miro modo in manus meas devenit, alio in loco recitabo. *Paprocius* in hoc Cœnobium Virgines S. Dominici primùm inductas esse scripsit, quæ postea permissu sedis Apostolicæ Cistercienst institutum sint amplexæ. Multa hunc Joannem à Rege Joanne pati contigit, quæ Benessius & Fabricius retulerunt, sicut etiam in Misniam Regis iram timens profugere coactus sit; receptus est in gratiam innocentiâ viri compertâ summéque amatus à Rege, & intimus ejus consiliis cum titulo fuit. Præter *Pustomiriense* (quod Benessius ait esse Ordinis S. Benedicti) idem tradit fundâsse aliud Cœnobium Virginibus Benedictinis Pragæ, dictum ad Misericordias Domini, sed Archivum ejus Cœnobij, quod inter manus meas fuit, Fundatorem habet alium, scilicet: *Franciscum Rokiczanerum*. obiit Wolek An. 1351. 5. Julij, sepultus *Pustomiry*. Cœnobium in Pustomitz *Benes. L. 2. ad A. 1322. Fabric. in Misnicis.*

ff. Hac igitur vetustissimâ, & subjectis populis semper amatâ stirpe Przemyslæâ in masculis omnibus extinctâ Elisabeth Wenceslai II. filia, & Wenceslai III. soror, *Joanni Lucenburgico*, *Henrici VII. Imperatoris* filio desponsatur, eique Regnum Bohemiæ affert pro dote, ùt in sequentibus dicetur.

MI-

MISCELLANEORUM HISTORICORUM DECADIS PRIMÆ *LIBER VII. SECTIO II.*

Reges Bohemiæ ex Familia Lucemburgica.

CAPUT I.

Joannes Rex Bohemiæ Octavus.

Joannes Rex volaticus.

IEgimus in Fabulis *Inconſtantiam* cœlo pulſam veniſſe in terras, & cùm in officinam pictoris intrâſſet effigiem ſuam pingi juſſiſſe, quod nemo pictorum præſtare potuerit, cùm illa modò gibboſa, modò recta, modò craſſa, modò tenuis, modò deformis, modò venuſta appareret, & in horas, & vultum, & ſtatum corporis, & ipſas, quas induta erat veſtes, mutaret, aliáſque deinde atque alias aſſumeret; idem profectò vitam Regis Joannis deſcribentibus Hiſtoricis contigiſſe videmus: liberalem, parcum, juſtum, injuſtum, religioſum, æquè irreligioſum, Regnorum ſuorum amantem, ſæpè oppreſſorem, difficilem, facilem, & tractabilem, commendant perinde ac vituperant, atq; exemplis manifeſtis allatis approbant, ut non exiſtimem Regem magis maculoſum, ac varium diſſimilémque ſui *Bohemiam* habuiſſe. Sed ordinem temporum tenere ſatiùs eſt, quàm præverti, & poſtrema primis permiſcere & confundere.

Legatio quam Regni *Primas Joannes Epiſcopus Pragenſis*, & primæ dignitatis Proceres, (ùt paulò antè narraveram *Sect. 1. C. 34.*) adornârunt, apud *Henricum VII. Cæſarem*, agente potiſſimùm *Petro Aichſpaldio Moguntino Archiepiſcopo*, gratanter ſuſcepta eſt: *Regia Virgo Eliſabeth Wenceslai* II. *Regis* filia, filio *Henrici Lucemburgici* octodecennis quatuordecenni

A. 1310. *Spiræ.*

decenni desponderetur; missus cum copiis Germanorum *Joannes* Adolescens, exercitui *Bohemorum*, quem ductabat *Henricus de Lippa* conjungitur; felix Regno auspicium *Plsnenses* dedêre, qui patefactis portis Regem suum primi agnovere; eâ gratiâ *Joannes Plsnensibus* deditissimus, suam effigiem armatam clypeo Urbis adjecit, in urbica porta stantis, ut indicaret se per hanc Urbem ad *Regnum Bohemiæ* aditum habuisse; quo beneficio ornata *Plsnensis* Civitas, ab eo tempore semper in fide Regum, vel cum extremi exitij periculo, permansit. Itum longiùs in *Bohemiam*, & quia Patrij homines *Joannem* comitabantur, proclivia & aperta nullo repugnante inventa sunt omnia, *Praga* sola, quam *Henricus Carinthus* insidebat, timorem faciebat; eam iniquissimo Anni tempore, mediâ hyeme scilicet, oppugnare *Joannes* non poterat, sed odium tyranni in populo eò usque excreverat, ut omnes ad *Joannem Pragam* admittendum operam conferre certatim optarent: primi *Laniones* (unde illis *Leonis* securim vibrantis clypeus) exfectis portis, *Cives* & Senatus signo ex *Curiâ Teinensi* campanâ dato, *Henrico Lippæo* stricto ense aciem Regis præcedente (quo merito Lippæis dum ea heroica stirps supereresset, ensis ante Regem ferendi, & *Mareschalli* collata dignitas) & pacem inclamante, occurrentibus admissus *Pragam* Rex, & *Henricus*, nî perire mallet, extrusus A. 1311. Reges *Joannes & Elisabeth in Basilica S. Viti à Petro Moguntino* maximo apparatu coronantur; trecenta hospitum millia interfuisse coronationi *Trithemius* scribit; Regium Epulum apud *S. Iacobum in Cœnobio* apparatum; aurea sella gemmis pretiosissimis tota collucens, *Petro Coronatori* donata, quæ avorum adhuc memoria *Moguntiæ* monstrabatur, *S. Martini* appellata: brevi apparuit quò Regem parvulum sua indoles invitaret: ipso Anno coronationis cum exercitu *Ioannes Moraviam* ingreditur, & in comitatu *Ioannis Episcopi* exercitum ducentis prædones, quorum ingens apud *Moravos* erat numerus, qui castris opportunis locis constructis, itinera omnia infesta tenebant, atque etiam oppida & Civitates incautas obruebant, & rebus omnibus exspoliabant, aggressus, nullâ Nobilitatis habitâ ratione, cùm ipsi nullam priùs Majorum suorum habuissent, partim capite mulctavit, partim patibulis affixit, partim in exemplum rotis confregit. Ità quies Provinciæ reddita, & nidi latronum dejecti. *Ungari* etiam cùm omnis licentia nullo prohibente, toleraretur, ex *Moravia* prædas agebant, quos egregiè ultus est *Ioannes*, cúmq; occurrere ausi essent, fugavit. Summam *Ioannes* à populo inivit gratiam, à facilitate, & ubicunque deprehenderetur, in plateis, in curiis, in portis, judicium daret, & quod judicatum erat, protinus exequeretur, sed illud odiosum omnibus, quòd exterorum consiliis & operâ plurimùm tenetur;

A. 1311.

Plsna & Praga Joannem admittit.

Chron. Aulæ Regiæ.

Lanionum clypeus unde?

5. *Febr.*

Joannes Rex coronatur.

A. 1311. *in Majo.*

A. 1315.

Franc. in Chronico.

Epit. l. 3 *c.* 17 Joannis Regis vitia & virtutes.

retur; quod tamen poſtea monitus omiſit; neque minùs illud diſplicebat, quòd Regionibus avariſſimos *Præfectos*, & ſibi ſimiles imponeret, qui nullo juris & æqui diſcrimine ſacra & profana juxta haberent (inter eos deteſtantur ejus æviScriptores,& nominant *Vdalricum Phlug*,quẽ *Bohemiæ* præfecerat) fortaſsè ut deterrimâ comparatione Regis avaritia collata cum harpyis illis minor & excuſatior appareret: nam intolerabilibus tributis *Bohemiam* exſugebat Rex, íſque *Bernarum* dedit initium, ùt in ejus ævi Scriptoribus legimus, ante Regem Joannem enim *Germanicarum Provinciarum* more certas ſummas ex fundis dependebant ſubditi, & glebæ adſtricti ruſtici certa quotannis ſervitia præſtabant Dominis, & ad plura eos adigere fas non erat. Primus *Joannes* majores ſummas ab Ordinibus Regni petere auſus incertam fecit tributorum penſionem: ſed illud prorſus Regem ſuis exoſum & deteſtabilem reddebat, quòd nationis *Bohemicæ* odium profiteretur, quod profeſſum odium *Regina Eliſabeth* ferre æquo animo non poterat, ideóque ſæpius à marito diſcedens bellum ei movit, & egregiis Ducibus uſa, ſæpius Regis copias profligavit, donec denique ætate, & uſu rerum odia ſubditorum poneret, vel cautiùs tegere & diſſimulare diſceret. Poſt hæc *Joannes Rex* per Provincias & Regna volitare cœpit. Jam in *Gallia* apud Reges, in haſtiludiis, & Avenione apud Pontifices in conſiliis jam in *Italia*, in *Bavaria*, in *Polonia* bella gerebat ſecundiſſimo *Marte*, *Rex* idem & miles nihílque glorioſius eſſe putabat, quàm ubicunque implorabatur accurrere. Circumferebatur illo ævo de Rege Joanne omnium ore jactatum proverbium: *Sinè Rege Bohemiæ nemo poteſt ſuvivere: Auſtriacos* ſæpenumero cecîdit,& captum in prælio *Friderici Auſtriaci* fratrem, *Henricum* nomine, in *Krzivoklad Arce* triennio detinuit, donec triginta millia aureorum numeraret, *Znoimam* Urbem,tum Procerem *Bohemorum* obligationes quaſdam (quas hìc recitare nolo) reſtitueret. *Pruſſiam*, per mediam Poloniam hoſtilem Provinciam iterum iterúmque penetrans, Pruſſis cæſis, tria millia *Ethnicorum Chriſto* nomen dare coëgit. Prælia hujus Regis longum eſt referre, in quibus ſemper victor, & ſui ſimilis fuit: id eſt temeritati proximus, quàm diu oculorum uſu non caruit, quorum alterum in *Litvania* cœlo nebuloſo & frigido, alterum in haſtiludio læſus amiſit. A. 1346. 7. Cal. Sept. cùm *Philippus VI. Galliarum Rex* cum *Anglis* bellum gereret, confeſtim eò properans ad *Creſſiacum* commiſſo cruentiſſimo prælio deſperatâ jam victoriâ, ex acie educi ſe minimè ferens, in medios hoſtes cæcus, & oculis & animo incurrens cecidit. Glorioſiſſimus Princeps, ſi Regem ſe eſſe non privatum meminiſſet, plura de tanto Principe ſcribere non vacat: nam *Annales* heroica ejus facta implerent,quæ paſſim in Scriptoribus vetu-

Joannes Rex acerrimè tributa exigit.

Fr. L. cit.

A. 1323.

A. 1330.

Joannis Regis militaris vita.

A. 1329.

A. 1335.

Ejus mors.

vetuſtis commendantur & leguntur, nos quoque in Epitome lectiora attulimus: Regnum *Bohemiæ* auxit, *Luſatiâ* ſuperiore armis, Sileſiæ magnâ parte contractibus pacatis adjunctâ, quæ tamen omnia merita obruerentur, niſi *Patrem Patriæ Carolum IV.* genuiſſet. Illud præclarum & immortale penè præterieram *Ioannis Regis* opus: quòd ad finiendas litium telas & firmandas Dominorum poſſeſſiones Tabularium *Regni Bohemiæ* primus confici juſſit, in quo ejus Præfecti omnes emtiones, & alienationes bonorum fide publicâ annotarent, quo labore nihil eſſe præſtabilius, hodiéque experitur *Bohemia*, gratulantúrque poſſeſſores ſecurè & tutè ditionibus ſuis ſe gaudere. Idem *Rex* ſuprem*o Burgravio Pragenſi*, ut munus illud ornaret, certas quaſdam villas, & Civitates attribuit, quibus etiamnum *Burgravij* fruuntur. Religioni & in ſacris ſplendori, etſi non multum tribueret (unde ſtatuas Apoſtolorum argenteas hominis magnitudine à *Carolo* filio *Pragenſi Eccleſiæ* datas ad ſeſe domum attraxit) tamen Fidei Catholicæ puritatem & ſinceritatem colebat, promovebat, ſummóque ſtudio tuebatur, conſtat *Dulcinianos* hæreticos, qui ex *Germania* advenerant A. 1318. quatuordecim viros & fæminas in publico foro Pragæ novo ad eam diem *Bohemis* ſpectaculo (qui nullam hactenus hæreſim noverant) concremâſſe, ſed *Wratislaviæ* (ùt dixi in Epitome) illam in ſacris diligentiam non oſtendit, ac parum aberat, nè nova exoreretur hæreſis, quæ Eccleſiaſticum ordinem bonis omnibus everti poſſe, & impunè ſpoliari doceret. Regnavit annis 36. vixit annis 50.

Privilegia Reg: Boh.

A. 1337.

Joannis Regis in Bohemiam merita.

Notæ in Caput I.

Chronologia Regum noſtrorum partialis.

ANte omnia quæret Lector: quid ſit, quòd *Joannem* numero *Octavum Regem* poſuerim, quibuſdam *decimum* ponentibus; hunc nodum jam ſuperiori *Sectione*, Capite ultimo diſſolvi: nam qui *Regem Joannem X.* ponunt, numerant VIII. & IX. *Reges Rudolfum* cognomento *Mutem*, & *Henricum Carinthum*, quos plerique rejiciunt, quòd neuter coronatus, alter tantùm non intruſus, alter authoritate Cæſareâ jure ſuo, ſi quod habuerat, privatus, nunquam ab omnibus *Bohemiæ* Ordinibus (quod tum requirebatur) approbati & acceptati fuêre; ſed iſtud ego pro leviſſimo duco, per me *Joannes Rex X.* aut VIII. appelletur licet: de re conſtat inter omnes, de nomine & numero quæſtio cùm explicatur, evaneſcit.

Inconſtantem vitam Joannis deſcribere &c. Quòd hic de *Inconſtantiæ* imagine memoraveram, idem de Luna, à matre ſua veſtes ſibi congruas poſtulante *Plutarchus* commemorat. Hæc morum Inconſtantia omnem quidem hominum ſtatum, ſed maximè Regium dedecet, Reges enim ſupremum mundi *Rectorem & Regem*, quoad licet imitatione exprimant, oportet, qui nunquam mutatur, ac veriſſimè in ſacris literis gloriatur, *ego Dominus & non mutor*, cujus promiſſa æterna ſunt, & omnes voces oracula; unde etiam veteri Bohemorum & ſapienti proverbio dicimus: Kralowſka ſlowa negdau naſpatek/ id eſt: *verba Regum nullam fallunt.* Rex mutans,

Plut. Lib. de conviv. 7. Sapient.

In Rege ſumè vituperatur decretorum inconſtantia.

tans, quod constituerat, aut ostendit se antea rerum momenta non pervidisse, aut difficultate aliquâ non posse ad executionem consilij sui pertendere, aut se ab aliis dependere ; quorum primum in prudentiam peccatum, alterum impotentiam virium arguit, tertium sui Juris non esse Principem demonstrat, & perit illud, quod uni Principi convenire Veteres dicebant: *quòd nunquam cogitur.* Quòd si ad *Inconstantiam* volatica Regis vita, qualis *Joannis* Regis fuit, accesserit ; tum nullam solidam gloriam ex illis cursibus consequetur, non magìs ac venti, quorum perinde ùt origo, ità furiosa progressio, & finis ignoratur.

Quænam sint felicia auspicia.

Regno auspicium Plsnenses dedère &c. Quædam auspicia superstitiosè, quædam prudenter in negotiis observantur : stultissima fuit in Romanis, quanquam prudentissima gente, auspiciorum cura : quid enim *aves* in negotiis futuris promittere poterant ? quid *exta*, & *viscerum prosectiones*, *fibrarum inspectiones*, *fissorum partitiones* ? & tamen his ad insaniam deditus fuit ingeniosus *Imperator Julianus*, aliíque ante eum longo ordine *Consules*, *Magistratus*, *Imperatores Romani*, hoc igitur damnamus in totum. At illa auspicia, quæ negotij & rei gerendæ principium prosperum ac felix continent, laudantur ; quòd scilicet negotij partes primæ sint ; & felix initium datum, felicem quoque exitum utcunque promittere videatur, unde illud : *dimidium facti, qui bene cœpit, habet.* Mihi auspicium lætum est : ex: gr: felicis prælij, cùm primus in hostem accessus, primúsque pedatus prospere cedit ; cùm in Urbis obsidione ad portas Urbis necquicquam prohibentibus hostibus stationem figimus ; cùm in consiliorum tractatione prima, quæ objici ab adversa parte possunt, decutimus, & vana esse ostendimus &c. Hoc auspiciorum genus nunquam contemnendum, & solicitè à Regibus, eorúmque Ministris quærendum est.

Præmia factis respondere debent.

Henrico Lippæo stricto ense &c. Pœnis & præmijs contineri Rempublicam scitum est Politicorum ; *pœnæ* quia odiosæ sunt, celeriter finiendæ, *præmia* per intervalla distribuenda ; jucundissimum est præmij genus, in eo ipso negotio, in quo virtus declarata est, præmiari : ùt hic *Henricus*, qui primus stricto ense Pragam ingressus est, strictum ensem ante Regem, quod *Marescalli* munus est, portaret ; hoc præmio tota posteritas honoratur, & memoriam virtutis suorum Majorum, & benignitatis Regiæ conservat. Præclarè *Joannes* Rex auream sellam *Petro Coronatori* donavit, quid enim à Rege, quàm aurum poterat expectari ? dignitatem addere viro non poterat, pecuniâ initio Regni sui non abundabat, ergo tale donum elegit Rex, quod pretium haberet, & si quid pretio deesset, artificij novitas compensaret. Artefacta enim mirum in modum pretia rerum augent, & donis sunt aptissima.

Prudentes sæpe divinant Infallibiliter.

Brevì apparuit, quò Regem parvulum indoles invitaret &c. Futura ex præsentibus prævident sapientes, & rarò falluntur, cùm interim vaticinia & prophetiæ ùt nunc dicuntur (quibus nonnulli ad insaniam tenentur hoc sæculo) incertæ sint, cùm nesciatur, an à divino spiritu processerint, an omninò dictæ sint aliquando. Ferè certiores sunt prædictiones prudentum, imò & conjecturæ, quæ ex natura & indole singulorum petuntur, ùt in *Joanne* Rege apparuit, qui quantus bello futurus esset, vel quatuordecennis indole Regiâ ducente significavit. Ità videmus pueros minimos ad bella natos *Martem* spirare, & ludos sibi ex coætaneis militariter facere, acies parvas ducere, tympana imitari, turmas ordinare &c. Religiosos contrà & divinis rebus addicendos supplicationes adornare, cantare usitato in templis more, sacris operari &c. De his puerorum ominosis lusibus, & quàm iis maximæ res sæpe præsignificentur, plurima congerit exempla *M. Ant. Muretus*, exemplô *Divi Athanasij Synpædas* baptizantis (quem validum fuisse baptismum docuerunt sanctissimi Præsules) *S. Ambrosij*, & cæterorum lusus ; & in re militari *Cyri Persarum Monarchæ*, *Severi Imperatoris &c.* quas significationes adducit & probat *Possevinus* noster in libro

Pueri dant significationem futurorum.

Lib. 13. var. Lect. c. 9.

libro elegantiſſimo, quem de *Cultura Ingeniorum* ſcripſit, adducítque *Andream Veſalium, Anatomiæ* ſæculo priore *Principem Caroli V. Cæſ.* poſtea *Medicum*, qui puer etiamnum ranas, & quodcunque animalculum nanciſcebatur, diſſecabat, ut cor, pulmones, & cætera vitalia inſpiceret, atque ità Anatomiæ ſuæ divinis operibus præludebat. Ità ſi parva licet componere magnis, indoles Regia etiam in Adoleſcente *Joanne* ſignificationem præbuit futurorum. *L. 1. c. 19.*

Latronum nidi dejecti &c. Boni Principes implacabiliter latronibus iraſcuntur, cùm enim Juſtitiam in Regnis ſuis florere deſiderent, publica latrocinia juſtitiæ vim maximam faciunt, & Regem imbellem demonſtrant; deinde Regna ſua pacata, & minimè nutantia habere votum eſt Regum, ut ſecurè & ſinè timore regnent, poteſt autem ejuſmodi ſcintilla magnum excitare incendium, ſi, qui novas res moliuntur, paratum à latronibus auxilium habeant, ad motus concitandos, captâ præcipuè unâ vel alterâ Urbe; hinc ſeditio Populi, vel etiam rebellio facilè orietur. Mirè deprædicat *Æneas Silvius in Parallelis Jacobum Marchionem Badenſem*, qui ubi latrocinium in ſua ditione commiſſum audiebat, ſtatim vocatis ijs, qui damno affecti erant, tantùm eos ex fiſco ſuo accipere juſſit, quanti ea eſſe quæ amiſerant, jurejurando affirmâſſent. Exinde latrones inſecutus apprehenſos in rotam & furcam agebat. *Patris veſtigia*, addit Silvius, *Carolus Nobiliſſimus adoleſcens ſequitur, cui nupta eſt Catharina ſoror Friderici Cæſaris.* Hæc Silvius.

Cur boni Principes latrones impla cabiliter per ſequantur?

In vita Alphonſi Mag. l. 4. n. 7.

In portis Rex judicium dabat &c. Diſcedunt in diverſa Politici: aliqui Regem quodammodo inviſibilem eſſe volunt, juxta illud *Taciti*: *major ex remoto reverentia*, quod in Turcarum Imperio, atque etiam alibi terrarum ſervari dicitur. *Sinarum Imperatorem* audientiam dantem deſcribens *Draudius* ait eum Legatorum audiendorum cauſsâ ingentem ſerpentem, qui cubiculi cujuſdam capacitatem habet, ingredi cum ſex Proceribus, in cujus ſerpentis pectore feneſtella eſt vitro obducta, ut ipſe loquentes Legatos videat & audiat, ſed à nemine videatur; at meliores Politici docent ad firmitatem & ſecuritatem Imperij multùm intereſſe, ſæpe in anno Principem à ſuis videri: totus in hoc argumento *S. Syneſij ad Arcadium Imperatorem* Liber divinus conſumitur. Inter cætera: *ô Reges ſeverior illa gravitas, quæ facit ut Aulâ clauſi pauciſſima & audiatis, & videatis, facit etiam, ut vitam haud diſſimilem Marino Pulmoni agatis!* & alibi: *Solem hactenus nemo deſpexit, quanquam quid eſt, quod frequentiùs videntur?* & plura in eam ſententiam, præcipuè verò ſpectabiles ſe facere Reges oportet, cùm aliquod beneficentiæ aut juſtitiæ adminiſtrandæ, & juris dicundi ſpecimen præbent. Mille exemplis probare poſſum, Reges optimos pro portis Urbium, Curiarum, Templorum, & Operum Publicorum, in viis & compitis jus dixiſſe, ſvadétque *Juſtus Lipſius* (quantus Vir!) ut hæc exempla vel hodie revocentur in uſum. Hinc legimus ſæpe equitantes Reges audacter admonitos officij ſui, atque ut cauſſam audirent à viliſſimis ſæpe hominibus, vel cum jurgio & maledicto coactos: ſic anicula quædam cùm ſæpe *Philippum Regem Macedonum* rogâſſet, ut cauſſam audiret ſuam, iſque iter faciens, iterum rogantèm rejiceret, & ſibi nunc non vacare diceret, ſubjecit vetula: *noli igitur regnare!* quod ſæpius audire Reges debuiſſe inter exempla legimus.

Reges ſpectabiles eſſe oportet.

Draud. in Solin. in Centonibus.

Lipſ. in Monit. Polit. l. 2. c. 2. & 9.

Plut. Tom. 1. Moral. in Li. Apophth. ad Trajanum.

Regionibus avariſſimos Præfectos imponebat &c. Unum ex ijs *Udalricum Phlug* nominavi, cujus inexhauſtam, & profundiſſimam avaritiam deſcripſit *Franciſcus*; talis fuit *Andronicus*, quem *S. Syneſius* vivis coloribus depingit: *ô quàm multos*, inquit, *Cives Andronicus tanquam convivio lacrymis excepit, quinam Tauroſcythæ, quinam Lacedæmonij tanto per verbera ſangvine ſuam Dianam coluerunt? &c.* Hæc crudelitas Præfectorum in Principem redundat: quippe perinde, quæ à Domeſticis perpetrantur, *Patrifamilias* meritò imputari ſolent, ſic in Regno injuſtitiæ publicæ Principi adſcribuntur:

In Chron.

S. Syneſ. Ep. 57.

Magiſtratus à Principe populo imponendus, juſtitiæ tenax.

buntur: vel enim quæ tam publicè admittuntur Princeps novit, vel non novit; si novit, cur tolerat? si non novit, ergo meritò reprehendetur, qui in Regno suo, quæ publica sunt scelera nescit; domus enim Regia, Regnum est. Quocirca prudentissimè, & in longum tempus providè *Bato Rex Dalmatarum Tiberio Imperatore* interrogante, cur ità *à Romanis Dalmatæ* toties deficerent, respondit: *vos Romani in culpa estis, qui ad vestros greges custodiendos non canes aut pastores, sed lupos nobis mittitis.* Ità prudentissimus Scriptor *Consul Romanus Dio.* Sed quid aliud expectari potest à *Nummarijs Magistratibus*? qui enim emerunt, pretium sibi restitui volunt, idque justum esse putant. *credibile omninò non est*, ait Synesius, *eos sublato vultu, torvis ac rigidis oculis aurum ex adverso intueri posse, qui oblatis pecunijs Magistratum sunt consecuti*, & quæ sequuntur; deglubunt non tondent, ut quàm primùm pecuniam pro munere publico datam recipiant; quâ dulcedine inescati omnes reliquos Magistratûs sui annos ad eandem normam rapiendo, decipiendo, plura exigendo, & denique excoriando consumunt; Ænigmati simile dictum est, sed verissimum:

Dio L. 55.

Nummarij judices.

Synes. de Regno ad Arcad. Imp. ex vers. Petavij.

Iuven. in Satyr.

- - - Provincia cùm te
Rectorem accipiet, miserere inopum sociorum,
Ossa vides Regum vacuis exsucta medullis.

Quid illud *exsucta medullis* ad rem facit? alij censeant. At illud, quod dixi antea, *fortè comparatione sui Ministrorum Regem commendabilem se Populo reddere voluisse*, damnabile consilium est, quia Regem ostendit non Patriæ Patrem, & qui bene Patriæ in futurum velit, sed vitricum, & qui se suúmque Imperium illaudabile esse velit, quomodocunque Patria gubernetur. Ego quidem *Tacitum* admiror, & inter sapientissimos Scriptores computo, illud tamen laudare non possum, quòd suspicionibus suis historicis, etiam clarissimorum Virorum laudationes corrumpat; sic in rem nostram *Augustum Octavium Cæsarem* laudatissimum Principem suspicatur, successorem sibi destinâsse *Tiberium*, ut comparatione deterrimâ sui memoriam gloriosiorem & gratiosiorem efficeret. Grave & atrox in optimum Principem maledictum!

Tac. L. 1. Annal. Tacitus Scriptor plenus suspicionibus.

Per Provincias & Regna volitare cæpit &c. Non facilè similem Regem *Joanni* inveneris, qui sæpe ex occulto apparebat, & cùm comites assequi non possent, ijs relictis unicus ipse ad locum destinatum maximis itineribus diurnis nocturnísque perveniebat. Audivi à *Chimicis* argentum vivum inter metalla tam diu fluctuare, & inquietum moveri, donec ad aurum pervenerit, ibi primùm aurum complecti, & in sinu ejus desiderato conquiescere; hæc erat imago Regis *Joannis*, qui ad pecuniam Bohemicam tanto impetu ferebatur; at ubi eam *Lucenburgum* præmisit, tum rursus ocyor Euro avolabat, negotia Regni componere differens, & se quodammodo Regem oblitus. Non patiuntur autem Regna perfunctoriè administrari: sæpe radices ipsæ odiorum inter ordines evellendæ sunt; sæpe fines odiorum & consiliorum examinandi; sæpe Procerum ambitio sufflaminanda; sæpe conatus etiam in speciem boni evertendi; quòd si in scientiis vetus proverbium verissimum esse invenitur, quod vulgò jactatur: *vagus scholaris non fit Magister*, quantò minùs in gubernatione Reipublicæ, vagus Minister aut Princeps præstabit?

Joannis Regis volatica vita.

Henricum Friderici fratrem &c. Rem miram & Annalibus dignam refert *Benessius de Weitmil*, ejus temporis scriptor, quam ejus verbis recitabo: *Cùm Henricus captivus Castrum Krzivoklad, & in eo Palatium ingrederetur, ecce Clenodium, quod erat ibi depictum multùm sumptuosè, & summitatibus Testudinum Clypei Terrarum, quibus olim Rex Ottogarus præfuerat positi erant de opere sculpto & sumptuosè; ecce in ipso ingressûs sui momento Clypeus Austriæ cunctis videntibus ante pedes Principis captivi decidit in terram; & omni-*

In Chron. Prag. l. 2.

& omninò in casu contritus est in partes minutas; verumtamen in summitate Testudinis ejusdem Clypei pars parva in signum tanti miraculi remansit, quæ hæret ibi usque in hodiernum diem. Hoc videns Princeps captivus valdè turbatus est. Hucusque Benessius. Simile quiddam nostro tempore sub *Ferdinando* III. ante Svecorum in Bohemiam ingressum accidisse memini audisse me narratum ab oculatis testibus *Viennæ* cùm *Clypeus Bohemiæ* decidit; res omnibus nota fuit eo tempore.

Utinam Rex Joannes Regem se, non privatum meminisset &c. Multorum erratorum caussam præbet, qui suæ personæ non meminit; hæc res cuidam ingenioso Authori materiam dedit librum scribendi cum titulo: *peregrini in Patria errores.* Sunt enim & semper fuerunt, qui nullo respectu ad personam suam & alienam habito, hunc Reipublicæ admovent, qui neque pascendis anseribus sufficeret; alium ad militiam mittunt, qui optimè claustro tectus timori suo mederetur; quos errores vitæ humanæ ridiculo, sed ingenioso carmine alicubi descripsit *Franciscus Petrarcha.* Ut ad rem nostram redeam, *Joannes* Rex semper militi, quàm Duci propior fuit, sed extremus vitæ actus ostendit immemorem sui statûs fuisse, cùm utroque oculo captus, in medios hostes furens & moriturus incurrit, cùm Rege tanto cadente necesse sit exercitum, quem ducit, nutare aut omnino concidere.

Multi errores in electione statûs admittuntur.

Ecclesiasticum Ordinem impunè spoliari &c. Nihil hoc loco exaggeratiùs dicam: quæ huic sacro Ordini donata sunt, DEO donata sunt; proinde DEO rapiuntur. Sunt patrimonium Christi, sunt *pretia peccatorum*, ùt *sancti Patres* loquuntur. De Bonis eorum, quàm sacrilegè in ea manus injiciantur, abalienentur, rapiantur, integris libris duobus egit *Theophilus Raynaudus*, & latissimè pœnas, Ecclesiasticum statum quæsito quovis colore opprimentium, recenset, quibus ego nihil addere possum, nisi actum agere velim.

De immunitate Ecclesiarũ legendus Rayna.

Theoph. Rayn. To. 12. Tra. mala è bonis Eccl.

Caput II.

Carolus IV. Imperator Augustus, & Bohemiæ Rex, Patriæ Pater.

Caroli IV. Imperatoris ac *Regis in Bohemiam* tanta sunt merita, ut *Patriæ Pater*, & quod sæpius dixi, *Patriæ Mater* debeat appellari; dono quodam providentiæ nobis genitus, qui Bohemiam paulò antè cæde *Ottogari* prostratam, & veteribus incolis pulsis ab exteris hominibus occupatam, deinde interitu *Przemyslææ Regum* familiæ animam agentem, ab *Joanne* Patre ad incitas redactam, primus in pristinum gradum restituit, neque id modò, sed novis gloriæ præsidiis munivit & sepsit, ut omnes divinæ & humanæ felicitates cum *Carolo in Bohemia* natæ, cum eo

Caroli IV. in Bohemiam merita.

Vide vitam Arneſti & L. 3. Miſcell. init.

eo educatæ, & cum eo regnante regnâſſe viderentur; certè ejus tempore pro omni encomio habebatur Bohemum natum eſſe; Bohemi primariis in *Aula Imperiali* honoribus & dignitatibus admovebantur, primis in *Germania Epiſcopatibus & Archiepiſcopatibus* exornati & honeſtati, legationes Imperij & Electorum ad *Pontifices & Reges* obibant; bellicâ gloriâ, literarum & pietatis laude, opulentiâ & ſplendore in ſacris juxta ac profanis florebant, ut par cuicunque gentium Bohemorum fortuna duceretur, ut non immeritò *Æneæ Silvio* (qui non fuit aliquis de trivio, ſed vir ſummus, & *Germaniam*, & *Europam* univerſam ſæpius peragraverat, ac poſtea ad ſummum Pontificatum doctrinæ & prudentiæ merito aſcendit) vicino temporum eorum, hanc vocem veritas expreſſerit: *Nullum Regnum eâ tempeſtate inveniebatur, quod Regno Bohemico comparari poſſet. Caroli* opus eſt Univerſitas Studiorum Pragæ maximis opibus fundata (de qua ſingulari tractatione) *Pragenſis Eccleſia Cathedralis in Metropolitanam* erecta, à *Moguntini Archiepiſcopi* ſubjectione exemta, reditibus & ditionibus tam opulentè locupletata, ut centum millia aureorum quotannis perciperet *Archiepiſcopus*; idem ipſe *Legati Nati* titulo, & *S. R. Imperij Principis* decoratus, quorum titulorum prior, raram & paucis communem continet dignitatem; quo *Jure legationis* non modò *Regni Bohemiæ Provinciæ, Moravia, Sileſia, Luſatia*, ſed etiam *Miſnia*, & *Saxoniæ ſeptem Epiſcopatus* illi ſubjiciebantur; Item *Bambergenſis & Ratisbonenſis Archiepiſcopum Pragenſem* reſpiciebat, licet hoc poſtremum morte *Caroli* interverſum ſit. Caroli opus eſt *Eccleſiæ Pragenſis Baſilica*, ejúſque Regium ædificium, quod ad Colonienſis Eccleſiæ formam deſcripſerat, inchoatum; ipſius opus *Pons Pragenſis*, cui firmitate parem alterum vix invenias; ipſius opus *Novæ Civitatis Pragenſis*, & publicorum in ea operum, & templorum fundatio, & conſtructio; omnium mercium *Italicarum, Germanicarum, Maritimarum*, Pragam primùm devectio, & inde in alias aliáſque terras deportatio; *Conſtitutionum* Regni, *Jurium* & *Legum* noſtrarum ordinatio & compoſitio; *Sileſiæ & Luſatiæ Coronæ Bohemiæ* in perpetuum adjectio; veteris *Marchiæ & Bavariæ* ex aliqua parte emtio; tot denique Regibus noſtris ac Regno immunitates conceſſæ, tot libertates, ac Privilegia aureis Bullis munita, ut ſi vel ſolæ literæ recitentur, ingens volumen conficiant. Extra Bohemiam verò, tot & tanta à *Carolo IV. Cœnobia*, Caſtra, Arces, Opera publica, & cætera ejuſmodi, aut de novo condita & erecta, aut donata & locupletata ſunt, ut ſi fortè *Carolum Magnum* maximorum & ditiſſimorum *Epiſcopatuum & Archiepiſcopatuum Fundatorem* excipias, vix alium dare poſſis Principem, qui *Carolum IV.* in ædificationibus, fundationibus, quódque ampliùs eſt in natio-

Silv. in Hiſt. Bob. init. & in Commeut. de Germania.

Vita Erneſti I.

Ius Provinciale A. 1. b. 20. Ius Civit. c. 37. n. 39. Vide Fundamenta Regni.

Caroli IV. beneficentia in omnes.

nationes omnes benignitate, & beneficiis non dico superârit, sed æquârit: nullum ferè illustrius (ùt ex Indice à *Reverendo P. Joanne Gamans S. I.* transmisso, & post Notas in hoc caput referendo, patebit) in *Germania Cœnobium*, aut *Collegiatam Ecclesiam* dederis, cujus fundationem non auxerit, & aliquo suo beneficio non consignaverit, aut novâ confirmatione saltèm non muniverit. Quid unquam simile præstiterunt ij *Cæsares*, qui *Carolum* nostrum *Vitricum* Imperij appellârunt? *Bulla Aurea Caroli IV.* quâ universa Imperij Oeconomia continetur, tale opus est & tam grande in nationem *Germanicam* meritum continet, ut per eam hactenus steterit, nè Imperatoris dignitas, Imperij salus & libertas, vi & consiliis, & fraudibus, toties oppugnata convelleretur, *& nè ruens Imperium super Imperatorem* (ùt *Panegyristes* licèt in alio sensu loquitur) in quoddam informe chaos verteretur; mala omnia certè, quæcunq; hactenus sensit, vel timet, vel timere potest, Imperium ex *Bullæ aureæ* neglectu & contemtu nascuntur. Publicata verò est *aurea Bulla Norimbergæ* A. 1356. 4. Id. Jan. *Metis* verò eodem anno 25. Decembris, si verà scripsit *Rosacinus*.

Arumæus Comment. in Auream Bullam.

Besold. in Synopsi. Histor.

Rosacin. Orat. Panegyr. Vni. vers. Carol.

Video me sinè lege, sinè ordine, & sinè delectu rerum in describendo *Caroli* vita versari, ingenuè fateor me senectutis morbo in certa Capita vitam illius ob rerum gestarum magnitudinem, & multitudinem ordinare non potuisse, quis enim tot *Caroli* beneficia nisi grandi volumine complectatur & explicet? quis tot virtutes & gratias in omne genus hominũ, & quasi colores beneficentiæ depingere speret? perinde ut *Jovi* in terras descendenti, quocunq; calcâsset, novos flores submisit terra (ùt idem *Panegyristes* loquitur) ità quocunque ibat *Carolus* beneficia nascebantur. Legi apud *Philonem* hebræorum doctissimum, esse quoddam animal *Tarandum* nomine (de quo animali nihil usquam apud alios Authores, neq; nomen ipsum inveneris) sed *Tarandum* tam denso & cohærente, tam lævi & polito pilo vestiri à natura, ut in ejus pelle velut in speculo vicina omnia depingantur gratissimo speculo: itaq; quoties per pratum aliquod floridum incedit, tota pellis animalis florida, & mille coloribus ad miraculum variata apparet; ego an historia, an fabula sit, in medio relinquo, sed cùm in *Caroli IV.* beneficentiam oculos conjicio, videor mihi videre flores formosissimos, colores gratiarum, qui non aliunde, quàm ex ejus animo promanârunt, & vicina omnia omni genere bonorum impleverunt.

Philo lib. de Temulentia.

Indiculus Fundationum & Ædificationum, tum etiam Donariorum Caroli IV. Imperatoris.

Carolus IV. ædificat adversus *Florentinos* propè *Lucam Urbem* in cacumine montis Oppidum & castellum, quod *montem Caroli* appellavit.

Benefs. l. 4. Histor.

Beneſſ. l. 3. *Carolus IV.* adhuc *Marchio Moraviæ* ad ornamentum ſepulchri *Sancti Wenceslai* fieri curavit duodecim ſtatuas argenteas *Sanctorum Apoſtolorum*, ad Viri magnitudinem.

Idem ad An. 1342. Anno 1342. fundatur à *Carolo Eccleſia Collegiata Omnium Sanctorum* in Arce Pragenſi, videlicet: *Præpoſitus*, *Decanus*, & undecim *Præbendæ Divites*, ac *decem Miniſtri largè*, ùt ait Beneſſius, *proviſi.*

Carol. IV. Im. in vita ſua c. 14. Item fundantur à *Carolo IV.* nondum *Imperatore Manſionarij*, ùt vocabant in Eccleſia Pragenſi, ſcilicet: duodecim *Presbyteri*, ſex *Diaconi*, & ſex *Subdiaconi*, ſimúlque in aurora ſacrum de B. Virgine.

Similis Regulæ *Manſionarij* ab eodem *Carolo* fundati ſunt *Norimbergæ*, & alij ejuſdem inſtituti An. 1355. in *Italia* in *Villa Terentia*, nisì fortè ſit eadem *Collegiata Eccleſia B. Virginis Parmenſis* agri erecta magnificéque dotata, cujus Fundatorias literas *Caroli* ſe & vidiſſe & legiſſe *Æneas Silvius* teſtatur.

Sil. in Hiſtor. Boh. c. 33.

Beneſſ. l. 4. An. 1347. fundavit & dotavit *Cœnobium* pro *Carmelitis Pragæ*, dictum *B. Mariæ ad Nives.*

An. 1348. fundat *Novam Civitatem Pragenſem.*

Anno eodem incœpit ædificare *Arcem* ſumptuoſiſſimam *Carlſteinenſem.*

Anno eodem extruere cœpit *Monaſterium S. Hieronymi Slavorum Ordinis S. Benedicti.*

Anno 1351. *Carolus Civitatem Vetero-Boleslavienſem* mœnibus cingit.

Eodem anno *Carolus IV.* mittit *Pragâ Auguſtam* tabulam argenteam inauratam, cui incluſum eſt, ſic Cæſare ſtatuente, caput *Sancti Dionyſij* primi *Auguſtanorum Epiſcopi* cum inſcriptione, quam recitat *Bruſchius.*

Bruſch. in Cent. 1. Monaſt. Germa. in Cœnob. S. Vdalrici.

Idem *Carolus* ſub caſtro ſuo *Carlſtein* in honorem *S. Martyris Palmacij* fundavit & conſtruxit *Eccleſiam Parochialem*; ejus ſacræ *Reliquiæ* ibidem illæſæ ſervantur.

Martyrolog. Eccl. Prag. M.S. ad 6. Id. Maij.

Beneſſ. l. 4. An. 1351. fundavit *Miſſam* quotidie canendam in *Eccleſia Vetero-Boleslavienſi* ad primum ſepulchrum S. Wenceslai.

Idem. Circa hæc tempora ædificavit, & cenſibus Annuis fundavit *Tachovienſe Cœnobium Patribus Carmelitis.*

Idem. Item fundavit *Monaſterium* in monte *S. Caroli Pragæ* ditiſſimum, cui etiam omne argentum menſarium die fundationis donavit, pro *Canonicis Regularibus S. Auguſtini*, quos induxit.

An.

An. 1354. fundavit *Monaſterium Ordinis S. Benedicti*, ſub titulo *S. Ambroſij* in Nova Civitate Pragenſi. *Beneſſ.*

An. 1355. fundavit *Monaſterium Virginum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini ad Eccleſiam S. Catharinæ*, quam extruxit in Nova Civitate Pragenſi, donavítque eis de Reliquiis, & oleo quod fluit ex ſepulchro ejuſdem S. Virginis Catharinæ. *Martyrolog. M.S. Eccl. Pr.*

An. 1358. cœpit extruere *Pontem Pragenſem* ſuper *Mulda-vam* flumen, opus mirabile & verè Regium. *Beneſſ. l. 4.*

An. 1360. cinxit altiſſimis & ſolidiſſimis mœnibus montem *Petrinum, Strahow, & Hradczanum* Pragæ. *Id. Beneſſ.*

Item in Eccleſia Pragenſi fundavit *Pſalteriſtas*, qui die & nocte (quando alij ſacri cantus & preces ceſſarent) altâ voce legerent *Da-vidis Pſalterium.*

Eodem anno in Vigilia *Annunciationis* ad Eccleſiam ejuſdem tituli fundavit *Ser-vos B. Virginis* ſub *Wiſſehrado.*

An. 1366. abſoluta eſt ædificatio *Sacrarij S. Wenceslai*, miri prorſus operis in Eccleſia Pragenſi, in qua parietes gemmei hodiéque viſuntur. *Idem.*

Eodem anno à *Carolo IV.* ampliſſimè fundatur *Cœnobium Oi-vinenſe* in Luſatia ad Bohemiæ fines, *Ordinis S. Petri Cæleſtini.* Circa hæc tempora *Carolus* erigit *Uni-verſitatem Studiorum* Pragæ, impenſis maximis & prorſus Regiis.

An. 1367. abſolvitur ſumtuoſiſſima *Porticus* muſivi operis ad Sacrarium S. Wenceslai ſub Turri S. Viti.

An. 1368. naſcitur *Carolo IV.* filius Sigiſmundus impetratus à *S. Martyre*; cujus ſacrum tumulum ornavit *Imperator* auro & argento, & caput incluſit in auro, cúmque filius ſacris aquis ablueretur, eo die mille aureos in cenſum & decem argenti marcas Capitulo in portiones dedit. Circa hæc tempora in Nova Urbe Pragenſi *Eccleſiam SS. Coſmæ & Damiani* cadentem erexit à fundamentis, & paulò pòſt *Paræciam S. Henrici* cum ipſo templo conſtruxit.

An. 1370. à Domino *Wilhelmo de Hazmburg Præpoſito Wiſſehradenſi* emit *Bibliothecam* manuſcriptorum codicum pro centum marcis, eandem donavit Collegio ſuo *Carolino.* *Idem.*

Ad Oppidum *Fürſtenberg* propè Francofurtum ad Oderam firmiſſimum Caſtrum ad flumen extruxit, & *Pontem* memorabilem ex ſaxo condidit. *Idem.*

Anno eodem conſtruxit *Turres* duas Pragæ in Arce S. Wenceslai, formoſiſſimas omnino, & plumbò contexit, quod vero auro illiniit, ſic ùt Sole lucente ex ponte Pragenſi præ fulgore aureæ lucis, vix ullus contrà tueri eas poſſet.

Bucholz. in Chron.

An. 1374. *Tangermundæ* in Marchia Brandeburgica elegantissimam Arcem extruxit.

Carolus in Vita sua c. 8.

Longè priùs circa annum 1333. quia Castrum Pragense præter ruinas à tempore *Przemyslai* nihil habebat, neque posset *Carolus* in Arce habitare, sed in domibus Civium versaretur, cœpit *Carolus* perelegans Palatium in Arce Pragensi ædificare maximis sumtibus, opúsque illud verè Regium absolvit, ùt ipsemet testatur.

Henel. in Breslograph.

Wratislaviam Urbem cùm incendio cœlesti tota conflagrâsset, *Carolus* ipsemet Augustâ manu Urbis descriptionem (modellam hodie vocant) Civibus misit, publica quædam opera extruenda in se recepit, *Ecclesiam S. Dorotheæ* Mole maximam, altitudine singularem excitavit, Urbis partem trans Oderam amplificavit.

Münster. in Cosmograph. l. 3. de Germania in Carolo IV.

De *Cœnobio Ingelheimensi* audiamus Münsterum: *in Palatio Ingelheimensi, ubi Carolus Magnus fertur natus, Collegium Canonicorum Regularium instituit Carolus IV. illúdque subjecit Monasterio Pragensi, in quo septem aut octo Canonici in mea pueritia fuerunt; jam verò ablatum est Bohemis, & mortui omnes Canonici, & census redeunt ad Principem terræ.*

In Apolog. 2. Ord. Boh. in Allegatis n. 121.

In *Ecclesia Corporis Christi* (quam etiam laceram, & malè materiatam olim in agro *Crucigerorum cum Rubea Stella*, quam gessit in clypeo primus *Ordinis Generalis* gente *Sternbergius*, sitam) in Nova Civitate Pragensi fundâsse *Carolum IV. Missam*, quæ *Requiem* in Sacris dicitur, quolibet die Veneris pro defunctorum animabus habendam, ipsi hæretici *Bohemiæ Ordines* testantur.

Hactenus ædificationes Caroli, quas in meis Collectaneis annotatas inveni; plures sinè dubio diligentiam meam effugerunt, quasdam etiam adducam in Notis. Quid si Provincias, & terras Regno Bohemiæ conjunctas, & priùs ab eodem Carolo emtas, feuda item, & servitutes quasdam enumerare vellem? appareret sinè dubio aliquot *Myriades* auri *Carolum* exposuisse ad Regni Bohemiæ gloriam, & augmenta; viderint, qui tam justè emta, detinent; sed qui istorum notitiam habere velit, legat *Literas Publicas Cæsarum, Regum, & Electorum Imperij*, quas in Fundamentis Regni recitabimus.

Caroli IV. Virtutes, potissimùm Justitia.

Benesf. l. 4.

Nullus à me hoc loco vitam Caroli expectet, cùm jam pridem Lib. 4. Miscell. ejus pietatem in DEUM, amorem in proximum, cæteráque divinas & humanas virtutes latissimè descripserim, sermonem etiam addiderim, quem in Caroli funere habuit *Joannes Archiepiscopus Pragensis & Cardinalis*, Vir doctissimus, quo *Carolum Imperatorem sanctum* fuisse probavit.

Justitia.

bavit, Omittere tamen non poſſum, quin juſtitiæ & pietatis ardentiſſimum amorem in Carolo, uno alteróve poſtea exemplo confirmem: judicium dabat Carolus, ferebátque ſententiam ſedens in Urbium & Arcium portis, aut etiam pro Curia in foro, adſtantibus viris jura callentibus, præſertim *Lucerna* juris *Bartolo*, quem habebat ad manum, litem finiebat diu antè in tribunalibus ventilatam, aut in favorem divitum multo tempore protractam. *Latronibus*, qui publicum generis humani commercium morabantur quàm maximè erat infeſtus; An. 1366 *Cives Jaromirenſes Sacerdotem* quendam, cum quo lis illis erat exceptum inſidiis occiderant, etſi vim innumeram pecuniæ offerrent, capite ſunt minuti. Rarius eſt, quod ſequitur: Vir Nobilis Sacerdotem excæcaverat, eum Carolus, quantumcunque Proceres Bohemiæ orarent, & ipſe omnia promitteret, pœnam *Talionis* ſubire juſſit, excæcatúſque Nobilis dolore poſt triduum eſt extinctus; licèt *Dubravius*, & qui ex eo hiſtoriam deſcripſit *Abele*, flexum fuiſſe precibus *Carolum*, ſignificet, ſed nimirum *Beneſſio* hæc videnti major eſt habenda fides.

Beneſſ. ibid.

Idem l. 4. Chron.

Abele in Metamorph. Telæ judiciariæ.

Pietatem in DEUM & Eccleſias tot ſacræ fundationes, quas attulimus, ſatìs loquuntur. Ejuſdem pietatis hoc quoque in ſpeciem leve, at inter tot Imperij curas mirabile & memorabile indicium: quotidie à prima ætate recitâſſe horas de *B. Maria*, quod *Officium* appellare ſolemus, eúmque morem ad ultimam uſque ætatem perduxiſſe, quæ una conſtantia pietatis laudem maximam meretur; tenuit hunc morem *Carolus* ex *Magiſtri* ſui *Petri Abbatis Monaſterij Fiſcarenſis* inſtitutione, qui eundem *Carolum*, verba ſunt *Beneſſij: in ſacra pagina abundè inſtruxit. S. Dionyſium Auguſtæ* pro Chriſto paſſum donario argenteo coluiſſe antè dixi; res modica eſt, ſed magnum documentum pietatis, ſcribit *Abbas Stengelius*, qui etiam *Caroli* verſiculos ei donario inſculptos recitat. De *Reliquijs*, & Sanctorum corporum à *Carolo* veneratione & amore tractatum integrum habebo in *Bohemia Pia. Carolo IV.* aliquot Religioſorum Prælati debent ſuæ dignitatis augmentum: paucis notum eſt, à *Carolo IV.* inter Status & Principes Imperij relatos eſſe *Abbates Fuldenſem, Weiſſenburgenſem, Campenſem, & Murbacenſem*, ex quibus *Fuldenſis* hæreditarius *Cancellarius* eſt Imperatricis; idem *Privilegium Principale*, & titulum Principum à *Carolo* id temporis quibuſdam *Abbatiſſis* conceſſum ſcribitur, ùt *Lindavienſi & Buchavienſi*, cui poſtremæ liber & gladius præferri ſolet in poteſtatis argumentum.

Pietas Caroli in Deum.

Carolus Imp. in vita ſua.

Beneſſ. l. 4. Chron.

Car. Stengel Abb. in Comment. rer. Auguſtanar. in p. 1. c. 19.

Nec infelix fuit in bello *Carolus*: in Pruſſia quantum periculum in prælio adierit, equo confoſſo & cadente, in *Arneſti vita* narravi; item de *Creſſiacenſi in Gallia* conflictu, ubi à ſuis Bohemis nè pugnando periret,

Bellica virtus.

ex acie vi raptus est; in *Italia* die festo *S. Catharinæ*, cui deditissimus erat, commisso cum hostibus prælio, octingentos galeatos, & quinque millia militum cecîdit, túmque ipse *Carolus*, tum alij ducenti, militari balteo sunt donati, & aurati Equites creati, ob eámque causſam Virgini illi gratus *Carolus Parthenonem S. Catharinæ* Pragæ fundavit.

Visa cœlestia.

Cœlestia visa oblata *Carolo* sæpius, in ejus vita memoravi; memorabile illud de *Hugone Delphino Galliæ ab Angelo* in acie exsecto, & cœlitus peremto, in vita Ernesti narravi; quam etiam visionem Benessius *Caroli* comes, in pervigilio *Assumptæ DEI Genitricis* oblatam tradit, addítque *Carolum* emisse domum illam, in qua cœleste spectaculum oblatum erat, ex eáque *Monasterium Canonicorum Regularium S. Augustini* statuisse. Servatus est in vita divinitus non semel, & per *Eucharistiam* miraculo ad pedes conjuratorum ab altari turbine devolutam, ut ipsemet in vita sua describit; in quo libro imaginem quandam animi sui expressam veris coloribus posteritati reliquit, primis maximè capitibus, legant hunc libellum Principes, qui justè & piè regnare, tum etiam ij, qui sensa *Caroli*, atque ejusdem in DEUM ac Cœlites pietatem inspicere desiderant. Porrò ejus lucubrationes recensui cùm in libro de doctis Bohemiæ Viris agerem, verúmque esse apparuit in *Carolo*, quod Poëta dixit: *Carmen amat quisquis carmine digna gerit*: amantissimus semper Doctorum fuit *Carolus*: de *Bartolo Jurisconsulto* vide *Jovium*, Poëtas mirè dilexit: extant ad *Franciscum Petrarcham*, aliquot ab eo & vicissim ad *Carolum* missæ Epistolæ, item ad *Zenobium Florentinum*, *Joannem Boccatium*, ac cæteros, Próque doctis *Italiæ* Viris *Ticini Academiam* doctrinarum omnium fundavit.

Claudian.

Iov. in Elog. Doct. Vir. in Bartolo. Fabron. in Vit. Car. IV. Cancellaria Caroli IV. manuscripta. Rosacin. Ora. Paneg. Univ. Carol.

Accusationes quædam Caroli diluuntur.

Accusatio gravissima habetur, de ignavo filio & puero *Wenceslao*: quòd Electoribus in *Rheno portoria & vectigalia Imperij* condonârit ac donârit, ut filio Imperatoriam emeret dignitatem. Respondet *Weleslavinus*: *quanto fœdiùs egére, qui dignitatem Imperatoris vendiderunt?* Cur igitur successores, & posteri ementium non restituunt? cur (quod Pius II. notavit) in capitulationibus Electionum Imperatores obligant, nè redimere possint, aut velint? imò ùt *Balæus* tradit, etiam tunc temporis *Carolum IV.* coëgêre, ut promitteret, non se illa *Telonia* ampliùs redemturum. Non utar illâ defensione, quam mihi ultrò in manum porrigunt peritissimi rerum Imperialium Scriptores, *Friderici I.* tempore, *Cæsares ex Portorijs Rheni* sedecim auri tonnas annuè (ùt *Fabronius* loquitur) percepisse quidem, at (ùt *Schneidewinus* apud eundem testatur, & habet *Besoldus* Vir Clarissimus per libertatem improvidè quibusdam *Italiæ* Urbibus

Welesl. Præf. in Silv. Cutheni.

Pius II. in Europa.

Herman. Fabron. in Monarch. Cæsar: edita 1618. Germanicè.

Besold. in Synopsi hist.

bibus conceſſam à quodam Imperatore, quem nominare hoc loco nihil attinet, quíque longè *Carolum IV.* anteceſſit) tantùm imminuta jam tunc ante *Carolum* fuiſſe vectigalia, ut eâ pecuniâ neque ripa Rheni defendi, neque ut verbis ejus utar, *poſtæ ali poſſent.* Ubi igitur ſedecim auri tonnæ? nullas fuiſſe *Carolus* ipſe teſtis eſt, in diſertiſſima oratione ad Legatos Imperij Pragæ habita (quam recitat *Borek*) in qua oſtendit plura ſe ex Regnis ſuis, percipere commoda, pluréſque pecunias, quàm ex univerſo *Imperio*, & *Bohemiæ* Regnum non ditari ab *Imperio*, ſed *Imperium* à *Bohemia* potiùs ditari. Hanc *Caroli* accuſationem jam antè in vita *Arneſti* diluimus, authoritate maximorum Scriptorum, & comparatione priorum Imperatorũ, quorũ aliqui non ùt *Carolus* fecit, ceſſerunt Portoria, ſed Provincias integras ad Imperium ſpectantes acceptâ pecuniâ jure ſuo vivere juſſerunt, tum alios, qui urbes Imperij vendiderunt.

Notandum.

Borek in hiſt. Boh. fol. 327

Vit. Arn. l. 2. c. 12. & in Notis. Beſold. ſynop. hiſt. c. 18. Sigon de Reg. Ital l. 22. Turſel. Epit. hiſtor. l. 9. Bodin. lib. 6. Method. hiſt. in fine. Barclay. in Icone animor. c. 5. Sprinzenſtein in facie nova Ro. Imperij.

De *Gunthero Schwartzburg*, quem electum ab aliquibus Imperij Principibus contra *Carolum* ipſemet *Carolus* ope Medici veneno ſuſtulerit, ac factum emendare cupiens *Guntheri* liberis, viginti duo millia marcarum argenti numerârit, & quaſdam in *Thuringia* ditiones adjecerit, ut *Carrionis Chronicon* narrat, impudens calumnia eſt à nobis in vita *Erneſti* refutata; quòd verò liberos *Guntheri* ditârit, egit iſtud *Carolus* innatâ ſuâ beneficentiâ, ut ſibi velut Imperatori fideliùs obſequium præſtarent, & alieniore animo à ſe non eſſent; etſi Pater eorum *Caroli* in Imperio rivalis fuiſſet, atque ità omnium præteritorum aboleretur memoria.

Quòd æmulos Imperij ſuſtulerit.

Alij accuſant, quòd cùm Electores nonnulli *Fridericum Marchionem Miſniæ* An. 1348. *Imperatorem* elegiſſent, *Fridericus* acceptis à *Carolo* decem argenti talentis, jure ſuo deceſſerit. Negant hoc, & pernegant Miſnici Scriptores, turpíſque *Friderico* potiùs, quàm *Carolo* ejuſmodi nundinatio foret; at *Weleslavinus* ultrò factum fatetur, & defendit; quid enim admiſſum eſt indecens, nonne ſatiùs eſt bellum pecuniâ, ſi potes, redimere, quàm ſangvine multorum hominum ſæpe innocentum finire; adde quòd nulla fuerit *Friderici* Electio, cui ipſe ob ſenectam ætatem renunciârit, atque ideo *Carolus* ob hanc renunciationem, & ſublatum electionis dubium, ex grati animi ſignificatione pecuniam illam *Friderico obtulerit.*

Weleslav. in calend. Hiſt. ad 2. Ian.

Denique objiciunt alij *Carolum IV.* adverſus legitimum Dominum *Ludovicum Bavarum*, *Pſeudowoldemarum* foviſſe, eíque *Brandeburgiam* adjudicâſſe. Hoc diffiteri nullatenus poſſum: at quis Regum eſt, ad quem dolus acceſſum non habeat? cui non poſſit imponi? qui non poſſit decipi? an Exempla deſunt eorum, qui *Principum* ac *Regum* perſonas diu ac feliciter geſſerunt? vide *Theſaurum Zwingeri*, item de ficto,

De Woldemaro.

Ricc. in Chro. Reform. Bunting in hi ſtor. Brunſ. p. 4. Beneſſ. l. 4. Chron.

fićto, *Sebaſtiano Rege* hiſtoriam *Luſitanam*, & *Ricciolium* de quodam *Tile Kolup*, qui ſe pro *Friderico II. Cæſare* venditavit, conſule Hiſtoriam *Brunſvicenſem*, de hoc ipſo *Meinike Müller*, qui ſe *Woldemarum Marchionem Brandeburgicum* mentiebatur, accuratè & diligenter agit eadem *Hiſtoria Brunſvicenſis* & *Beneſſius* in Aula *Caroli* educatus; item de quodam *Demetrio*, qui ſe Joannis *Baſilij Moſcoviæ* Ducis filium feliciſſimè finxerit,

Piaſec. in Chr. Polon. ad An. 1604.

vide *Piaſecium*, at non unus *Carolus IV.* ſed plurimi Principes Imperij, imò & Brandeburgiæ magna pars, hunc impoſtorem pro vero *Woldemaro* agnoverunt; inſuper ubi primùm ſe illuſum comperit *Carolus*, quod bonarum mentium eſt, continuò retractavit errorem, & Ottoni Marchioni, partim per pecuniam, partim per alia multa Caſtra tradita ſatisfecit.

Nullus ex Scriptoribus geſta *Caroli IV.* diligentiùs deſcripſit, quàm *Vir* coævus *Beneſſius* nomine *Canonicus Eccleſiæ Pragenſis*, qui Libro IV. Chronici ſui de his *Caroli* conſiliis & geſtis ſic loquitur: *Woldemarus habitus eſt Marchio Brandeburgi pro vero uſque ad diem mortis ſuæ*, & paulò pòſt: *Ludovicus Bavarus verò* (poſt Woldemari mortem) *quia erat exoſus ſuis, Marchionatum Brandeburgicum contulit fratri ſuo Ottoni;* ei ſcilicet, cui *Carolus*, ùt idem *Beneſſius* ſuperiùs narravit, *Catharinam* filiam ſuam viduam poſt *Rudolfum Ducem Auſtriæ* dedit in Conjugem. Hìc *Otto* non fuit ſocero ſuo *Carolo* fidelis: ſæpiùs enim eum oppugnavit, & ligas cum hoſtibus *Caroli* fecit, maximè cum *Ludovico Rege Ungariæ*, ideóque coactus eſt *Carolus* eundem *Ottonem* bello petere, ùt *Beneſſius* idem ad An. 1371. commemorat. Jam An. 1373, *Otto*, inquit, *Marchio Brandeburgenſis Gener Caroli IV.* præteritis pueris Domini Imperatoris *contra pacta* voluit inſtituere hæredem (quia liberis carebat) *Fridericum Ducem Bavariæ*; conſcripto exercitu *Carolus* occupavit plurimas ejus Arces, ità ut adactus ſit venire Pragam; inveſtivit igitur *Carolus* (petente ipſo *Ottone*) per *Banderias* filios ſuos *Wenceslaum*, *Sigiſmundum*, *& Joannem*, & ijs deficientibus *Marchiones Moraviæ* Dominum *Joannem* & filios *Jodocum*, *Joannem*, & *Procopium*, & dedit *Ottoni* pro ea re innumerabilem pecuniam, & Caſtra *Sultzbach*, *Flos*, & alias plures Civitates.

Nota.

Nota.

Silv. in Hiſt.

Eſt etiam ab *Ænea Silvio* obiter conjectum telum in *Carolum* amatorem alienarum mulierum maximum in prima ætate fuiſſe, & ab *Angelo* eapropter correptum *Delphini Galliæ* morte per viſum oblatâ; at *Carolus*

Car. IV. in vita ſua c. 7.

in vita ſua negat, abs ſe aliquid ejuſmodi unquam patratum, imò in timore *Divini Numinis* adoleſcentiam & juventutem ſe percurriſſe, ad filios ſcribens gloriatur; ibidem fatetur ſe à dæmone tentatum, nunquam devictum aut ſuperatum. Sed hæc omnia quæ objiciuntur, etſi vera & maledicta forent, *Caroli* benefactis immortalibus obruuntur. *De*

De Authoribus, qui Caroli IV. Vitam ſcripsêre.

Caroli IV. Vita ſæpe edita eſt, ſed indiligenter; exſpectabatur à Patre *Joanne Gamanſio S. I.* amico meo præcipuo, cui petenti plurima *Carolina Diplomata* ex plurimis *Cathedralibus* & *Collegiatis Eccleſijs*, & Cœnobiis uno animo, unáque ſententiâ ſubmiſeramus, *R. P. Georgius Crugerius*, *R. P. Henricus Chlumecky*, quorum ego tertius numerum & diligentiam auxi. De quo labore *Gamanſij* agemus in Notis.

Eſt etiam *Vita Caroli ſcripta Bohemicè*, & Typis edita, ſed operæ pretium non eſt eam legi, quia notiſſima tantùm incertus Author adducit.

Vitam ſuam *Carolus* ipſe ſcripſit, & *duobus filijs in Thronis ſedentibus*, videlicet: *Wenceslao & Sigiſmundo* inſcripſit, quæ paſſim in *Bibliothecis MM. SS.* Codicum reperitur, éſtque etiam Latinè & Bohemicè Typis expreſſa non ſemel; quia verò *Carolus Imperator* magnis tantùm rebus gerendis imminebat, majora tantùm eo libro complexus eſt, omiſit minora; *Beneſſius de Weitmil* Vir genere Nobiliſſimus, idémque doctiſſimus, poſtea *Eccleſiæ Metropolitanæ Canonicus*, qui in *Aula Caroli IV.* à puero educatus, omnium propè itinerum ejus comes fuit, tantâ in eo argumento diligentiâ verſatus eſt, ut ſcribendo veſtigia Caroli numerare, ut ità dicam, voluiſſe videatur in *Opere Chronicorum*; ad eum omnes remitto, quicunque Caroli geſta avent cognoſcere.

Caroli IV. lucubratio de vita ſua.

Paulus Zidek deſignatus *Litomislenſis Epiſcopus* ſub *Georgio Rege* vitam & geſta *Caroli IV. Bohemico* complexus eſt idiomate: multa ibi ſingularia leguntur, pauca tamen, quia quaſi argumenti ſui oblitus omnem illam lucubrationem ſuam ad cæteros *Reges*, qui Carolum ſecuti ſunt deſcribendos convertit; latè nihilominus commemorat Bohemorum Carolo regnante pietatem; Eccleſias quaſdam ab eo fundatas recenſet; adjicit quædam de *Archiepiſcopatu Pragenſi* feuda quædam Regni empta à Carolo adducit, tum nominat *Principes*, qui à *Corona Bohemiæ* feudum accipere debeant; delabitur deinde in Pragæ opulentiam regnante Carolo, ſcribit omnes nationes eo tempore cupiviſſe Pragæ habitare, ut tum *Praga orbis compendium* appellaretur: *Ethnicos* etiam & *Barbaros*, qui pretioſas damaſcenas telas, & pannos Babylonico & Perſico opere texerent, Carolum Prægæ aluiſſe, iiſque *Montem S. Laurentij* ſuper Pragam attribuiſſe, quem illi caſulis quibuſdam extructis, & magnâ parte tentorijs coloratis gratioſo toti Urbi ſpectaculo impleverint. Hæc *Zidek*. Quem librum manuſcriptum ex *Bibliotheca Novodomenſi*, Prælato magno conceſſum, doleo hactenus recuperari non potuiſſe.

Paulus Zidek deſcribit Caroli IV. tempora.

Eſt etiam Vita Caroli IV. ab Hermanno *Fabronio* Germanicè ſcripta, ſed ea tam virulenta, ùt alibi queſtus ſum, ut nihil aliud quàm vituperium contineat, & Authorem prævaricationis reum conſtituat: nimirum virulentiſſimo hæretico, omnis Caroli in *Eccleſiam*, præſertim *Romanam*, obſervantia, pietas, & ſplendor in Sacris, in Cœlites amor, in eorum *Reliquijs* colligendis diligentia, & veneratio, atque ejuſmodi Chriſtianorum Principum virtutes, totidem vitia videbantur.

Carolus IV. in ſepulchro incorruptus

Natus eſt Carolus Pragæ An. C. 1316. 14. Maij, horâ 1. diei, ſalutaribus aquis ablutus in Eccleſia Pragenſi, die Pentecoſtes, qui dies incidebat in 30. Maij. Obiit autem An. 1378. Pragæ in Vigilia S. Andreæ, horâ 2. noctis, ætatis ſuæ 63. cujus corpus poſt annos trecentos, & quod excurrit, ſe incorruptum vidiſſe *Weleslavinus* teſtatur, idémque à ſe viſum gloriatur *Peſſina*.

Notæ in Caput II.

Caroli IV. vita hæret.

Dixeram paulò antè de *R. P. Gamanſij* labore, res ſic habet: cùm antè annos facilè vicenos quinos ſcholis docendis vale feciſſem, circumſpicere cœpi, quod potiſſimum argumentum aſſumerem, in quo mea deſudaret induſtria; ſtatueram hiſtoriam *Patriam* (cui à puero parvulo deditiſſimus eram, ut etiam ſeptennis, ter & quater *Hagecij Hiſtoriam* pervolverim) illuſtrare, ſed priùs proludere quodammodo, & ùt Muſici vocant *præambulum*, aut præludium facere, & alicujus aut ſanctitate, aut rebus geſtis illuſtris apud nos Viri Vitam ſcribere, in qua vires experirer meas, & quid poſſem in *Hiſtoria Patria* aliis demonſtrare, *vitam Caroli IV.* primùm mihi propoſueram, jámque in eam rem, ùt in ædificatione fieri amat, materiam comportabam, cùm ecce commercium literarum cum doctiſſimo Viro *Gamanſio* habere cœpi; vix ternas, vel quaternas literas commutavimus, cùm ille conſilium ſuum aperit: habere ſe in animo Vitam *Caroli IV.* vulgare, ídque ſe *Cancellario* Regni *Bohemiæ* patefeciſſe, qui laborem approbârit & laudârit, atque inſuper ſumptus liberales ab *Auguſtiſſimo Cæſare Leopoldo* procuraturum promiſerit; ergò cùm me præventum eſſe viderem, omnem cogitationem de *Carolo* abjeci, & *Vitam Arneſti I. Archiepiſcopi Pragenſis*, qui ſummus *Caroli* Miniſter fuit, ſcribendam aſſumſi; deinde quæ de *Carolo* collegeram omnia *Gamanſio* miſi, & nova etiam ex *Archivis* excerpta communicavi; neque ceſſavi hominem amicum perurgere, ut tandem quod ſemel ſuſceperat, perficeret; ille cauſabatur Moguntinos Antiſtites, quorum geſta ante omnia abſolvere priùs ſcribendo cuperet; denique cunctatio illa vel quidquid fuit ad annos viginti protracta eſt, quibus elapſis, conſulti amici ex Rheno indicium fecerunt, bonum ſenem *Gamanſium* nihil ampliùs de *Carolo IV.* cogitare, imò præ ſenio, vel ſi velit, non poſſe, nihílque hactenus præter deſignationem Vitæ & Capitum confeciſſe, ſed habere documenta innumera, quæ ſi fortè alicui ingenio communicarentur, rem confectam & Vitam *Caroli IV.* habiturum. Neque tamen documenta remiſſa ſunt, ſola operis deſignatio in manus meas venit. Referam ergo hoc loco deſcriptionem & deſignationem illam, ut ſi quis eadem fortè conari velit, habeat paratiſſimam Vitæ Caroli Oeconomiam, & capita, quæ publicis literis, vel Hiſtoriis & Exemplis facillimum erit illuſtrare. Sic igitur habet diviſio doctiſſimi *Gamanſij*.

D. Caroli

D. Caroli Rom: Imp: IV. Bohemiæ Regis Auguſtiſſimi Elogium Auguſtum.

I.

D. *Caroli Imp: Rom: IV. Commentarius Auguſtalis* vitæ ſuæ, rerûmque rectè vel ſecùs geſtarum Chriſtiano digna Principe relatio. *Exemplar eſt apud me.* Ex MM.SS. Bibliothecarum Cæſareæ Viennenſis, & Metropolitanæ Pragenſis.

II.

S. D. *Clementis Papæ IV. Sermo Auguralis*, ad Legatos *D. Caroli Regis Romanor: Electi*: eum Salomoni Regem parem, nec D. *Carolo Magno* Imperatorem fore imparem, Eccleſijs fundandis. Ex MM. SS. Bibliothecæ Suſatenſis. *Exemplar habeo.*

III.

Joannis Card: Arch: Prag: II. Laudatio Funeralis, ſive Conſecratio D. *Caroli* Imp: IV. quod admirandæ Sanctitatis merito, Salomone Rege major, D. *Conſtantino Magno* vix minor ritu cultúque publico Divis ſit accenſendus ex MM. SS. Balbinianis. *Exemplar eſt apud Freherum.*

IV.

Faſti ſingulares Reliquiarum SS. quas perilluſtres peregre Pragam D. *Carolus Imp: IV.* attulit gazâ Regiâ excultas. Ex Membranis Eccleſiæ Pragenſis. *Exemplar proſtat.*

V.

Literæ Divales D. Caroli Imp: IV. allatis Divûm Reliquiis, veritatis teſtes, ex MM. SS. Tabulis Arch. Eccl. Prag. *Exemplar eſt in manibus.*

VI.

Additiones Rerum & Literarum Auguſtalium D. Caroli Imp. IV. Elogio Auguſto in fidem ac lucem annotationibus illuſtratæ. Ex originibus MM. SS. & authenticis monumentis.

Caput I.

D. Carolus Imperator IV. Divo Carolo Imperatori Magno haud impar Eccleſijs copioſè fundatis.

1. *Pragæ Caſtro Regio.*

1342. Collegiatæ OO: Sanctorum.
1343. Metropolitanæ S. Viti.
Manſionariorum Deiparæ.
1360. Bonifantum diu noctúque pſallentium.

2. *Pragæ, Urbe Novâ.*

1347. Carmelitarum Mariæ Nivis.
1348. Benedictinorum S. Hieronymi in Solvan.
1355. Eremitarum S. Auguſtini ad S. Catharinam.
1361. Servitarum Deiparæ.
1364. Canonicorum S. Apollinaris.
Corporis Chriſti.
1372. SS. Mariæ Magdalenæ, Afræ, Mariæ Ægyptiacæ.

3. *Wiſſehradi Arce Regiâ.*

1351. Canonicorum Regularium S. Caroli Imp.
1355. Benedictinarum S. Ambroſij.

4. *In reliquo Regno Bohemiæ.*

1348. Capellarum Arcis Carlſteiniæ.
1351. Collegiatæ Veteris Boleslaviæ.
1351. Carmelitarum Tachoviæ.
1357. Collegiatæ Carlſteinenſis.

1360. Eremitaram S. Auguſt. Sufficij.
1366. Cœleſtinorum in Owin.

5. *In Ducatu Sileſiæ.*

1348. Eremitarum S. Auguſtini Wratislaviæ.

6. *In Comitatu Lucemburgi.*

1348. Clariſſarum Epternaci.

7. *In Germania reliqua.*

1354. Collegiatæ S. Victoris Moguntini.
1355. Canonicorum Regularium S. Caroli Ingelhemij.
1355. Capellæ Imperial. B. V. Norimbergæ.
Mariæ-Rodæ Ciſterc. in Saxonia Inferiori.
Riddagshuſæ Ciſterc. ibidem.

8. *In Italiæ Regno.*

1331. Canonicorum Regulariũ Papiæ.
1355. Collegiatæ B. V. Tarentij.

Caput II.

D. Carolus Eccleſiarum univerſalis Benefactor.

1. *In Bohemia Archiepiſcopalis Pragenſis.*

1336. XII. Apoſtolis argenteis humanâ ſtaturâ datis.
1347. CCC. ſexagenis groſſorum eidem à quovis Rege coronato aſſignatis.
1358. Fundationibus Eccleſiarum, Capellarum, altarium omnium, per Bohemiam in Acta digeſtis.
1368. C. argenti marcis Metropolitanæ Pragenſi aſſignatis.

2. *Epiſcopalis Litomiſlenſis.*
3. - - *Olomucenſis.*
4. - - *Wratislavienſis.*

In Germania Archiepiſcopalis Moguntiæ.

Epiſcopalis Curienſis.
Conſtantienſis.
Spirenſis.
Wormacienſis.
Herbipolenſis.
Auguſtanenſis.
Eyſtettenſis.
Halberſtadienſis.
Hildeſienſis.
Verdenſis.
Paderbornenſis.
Bambergenſis.

Archiepiſcopalis Colonienſis
Epiſcopalis Monaſterienſis
Leodienſis
Ultrajectenſis
Mindenſis
Oſnabrugenſis.

Archiepiſcopalis Trevirenſis,
Epiſcopalis Metenſis
Tullenſis
Virdunenſis.

Archiepiſcopalis Magdeburgenſis,
Epiſcopalis Havelbergenſis
Brandeburgenſis
Lebuſſenſis
Caminenſis
Racemburgenſis
Mersburgenſis
Miſnienſis.

Archiepiſcopalis Salisburgenſis,
Epiſcopalis Patavienſis
Ratisbonenſis
Brixinenſis
Ftiſingenſis
Tridentinæ
Gurcenſis.

Archiepiſcopalis Bremenſis,
Epiſcopalis Lubecenſis
Sverinenſis
Raceburgenſis
Sleſwicenſis.

In Pruſſia.

Epiſcopalis Culmenſis
Sambienſis
Varmienſis
Pomezanienſis.

In Italia.

Eccleſiæ Rom. dominiis confirmatis, item

item Juribus in Schiſmate progugnatis.
S. Patriarchalis Aquilegienſis.
Archiepiſcopalis Mediolanenſis.

Caput III.

D. Carolus Hierarchicæ Eccleſiarum dignitatis aſſertor Archiepiſcopatu excitato.

1343. Pragenſi per Clementem VI.
Eidem Archiepiſcopo jure ungendi & coronandi Regis impetrato.
Item Jure Legationis in Ratisbon: Bamberg: Miſnenſ: Brandeburg:
Item Jure Legati Nati.
Item Jure Crucis præferendæ, uſúque Rochetti publico Suffraganeis.

Epiſcopatu inſtituto.

Lithomisliæ.
Olomucij reſtituto.

Prærogativis auctis.

1343. Coronæ Regiæ à Pragenſi Metropolitana cuſtodiendæ.
1365. Mitræ albæ & Rochetti Canonicis Archiepiſcopo miniſtrantib9.
1389. Etiam à morte Caroli cæteris Canonicis omnibus Mitræ Pontificalis aurophrygiatæ conceſſio.

Principali dignitate.

Wiſſehradenſi Præpoſito confirmatâ.
Simili munere Abbatiſſæ S. Georgij Reginæ coronandæ conceſſio.
Decanatu vel Præpoſiturâ Lithomericij erectâ, nunc Cathedrali Eccleſiâ.

Caput IV.

D. Carolus Apoſtolici Eccleſiarum muneris Zelator.

In Regno Bohemiæ, in toto Imperio:
Literatis ac probatis viris ad Archiepiſcopales, Epiſcopales &c. Eccleſias ſuâ voluntate promotis ſingulatim ordine ſuperioris Cap. 2. recenſendis.

Caput V.

D. Carolus Canonici Eccleſiaſticorum Ordinis Magiſter,

Evangelio palàm decantato
Explicato:
Sacrâ Scripturâ, Theologiâ, lectâ & intellectâ?
Statutis Erneſtinis Eccleſiæ Pragenſis aureâ Bulla confirmatis.
Lectione ac Lectore S. Scripturæ ibidem per Erneſtum Archiepiſcopum fundato.
1359, Sæculari Canonicorũ habitu palàm Moguntiæ caſtigato.
1363. Collegio Canonicorum S. Scripturæ Lectorum, & Auditorum dotato.
1365. Nulli Canonico duabus præbendis Urbani V. decreto conceſſis.
1370, Graduatis ſolis ad Præbendas, ad Parochias admiſſis.

Caput VI.

D. Carolus Eccleſiaſticæ Clericorum immunitatis Defenſor.

1342. Clericos Pragenſes operibus ruſticanis eximit.
1348. Wratislavienſes nudis pedibus ab Epiſcopo culpam deprecari adigit.
1352. Eccleſiæ Pragenſi confirmat Ottogari Regis Privilegia. *Boh. pia.*
1354. Alia Jura omnia.
Item Regni Privilegia concedit.
Domos Eccleſiæ legandi facultates tribuit.
Securitatem Univerſi Cleri toto Imperio aureâ Bullâ Carolinâ reſtituit.

Caput VII.

D. Carolus Imperator IV. Salomon Imperij alter.

1. *Sapientia.*

Expeditione transmarinâ declinatâ.
Captivitatis Venetæ periculo elusо.
Alienâ sapientiâ æstimatâ.
Imperij ordine Imperialis electionis modo, Electorum munere, Imperatoris dignitate, omnium securitate per auream Bullam constitutâ.
Imperio Bohemiæ Regno uniendo.
1354. Wenceslao fratre Lucemburgi Duce creato.
1354. Eidem & posteris fræni Imperialis gubernatione à dextro latere.
Item incisione ciborum Imperialium commissâ.
1357. Controversiâ ensis Imperialis ferendi eundē inter & Rudolphum Saxoniæ Ducem compositâ.
Ducibus Meckelburgi, Juliæ &c. MarchionibusBarri &c. institutis.

2. *Scientia.*

A linguarum & literarum etiam sacrarum insigni notitia.
A Commentariis Evangeliorum.
Item suæ vitæ.
Item Passionis S. Wenceslai, suo marte scriptis,
A diplomatis Cæsareis &c. latinissimè conditis,
A scholis Academicis frequentatis.
A literatis palàm honoratis, etiam à morte, Mindæ, & eorundem inprimis Studiosorū Pragæ copiâ.
A Scriptorum eodem loci & temporis frequentia.

3. *Justitia.*

Per se plurimis administratâ.
Item injuriâ prædonum per se depulsâ,
Rebellione punitâ.
Cæde innocentis Parochi vindicatâ,
Sacerdotis item alterius compensatâ
Proditore delusо.

4. *Potentiâ.*

Ab auri, argenti, & fodinarum abundantia.
Ab expeditione bellica in Prussiam, Russiam, Lithvaniam, Poloniam, Hungariam, Italiam, Galliam, Hispaniam, Germaniam universam.

5. *Magnificentiâ.*

Aulici apparatus & comitatus Coronationis Regiæ Cæsareæ.
Comitiorum Metis,
Norimbergæ.
Itinerum Parisios
Romam.
Francofurtum Oderæ
Lubecam, Mindam, Tremoniam.
Nuptiarum Cracoviæ,
Solennitatum Paschæ &c.

Caput VIII.

D. Carolus Imp. IV. Bohemiæ Regum Augustissimus, Regni Augustus alter.

Privilegijs confirmatis.

1348. Electionis literæ.
1358. Successionis Regiæ juxta literas Friderici Imperatoris II. etiam in filiabus.
1364. Omnium Regni Jurium.
Electoratûs Imperialis.

Finibus productis:

1348. Norimbergam usque,
Item pòst in Bavariam & Voitlandiam adjungendam.
1355. Iisdem Regni finibus & possessionibus iterato stabilitis.
1368. Silesiâ Bohemiæ unitâ.
Recognitione Wratislaviensis Episcopatûs acceptâ.
1372. Marchiâ Brandeburgicâ possessione aditâ.

Fœderibus initis.

Cum Archiducibus Austriæ.

Munimentis exstructis.

Wissehradi, Ratzinij, Carlsteinij, Fürstenbergæ. *Com-*

Commodis procuratis.

Thermis Carolinis,
Vinetis plantatis,
Vivariis effossis,
Oeconomiâ Regni restitutâ.

Universitate conditâ.

Collegiis ternis eidem adjunctis.
Civium domibus usui studentium aptatis.
Bibliothecâ adornatâ.

Caput IX.

D. Carolus Imp. IV. augustis structuris per Bohemiam & alibi magnificus.

1. *Urbium.*

1332. Montis Caroli Oppidi & Arcis in Italia.
1348. Neo-Pragæ.
Wratislaviæ instauratæ, ampliatæ.
1351. Boleslaviæ circummuratæ.
1360. Strahovij & Petrzini montis mœnibus cincti.
1363. Pragæ Veteris auctæ.

2. *Arcium.*

Regiæ Pragensis.
1348. Wissehradensis,
1348. Carlsteinensis,
1358. Carlickensis,
1370. Fürstenbergensis,
1372. Tangermündensis.

3. *Templorum.*

Metropolitani Pragensis & aliorum suprà recensitorum,
S. Dorotheæ Wratislaviæ.

4. *Monasteriorum, Collegiorum ibidem.*

5. *Universitatis Carolinæ.*

6. *Pontium.*

1358. Pragensis,
1370. Fürstenbergensis.

Caput X.

D. Carolus IV. Imp. D. Constantinus alter, pietate in Deum & Divos.

1. *Dei cultu propagato.*

1341. Expeditionibus in Infideles Christo subjugandos susceptis.
1386. Edicto Joan. Archiepis. Prag. II. Fidei Catholicæ totâ Bohemiâ retinendæ nullo hæretico tolerato.
Flagellantium hæresi exstinctâ.

2. *Divorum Reliquijs Pragam allatis.*

E tota Germania, Gallia, Italia, Hungaria,
1354. Treviris Crucis Dominicæ, Cinguli, Pepli B. V. Baculi S. Petri.
1354. Aquilegiâ Evangelij S. Marci.
Budâ, Mappæ Dominicæ, & ità de cæteris.
1354. S. Florentij solenniter in Alsatia elevatum.
1369. Iisdem Pragæ C. millibus hominum ostensis.

3. *Templis, Arcibus præsente se Deo & Divis dedicatis.*

Metropolitano.
1366. Monasterio S. Catharinæ.
Item Capellâ S. Wenceslai.
1370. Capellâ Archiepiscopalis Aulæ
1371. Collegiatâ S. Ægidij.
1372. Monasterio S. Hieronymi in Slawan, & aliorum alibi.

4. *Festis institutis.*

1355. Lanceæ Domini,
Reliquiarum Ecclesiæ Pragensis.

5. *Officijs ordinatis.*

Ejusdem Lanceæ.

It. B. Virginis.

Canonico Officio quotidie recitato B. Virginis sæpius à puero; eóque demum in singulos dies legendis propriis novè distributo ut à Canonicis Pragæ, Norimbergæ, Tarentij fundatis indies decantetur.

Caput XI.

D. Carolus Imp. IV. Divis Bohemiæ Tutelaribus præcipuè devotus.

1. S. Patronis.

Duodecim Choralibus eorum veneration̄i divino monitu institutis.

1355. Allatione corporis S. Viti Papiâ Pragam.

2. S. Wenceslao.

1347. Coronâ Regiâ novè fabricatâ,
Eadem coronandis Regibus destinatâ,
Capellâ propriâ ædificatâ,
1371. Boleslaviâ vetere instauratâ,
Missâ maturâ ibidem fundatâ, & ab Ernesto Archiep. firmatâ.
Tumbâ aureâ scutis Baronum S. Wenceslai argenteis contectâ.
1363. Ejus nomine filio dato,
1368. Indulgentiis obtentis.

3. S. Sigismundo.

1365. Allatione corporis honorificâ,
1368. Impositione nominis Filio.
1371. Pretiosis donis sanitate receptâ,
1375. Regali celebratione festi.
Imitatione ejusdem laude Dei perpetuâ institutâ.

Caput XII.

D. Carolus Imp. IV. Deo dilectus & electus.

1. à Familia sua,

Lucemburgica & Bohemica, in Avis, parentibus, fratribus, propinquis, etiam affinibus, ex Domo Austriaca, Hungarica, Polonica; Deo ferè id temporis dilectis electâ.

2. à præsidijs divinis.

1331. & seqq. à toxico, proditione, captivitate, cladē, cæde, &c. ope SS. Hostiæ, Deiparæ Virg. S. Catharinæ M. prodigiosè servatus.

3. à visis divinis & vaticinijs.

1332. Delphini Franciæ mortui.
1377. Pragæ destruendæ,
Clementis IV. Papæ eligendi.

4. à miraculis ipsius ævo Pragæ factis.

1338. SS. Hostiæ inter ignes Pragæ illæsæ,
Item propè Kuttenbergam miraculosæ.
1355. S. Nicolai digito sangvineo.
SS. Wenceslai, Sigismundi, & aliorum SS. aliis prodigiis variis.
B. Catharinæ Bononiensis Carolum corpus mortuæ honorantem, apertis subitò oculis arridentis, & salutantis.

Caput XIII.

D. Caroli Imper. IV. Parentes Joannes & Elisabetha Reges Ecclesiarum fundatores & benefactores.

1. Parvo Pragæ.

1316. Chori Eremitarum & S. Augustini.
1330. Monialium Ordinis Prædicatorū in Augezd.
1341. Carthusianorum ibidem.

2. Vetero-Pragæ.

1318. Chori Franciscanorum ad S. Jacobum.
1319. Eorundem Triclinij.

3. in Regno Bohemiæ.

1342. Eremitarum S. Augustini, Susficij,
Waldsassæ Cistercienſium.
Aulæ-Regiæ Avus Wenceslaus.

4. in Marchionatu Moraviæ.

1323. Aulæ-Mariæ Elizabeth Avia secunda Caroli.
1334. Pustomiriæ Monialium Joannes Episcopus Olomucens: Proavunculus Caroli.

5. in Comitatu Lucemburgi.

1342. Clarissarum Epternaci,
Basilicæ Deiparæ Virginis in Aviaw.

6. in Regno Italiæ.

1331. Eremitarum S. Augustini Papiæ.

Caput XIV.

D. Caroli Fratres, Agnati, Filij, Ecclesiarum Fundatores.

1. in

1. *in Regno Bohemiæ & alibi.*

1348. Cappellæ Arcis Ziebrak, Joannes frater fundator.
Item Carthusianorum Olomucij.
1353. Eremitarum S. Augustini Brunæ.
Carthusianorum propè Brunam.
1350. Capellæ S. Nicolai Pragæ Parvæ.
Caroli Agnatus Dux Burgundiæ.
Nicolaus frater Caroli Patriarcha Aquilegiensis.
Wenceslaus filius Metropolitanæ Pragensis.
Clarissarum Epternaci. Item Ecclesiarum aliarum alibi.
Joannes Caroli ex Joanne filio nepos, Episcopus Litomislensis, Olomucensis, subinde Patriarcha Aquilegiensis.

Caput XV.

D. Caroli Familiares Bohemiæ Antistites Ecclesiarum Fundatores.

1. *Joannes IV. Episcopus Pragensis Pragæ.*

Sepulchri S. Adalberti argenteâ laminâ contecti in Arce Prag.
Præbendarum Canonicalium in Metropolit.
Altarium S. Silvestri, & S. Mathiæ, ib.
Collegiatæ S. Ægidij combustæ.
Canonicorum Regularium Raudnitzij Hospitalis ibid.

2. *Ernestus Archiepiscopus Prag.*

Canonicorum Regularium Glacij.
Eorundem in Satzka Hora.
In Jaromir,
In Rokican.
Hospitalis In Broda Bohemica,
In Przibram,
In Liban.

3. *Joannes Archiepiscopus Pragensis II.*

Hospitalis in Jerusalem Wissehradi.
S. Antonij pro Sacerdotibus & Studiosis ægris in Hradczan.

4. *Theodoricus Episcopus Mindensis.*

1346. Cisterciensium in Skalicz.

5. *Joannes Episcopus Litomislensis.*

Eremitarum S. Augustini in Litomisl ibidem sepultus.

6. *Petrus Episcopus Litomislensis & Olomucensis.*

Canonicorum Regularium Landtscronæ ibidem sepultus 1387.

Caput XVI.

D. Caroli exemplo Bohemiæ Proceres & Cives Ecclesiarum Fundatores.

1. *Pragæ Urbe Veteri.*

1340. Monialium S. Spiritûs juxta Cœnobium S. Crucis Nicolaus Rokicaner, Civis.
ü346. Aliorum templorum alij.

2. *in Regno Bohemiæ.*

1319. Clarissarum Teinitzij D. Plichta ibidem sepultus.
1342. Eremitarum S. Augustini in Marica prope Schwanbergam Boleslaus & Juta Barones.
1366. Canonicorum Regularium in Trzebon Rosenbergici, Altovadi, Crumlovij, &c.

CAPUT III.

Wenceslaus ejus nominis IV. Bohemiæ Rex, & Romanorum Imperator.

Carolo IV. degener cõtigit.

CArolus *IV.* nec in Regno paterno, nec in Imperio dubium succeſſorem reliquit, utrobiq; ſcilicet *Wenceslaum*, ibi coronatum, hìc electum; utinam ùt ſangvinis ità & virtutum ſuarum hæredem & imitatorem reliquiſſet! ſed ùt *Carolus* geſtis laudatiſſimus, & glorioſus, ità filius Princeps propè omnibus exoſus, vitiis ſuis deſcribendis Scriptores fatigavit. Natus eſt *Norimbergæ* An. 1361. 17. Martij, ex *Anna* filia *Henrici Ducis Svvidnicenſis*, *Jaurovienſis*, *Fürſtenbergenſis* (quæ *Carolo* Patri hos Ducatus attulit) 3. Id. Aprilis in *Parochia S. Sebaldi* de ſacro fonte levatus; levârunt *Archiepiſcopi* tres, *Moguntinus*, *Colonienſis*, *& Pragenſis*; *Epiſcopi* ſex, quinque *Abbates*; offertorium ùt vocant, miſit *Carolus* Pater ad *Divam Aquiſgranenſem* miraculis claram XVI. marcas auri, quod tum erat pondus infantis. Narrant optimi Scriptores, aquam ſacram, dum abluitur, luto infeciſſe, & paulò antè dum aqua pro Baptiſmo calefieret *Paræciæ* culinâ igne correptâ, vix domum ipſam ab incendio defendi potuiſſe. At quod addit recens noſtrâ ætate Scriptor, Matrem quoque ex partu obiiſſe, prorſus admitti non poteſt, cùm ex Vita *Caroli* habeamus *Annam Svvidnicenſem Caroli* conjugem An. 1362. 11. Julij Pragæ deceſſiſſe, ùt ex *Lupacio* oſtendit *Weleslavinus*. *Wenceslaus* nondum biennis *Rex Bohemiæ* (multùm retinente *Erneſto Archiepiſcopo Pragenſi*, Viro ſancto, qui totus ex cœlo pendebat, & inde rerum futurarum ſignificationes capiebat) in *Altari S. Mauritij in Eccleſia Pragenſi* coronatus eſt: quod in Baptiſmo *Norimbergæ*, hoc præſtitit in altari, præterea flendi & ſingultiendi nullum faciebat finem, & in ipſo honore triſtes & ſonoræ lacrymæ infantis ſiſti non poterant, donec quidam *Piſtor* placentâ in os injectâ lacrymantem componeret, cui ob eam rem dum viveret, uni ejuſmodi placentas Pragæ pinſendi privilegium dedit *Carolus*. Puer ac poſtea etiam adoleſcens magnas de ſe ſpes concitabat, & Magiſtris optimis in diſciplinam traditus, eorum, & præcipuè Patris vota ſuperabat: Artes liberales omnes percepit feliciter, & quaſi ingenio vel me-

Annal. Norimberg. ad 17. Martij.

De Fürſtenberg videatur Archivum Carlſteinenſe, quod alibi retulimus literâ C.

Mala omina de Wenceslao Caroli Filio.

In Calend. hiſtor. 11. Jul.

Imperium Wenceslai initiò lauda tiſſimum.

memoriâ jam antè incluſas exponebat; omnes Europæ lingvas calluiſſe *M. Emundus* (qui eum familiariter noverat) teſtatur, quod de *Nerone Trajanum Imperatore* dicere ſolitum accepimus: procul eſſe omnes bonos Principes à primo quinquennio *Neronis*, idem prorſus de quinquennio *Wenceslai* veriſſimum invenio; *Patre Carolo*, ùt ſpes eſt, in cœlum recepto negotia omnia Imperij laudatiſſimè conficiebat; *Schiſma* periculoſum & difficile inter tres *Pontifices*, quod univerſam *Eccleſiam* lacerabat, & ſcindebat in partes, authoritate ſuâ, literis, & armorum comminatione extinxit; obibat *Germaniam* maximè: *Coloniæ & Moguntiæ Antiſtites* conſulebat ipſe per ſeſe, & Principum Imperij conſilia audiebat, denique omnes numeros boni Principis explebat. At illo quinquennio exeunte cùm ad ſe homines, ludiones, præſtigiatores, helluones, & aliis vitiis infames nullo delectu admittere cœpiſſet, totus à ſe ipſo mutatus, à curis Regnorum abhorrere, nihil niſi lætum audire, otiari, helluari, & in vino inſomnes noctes ducere cœpit, & quia conjux matrona ſanctiſſima *Johanna* hæc minimè probare videbatur, atque ipſe, ùt nonnulli ſcribunt, maleficio ligatus erat, in uxorem culpam conferens, mulierum amoribus paulatim irretiebatur; ex qvibus vitiis ùt fieri ſolet, in crudelitatem & lanienas hominum innocentûm delapſus eſt, cúmque ingenio valeret, ſuſpicionibus occupatus multa dictu horrenda perpetravit; hæc cauſſa mortem attulit *B. Joanni Neopomuceno*, ex quo an Regina præter ſe alium amaret, elicere precibus, promiſſis, tormentis tentârat, cúmque non proficeret, in profluentem *Mulda-væ* abjecit. Nullus erat in *Wenceslao* ſacrorum hominum reſpectus: *Joannem Suffraganeum Archiepiſcopalem* eodem genere mortis damnavit; idem comminatus Canonicis; mox ſæviit in Proceres, primoréſque *Civium Pragenſium*, quos vel timebat, vel quibus vitam ſuam non placere ſuſpicabatur, è medio ſuſtulit; carnificem ad latus habebat ſemper, & *Compatrem* ſuum per delicias appellabat; jam nihil ille curarum ſuſcipiebat, negligebat Imperium, & tum evigilabat, ubi pecuniæ faciendæ ſpes oboluiſſet: *Mediolani Vicariatum Imperij* centum quinquaginta aureorum millibus acceptis *Joanni Galeacio Vicecomiti* vendidit, aliiſque multis de cauſſis odium Principum in ſe concitavit; quarum ſummam *Joannes Moguntinus Archiepiſcopus* nomine omnium Electorum literis publicis evulgavit: *Lombardiæ Jura abalienâſſe: Juſtitiam auro vendidiſſe; latronibus liberas habenas laxâſſe; in Sacerdotes & honeſtos viros ſævijſſe; monitum non reſipuiſſe &c.* Itaque cùm electus vivente Patre An. 1376. 12. Januarij, & poſt Patris mortem An. 1386. 6. Julij *Aquiſgrani Imperator* coronatus eſſet, omnium Principum ſuffragijs A. 1400. exauthoratus eſt; at *Bohemia* longè priùs *Wenceslaum*

In Chron. M. Belgij.

Wenceslai mores in deterius mutati.

Cauſæ Wenceslai Imperio dejecti.

deſeruit: nam cùm toties à Proceribus monitum ebrioſum & crudelem Regem, nihil rectè acturum, & agere viderent, *Sigiſmundi Regis Ungariæ* fratris, & *Jodoci Moraviæ Patrui* conſilio captum *Wenceslaum* Anno 1394. in carcerem *Antiquæ Urbis Pragenſis* inclusêre; evaſit ille tamen aſtutiâ mirabili. Sed iterum A. 1401. ab *Jodoco Marchione, Wolframo Archiepiſcopo Pragenſi, Marchionibus Miſniæ, & Proceribus Bohemiæ Pragæ*, Julio Menſe obſeſſus, cùm per publicas literas 12. Auguſti omnem emendationem promiſiſſet, nihílq; præſtaret An. ſequenti 1402. iterum *Beraunæ* captus eſt, ac *Viennam* deportatus, ſed iterum incredibili fortunâ evaſit, & ſuis ſe in *Bohemia* compotoribus reddidit, denique his moribus, quibus aſſveverat uſque ad Regni finem utens, ætatem perduxit; duo, ejus opera execrabilia in *Annalibus* lego: primum eſt, ſuſcepta *Huſſij hæreſiarchæ* defenſio, nam cùm is *Sophiæ*, quam ſecundam conjugem *Wenceslaus* habebat à confeſſionibus eſſet, delatus ad ſedem *Apoſtolicam* & de hæreſi poſtulatus, Romámque peremtoriè citatus; patrocinium invenit in uxorio Rege, qui gratioſè impetravit à Papa, ut illud judicium de *Huſſo Pragæ* fieret; impetravit quod tanto ambitu petebat, intereáq; *Huſſus* annis aliquot, noxios errores diſſeminavit, & non minimam *Bohemiæ* partem corrupit, Rege ſtertente & judicium differente. Alterum factum Reipublicæ maxima damna attulit: quòd Rex *Civitatem Pragenſem & Academiam Pragenſem* nationum ſtudiis & odiis laborantem, non in tempore ut poterat, compoſuiſſet, ſed potiùs accendiſſet: itaque curiam *Germanis* implevit, at contrà in *Univerſitate Carolina Bohemiæ* nationi jus omne & prærogativas omnes attribuit, unde indignatæ cæteræ nationes, valedixerunt *Bohemiæ*, & unâ omnes ſententiâ, uno die Pragâ diſceſſerunt, *Univerſitatem* penè vacuam relinquentes, illi autem in *Bohemia & Regia Urbe Imperium Germanorum* ægerrimè ferentes in omnem turbarum occaſionem intenti, adepto tandem inſigni & ad res novandas aptiſſimo Duce *Joanne Ziſska* Senatum occiderunt, & rebellionem manifeſtam excitârunt. Hæc acta ſunt An. 1419. quam Populi ſeditionem in *Arce Conradicz* cùm accepiſſet *Wenceslaus* irâ, cujus erat impotentiſſimus exæſtuans apoplexiâ ictus, maximo rugitu in morte edito An. eodem 16. Auguſti expiravit. Maculoſa & deſes vita *Wenceslai*, titulos ei non ſatis honorificos in poſteritate reliquit; alij ùt *Stransky* fecit, *ebrioſum* appellant, plerique *ignavum & crudelem*; habet tamen Defenſores, ùt Magiſtrum *Emundum Belgam*, qui aliquot legationes ad eum à *Principibus Belgarum* obiit, deſcribit is *Wenceslaum* ùt ſedulum & ingenioſum, & tantùm cum vino incaluiſſet cruentum; cujus Emundi teſtimonium in Epitome recitavi. Defendit etiam *Wenceslaum Weleslavinus*, & accuſa-

Wenceslaus peſſimo consilio Univerſitatem Bohemis implet, curiam Germanis.

Wenceslai Regis aliqua defenſio.

Emundus in Chron. Magno Belgij.

cusationes omnes conatur diluere. *Henelij in Breslographia* verba sunt: *Carolo IV. successit Wenceslaus, non ille quidem à natura prorsus iners ac stolidus, sed qui indulgens cupiditatibus immodicè, luxuriæ præsertim, libidinum & iracundiæ, omnia naturæ bona obruit.* Henelij judicium verum esse ipse ego sæpius omnibus *Wenceslai* gestis diligenter inspectis deprehendi. Vixit annos 58. nullâ prole relictâ.

Notæ in Caput III.

Tacit. l. 1. Annal.

Principes dubium successorem nō relinquāt cùm possunt.

Dubium successorem non reliquit Carolus &c. Prudentissimus Scriptor *Tacitus* in exemplo *Augusti Tiberium* sibi adhuc viventi adoptantis istud notavit, & tacitè imitandum Regibus proposuit: si enim cum novo Rege Regna turbari contingit, quantò magis dubio & incerto, imò nullo Rege turbabuntur? hinc *Interregna* Regibus periculosa appellant *Politici*; ut successore certo constituto pravæ spes aliorum coërceantur, & Reges ipsi certum suis fundent principatum; laudabiliter igitur egerunt & agunt Principes, qui filio post se regnaturo (si jam per ætatem id præstare potest) partem curarum concedunt, ùt fecit sapientissimus *Princeps Octavius Farnesius* in filio *Rainucio*, ob eámque potissimùm causam *Carolus V. Philippum Regem* per omnes suæ Monarchiæ Regiones se vivo duci curavit, ùt observat *Annibal Scotus*. Vix advertitur mutatio in Regno, cùm celerrimè alius Princeps supponitur, maximè si prioris similitudinem referat, quales natura filios facit, ut dicere liceat Virgilianum illud: *Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat*, adderem ego: *& mentem similem*; quod maximè subditi observant. At ubi successor dubius est, omnia alia fiunt: excitantur seditiosi, spebus novis implentur, leges, & judicia silent, aut differuntur, crescit impunitas, optiméque rursus *Tacitus*: ex persona *Pisonis*, *opportuni sunt magnis conatibus transitus rerum*; intelligit, ùt arbitror, *Tacitus Interregna*, in quibus, ùt in exemplis patet, multa periculosa regnantibus eveniunt; neque incongruè *Rex* ille *Galliæ* adhuc *Minorennis* (qui status proximus *Interregno* est) cùm in cœlo *Craterem* pinxisset, Symbolo animam addidit: *inter Eclipses exorior.*

Scot. in principijs polit.

Interregna periculosa.

Tacit. histor. lib. 1.

Ludov. XII.

In Principibus omnia observantur

Vitijs describendis Scriptores fatigavit &c. In Regibus nihil occultum eorum altissima dignitas esse sinit; sapienter *Plinius* in illo Imperatorio *Panegyrico ad Trajanum*, *habet hoc*, inquit, *primum magna fortuna, quòd nihil certum, nihil occultum esse patitur*, & quæ sequuntur. Ubi *Lipsius Commentator* pulcherrimis sententiis *Senecæ ad Neronem* rem totam confirmat. Reges signum, ad metam appellabat *Fridericus III. Imperator:* quos omnes homines, sed præcipuè subditi acutissimè intuentur. Monent alicubi sacræ Literæ, nè de divitibus malè loquamur, aves enim cœli omnia produnt, cùm sinè auxilio Aulicorum nihil ferè boni & nihil etiam mali Principes agere possint. Quanto silentio *Tiberius Imperator* maximus alioqui simulator, & dissimulator, & mille ambagibus tectus, & in se convolutus *Capreas* suas munivit? omnia tamen Populo Romano patuerunt. Tenuit hunc etiam morem in voluptatibus contegendis maximus avorum ætate Princeps, sub quo etiam scire tacenda periculosum fuit, postea tamen cortinâ Principis remotâ, & sublato Domino tota scena in apertum prodiit, atque etiam domus Pragenses digitis indicabantur, ex quibus ille advocabat delicias. Itaque non mirum in *Wenceslao* id factum, ut quidquid in occulto gerebat id populi scirent, & Scriptores ad execrationem posteritati commendarent.

Silv. Comment. in Panor. lib. 1. n. 37.

Regina mũdi Mater Dei

Offertorium ſedecim auri marcas pondus infantis ad B. Virginem miſit Carolus &c. Religio prima Principum virtus non tantùm ſimulanda eſt, ùt impiè docuit *Machiavellus*, ſed ritè, & ſanctè colenda ſvadetur, ut auxilia, ſanitas, felicitas, gloria, cæteráque hominum bona à Deo impetrentur, Maternam operam hac in re præſtat generi humano apud *Deum Regina* mundi *Beatiſſima Virgo Maria*, ut nulla propè Regio reperiri poſſit, ubi templa prodigiis & beneficentiâ ejus non celebrentur, ùt ſæpius probavi; videtúrque ſi ità dicere licet, artem medicam, aut pharmaceuticam, quæ ſalus infirmorum dicitur, profiteri; hinc tot herbarum nomina apud nos ejus inſigniuntur nominibus. Præcipuè cùm muneribus provocatur, quibus, ùt ait Seneca, *etiam Dij placantur*, non quòd munera curent, ſed quòd affectus noſtros magni æſtiment, & ſive nos paupertatem noſtram, ſive excellentiam & merita Divorum agnoſcamus, gratum id eſt Deo, qui in Sanctis ſuis, ùt ſæpe *Propheta* repetit, laudatur. Gratius autem & glorioſius Deo cenſetur, ſi ſumma orbis capita Matri illius ſubmittant vertices, ùt in noſtro exemplo fecit *Carolus Imperator*, ideóque etiam *Ethnicorum* ſæcula eos Reges irriſerunt, qui velut Diis pares pro Diis ſe coli voluerunt, eos autem ob moderationem animi ſummo honore proſecuti ſunt, qui *Deo* ſe minores, séque Dei cultores ſunt profeſſi, & naturæ illi Divinæ venerationis homagium præſtiterunt. Ridiculum eſt Laconum decretum *de Alexandri Magni* falſa divinitate: *quandoquidem Alexander eſſe cupit Deus, eſto Deus.* Sanius illud *Tertulliani*: *ideò Imperator magnus eſt, quia cœlo minor eſt.* Pulchrè etiam *Athenienſes* inter *Monoſticha*, in advenientis *Pompeij* laudem ſcripta hoc addi juſſerunt:

In hiſt. S. Mont.
In hiſt. Vart.
In hiſt. Turzan.
In hiſt. Boleslav.

Deo Principes ſeſe ſubmittant oportet.

Tertull. in Apologet.

Ἐφ ὅσον ἴσον ἀνθρωπῳ ὶσθας ἐπὶ τοσοῦτον Θεὸς

Id eſt: *quatenus te cenſes hominem, eatenus nobis es Deus.*

Aquam ſacram infeciſſe &c. Nemo Sapientum hactenus negavit omnia, niſi qui providentiam negavit; éſtque in ſacris literis, Deum aliquando dare ſignificationem rerum futurarum, ut *fugiant à facie arcûs, & liberentur electi*; ominoſa hujuſmodi exempla quàm plurima adducit *Gregorius Richter*, nóſque ipſi in Bohemia abundamus exemplis, ùt *albâ Dominâ* apparente *Novadomi*, ſudantibus ſepulchris *Roczovij*, alibíque, de nolæ tinnitu diximus lib. 3. Miſcell. doctiſſimus quoque *Theophilus Raynaudus* omnia dari confirmat, atque inter alia narrat in *Goſſenſi Benedictinarum Partheone*, æs campanum grande templi per ſe ſonare, cùm Antiſtitæ mors imminet; item aliam eſſe campanam Vilillæ in *Diœceſi Cæſarauguſtana*, dictam *mirabilem*, vel *miraculorum*, quæ ſonat ſi grave aliquod incommodum Reipublicæ Chriſtianæ immineat; ejuſmodi campanam olim habuit Bohemia, poſt Arcem *Wiſſehradum* inter vineas in *Eccleſiola S. Pancratij*, quæ ſpontaneo pulſu calamitatem aliquam venturam Bohemiæ ſignificabat. In re noſtra longè felicius in *Elia* infante omen fuit, qui cùm lactaretur ab ubere matris lactis loco flammas trahere & haurire videbatur, quod ejus ardentiſſimum pro Dei honore zelum indicabat; quid *Wenceslai* infantis lutum (liceat propitiis auribus dicere) ſignificârit, & quid lacrymæ coronati portenderint, maculoſa ejus vita, & lacrymis dignæ calamitates, in quas inertiâ ſuâ Regnum univerſum conjecit, ſatìs oſtenderunt. Infinitus eſſem, & tempore abuterer, ſi in hac ætate exempla accumulare vellem: quod notum & clarum eſt, ſi explicare ampliùs velis, obſcuratur potiùs, quàm illuſtratur.

Gr. Richt. in Axiomatis œconomicis.

Raynaud. To. 17. in Prato ſpirit. n. 66.

Significationes futurorum perſæpè dat Deus.

Deus Arcana ſua Amicis revelat.

Multùm renitente Erneſto infans coronatur &c. Anima Viri ſancti, ajunt ſacræ Literæ, *enuntiat aliquando vera, magìs quàm ſeptem exploratores ſpeculantes in ſublimi*, talis fuit *Erneſtus*, ùt in ejus vita probavi, totus cœleſtis, & qui totus penderet è cœlo, & Deo conjunctus ſpiraret; amicitia autem ſinè arcanorum communicatione vix conſiſtit, unde accidit, ut quos *Divina Majeſtas* ex ſervis ſibi facit amicos, ijſdem conſiliorum ſuorum *Arcana* plerumque manifeſtet; videbat ille ignobilem infantis

Regij

Regij futuram vitam, aliáque ex illo damna præsentiebat, quod solius divinitatis est, & cui illa voluerit revelare. Sæpe verò accidit, ut ex rebus minimis à Sanctis Viris futura cernantur, alijs quorum mentem non illustravit Deus, nihil sentientibus; qua de re prudentissimè disserit *S. Synesius* (quem ego sanctissimum in *Africa Præsulem* sæpe vel ob ejus reconditam, & cum profanis literis conjunctam doctrinam admiror) inter alia, libro de Insomniis hæc habet: *futurorum indicia sunt velut multiplices quædam literæ in tota rerum Universitate, tanquam in libro descriptæ, quarum aliæ Phœnissæ, aliæ Ægyptiæ, aliæ sunt Assyriæ, quas solus sapiens, & futura prævidens legere novit*; non minùs aptè *S. Ambrosius Prophetas cœli senestras appellavit*, quòd ij, quid in cœlo geratur, aut quid de nobis in terra degentibus, decretum sit in cœlo, aperiant.

S. Ambr. l. de Isaac & Anima c. 4.

Adolescens magnas spes de se concitabat &c. Nemo ferè Principum omni ætate & omnibus horis desipuit; omnes in principio, medio, aut fine placuerunt. Infelicitas est primùm sapuisse, ac postea desipuisse; magna è contrario felicitas, emendâsse errores, & morbum sapientiæ (ità *Plinius* stultitiam vocavit) deposuisse. Multi bene cœperunt, malè finierunt. Utinam malè cœpissent, quod tolerabile est, sed bene finivissent! hoc ego innui, cùm canerem de *Salomone*:

Mutabilitas Principum.

Lib. 3. Epigrammatum.

Omnia summa tibi Salomon Rex magne fuerunt:
Stultitia, ingenium, gloria, divitiæ,
Es sapiens primùm, tum stultus; tempora muta:
Et primùm stultus, postea sis sapiens.

Idem *Wenceslao* optari poterat; sed nimirum, ùt antiqui dicebant: *hominem malum non emendat Imperium.* Honores rarò mores, nisi indeterius, immutant, & cùm tu mihi unum dederis, qui Imperio emendatus sit, ego nomina Principum centum recitabo, quos Imperia corruperunt; in summa fortuna improbis maxima est licentia; amici, qui verum dicere audeant, pauci; adulatorum & qui byssinis verbis utantur ad Principem, ingens multitudo circumstat, quibus maximè prodest Principem malum & injustum esse; inconstantia voluntatis, rigorem virtutis, velut onus quoddam sibi incumbens, ferre non potest: paratæ & obviæ peccandi illecebræ, cum impunitate rerum omnium invitant; juventus ipsa Regia, qualis in *Wenceslao* fuit ad illicitas curiositates deducit; denique semel iterúmque errâsse & peccâsse (quæ summa est naturæ humanæ infelicitas) satis est ad omnem vitam reliquam blandissimis ejusmodi vitiis depravandam.

Malos Imperium non reddit bonos.

Obibat Germaniam Wenceslaus &c. Itinera Regum ex utilitate Reipublicæ suscepta summè in magnis Principibus commendantur: sæpe enim quod neque literis neque legationibus confici potuit unâ Principis præsentiâ componitur. Humanitas illa Principis suos adeuntis nescio quid ex Divinitate trahit, & imitatio ejus est, qui ad nos cœlo descendit, & naturæ suæ & virtutum securitate fretus, quosdam ùt *D. Gregorius* loquitur, *in orbe saltus dedit.*

Itineta sæpe Principus laudi dantur.

Ludiones, præstigiatores, helluones admisit, in vino noctes ducere &c. Legi alicubi in *Codice MM. SS. Regem Angliæ Richardum*, qui *Wenceslai* sororem in conjugio habebat, *Annam* vel *Helenam* dictam, horum malorum omnium caussam præbuisse, cùm *Wenceslao* petenti aliquid quo se oblectare & tempus fallere posset, currus plenos ludionum, histrionum, & præstigiatorum misit, quibus ille velut infascinatus, plùs quàm curis Reipublicæ sese impendit, ac fortè ex istis aliquis maleficium illud perpetravit, quod de *Wenceslao* tradunt, *Johannæ* piissimæ conjugis absentis desiderium, præsentis tædium, ùt loquitur *Emundus*, *Wenceslaum* ferre non potuisse, idque magicis

Curiosæ artes Principibus noxiæ.

Emund. in Chron. magno Belgij.

Zidek in vita Caroli IV. M. Antonius Imp. l. 11. de vita sua.

magicis artibus perfectum. Hic fuit fructus sceleratæ & dæmoniacæ societatis, cùm scilicet Imperator Magos inter sese committeret, eorúmque operâ in spectaculis, ac fortè etiam in voluptatibus uteretur. Nemo ajebat Epictetus servorum sapientissimus, *nemo latro est voluntatis*; negari tamen non potest, humanam voluntatem hujusmodi latronum studiis quodammodo surripi, & furtis & rapinis eorum patere & subduci, ut à se ipso homo præcipuè Juvenis discedat, totúsque mutetur.

Mulierculæ Principes crudeles reddunt.

Ex mulierculârum amoribus in crudelitatem delapsus &c. Mirum est ex ignavo otio & impuris amoribus nasci in Principibus feritatem, & crudelitatem; hoc ipsum notavit *D. Ambrosius*, disputans de morte *S. Joannis Baptistæ*, & quærit quid deliciis cum crudelitate? id tamen fieri omnis ætas videt. An Principes, qui curas Reipublicæ non suscipiunt, & accusationes & defensiones in Judiciis, otio, vino, amore occupati, audire patienter non possunt, ut tamen aliquid feciſſe videantur, inauditos damnant, atque ità officio suo se fungi per crudelitatis speciem existimant? an quòd voluptas cruenta plerumque sit, & cruorem amet? ità videmus mulierosos, si ira accesserit, in arma ruere, & si amore non potiantur, furere: cognata enim sunt amor & furor, & amante fœminâ nihil esse furiosius existimant Poëtæ? quidquid causæ sit, id fieri videmus, & dolemus. Accedit mulierum amatarum gratia, ut quidquid ipsæ, eorúmque cognati exoptent, id Princeps vinosus & ebriosus efficiat, ut hâc ratione amorem approbare mulieribus possit.

Tyrannica ingenia suspicosa.

Suspicionibus occupatus horrenda dictu patravit &c. Omnis Tyrannis necessariò suspiciosa est: cùm enim multâ crudelitate grassatum se in homines meminerit, ex conscientia factorum malè timet, & læsos à se vel amicos læsorum insidias capiti suo parare, & vindictam quæsituros suspicatur, maximè cùm vinum, amor, aut alius affectus mentem occupavit, qui rationem obnubilant, neque sinunt, ut suspiciones inutiles à veris, & fundum & fundamentum habentibus discernant. Principatus enim summum illis videtur bonum, quo exui omnium malorum miserrimum putant; *unde pauci inveniuntur Principes*, ùt ait *Annibal Scotus in Tacitum*, *qui animum suspicacem non habeant.*

Crudele Regnum ab omnibus damnatur.

Sævit in omnes &c. Crudelitatis Regnum est tristissimum, quod omnibus libris de Clementia *Seneca* pulcherrimè describit, maximè lib. 1. c. 7. *quod si Dij placabiles*, inquit, *& æqui, delicta potentium non statim fulminibus persequuntur, quantò æquius est hominem hominibus præpositum miti animo exercere Imperium, & cogitare, utrum mundi status gratior oculis, pulchriórque sit sereno & puro die, an cùm fragoribus crebris omnia quatiuntur, & ignes hinc atque illinc micant? atqui non alia facies est, quieti moderatique Imperij, quàm sereni cœli & nitentis, crudele Regnum, turbidum, tenebrísque obscurum est, inter trementes, & ad repentinum sonitum expavescentes, nec eo quidem, qui omnia turbat, inconcusso* & cætera aurea dicta, quæ si legant inclementes & crudeles, non puto durare posse, quin ad clementiam moveantur. Idem præstabit lectio *Plutarchi*, qui ad cohibendam iracundiam tam raras, támque divinas rationes attulit, ut nihil in hoc genere legerim illustrius, ad horum libros legendos Lectorem invito.

Plutarch. in lib. de ira cohibenda.

Regnare labor maximus.

Nihil curarum suscipiebat, & negligebat Imperium &c. Gnaviter & graviter errant ij, qui Populos regere otiosam quandam & gloriosam dignitatem esse putant. Regere sapienter, omnium laborum maximus est labor, ut præclarè nescio quis Veterum Regum de suo Regio diademate dixerit: ô si anicula nôsles, quantos labores & curas, quanta pericula & molestias & miserias hoc Diadema secum trahat, etsi temerè ante pedes tuos jaceret, non elevares. Seneca id quoq; notavit in consolatione ad *Polybium: omnium domos Cæsaris vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio. Ex quo se Cæsar*

orbi terrarum dedicavit, sibi eripuit, & siderum modo, quæ irrequieta semper cursus suos explicant, nunquam illi licet subsistere &c. Quod hîc de *Cæsare Seneca* dixit, idem aliquâ proportione de *Rectoribus* Populorum asseri potest. Senibus quidem propositum esse debere otium cum dignitate, multis ostendit *M. Tullius*; at hoc regentibus non permittitur, qui ab otio ferè omni horâ ad laborem vocantur, neque satis est *Apellem* imitari maximum linearum pingendarum artificem, ut nulla dies abeat sinè linea, sed ut nulla dies abeat sinè cura. Quibus ex officio incumbit aliis imperare, incumbit etiam curas suscipere, alioquin sursum deorsum omnia miscebuntur in Regno, & navis Reipublicæ dormiente Gubernatore naufragij periculo exponetur; rectéque & sapienter magnus in *Aula Constantinopolitana Logotheta* scripsit: *Regnum sinè Duce* (vel Rege adolescente, vel pigritante Principe) *pejus se habet, quàm cùm Phaëthon paternum currum per cælum regere conatus est; vel tanquam strenuo & gravi Pædagogo sublato, vel procul absente in schola puerorum omnia sunt confusa.*

cic. in Cat. seu de senect.

Nicetas in Alex. Manuel.

Hussus Sophiæ Reginæ à confessionibus &c. Observatum pridem est ab Eruditis: omnes propemodum *Hæresiarchas* ad disseminandos errores suos ope mulierum potissimùm usos esse; exempla habemus in promptu, quæ accumulare supervacaneum puto, cùm in doctissimo *Remundo de origine hæresum*, qui liber omnibus obvius est, legantur; caussas multas alij adferunt, ego hanc potissimam esse reor, quòd Hæresiarchæ in tutela sint cacodæmonum & malis geniis regantur, qui hujus sexûs potentiâ ad pervertendos mortales plurimùm utuntur. Observavit pridem *D. Ambrosius* hunc dæmonis morem in prima primi hominis tentatione, quem per se ipsum tentare non ausus, per mulierem decepit, hoc ipso demonstrans suas ad tentandum vires muliere imbecilliores esse; eandem consvetudinem tenet hodiéque. Regnum muliebre eleganter descripsit ingeniosus Author in Lib. cui titulum fecit *Peregrini in Patria errores*, in quo capite singulari probat infirmiorem hunc sexum aliàs, ad svadendum tamen & persvadendum potentissimum esse, ratio in proclivi est: quia amore pugnant, & blanditiis impetrant, quod voluerint; quis autem nesciat & neget verum esse, quod vulgò jactatur: *omnia vincit amor*? *Pausanias* Author est: navim, Herculis statuam vehentem, nullis viribus aut machinis moveri loco potuisse, donec *Phormione Philosopho & Vate* funes ex capillis fæminarum confecti, rudentum loco adhibiti essent, quo facto, nullo negotio tracta navis est; symbolum muliebris potentiæ agnoscent Eruditi.

Mulieres sæpe Hæreses promoverunt.

S. Ambr. lib. de Parad. c. 13.

Pausan. in Achaicis seu l. 7.

Wenceslaus nullâ prole relictâ &c. Qui in deliciis generantur & generant, rarò genus propagant, ùt observant Interpretes in illud Pauli: *Spuria vitulamina non mittunt radices &c.* vitulamen enim hoc loco putamus esse, quod alij *lupulum* in vitibus, & hujusmodi arbustis appellant, ex quibus nihil nascitur, etsi maximè luxuriant; sed præcipuè crudelitas sterilitate damnatur. Qui hoc argumentum subtiliùs tractârit, præ *Plutarcho* nullum invenio, disputat is primùm, cur pauperes numero prolium graventur, contrà verò divites semper quodammodo in periculo interitûs familiæ versentur? respondet ex natura: pauperes recto ac parabili victu, ùt v. g. panis, casei, aquæ, uti; divites deliciis ciborum prorsus inæqualibus & sibi contrariis ali, & hujusmodi sangvinem & vitam trahere; illos naturæ tantùm necessitati & desideriis moderatè servire, nunquam ultra saturitatem in vescendo procedere; hos quotidie plùs quàm satis est impleri &c. tum ad interiores vires conversus adducit exempla omnium animantium fœcundarum, quæ mansvetissimæ earum fuerint, eas prolibus abundare ostendit, contrà, quæ feræ sint, & aliorum vivant mortibus, sterilescere. Quid mitius & simplicius est oviculis & columbis, quarum fœcunditas commendatur, & sæpe in anno Dominum locupletat; at lupi, accipitres, & hujusmodi sangvinariæ & semper rapto viventes harpyiæ, bene secum actum putant,

Crudelitas & libido plerumque sterriles.

Plut. in quæst. Sympos.

Animantes mitissimæ eædem fœcundissimæ, & cur?

ſi uno alteróve catulo, aut pullo ditentur. Non æquiparo belluis divites, ſed ajo, pauperum ſangvinem dulciorem eſſe ex victu tenui & æquali, ideóque generationi aptiſſimum; contrà verò aliorum ſangvinem mixturâ tot ciborum & vinorum & univerſim varij potûs amariorem, & magis indigeſtum effici, accedente præſertim (quod in crudelitate perpetuum eſt) bilis inardeſcentiâ, & cæteris perverſis nimio deſiderio, vel ſpe, vel cupiditate, cæteríſque vehementibus affectibus, quibus divites & Nobiles homines plerumque, & frequenter inardeſcunt. Plures adducere cauſſas ab inſtituto meo alienum puto; illud unicum adjicio: crudeles meritò ſterilitatis pœnâ damnari à DEO, nè omnia ijs dare videatur DEUS, ſed pauperibus (quos diligit, & in quibus ſe aſpici, ſe paſci, ſe veſtiri in Evangelio toties affirmat) quædam divitibus invidenda reſervâſſe demonſtret. Ingeniosè *D. Ambroſius*, poſtquam nomen *Chus* (quem genuit improbus *Cham*) ſignificare pulverem in hebræo dixiſſet, adjeciſsétque crudeles & improbos corpore & animo infœcundos evadere, ſubjicit: *Quid igitur improbus Cham niſi pulverem generet, ex quo generatio eſſe non poſſit? ideóque Propheta pulverem impijs comparavit, dicens: non ſic impij, non ſic, ſed tanquam pulvis, quem projicit ventus à facie terræ, eò quòd etiam ſecundum altiorem ſenſum infœcunda ſit impiorum anima, quæ fructus utiles generare non poſſit. At de juſto ſic canit Propheta: & erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecùs decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo, & folium ejus non defluet.*

S. Ambr. l. de Noe & Arca c. 34.

Gen. 10. Pſal. 1.

CAPUT IV.

Sigiſmundus Romanorum Imperator, Ungariæ & Bohemiæ Rex.

Sigiſmundo Caroli IV. filius puer ad Coronam Ungariæ deſtinatur.

SIgiſmundus ex ultima *Caroli IV.* conjuge *Eliſabetha* filia *Bohuslai Ducis Stetinenſis* An. 1368. 15. Februarij à *S. Sigiſmundo Martyre* impetratus naſcitur. Adhuc puer in *Regnum Ungariæ ad Ludovicum Ungariæ Regem* cognatum, ut moribus & linguæ Ungaricæ à teneris aſſvefieret à Patre miſſus, cum prima conjuge *Maria Ludovici Ungariæ Regis* filia (quæ ei quadrimo *Wratislaviæ* deſponſa fuit) Regnum accepit; obiit *Maria* altero poſt nuptias Anno Chriſti 1402. improlis, *Carolus* ejus Pater in hæreditatis vicem *Marchiam Brandeburgicam Sigiſmundo* dedit, ſed hanc is An. 1388. (aut ùt aliqui volunt anno antè) fratruelibus ſuis *Jodoco & Procopio* oppignoravit, rursúſque redemptam à *Wilhelmo Miſniæ Marchione*, cui eam *Jodocus* pro 40. ſexagenarum millibus pignori dederat, *Friderico Norimbergenſi* cum feudo conceſſit, ùt in Capite de Bohemiæ

Beneſſ. l. 4. Chron.

hemiæ finibus dixiſſe memini. *Ungariam* ægrè obtinuit *Sigiſmundus*, nam proditione ſæpius appetitus, imò & in cuſtodiam datus, ſuâ ſe eloquentiâ & pollicitationibus exemit periculo; id *Sigiſmundi* periculum *Æneas Silvius* eleganter in *Parallelis* deſcribit, recitátque flexanimam ejus ad viduam Matrem *Procerum de Gara* Orationem, in qua inter aliá promittit, ducturum ſe unam ex *Hermanni Ciliæ Comitis* filiabus, quod etiam præſtitit. Mortuo *Jodoco* electo Imperatore in ejus locum in Martio anni 1411. electus eſt, & quia celeritatem in negotiis omnibus, contrà quàm frater adhibebat anno mox ſequenti in *Lombardiam* ad colloquium *Papæ Joannis* perrexit; ſtatuerat enim *Sigiſmundus* omnem lapidem movere, ut Schiſma peſtilens trium Pontificum, quod Eccleſiam in ſummum diſcrimen adducebat, aboleret, quod ſummo labore curarum, atque etiam itinerum (quæ per *Italiam, Galliam, Aragoniam, Angliam* volitans An. 1416. confecit) feliciter ſuſtulit An. 1417. 11. Novembris, electo *Martino V. Pontifice, in Concilio Conſtantienſi, ceſſavítque Schiſma, & ſi Petrus de Luna*, ùt loquitur *Ricciolius, uſque ad mortem retinuerit Inſignia Papatûs. Wenceslao* fratre in Bohemia mortuo, ſummâ uſus celeritate auditis Pragenſibus tumultibus, nè quod in principio Regni, oleum igni affunderet, *Comitia* Anno 1419. *Bohemis & Moravis Proceribus* non *Pragam* ubi fermentum hæreſis excreſcebat, ſed *Brunam* indixit: Regia tanti Principis vultûs Majeſtas, experrecta indoles, eloquentia paratiſſima & ultrò profluens, amabilem, & gratum, ſimúlque venerabilem *Sigiſmundum* faciebant, ut jam lætis acclamationibus Proceres, omnéſq; *Bohemiæ & Moraviæ* Ordines obedientiam promittere, eíque obſequium & vitam devovere in lucro reponerent; & neſcio quæ *Nemeſis* optimis ſeſe conſiliis ſæpenumero immiſcet, eáque evertit: nam cùm neſcio quo Authore & impulſore poſitâ innatâ, id eſt, humaniſſimâ agendi ratione, *Pragenſibus Civibus* ad ſe vocatis duriùs, & minaciùs quædam imperat, neque ijs ſe veniam daturum ſpondet, niſi catenas platearum omnes, & repagula auferant, ac dejiciant (addidit plura ut mœnia Urbis ad longiſſimum ſpatium diruant, ſéque ut victorem perfractis ac ſolo æquatis mœnibus in Urbem admittant) ſuſpicati Pragenſes malâ fide ſecum agi domum redeuntes tantum abeſt, ut quidquam vel in plateis, vel in mœnibus immunitum reliquerint, ut etiam repagulis & catenis novis, & mœnibus reparatis, ſi quam labem facerent Urbem ſuam permunierint, præſertim cum *Sigiſmundus* acerbiſſimis literis, & ironicis jam antè à ſe *Bohemiam* avertiſſet, & *Wratislaviæ* Civem quendam Pragenſem, *Kraſam* nomine, per Urbem equis diſtrahi juſſiſſet, quod incredibiliter odium Cæſaris apud Bohemos accendit. Cõmunis poſtea ſenſus omnium

Silv. l. 36 n. 44.

Laudatur ob ſublatum ſchiſma.

Ricc. in chro. Rcſ. t. 3. Catal. 4.

Ricc. in chro. M. ex Actis Concilij Platina. Onuph.

Sigiſmundi error initio gubernationis.

prudentium, & qui in rebus Aularum verſabantur, fuit : ſi principio Regni *Sigiſmundus* diſſimulare ſcîſſet, nullo negotio Regnum in poteſtate habiturum fuiſſe, nunc cùm Legatos Regni Bohemiæ & Civitatum averſatur, cùm acerbas, dubias, & minaces literas ad Regnum ſcribit, cùm nihil de jure ſuo deceſſurum ſe minatur, omnes in deſperationem rerum ſuarum adducti, neceſſario conſilio ſeſe deterioribus partibus adjunxerunt. Serò tandem *Sigiſmundus* poſt annum ab hinc ferè 16. quid peccâſſet, animadvertit, dicere deinde ſolitus (quod in proverbium Bohemis ceſſit) cùm repagula & obſtacula ſaltu ſuperare non potes, inclinato capite ſubi & tranſi. Ut ad rem redeam, centum quadraginta armatorum millibus auxiliis omnium *Germaniæ Principum* collectis Pragam obſedit, & tribus quatuórve locis præſidia Pragenſium dejicere tentavit, nullo ad extremum operæ pretio, partibus omnibus ingenti militum damno, & gravi cum ignominia repulſus; ut tamen aliquid egiſſe videretur in *Arce Regia Pragæ*, quam in poteſtate habebat 10. Julij hoc eodem Anno 1420. in *Regem Bohemiæ* coronari, & inungi ſe, vel invitis Bohemis procuravit. Illud propè execratione dignum, quòd auro argento & gemmis veriſſimis contecta Divorum ſepulchra, præcipuè aureum tumulum, in quo corpus S. *Wenceslai* clauſerat Pater, item diſtincta gemmis S. *Sigiſmundi* & S. *Adalberti* tegumenta, & capita eorum auro obvoluta, item Sanctorum lipſana magno pretio gemmarum & metallorum exornata, ac cætera Eccleſiarum ex auro & argento elaborata paramenta, imò & Regni theſauros in *Tocznik* & *Carlſtein* elevârit, & Principibus ac Civitatibus Imperij oppignorârit; quod genus cogendæ pecuniæ, ùt plurimi Scriptores notant, nunquam Regibus utilitatem aliquam attulit. Rediit deinde in Imperium Cæſar ad novos delectus, neque deſtitit his omnibus annis Bohemiam tam per Generum ſuum *Albertum Auſtriacum*, cui *Moraviam* donârat, quàm per Duces ſuos & Electores, quàm per cruce ſignatos Bohemiam oppugnare, nihil tamen ad rei ſummam profectum An. 1431. ferreâ Coronâ *Medioloni*, & *Romæ* anno ſequenti ab *Eugenio Pontifice* inſignitur, profectus deinde *Baſileam*, recipitur pro *Imperatore* à Concilij Patribus An. 1433. cúmque tot exercitibus in Bohemiam immiſſis nihil profici videret, poſt tot clades ad *Pragam* in *Porzicz*, ad *Wiſſehradum* eodem anno, ad *Teutobrodam*, alibíque acceptas, ſerò ſapuit, & anno 1428. humaniſſimas ad Bohemos literas dedit, quibus penè effectum eſt, ut univerſa Nobilitas nutaret, atque adeò ipſe hæreticorum anteſignanus *Procopius Raſus* datâ publicâ fide ad Cæſarem profectus, univerſam ſe Bohemiam in manus daturum *Sigiſmundo* promitteret; ſperabat nimirum, quos olim Patruo ſuo *Ziſcæ*

pro-

Serò agnoſcit errorem

Templorum ſacram ſupellectilem in bella expendit infeliciter.

Sigiſmundo reſponſo ingrato alienat à ſe hæreticorum Duces.

promiſerat honores Cæſar, ſi Bohemiam omnem & Pragam redderet (quod is morte præventus præſtare non potuit) eoſdem ſibi *Sigiſmundum* collaturum; at cùm Cæſar paciſci cum ſubjectis populis ſuâ dignitate indignum duceret, neque ullam pecuniam (cujus *Procopius*, utpote miles prædis aſſvetus, ſitientiſſimus erat) neque dignitates ad quas hiabat, neque ullum præmium, ex quo vel utilitatem, vel honorem perciperet, offerret: nimirum hominem irritabilem in furias accendit, nec deinde unquam Procopius ullam cum *Sigiſmundo* pactionem inire & neq; audire ſuſtinuit; qua quidem in re *Sigiſmundus* imprudentiæ à Scriptoribus accuſatur. Miſit poſtea in ſe reverſus mitiſſimas iterum ad Bohemos literas An. 1432. quibus æſtimationem gentis Bohemæ profitetur, jurátque nullam in orbe nationem præ Bohemis ob virtutem bellicam, intrepidum eorum pectus, & periculorum omnium contemptum ſibi cariorem eſſe; aliáſq; laudes adjicit, ſimul jus ſuum, & Patris in Regnum merita deprædicans, Bohemum ſe & apud eos natum, per ſummum nefas arceri Regno queritur, his tantâ humanitate & clementiâ conceptis literis capta tota ab imo *Bohemiæ Nobilitas* ad arma conſurrexit, & quia ùt dixi, ſolus pacatis conſiliis obſtabat Procopius cum ſuis, indicto ei velut hoſti Patriæ aperto bello occurrentem aggreditur: ad *Brodam Bohemicam* in latè patenti planicie acerrimo & cruentiſſimo prælio dimicatum eſt; longum foret, quæ toties deſcripſi repetere, vicit denique bona cauſſa, Procopius in acie cecidit; *Taboritæ*, *Orphani*, & ſociorum reliqui vel capti, vel fugati; *Sigiſmundus* ad *Patrium* & avitum Regnum invitatus Pragam omnium Ordinum occurſu & lætitiâ A. 1436. 23. Auguſti ingreſſus eſt. Nihil deſideratius & Regi & Populo eſſe potuit! ſedit in foro Urbis Pragenſis, audivit, qui audientiam poſcebant, benignè; ſecundùm *Compactata*, quæ jam A. 1434. à *Concilio Baſileenſi* data erant, lites finiebat: neque ſuæ Religionis oblitus, templa, Cœnobia, quæ nuper vix non manibus laceraverant & diruerant hæretici, reconcinnabat, Religioſas Virgines, & ſacratos homines (præcipuè eos, quos vulgus Pragenſe minùs oderat) revocabat, ante omnes *Canonicos Eccleſiæ Pragenſis*, quibus etiam ſuas, quas potuit ditiones reſtituit, atque interim quot hebdomadis, in ſingula capita aureum Ungaricum numerari juſſit, Miniſtris verò Eccleſiarum medium aureum aſſignavit; denique nihil eorum omiſit, quibus ſibi populum demereri, séque probabilem & gratioſum facere poſſet. Omnibus illud maximè probatum eſt, quòd ſupremos Regni Senatores, ſeu Optimates, è ſtatu Dominorum duodecim, & ex Ordine Equeſtri octo, populo gratioſiſſimos nominârit, iíſque ipſemet publicè juramentum conceptis verbis prælegerit; nomina omnium recitavit

Nobilitas Bohemica delet hæreticorum exercitum.

Regnum optimè ordinatur à Sigiſmundo.

tavit *Welesla-vinus*; tum *Consilium Camerale*, quod antea non erat, instituit, aliáque publica Regni munia sapientissimè ordinavit; *Compactata* se præsente, & *Legato Concilij* quatuor lingvis, *Latinâ*, *Bohemicâ*, *Ungaricâ*, *& Germanicâ* publicári & promulgari curavit; *Taborium* Legibus & Privilegiis exornavit, atque inter Urbes Regias recepit; addidit Civibus bona *Cœnobij Milo-vicensis Monialium Præmonstratensium*. Jam verò cùm contineri Rempublicam præmiis & pœnis nôsset, in eos, qui exemplum totius Regni sequi nollent, nec pacem datam reciperent, severè animadvertit: *Rohaczium de Duba* publicis latrociniis infamem cum sociis numero sexaginta Pragam adductis inhonorâ morte furcæ affixit. Interea *Turcæ* per Regis absentiam, *Ser-viam*, atque *Ungariæ* Provincias ingressi, omnia rapinis & mortibus fædabant, *Ungaris* serò se ad bellum comparantibus, *Sigismundus* ingentem in Bohemia militum numerum, qui nihil aliud quàm militiam callebant, adversus Turcas conscripsit, quorum auxilio ter profligati Turcæ, & penè ad internecionem deleti sunt, sapienti consilio, ut inquieti homines ad bella extra Patriam traherenrur, & sive vincerent, sive vincerentur, prodessent. Sed jam optimus Princeps tot itineribus exercitus in summa senectute mortem instare sentiebat, accedente præsertim sacro igne ùt vocant, qui digitum pedis occupaverat, quem svadentibus Medicis statim jussit abscindi; *Æneas Silvius* tradit cùm abscinderetur, *Sigismundum Chirurgi* ferrum tam fortiter inspectâsse & pertulisse, quasi alius scinderetur; at cùm nihil Medicorum manus proficeret, visendi Generi sui *Alberti* gratiâ *Austriam* versùs ire perrexit; *Znoimæ* cùm esset *Alberto* advolante, quem *Proceribus Bohemis* magnoperè commendârat, ibidem septuagenarius A.C. 1437. 9. Decembris. Imperij Romani 26. Ungarici 51. Bohemici à Coronatione sua A. 17. decessit; *Waradinum* devectus ad tumulum Princeps humanissimus, facilis & maximè in exteras nationes liberalis; proceræ ac insignis staturæ, venustâ etiam in senectute facie, ingenio excellens, multarum lingvarum peritus, facetus idem ac eloquens, de *Ecclesia* sublato schismate pestilenti optimè meritus; in eo Scriptores omnes conveniunt, in bellis & conjugio infortunatissimum fuisse; certè pro Patrio Regno annis 16. cum Bohemis per se & Duces bellum gessit, nullam tamen victoriam reportavit; demum sapientiore consilio clementiæ ostentatione, ac fœderibus initis Regale *Bohemiæ* solium conscendit, quod armis ac totius *Germaniæ* viribus obtinere non potuit. Effigiem *Sigismundi* corporis pereleganter describit *Bonfinius*, utì & *Zacharias Theobaldus*, qui etiam veram ejus effigiem æri incîdit, cui geminam vivente adhuc *Sigismundo* perfectam in Arce *Carlsteinensi* hodiéque videmus.

Cochleus in Hussit.

Extremus ejus morbus mors & successor.

Silv. in Par. L. 4. n. 43.

Infelix fuit Princeps, sed præclarus.

Bonfin. Dec. 3. l. 3. Theobald. in Hussit.

NOTÆ

NOTÆ in Caput III.

Ex ultima Caroli IV. Conjuge &c. Quatuor conjuges *Carolus Imperator* habuit, ex omnibus maximas utilitates conſecutus. Id potiſſimùm reſpiciendum Principibus eſt, quorum ferè conjugia non ex amore qui ex oculis naſcitur, niſi fortè pictorum beneficio, aut famâ Authore (quorum utrumque fallax eſt, & gratiæ dari poteſt) impellantur ad amorem, ſed ex utilitate & dignitate eliguntur. Jam ſuperiùs dixi, quid viri Principes in conjugiis ſpectent; at illud ſummè probabile & laudatum conjugium cenſetur, quo bella reſtingvuntur, quod *Carolus IV. in Matre Sigiſmundi Eliſabetha*, nepte Regum Poloniæ, conſangvineâ Regum Ungariæ ſpectavit: nam imminens à Polonis & Ungaris cruentiſſimum bellum, hoc uno conjugio extinxit, & ex amicis dubiis aut hoſtibus fraterno ſibi amore Reges conjunxit, & Regnis ſuis pacem & ſecuritatem longiſſimam procuravit. Quod ſi fœdera Principibus viris ſvadentur, quanto potiore titulo conjugia, quæ illos potentiores reddant ineunda ſunt: arctius nullum fœdus eſſe poteſt, quàm quod conjugio firmatur; ſed neque ulla Principum domus tam potens, tam pollens viribus, tam ſecura & procul à periculis inveniri poteſt, quæ firmamentis non eget, maximè cùm conjugia imbecillitatem Principis, ut alia fœdera non indicent; ſed amore & benevolentiâ invitante ſuſcipi videantur. Quod verò quadrino adhuc *Sigiſmundo Maria Ungara* deſponſata ſit à Patre, id etiam *Caroli* prudentiam arguit, qui non modò ſponſam filio impetravit, ſed Regnum Ungariæ cum Regina deſponſavit, & filium ad ſponſæ Patrem *Ludovicum Regem* mittendo, fortunam filij ſummopere ſtabilivit. Alioquin infantûm conjugia, ùt exemplis probari poteſt, non multùm ſapientibus ob incertitudinem probantur, & ſi alterutra pars in adulta ætate voluntatem mutet, certiſſimum bellum, aut gravis alienatio animorum ſequatur; ſed neceſſitas imminentis belli, quod vitare volumus, legem non habet. Utinam hodie, ut olim, conjugiis bella finiantur!

Quid ſpectandum in conjugiis Principum.

Suâ ſe eloquentiâ periculo Sigiſmundus exemit &c. Periculum omnes animi facultates acuit, ſed maximè eloquentiam; hinc militares conciones ante prælium, aut quæ in periculo & dimicatione capitis habitæ ſunt, longè vivaciores, affectibus pleniores, argumentis nervoſiores in Scriptoribus leguntur; quàm eæ, quæ in otio, & umbris ſcholarum conſcribuntur, adeò ut orationem ſcholaſticam & umbratilem neſcio quis *Philoſophus* legens, in qua ardor militum præliantium deſcribebatur, juraverit, longè magìs aquam in cacabo fervere, quàm milites apud eum in acie fremere. *Quintilianus* vel quiſquis eſt ille, qui *de claris Oratoribus dialogum* vulgavit, ſummoperè commendat militarium concionum lectionem, ijs qui ad ingentem characterem eloquentiæ aſpirant: *neſcio*, inquit, *an venerint in manus veſtras* (diſcipulos affatur) *quæ vetera &c. quæ nunc maximè à Muciano contrahuntur &c. ex his colligi poteſt Cn. Pompejum, & Marcum Craſſum non viribus modò & armis, ſed oratione quoque & ingenio valuiſſe &c.* Adducit cæteros belli Imperatores, qui eloquentiâ claruerunt, quorum orationes etiamſi breviſſimæ ob imminens vitæ periculum nervum habent, quo dicta ipſa quodammodo inuruntur & inardeſcunt. Vidi artificem metallarium, qui in auro argento, cæteríſque metallis liquefaciendis laborabat, tubulis quibuſdam ventum excitare ſolitum, qui perpetuo flatu flammam in metallum vibraret, quæ adverſo illo vento intendebatur, atque ità fiebat ut metallum faciliùs liqueſceret, quàm ſi in accenſa fornacula clauſum ureretur. Symbolum hoc eſſe poteſt ingeniorum, qui cum adverſis conflictantur, his enim vires animi & corporis accenduntur intenſiùs, & ùt ità loquar, horrificantur.

Militares conciones plerumque magno eloquentiæ charactere dicuntur.

Si

Multâ dissimulanda Principi.

Si principio Regni dissimulare scîsset &c. Omnia tempus habent, quòd si principio non observetur, perit humana prudentia; simulare plerumque vitio non caret, dissimulare virtus habetur; illud fraudulenti, hoc verò prudentis est. Maximè principio gubernationis dissimulatio necessaria, quia nondum, qui gubernaturus est, ordinavit Rempublicam, neque omnia simul induci nè odiosus fiat, expediet; prima Principatûs tempora sacro-sancta sint oportet, & nullius sangvine vel calamitate signentur, quia à principiis gubernationis populus conjecturam facit de futuris. Nemo peritus equitandi, antequam eqvum conscendat, firmitérque sedeat, pedésque in stapedibus aptè collocet, eqvum verberat, & calcibus & calcaribus infestat, sibi enim ascensuro impedimentum facit, & eqvum conturbat. Humanâ manu mulcendus est, etiamsi ultionem paret Dominus, differenda in tempus est.

Desperatio ultimus affectus & fortis.

Appian. l. 2. de Bello civ.

Omnes in desperationem adducti &c. Nihil magìs seditiones & tumultus confirmat, quàm desperatio; nihil magìs enervat, quàm spes veniæ. Sæpe legimus hostes jam victos, cùm concluſi essent, in rabiem actos, quòd vitam desperarent, mori præelegisse, vicisse tamen, & victoriam victoribus extorsisse. *Julius Cæsar in Pharsalico prælio* prudenter milites suos miro artificio ad desperationem adduxit, ùt observat *Appianus*, & ad fortiter dimicandum incitavit. Nam cùm priùs oratione illos animâsset, *exituri*, ait, *vallum meo jussu convellite, fossas aggeribus complete, ut nihil nobis reliquum faciamus præter victoriam, & hostes videndo nos carere castris, necessariò suis nos usuros intelligant, quod ubi Pompejus advertit, intra se ingemuit, quòd pugnandum sibi foret cum bestijs.* Militibus scilicet desperatione victoriam quærentibus, quod proprium est furentium belluarum, de quibus *L. Seneca concitatissima in mortem rabies est. Desperatione ultimâ in furorem animus impellitur, quædam feræ tela omnia commordent, & ad mortis Authorem per vulnera sua ruunt &c. præcipitati, non quod impulit tantùm trahunt, sed quod occurrit, & naturali quodam deploratæ mortis affectu morientibus gratissimum est commori.* Hoc tunc in Bohemis infeliciter expertus est Imperator, cui desperationi ipsemet caussam dedit.

Seneca lib. 9. controversiarum 6.

Theophili Raynaudi sententia.

Theoph. Ray. T. 12. Tract. mala & bonis Ecclesiæ.

Divorum sepulchra auro spoliavit &c. Excusatione tamen aliquâ molliri factum *Sigismundi* potest: quòd pro Religione, pro Aris, & templis defendendis aurum expenderit, sperans, cùm vinceret hæreticos omnia se Christo & Ecclesiæ redditurum. De quo argumento difficile est aliquid scribere, & medium tenere. Ad *Theophilum Raynaudum* Lectorem meum remitto, qui integris Libris duobus hoc argumentum tractavit, & quomodo Ecclesiasticorum bona sacrilegè rapiantur, abalienentur, comparentur, explicuit; ibidem recensèt exempla pœnarum in eos à DEO statuta, qui ad se Christi patrimonium (nam ità bona Ecclesiastica à SS. Patribus appellantur) traxerunt, maximè L. 1. C. 3. vide eundem Tomo 17. *Tract. de malevolis erga Religiosos*, ubi *Carolum Martellum* ob invasa Ecclesiastica bona damnatum affirmat, ego consultò nihil adjicio.

Securitas Principis ex Clementia.

Tot cladibus eruditus sapuit &c. Clementiâ plus Princeps perficit, quàm omni severitate, hoc omnibus de Clementia Libris *Seneca Neroni* nondum sangvinis humani dulcedine inescato inculcat. Maximè L. 1. C. 8. *Regibus certior est ex mansuetudine securitas: quia frequens vindicta paucorum odium reprimit, omnium irritat &c. Regia crudelitas auget inimicorum numerum tollendo. Parentes enim liberique eorum, qui interfecti sunt, & propinqui, & amici in locum singulorum succedunt.* C. 19. Principes comparat apum Regi, & apibus quæ aculeos in vulnere relinquunt, & moriuntur; Rex ipse sinè aculeo est (*Plinius* tamen hac de re dubitat, *Aristoteles* verò clarè negat) pergit *Seneca: noluit illum natura nec sævum esse, nec ultionem magno* (id est ipsâ animâ) *constaturam petere, telúmque detraxit, & iram ejus inermem reliquit. Exemplar hoc magnis Regibus ingens est &c. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores,* & quæ sequuntur.

Cum

Tabula Genealogica Stirpis Lucemburgicæ; ex qua quatuor Bohemia Reges habuit post Rudolfum Auſtriacum.

Henricus Comes Lucemburgi occiſus à Duce Brabantiæ An. 1289. ⚶ Beatrix Comitiſſa Hannoniæ.

- b. Walramus Comes Lucemburgi, occiſus ad Brixinam; ab hoc deſcendunt Comites Fani Divi Pauli.
- a. Henricus VII. Imperator electus An. 1308. Romæ coronatus An. 1312. obijt 1313. ⚶ a. Margareta Joannis Ducis Brabantiæ filia.
- b. Balduinus Archiepiſcopus Trevirenſis, obijt An. 1346.

- d. Beatrix vel Anna uxor Caroli I. Regis Ungariæ. obijt in puerperio An. 1320.
- d. Maria uxor Caroli Pulchri Regis Galliæ. obijt Anno 1322.
- c. Joannes Cæcus Rex Bohemiæ cecidit in prælio Gallorum adverſus Edvardum III. Regem Galliæ An. 1346. Fundat Carthuſiam Prag: *
- ⚶ I. c. Eliſabeth filia Wenceslai II. Regis Boh: obijt 1330.
  II. c. Eliſabeth Friderici Pulchri Ducis Auſtriæ & Rom: Regis filia. obijt ante nuptias.
  III. Beatrix filia Ludovici II. Borbonij.
- d. Filia uxor Rudolfi Junioris Palatini Rheni, ex qua Agnes ſecunda uxor Caroli IV.

- f. Ottogarus Przemyslaus obijt infans. An. 1320.
- f. Joannes Henricus Marchio Moraviæ, Princ: Carinth: Comes Tyrol: & Goriciæ, natus 1322. obijt 1375. fundavit Carthuſiam Brunenſ: & ibidē Auguſtinianos ad S. Thomā.
  - ⚶ I. f. Margareta filia Henrici Carinthiæ Ducis.
  - II. f. Margareta Duciſſa Oppaviæ.
  - III. Margareta Auſtriaca.
  - IV. N. de Walſee.
- e. Wenceslaus vel Carolus IV. Imp: Patriæ Pater, Rex Bohem: natus Pragæ 1316. obijt 1378. fundat Archiep: Prag: Academiam, & plurima Cœnobia.
  - ⚶ I. e. Blanca Valeſia.
  - II. a. Anna vel Agnes Palatina.
  - III. e. Anna vel Johanna Swidnicenſis.
  - IV. Eliſabeth filia Bohuslai Duc: Stetinenſis.
- g. Wenceslaus Lucemburgenſis Dux primus factus Anno 1354. obijt Anno 1383.
  - ⚶ g. Johanna filia Alberti Ducis Brabantiæ.
- h. Margareta uxor Henrici Ducis Bavariæ.
- h. Judith uxor Joannis Regis Galliæ.
- h. Eliſabeth, & Anna gemellæ, illa obijt infans, hæc uxor Ottonis Ducis Auſtriæ.

- i. Jodocus ſeu Juſtus March: Moraviæ, electus Rex Romanorū. obijt An. 1412.
- ⚶ i. Catharina filia Caroli II. Regis Ungariæ.
  - i. Ludmilla vel Eliſabeth ux: Wilhelmi I. Marchionis Miſniæ. obijt An. 1400. Miſnæ ſepulta.
- k. Procopius Marchio Moraviæ.
- Joannes Sobieslaus Litomiſslenſis Epiſcopus, poſtea Olomucenſis, tandem Patriarcha Aquileienſis.
- l. Wenceslaus Rex Bohemiæ; Imperator, natus An. 1361. obijt 1419.
  - ⚶ I. l. Johanna Alberti Ducis Bavariæ filia.
  - II. l. Sophia filia Joannis Ducis Bavariæ.
    - p. Eliſabeth Regina Ungariæ & Bohemiæ. obijt An. 1440. ⚶ p. Alberti Archiducis Auſtriæ, Regis Ungariæ & Bohemiæ, & Imperatoris. obijt A. 1439.
      - q. Anna uxor Wilhelmi III. Ducis Saxoniæ.
        - q. Anna Duciſſa Saxoniæ, uxor Hinkonis Ducis Münſterbergenſis.
      - r. Eliſabeth Regis Poloniæ conjux, & avia, quatuor Regum Mater, Fundatrix in Polonia. ⚶ r. Caſimiri III. filia, & ſoror Regū Polon.
        - ſ. Wladislaus Rex Ungariæ & Bohemiæ. de quo in Tabula ſequenti.
- m. Sigiſmundus Ungariæ & Bohemiæ Rex, Imperator, natus A. 1368. obijt An. 1437. †
- ⚶ I. m. Maria filia Ludovici Reg: Ung:
  - II. m. Barbara fil: Hermañi C. Ciliæ.
- n. Joañes Princeps Görlicenſis, natus Anno 1370. obijt A. 1395.
  - n. Eliſabeth Duciſſa Görlicenſis & Brabantiæ ac Limburgi. ⚶ 1. n. Joannis Ducis Brabant: alijs vocatur Antonius.
    - 2. Joannis Ducis Bavariæ, Comitis Hollandiæ &c.
- ⚶ I. n. Richarda filia Alberti II. Ducis Mechlburgenſis.
  - II. n. Margareta filia Leopoldi II. Ducis Auſtriæ.
- e. Carolus obijt infans.
- o. Filiæ Caroli, de quibus in Notis.
- g. Joannes Dux Lucemburgi & Brabantiæ, Comes S. Pauli, Archiepiſcopus Moguntinus. obijt Anno 1373.

* Nicolaus Aquileienſis Patriarcha, filius illegitimus Joannis Regis.

† Joannes Hunniades filius nothus Sigiſmundi, ùt multi tradunt.

Cum subditis pacisci &c. Necessitas Principem aliquando ad conditiones pacis non satis personæ suæ glorioſas compellit, sed satius est partem amittere, quàm totum, satius est locum tenere, quàm omninò excludi: qui excluſus est, & omnia amisit, jam nihil posse videtur; qui partem retinuit, mutatis rebus fortè totum recuperabit, sed difficilè est *Principi* à se ipso recedere, promittere saltèm *Procopio Duci* strenuo, & hostium victori, quod petebat, debuit, vel mollibus verbis repulsam excusare: certè ab homine humanissimo verbis dulcibus data repulsa magis placebit prudenti, quàm si, quod petijt, durè & inhumanè petenti projeceris, quo facto beneficij gratiam omnem corrumpis.

Melius & satius est pulchrè negare quàm inhumanè concedere.

Sigismundus Chirurgi ferrum pollicem suum abscindentis fortiter inspectavit &c. Gladiatoria hæc fortitudo in claris viris maximè laudatur, & imitanda omnibus est; qualem in *Mario, Crasso*, inter exempla miramur & laudamus. Porrò gladiatorum juramentum erat: *uri, vinciri, ferróque necari*, ad quod nos sæpe numero cogit dolor & ipsa lex Universi, quæ jubet natos dolere, & mori.

In dolore fortitudo Ducum laudanda. *Seneca 5. Epist. 37.*

In bellis, & conjugio infortunatissimum &c. Notari convenit in certis rebus quosdam claros Viros, semper adversam fortunam habuisse, & quæ, quamvis omnia consilijs præcepissent & prævidissent, non sivit eorum consilia ad felicem exitum pervenire. Memorabile est, quod *M. Antonium Triumvirum Sapientes Ægyptij* admonuerint, nè is unquam cum *Augusto* in certamen descenderet, *Augusti* enim fortunam & Genium longè fortunatiorem, quàm *Antonij* esse; id quod etiam exemplis approbârunt aliquot gallorum gallinaceorum paribus inter se pugnando commissis, factúmque esse, ut omnes *Cæsariani Galli Antonianos* vincerent, ac triumpharent; quod postea re patuit, cùm ab *Augusto* devictus est *Antonius*. *Marci Bruti* digna commiseratione mors est, & notatu dignissima vox morientis, quam refert idem *Plutarchus*, & *Dio*: *ô infelix virtus*, exclamavit, *itáne cùm nihil quàm nomen esses, ego te tanquam rem aliquam exercui, cùm tu fortunæ serviveris!* simul pugionem in pectus adegit; nimirum: *ludit in humanis divina potentia rebus*, & quæ ei necessariò imputanda sunt, ea nos homines ignari divinorum consiliorum, casui, & fortunæ adscribimus.

In certis negotijs adversatur quibusdam fortuna, in alijs favet.

Plut. in Antonio.
Appian. in Parthicis.

Notæ in Tabulam Genealogicam Stirpis Lucemburgicæ.

ANte omnia notandum est in *Genealogia Lucemburgica* non convenire *Genealogistas*, nam octo *Comites* ante *Henricum VI. Imperatorem* longè alios nominat *Speculum honoris Domûs Austriacæ* nuper editum, alios contrà *Ricciolius* ex *Franc: Rosieres*, qui & annis, sæpe numero & nominibus differunt, sed ab *Henrico* Patre *Henrici* VI. omnes conveniunt; ego, quia hæc ad *Bohemiam* non omnino spectare videntur, à certissimis rebus, & quæ authoritate impetrabilium Scriptorum firmari possunt, hanc Tabulam auspicabor.

Ricc. in Chro. Reform.

a. *Henricus VI. Lucemburgensis Comes* post *Cæsaris Alberti I.* cædem nefariam à *Joanne* nepote ex fratre, & alijs conjuratis An. 1308. perpetratam, *Francofurti* approbante *Pontifice Imperator* electus est, & sequenti Januario 1309. *Aquisgrani* coronatus; inde ingressus Italiam, & in seditioſos animadvertens excisis aliquot Urbibus *Mediolani* Coronâ ferreâ coronatur 1311. & An. 1312. auream *Romæ Coronam* accipit; anno sequenti cum *Florentinis* bello susceptо veneno, ùt aliqui putant, sublatus est; vide omninò, quæ de ejus morte cæteris longè credibiliùs scripsit *Henrici* nepos *Carolus IV. Imperator* in Vita sua. *Margareta Brabantina* ejus uxor *Genuæ* extincta est longè ante maritum An. 1311. sed alteram sibi mox *Henricus* despondit conjugem *Catharinam* filiam *Alberti I. Cæsaris*, quæ cùm in *Italiam* ad nuptias properat,

perat, nuncio de mariti morte accepto, præ doloris vehementia propè Amens reddita est; sed tempus, ùt ait ille, *optimus est Medicus doloris & amoris.* Nupsit deinde *Carolo Calabriæ Principi, Roberti Regis Siciliæ* filio, sed nullam prolem reliquit.

b. *Baldvinus Henrici Imperatoris* frater sæpe à *Carolo IV.* in Vita sua, & in Diplomatis nominatur. Cùm *Archiepiscopus* esset in Palatio *Trevirensi* gesta fratris sui Imperatoris elegantissimo penicillo depingi fecit. De *Walramo* fratre altero, agunt Belgici & Gallici Scriptores.

c. *Joannes Rex Bohemiæ* inquietissimus & bellicosissimus Princeps, de quo nimis multa forsitan in Epitome diximus, utì & Capite I. hujus Sectionis, accepit in conjugem *Elisabetham Wenceslai* II. ex *Przemyslæa* gente Regis filiam, Virginem annorum octodecim, ùt habet *Weleslavinus*, cùm ipse *Joannes* quatuordecim tantùm Annos explêsset, post sex annos natus est ex hoc conjugio *Carolus* IV. 1316. primogenitus. De *Elisabethæ* hujus adhuc tum Virginis audacissimo facinore, cùm in suspicionem nescio cujus impudicitiæ venisset apud *Henricum* IV. *Cæsarem* (quod lætâ & liberâ facie, corpore etiam habitiore & nonnihil obesiore videretur) vide *Speculum Gloriæ Austriacæ* nuper editum, nam me illud commemorare non decet. Fuit heroici prorsus & invicti animi *Regina, Bohemorum* suorum (quippè ex nostra & in nostra gente edita) amantissima, quos etiam, bello marito *Regi* indicto, cùm iniquior *Bohemis* esset, defendit, nec nisi retractantem, & multa promittentem, multis cladibus illatis, in amorem conjugalem recepit. Genuit conjugi suo tres filios, & tres filias, quos inter *Carolus* IV. *Patriæ Pater*, quem unicum si genuisset, omnem laudem matronarum mereretur. Obijt *Heroina* A. 1330. in *Aula Regia* sepulta, cujus Cœnobij fuit vera Mater, ædificatâ insigni basilicâ cum plurimis sacellis magnificentiâ singulari; deplorat ejus mortem multis versiculis pro illa ætâte sat vinulis rhytmicè *Petrus Abbas Aulæ Regiæ*, qui ei à confessionibus sacris fuit. Post *Elisabethæ* mortem cùm alterum conjugium inire pararet *Joannes Rex Friderici Pulchri Austriæ Ducis* filiam *Elisabetham* postulavit, sed desponsatam ante nuptias amisit. Tertiam conjugem *Beatricem* (vel *Bohemis Bozenam*) *Ludovici II. Borbonÿ Ducis* filiam sibi conjunxit, quam etiam An. 1337. Reginam Bohemiæ coronavit, ante coronationem filium ediderat An. 1334. *Wenceslaum* nomine, qui raro felicitatis exemplo utero matris excisus est, innocuè tamen, nihílque nec matri, nec filio nocitum scribunt, cùm mater plures postea filios genuerit, & filius propè quinquagesimum ætatis annum attigerit. *Joannis Regis* facinora clariora sunt; *Henricum Carinthiæ Ducem* (qui uxoris suæ sororem natu majorem Annam nomine in conjugio sterili habuit) *Bohemiâ* expulit, cum vicinis & remotis Ducibus ac Regibus prælia feliciter gessit; Regno *Bohemiæ Silesiam & Lusatiam superiorem* adjunxit; *Henricum Austriæ Ducem* in prælio cepit, & captivum in *Bohemia Krzivokladÿ* tenuit, quoad *Procerum Bohemorum* literas, quibus se inconsultè *Austriacis* obligârant, ùt habent omnes nostri, exteríque Scriptores, restitueret; imperitiâ Medicorum utrumque oculum amisit, nimio in Litvania frigore pro fide pugnando. In prælio *Cressiacensi* in confertissimos hostes jam amissâ victoriâ moriturus irruens, perijt, & cum illo triginta *Gallorum* millia humum planxerunt, atque inter eos occisus repertus est *Carolus Valesius*, *Regis Galliæ Philippi* frater; id gestum A. 1346. Inchoavit *Joannes Rex* A. 1342. Externaci Fundationem *Parthenonis S. Claræ*, quem *Carolus IV.* A. 1348. postea dotavit, tandem *Wenceslaus Bohemiæ Rex* vivente adhuc Patre datis literis An. 1368. firmavit, ætatis suæ anno 8. sed celebrior est Fundatio *Joannis Regis*, quam numeris omnibus absolvit *Cœnobÿ Pragensis Carthusianorum*, liberalissima, & locupletissima, de qua egimus in procœmio ad Librum de *Regimine Principum*, *Michaëlis* istius *Carthusiæ* (quæ Hortus *Mariæ* dicta est) *Prioris*.

Welesl. in Calend. Histor.

Elisabethæ Reginæ Bohemiæ audax pro innocentia facinus.

Benes. l. 2. Chron.

Bruss. cent. 1. Monaster. Germ.

d. De *Beatrice* vel *Anna*; item de *Maria* uxore *Caroli Pulchri*, & de tertia filia (cujus

cujus nomen reperire non potui) *Rudolfi* junioris *Palatini* conjuge, nihil aliud quàm quod attuli, invenitur.

e. *Caroli* IV. *Patriæ Patris* infinita in rem noſtram publicam merita fuêre; de his egimus ſingulari Capite. Natus eſt, ùt dixi *Pragæ* 14. Maij A. 1316. horâ primâ matutinâ primogenitus *Regis Joannis*. Prima ejus conjux *Blanca* (quidam eam *Margaretam* appellant) filia fuit *Caroli Valeſiæ Ducis*, & germana ſoror *Philippi Regis Galliæ*. *Pragam* apportata 1334. genuit *Carolo Catharinam*, quæ nupta *Rudolfo* IV. *Duci Auſtriæ*, & poſt eum *Ottoni Marchioni Brandeburgico*, nullam prolem genuit, & obijt *Viennæ* 1373. in *Eccleſia S. Stephani* tumulata. At *Mater Blanca* obijt *Pragæ* 1342. in Metropolitana *S. Viti* ſepulta, nullâ virili prole relictâ. 2. Caroli IV. conjux *Anna* vel *Agnes* dicebatur *Rudolfi Palatini* filia, copulata conjugio *Caroli* A. 1349 cum qua *Carolus* IV. accepit *Sultzbach*, aliáque caſtra complura. Genuit *Carolo* filium *Wenceslaum*, qui altero anno mortuus eſt, tum filiam *Eliſabetham* primam *Alberti* III. *Auſtriaci* conjugem, ut habet *Speculum Gloriæ Auſtriacæ*, & *Weleslavinus*. obijt 1352. *Pragæ*, ubi etiam humata eſt. 3. conjux *Caroli Anna* copulata *Budæ* A. 1354. fuit filia *Bernardi Ducis Svidnicenſis* unica Patris hæres; in contractu nuptiali conditio ſcripta eſt, ùt Duce *Bulkone* (ſic enim etiam vocabatur *Bernardus*) ſinè hæredibus mortuo, *Provinciæ* ejus, & *Ducatûs* ad coronam *Bohemiæ* devolverentur. Ex ea genitus eſt infelix ille *Wenceslaus*, Mater anno ſequenti mortua 1362. 4. Conjux *Caroli Eliſabeth* filia *Boguslai* vel *Bohuslai Ducis Stetinenſis*, neptis *Regis Poloniæ*; nuptiæ celebratæ ſunt *Cracoviæ* apud *Avum* A. 1363. in *Bacchanalibus*; ex ea genuit *Carolus Sigiſmundum Cæſarem*, & *Joannem Gerlicenſem Principem*. Matrona hæc fuit ad miraculum robuſta: *Beneſſius* ait ſe vidiſſe in Paſchate A. 1371. cùm *Imperatrix Eliſabeth* cultros culinarios, quoſcunque temere ſibi oblatos, velut tenues chartulas digitis convolveret, nuces juglandes digitis fractas aperiret, ſoleas equinas laceraret &c. ex hac (præter *Sigiſmundum* & *Joannem*) natus eſt *Carolo* filius *Carolus* A. 1372. 13. Martij, Baptiſmum ſuſceptit conferente *Legato Papæ Joanne Patriarcha Alexandrino*, ſed non perennavit, anno ſequenti infans extinctus. Mater *Eliſabetha* diu poſt conjugem *Regino-Hradecij* in dotali ſua Urbe A. 1393. vitâ exceſſit. Porrò *Carolus Imperator* (qui in Baptiſmo *Wenceslaus* appellatus eſt, ſed ex confirmatione apud *Carolum Galliæ Regem Caroli* nomen aſſumſit) *Cæſar* electus eſt 1346. coronatus 26. Novembris (alij ponunt 25.) *Bonnæ* (cùm *Aquisgrani* ob multitudinem peregrinorum, & Flagellantium, vel alia de cauſa excluderetur) obijt 1378. 29. Novembris, ſepultus ad S. *Vitum Pragæ* 14. Decembris.

Caroli IV. filiæ.

Beneſſ. l. 3. & 4. Chron.

f. *Ottogarus Przemyslaus Joannis Regis* filius obijt infans A. 1320. in *Aula Regia* ſepultus.

Joannes Henricus Marchio Moraviæ &c. natu junior frater *Caroli* IV., *Pragæ* eſt natus A. C. 1322. Prima ejus conjux fuit *Margareta Maultaſchin*, de qua multa non ſatis laudabilia leguntur in *Speculo Domûs Auſtriacæ*, & filia fuit *Henrici Ducis Carinthiæ* ex ſecunda ejus uxore, ſorore Ducis *Brunſvicenſis*. De hujus fœminæ nequitia legatur *Carolus* IV. *Imperator* in Vita ſua, Cap. 8. & 14. enucleatè omnia recenſens. Hæc poſt annos octo conjugij cauſſata maritum eſſe ſterilem, divortium fecit, accepítque ſecundum maritum *Ludovicum Bavarum*, *Ludovici Bavari Imperatoris* filium, cui genuit filium, qui paulò pòſt obijt, atque ipſemet *Ludovicus* morbo fædiſſimo quem *Lupum* appellat *Beneſſius*, eſt conſumtus, Authores quoque divortij miſerè perijſſe idem affirmat; eo rurſus mortuo *Rudolfum* IV. *Auſtriæ Ducem* accepit in conjugem, eíque *Comitatum Tyrolis* attulit pro dote. Falſam fuiſſe cauſſam divortij oſtendit *Joannes Henricus Marchio*, qui primùm ex quadam nobiliſſima puella Bohemicæ ſtirpis (cujus nomen & ſtemma reſcire non potui) genuit Joannem, qui poſtea fuit

Beneſſ. l. 3. chron.

Repudium illaudatum.

Beneſſ. l. 3. chron. L. 4 chron.

Præpositus Wissehradensis. De hac *Margareta Joannes Episcopus Litomislensis Caroli* IV. *Cæsaris Cancellarius* ad *Archiepiscopum Magdeburgensem* (quem vocat *Pythagoram Palliatum*) Epistolam scribit, quæ extat in *M. S. Cancellariæ Caroli*: *Significo inter alia*, inquit, *Margaretam viduam Ludovici Bavariæ, venisse ad Carolum clementiam petitum, quam Cæsar dedit, simul filium sui fratris (Joannis scilicet) Marchionis Moraviæ (quem in Curia manere novistis) ad præsentiam dictæ Chrimhulæ apportari mandavit, non alio fine ùt existimo, nisi ut in præsentia circumfusæ multitudinis ipsa detestanda Braxatrix* (ità nominat, quòd esset distortissimi vultus, ideóque Maultassia ab alijs dicebatur) *agnosceret, falsò fratri suo adscripsisse impotentiam coëundi, cùm manifestè clareret, ostensione tam præclaræ Sobolis Domini mei Marchionis virilitas, & dictæ meretricis inconstantia pudibunda.* Accepit deinde *Henricus Marchio* uxorem secundam *Margaretam* aliam *Nicolai Ducis Oppavienſis* filiam, quæ ei genuit tres filios, & duas filias, *Catharinam*, quæ nupsit *Duci Silesiæ de Falkenberg*, & *Elisabetham*, quam dedit *Misniæ Marchioni*. De filijs agemus paulò inferiùs; sed quidam secundam conjugem Joannis Henrici faciunt *Elisabetham Ruperti Adolphi Electoris Palatini* filiam. 3. ejus conjux fuit itidem *Margareta Alberti Austriæ Ducis* filia vidua *Meinhardi Ducis Bavariæ*, & fuit sterilis utì & quarta conjux *Comitissa de Waldsee*; sed hæc postrema mihi incerta videntur.

Cancellaria Caroli 4. MS. Biblioth. Clement. n. 70.

Quidhoc verbi sit nescio.

g. *Wenceslaus Joannis Regis* filius A. 1338. quarto loco genitus *Comes* primùm postea *Princeps Lucemburgensis & Brabantinus à Carolo* IV. creatus A. 1356. etiam *Norimbergæ Vicarius Imperij* A. 1365. declaratus, conjugem habuit *Johannam Alberti Ducis Brabantiæ* filiam, viduam *Wilhelmi* IV. *Comitis Hollandiæ*, quæ ei attulit *Brabantiam*; vivebat adhuc *Johanna* 1385. marito *Wenceslao* defuncto. Ejus filius *Joannes Archiepiscopus Moguntinus* veneno porrecto, subitò expiravit A. 1373. In *Cancellaria Caroli* IV. (qui Codex in *M. S. Bibliothecis* per *Bohemiam* passim reperitur) extat *Caroli* IV. *Diploma*, quo *Wenceslaum* fratrem suum charissimum *Lucemburgi Ducem creat, additque Privilegium, ut quoties Romani Imperatores seu Reges, ad reprimendam Rebellium superbiam, seu Imperij procurandos honores armatos contigerit incedere, Duces Lucemburgici, qui pro tempore fuerint, frenum Imperialis seu Regalis Dextrarij (Equi) à latere dextro gubernare & prospicere debitæ fidei diligentiâ debeatis, & in recubitu Mensæ nostræ Cibos Regios, qui in solennitatibus Curijs nostris administrati fuerint, coram Nobis incidere, ut sic tanquam Princeps, & Fidelis Imperij, Guerrarum & Pacis in tempore, Nostri curam & custodiam habeatis &c.* Item ut recipiant Vexilla cum debita solennitate velut *Vasalli S. Rom. Imperij &c.* Narratur in *Chronico Magno Belgij*, dum *Wenceslaus* in *Regem Romanorum Aquisgrani* A. 1376. coronaretur, gravem excitatam discordiam inter *Wenceslaum Ducem Lucemburgensem* & inter *Ducem Saxoniæ Marescallum* Imperij, uter *Imperatori* ensem præferret? tum *Imperatorem*, nè partibus præjudicaret, jussisse *Sigismundum* filium decennio non majorem, sibi, *Ensem Imperialem* præferre; quod se audisse ex ore ipsius *Sigismundi Emundus* affirmat.

M. S. 70 Biblioth. Clem.

* *Nicolaus Aquileiensis Patriarcha* illegitimus *Joannis Regis* filius fuit; profectus scribitur *Romam* ad coronationem *Caroli* IV. fratris sui An. 1355. aliud nihil de eo invenio.

h. *Margareta Joannis Regis* primogenita, nata est A. 1313. novennis copulata est *Henrico Bavariæ Duci Landishuti*, eique genuit unicum filiolum *Joannem*, qui non perennavit. *Henricus* Pater obijt A. 1340. Secundò cogebatur nubere *Casimiro Regi Poloniæ*, sed obijt ante nuptias A. 1341. in *Aula Regia* sepulta. Obijsse mœrore animi hanc *Margaretam*, quòd adversus animi sui sententiam *Casimiro* nubere cogeretur, disertè *Franciscus Canonicus*, ejus temporis Scriptor, & *Rebdorffius*, affirmant; eum mœrorem adferebat propudiosissima & prorsus infamis *Casimiri* vita, qui hoc ipso anno 1341. 28. Septembris duxit secundam conjugem *Adletam Henrici Landgravij*

Vita Caroli 4. Bohemica. Beness. l. 3. Chron.

Rebdorff. in Annal. Miechov. l. 4 c. 18. hist. Polon.

gravij Haſſiæ filiam, quam à concubinis ſuis excæcatus paulò pòſt dimiſit, totus meretricijs amoribus deditus, ùt *Decius* & *Kochovius* ſignificant; legi in *M. S. Codice* veteri, *Caſimirum Regem Poloniæ* A. 1357. duxiſſe *Uxorem Chriſtinam à Rokyczan Civem Antiquæ Urbis Pragenſis*, quam etiam *Cracoviæ* coronari curaverit; ſed de coronatione *Poloni Scriptores*, & qui de *Caſimiri* II. rebus diligenter ſcripſit *Miechovius*, nihil habent; his ſceleribus offenſa divinitas nullam ei maſculam prolem conceſſit, obiítque A. 1370. ultimus *Regum Poloniæ* ex gente *Piaſtæa*. Meritò igitur hoc præſagiens *Margarita Caſimiri* conjugium velut angve calcato refugit.

Stemma Piaſti interit in Polonia.

Decius lib. 1. hiſt. Polon. Kochovsky in Hypomnem. Reginar. Polo. Crom. l. 12. Miechov. l. 4 cap. 21. Fabric. l. 6. Orig. Saxon. in Frid. III.

h. *Judith* altera *Joannis Regis* filia, nata 1314. primùm deſponſa fuit *Friderico* II. *Marchioni Miſniæ*, ibíque educata, deinde cum contemtu in *Bohemiam* remiſſa (ùt in *Epitome* narravi) venit in manum *Joanni Regi Franciæ*, primogenito *Philippi Regis Galliæ*, eíque genuit *Carolum V. Regem Galliæ*, *Ludovicum Ducem Andegavenſem*, *Joannem Ducem Bituricenſem*, & *Philippum Ducem Burgundiæ*, obijt An. 1349. *Eliſabeth* & *Anna* gemellæ natæ die *Paſchatis* in *Bavaria* A. 1323. prior anno ſequenti 1324. mortua, ac in *Aula Regia* ſepulta; *Anna* nupta *Ottoni Duci Auſtriæ Cæſaris Alberti I.* filio, cui pro dote *Rex Joannes* dedit *Znoymam*, quæ poſtea Regno eſt reſtituta. Obijt A. 1340.

Beneſſ. l. 2. & 4.

i. *Jodocus* ſeu *Joſt* vel *Juſtus*, cognomento *Barbatus*, *Joannis Henrici Marchionis Moraviæ* filius, & ipſe *Moraviæ Marchio* & *Brandeburgi*. *Veterem Marchiam* annis 22. tenuit, quam ei oppignoravit *Sigiſmundus Imperator*: cùm ad recuperandum *Ungariæ Regnum* pecunijs egeret; at *Jodocus* eam rurſus oppignoravit *Wilhelmo* II. *Miſniæ Marchioni* pro quadraginta ſexagenarum *Bohemicarum* millibus. Electus *Rex Romanorum* A. 1410. poſt *Rupertum Palatinum* homo jam grandi ætate. Immortuus honori & titulo ſuo Anno 1411. 6. Menſe Imperij ſui. *Weleslavinus* affirmat Jodocum cùm in *Imperatorem* eligeretur A. ætatis ſuæ 89. 20. Martij 1411. obijſſe. Cætera vera ſunt, unum illud de ætate ſuſtineri omninò non poteſt: nam ſi obijt 89. ergo natum eſſe oportuit A. C. 1322. atqui ejus Pater *Henricus* A 1322. primò natus eſt, ùt idemmet *Weleslavinus* alio in loco teſtatur, minimum igitur *Jodoco* morienti anni 24. retrahendi ſunt, præſertim cùm ex ſecundo conjugio Patris ſit genitus. Eâdem ratione refutatur *Raynaldus*, cùm nonagenarium Imperatorem electum fuiſſe ſcribit. Reliquit verò *Jodocus* ex conjuge ſua *Catharina* filia *Caroli* II. *Ungariæ Regis* (qui A. 1342. obijt) unicam filiam *Ludmillam* (quæ in ſepulchri inſcriptione vocatur *Eliſabeth*) & obijt 1400. ſepulta in choro *Cathedralis Eccleſiæ Miſnenſis* nullâ prole relictâ.

Jodoci Cæſaris Chronologia.

Weleslav. in in Calend. hiſt. ad 20. Mart.

Idem in Genealogia Princ. Boh. Rayn. ad An. 1410.

k. *Procopius Marchio Moraviæ Iodoci* frater, vir eloquens & militaris, *Znoymam* ſuam adverſus *Sigiſmundum Cæſarem*, *Albertum* & *Erneſtum Auſtriæ Duces* egregiè tutatus eſt. In *Bohemia* ad Arcem *Bezdiezy Sigiſmundi* fratris dolo captus, in *Ungaria* fame aut veneno perijſſe traditur. Sepultus ad *Brunam* in *Carthuſia*, quam Pater ſuus fundârat.

Ioannes (Sobieslavek dictus *Bohemis)* violentè à fratribus in Epiſcopatum *Olomucenſem* ex *Litomiſslenſi* intruſus, reclamantibus *Canonicis*, ſed *Urbanus* VI. rem compoſuit, & *Ioanni Patriarchatum Aquilejenſem* contulit, *Olomucenſibus Nicolaum* quendam *Prutenum* impoſuit, qui plurimas Epiſcopales ditiones oppignoravit, de quo *Auguſtinus Moravus* in *catalogo Epiſcoporum Olomucenſium*.

l. *Carolus* IV. duos filios *Wenceslaos* habuit, ex *Anna Palatina* ſuſceptos, prior natus eſt A. 1348 qui altero anno ſtatim deceſſit. Alter fuit *Wenceslaus*, poſtea *Rex* & *Imperator*; natus A. 1361. anno ætatis 2. *Rex Bohemiæ* coronatus. Electus *Imperator* vivente Patre A. 1376. cujus infeliciſſimum Regnum nuper Capite 3. deſcripſimus, extinctus eſt apoplexiâ, cùm *Conſules Novæ Urbis Pragenſis* à plebe occiſos in *Arce Cundradicz* accepiſſet A. 1419. 16. Auguſti. Cadaver *Wenceslai* poſt aliquot dies

Sepultura Wenceslai Cæſaris.

in arcem *Pragenſem* devectum, & in S. *Viti Eccleſia* depoſitum eſt; deinde poſt aliquot hebdomades nocte ad *Aulam Regiam* devectum, & à Converſis, Piſtoribus & Piſcatoribus humatum; inde rurſus in *Arcem Pragenſem* cùm per tumultum *Pragenſis* populi exhumatum eſſet, *Sigiſmundus Imperator* à quodam Piſcatore *Muſca* nomine redemit, & in *Arce S. Viti* condidit, vixit annis quinquaginta octo. Prima ejus uxor *Iohanna* ſex annis in conjugio *Wenceslai* vixit *B. Joanne Neopomuceno Chriſti Martyre* in confeſſionibus ſacris uſa. Obijt mœrore animi *Regina* piiſſima An. 1382. 1. Januarij, cujus abſentis deſiderium & cùm adeſſet faſtidium *Imperator* ferre non poterat, quod ejus ſæculi Authores magicis artibus aſſignant. Porrò ad hoc conjugium diſpenſationem Papæ interveniſſe *Beneſſius* tradit: quòd *Iohanna* hæc filia fuerit filiæ *Ludovici Ducis Lignicenſis*; invenio hanc magnam fuiſſe amatricem & benefactricem *Virginei Cœnobij Doxanenſis*. Secunda conjux *Sophia* filia *Ioannis Ducis Bavariæ Monachienſis, Erneſti Ducis* ſoror admirabili formæ gratiâ commendata, ſed *Bohemiæ* omnium cauſſa ob hæreſim malorum: quippè *Huſſo* quo in ſacris utebatur, nimiùm addicta, omnia egit, pro defenſione pertinaciſſimi hæreſiarchæ, ſcilicèt nè quid in eum *Archiepiſcopus*, nè quid *Univerſitas Carolina*, tum *Catholica* poſſet, denique etiam *Huſſij Romam* citationem & paratam accuſationem eluſit, judicio in *Bohemiam* & ad maritum vinolentum translato; ſerò poſt *Huſſij* mortem, quò progreſſa fuiſſet, vidit, & publicè pœnitens *Poſonij* A. 1428. piè deceſſit.

Emund. in Chron. M. Belgij. Zidek in Vita Caroli IV.

M. S. Mortuariũ Doxan. ad 2. Ian. Sophia Bavara Huſſio ſtultè dedita.

m. *Sigiſmundus Imperator Caroli* IV. ex *Anna Svidnicenſi* filius, natus eſt 1368. fuit *Princeps* eruditiſſimus, ſagax, cautus, prudens, laborioſus, ſed infelix. Humanitatis, facilitatis, liberalitatis exempla plurima in *Valerio Maximo Bohemiæ* referre paramus, ſi Deus vitam conceſſerit; hîc unum ſuccurrit ex *Stengelio Abbate Anhuſano*: cùm A. 1418. *Auguſtani* honorificè *Sigiſmundum* ſuſcepiſſent, invitaſſe quoque ad publicas Choreas, nec recusâſſe *Cæſarem* (quæ facilitas ejus fuit) & choreis peractis cuilibet Matronæ, ac Virgini, quarum 50. fuiſſe memorantur, annulum aureum *Ungarici Auri* pondere donâſſe, ac ipſummet manu ſuâ cujuſque digito inſeruiſſe. Uxor prima *Maria Ludovici Regis Ungariæ* & *Poloniæ* ſenior filia, *Ungariæ Regnum* illi pro dote attulit. Sed obijt anno ſequenti poſt nuptias 1402. nullâ prole relictâ. Ex ſecunda uxore *Barbara* unicam filiam *Eliſabetham* (quam duxit *Albertus Imperator*, & cum ea *Regnum Bohemiæ* accepit) genuit. Hanc *Barbaram Hermanni Comitis Ciliæ* filiam *Atheam* fuiſſe, & æquè cœlum ac inferos irridere ſolitam *Silvius* ſcribit; imò & Virgines pediſequas admonere, nè omnia crederent, quæ in templis dicerentur, præcipuè verò ægerrimè tuliſſe, quoties turturum caſtitatem prædicarent Sacerdotes, nam eſſe innumera cæterarum avium exempla, quæ ſibi & voluptati indulgerent, præcipuè paſſerum greges; cur igitur eorum mentionem non facerent? obijt libidinoſa mulier *Mielnicij in Bohemia* An. 1451. *Pragam* devecta in *Eccleſia S. Viti* in *Sacello Martiniciorum* condita, quod hodiéque in marmore ſepulchri legimus.

Sigiſmundi Cæſ. facilitas.

Stengel. Rer. Auguſt. p. 2. c. 57.

Barbara Cilienſis Athea. *Silv. in hiſt. Boh.*

† *Sigiſmundo* nothum filium quidam attribuunt *Ioannem Hunniadem* (etſi *Bonfinius* gloriæ *Mathiæ Regis* perſtudioſus, neſcio quod *Romanum* genus illi affingat) poſtea *Gubernatorem Ungariæ* in *Sigiſmundi Aula* educatum, & *Patrem Mathiæ Corvini*, vel *Hunniadæ Ungariæ Regis* multis adverſus Turcas victorijs inclyti Ducis; hunc *Ioannem* cùm *Sigiſmundus à Bajazete Turcarum Imperatore* cæſus, in navicula *Conſtantinopoli*, inde ad *Venetos*, & tandem in *Ungariam* rediiſſet, captum à Turcis ad Patrem ob Regium genus remiſſum eſſe ſcribit *Hermannus Fabronius*. Veteres hæretici calumniabantur *Sigiſmundum*, quòd permiſſu Dei, cùm furcam fieri pro *Ioanne Rohacz*, & ſocijs ligna pro *Eccleſia B. Virginis in Tein* deſtinata, & in *Foro Pragenſi* jacentia in eam furcam conſtruendam adhiberi juſſiſſet, eâdem nocte pedes *Imperatoris* ſacrum ignem conceperint, ità tum *Cæſarem Pragâ* diſceſſiſſe, & paulò pòſt extinctum;

Hunniades an filius Sigiſmundi.

Fabron. in Monarch. Cæſarea Germ. Zalansky in vita Huſsi Concione 1.

ſed

sed hæc fabulosa & ab hæreticis confícta; illa graviorem Authorem habent *Raynaldum:* obscurâsse laudes suas *Sigismundum* crebris adulterijs, & cùm aliquando *Imperatricem* in eodem flagitio deprehendisset, adulterum adulteræ pepercisse. *Rayn. in Annal. Eccl. ad A. 1437.*

n. *Joannes Princeps Gerlicensis Uterinus Sigismundi Cæsaris* frater anno ætatis 25. veneno sublatus est A. 1395. alijs 1396. titulum ferebat: *Joannes Princeps Gerlicensis Marchio Brandeburgi & Lusatiæ.* duas habuisse uxores traditur, ex altera earum (nam certum nescitur) *Elisabetham* suscepit, quæ Viduo Joanni *Brabantiæ*, & *Limburgi Duci* nupsit. A. 1308. post *Joannis* mortem nupta est *Joanni Duci Bavariæ Comiti Hollandiæ, & Seelandiæ,* qui ex Administratore *Leodiensis Episcopatûs* An. 1417. bonâ *Pontificis* veniâ eam duxit, sed nullam prolem suscepit; post ejus mortem *Elisabeth Ducatum Lucemburgensem* vendidit *Philippo Duci Burgundiæ Caroli Audacis Patri.* De secunda hujus *Joannis Gerlicensis* uxore *Margareta* dubitatur: alij enim *Maynhardo Duci Bavariæ* nuptam primùm fuisse, & deinde *Joanni* huic in conjugem datam esse tradunt; alij *Margaretam Leopoldi II. Austriaci* (qui A. 1386. ab *Helvetis* victus & occisus est) viduam *Maynhardi*, non hujus *Joannis* conjugem, sed *Joannis Henrici Caroli* IV. fratris *Marchionis Moraviæ* conjugem fuisse contendunt: *non nostrum inter vos tantas componere lites.* De Lucemburgensi Ducatu.

o. *Caroli* IV. filias plurimas invenio, sed eas in ordinem redigere non possum: tum quia quando natæ sint, & ex qua matre (quatuor enim uxores habuit *Carolus* successivè) nullibi rescire potui; quas potero addito matris nomine consignabo. Prima igitur filia *Margareta* primogenita filiarum ex *Blanca* A. 1334. 23. Junij, *Pragæ* nata est, ùt disertè *Beneßius* affirmat, & ipse *Carolus Imperator. Margareta*, ùt suprà innuebam, conjux fuit *Ludovici Regis Ungariæ*; obijt sinè prole; post eam *Ludovicus* sibi conjugio junxit *Elisabetham Stephani Bosniæ Bani* filiam, & ex ea suscepit *Mariam Sigismundi Cæsaris* primam uxorem & *Hedvigem Reginam Poloniæ.* Secunda filia Caroli *Catharina* itidem ex *Blanca*, nata A. C. 1342. de qua jam antè dixi. Tertia filia Caroli *Elisabeth* prima nupta *Alberto* III. *Duci Austriæ*, fratri *Rudolfi*, quæ obijt 1373. nullâ prole relictâ. Quarta filia Caroli *Elisabeth* secunda ejus nominis, conjux fuit *Ioannis Galeacij Ducis Mediolanensis*, Mater *Valentinæ*, quam *Carolus Galliæ Rex* in conjugem accepisse dicitur, sed hoc *Genealogistæ* quidã non admittunt. Quinta Caroli filia *Margareta* secunda nata A. 1373. ex *Anna Svidnicensi* soror Uterina *Cæsaris Wenceslai* conjux fuit *Joannis* II. *Burggravij Norimbergensis*; ex qua nata est *Elisabeth* conjux secunda *Eberhardi* senioris *Comitis Wirtenbergici.* Sexta filia Caroli *Anna Ottonis* IV. *Ducis Bavariæ* uxor, qui *Carolo Cæsari* socero suo vendidit *Marchionatum Brandeburgi* pro ducentis millibus aureorum Ungaricorum, & acceptâ ab eo exiguâ Regione in finibus *Bohemiæ* & *Bavariæ* sinè prole obijt A. 1379. Septima filia Caroli *Agnes* tertia conjux *Leopoldi* III. *Ducis Austriæ*, quæ sinè prole obijt *Viennæ* An. 1406. Octava filia *Helena* vel *Anna*, nata 1366. nupta *Richardo* II. *Regi Angliæ* A. 1384. obijt sinè prole A. 1394. Nona filia Caroli *Margareta* tertia hujus nominis, nupta cuidam *Marchioni Brandeburgico* fuisse dicitur. Ego, quia nec *Marchionis* nomen in Historijs apparet, neque hujus *Margaretæ* unquam fit mentio, eam in dubio relinquo; videantur *Brandeburgici Scriptores.* De Filiabus Caroli IV.

p. *Elisabeth Sigismundi Cæsaris* unica filia adhuc octennis, desponsata *Alberto Duci Austriæ* fuit, postea An. 1422. *Viennæ* nuptias celebravit, & marito quasdam *Moraviæ Civitates* attulit pro dote, post mortem verò Patris *Bohemiæ & Ungariæ Regna*, qui eodem anno 1438. mirâ felicitate ter coronatus est: in *Bohemia* & in *Ungaria Rex*, in *Germania Imperator*, sed non diu partâ gloriâ frui licuit, anno sequenti 1439. mortuus. *Elisabeth* relictis duabus filiolis *Annâ* & *Elisabethâ*, & *Ladislao* infante posthumo A. 1442. decessit. De ejus marito *Cæsare Alberto* plura Sectione sequenti. *Beneff. lib. 2 Chron. Carol. Imp. in vita sua.*

q. *Anna*

Borek in hist. Boh. Chron. Mansf. c. 340. Geneal. Reusner. Welesl. in Calend. ad 17. Decemb. Henel. in Breslographia c. 4. Cochl. in Hussit. Weleslav. in Calend. Hist. ad 11. Nove.

q. *Anna Ladislai Regis* soror *Wilhelmo* III. *Duci Saxoniæ* nupsit, quo titulo ipse *Wilhelmus Ladislao* mortuo *Regnum Bohemiæ* ad se pertinere existimans (sed hoc in Bohemiam jus postea *Wilhelmus* omisit, & *Lucemburgi* Comitatum quasi Uxoris suæ dotem sibi deberi putavit, & armis & bello obtinere conatus est; sed etiam illo excidit) *Wilhelmus*, inquam, nihil non egit, ut obtineret, jámque in eum recipiendum pro Rege A. 1458. Silesiæ Ordines consenserant *Lignicij* & *Wratislaviæ* 20. Martij habitis Conventibus; sed hæc omnia *Georgius Podiebradius Rex* coronatus consilio & armis dissipavit, & secuta *Georgij* cum *Saxoniæ Ducibus* fœdera prorsus extinxerunt, cùm A. C. 1459. *Sidoniam* filiam suam novennem *Georgius Rex Alberto filio Friderici* II. *Electoris Saxoniæ Egræ* despondit, & in *Misniam* misit, ac vicissim *Wilhelmus* III. *Friderici* frater filiolam suam itidem sexennem *Annam*, *Georgij Regis* filio *Hinkoni* seu *Henrico* juniori dicto conjugem designavit, quæ statim in *Bohemiam* est apportata; unde patet *Caroli* IV. & *Sigismundi* & *Alberti* II. *Cæsarum* trium & *Saxoniæ Ducum*, & *Regis Georgij* sangvinem in *Proceres Novodomenses*, atque ex ijs in *Slavatas*, & qui cum eis participant, per fœminas influxisse, ùt sequens, breve & rectum *Paradigma Genealogicum* demonstrat:

Caroli IV. sangvinem Slavatæ participant.

Carolus IV. Imperator. ⚶ 3. Anna *Svidnicensis Ducissa.*

Sigismundus Imperator. ⚶ Barbara Ciliensis.

Elisabeth Regina Ungariæ & Boh. ⚶ Alberti Regis & Imperatoris.

Anna Austriaca. ⚶ Wilhelmi III. Ducis Saxoniæ.

Anna Ducissa Saxoniæ. ⚶ Hinconis Ducis Münsterbergici.

Anna Münsterbergica Ducissa. ⚶ Henrici Dynastæ Novodomensis Supremi Camerarij.

Adamus de Novadomo Supr. Cancellarius. ⚶ Anna de Rozmital.

Joachimus de Novadomo Supr. Cancellarius Bohemiæ Eques Aurei Velleris. ⚶ Anna de Rozmberg.

Adamus de Novadomo Supr. Cancellarius. ⚶ Catharina Comitissa de Montfort.

Lucia de Novadomo. ⚶ Guilielmi Slawatæ Supr. Cancell. Regni Boh.

Joachimus Udalricus Comes Slawata. ⚶ Franciska Comitissa de Meggau.

Ferdinandus, & *Joachimus* Comites Slawatæ.

r. *Elisabetham* filiam *Alberti* meri *Reges* & *Cæsares* cingunt, nec facilè invenietur, quæ tanto, támque illustri sangvine Regum genita, sangvinem etiam tot Regibus dederit; filia fuit *Cæsaris Alberti* II. & *Reginæ Elisabethæ*, Neptis *Cæsaris Sigismundi*, Proneptis *Caroli IV. Cæsaris*; fratrem habuit *Ladislaum Regem*, maritum *Casimirum Regem*, filios habuit decem. 1. *Wladislaum Regem Ungariæ & Bohemiæ.* 2. *Joannem Albertum* electum *Regem Ungariæ*, postea *Regem Poloniæ.* 3. *Alexandrum Ducem Lithuaniæ*, & postea *Regem Poloniæ.* 4. *Sigismundum I. Poloniæ Regem*, & nè quid felicitati deesset, *S. Casimirum* natum An. 1458. An. 1483. extinctum; Avia fuit *Ludovici Regis Ungariæ & Bohemiæ*, & *Annæ Reginæ Vngariæ & Bohemiæ*; item Avia *Sigismundi Augusti* II. *Regis Poloniæ.* Profectò tot Regia decora in alia Regina vix inveneris. obijt *Elisabeth* A. 1505. expletis minimùm 66. ætatis suæ annis.

s. De *Ladislao* posthumo in *Tabula Genealogica Austriacæ Domûs;*

s. De *Wladislao* verò, & filio ejus *Ludovico Jagellonicis Regibus Bohemiæ* peculiari Tabulâ dicemus.

SECTIO

SECTIO III.

Extinctâ in Bohemia Regiâ Stirpe Lucemburgicâ, ſuccedit Auguſtiſſima Domus Austriaca in duobus Regibus Alberto ejus nominis II. Cæſare, & ejus Filio Ladislao poſthumo.

Caput I.

Alberti Imperatoris breve Regnum in Bohemia.

Sigiſmundus Imperator cùm videret Stirpem ſuam Regiam extingvi, & filiam ſuam *Eliſabetham* ſolam ſe relicturum, cui potiſſimùm *Principi* eam offerret in conjugem, cogitabat; nullum aptiorem & magis de ſe & Republica meritum, quàm *Albertum*, inveniebat; itaque jam Anno 1421. eum Generum ſibi, & Succeſſorem Regnorum deſignârat, ac nè quid ſinè conſilio egiſſe videretur, eodem Anno 1421. rebus priùs ex ſententia compoſitis Legati duo ab *Alberto* mittuntur, qui *Eliſabetham Archiduci* conjugem poſtularent; annuit *Sigiſmundus*, quippe hujus conſilij Author, & nonnullo interjecto tempore Publicas, ut firmitatem rebus gerendis adderet, literas *Presburgo Dominicâ ante S. Michaëlis Archangeli* feſtum diem edidit, quibus literis cauſas adfert, cur præ omnibus *Albertum* ſibi deſtinet Regnorum Succeſſorem: eſſe in Familia Patri ſuo *Carolo* multùm amata & æſtimata natum; præſtitiſſe *Albertum*, ſibi & Regnis tot grata & honorata obſequia, quorum aliquod præmium mereretur; incipit deinde *Alberti* virtutes, & militaria facinora prædicare; denique *Bohemiam*, *Ungariam*, & ad has Coronas ſpectantes Provincias, ſi ſinè maſculo hærede decedat, *Alberto* tranſcribit; quòd ſi unam adhuc filiam habiturus ſit, eidem *Eliſabethæ* priori filiæ poteſtatem facit alterutrum ex Regnis, quæ dixi, eligendi, alte-

Sigiſmundꝰ Cæſ. Albertum Auſtriũ ſibi eligit Succeſſorẽ.

Teſtamentũ & ultima voluntas Sigiſmundi.

alterum minori ſorori relinquendi. Nuptiæ, quâ potuit magnificentiâ A. 1422. *Viennæ* celebratæ ſunt, attulítque *Eliſabeth* marito inter cimelia pretioſiſſimam gemmam, quæ centum millibus florenorum conſtitiſſe ferebatur, addidit jam tum *Moraviam Provinciam* Genero ſuo *Cæſar*, cujus poſſeſſionem adiret, eámq; ab hoſtibus tutaretur. Et præſtitit *Albertus*, impigréque, & magno animo ſæpius cum hoſtibus aliàs ferè ſemper victoribus conflixit; ſed primum prælium, cui etiam *Sigiſmundus*, & alij Imperij Principes interfuêre, inproſperè geſtum ad *Cuttenbergam* Duce hoſtium *Ziskâ*, quod alibi deſcripſimus. Multa deniq; *Albertus* prælia cũ *Huſſitis* commiſit, inproſpera, proſpera, ùt fortuna belli ferebat, ſed illud ſuis auſpicijs A. 1427. anceps & cruentum, cùm limites Auſtriæ tranſgreſſi *Huſſitæ Albertum* ad arma exciverunt, quibus cùm intrepidè occurriſſet, acerrimè quatuor horis dimicavit dubiâ victoriâ, cùm utraq; pars victoriã ſibi arrogaret, *Huſſitæ* quòd *Alberti* caſtra occupâſſent, & ſpoliâſſent, *Albertus* quòd currus hoſtiũ intercepiſſet; ſed litem hanc diremit novus *Taboritarum* exercitus, qui *Albertum* ſalvis tamen ordinibus campo cedere coëgit. Morte *Sigiſmundi Cæſaris*, qui in patrium Regnum poſtliminio receptus eſt, omnia meliora in Regno *Bohemiæ* evaſerunt, & Procerum Bohemorum, humanitate & felicitate *Sigiſmundi* conciliatis animis in Regnum ultrò *Albertus* admiſſus eſt, etſi non omnibus Proceribus & Urbibus, tamen præcipuis *Regem Albertum* agnoſcentibus & ſequentibus, tantáq; fuit (jam *Sigiſmundo* 1437. *Znoymæ* mortuo, & ad tumulum *Varadinum* devecto) tanta, inquam, fuit *Alberti 1438.* fælicitas, ut tres coronas año uno ſuo capiti videret imponi, 1. Jan. *Ungariæ Rex, Rom: Imperator 20.* Martij electo, 30. Maij coronato; *Rex Boh. 5.* Maij electo, *29.* Junij coronato. Poſt *Bohemicam* coronationem nè quid hoſtile in Regno haberet, *Taborium*, quod *Ptaczko Dux* adverſarum partium permunierat, & *Polonorum* præſidio defendebat, necquidquam obſedit, & cùm copiam pugnæ hoſtibus feciſſet, neq; illos ad certamen ullâ vi extrahere potuiſſet, in *Sileſiam* cũ exercitu adverſus *Polonos*, eorúmq; *Regem Wladislaum* deſcendit; eóq; recedente *Alberto Brandeburgico Achilli Germaniæ* bellum proſequendum, & in *Poloniam* transferendum comiſit. Jam enim *Amurates Turcarum Imperator Senderoviam* obſidebat, quam etiã belli impetu cœpit, neq; expectato *Alberto Adrianopolim* revolavit. Sed *Albertum*, cujus virtutem militarem tot & tanti hoſtes timuerant, & pugnantis ardorem & felicitatẽ nec aſpectu ferre poterant; mors longiore vitâ dignum *Principem* deturbavit è vita: nam alvi profluvio, quæ peſtis id temporis regnabat, debilitatus maximè peponum eſu (quos dulciſſimos profert *Ungaria*) malo exulcerato magnis itineribus ad patrium *Auſtriæ* cœlum contendens 27. Octobris A. 1439.

Alberti virtus bellica.

Ex peponũ eſu Albertus R. moritur.

A. 1439. in *Insula Scythia* in pago quodam ignobili munitus omnibus ad viam æternitatis ineundam præsidijs expiravit, voluntate suâ ultimâ priùs adstantibus indicatâ: si conjux *Elisabetha* (quam prægravidam relinquebat) filium pareret, *Ulricus Ciliæ Comes*, quem nuper minùs sibi fidum senserat, filij parvi Tutor esset, & *Joannes Hunniades* usq; dum puer adolesceret *Ungariæ Regnum* gubernaret; de *Bohemia* statuerat nihil, cujus adhuc res ob hæresim nutabant. 45. ætatis agebat annum, dum extinctus est, sepultus in *Alba Regali*. Fuit *Albertus* magnanimus *Princeps* periculorum omnium maximè militarium contemtor; ad omnem virtutem, amænitatem, & civilitatem educatus à puero, jam An. 15. ætatis statu corporis cuique viro suppar; facies læta & exporrecta, oculi hilares, amator maximus Eruditorum Virorum, quorum dum adhuc puer esset, pendebat ab ore; militiæ Duces summo habebat in pretio; in acie non sibi cavebat loco, sed ubi strenuè pugnabatur, gaudebat interesse, & manum commodare; venationem utpotè hæreditarium *Austriacæ Domûs* opificium amabat maximè, choreas oderat, quam esse mulierum voluptatem dicebat; bella non provocabat, sed cùm aliter finiri controversiæ non possent, strenuè gerebat; fideles sibi Ministros, omnibus modis ad dignitates evehebat, *Amicos* appellans, extátq; Nobile ejus dictum, quod ex *Græcis* fontibus manâsse videtur: *Amicus optima vitæ possessio*; non facilè ensem deponebat, quem ex aurea catena pendentem totâ die lateri affixum gerebat; subjectis populis placere pulchrum existimabat, monuítque aliquando *socerum Sigismundum*, qui suos severitate ad obsequium adducere solebat, *securitatem Principis non aliâ ratione melùs parari, quàm Civium amore*. Effigiem ejus ad vivum expressit *Speculum Domûs Austriacæ, Lib. 4. Cap. 1.*

Virtutes Alberti.

Notæ in Caput I.

Sigismundus cogitabat, filiam solam se relicturum &c. Omnia cogitatione, aut saltèm potissima præcurrere & prævenire sapientem decet. Tres enim vultus habet prudentia, uno præterita, altero præsentia, & tandem futura considerat. Ex præteritis præsentium pendet ordinatio, & futurorum dispositio. Si autem privatorum sunt hæ cogitationes, quantò magìs *Principum*, qui in rebus maximis disponendis versantur, ùt de Juribus Regnorum, de pace Provinciarum, securitate populorum, familiæ suæ interitu (quale hîc *Sigismundo* consilium fuit) câque proh dolor! pereunte cuinam potissimùm transcribere possint, quæ dum viverent gloriosè tenuerunt; hæc an satis prudenter constituta sint, universus judicat Orbis; & si bene ac prudenter, laudatores inveniunt, si secus condemnant, & desiderant in *Principe* prudentiam. *Sigismundus Cæsar* nihil prudentius agere potuit, quàm cùm suæ familiæ Lucemburgicæ pereunti *Austriacam* substituit, quam divinitatis altiore consilio ad Imperium genitam meritò dicere possumus, cùm ex ea jam tredecim *Cæsares* peritos esse ad summum *Europæ* Imperium videamus. Regnis quoque ac

De Successore gravis est Principũ deliberatio.

Provincijs hoc facto optimè consuluit vicino *Principe* impositò, qui earum vires & potentiam augeret, & hostibus formidabilem redderet.

Adoptatio publicis literis firmanda.

Publicas literas addidit &c. Hoc ad firmitatem negotiorum pertinet: quod enim clàm geritur, id quasi non satìs tutè gestum, subtrahi hominum notitiæ creditur; at quod apertè fit, id fiduciâ justitiæ, quasi *Authore Prætore*, & ex legibus gestum putatur, neque revocatur, cujus testis est Orbis. Sic *Sigismundus* adoptavit *Albertum* & suæ familiæ glorioſos Successores *Austriacos* accepit. Adoptatio humana insitioni mihi persimilis videtur, in qua in effœtæ arboris truncum, ramum vitalem inserimus, ùt rectè monet Ovidius: *venerit insitio fac ramum, ramus adoptet*; sed non omnis arbor insitionem recipit, & sunt inter arbores quoque sui amores & odia, ùt ostendunt rerum naturalium Scriptores. Porrò adoptio multis ac varijs modis fieri solebat, non ùt hodie per scripturam; illa glorioſa, quæ armorum traditione conficiebatur, de qua latè disputat *Petrus Pithœus*. Sic in *Annalibus Francorum Guntramus Rex* hastæ traditione nepotem sibi Successorem designat. Per Cæsariei incisionem, imò & per barbæ rasionem factam adoptionem idem Author probavit, quem de hac militari adoptatione curioſus Lector inspiciat.

In subsecivis Adversariorũ L. 1. C. 1.

Gemmis pretium hominum æstimatio confert.

Elisabeth attulit pretioſissimam gemmam &c. Multa sunt in rerum natura, quibus hominum æstimatio pretium dedit, ùt aurum, gemmæ &c. quædam gemmæ pulchritudine, quædam virtute ad valetudinem, & si admittimus etiam ad felicitatem, ad amorem conciliandum, vel contrà ad minuendum, aut ad alios miros affectus excitandos valere dicuntur, quædam incantationibus & fascinis obsistere traduntur; sed tamen me quidem Judice nulla gemma tantam æstimationem obtinet, ut centum millia pretio exsuperet: nec enim sanitatem certam adferunt, & si spectetur sanitas, res quædam obviæ majore gemmis in medicinis potentiâ pollent; pulchritudo etiam tanta non est, ut ob eam tot millia, quæ rebus dignioribus, spectabilioribus, longiùs duraturis, quæ hoc pretio comparari possunt, præcellant. Itaque sola æstimatio hominum gemmis pretium facit, & huic soli authoritatem suam debent; de gemmis neminem accuratiùs scripsisse puto quàm *Anselmum Boëtium* libris aliquot de natura gemmarum *Pragæ* scriptis, & *Rudolfo* II. *Cæsari* maximo gemmarum amatori dedicatis; post eum *Daniel Sennertus in Epitome* naturalis scientiæ breviſſimam sed exactiſſimam tractationem de gemmis adducit, eò usque jam venit in *Principibus* gemmarum amor, ut certum genus ament, aliud insuper habeant, & contemnant; itaque granatos alij laudant, rubinos contemnunt, alij crystallos, alij Sapphiros mirantur &c. In vicinis *Peruvio* locis (in *Provincia Manta*) antequam *Hispani Americanum* Orbem navigationibus aperuissent, gentes illæ Smaragdum ingentem adorabant, & pro vero numine habebant, pulchritudine ejus captæ, quasi viventem, cùm vivere eum, qui tantam lucem támque gratam profunderet, existimarent. De gemmis, quibus Patriam nostram *Bohemiam* dotavit Deus, plura attuli in Lib. 1. Miscell.

Lib. 5.

Gemma Smaragdus ubi colatur pro Deo.

Lipsius in Monitis Polit. L. 1. C. 3. N. 9

In bello fortuna regnat.

Plut. in Apophtheg.

Cæsar de Bello Civ.

Ut fortuna belli ferebat &c. Nullibi fortuna majus Imperium quàm in bello exercet; unde accommodatiſsimè *belli aleam* veteres appellârunt, quòd etsi omnem diligentiam adhibeas, nihil tibi certi promittere possis. Sæpe parvus error & casus omnem spem & expectationem evertit, irreparabili damno, cùm sapientiſsimè *Lamachus* dixerit apud *Plutarchum*: *in bello bis peccare non licet*, ideóque *Cicero fortunam campi* (id est belli) *Dominam* vocat. Testatur id maximus belli *Imperator Cajus Julius*: *fortuna quæ plurimum potest, cùm in reliquis rebus, tum præcipuè in bello, parvis momentis magnas rerum commutationes efficit.* Fateor prudentiam militarem sæpe juris fortunæ nihil relinquere, at quis tam providus Dux reperietur, qui aciebus adversis stantibus illud Virgilianum dicere possit: *Omnia præcepi, atque animo mecum antè peregi;*

egi; ſed prudentis Ducis gloriatio ſatìs juſta erit, ſi dicere poſſit, *plurima percepì*; id maximè ij gloriari poterant, qui in omni prælio ſtratagema aliquod, quod hoſtibus ignotum eſſet, adhibuerunt, nunquam ſinè ejuſmodi invento magni Duces pugnam iniverunt, utì *Julius Cæſar*, *Annibal*, & illis nihilo inferior *Ziſska* cocles, & cæteri. Exempla pulcherrima leges apud *Frontinum*.

Front. lib de ſtratagem.

Albertus intrepidè Huſſitis occurrit &c. Anceps & non ſatìs expedita inter *Polemicos Scriptores* excitari poſſet controverſia: an in concurſu præliorum hoſtilis impetus facto viciſſim impetu excipiendus ſit, an verò ſinè procurſu Ordinibus arctè ſervatis expectandus? difficilè eſt eum, qui bella non geſſit, de bellis diſputare, timendáque eſſet *Annibalis* de *Phormione Philoſopho* cenſura; ſed ego magnò Autore & belli Duce *Julio Cæſare* nitar, qui non diſſimulavit maximum errorem admiſſum à *Pompejo*, cùm Cæſaris militibus ad pugnam procurrentibus, *Pompejus* ſuos juſſit conſiſtere, & quaſi immotos Cæſarianorum impetus excipere, quod Cæſar magnũ ſibi ad victoriam momentum attuliſſe exiſtimat. Verba ipſa dabo: *Inter duas acies* (loquitur Cæſar de bello *Pharſalico*) *tantum erat relictum ſpatij, ut ſatìs eſſet ad concurſum utriuſque exercitûs. Sed Pompejus ſuis prædixerat, néve Cæſaris impetum exciperent, néve ſe loco moverent, aciémque ejus diſtrahi paterentur; idque admonitu C. Triarij feciſſe videbatur, ut primus excurſus, víſque militum infringeretur, aciéſque diſtenderetur, atque in ſuis ordinibus diſpoſiti, diſperſos adorirentur, leviúſque caſura pila ſperabat in loco retentis militibus, quàm ſi ipſi immiſſis telis occurriſſent. Simúl fore ut duplicato curſu Cæſaris milites exanimarentur, & laſſitudine conficerentur. Quod nobis quidem nullâ ratione factum à Pompejo videtur: propterea quòd eſt quædam animi incitatio, atque alacritas naturaliter innata omnibus, qui ſtudio pugnæ incenduntur; hanc non reprimere, ſed augere Imperatores debent. Neque fruſtra antiquitus inſtitutum eſt, ut ſigna undique concurrerent, clamorémque univerſi tollerent, quibus rebus & hoſtes terreri, & ſuos incitari exiſtimavêre; ſed noſtri milites dato ſigno cùm infeſtis pilis procurriſſent, atque animadvertiſſent non occurri à Pompejanis, uſu periti, ac ſuperioribus pugnis exercitati, ſuâ ſponte curſum repreſſerunt, & ad medium ferè ſpatium conſtiterunt, ut non conſumtis viribus appropinquarent, parvóque intermiſſo temporis ſpatio, ac rurſus renovato curſu pila miſerunt, celeritérque ùt erat præceptum à Cæſare, gladios ſtrinxerunt. Neque verò Pompejani huic rei defuerunt. &c.* hæc Cæſar. At hodie alia eſt facies præliorum, cum tormentis & machinis res geritur, cùm locus aut declivis, aut arduus captatur &c. cùm Sol adverſus & ventus, & pulvis vitatur &c. quanquam in his omnibus *Julij Cæſaris* monitum ſervari commodè poteſt.

In prælio an in hoſtem incurrendum, an ejus incurſus expectandus?

Salvis ordinibus campo deceſſit &c. Qui ſalvis ordinibus fugit, non ex toto devictus videtur, ſed quodammodo cedere fortunæ tantùm, ut meliori tempore & loco reddere ſe, & hoſti offerre poſſit. Magnum & expertum militiæ Ducem hæc res oſtendit, ut ſuos recipere, & cladi ſubtrahere poſſit! *Condæi* fortiſſimi & peritiſſimi *Gallorum Ducis* hæc gloria eſt, ùt narrantes magnos *Duces* audivi, quòd etſi hoſtes victoriam obtinerent, nunquam tamen *Condæi* copias in confuſionem, & in apertam fugam adduxerint, ſempérque ille ſalvis ordinibus in tutum evaſerit.

Non eſt victus, qui ſalvis ordinibꝰ cedit exacie

Bellum in Poloniam transferendum &c. Obſervant *Polemici Scriptores*: *Romanos* omni ope bella in hoſticum transtuliſſe. Ea cauſſa fuit, cur intra 500. annos vix ſubjugare *Italiam* potuerint, ùt affirmat *Florus*, cùm tamen ducentis annis univerſam *Africam*, *Aſiam* & *Europam* ſubjugârint, ùt cum *Floro* conſentiens *Appianus* teſtatur. Ego id retulerim, quia extra Patriam bellum gerere, quàm domi facilius eſt. Hæc enim præcipuæ *Romanis* curæ in militia fuerunt, ut plerumque ſuis incolis Provincias oppugnarent (ùt *Gallis Galliam*, *Germanis Germaniam &c.*) perterritis hoſtibus ſpatium recolligendi ſe non darent; hoſtem plerumque extra finem Imperij excipe-

Bellum ſi fieri poteſt extra Patriam gerendum. *Lib. 2. Appian in Prologo hiſt.*

rent (quod non obſervatum, ſemper illis malè proceſſit) vel ſi id non poſſent efficere irruptionibus hoſtem domum revocarent ; vel denique hoſtium impetus cunctando frangerent ; hæc erat *Romanorum* prudentiſſima bellandi ratio.

Mutatæ circumſtantiæ mutant conſilia.

Ciliæ Comes infidus nuper, filij parvi Tutor &c. Miratus ſum ſæpius, cur *Ciliæ Comitem*, qui nuper *Bohemiæ* Regnum (ùt obſervant Hiſtorici) affectaverat, & alioqui inter Proceres dubiæ fidei numerabatur, filio ſuo ſi fortè natus eſſet (nam ſexus ſciri non poterat) Tutorem *Albertus* conſtituerit, cùm Sapientum ſenſus ſit, qui ſemel malus ſemper præſumitur eſſe malus ; id quod maximè verum eſſe ſolet in ijs, qui ſemel datam & juratam fidem fregerunt : ſanctum enim juramenti nomen Deo & hominibus teſtibus & conſcijs conceptum & factum ſummè homines à perjurio deterret ; at cùm ſemel violatum eſt, in reverentia non habetur, ac ferè tantùm mendacij, quod Aulicum eſſe dicunt, apud fœdifragos locum obtinet ; ſæpiſſimè enim hæc commutantur apud eos, mendacium & perjurium ; unde bene Sapienti dicere licuit : *qui mentiri ſolet, pejerare conſuevit.* Hæc *Albertum* permovere poterant, nè *Ulricum Comitem Tutorem* nominaret ; at mutata jam erat temporum ratio : nam jam tribus coronis ornatus erat *Albertus* ; ſoror *Barbara* omni authoritate eligendi ſibi maritum carebat ; dabatur illi in manus poteſtas, cum *Cæſare Friderico* primo Tutore futuro communis, ut ad res novas incœptandas aſtuto *Comiti Ulrico*, nec facultas eſſet, nec voluntas. Imò Sapienti invento acquiſitâ tantâ poteſtate, ſi etiam conſilium res novandi maximè habuiſſet, non potuiſſet apertè in infantem cujus erat Tutor, conſurgere, potuiſſet autem ſi nulla ejus ratio, cùm eſſet *Reginæ Matris* frater, habita fuiſſet.

Venatio Domui Auſtriacæ propria.

Maximil. I. in L. cui titulum fecit Teuerdanck. Spiegelius in ſcholijs ſup. Æneam Silv. in L. 4. n. 25

Venationem Albertus amabat maximè &c. Laudatiſſima hæc eſt Principum occupatio, quam in *Trajano* ſuo maximè celebrat *Conſul Romanus Plinius* in Nobili illo *Panegyrico*, qui etiam piſcationem adjicit, & velut Principe dignam deprædicat. *Auſtriacæ* genti proprium ſemper fuit venatione teneri ; notum eſt *Maximiliani I.* in *Comitatu Tyrolis* (quod ipſe eleganter deſcribit, & *Albertus Durerus*, quamvis in ligno, artificiosè incîdit) periculum. *Jacobus Spiegelius Domui Auſtriacæ* à ſecretis, memorat : *Venationem* olim adeò viguiſſe in *Auſtriaca* gente, ut Imperatorum voce appellati fuerint Deß Heiligen Röm. Reichs Jägermeiſter, quod pleriſq; diplomatis, quæ extant, comprobari poteſt, ídque adeò pro probato jure, ut eis venandi exercitium per univerſam *Germaniam* pateat. Unde ait, *Cæſar Maximilianus I.* cuidam *Principi*, qui valdè ægrè videbat eum aliquando venatum in ſuam ditionem excurrere, per ſuos renunciavit : non mirum id illi eſſe debere, ſi jam ùt ſummus *Germaniæ Princeps* utatur jure, quo etiam privato ipſi ſolummodo *Auſtriaco Principi* ſi tantum velit, quantum poſſit, uti liceat.

Amicis maximè eget Princeps.

Philoſt. in vit. Apollon. L. 1 cap. 15. Syneſ. de Regno ad Arcad.

Fideles Miniſtros ad dignitates evehebat &c. Princeps in gubernatione Reipublicæ vix ſuis oculis & reliquis ſenſibus uti poteſt, quippe ſæpenumero unâ Regiâ concluſus ; ideò oculis pluribus, pluribus auribus, aliíſque ſenſibus fidelium Miniſtrorum opus habet : ſapientiſſimè in *Perſarum* Imperio *Conſiliarij* quidam Regis oculi ſolebant appellari, ùt in *Philoſtrato* legimus. Ingeniosè *S. Syneſius* monet *Imperatorem*, ut aliquos habeat Amicos. *Rex*, ait, *id exploratum habet, Deum quidem ſibi ſufficere, homini verò multis hominibus imperanti, ad univerſa noſcenda propriam naturam ſatis ſupérque non eſſe. Hunc igitur naturæ defectum ſupplens in ejuſdem naturæ communionem, aſciſcit Amicos, ſuam quodammodo vim multiplicans ; ita fit, ut Princeps omnium oculis videat, & omnium auribus audiat, omniúmque animis in unum conſentientibus conſilium capiat.* Sed hic labor hoc opus eſt, ut fideles à falſis Amicis diſcernantur ; illa eſt una ex præcipuis bonorum Amicorum nota, & character, ſi in conſilijs dandis *Principis* animum induant, ſuam perſonam exuant, quò fiet, ut Regi utilia, glorioſa,

riosa, & Majestate ejus digna consilia (etiamsi sibi, & suis non multùm utilia) *Principibus* suggerant.

Ensem lateri semper affixum &c. Hoc in institutis *Germaniæ* observatum lego, ut neque in mensis gladium deponerent antiqui *Nobiles*, utpote militares viri, & qui sui opificij insigne semper gestarent: *Carolus V. Imperator*, qui ense accinctus etiam audientiam dabat, in gladij sui capulo sigillum jussit incîdi, eóque facilè & commodè literas obsignabat, ut extrahere opus non esset. Interrogatus, cur istud faceret? respondit, *ad manum sibi sic semper esse sigillum. & qui huic non obediret, alterum gladij finem, cuspidem scilicet expectandam esse.*

Militaris consvetudo Germanorũ.

CAPUT II.

Ladislai Regis Bohemiæ Regnum, & cita mors.

Ladislaum tot populis ejus nativitatem expectantibus Divinitas ostendit terris, & spe maximâ impletis, mox Orbi subtraxit. Natus est *Commorini in Ungaria* 21. Februarij, quarto post humatum *Patrem Albertum* mense A. 1440. cùm de ejus ortu constitit, *Ungariæ & Bohemiæ* Regna Comitijs indictis eum sibi Regem delegêre; Ungari feliciores *Bohemis* visi sunt, & longiùs progressi, ut turpiùs deserent: eodem anno quatuor mensium infantem coronârunt in Aula Regali. *Bohemi* quò seriùs fidem suam infanti Regio obligârunt, eò constantiùs ejus partes postea defenderunt. Nam *Ungari* eodem anno *Regem Wladislaum Polonum* advocatum *Ladislao* infante contempto eadem in urbe Alba regali eodem in templo *S. Stephani*, ad easdem aras, coronârunt, eíque juramentum nupero contrarium præstiterunt. De Corona Regia, quam *Regina Elisabeth* astutè eis surripuerat, longa est apud Historicos narratio: in summa, cùm infans *Ladislaus* coronaretur, dexterrimè verâ coronâ exemptâ substituit aliquid, quod pondus coronæ impleret, at veram coronam cum infante *Ladislao Cæsari Friderico* attulit (quæ commutatio coronæ magnas postea turbas dedit) itaque *Wladislaum* coronâ ex sepulchro *S. Regis Stephani* acceptâ oportuit coronari. *Ladislaus* à matre ad *Fridericum* allatus, aliquamdiu in matris sinu educabatur, quâ inter summas spes & metus majores (nam ad deteriorem partem strenua semper suspicio est) extinctâ An. 1442. 24. Septembris in *Aula*

Pupilaris ætas Ladislai.

P. Syrus in Mimis.

AulaCæsarisFriderici annis 13. bonis literis,& omni genere pietatis,& Regiarum virtutum excultus permansit. *Bohemiæ* Ordines inter hæc turbatis rebus suis ex priore ab *Hussitis* bello, Rege, qui authoritate & armis partes componeret, opus habebant, & Legatione missâ *Alberto Bavariæ Duci*,mox recusante illo *Friderico Cæsari* Regnum offerebant, hoc etiam totius Orbis censuram metuente (si pupillo infanti Regnum eripuisset) Gubernatores, usque dum adolescceret *Ladislaus*, elegerunt duos: *Meinhardum de Novadomo*, & *Ptaczkonem Lippæum* (cui brevi mortuo *Georgium Podiebradium*,qui postea Rex fuit, suffecerunt, *Cæsaris Friderici* consilio) quæ sub his Gubernatoribus gesta sint, nihil ad *Ladislaum* spectare videntur, & in *Epitome* ordine temporum narrata sunt. Hìc in laudem nationis nostræ aliquid adjiciam ex optimis Scriptoribus, qui rebus,dum gererentur, interfuêre, *Ænea Silvio*, postea *Pio II. Papa*, *Gerardo de Roo*, *Cuspiniano*,*Birgen*, aliisque Scriptoribus: *Bohemos* Regnum *Ungariæ Ladislao* infanti annis facilè 14. militariter conservâsse: *Georgius* & *Joannes Giskra* fratres *Brunduſij* ad *Aquilam* in *Districtu Bohemiæ Regino-Hradecensi* ex vilissima fortuna, per omnes militiæ gradus ob virtutem, ad summa militiæ decora evecti, deinde *Talafus* de *Rziczan*, *Witkowecz*, aliique plures *Ungariam* superiorem totam in obsequio *Ladislai* contra *Wladislaum Ungariæ Regem* coronatum,& *Joannem Hunniadem* tantum alioqui & tam felicem Ducem sustinuerunt; memorabile, & dignum *Annalibus* Orbis exemplum refert *Æneas Silvius*: Cùm *Bohemi* legationem splendidissimam ad *Cæsarem Fridericum* ex comitijs misissent, ut *Imperator Ladislaum* puerum in *Bohemiam* mitteret, quo veniente universa componeretur *Bohemia*, atque is pueri infantiam excusaret, Legatos tamen petiisse puerum Regem videre; *Imperatorem* nihil cunctatum eduxisse *Ladislaum*; ibi *Georgium Giskram* (qui unus Legatorum fuit) cùm prius indolem,mores, quamvis in puero,cultissimos, aciem oculorum intrepidam, & alia animi Regij documenta observâsset, accessisse hâc oratione usum: *Regum desideratissime,quantis ego pro tua Majestate periculis caput meum objeci, quantas curas, & labores, pro ijs terris, quæ mihi commissæ fuerunt, sustinui! quot vulnera excepi, & adhuc excipere paratus sum*! cúmque puer irretorto vultu *Giskram* aspiceret, & arrideret: *tua Majestas*, pergit *Giskra* ulteriùs, *hæc per ætatem non intelligit, sed risu prosequitur, ego tamen scire cuperem, quid mihi militi vestro tot stipendiorum præmij paretis*? quæ cùm *Giskra* dixisset, *Ladislaus* circumlatis in adstantes oculis videt, *Procuratoris* Regij sacculum, móxque accurrens ex eo sex nummulos aureos, quos solos invenerat,extrahit, & *Giskræ* donat. Quos ille summâ gratiæ significatione acceptos Legatis reliquis monstrando,Regis futuram liberalitatem

Bohemi Ladislao Pupillo conservant armis Hungariam.

Silv. in Hist. Boh.

Giskræ Bohemi Ducis oratio ad Ladislaum puerum.

tem ominatus, eos aureo torqui insertos in collo inposterum semper circumtulit. Regia indoles latere non potest, ejúsque vim insitam Deus & homines miris sæpe modis promovent. An. 1452. *Fridericus Imperator Romam* ad coronationem profectus, *Ladislaum* duodecennem secum deduxit; quâ magnificentiâ & occursu multorum *Europæ Principum* exceptus sit Imperator, non est instituti mei commemorare; quod ad *Ladislaum* pertinet, habuit ille luculentam orationem ad *Papam*, quam magnâ memoriæ, & audaciæ in puero commendatione memoriter recitavit; illud etiam memorabile, Sacerdotem qui eum & in moribus, & in Studijs literarum erudiebat, nescio an pretio, an precibus alicujus inductum, adornâsse fugam ex Urbe, quâ *Ladislaum* raptum suis redderet, sed prodito consilio in custodiam impositus Pædagogus, & à *Ladislao* remotus est. *Friderico Cæsare Româ* redeunte, cùm omnia *Austriaci*, *Bohemi*, *& Ungari* moverent An. 1452. 10. Septemb. *Fridericus Ladislaum* restituit suis; *Viennam* primùm petijt, ubi *Elisabetha* soror morabatur, magno omnium Ordinum gaudio, & velut in triumpho receptus. Anno sequenti *Posonium* in *Ungariam* (occiso jam ad *Varnam* à *Turcis Wladislao*) accessit, & *Proceribus Ungaris* ad se venientibus omnem in administrando Regno diligentiam, justitiæ amorem, & quidquid boni à Regibus expectant subditi, promisit. Ordinatis quantum pro temporis brevitate licebat, *Ungaricis* & *Austriacis*, aliarúmque Provinciarum negotijs A. 1453. sub initia Mensis Octobris iter versùs *Bohemiam* suscepit; ad *Iglaviam* tota *Bohemiæ Nobilitas* Regi futuro occurrit, quatuor millia armatorum Equitum fuisse traduntur. *Pragam* ubi attigit deducentibus Proceribus omnia ad coronationem apparata invenit, itaque nihil morati *Bohemiæ Proceres* 28. Octobris *Ladislaum* tredecennem in *Basilica S. Viti* operam præstante *Joanne Olomucensi Episcopo* (errat *Speculum Austriacum*, cujus *Author à Dionysio Cardinali*, *& Archiepiscopo Strigoniensi* coronatum scripsit, quòd nullo Juris ordine servato illegitimum fuisset) coronant summâ gloriâ suâ, & populi applausu maximo. Mox *Comitia* initio Anni 1454. habita, ubi admirabili Ordinum concordiâ multa, quæ ad pacem publicam, & Regni utilitatem spectabant, constituta; *Rex* approbavit omnia, rebúsque ex sententia gestis, per *Zittaviam*, *Wratislaviam*, *Moraviam*, *Viennam* ad suos revertit An. 1455. Anno sequenti *Hunniade* in prælio post Nobilem de Turcis partam victoriam paucis diebus extincto, in *Ungariam* descendit, ibi quæ gesta sunt â *Ladislao Corvino*, & cæde *Ulrici Comitis Ciliæ*, atque iterum ob hoc facinus *Ladislao* publicè & indignè manu Carnificis sublato, quia passim in Historijs leguntur, hîc prætereo. Certum est *Ladislaum Regem* turpem nomini

Ladislaus puer Romã pergit.

Ladislaus R. coronatur in Bohemia.

Apparatus nuptiarum Ladislai R.

mini ſuo maculam inuſſiſſe, cùm *Corvino* ſecuritate datâ & juramento firmatâ fidem fefellit, obſecutus hac in re ſceleratis adulatorum conſilijs, ùt notavit *Speculi Auſtriaci Scriptor*. *Viennam* Rege reverſo de nuptijs & nova nupta, tum dedote, de loco nuptiarum, aliiſque hujuſmodi conſultatum eſt; ut *Pragæ* nuptiæ celebrarentur pervicit *Gubernator Georgius Podiebradius*, venítque *Pragam Ladislaus* A. 1457. die *S. Michaëlis*, conſtituti ſunt ex Regnis & Provincijs omnibus delegati, qui in *Galliam*, ad Regem *Carolum VII.* ejus filiam *Magdalenam Ladislao* devecturi proficiſcerentur, legationis hujus ſplendidiſſimæ deſcriptionem Libri hujus anguſtia non admittit; hoc unum dicendum eſt, paucis ſæculis tantam magnificentiam, tantum apparatum, tantas opes, tam Nobilem comitatum in his terris viſum eſſe, ducenti ex ſumma Nobilitate trium nationum adjunxêre ſeſe, quadringentæ Virgines & Matronæ ſummo loco natæ, in quarum comitatu Sponſa veniret, deſignatæ, ſplendorem veſtium aliáque nihil commemorare attinet; ſed proh dolor! quantum eſt in rebus inane! dum pro Sponſa ad thalamum deducenda properatur, *Ladislaus* portatur ad tumulum! 22. Novembris Regis valetudo tentari cœpit, cúmque ſtomachum ſibi dolere dixiſſet, in lectum ſe conjecit, quatuor horis ſomno dato conſurrexit, multa de ſtomachi dolore iterum conquerens. Vocati Medici ſtatim de morte imminente Regem, hoc ab illis poſtulantem, admonuerunt. In hoc extremo periculo *Gubernatorem Georgium Podiebradium Ladislaus* accerſivit, & ejus fide, quam ſibi perſpectam eſſe dicebat, laudatâ duo petijt: primùm, ut juſtitiam in Regno, maximè in cauſſa pauperum, viduarum, & pupillorum, ſinè omni diſcrimine adminiſtraret; tum illud alterum, ut ſe mortuo, *Comites* ſuos, & *Aulam Ungaricam*, & *Auſtriacam* ſecurè ad ſuos in *Ungariam* & *Auſtriam* remitteret, & dato abeundi commeatu, in itineribus omnis injuriæ ſecuros præſtaret; tum totùm ſe ad divina convertit: Sacerdotibus advocatis pœnitentiâ animæ negotia componere aggreſſus, quæcunque gravare conſcientiam poterant, magnâ pietate Sacerdotibus aperuit & lacrymis expiavit, cœleſtíque Viatico refectus eſt; quidquid veſtium regiarum arcæ claudebant, *Eccleſiæ S. Viti* donavit, inſuper & Cæſariem, quam auro concolorem habebat adoleſcens Regius, ad Chriſti cruci affixi pedes poſt ſuam mortem juſſerat abjici, quod Aulici poſtea neglexerunt; cùm jam mortem adeſſe ſentiret, crucifixi ſignum, quod intuebatur aſſiduè, complexus, dominicam Orationem recitare cœpit, & in ijs vocibus, *ſed libera nos à malo*, 23. Novemb. 1457. cum omnium adſtantium lacrymis 36. ex quo ægrotare cœperat horâ, placidiſſimè expiravit. Habetur multis in locis vera *Ladislai* effigies; veriſſi-

Morbus & Mors.

An ſit veneno ſublatus.

veriſſima illa eſſe creditur, quæ in *Collegio Societatis Regino-Hradecij* aſſervatur, quippe eo vivente depicta, & in Procerum diverſorum gazis ſervata, tandem noſtrâ ætate à *Friderico ab Oppersdorff* Fundatore illi *Collegio* donata. Veneno ſublatum Regem Scriptores quidam tradiderunt, & *Georgium Regem*, ejúſque conjugem *Johannam*, aut neſcio, quam puellam Nobilem nominant, quæ pomum veneno infecerit, ſed hæc omnia incerta ſunt; certius illud in Regis ſinu duas venenatas ſuculas poſt mortem apparuiſſe; regnabat enim tum peſtilentia *Pragæ*, & *Ladislaus* in *Urbis Meditullio*, in *Aula Regia*, quam dicimus, habitabat; utut ſit, ad *Ladislai* mortem tam immaturam totus penè cohorruit Orbis, & grande documentum *Regibus* datum eſt, ſpes magnas æquè ac parvas momento occidere, & quod proverbio dicimus, verum eſſe; *fortuna* (imò & vita) *vitrea eſt, cùm maximè ſplendet, frangitur.*

Notæ in Caput II.

Ladislaum divinitas terris tantùm oſtendit &c. Hominum conditio tam infelix eſt, ut mala quibus premitur, diuturna ſint, contrà verò, ſi quid boni poſſidere incipiat, id momentaneum & breve citò nos deſerat, & eſſe deſinat; aut quod maximum humanæ infelicitatis eſt genus, bonum illud dum amittitur, tum primùm noſcatur. Nemo adeò divinè in hoc argumento, ùt jam antè dixi, ex profanis Scriptoribus verſatus eſt, quàm *Imperator Antoninus* in Sapientiſſimis duodecim libris, quos de *vita ſua* conſcripſit. Alicubi ſic loquitur: *Humanæ vitæ tempus momentum eſt; natura fluxa; ſenſus obſcurus; totius corporis temperamentum facilè putreſcit; anima vaga eſt; fortuna quæ ſit, difficile eſt edicere; fama incerta eſt; atque ut breviter dicam, omnia quæ ad corpus pertinent, fluvÿ naturam habent; quæ ad animam, (in hoc carcere morantem) ſunt inſomnia & fumi; vita bellum eſt & peregrinatio; fama poſt mortem oblivio eſt. Quid ergo eſt, quod tutò hominem poſſit deducere? Sapientia. & Lib. 6. in hoc flumine temporis, qui res æſtimat, perinde agit, ac ſi quis unum de prætervolantibus paſſerculis diligere incipiat, atque is jam è conſpectu ejus avolet.* Iſtud certè immaturæ & inexſpectatæ morti *Ladislai Regis* aptari poteſt, qui velut paſſerculus, aut, quo maximè delectabatur, & cum quo pingi ſolet, *Pſittacus*, Regnis & Imperijs ereptus eſt; ſed hoc debitum eſt naturæ ſolvendum, & Orbis non viventium, ſed morientium Patria eſt. *D. Auguſtinus* ait: *non poſſe hîc beatam vitam inveniri, ubi neque vita ſit.* Ajunt in *Creta Inſula*, quocunque loco terra moveatur (niſi aliud plantæ genus ſeveris) protinus gigni eo loco cupreſſum; ſymbolum hoc eſſe poteſt noſtræ mortalitatis: quidquid enim ſive in vita hominum, ſive in labore, ſive in Imperio aggredimur, & incœptamus, morti debetur, & nihil immortale manus mortalis facit; ac ſi fata remorari poſſemus (nam ad quinquennium ſuperſtitioſa antiquitas vitari fata poſſe ſtultè docebat) bene cum rebus humanis ageretur, ſed inexorabilis rerum ſeries & fata crudeliùs in magnos Monarchas mundi, quàm in eos, qui ſpectabiles non ſunt, incumbunt. *Alexandrum Macedonem Bullâ*, quâ nihil breviùs, præſignificatum *Plutarchus* refert: nam ejus *Pater Philippus* pridie nuptiarum *Bullam* in ſomno vidit Leonis effigie ſignatam, quæ brevi evanuerit; id Vates & Conjectores eò ſagaciter referebant, quòd naſciturus ei eſſet filius, qui Leonis animos gereret quidem, ſed quia in *Bulla* ſpectaretur, brevem ejus vitam fore. Hujus quoque bre-

Omnia in vita humana funeribus plena.

Ant. l. 2. de vita ſua.

Ladislaus cum Pſittaco pingitur.

Auguſt. in Confeſſ.

Bulla vitæ brevis ſymbolum.

Plut. in vita Alex. M.

Macrob. l. 1. Saturnalium Et Salian. A. V. C. 157.

vitatis ſignum apud Romanos *Bullam* puerilem fuiſſe exiſtimo, licet *Macrobius* aliam hujus moris originem à *Tarquinio* de Sabinis triumphante adducat.

Quæ tardè creſcunt, diu perennant.

Bohemi, quò ſeriùs infanti Regi fidem obligârunt, eò conſtantiùs &c. Quæ diuturnâ meditatione, & momentis rerum examinatis conſtituuntur, tenaciùs animis affiguntur; plantæ hortenſes, & arbores omnis generis, quò ſuam citò maturitatem conſequuntur, eò celeriùs moriuntur, induratæ tempore, injurias aëris non timent. Elephas animalium omnium vivaciſſimus decem annis parturire à *Plinio* traditur; res enim magnæ diu tenendæ, & cum tempore proferendæ ſunt, ut diu perennent.

Ambroſ. l. 1. de officijs c. 7.

Ingenioſiſſimè D. Ambroſius notavit, magnum delectum adhibendum in amicitia, *quia*, inquit, *cùm judicio eligimus, magnum charitati pondus ad vim diligendi adjungitur*; idem accidit in hac electione Regia *Ladislai*: cunctatio enim prudentiſſima eſt, & omnes circumſtantias rerum examinat, ut nihil novum, & quod electionem remoretur, facilè occurrat, aut quod non ſuperari poſſit; unde etiam conſilia feliciter procedere ſolent, & minùs nos fallunt; voluntas ipſo quodammodo tempore roboratur, & decreta, repetitis ſæpe quæ propoſuimus, & ſtatuimus, violentiam quandam animo faciunt, ut vir conſtans in tranſverſum agi non poſſit.

Corona Ungariæ commutata &c. Hoc illiberale aut fraudulentum factum & furtum haberi poſſet, niſi *Regina Eliſabeth* jure optimo nixa *Ladislao* coronato jam & in Regnum aſſumto, coronam (velut Regi) ſervare voluiſſet, quam rivalis ejus *Wladislaus*, neſcio an ſatis bono jure coronatus, abſtuliſſet. Audax facinus in conſpectu Procerum omnium perpetratum! ſed audaciùs illud, quod in coronatione *Caroli V.* nefarius quidam homo auſus eſt, ût narrat *Theophilus* noſter, cùm enim *Bononiæ Carolus V.* coronandus eſſet, & *globus Imperij aureus cum corona & ſceptro* in altari jaceret,

Rayn. t. 7. in Marianis.

Quidam furatus eſt orbem terrarũ

quidam Linteatus ingeſſit ſe Sacerdotibus, & coram tali & tanto cœtu incredibili audaciâ pomum illud aureum Imperij nullo obſervante ſurripuit, neque unquam reſciri potuit, quò pomum deveniſſet; riſu etiam antequam furtum innotuiſſet, inter Imperij Proceres exorto, cùm Sacerdotes clamarent *orbem terrarum furto eſſe ſublatum*, quæ res poſtea riſum in deteſtationem & iracundiam *Caroli* & *Principum* vertit. Similia ingenioſa & audacia furta in Adverſarijs meis plurima ex hiſtorijs omnium ſæculorum collegi, ſed ijs referendis hic locus non eſt. De hoc globo Imperatorum, & quàm ſæpe in eo fortuna ſteterit, mirè argutatur vetus Author *Julius Hilarius*. Porrò Reges cùm corona regia haberi non poſſet, alijs coronis inſignitos inter exempla habemus, ût in præſenti *Wladislaus* ex ſepulchro *S. Stephani Regis* coronam mutuatus eſt, & poſtea *Mathias Corvinus* cum ex *Arce Carlſteina* coronam petere non poſſet, *Rex Bohemiæ Brunæ* coronatus eſt, coronâ ex capite *B. Virginis*, quæ in ſtatua ſua in *Eccleſia S. Jacobi* ob miracula colebatur, petitâ; ſic etiam *Rudolfum I.* cùm neſcio quo caſu ſceptrum Imperatorium ſubitò inveniri non poſſet, ſceptri loco crucifixi Domini ſignum arripuiſſe legimus, quod omni ſceptro glorioſius eſt viſum.

Hilar. lib. de mundi duratione.

Coronam Bohemiæ oblatam, & Albertus Bavariæ Dux & Fridericus Imperator recuſarunt &c. Nulli bene ceſſit violenta vel injuſta alienæ coronæ occupatio, meritóque cenſuram totius Orbis timuerunt: nam cùm *Regum cibus ſit gloria*, ût dicebat *Alphonſus Magnus*, inglorium ſe reddit Princeps omnibus ſæculis, qui ſe tam injuſtum fuiſſe monſtravit, ût pupillo & infanti Regnum eriperet. Quòd ſi in minutis rebus attendimus, nè maculam gloriæ noſtræ inuramus apud præſentes, quantò id juſtiùs apud poſteros cavendum eſt, nè cum execratione nomen noſtrum legatur, velut tyrannorum. Omnia enim, ût ſæpe dixi, notantur in Principe, quæ latent in privatis: ſi quæ minor ſtellula in cœlo deliquium lucis patiatur, quis id animadvertit, niſi fortè aliquis ſub tecto latens & frigore rigens *Aſtronomus*; at cùm primæ magni-

Panormit. in vita Alph. M.

Injuſtꝰ Princeps omnibus ſæculis fit infamis.

magnitudinis sidera obumbrantur, hoc & prædicitur, & à populis obsérvatur, verbis *Senecæ* eloquar: *cùm aliquid in cælo ex more mutatum est, omnium vultus in cælo est, Sol spectatorem, nisi cùm deficit, non habet. Nemo observat lunam, nisi laborantem. Tunc Urbes conclamant, tunc pro se quisque superstitione vanâ trepidat.* Famæ igitur custodia habenda viris est, qui gloriam in vita quæsierunt, nè omnes suas laudes corrumpant; etsi enim *fama mendax* à *Poëtis* dicatur, non potest tamen mendax esse, ubi eam & populus, & Scriptores, qui vitam ipsam inspiciunt, confirmant, ac meo judicio sapientissimus Scriptor *Tacitus* istud dicere voluit: *non semper*, inquit, *errat fama, aliquando etiam eligit.*

Seneca l. 7. qq. natur.

Tacit. in vita Julij Agric.

Giskra ex vilissima fortuna per omnes militiæ gradus ascendit &c. Neminem in arte aliqua perfectum esse crediderim, qui eam artem non tractavit, multò etiam militandi artem, seu scientiam alicui contingere posse, qui militiæ tyrocinium non posuerit; & tamen mirati sumus aliquos vel nobilitate, vel juventute, & gratiâ adjutos tenuisse locum, & pares factos ijs, qui in militia consenuerunt; satyricè & ingeniosè dictum est à *Juvenali*, de hujusmodi promotionibus: *quàm multos Veneris commendat Epistola Marti*, scilicet eos, quos commendârunt fœminæ, ubi valere Virgilianum illud posset: *Dux fœmina facti.* Ridiculum à militibus accepi exemplum (res est antiqua ideo securiùs adducitur) in pugna Lipsensi A. 1642. Ducem cujusdam Legionis, qui solâ nobilitatis commendatione legionem juvenis admodum ductabat, in prælio opus habuisse milites, ubi sibi standum esset, consulere, at milites legionarios unâ quasi voce conclamâsse: *non standum est tibi, sed pugnandum.* Corruptela militaris disciplinæ est, cùm non virtutis & experientiæ, sed gratiæ ratio habetur; *Giskra*, de quo loquimur, suâ virtute sibi gradus ad summum Imperij decus paravit, támque fidos sibi milites, tot armorum documentis habuit, ut nullus unquam militum ejus de fuga, sed tantùm de victoria cogitârit; & cùm aliquando à *Joanne Hunniade* Duce incomparabili, *Cavillo* appetitus fuisset, insolitâ duellandi ratione provocavit *Hunniadem*, quocunq; in campo cum decem millibus suorum comparendi, haberet ex parte altera *Hunniades* quot vellet millia; advenit *Hunniades*, commissóq; certamine *Giskra* etiamsi numero multis partibus superaretur, non modò *Hunniadem* compulit in fugam, sed ipsa castra cœpit, ùt narrat eorum temporum Scriptor fide dignissimus *Æneas Silvius*, qui addit nunquã *Giskram*, nisi victorem ex prælio revertisse, & quamvis severè animadverteret, omnibus suis carissimũ fuisse; nimirum in militia educatus, militiæ leges sanctissimè servabat. Similia habet *Tacitus* de *Imperatore Rufo: eò immitior in bello Imperator Rufus, quia toleraverat.* Notula est in hunc locum *Annibalis Scoti: Dux qui antè privatus miles labores & pericula toleravit, servat disciplinam, quia novit quantum jacturæ inferat corruptio in exercitu*, & quæ sequuntur.

Ad militiæ Præfecturas commendatione non ascenditur, sed experientia & factis.

Giskræ militaris experientia & de suis militibꝰ certitudo.

L. 1. Annal.

Aureos nummos in collo circumtulit &c. Apud militares animos sæpe una aliqua significatio laudis & virtutis pro maximo beneficio accipitur, & bene laborem suum & virtutem se collocâsse putat, qui à Principe honoratus etiam minimo præmio afficitur. *Qui beneficium invenit*, ait Magnus Aristoteles, *compedes invenit*, quod significare *Giskra* voluit, torque cum numis appenso, ut se Regi parvulo per omnem vitam obnoxium & gratum fore promitteret.

Laus Principis summa gratitudo militis.

Puer Ladislaus orationem ad Papam cum singulari commendatione memoriæ recitavit &c. Signum certissimum ingeniosæ indolis in puero bonitas, & fidelitas memoriæ esse solet, quod Magistri ingeniorum *Quintilianus* & *Seneca* docuerunt; ideóq; *Græci Mnemosynem*, id est, *Memoriam*, matrem Musarum finxerunt. *Veteris Poëtæ* Senarius est de *Musis: has Usus genuit, mater peperit Memoria.* Illud tamen cavendum exemplo suo *Principibus*, *M. Antoninus Imperator* monet, nè multùm in studijs inutilibus operæ insumant, agítque Dijs gratias, *quòd nimis magnos in Grammatica, Poësi, Rhetorica,*

An expediat summè doctum esse Principem.

L. 1. de vita sua.

rica, Musica, & cæteris studijs progressus non fecerit, quæ me, inquit, *fortè prorsus detinuissent, si me feliciter proficere sensissem*; nimirum ad Imperij curas, quod felicissimè rexit, à Divina providentia *Sapientissimus Imperator* vocabatur, & de alio Imperatore in egregio Scriptore legere memini: *parum visum est Dijs, si quem Principem Orbis esse volebant, fecissent Principem Poëtarum.* Non eò tamen id dicitur, quasi *Principes* illiteratos esse velim, sed ut, cùm curæ Regnorum urgent, alia omnia seponant, & (quæ similitudo est *Plutarchi*) *multas Urbes obeant, sed in una habitent*, id est: noverint scientias, sed artem regnandi præ omnibus suam esse putent; in hac Regiam dignitatem, & familiæ suæ gloriam, & conservationem sitam esse existiment, interea ingenia virósque doctos foveant, & honoribus officiísque admoveant, etiamsi ipsi Laurum Poëticam, vel Doctoralem pileum non affectent. Medio eundum est Principibus, ùt docuit idem *Trajani* doctissimus Præceptor *Plutarchus*, libro cui titulum fecit: *an Principi sit Philosophandum.* Vide etiam hoc argumentum in *Andrea Tiraquello V. C.* qui catalogum eruditorum Principum additis observationibus prudentissimis contexuit.

Tiraq. lib. de Nobilit. c. 5.

Concordia vires auget.

Admirabili Ordinum concordiâ &c. Virtus unita fortior ajebat Aristoteles, unum ex multis compositum, valentius est multo, quàm illud, quod partes non habet. Videor paradoxum adferre, sed præstanti similitudine rem illustrat *Plutarchus. Sicut manus in digitos divisa nos imbecillos non reddit, sed expeditiores ad agendum* (quod manus in digitos non divisa præstare non posset) *ità Princeps, qui non sibi soli, sed alijs quoque munia Reipublicæ committit, actiones efficit, ob societatem efficaciores, & dexteriùs*, ùt ità dicam, *operatur*; auget enim vires suas concors Procerum multitudo.

Plut. l. Præcepta gerendæ Reip.

Sceleratis adulatorum consilijs fidem datam fefellit Ladislaus &c. Nulla pestis nocentior in Aulis Principum, quàm adulatio. Olim Domibus Romanorum, qui in aditu januas canibus catenatis muniebant, adscribebatur: CCC. id est: *cave cave canem!* multis Principum Aulis meritò tria c. possent adscribi, ut maturè præcavere adulationes caninas, & latratus calumniantium discant. Præclare toties à me laudatus *Synesius: sola adulatio necquicquam vigilantibus Satellitibus Imperium deprædatur: nisi enim penitùs arceatur, in ima usque conclavia sensim penetrat, Regúmque nobilissimam partem, animam scilicet adoritur.* Quamvis verò ubique adulatio execranda sit, tamen cùm ad corrumpendum Principem admovetur, omni execratione digna est, quia non in unum aliquem calicem, ùt *Plutarchus* loquitur, sed in fontem publicum injicit venenum lethale, unde omnes potantur. Maximè autem noxij sunt adulatores, qui, ut fidem datam fallat Princeps, Authores fiunt. Sic ludificatos *à Carolo* VIII. *Gallorum Rege Florentinos*, quibus juraverat se *Pisas* quàm primùm redditurum, ùt narrat *Strada* noster, fidem deinde repetentibus *Florentinis* respondisse: se priùs *Pisanis jure jurando contrarium promisisse.* Sceleratum quendam Scriptorem docuisse tradunt: quo loco in homine privato sunt mendacia, eodem in loco Regibus esse juramenta. ô hominem *Atheum*! ô doctrinam flammis dignam! nam si privatis non licet perjurium, quomodo licebit Regibus, qui Majestatem divinam reverenter contestando jusjurandum præstiterunt? longè alia erat Majorum nostrorum integritas, quorum aliqui divinum nomen ex tantæ Majestatis reverentia non adhibebant, sanctissimè tamen juramenta servabant: legi in *Vitikindo Ottonis Magni Cæsaris* sanctissimum juramentum fuisse: *per barbam meam!* & tum inexorabilem fuisse si sic jurâsset; at sæculis nostris juramenta Deo & Sanctis, cœlo & terrâ, omnibus ferè *Europæ* populis audientibus præstita, Regum Sigillis & subscriptionibus firmata, ob ambitionem violantur. *Ladislaum Regem* ùt perjurum aliquot Scriptores accusant, maximéque *Birge*; ego in Regis pueritiam, quod peccatum est, referri oportere existimo.

S. Synes. de Regno ad Arcad.

Adulari Principib9 quàm grave scelus

Strada l. 9. de Bello Belgico.

Vitik. Hist. Sax.

Moriens

TABULA Genealogica Auſtriacæ Stirpis Auguſtiſſimæ, Habſpurgicæ; ex qua complures Bohemia Reges habuit.

Actum agerem, ſi hoc loco univerſam Auguſtiſſimæ hujus Domûs Genealogiam coatexere vellem; quocunque aſpicias, invenitur & legitur; omnium accuratiſſimè nuper edita eſt in Speculo Honoris Domûs Auſtriacæ, *ſic, ut nihil addi poſſit; ego ea ſolùm attingam, quæ ad Bohemiam ſpectabunt, & Regum noſtrorum nomina dabo: Sectione ultimâ* à Carolo V. *&* Ferdinando I. *deſcendentium abſolutam Genealogiam adducam.*

a. Rudolfus I. Comes Habſpurgi, electus Imperator An. 1274. obijt An. 1291. ⚶ I. a. Anna Comitiſſa de Hohenberg, Mater ſeptem filiorum & totidem filiarum.

b. Gutta vel Judith uxor Wenceslai II. Reg: Boh: Mater 4. liberorum. vide Tab: ſuperiorem, & ult: Przemyslæam.

c. Albertus I. Dux Auſtriæ, Rom: Imperator. obijt 1310. ⚶ c. Eliſabeth filia Meinhardi Duc: Carinthiæ. Mater 21. liberorum.

c. Rudolfus II. Dux Sveviæ. obijt Pragæ An. 1290. ⚶ c. Agnes Przemyslai Ottogari II. filia & Wenceslai II. Regis ſoror.

d. Rudolfus III. Rex Bohemiæ, ſed non coronatus. obijt 1307. ⚶ 2. d. Eliſabeth vidua Wenceslai II. Regis. obijt An. 1335.

d. Albertus II. Dux Auſtriæ, Subdiaconus Paſſavienſis, pòſt maritus. obijt 1358. ⚶ d. Johanna Comitiſſa de Pfirt, Mater aliquot liberorum.

c. Joannes Princeps Sveviæ, qui occidit Albertum I. Imperatorem 1310.

e. Rudolfus IV. primus Archidux Auſtriæ. ⚶ 1. e. Margareta Maultaſchin. 2. Catharina filia Caroli IV. ob: ſinè hær.

e. Albertus III. Archidux Auſtriæ. obijt An. 1395. ⚶ 2. e. Beatrix Friderici Burgravij Norimbergenſis filia.

f. Leopoldus II. Archidux Auſtriæ, occiſus ab Helvetis An. 1386. ⚶ f. Viridis filia Bernabonis Ducis Mediolanenſis, Mater 4. filiorum.

g. Albertus IV. Archidux Auſtriæ. obijt Anno 1404. ⚶ g. Johanna filia Alberti ſenioris Ducis Bavariæ, Comitis Hollandiæ & Selandiæ; Mater duorum liberorum.

g. Erneſtus Ferreus Archidux Auſtriæ, obijt An. 1435. ⚶ 2. g. Cimburga Semoviti Maſoviæ Ducis filia, Mater novem liberorum.

h. Albertus Imperator ejus nominis II. Archidux Auſtriæ, Rex Ungariæ & Bohemiæ. obijt 1439. ⚶ h. Eliſabeth filia unica Sigiſmundi Imperatoris, Mater trium liberorum.

i. Fridericus III, vel IV. Imperator, Archidux Auſtriæ. obijt An. 1493. ætatis 78. ⚶ 1. Eleonora Edvardi Regis Portugalliæ filia. obijt A. 1467. Mater quinque Liberorum.

k. Ladislaus poſthumus Rex Ungariæ & Bohemiæ, obijt Anno 1457. ⚶ l. Eliſabeth uxor Caſimiri III. Regis Poloniæ. obijt Anno 1505.

Maximilianus I. Archidux Auſtriæ, Imperator Romanorum. obijt Anno 1519. ⚶ Maria filia Caroli *Audacis* Burgundiæ Ducis, Mater quatuor liberorum.

Wladislaus Rex Bohemiæ & Ungariæ.

Philippus I. Archidux Auſtriæ & Burgundiæ, Rex Hiſpaniæ, obijt Anno 1505. ⚶ Johanna filia Ferdinandi V. *Catholici* Regis & Iſabellæ Reginæ Hiſpaniæ &c. Mater duorum filiorum, & quatuor filiarum.

Ludovicus Rex Ungariæ & Bohem: vide Tabulam Jagellonicam.

Carolus V. Rex Hiſpaniæ, Dux Burgundiæ, Imp: Rom: ob. 1558. ⚶ Iſabella filia Emmanuelis Regis Luſitaniæ. obijt 1539. Mater 4. liberorum.

Ferdinandus I. Archidux Auſtriæ, Rex Ung: & Boh: poſt fratrem Imperator Rom: obijt 1564. ⚶ Anna filia Wladislai Reg: Boh: & Ung: ſoror Reg: Ludovici. Mat: 4. filior: & 2. filiar:

Philippus II. Rex Hiſpaniæ, natus Anno 1527.

Maximilianus II. Rex Ungariæ & Bohemiæ, Imperator Romanorum. obijt An. 1576. ⚶ Maria Caroli V. filia, Mater 15. liberorum.

Carolus II. Archidux Auſtriæ, Dux Styriæ &c. ⚶ Maria filia Alberti III. Ducis Bavariæ.

Reliqua videbis paſſim in Auſtriacorum Annalibus &c.

Rudolfus II. Boh: & Ung: Rex, Imperator. nunquam conjugem Duxit. ſinè hærede.

Mathias Rex Ungariæ & Bohemiæ, Imperator Romanorum. ſinè hærede.

Ferdinandus II. Rex Ungariæ & Bohemiæ, Imperator Romanorum.

Ferdinandus III. Rex Ungariæ & Bohemiæ, Imperator Rom.

Ferdinandus IV. Rex Ung: & Boh: Rex Roman.

Leopoldus I. Rex Ungariæ & Boh: Imperator Roman.

Moriens totum ſe ad divina convertit &c. Neceſſarium hoc tempus eſt ſalutem ſuam in tuto reponendi; prout enim Deus nos ultimo articulo invenerit, ità judicabit. *Carolo V.* ſapientiſſimo Imperatori altè inhæſit *Centurionis* miſſionem petentis dictum: *inter negotia vitæ, & mortem ipſam aliquid temporis interponendum eſſe*; hoc ità interpretatus eſt *Imperator*, ut Imperio, & omnibus vitæ curis vale dicto, ad mortem ſeſe privatus componeret, & Deum ſibi propitium & placatum redderet. Mors docet orare.

Spes magnas momento occidere &c. Obſervatum pridem eſt ab Hiſtoricis & Politicis, *Principes ex hac vita plerumque eripi, cùm magna moliuntur, ſibíque videntur feliciſſimi.* Verba *Philippi Cominæi* recitavi: accipiter frondibus arborũ tectus tum in columbam impetum facit, cùm eam videt extentis alis plauſum dare, & ſuperbos in volatu gyros facere; at ille rectâ viâ aduncis ungvibus in plaudentem tendit, & ùt *Plinius* loquitur, *in ipſa gloria rapit.* *Comin. 2. parte hiſt. c. 50. de Carolo VIII.*

Notæ in Tabulam Genealogicam Generalem Auſtriacæ Domûs.

ANte omnia benevolum Lectorem monitum velim, me in hac Tabula non omnes *Auſtriacos Duces, Archiduces, Reges*, ac *Cæſares* percenſere voluiſſe, ſed eos tantùm, qui aut *Bohemiæ Reges* fuerunt, aut eos quoquo modo contingunt; alteram dabo Tabulam in fine Sectionis ſextæ, quâ *Ferdinandi I.* genus cum nepotibus omnibus & neptibus ad Leopoldum *Auguſtiſſimum Imperatorem*, & Regem noſtrum deducam. Illud etiam ſciri velim, me in Notis hiſce non omnia, quæ dici potuerunt allaturum, tum quia antè quædam de ijs dicta ſunt, tum etiam quòd ad *Bohemiam* noſtram magnâ parte non pertineant.

a. *Rudolfus I. Habſpurgi Comes Landgravius Alſatiæ*, natus eſt A. 1218. 1. Maij, educatus apud *Cæſarem Fridericũ II.* fuit *Przemyslai Ottogari II. Regis Bohemiæ Supremus Aulæ Præfectus*; cui *Ottogaro* cùm electus eſſet *Imperator Rudolfus*, bellum indixit, & *Auſtriam*, aliáſque Provincias ademit, Rege in acie cadente. Heroica hujus Cæſaris facta in *Speculo Domûs Auſtriacæ* nuper edito legi poſſunt. Electus eſt *Imperator Francofurti*; coronatus *Aquiſgrani* An. 1273. 23. Oct. obijt *Germersheimij* An. 1291. 15. Julij, ætatis ſuæ 73. ſepultus *Spiræ.* Conjux ejus prima *Anna Bernardi Comitis de Hohenberg* filia, mater 7. filiorum & filiarum, quæ obijt A. 1281. Secunda fuit *Agnes* filia *Ottonis Comitis Burgundiæ*, ex qua nihil genuit.

b. *Gutta* vel *Juditha Rudolfi I.* filia nata An. 1270. nupta *Regi Wenceslao* II. A. 1286. obijt *Pragæ* 1297. in puerperio.

c. *Albertus* I. *Rudolfi* I. filius electus à quinque Electoribus, adhuc vivente *Cæſare Adolfo.* (quem poſtea in bello occidit) Imperium Electoribus, patrato hoc facinore reddidit, ſed de novo electus, & *Aquiſgrani* coronatus A. 1298. occiſus eſt 1310. à *Joanne Rudolfi* fratris ſui filio, qui cauſam ſceleris ſui hanc prætexebat, quòd hæreditatem paternam ſibi dare cunctaretur. Sed *Imperator* id fecerat, eâ cauſâ, quòd *Joannem* prodigum & dilapidatorem bonorum eſſe ſciebat. Hic *Joannes* poſtea *Piſis* in *Cœnobio Auguſtinianorum Henrici* VII. *Cæſaris* juſſu recluſus pœnitentiam egit ad mortem; cujus tumulum vidiſſe ſe *Piſis* teſtatur *Silvius.* De *Rudolfo* II. & *Agnete* ejus conjuge *Przemyslai Ottogari* II. filia egi in tabulis præcedentibus. *Silv. in Parallelis L. 2. c. 31.*

d. *Rudolfus* III. cognomento *Mitis* (*Bohemi* eum vocabant *Kaſſe*) poſt obitum *Wenceslai* III. per vim *Bohemiæ* Regno impoſitus, nunquam tamen coronatus; ceſſit fratri ſuo *Friderico Auſtriam* cum ſcitu *Alberti* I. *Patris* ſui. Annum non explevit regnando; mortuus in caſtris, in obſidione *Horaždovicij* 3. Julij 1307. contracto alvi fluxu Rex Kaſſe.

fluxu ex esu peponum. *Pragam* devectus ad tumulum, in *Ecclesia S. Viti* sepultus, penes *Rudolfum* II. *Sveviæ Ducem* Patruum suum, qui duxerat, ùt sæpe dixi, *Agnetem Wenceslai* II. *Regis Bohemiæ* sororem. De *Rudolfi* III. conjuge *Elisabeth Przemyslai Regis Poloniæ* filia dixi in *Tabulis* prioribus, quæ obijt A. 1307.

Beness L 1. Chron.

Albertus II. *Austriæ Dux* fuit manibus pedibúsque contractus, ideóque Sacerdotio destinatus, & jam *Canonicus Passavienſis*, & *Subdiaconus* ritè ordinatus; at cùm omnes fratres sui sinè hæredibus obiissent, *Pontificis* authoritate uxorem duxit, & *Austriam* multis annis rexit. Obijt 1358. uxor ejus *Johanna* filia ultimi *Comitis* de *Pffirt Ulrici*, qui obijt 1324. *Johanna* verò hunc *Comitatum Austriæ* conjunxit.

Idem L. 3. & 4.

e. *Rudolfus* IV. *Alberti* I. filius habuit in conjugio alteram *Catharinam Caroli* IV. filiam, quam duxit A. 1353. de hoc ait *Beneſſius*: *nunquam fuit gener iſte fidelis ſocero ſuo uſque ad mortem*, adeò ut A. 1360. adversus *Carolum* cum *Wirtenbergicis Ducibus* arma sumserit, at *Carolus* arma armis opponens coëgit *Rudolfum* ad veniam petendam. De ejusdem *Rudolfi* machinationibus contra *Carolum*, luculenta extat *Epistola*, *Joannis Episcopi Litomislenſis Caroli Cæsaris Cancellarij Aulici*; mortuus est *Rudolfus* A. 1365. at *Catharina* obijt 1373. 15. Sept.

Cancellaria Caroli IV. MS. Coll. Prag. n. 70.

Albertus III. *Archidux Austriæ* summus Astronomiæ amator, qui Universitatem *Viennenſem* amplificavit, & multis censibus auxit. Obijt An. 1395. prima ejus uxor *Caroli* IV. filia sterilis fuit. Secunda *Beatrix* genuit ei filium *Albertum* IV.

f. *Leopoldus* II. adjunxit *Austriæ Comitatum Hohenberg*, & *Tergestum*, fuit bellicosus *Princeps*, sed infelix; ejus res gestas, multis commemorat *Speculum Domûs Austriacæ*, occisus in bello A. 1386. ejus uxor *Virida* Ducis Mediolanensis Barnabonis filia, mater fuit 7. liberorum; quando obierit, nihil invenio.

g. *Albertus* IV. cognomine *Patiens Archidux Austriæ Alberti* III. filius in obsidione *Znoymæ* veneno sublatus decessit. *M.S. Luttnense* significat *Albertum* IV. non veneno, sed telo in obsidione *Znoymæ* perijsse. Obijt 1404. 25. Augusti. Uxor *Johanna* duorum liberorum mater, quando obierint, non annotârunt *Annales*.

Erneſtus Ferreus Leopoldi II. filius *Archidux Austriæ Princeps Carinthiæ & Styriæ* pro *Cæsare Ruperto* in *Italia* militavit, ibíque à *Joanne Galeacio Mediolanenſi* cæsus, reliquum vitæ domi in otio transegit, sorte suâ contentus Obiit 1435. uxor ejus prima *Margareta Stetinenſis Ducis* filia, aliquot ei filiolas attulit, quæ in ætate tenera sunt extinctæ. Uxor secunda *Cimburga Zemoviti Masoviæ Ducis* filia, matrona pia, modesta, viribus cuique viro par, quæ unico digito nuces juglandes frangebat, & eodem digito clavos muris infigebat.

h. *Albertus V. Archidux Austriæ*, sed ejus nominis II. *Imperator Alberti IV.* filius, decennis Patrem amisit. Uno eodémque anno 1438. insigni felicitate ter coronatus, *Rex Ungariæ & Bohemiæ*, & tertiò *Imperator*; de eo Capite singulari superiùs egimus. Obiit 1439. 27. Octob. itidem ex esu peponum contracto morbo extinctus. Ejus uxor *Elisabeth Sigismundi Imperatoris* unica filia, genuit conjugi suo *Georgium*, qui puer obiit; deinde *Annam* nuptam *Wilhelmo* III. *Ducis Saxoniæ*, ex qua *Wilhelmus* suscepit filiam itidem *Annam Hinkonis Duci Minsſtenbergici* conjugem, ex qua *Novodomæi* & *Slavatæ* descendunt. Item *Elisabetham Annæ* sororem, quæ nupsit *Casimiro* II. *Regi Poloniæ*, de qua dicam in Tabula Stirpis Jagellonicæ; fuit enim ipsa felicitatis humanæ miraculum. Obijt *Elisabeth* mater Anno 1443. hæc autem filia An. 1505.

Sepulchrum Friderici III. Imper.

i. *Fridericus* III. (& si *Fridericum Pulchrum Austriæ Archiducem* inter *Imperatores* numeramus, IV.) ejus nominis *Imperator*, *Erneſti Ferrei filius*, natus A. 1415. electus *Imperator* post *Alberti* II. ejus nominis *Imperatoris* mortem An. 1440. *Romæ à Nicolao V.* coronatus; *Georgio & Wladislao Regibus Bohemiæ* investituram dedit, recla-

man-

mantibus *Pontificibus*; fuit ſummus quietis amator; per *Duces* aliquot bella confecit feliciter. Obiit *Lincij* ex alvi profluvio comeſtis octo peponibus, & aquâ deſuper largius hauſtâ 19. Auguſti A. 1493. ætatis ſeptuageſimo octavo, regnavit in Imperio annis quinquaginta tribus, ſepultus *Viennæ* ad *Sanctum Stephanum*; ſepulchrum marmoreum perelegans, ingenioſiſſimi artificis opus, ſæpius diligenter oculis luſtravi, quod multa Stemmata Illuſtrium Familiarum expreſſa exhibet. *Eleonora*, vel *Leonora* ſexdecim annorum *Friderico* nupſit, & copulata eſt à *Papa Romæ*, pridie coronationis Cæſareæ 16. Martij; cûm ea *Neapoli* nuptias celebravit apud *Regem Alphonſum Magnum Sponſæ Patruelem* Anno 1451. interfuit *Rex Bohemiæ Ladislaus* duodecennis. *Eleonora* abſtemia fuit, & naturâ à vino abhorrebat, ſed poſtea Medicorum ſvaſu vinum guſtabat. Obiit Anno 1467. 1. Septembris, ſepulta *Neoſtadij*. Genuit marito quinque liberos, *Chriſtophorum*, *Helenam*, *Joannem* (qui vitales non fuerunt) *Maximilianum I.* & *Cunegundem*, quæ nata Anno 1465. nupſit *Alberto IV. Duci Bavariæ*, à qua deſcendunt omnes *Bavariæ Duces* hodierni, genuit quinque filios, & tres filias; poſtea in *Parthenonem* ſacrum ſeceſſit *Monachij* A. 1508. ibidem mortua 1520.

k. *Ladislaus* poſthumus *Alberti* II. *Cæſaris* filius, natus *Comorini* 22. Februarij Anno 1440. nondum quatuor vitæ Menſibus expletis *Rex Ungariæ* coronatus, eâdem levitate ab ijſdem, qui coronari juſſerant, rejicitur. Manſit in tutela patrui ſui *Friderici Cæſaris* uſque ad ætatem legitimam; interea *Bohemiam Georgius Podiebradius*, *Ungariam Joannes Hunniades* gubernabat. Coronatus eſt *Pragæ* Anno 1453. obiit in flore ætatis nuptias apparans ſumptuoſiſſimas cum deſponſata ſibi *Magdalena Caroli* VII. *Franciæ Regis* filia, *Ludovici* XI. ſorore, quæ antequam allata eſſet, Sponſum amiſit, qui *Pragæ* ſeu porrecto veneno, ſeu peſtilentiâ, quæ tum *Pragæ* regnabat, die *Sancti Clementis* Anno 1457. eſt extinctus. Ejus corpus omnino incorruptum, & in ſepulchris Regum penes Proavum *Carolum* IV. tumulatum, ſpectâſſe ſe Anno 1590. *Weleslavinus* teſtatur. *Ladislaus* ſororem habuit *Annam*, quæ *Wilhelmo Saxoniæ Duci* deſponſata eſt, & ex eo genuit *Annam* itidem, conjugem *Hinkonis Ducis Münſterbergenſis:* quæ genuit aliam *Annam*, quam ſibi conjugio copulavit *Henricus de Novadomo*; ex qua *Novodomæi* & deinde *Slavatæ* deſcendunt, quia verò virili ſtirpe caruit, nulla ejus ratio habita eſt poſt mortem fratris *Ladislai*, ſed electus eſt in *Regem Bohemiæ Wladislaus*, minoris ſororis *Eliſabethæ Caſimiri Regis Poloniæ* filius. Obiit *Anna* die S. Lamberti A. 1482.

l. De *Eliſabetha* uxore *Caſimiri* III. *Regis Poloniæ*, déque ejus Regiis liberis dicam in Tabula Jagellonica.

Reliquam Auſtriacorum Archiducum Genealogiam à Maximiliano I. Friderici Imperatoris filio adferam in fine Sectionis ultimæ.

SECTIO IV.

De Familia Cunſtadæa, ex qua unicum Regem Georgium Podiebradium habuit Bohemia.

CAPUT UNICUM.

Georgius Podiebradius Rex Bohemiæ electus & coronatus.

Georgius verus Rex Bohemiæ.

IMperitè ſatis agere videntur, qui *Georgium Podiebradium* ab univerſa *Europa*, & *Auſtriacis Principibus*, quorum maximè intererat, pro Rege legitimo agnitum, ex *Albo* Regum noſtrorum expungunt; conſulatur *Epitome* noſtra, in qua oſtendimus: omnes Imperatores, omnes *Europæ Reges*, omnes *Imperij Electores*, omnes *Bohemiæ* ex *Domo Auſtriaca Reges*, qui ſecuti ſunt, *Georgium* diſertè inter Reges anteceſſores ſuos nominâſſe. *Georgius* ergò *Podiebradius, Horazdovicij*, vel ùt *Weleslavino* placet, *Horzovicij* Anno 1420. natus, Illuſtriſſimâ Comitum Imperij de *Bernek* & *Nidda Familia*, quæ in *Bohemiam*, neſcio qua de cauſſa, ante aliquot ſæcula immigravit, ortus eſt. Adhuc puer à *Victorino* Patre ad arma tractanda magìs quàm ad ullum vitæ genus adhiberi cœpit; hâc viâ *Georgius* ad coronam ſibi aditum paravit, neque ullus eâ tempeſtate fuiſſe memoratur, qui hanc ei gloriam derogaret, uſque adeò, ut cùm poſtea ſummus *Chriſtianæ Militiæ Dux* in tota Europa adverſus Turcas quæreretur, unanimi Electorum & Principum ſententiâ, *Georgius* ſummus in bello Turcico Dux proponeretur, niſi ſummi *Pontifices* obſtitiſſent, cúmque *Electores Principes* in ſolenni Conventu *Egræ* pacem in Imperio An. 1461. procurare omnibus conſilijs & viribus ſtatuiſſent, Georgium *Protectorem & Conſervatorem* pacis dici voluerunt. Accedebat ingens conſiliorum maturitas, & in rebus gerendis mira-

Georgij Regis prudentia.

mirabilis dexteritas, & in longum prospectans providentia, ut celerrimè aggrederetur, & finiret omnia, quia diu antè cùm res & tempus posceret, quæ à se agi oporteret, prævidebat. Hâc authoritate partâ mortuo *Ptaczkone* Lippæo duumviro (qui in puerili ætate *Ladislai* ab Ordinibus constituti gubernabant *Bohemiam*) suffectus est *Georgius*, & *Meinhardo de Novadomo* gubernationis socius datus. Inficiari non possum, cùm acta omnia & consilia *Georgij* penitiùs inspicio (quæ ex grandi *M. S. Codice*, qui apud me est, & omnes ad *Georgium* & vicissim ab *Georgio* datas Literas continet) animadvertere me *Georgium* prudentiæ sæpe *dolum* adjunxisse, & ubi Leonis pelle non satis tegeretur, vulpinam assuisse, ùt hîc etiam factum observare licet: nam cùm videret unum *Meinhardum* & Nobilitate, & rebus gestis, & authoritate, & ætate sibi ad summa contendenti obstare posse, eum per speciem Religionis, quod *Calixtinos* odisset, in invidiam populi adductum, cepit, ac postea miseris modis *Podiebradij* habitum, veneno etiam, ùt scribunt nonnulli, sustulit. Inde cùm jam æmulo amoto parem nullum in Nobilitate *Bohema* haberet, Annis pluribus gubernationem pro *Ladislao* puero concedentibus omnibus susceptit, & cum laude gessit, negotia Regni maxima pertractans vicinis omnibus *Cæsare Friderico*, *Polonis*, *Ungaris*, *Saxonibus*, *Misniacis*, domi Civitatibus, & totâ Nobilitate fœderibus, conditionibus, auxilijs, beneficijs, promissionibus ad se pellectis, omnium sibi amorem paravit, ut quidquid in *Bohemia* laudabile gereretur, id uni imputaretur *Georgio*. Regem etiam *Ladislaum*, cùm adolevisset, ad coronationem *Bohemicam Pragam* adduxit, cùm antè coronam ei servâsset; quâ gratiâ Regem totum suum & sibi obnoxium fecit, ut Regis, *Ladislaus* titulum, *Podiebradius Regis* curas atq; inde authoritatem obtineret. Paulò pòst *Ladislao*, ùt antè narraveram, magno subditorum dolore extincto, *Comitia* novi Regis creandi caussâ ad 2. Martij An. 1458. *Pragam* in *Veteris Urbis Pragensis Curia* celebranda indicuntur, quæ multum certaminum habitura credebantur, ob maximam dignitatem & studia competitorum, quippe & Imperator, & duo *Austriaci Archiduces*, & *Rex Galliæ* pro filio *Carolo*, & *Rex Poloniæ Casimirus*, & *Saxoniæ*, *Bavariæ Duces*, & *Brandeburgicus*, & *Misniacus Marchiones* inter *Candidatos* censebantur; sed hos omnes ante *Comitia* dejecit *Rokiczana* eloquentissimus *Hussitarum Sacerdos*, qui *potentiâ* exterorum *Principum*, nè hæresis sua expugnaretur, timebat, & *Piastum*, ut ità loquar, Polonorum exemplo eligi svadebat, turbulentas ejus conciones refert *Cochlæus*; adveniente Comitiorum die electus est *Georgius*, & 7. Maij An. 1458. coronatus ab *Ungaris Episcopis*, cùm sedes *Archiepiscopi Pragensis* vacaret, aderat tamen *Protasius*

Viam sibi sternit ad Regnum.

Regni Bohemiæ Candidati.

Cochlæus in Hussitis l. 12 ad initium.

Olomucenſis, ſed is cùm nondum ab Apoſtolica Sede confirmatus eſſet, officium coronationis, quod jure ad eum pertinebat, præſtare non poterat. Prima *Regis Georgij* cura fuit vicinos *Regno Bohemiæ Reges* ac *Principes* ſibi demereri : *Mathiam Corvinum Regem Ungariæ*, qui captivus à *Ladislao Viennæ* tenebatur, protinus poſt *Ladislai* mortem *Pragam* adduci juſſerat, ac ſuis *Ungaris* reſtituerat, inſuper filiam ei in conjugem dederat, quo beneficio, ſi mens non læva fuiſſet, Ungaros omnes ac Regem præcipuè ſibi in omnem vitam obligatum reddere potuiſſet. *Reges Poloniæ* confœderatione mutuâ ſibi, alios *Principes* conjugijs filiorum & filiarum (ùt ex Tabula Genealogica cuique datur intelligi) arctiſſimè illigavit, poſtea etiam *Fridericum Cæſarem* demereri ſtudens, quem ſubditi ſui *Viennenſes* perjuri in *Burgo* cum *Imperatrice* & parvo filio *Maximiliano* captivos tenebant, exercitu conſcripto in libertatem aſſeruit, qui *Regis Georgij* fidelibus obſequijs captus plurima *Regno Bohemiæ* privilegia, immunitates & gratias (quas in *Fundamentis Regni* recitabimus) contulit, & ipſius Regis filios *Sac. Rom. Imperij Principes* creavit. Hoc tamen mihi ſæpius admirationem movit, pleroſque, quos immortalibus beneficijs ſibi obſtrinxerat *Georgius*, malam illi gratiam retuliſſe, ego neminem nominabo, ſed conſulatur *Epitome*. Compoſitis vicinis *Principibus* ac *Regibus* domi tutiùs, cùm à nemine juvari poſſent, Civitates quaſdam, quæ Regi præſtare obſequium recuſabant, ad officium compellere primò literis, cúmque ijs nihil efficeretur, armis aggreſſus eſt; ità *Brunam*, *Iglaviam*, *Znoymam*, *Telczium*, pluréſque alias imperata facere coëgit. *Luſatia* quoque ſuperior *Georgio* ſe ſubmiſit, inferior armis domita eſt; *Sileſia* reſtabat, qui cùm *Georgium* Regem ex compactatis vivere, & *Utraquiſtas* velut ſuos fovere didiciſſent, Regi juramentum præſtare detrectabant, quippe *Caſimirum Regem Poloniæ*, vel *Wilhelmum Ducem Saxoniæ* ſororium *Ladislai* Regis, Regem ſuum eſſe præ *Georgio* malebant; neuter tamen oblatum à *Sileſijs* Imperium prudentiſſimo conſilio acceptavit, nè ſe inutili bello & maximè dubio involveret. Proclivè erat *Georgio Regi Wratislaviam* compeſcere (nam hæc una Civitas *Georgium Regem* agnoſcere nolebat; cætera Nobilitas, *Principes* ac Civitates facilè aut benevolentiâ *Georgij*, aut armorum metu ad obſequium ſunt adducti) ſed ea Civitas implorato *Pontifice* armis ſpiritualibus defenſa eſt. Volebant *Pontifices*, ut *Georgius* Compactata abjiceret, & ſe ritibus *Eccleſiæ Romanæ* accommodaret, ad hoc à *Georgio* obtinendum allegabant juramentum, quod in coronatione præſtitiſſet; defenſurum ſe Religionem *Catholicam*, *Romano Pontifici* obedientem futurum &c. Unde & *Caliſtus III. Rom: Pontifex Regem* appellâſſet. Reſpondebat *Georgius: Compa-*

ctata

Georgij merita in omnes vicinos Principes.

Wratislavia R. Georgio obedientiam recuſat.

ctata à Concilio Basilienſi Bohemis data; à Pontificibus, nominatim ab Eugenio IV. confirmata; declaratos eſſe Bohemos Compactatis utentes & Euchariſtiam ſub utraque ſuſcipientes, veros & legitimos Eccleſiæ filios; juramentum abs ſe in coronatione præſtitum, non extenſum ad compactata fuiſſe, neque ſibi unquam veniſſe in mentem, ea quæ Pontifices & Concilium ſemel approbârint, omninò immutare, & ritum ſuſcipere, quem univerſum Regnum Bohemiæ probantibus & laudantibus tot Patribus Concilij recepiſſet. Quæ poſtea geſta ſint, conſultò prætereo, quia longâ narratione à *Peſſina*, & à me ipſo in *Epitome* ſunt narrata; hoc unum dici poteſt, quidquid agerent *Pontifices*, & adverſus *Georgium* ſtatuerent, nunquam *Cæſarem*, *Reges* ac *Principes* ad inferendum *Georgio* bellum moveri potuiſſe, imò pleroſque eorum potentiſſimis ad Papam Epiſtolis, quarum Exempla inter manus meas ſunt, *Georgium* defendiſſe, ac pro Georgio ſupplicâſſe; unus inventus eſt *Mathias Rex Ungariæ*, qui *Georgio* bellum indiceret, & *Bohemiæ Coronam* ac titulum uſurparet, de quo bello & *Mathiæ* inconſtantia, qui jam cum *Georgio* fœdus faciebat, & poſt aliquot dies bellum indicebat, rurſus finiebat, nihil tale metuentem bello petebat, multis agit idem *Peſſina*, qui confœderationes iſtas, ex *Actis publicis*, quorum Codicem bene magnum pro amicitia, quæ mihi cum eo interceſſit mutuum dederam, deſcripſit. In hoc bello accidit, ut *Mathias* cum exercitu *Bohemiam* ingreſſus loco iniquiſſimo ſilvis, uliginibus, vallibus anguſtis impedito concluderetur à *Georgio*, cúmque evadere non poſſet, ſimularet pacem, & conditionibus acceptis emitteretur è faucibus, *Rege Georgio* omnia pacata, & amica de *Mathia* cogitante; at is ubi emiſſus eſt, *Georgij* credulitatem irriſit, hoſtémque ſe ùt antè prodidit, indigno Regibus exemplo. Variâ & ancipiti fortunâ dimicatum eſt: quoties acie concurſum eſt, vincebat *Georgius*, at partibus vincebatur, & ejus vires paulatim atterebantur, præcipuè poſtquam aſſiduis *Pontificum*, literis comminationibus, Diríſque omnibus devoverentur, qui *Georgij* partes tuendas ſuſciperent; aderant *Pontificis Legati Rudolfus Epiſcopus Lavantinus*, *Hieronymus Cretenſis*, aliíque, quibus impigrè res ſuas agentibus *Moravia* & *Sileſia* tota cum propè *Univerſa Regionis Nobilitate Georgio* ad extremum renunciavit obſequium, nec minùs in *Bohemia Georgio Catholici Proceres* tum etiam *Plſna*, *Tina*, *Budvicium* faceſſivêre negotium, præcipuè poſteaquam *Paulus II.* qui *Pio II. Pontifici Maximo* ſucceſſerat, *Georgium* ad cauſſam dicendam *Romam* citavit, & non comparentem Regno privavit, & ejus ſubditos à jùramento fidelitatis abſolvit, necquicquam Regibus *Poloniæ*, *Galliæ*, *Duce Venetorum*, Electoribus, & cæteris *Europæ*

Mathias Rex Ungariæ bellum movet Georgio.

Principibus, maximè *Bavariæ*, & *Saxoniæ*, & *Sileſiæ Ducibus* pro *Georgio* ſupplicantibus. Quare coactus *Georgius* cùm priùs negâſſet *Compactata* hæreſin continere, & ſe nunquam hæreticum fuiſſe fruſtra prætendiſſet, primò à *Pontifice* malè informato ad meliùs informandum, deinde ab eodem *Pontifice* ad Concilium univerſale, quod ex *Concilij Baſilienſis* ſententia nono quoque anno cogendum erat, appellavit. Longum & ſupervacaneum foret Codicem geſtorum *Georgij* ingentem, & ut ità loquar, decumanum, deſcribere; ad hæc puncta, quæ modò dixi, referri poſſunt omnia; in his turbis complures exacti ſunt Anni: *Georgius* ùt fera à multis venatoribus petita & furens rabie, vulnera, ſed plerumque altiora & magìs noxia reddebat: cruce ſignati quos immiſerat *Pontifex*, ſæpius à *Georgianis* conciſi, Catholicorum arces expugnatæ, denique ut ſemel dicam, *Georgij* arma in *Bohemia* triumphabant, in *Moravia* & *Sileſia* variabant. Paulò ante mortem compoſitâ cum *Mathia Rege Ungariæ* pace, *Georgius* non tam ſenio, quàm curis ingentibus & laboribus militiæ confectus, in morbum incidit, quem hydropem fuiſſe plerique conſentiunt. Obijt ætatis anno 51. Regni 13. Chriſti 1471. die 22. Martij. à maximis Authoribus traditum eſt *Georgium* ante mortem, quæ contra *Pontifices* ſenſerat, egerátque, retractâſſe; *Canonicis Pragenſibus* advocatis reverentiam & debitam Sedi Apoſtolicæ obedientiam animo ſupplici & humili promiſiſſe; cúmque inter hæc *Rokiczana* peſſimus ille *Georgij* conſultor adveniſſet, eum protinus è conſpectu ſuo faceſſere juſſiſſe, *Saxoniæ Duces Erneſtum* & *Albertum* ſcriptis literis interpellâſſe, atque ipſorum interceſſione cum *Pontifice* reconciliari petijſſe. Quâ fortaſſe animi præparatione & pœnitentiæ ſignificatione permoti *Canonici Pragenſes*, viri doctiſſimi, & Sacrorum Canonum peritiſſimi *Georgium Regem* mortuum in *Eccleſia Metropolitana* inter *Reges Catholicos* humari permiſerunt. Fuit *Georgius Princeps* magnanimus, bellorum peritiſſimus, juſtus idem & æquus omnibus; amans ſubditorum, commoda Regni ſagaciter procurans, quæ unica cauſſa fuit, cur monetam deterrimam, quæ ex Auſtria in *Bohemiam* infuſa erat, nè quid detrimenti acciperent ſubditi, ad ſe adferri juſſerit, & probiorem aliam procuderit, in ſeſe damno recepto, quod pati ſubditi debuiſſent. Optabile fuerat, ſi *Gregorium Heimburg* & *Rokiczanam* nunquam vidiſſet, his enim authoribus *Pontificum* minas, *Bullaſque* contempſit, quod ei omnium cauſſa fuit malorum, & bellorum; quanquam in ijs talem ſe præſtitit *Georgius*, ùt propior victori, quàm victo videretur.

Georgius in morte reſipiſcit.

NOTÆ

Notæ in unicum Caput Sectionis IV.

Armorum viâ Georgius ad coronam sibi aditum paravit &c. Cùm militia sit Regum opificium, aptissimum se Regno Princeps facit, qui militiam ultra omnes artes excolit, intellige de Regno, in quo Reges eliguntur, quale olim fuisse Regnum *Bohemiæ*, *Historici* consentiunt: nulla præclarior militaris Regis laudatio esse potest, quàm ea, quæ à *Plinio Trajano Imperatori* in nobili illo panegyrico adscribitur. Quod in eo maximè Regno valet, quod militare dicitur, & quod propè solis militibus constat, qualis eo tempore *Bohemia* fuit, & hodie *Poloniæ* glorioſissimum Regnum, & ejus inclytus *Rex Joannes* omni memoriâ & laudatione digniſſimus Princeps habetur. Cur autem Reges militares Regnis regendis aptissimi censeantur, ratio est in promptu: quia omnes regnandi artes, in militia in summo florent & exercentur: *Regem vigilem esse oportet*; At ubi majore vigilantiâ opus est, quàm ubi durus Magister Hostis nos excitare classico potest, & cogit somnum abrumpere? *celeri & præsenti voluntatis decreto velut animâ Reges commendantur* (nè lites & causſæ cum incomparabili damno Provinciarum in longum trahantur) militares Principum animi in gubernatione Reipublicæ hanc etiam viam tenent. *Justitiæ severitatem*, quis in militiæ Duce desideret, quam si non servet, militiæ dissolutio consequetur. Verbo: nulla est in Reipublicæ gubernatione virtus, quæ non in militari vita resplendeat; cæteræ virtutes, si adsint, laudantur in Principe, at justitia, fortitudo, prudentia, temperantia requiruntur; ac si *pœnis & præmijs* (quod Sapientûm scitum est) Rempublicam contineri fatemur, nullibi quàm in bello præmia & pœnæ sæpius adhibentur. Hanc igitur viam tenuit *Georgius Podiebradius*, ac nisi suspectæ & subleſtæ Religionis dedisset indicia, maximis omni ætate Regibus æquiparari, aut etiam superior haberi potuisset. Sed ut redeam ad Caput, nulli aptiores Principes ad regendum in historijs leguntur, quàm, qui militiam coluerunt: ad hoc indicandum antiqui Reges inter arma salutabantur; impositione scuti, ait *Tacitus* de *Brenone*: *Dux deligitur*, & notavit *Petrus Pythœus* apud *Gallos*, *Gothos*, *Francos*, *Græcos*, & ultimis temporibus etiam apud *Romanos*, hunc ritum in cooptandis Principibus viguisse.

Militaria via Georgio grassatur ad honores.

Tac. l. 4. hist. Pyth. lib. 11. subsecivarũ cap. 6.

Prudentiæ sæpe dolum adjunxit Georgius &c. Vetus est, nescio cujus *Græci Imperatoris* dictum (nisi fallor Leonidæ) ubi Leonis pellis non sufficit, vulpinam adhibendam esse, *dolus an virtus quis in hoste requirat*? canit *Princeps Poëtarum*. Et revera multùm contermina maximis virtutibus maxima sunt vitia, quódque vitium esse creditur, si adjuncta omnia temporum, locorum examinâris, virtutem fuisse deprehendes; & è contrariò sæpius virtutis nomen, si regulam non Lesbiam, sed rectæ rationis adhibeas, splendidiſſimum mendacium invenies; turpe tamen est Principi tam decipi, quàm decipere, quorum alterum eum debilem ostendit, qui causſæ & viribus diffidat, alterum improvidum & minùs circumspectum, ut ex se ludos hostibus fieri sinat: *Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps*, vetus est versus, & venatores cùm feras capiunt, ùt lepusculos, eosdem in cubilibus suis jacentes circumeunt; ità dolo armati Principes fas sibi esse putant, omnes promissionibus, fœderibus &c. decipere; sed ego nullum in jure *titulum deceptionis* invenio; proinde hujusmodi Principes apud omnes fidem amittunt, conscientiam apud Deum.

Georgio prudentiæ dolũ sæpe adjunxit.

Meinhardum sustulit &c. In Interregno periculosiſſimum est unum omnia posse, præcipuè si is aviditate honorum laboret, habeátque authoritatem, opes, clientelam potentem, aliáque ad Regnum sibi parandum præsidia, ex quibus in spem erigatur, Coronam Regiam satìs firmiter in capite suo sedere posse. His machinationibus obstant æqualis potentiæ Proceres, qui si plures sint, authoritate, aliísque ad

In Interregno periculosum est unum nimis eminere.

Prov. 18. ad Regnum requisitis dotibus pares, non facilè periclitatur Respublica; unde bene dictum est: *invidia sustinet fornicem.* Cùm enim suspensio fornicis ex oppositione lapidum conficiatur, quò magis alij alijs sese opponunt, eò fornix firmior evadit, perinde in Regno, Procerum contraria studia non sinunt unum aliquem nimium eminere. At ubi unus tantùm aut duo sinè controversia ambitiosissimi & potentissimi omnium colliduntur (ut hoc loco *Meinhardus & Podiebradius*) periculosum est Interregnum; nam uno æmulorum sublato, alter incredibiliter suam potentiam auget, & neminem habet, qui ejus authoritati & potentiæ obsistere, & ad alta tendentis currum sufflaminare possit, quod præsenti exemplo *Podiebradij* confirmatum Lector animadvertet.

Beneficentia Regia virtus. *Amorem sibi paravit per negotia Regni &c.* Hæc una justissima & probatissima via est ad honores ascendendi; cùm enim consentientibus optimis *Politicis*, *Imperium* aliud nihil sit, *quàm cura alienæ salutis*, jam ante Regnum Rex est, qui alijs bene vult, & alijs ut bene sit, procurat: hoc populi amorem conciliat, hoc benevolentiam Civium meretur (quæ fidissima est custodia) hoc domi & foris Reges gloriosos, hostibus formidabiles facit! memorabilis est *Plinij* senioris sententia: *DEUS est mortali juvare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via, hâc Proceres iêre Romani, hâc nunc cœlesti passu vadit Maximus omnis ævi Rector Vespasianus Augustus, fessis rebus subveniens; hic est vetustissimus bene meritis gratiam referendi mos, ut tales numinibus adscribantur &c.* quæ sequuntur pulcherrima. Proinde merito eundem *Vespasianum* laudavit *Philostratus*, qui *Ægyptijs* mirum in modum Præfectorum avaritiâ, aliisque modis afflictis, hæc verba aurea publicè in templo dixit: *ex me perinde, atque ex Nilo vestro, quæcunque vultis, haurite!* quâ oratione mirum in modum *Ægyptios* à Præfectis exsuccos recreavit, in spem bonam erexit, in omne tempus obnoxios & Imperio fidos reddidit. Id etiam spectavit *Georgius* beneficijs dum privatus adhuc esset, multóque magis cùm negotia Regni tractaret, in omne genus hominum conferendis. Beneficia enim sunt alæ amoris, & gratia collata, cùm eâ maximè egemus veneni quoddam instar habet, quod non mortem sed obsequium in animo liberali parit, ut ejus causâ, à quo præventi sumus, omnia velimus, eique gratitudinem nostram approbemus: *beneficium accipere*, ait *Syrus*, *libertatem vendere est*, præcipuè cùm beneficia & munera excæcent sapientes, & quodammodo captivos eorum à quibus beneficia acceperunt, efficiant.

Plin. l. 2. hist. natural. c. 7.

Philostrat. in vita Apollonij lib. 5. c. 10.

Syrus in Mimis.

Principes vicinos conciliare sibi prudentissimum est. *Prima Georgij cura vicinos Principes conciliare &c.* Hoc plerisque Principibus gubernationis initio, non utile tantùm, sed necessarium factu est, ut securiùs regnent, ut in seditione, si oboriatur, subditi à vicinis Principibus non adjuventur, quod sæpissimè desiderant in alieno Regno fieri, ij, qui prætensionem aliquam in Provinciam habere se jactant; quo circa statim seditiosis assistunt, & cùm oppressos & afflictos erigere & adjuvare simulent, sua quærunt. Animadvertit hanc Principum artem antiquissimus Scriptor *Herodotus*, qui de *Aristagora* loquens, *auxilij ferendi prætextu*, inquit, *sæpe alienas Regiones invadendi & scrutandi consilium tegitur.* Etiam vel ex hoc capite laudabilis est vicinorum Principum conciliatio, quòd initia Principatûs eorum amicitiâ firmentur; dissimulanda tunc erunt odia, eorúmque causæ omnes contegendæ, & quidquid usquam esse potest, quod animos vicinorum à nobis abalienare possit. Plus enim vicinus unus hostis, quàm decem remoti nocere solent, quòd apertum latus nostrum habere videantur, eóque faciliùs vulnus inferre lateri; deinde quod Provinciam vel Regnum nostrum belli aream, quod periculosissimum est efficere conabuntur, cùm subditorum nostrorum ruina & extremâ vastitate. Felix est Princeps, cui si bellum gerendum est, illud extra Patriam in alienas terras transferre potest, si domi nihil metuat à suis. Mittendum foras bellum est,

Herodot. l. 5.

si bel-

si bellare velis: *Romani* in *Italia* vix *Annibalem* sustinuerunt, in *Africam* misso *Scipione* ad sua tuenda revocatus est *Annibal.* In Patria bellum hostem sustentat, in alieno solo nos sustentabimur. Hæc ergò sit cura Principis, ùt quantum fieri potest vicinos Principes, amicos, aut saltèm hostes non habeat.

Ingratitudo Regis Mathiæ &c. Sæpe miratus sum in tam heroico Rege ingratitudinis vitium hærere potuisse; sed gloriæ cupiditas omnes caritates exsuperat: mirabile dictum est prudentissimi *Imperatoris Friderici* III. *Audivi*, inquit, *Æneas Silvius, Imperatorem Fridericum, sæpe dicentem, ex ijs quos extulisset, quàm paucissimos gratos fuisse, idque se effecisse honoribus, ut ex fidelibus infideles fierent.* Generosi quidam animi (quanquam perversa hæc videtur generositas) nulli se obligatos,& nulli quidquam se debere ostentant. Sapientissimum est *Taciti* dictum: *tanto proclivius est injuriæ, quàm beneficio vicem exsolvere: quia gratia oneri, ultio in quæstu habetur*: si quis igitur nobis injuriam inferat, continuò exardescimus, & vindictam meditamur; si beneficium conferimus, vicem reddere cunctamur, & denique obliviscimur. Inhumanum & inhospitale facinus! ego *M. Aurelium Antonium Imperatorem* sapientissimum audire malo, qui dicere solebat: *ingratum mori vitam esse tam infamem, ut magis infamis à nullo excogitari possit.*

Ingratus animus hodiernis sæculis non est in vitio.

Æneas Silv. in Comment. super Alphonsi Magni dicta l. 2. n 35. Taciti l. 4. histor.

M. Ant. Imp. in Libris de vita su.

Conjugijs Principes illigavit &c. Arctissimum fœderis genus est inter Principes conjugium, quippe sangvinis commixtio vim maximam habet ad animos conciliandos, neque potest arctiori nodo, quàm infuso quodam modo proprio sangvine, amicitia constringi; unde optimè Amicos latini *necessarios* dixêre, & amicitiam *necessitudinem.* Sed proh dolor, sæpe insana ambitio hunc tam strictum & quasi gordium nodum ense dividit, cujus rei exempla utinam hodierna sæcula non suppeditent!

Conjugia amicitias firmant.

Prætextu Religionis bella &c. Sæpe Principes qui bellis & sangvine suorum & hostium delectantur, bellum priùs decernunt, quàm *Religionis* veniat in mentem, sed decreto semel bello facilè est etiam Religionem prætexere, & orbem simpliciorem decipere.

Multi pro Religione Regionem quærunt.

Ante mortem Georgius retractavit errorem &c. Mors aptissima ad id habetur, ut errores admissos videamus; sed sera est, ùt ait ille, in fundo parsimonia; huc ego trahere soleo illud *Virgiliani Pastoris: nuper me in littore vidi.* In littore seu in fine vitæ multa alijs oculis videntur & vicinitas Divini judicij, & pœnarum æternitas occursans animo, conscientiâ monente efficit, ut ea nos ipsi damnemus, quæ multo ambitu & magnâ comendatione populorum gesseramus. *Plinius* & *Virgilius* de apibus scribentes docent, apum exercitus pugnantes, continuò pugnam abrumpere, si pulveris exigui jactu spargantur. O! utinam mortis pulvis hoc in bellis hominum posset, & recordatio, & collatio vitæ præsentis & futuræ sistat brutalem bellantium rabiem cum expectatione & gaudio Orbis universi! hoc fine *Ægyptij* in convivijs sceleta circumferebant, ut convivæ mortis admonerentur, & mortuorum festum etiam apud *Romanos* agebatur. Sapientissimus *Plutarchi* liber, quem *Convivium Sapientûm* inscripsit, consulendus est, ubi pulcherrima adferuntur, & salutaria ex mortis meditatione documenta ad pacem & concordiam generis humani. Alibi referuntur Philosophorum sententiæ ad corpus mortui *Alexandri Macedonis.*

Mors etiam malos corrigit.

Plin. l. 11. c. 17. Virg. in Georgicis.

Monetam probiorem procudit &c. Inter clariora indicia, quòd bene & justè administretur Respublica omnium Sapientûm consensu, est *probitas Monetæ*, quam mali Principes in sua commoda convertunt, & pauperem populum quasi aliud agendo spoliant, cui maximè nocetur. Querelam hanc habet *Nicolaus de Clamengijs* oratione longissimâ *de lapsu & reparatione Justitiæ*; qui liber etsi meritò detestabilis, & damnatus sit, ob alias causas, diligentissimè & fusissimè in falsam Monetam inve-

Monera bona boni Regis & justi signum.

Ludovicus Molina S I. in opusc. de Moneta.

hitur, & quàm sit Regnis noxia demonstrat: cùm enim adulterina Moneta in Regnum infusa est, pauperes v. g. existimant se decem aut viginti florenos possidere, eóque pretio victum & amictum comparare posse; at ecce subitò per devalvationem, quam vocant, damnatur Moneta atque illi ex floreno quartam v.g. pretij partem amittunt. Animadversionem hanc docuit me magnum Hispaniæ lumen, vir seu Theologiam, seu Juris prudentiam spectes undequaque doctissimus, in libello de Moneta sui temporis conscripto, severissimè in hanc fraudem Hispanicorum ministrorum invectus, quem in hoc argumento scribentem inspici cuperem. Qua quidem in re duo nostri *Reges Wenceslaus Ottogari filius, & Georgius Podiebradius* excelsum, & pecuniæ contemptorem animum satis ostenderunt, ac primùm quidem omnem deteriorem Monetam in Regno recipi vetuerunt, mox altero decreto de deteriorem Monetam ad Monetarias domos deferri jusserunt, ubi illis pecunia probior numerabatur, ibique deteriorem relinquebant; ità in se damnum, quod habituri erant subditi, optimi isti Principes recipiebant; qui subditorum amor omne præconium meretur. Sapienter Clementissimus Imperator Leopoldus populos suos nè damnum paterentur futuræ, devalvationis in tempore, & longè antè admonuit, ut damnum quod percipere poterant, vitarent; eóque pacto paupertati populi optimè consuluit.

Notæ in Tabulam Genealogicam Regiæ Stirpis Cunstadææ.

Familia Bockonum cur ità dicta.

a. *Boczek* I. Hujus Majores in *Imperio Romano Comites* (ut rectè docet *Speculum Gloriæ Austriacæ* nuper editum) de *Berneck* & *Nidda*; ab *Henrico V. Imperatore* circa A. 1127. (nescitur quâ causâ) proscripti, in *Bohemiam* se recepêre, & prorsus in lingvam nostram & genus & Nobilitatem transiêre Ex hac Stirpe *Boczek* I. sic dictus quòd ex latere matris esset excisus (ut habet *Zidek* in libro *Institutionum M. S.* ad *Regem Georgium*) *Bok* enim & diminutivum *Boczek* latus humanum *Bohemis* significat, quasi *Cæsarem* latinè diceres. Hic *Boczek* incœpit fundare *Cœnobium Fontis S. Mariæ* in *Zdiar* pro *Cistercienſibus Religiosis* A. 1252. eundem *Boczkonem Hagecius* nominat *Chrastovsky*; ejúsque Patrem *Hebhardum* vel *Gebhardum* facit *Paprocius*, fundatorem *Cœnobij* (non *Boczkonem*) & titulum gessisse *Burgravij Znoymensis*, ídque ex *Memorijs Ecclesiarum* probare se posse; cui ego, contra *Weleslavinum*, subscribo.

Paproc. in Speculo Moraviæ C. 30.

b. De *Smilone* I. nihil antiquitas reliquit. De *Gerardo*, quæ dixi, habet etiam, præter *Weleslavinum*, *Paprocius*; hujus *Smilonis* I. neptem fortasse in conjugio habuit *Boczek* vel *Boczko* II. *Boczkonem* II. tres fratres habuisse; *Cunonem*, *Zagimaczium* & *Mikulonem* seu *Nicolaum* ex *Memorijs Ecclesiæ Olomucensis* sub *Brunone Episcopo* scriptis *Paprocius* ostendit. *Cuno* posteros reliquit, qui *Cunæ* vel *Cunones* de *Cunstat* appellabantur; *Zagimacz* alterius lineæ originarius fuit, qui *Zagimaczyorum* cognomen ferebant. *Micolon* originarius fuit *Equitum de Drnovicz*, ab Arce *Drnovicz*, quam ædificârunt non procul à *Cunstat* appellati, & quia eorum *Majores Comitum* Titulum abjecerant, ipsi (quòd Militiam colerent) uno Equitum & militum Titulo (exemplo plurimis alijs Illustrissimis familijs usitato, ut suo loco dicemus) contenti vixêre. Eadem erant omnibus his familijs Insignia & Clypei militares.

In Spec. Mor. C. 30. in Baronibus & c. 2. de Equit.

De *Smilone* II. quæ attuli, ex ijsdem Scriptoribus sumsi.

c. In

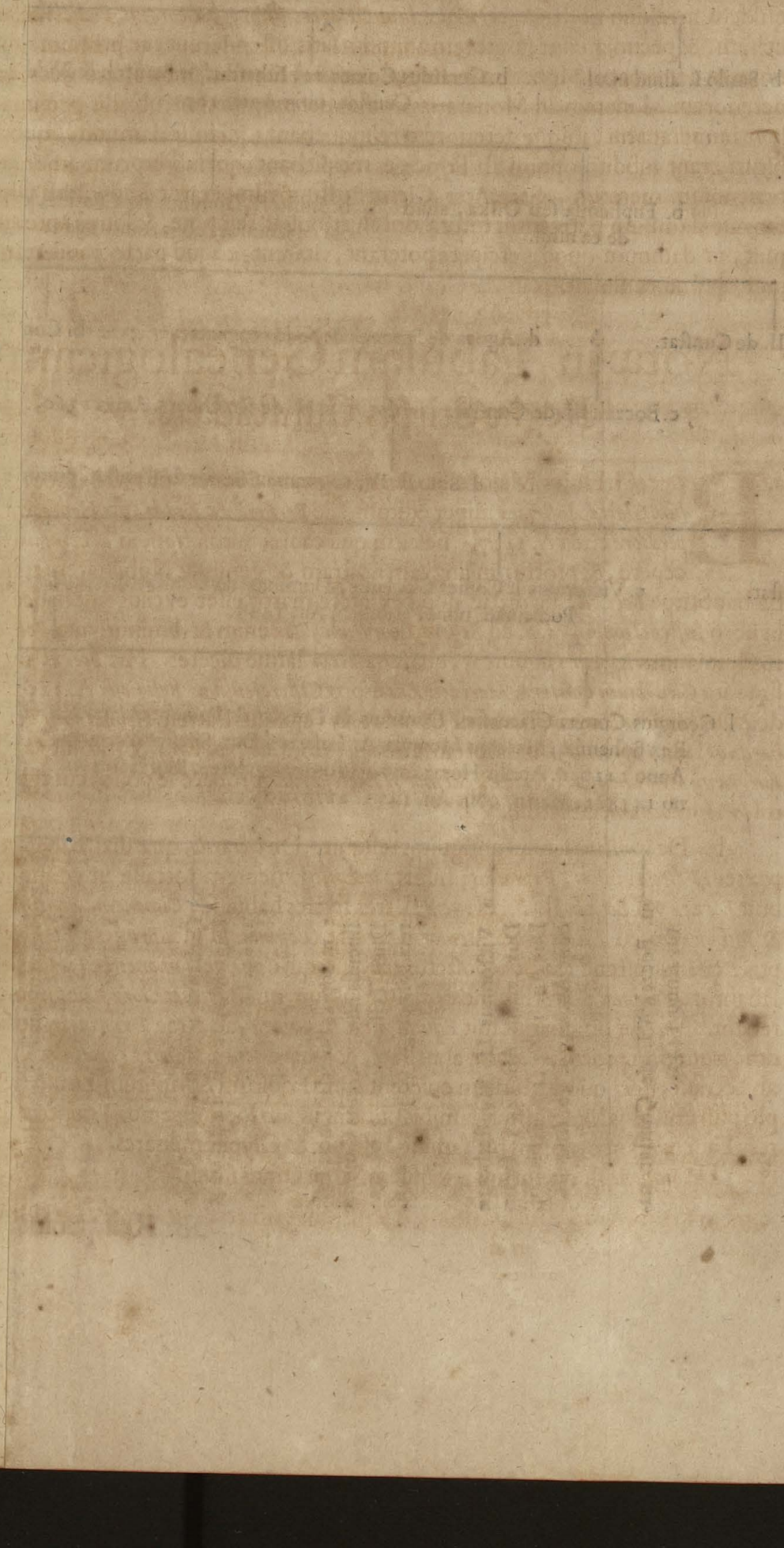

Tabula Genealogica Stirpis Cunſtadææ, ſeu de Cunſtat; ex qua Regem unum, Georgium Podiebradium cognomine, Bohemia habuit.

a. Boczek I. Comes de Berneck & Nidda. obijt Anno 1255. 20. Decembris. ⚶ a. Offka ſeu Euphemia, Przibislai filia.

- b. Smilo I. aliud nihil.
- b. Gerardus Comes vel Erhardus de Berneck & Nidda, condidit Arcem Cunſtat. obijt Anno 1291. ⚶ b. Judith de Welsberg.
- b. Agnes uxor Witkonis de Schvabenicz.

- b. Euphemia ſeu Offka, aliud de ea nihil.
- b. Smilo II. Dominus de Cunſtat, omiſit titulum Comitis. obijt Anno 1312. ⚶ b. Eliſabeth de Novadomo Ulrici filia.
- b. Agnes. de qua nihil.

- Boczek II. de Cunſtat. ⚶ d. Agnes de Berneck & Nidda cognata.
  - c. Boczek III. de Cunſtat. ⚶ c. N. de Roſenberg. Anno 1360.
    - d. Boczek IV. cognomine Senior de Cunſtat, primus Dominus de Podiebrad. ⚶ d. Anna Lippæa.
- b. Cuno de Cunſtat, ab hoc Cunæ de Cunſtat.
- b. Zagimacz de Cunſtat. — ab hoc Cunſtadæi Barones in Moravia.
- b. Mikulon de Cunſtat. — ab hoc Equites de Drnowicz in Moravia.

- f. Boczek V. de Cunſtat.
- e. Victorinus I. Comes Glacenſis, Dominus de Cunſtat & Podiebrad. obijt Pardubicij An. 1427. ⚶ e. Anna de Wartenberg.
- g. Joannes Koſtka. juxta Weleslavinum, ſed eſt improbabile.
- h. Hinko de Kunſtat.

- i. Eliſabeth uxor Henrici Bercæ de Lippa.
- l. Georgius Comes Glacenſis, Dominus in Cunſtat & Podiebrad, poſtea Rex Bohemiæ, Marchio Moraviæ & Luſatiæ, Dux Sileſiæ &c. natus Anno 1420. 6. Aprilis Horazdovicij in ditione paterna. Rex factus Anno 1458. 2. Martij. obijt An. 1471. 22. Martij. ⚶— 1. l. Cunegunda vel Catharina de Sternberg Jaroslai (Birgen ponit Smilonis) de Sternberg filia, mater pauperum. obijt Anno 1449. 19. Novembris, Podiebradij. L. S.
  ⚶ 2. Johanna Leoniſſa de Rozmital. obijt 1475. Mielnicij in Novemb.
- k. Margareta uxor Boczkonis de Seberg & Plana.

- m. Boczek VI. de Cunſtat. natus Anno 1442.
- n. Victorinus II. Münſterbergæ Dux, natus An. 1443. factus Dux An. 1463. 20. Februarij. obijt An. 1479. 30. Auguſti.
- o. Catharina uxor Mathiæ Regis Ungariæ, nata An. 1444, obijt 1464. ſinè prole.
- ⚶ 1. n. Sophia Boleslai Ducis Teſſinenſis filia. 2. Filia Caſimiri Ducis Teſſinenſis. 3. Margareta Palæologa. obijt A. 1496.
- p. Henricus Senior Dux Münſterbergicus & Oelſnenſis, Comes Glacenſis. obijt Anno 1498. 2. Junij.
- ⚶ 1. p. Anna Wilhelmi Ducis Saxoniæ filia. obijt Anno 1460. II. Urſula filia Alberti Ducis Brandeburgi. nata An. 1450. obijt An. 1508.
- q. Sidonia uxor Alberti Ducis Saxoniæ. obijt Anno 1510. 1. Februarij.
- q. Barbara uxor Henrici Lippæi Mareſchalli Regni Bohemiæ.
- r. Hinko vel Henricus Junior Dux Münſterbergicus. obijt Anno 1491. 10. Julij. alijs 1492.
- ⚶ r. Anna filia Wilhelmi Ducis Saxoniæ.
- s. Ludmilla uxor Friderici I. Ducis Lignicenſis. obijt A. 1503. alij An. 1502.

Reliqua invenientur in Notis.

c. In *Boczone* III. hallucinatur *Paprocius*; ait enim eum ad *Auſtam* A. 1426. interfuiſſe prælio, & heroica edidiſſe facinora pugnantem, genuiſſe verò ex *Annâ Lippæa* filium *Mauricium*, qui cum *Rege Joanne* A. 1319. adverſus *Auſtriacos* pugnârit; quæ duo cum ratione temporum & Chronologiæ, ùt conſideranti patet, componi non poſſunt.

d. *Boczko* IV. *Aſſeſſor* fuit *Judiciorum Regni* A. 1411. éſtque ſubſcriptus ſententijs Judicialibus A. 1402. cùm *Wenceslaus Rex* teneretur captivus, & *Sigiſmundus* ejus loco judicio præſideret.

e. *Victorinus I. Sigiſmundo Cæſari* ſemper adverſatus inter *Pragenſium* ductores à Scriptoribus recenſetur; primus *Comitatum Glacenſem*, & cum eo Comitis titulum obtinuit, quod quâ ratione factum ſit, in *Comitatûs Glacenſis* deſcriptione dicetur.

f. *Boczek V. de Cunſtat.* Hunc ego exiſtimo fuiſſe, qui in *Auſtenſi* pugna (ùt paulò antè memorabat *Paprocius*) virtutis ſuæ & fortitudinis tanta edidit documenta. *In M. S. Codice Crumlovienſi* lego. *Boczkonem de Podiebrad* An. 1425. *Joannem Patruelem* ſuum ſubdolè captum fame enecuiſſe. Quis *Boczko* hic fuerit, quis *Joannes*, ſcire non poſſum.

g. *Joannes Koſtka* (quod in nullo prorſus alio Scriptore unquam legeram) *Boczkonis* IV. filius à *Weleslavino* ponitur; fateor ambigere me an *Koſtkarum* familia ex *Cunſtadæa* profluxerit: movet me authoritas *Weleslavini*, deinde quod ante hæc tempora, nunquam quidquam de gente *Koſtkarum* in Scriptoribus legimus, quod certè non omiſiſſent dicere, ſi ea fuiſſet antiquior; at contrà ab hac ſententia deterret; quòd nullus unquam ante *Weleslavinum*, neque poſt eum iſtud dixerit; deinde quod *Koſtkarum* gens, ùt in eorum annulis & ſigillis ſæpius vidi, Raſtrum hortenſe non verò lineas illas *Podiebradiorum* geſtârit in Clypeo: ſuſpendo igitur tantiſper judicium, dum Nobilitatis noſtræ Origenes pertractandas ſuſcipiam.

h. *Hinko de Cunſtat.* Hunc per oſcitantiam *Paprocius* fratrem *Regis Georgij* fecit; veriùs *Weleslavinus* patruum, cui favet *Chronologia* nam A. 1420. 25. Novembris, ùt ex hiſtorijs noſtris certum habetur, hunc *Hinkonem* cum *Zittavienſibus* ad *Saczkam* congreſſum viciſſe, & jam tum aciem ductâſſe, cùm eo primùm anno frater illius Rex *Georgius 6.* Aprilis *Horazdiovicij* natus eſſet: non ideò attuli, quaſi neſciam fratres viginti annis juniores ſuis fratribus eſſe poſſe, ſed id & rariùs accidit, & authoritatem *Weleslavini* ac cæterorum Scriptorum validiùs firmat; adde (quod omnia ſuperat) *M. Laurentium* ejus ætatis Scriptorem diſertè *Hinkonem* hunc, fratrem *Victorini* nominare.

i. *Eliſabeth Georgij Regis* ſoror juncta eſt *D. Henrico Bercæ de Duba & Lippa;* ex quo conjugio natus eſt *Petrus Berka.* Verbo uno hujus *Eliſabethæ* regiæ ſororis ſangvinem participârunt per conjuges Comites Turnij, *Bezdruzickij de Kolovrat*, *Lobkovicij*, *Krzineczkij de Ronovva*, omnes *Waldſteinij*, & ab his alij *Bohemiæ Barones* quamplurimi, ùt in Stemmatographia genealogicè demonſtrabo.

k. *Margareta* ſoror altera Regis nupta *Boczkoni Sebergio* in plurimas Bohemiæ, atque etiam *Imperij Illuſtriſſimas* familias ſangvinem per filias & neptes infudit.

l. *Georgius* natus *Comes Glacenſis, Dominus* in *Podiebrad* (unde *Podiebradius* à Scriptoribus perfrequenter appellatur) fuit vir invicti & imperterriti animi, quod ſatis ex ijs, quæ de eo in Epitome attulimus, & quæ vel in ætate gravi & morbis fracta geſſit & pertulit, apparet; quâ viâ & quibus artibus ad Gubernationem primùm Bohemiæ (*Ladislao* tum puero) deinde etiam ad Coronam, graſſatus ſit, explicant eorum temporum *Annales.* Multa bella geſſit in *Miſnia*, *Moravia*, *Sileſia*, *Auſtria*, & in ipſa *Bohemia*, nunquam acie victus, ùt ipſe in Epiſtola ad *Mathiam Corvinum* Georgij geſta quædam.

vinum Regem Ungariæ (cum quo ipsi maximum negotium fuit) modestè gloriatur. *Fridericum* III. *Imperatorem* à Rebellibus *Viennensibus* in castro suo obsessum cum conjuge sua *Eleonora, & Maximiliano* I. tum puerulo periculo exemit, ob eámque causſam *Imperator Georgij* liberos *Imperij Principum* titulo decoravit. Obijt hydrope ætatis anno 51. Regni 13. Christi 1471. petijt ante mortem à *Pontifice* absolvi ab excommunicatione, ob id in *Ecclesia S. Viti Metropolitana* humatus; ubi & secunda ejus *Conjux Johanna Mielnico* post mortem huc devecta postea sepulta est. *M. S. Cuttnense* asserit *Johannam* A. 1475. in *Mielnik* mortuam & ibidem ab *Hinkone* filio tumulatam. Quantam Regum gloriæ maculam inurant mali Consultores, *Georgij Regnum* ostendit; nam ùt in bellis gerendis *Georgius* unum se audiebat, sic in rebus sacris pessimorum duorum hominum consilijs unicè regebatur, iisque omnia tribuebat; ij fuêre *Rokyczana* & *Gregorius ab Heimburg*, jurati *Apostolicæ Sedis* hostes, qui Regem in præcipitia maxima deduxerunt; de *Rokyczana* alibi egimus, de *Gregorio*, ut constet, quis fuerit, hæc pauca ex *Trithemio* & *Frehreo* annotabimus: *Sigismundus Austriæ Dux* cùm *Nicolaum de Cusa Cardinalem & Episcopum Brixinensem* custodiæ mancipâsset, *Pius* II. *Pontifex Ducem* excommunicavit; habebat Dux à secretis Doctorem quendam juris *Gregorium Heimburg* patriâ *Francum* orientalem, is cùm esset latinè simul & Teutonicè omnium suâ ætate facundissimus, missus *Romam Orator*, cùm absolutionem Duci impetrare non posset, Appellationem à sententia summi Pontificis ad futurum Concilium pro *Sigismundo* conscripsit, & ad valvas *Ecclesiæ Florentinæ* publicavit; quare *Pontifex & Ducem* & Oratorem excommunicavit; qui fugiens in *Bohemiam* se recepit, & ibi ductâ uxore permansit, cùm antè *Syndici* munus *Norimbergæ* gessisset. Hæc de *Gregorio ab Heimburg*, cui summam rerum maximarum æquè ac minimarum committebat *Georgius*, isque Regi author fuit, ut excommunicationes *Pontificum* pro nihilo duceret, & ad futurum Concilium, ùt in Epitome nostra Regem fecisse vidimus, appellaret.

Tom. II. Germanic. Script. Parerga Appellat. Sigismundi Duc. Trith. Chron. Hirsaugiense ad A. 1460.

Greg. Heimburg conatus adversus Papam.

m. *Boczek* VI. *de Cunstat Regis Georgij* filius, Principis titulum non gessit; subscripsit literis *Wladislai Regis*, recèns tum electi An. 1471. quas Ordinibus dedit promittens, quibus Conditionibus foret regnaturus. Obiit *Boczek* VI. sinè liberis. Nisi fortè dicamus ejus filiam fuisse *Catharinam Podiebradskam de Cunstat, Georgij Berka* Supremi Judicis Regni Bohemiæ uxorem, sed de hoc Boczkone, qui *Podiebradij* manebat, altissimum est inter Historicos silentium.

De Victorino II.

n. *Victorinus* II. *Comes Glacensis Fridericum* III. obsessum *Viennæ* manibus suis sublatum extulit ex *Viennensi Burgo*; accepit in præmium sub feudo *Comitatum Catzenelbogen* in *Hassia* non procul à Majorum *Comitatu Niddensi*, sed hic *Comitatus* ad hæredes *Victorini* non pervênit; postea ab eodem *Friderico Münsterbergæ Dux*, & *Imperij Princeps* creatus est. *Weleslavinus* docet hunc *Victorinum* ob sua in *Cæsarem* privata merita, longè ante fratrem *Henricum Imperij Principem* scilicet An. 1459. die *S. Joannis Baptistæ Brunæ à Friderico Cæsare* appellatum; fuit *Moraviæ Capitaneus* institutus à Patre. Militiam *Victorinus* præcipuè coluit, & multa fæliciter gessit, tandem ad Affinem *Henricum Lippæum Crumlovium* in *Moravia* A. 1469. *Trebicio* profectus, ab Ungaris captus, ampliùs biennio in libera custodia detentus est; dimissus Patre jam mortuo A. 1472. M.S. *Codex Carolinus* ait centum millia florenorum pro liberatione persolvere debuisse. Uxor prima *Sophia Baroniſſa*, quæ ei filiam genuit, quam *Casimiro Tessinensi Principi* dedit uxorem, quæ mater fuit *Wenceslai Ducis Tessinensis*. Uxor secunda *Casimiri Tessinensis Ducis* soror, quæ *Victorino* genuit filios duos *Bartholomæum* & *Laurentium*. Tertia Uxor *Margareta Palæologa* ex stirpe *Imperatorum Græcorum Palæologorum*, quæ ei genuit tres filias, *Apolloniam Vestalem* in *Parthenone Strzelensi* in *Silesia*; *Ursulam Vestalem Friburgi* in *Misnia* (quæ *Lutheri* tempore

unà

unâ cum duabus ejuſdem ordinis *Virginibus Cœnobium* reliquit)& *Annam*, quæ puellula elata eſt. *Victorini* tota poſteritas in *Bartholomæo*, qui à *Cæſare Maximiliano* I. ad *Wladislaum Regem Legatus Viennâ Poſonium* deſcendens An. C. 1515. 2. Aprilis nave confractâ demerſus eſt nullâ prole relictâ, defecit. *Weleslav. in Calend. 21. Febr.*

o. *Catharina Mathiæ* Regi nullam attulit prolem, obiit 1464.

p. *Henricus* ſenior *Münſterbergæ & Oelſnæ Princeps*, *Comes Glacenſis*. Huic ex Bohemis nonnulli poſt Patris mortem Coronam offerebant, at is *Wladislao Regi* ſuffragium dedit, eúmque provexit ad Regnum. Tribus ſuis filijs (quorum nomina mox dabimus) deſpondit tres filias *Joannis* ultimi Ducis *Saganenſis* & *Glogovienſis*, quibus cùm *Joannes* pater certam ſummam in his Ducatibus dotis nomine quærendam deſignâſſet, reſtitit *Mathias Rex Ungariæ*, qui tum *Sileſiam* obtinebat, & ſolùm 60. millia florenorum pro dote aſſignavit. Bellum exinde ſecutum, & *Joannes Princeps à Mathia* ſuis ditionibus eſt exutus. Uxor *Henrici Urſula* filia *Alberti Marchionis & Electoris Brandeburgici* (qui *Achilles Germaniæ* dicebatur) nata A. 1450. Obiit *Henricus* A. C. 1498. *Glacij* ſepultus in *Cœnobio Franciſcanorum*, quibus *Cœnobium & Eccleſiam* titulo *S. Georgij* fundaverat; ſed cùm *Cœnobium* hoc *Monachi* deſeruiſſent, translata ſunt ejus oſſa in *Eccleſiam Parochialem Melitenſium*, quam hodie, cum eodem jure, habet *Societas JESU*; Inſcriptio quæ hodiéque in *Eccleſia Parochiali* viſitur ex aurichalco laminâ ſolidiſſimâ, quam ipſe olim deſcripſi, omnibus his lucem dabit; ea ſic habet: *Illuſtriſſimus Princeps ac Dominus Dominus Henricus Senior S. R. I. Princeps, Dux Monſterbergenſis in Sileſia Olſnenſis, Comes Glacenſis, & Sereniſſimi Bohemiæ Regis Georgij filius, ex veteri familia Comitum de Berneck & Nidda, nunc Dominorum de Cunſtadt, & Podiebrath oriundus obijt An. D. 1489. die S. Joannis Baptiſtæ, & ſepultus primùm in Monaſterio Fratrum Bernard: in Suburbio Glacenſi, unà cum Fratribus ſuis, Victorino, Henrico juniore, & Petſchkone, & filijs ſuis Alberto, Joanne & Ludovico, & filia Zdena, & conjuge Victorini Palæologica, quæ fuit ex ſtirpe Imperatorum Conſtantinopolitanorum: horum oſſa poſt annos ſexaginta, Anno ſcil. 1558. per Nepotes Joachimum & Joannem Illuſtriſſimi Ducis Caroli filios translata ſunt, & hîc in Domino condita.* De Henrico ſeniore.

Ibidem jacet Urſula Principis Alberti Marchionis Brandeburgici Electoris filia, Domini Henrici Senioris Ducis Monſterbergenſis Conjux. Obijt 1508. 25. Novemb. & in Monaſterio Virginum S. Claræ Wratislaviæ in ambulacro ſepulta fuit.

Hactenus inſcriptio. Jacent porrò *Catholici* iſti *Principes*, & Conjuges eorum itidem (*atholicæ* inter ſummam *Aram Beatiſſimæ Virginis*, & ſepulchrum illud miraculoſum *Erneſti I. Archiepiſcopi*, quod in ejus vita deſcripſimus, atque etiam verâ effigie exprimi curavimus.

Notandum I. *Paprocium* hunc ordinem inter *Regis Georgij* filios ponere: *Henricus* ſenior primogenitus, *Victorinus* ſecundogenitus, *Hinco* (ſeu *Henricus* junior) tertio loco genitus; at *Weleslavinus Victorinum* primogenitum, *Henricum* ſeniorem ſecundum, *Henricum* juniorem tertium facit; *Paprocio* ſuffragatur Tabula ſepulchri. *In ſpeculo Morav.*

Nota II. *Petſchonem* illum (qui in *Epitaphio* nominatur) per imperitiam Scriptoris, *Boczkonem* ſcribi oportuiſſe, & hic eſt ille *Boczek* VI. qui ob aliquam corporis imbecillitatem & informitatem ùt reor, gerendis rebus abſtinuit; *Georgij Regis* tamen filius fuit, ùt illa Tabula & *Weleslavinus* teſtantur.

Nota III. Ex *Henrico* ſeniore omnes *Münſterbergæ Duces*, qui noſtrâ memoriâ cum tota ſtirpe ſua defecêre, deſcenderunt; nam *Victorini* ſtirps, ùt dixi, in *Bartholomæo* perijt, *Henricus* junior ſeu *Hinco*, ùt mox dicam, unicam *Annam* filiam reliquit, *Boczek* ſeu *Boczko* ſeu *Betſchko* nullam duxit uxorem.

Speculũ Gloriæ Augustiſ. Gentis Auſtr.

q. *Sidonia* vel *Zdena Regis Georgij* filia Maritum habuit *Albertum Ducem*
niæ, cognomento *Animoſum*; à quo hodierni *Saxoniæ Duces* Electores r
ſcendunt.

q. De *Barbara Henrici Lippæi* conjuge dicam in Stemmatographia ſuo l

r. *Hinko* vel *Henricus* junior quartus *Regis Georgij* filius, fuit honorat
Princeps: attulit ex *Apulia Mathiæ Regi Ungariæ* Sponſam An. 1476. Uxor ei f
na Catharina Wilhelmi Saxoniæ Ducis Landgravij Thuringiæ filia; ſed ex eo c
unica tantùm filia proceſſit *Anna*, conjugata *Henrico de Novadomo Dynaſtæ*
mo, Supremo Regni Bohemiæ Camerario, & poſtea *Supremo Burgravio*; cujus fili
mus de Novadomo, Cancellarius Regni, & ejus filius *Joachimus* itidem *Cancella*
ques aurei Velleris, & *Joachimi, Adamus*, & ex eo *Lucia de Novadomo Wilhelmi*
conjux, profluxit; hunc ſangvinem & hoc genus *Slavatæ* omnes hodierni, eor
conſangvinei participant, ut ſuo loco dicetur. Porrò *Wilhelmus Saxoniæ Du*
jugem habuit *Annam* filiam *Alberti* II. *Imperatoris* ex *Auguſtiſſimæ Auſtriaca*
quæ illam *Annam Hinkonis* Conjugem genuit, unde unica illa *Anna* proceſſ
jux *Henrici de Novadomo*; ponam rem totam ſub aſpectum, ut omnis tollat
ſcuritas.

Wilhelmus III. Dux Saxoniæ. ⚶ Anna Auſtriaca, filia Alberti II. Cæſaris & E
thæ Sigiſmundi Cæſaris filiæ.

Anna Catharina Duciſſa Saxoniæ. ⚶ Hinkonis filij Boh. Regis Georgij.

Anna unica filia. ⚶ Henrici de Novadomo Supr. Camer. Regni Boh.

Adamus de Novadomo Supremus Cancellarius Regni. ⚶ Anna Leoniſſ

Joachimus de Novadomo Cancell. R. B. Eques Aurei Velleris. ⚶ Anna de

Adamus de Novadomo Cancell. Regni Boh. ⚶ Catharina Comitiſſa de Mo

Lucia de Novadomo ultima ſuæ gentis. ⚶ Wilhelmi Slawatæ Cancell. Reg.

s. *Ludmilla Friderici I. Ducis Lignicenſis* Conjux fuit, ex qua, ut *Genealog*
ſtendunt, proceſsêre *Duces Lignicenſes* omnes, uſque ad poſtremum ſuæ ſtirpi
gium Wilhelmum, dum *Oppaviæ* hanc Genealogiam conficerem, mortuum
1675. 21. Novembris.

Nolo, ut antè monui, omnes eos, qui *Münſterbergicorum Ducum* ſang
participant, recenſere (ut ſunt *Comites ab Hardeck, Principes Anhaltini, Brande*
Onſpacenſes, Duces Wirtembergici &c.) & ex noſtris: *Sſvihovij, Haſmburgij, P*
nij, Bozkovicij, Bibrſteinij, Turnij &c. Servantur iſta decora Nobilitati Bohe
ptiore loco adducenda.

Bonfin. L. 9. Decade 3. in fine.

Ex his tamen ſatis apparet, quantum aberrârit à vero *Bonfinius*, qui *Podi*
um ſcripſit nullis Majoribus Stemmatibus decoratum fuiſſe.

SE

SECTIO V.

Duo Reges Bohemiæ; Pater, & Filius, ex Familia Jagellonica.

CAPUT I.

Wladislaus II. ejus nominis Rex Bohemiæ, Caſimiri III. Regis Poloniæ, ex Eliſabetha Filia Alberti II. Cæſaris & Regis Bohemiæ, Filius.

Mathias Rex Ungariæ repellitur à Corona Boh.

Wladislaus Comitijs in *Bohemia* A. 1471. ad 19. Maij *Cuttenbergæ* habitis, per Legatos *Cracoviâ* ad Coronam *Bohemiæ* vocatur, etſi plurimi competitores obſtarent, præcipuè Mathias Ungariæ Rex, qui adhuc vivente *Georgio* à parte Procerum, ùt ſuo loco narravi, Rex ſalutatus, & coronatus in *Moravia* fuerat: *Mathiæ* cauſſam cùm Legatus in Comitijs proponeret, & neſcio, quid de bellis prioribus innuiſſet, exarsêre Ordines, & magnis clamoribꝰ conteſtati ſunt: nunquã ſe eum Regem recepturos, qui tot *Bohemiæ* damna intuliſſet, & tantùm ſanguinis fudiſſet in Patria; coronatus itaque eſt *Wladislaus* hoc eodem Anno, 22. Septembris. Etſi autem non ampliùs quàm annos quindecim expleviſſet, tamen optimis Procerum Conſilijs uſus, & ipsâ regnandi diuturnitate optimi & ſubditis gratiſſimi Principis formam expreſſit: ab eo habemus *Supremum Terreſtre Judicium* optimè ordinatum, Aſſeſſores illius Judicij ex quo ſtatu, & quo numero eſſe debeant conſtitutos; eadem eſt ratio de Judicio Curiæ; eadem de Judicio Cameratico; de *Tabulis Regni*; déque alijs ad ſummam Reipublicæ ſpectantibus; ut neminem Regum noſtrorum fuiſſe exiſtimem, qui majorem ordinandi & con-

Wladislaus in Regno ordinando solers.

constituendi Regni curam gesserit; certè apud me justus liber est, qui suo loco summatim recitabitur, sapientissimarum Constitutionum *Regis Wladislai*, quarum aliquod compendium varijs in locis in Calendario suo recitavit *Weleslavinus*. Ipsemet Rex in Judicio terrestri inter Proceres non semel sedit; Ordinum inter se controversias audivit, præcipuè An. 1502. prudentissimè honores & Officia Regni A. 1497. distribuit; Civitatibus Privilegia sua confirmavit; montium metallicorum *Cuttnæ*, tum etiam Viniferorum circa Pragam jura & ordinem conscripsit; denique totam ordinavit *Bohemiæ* Rempublicam. Nam cùm à *Caroli IV.* morte jura & leges, partim ob *Wenceslai* pigritiam & socors regimen, partim ob internecina bella, quibus jugulum Catholicorum appetebat hæresis, partim ex brevitate Regum (exiguo enim tempore post receptionem suam *Sigismundus*, deinde *Albertus* & *Ladislaus* regnârunt, & successisset *Georgius Podiebradius* ad militiam magis quàm ad leges dicendas factus) cùm, inquam, inter arma & tot sangvineas lites pacatæ justitiæ locus non esset, nimirum jura & judicia jacebant, divino beneficio factũ censebant Proceres, ut *Rex* naturâ quietissimus & benignissimus Regno præficeretur, qui abolitis omnibus belli reliquijs, quæ fumabant adhuc, pacem optimam legibus, judicijs, & salutaribus Patriæ consilijs fundaret & firmaret. Quanquam Regi pacatissimo bella non defuerunt, & necessitate ad illa pertractus est: primum, cum *Mathia Ungariæ Rege* bellum gessit A. 1473. ex quo plurimum ignominiæ reportavit: nam cùm *Wratislaviam* & in ea *Mathiam* (Silesia enim *Wladislaum* pro Rege non agnoscebat, & Mathiam respiciebat) obsedisset, & duplici exercitu Patris ac suo cinxisset, *Wratislavia* totò obsidionis tempore portis apertis hostem irrisit, & *Mathias* nocte & die, *Polonos* & *Bohemos* ità subitis excursionibus fatigavit, ut propè ad desperationem adigerentur, ac denique compositâ pace utrique ad sua infecto negotio redierint: auditus est sæpius, cùm ex Urbe obsidentium exercitum spectaret, cum fremitu dicere *Mathias*: si hostium exercitum duceret, nullum se in *Europa* hostem formidaturum. Sed nimirum ignoscendum Regi *Wladislao* propè adhuc puero, exercitum (cujus omnis valor & laus in Duce consistit) ducenti, glorioſiùs reliqua bella confecit, mortuo enim *Mathiâ* An. 1490. cùm *Maximilianus I. Rex* Romanorum, nescio quid sibi juris in *Ungariam* arrogaret, neque paucas *Ungariæ Urbes* teneret præsidijs, *Wladislaus* conscripto ex *Bohemis* exercitu, primùm *Maximiliani* exercitum occurrentem fugavit, mox *Albam Regalem* recuperavit, ibíque ab *Ungaris* coronatus, reliquas Ungariæ Civitates nullo negotio recepit; recruduisset sinè dubio bellum, nisi *Imperator Fridericus* pacis amore *Wladislao* ultro cessisset,

Wratislaviæ obsidio à Polonis & Bohemis.

Wladislaus R. Ungariæ coronatur.

cessisset, & *Viennam* quam nuper Mathias ceperat, ac reliquam *Austriam Wladislao* reddente recuperare contentus, quievisset. Ecce autem nova bella unde minimè timebantur in *Wladislaum* consurgunt: Casimirus Pater, & frater *Wladislai Joannes Albertus* ingentes copias in *Ungariam* ad eripiendum *Wladislao Regnum* immittunt; nihil eâ re commotus *Wladislaus*, etsi eum Pater minacibus literis terreret, & jure hæreditatis publicis Literis exuisset, in fratrem movit, eúmque loco iniquo nactus egit in fugam, ipsúmque *Joannem* captivum abduxit, cui tamen fraterni amoris pietate animum subeunte, non modò libertatem dedit postea, sed *Glogo-viensem* & *Oppa-viensem Ducatum* cum titulo Ducis benignè possidendum concessit; neque hîc stetit fratris amor: nam cùm esset natu maximus & primogenitus, Patre jam mortuo omne quod habere poterat jus in *Poloniam* suum *Joanni Alberto, Alexandro, Sigismundo I.* fratribus suis, qui postea ordine in Polonia regnârunt, transcripsit, & qui fuit in eo gentis nostræ amor, *Bohemiam* satis apertè paterno Regno prætulit, quod, ùt dixi, pulcherrimis statutis ad omnem felicitatem, & gubernandi facilitatem munivit ac sepsit; *Silesiam* quoque à *Bohemiæ* Ordinibus, atque etiam inter se ob varias causas dissidentem An. 1504. composuit, editâ fundamentali Transactione quam ab *Alberto* de *Kolovvrat Cancellario Bohemiæ*, qui eam scripsit *Kolovvratianam* appellant. A nostris *Rex Wladislaus* ob liberalitatem, benignitatem & studium pacis Rex *Bene* appellatus est, quòd eam vocem frequentiùs haberet in ore, & nisi manifestam injustitiam videret, quâ erat facilitate, quod petebatur, approbaret. Utinam rapaces Procerum manus ab invadendis Ecclesiasticis bonis prohibuisset, & *malè*, non *bene* rem fieri pronunciâsset! quod postea non factum abs se doluit, & multis decretis alienationes illas frustra revocare conatus est. *Cuttnensem Urbem* ob monetâ frequentissimè adibat, & fallebat tempus gaudens regiâ suâ manu monetam excudere, quâ probissimâ proscriptâ deteriore (quæ rursus paulatim ex vicinis Provincijs illata invaluerat) restituens, fuítque hoc ad populum gratiosum & Regi gloriosum, quòd ij grossi vel nummi, quos Rex manu suâ excuderat, separarentur, & pro alijs populo mutarentur, cùm pro se quisque monetam gloriaretur Regiâ manu factam domi habere. Omni tamen bonitate evincere non potuit *Wladislaus*, nè improborum hominum insidijs appeteretur, præcipuè *Picardorum*, quos oderat pessimè & mille decretis confixos extirpare tamen è Regno non potuit, Nobilitate maximè fæmineâ virus Picarditicum altè in animo fovente; lacerati & supplicijs cruentissimis è vita sublati qui conjuraverant Anno 1490. Rex ipse securitatis caussâ postea relictâ *Curiâ Tinensi* ad *Arcem Sancti Wenceslai* se

Transactio Kolovvratiana in Silesias

In Descript. Pragæ.

transtulit, ubi ampliſſimum Palatium extruxit, *portentoſo fornice*, ùt loquitur *Typotius*, viſendum. Jam de pietate Regis multa forent commemoranda: in *Eccleſia S. Viti*, quam multis muneribus ex auro, argento, gemmis, aliiſque cimelijs & pretioſis tapetibus opere phrygio textis excoluerat, quámque die & nocte per interiores Aulæ vias & ambitus adire orationis cauſsâ ſolebat, gratiſſimum Regi ſpectaculum nocte ante diem 4. Martij (qui eſt dies Translationi *S. Wenceslai* ſacer) An. 1497. oblatum eſt: vidit ſanctos Regni Patronos, & Indigetes ex ſuis tumulis cœleſti luce circumfuſos aſcendere, nominatim *S. Vitum Martyrem, S. Sigiſmundum Regem, S. Præſulem Adalbertum* cum ingenti cœleſtium comitatu, pulchro Ordine & ſingulari Majeſtate conſpicuos ad *S. Wenceslai* tumulum (cantantes, *Iſti ſunt Sancti*, quæ eſt de Martyribus Antiphona) procedere, eíſque obviam cum maxima honoris ſignificatione prodeuntem *S. Ducem & Martyrem Wenceslaum*; eo viſo motus *Wladislaus* An. 1497. fundavit in *Metropolitana Eccleſia Chorales Miniſtros* 15. útque ex eorum numero tres Sacerdotes, reliqui cantores die & nocte Deo laudes dicerent, quotdiebus eandem, quam à Sanctis Rex audierat, cantionem iterarent, & ſupplicationem ad ſacrarium *S. Wenceslai*, deducerent; Annuos cenſus cantorum recitant *Weleslavinus & Peſſina.* Reſtituit etiam in *Veteri Curia Pragenſi* fundationem *Capellani*, qui in ſacello ejus Curiæ certis per Annum diebus ante *Senatum Miſſam* legeret, & ante Conſilium Senatûs *Hoſtiam* incruentam Deo offerret. His meritis & omnium Ordinum amore clarus Princeps cùm in Ungariam iter ſuſcepiſſet A. 1516. 13. Martij ætatis 61. fatis conceſſit. Regnavit in *Bohemia* annis 45. in *Ungaria* annis 26. ex Anna conjuge regiæ ſtirpis *Gallorum*, quam duxit *Budæ* An. 1502. reliquit filium *Ludovicum*, & filiam *Annam* de quibus agemus in Notis. Harum prolium Tutores conſtituit *Maximilianum I. Cæſarem*, & fratrem ſuum *Sigiſmundum Poloniæ Regem.*

Viſio cœleſtis R Wladislao oblata

Weleslav. 7. Iun. in Calend.

Peſſ in Phoſphoro.

Notæ in Caput I.

Crudelitas magnum impedimentum ad Regnum.

Unquam ſe Regem recepturos, qui tantum ſangvinis fudiſſet in Patria &c. In Patria quæ liberè Principem eligit ſummè exoſum Principem populo facit in imperando crudelitas. Quis enim tam irritabilem Principem, & ſangvinarium ſibi & ſuis imponere velit? rectè *Ovidius: odimus Accipitrem, quia ſemper vivit in armis*, talis tum (fortaſſe innoxiè, & falsò) habebatur *Mathias Corvinus*, inquies ingenij Princeps, qui ideo ſe Regem factum putabat, ut bella gereret. Quidquid de *Mathia* ſit, qui ob ſeveritatem à ſuis etiam ægerrimè ſuſtinebatur, omnes Principes crudeles Imperium ſibi inquietum reddunt. Ranarum gubernationi ſimillimum eſt Regnum, quod crudelitate fundatur, quæ Regem ſuum tum primùm, cùm devorantur, agnoſcunt: latè ſpatiatur in palude *Ciconia*, & noxias cum innoxijs deglubit. Quod ſi ad homicidæ præſentiam cadaver ſangvinat (cujus rei

rei cauſſas reddere difficile eſt) cur miremur *Rege Mathia* nominato, exarſiſſe Ordines *Bohemiæ*, cùm recentia ſua & ſuorum vulnera vivi ſpectarent, aut recordarentur? eſt ſanè belluinum alieno ſangvine, quem profuderis, oblectari! veréque reprehendimus *Annibalis* immaniſſimam crudelitatem, qui cùm videret, poſt prælium foſſam plenam humano ſangvine, exclamârit: *ô pulchrum & verè regium ſpectaculum*! quin ipſe Deus videtur etiam ab juſta profuſione ſangvinis abhorrere, cùm Regem *Davidem*, cujus arma ſemper juſtiſſima fuerunt, noluit templum ſuo honori ædificare, quod *David* multum ſangvinem fudiſſet. Sed ego talem crudelitatem nullâ ratione Mathiæ tribuere poſſum, cujus aliquot mitiſſimæ dominationis exempla Bonfinius adduxit.

Conſiliarij neceſſarij Principibus.

Wladislaus etſi puer tamen optimis Procerum conſilijs uſus &c. Conſilia Principem perdunt, aut contrà ſtatum ejus conſervant; infinita ſunt, quæ in hanc rem adferri poſſunt. Præcipuum eſt, ut conſilia non privatum bonum, ſed publicum ſpectent, & qui à conſilijs ſunt, non ſibi, ſed Principi conſulere ſe ſciant; ideóque perſonam Principis, dum conſultant, induere meminerint; acutè *Tertullianus* de conſilijs inutilibus & noxijs, *plus*, inquit, *Togæ læſerunt Rempublicam, quàm loricæ*, & Saluſtius Oratione ad Cæſarem Julium, *ruinam & occaſum Regnorum malis conſilijs imputans; ego*, ait, *in vita multa audiendo atque legundo ità comperi: omnia Regna, Civitates, Nationes, uſque eò proſperum Imperium habuiſſe, dum apud eos vera conſilia valuerunt, ubicunque gratia, timor, voluptas ea corrupêre* (NB.) *poſt paulò imminutæ opes, deinde ademptum Imperium, poſtremo ſervitus impoſita eſt.* Et videmus Regnorum interitum differri aliquando, aliquando Deo ſegnitiem ulciſcente, advocari. *Credísne tibi dormienti hæc confecturos Deos*, ait *Terentius*? in eandem ſententiam *Themiſtocles* apud *Herodotum: quando homines rationi conſentanea conſilia agitant, ſuccedunt illa plurimum, at cùm contrà faciunt, nè ipſe quidem Deus ad humanas deliberationes vult ſe accommodare.* Itaque obſervant & politici, & Sacri Scriptores, quoties Regnum aliquod punire ex cauſis ſibi notis vult Deus, ei priùs viros prudentes & magni conſilij negare, aut ſubtrahere.

Herodot. in Vrania ſeu l. 7.

Regnando acquiritur regnandi ſcientia.

Diuturnitate regnandi optimus Princeps evaſit Wladislaus &c. Artes regnandi regnando optimè diſcuntur; & vetus eſt, *fabricando fabros fieri*: cùm enim ad ſummam prudentiam *reflexio*, quam vocant, requiratur, Princeps relegendo memoriâ & cognitione retractando, cur hoc vel illud negotium aut bene aut malè proceſſerit & iverit ſub manum, facilè animadvertet, quibus vijs intentiones ſuæ finem aſſequantur. Mirus hac in re fuit ſanctiſſimus Fundator noſter *Ignatius*, cujus vita etſi ſanctitatis non abundaret exemplis (ùt abundavit quàm màximè) tamen inter prudentiores ſui ſæculi viros haberi poſſet, & habetur etiam à Religionis noſtræ hoſtibus, ob admirabilem illam in ſua omnia cogitata, dicta, & facta inquiſitionem, quam horis propè ſingulis adhibebat; ex qua nimirum proficiſcitur, ut ea eligantur in poſterum, quorum nos pœnitere non poſſit; & hoc ſpectâſſe videntur Sapientes, qui prudentiam experiendo partam longè præſtantiorem eſſe exiſtimant, quàm eam, quæ ex ſola magnitudine ingenij ortum habet. Si mihi in præſenti opere brevitas propoſita non eſſet, adducerem pulcherrimum ex *Ariſtotele* locum, qui totum hoc, quod modò dixi, confirmat, adferens cauſſam, cur Seniores prudentiores ſunt junioribus, etſi illi memoriâ hebetentur, iſti autem plurima diſcant: *quia*, inquit, *Sicut eſt manus ità mens: non autem ſtatim manu uti poſſumus, donec robuſti evadamus, ità etiam mens in ſenectute primùm adoleſcit*; & quæ ſequuntur prorſus divina.

Ariſtot. Sect. 30. de Prudentia Probl. 4.

Rex caput Reip. ſi Rex ſe à corpore dividat mortua evadit Respublica.

Ipſemet Rex non ſemel in medio Procerum ſedit &c. Gloria ſumma eſt Regis in medio Procerum & ſummatum Regni ſui ſedere; repræſentat mundi oculum Solem in medio ſereniſſimorum ſiderum conſidentem; hanc ſimilitudinem Regis

cum Sole & ſideribus agnoviſſe videntur, qui Reges quaſi proprio titulo *Sereniſſimos* appellârunt. Gloria Regis maxima eſt Senatum Regni habere congruentem, & tum maximè Caput Regni ſe eſſe demonſtrat. Cùm autem à Regno & Regni commodis ſeparatur Princeps, non videtur Capitis facere diſcrimen, neque ſe Caput meminiſſe. Respublica eſt corpus, Rex caput; vile membrum ſeparari poteſt à corpore, caput lethalem oſtendit ſeparationem. Bene apud *Tacitum Romanus Senator*: *unum eſt Reipublicæ corpus, & unius mente regendum.* Beata Regna, quæ toto corpore Reipublicæ conſtant! at ſi eadem non cohæreant, neque ſe partem Reipublicæ meminerint, ut Capiti ſubſit, & ipſum caput, quid ſui muneris ſit non intelligat, quid niſi quædam paralyſis Reipublicæ ſequetur, cùm ſcilicet Princeps ſibi contraponit Rempublicam cúmque eam decretis, aliiſque modis deceperit, lætatur, quaſi neſciens damna Reipublicæ ſua eſſe damna, & ſubditorum paupertatem, & omnem calamitatem in ſuum caput redundare. Sed aſpectus Regno nullus eſſe poteſt jucundior, quàm bene ordinato Regno publica Regis præſentia, ubi juſtitia ſempiterna velut in cœlo regnat, & ſuum cuique jus, juxta leges, quæ anima ſunt Regni, tribuitur.

Tacit. l. 1. Annal.

Rex naturâ quietiſſimus & pacis ſtudioſus &c. Mirum eſt, quod obſervat *Bodinus*, Dei beneficio evenire, ut Regna non ſemper Reges bellicoſos, ſed etiam pacis ſtudioſos acquirant, ut populi bello afflicti reſpirent, & ſpatium habeant ad leges Patrias ſe recolligendi. Hoc in Republica Romana notârunt eruditi Scriptores: cùm enim eſſet Monarchia Romana conſtituenda, ſinguli Romanorum Reges, quâdam fatorum, ùt ità dicam, induſtriâ, etſi diverſi, peculiare aliquid ad extruendam Rempublicam contulêre v. g. *Romulus Urbem Romam* fundavit, & Senatum conſtituit, *Numa* Religionem & *Ritus*, *Hoſtilius Tullus* artem militarem, *Marcius* ædificia, *Tarquinius Priſcus* numerum Senatûs auxit, *Servius Tullius* cenſum & œconomiam ordinavit. In re noſtra cùm jam propè annis 50. pax è Bohemia exulâſſet, pacificum Principem Deus impoſuit *Wladislaum*, quem etſi, ùt dixi, bella principio Regni exceperint, celeri tamen pace optimus Rex ea compoſuit, ſecutus illud monitum, quod *Marcus Antonius* triumvir non aliàs prudentiæ laude multum commendatus, unicum propemodum reliquit: *qui ſapiunt, bellum abſolvunt celeriter, pace fruuntur, quàm poſſunt diutiſſimè.*

Regum diverſa ſtudia Reipublicæ ptoſunt. *Dionyſius Halicarnaſſ. l. 1. Liv. Flor. Juſt. l. 43.*

M. Anton. apud Appian. l. 4. de bellis Civil.

Exercitus omnis valor & laus in Duce conſiſtit &c. Ut ſi quid in exercitu peccatur, Duci imputari ſolet, perinde laus omnis militiæ Ducibus attribuitur. Tanti valet exercitus, quanti Dux æſtimatur. *Sertorij* illa vox fuit: *malle ſe cervorum exercitum Duce Leone, quàm Leonum Duce cervo.* Obedientiâ enim militia regitur, & cum Milites volentes & voluntarios Dux habeat, malè illorum obedientiâ utitur, qui non inſtruit, vel minùs inſtructos & imparatos exponit periculis, & ducit in hoſtem; mortuo *Alexandro Macedone* nihil eſſe timendum ejus exercitum *Demades Orator* fidenter dicebat: *Exercitum* enim *Macedonum ſibi videri ſimilem Cyclopi excæcato.*

Dux militiæ æquivalet exercitui.

Mariana L. 3. de rebus Hiſpaniæ C. 19. Plutarchus L. Apoph. ad Trajan. Cæſ.

Fraterni amoris pietas &c. Scripſit quidem *Ovidius* fratrum eſſe raram concordiam, ſed quàm facilè ij inter ſe diſſident, ità facilè conciliantur, maximè ſi tertius aliquis oppugnet, recurſat pietatis imago, & quædam naturalis in ſuum ſangvinem affectio. Exempla paſſim in hiſtorijs leguntur.

Rex bene appellatus eſt &c. Multis nominibus pro meritis inſigniti Reges fuêre: habemus Reges cognomine *Craſtinos*, alios cognomine *Nihil fecit*, alios *Pultium* cognomine &c. quæ populus indidit, alia cognomina adulatio Scriptorum Regibus dedit, ut *Animoſi, Sapientes, Pulchri, Virtuoſi, Probi &c.* dicerentur. Regi noſtro *Wladislao* honorificum in omnem poſteritatem erit Regem *Bene* & *Benignum* appellatum fuiſſe, quæ maxima Principum laus eſt, ob eam maximè cauſſam noſter *Cicero*

Regis laus ſuos amare.

Phi-

Philippum Patrem Alexandro filio majorem fuisse censuit, quòd filium humanitate & benevolentiâ superârit. Ajunt quoddam esse Aquilarum genus, quod olim in *Plinio* legi, quæ nihil ex venatu suo ferarum, avium &c. quàm cor edant, eóque cibo delectentur; natura benignissimi Regis *Wladislai*, corde Civium suorum vescebatur; hujus cibi copiam quotidianam faciebat perpetua ejus in subjectos populos benignitas. *Cicero de officijs L. 1.*

Fallebat tempus moneta suâ manu excudenda &c. Principibus necessum est curas graves Regnorum quiete aliquâ aut ludo interpolare: venatio maximè commendatur, quam Austriacæ genti caram semper fuisse nuper scripsimus; sed serviles etiam artes necessariæ voluptatis caussâ Principes coluêre: picturam *Alexander* Severus & *Adrianus Imperator*, idémque postremus etiam statuariam cum laude tractavit; Aurifaber *Manfredus Neapolitanus*; tormenta fundebat *Alphonsus Princeps Ferrarienſis*; *Torneator* fuit *Sigismundus Poloniæ Rex*, cui similem Principem ætas nostra habuit, cujus labores mihi sæpe ostensi sunt; *Jacobus IV. Scotiæ Rex Chirurgiam* callebat penitissimè; si antiqua exempla placent, *Ærops Macedonum Rex* lucernas & *Abacos* fabricabat; *Rex Attalus* suum studium in herbis ponebat, atque ut suo tempore fructus legerentur præsens ipse curabat; *Persarum Reges* in *Telorum* cuspidibus acuendis occupari solebant; *Demetrius Poliorcetes* in machinis &c. plura nè infinitus sim omitto. *Wladislaus* nescio an non hos omnes superaverit, confectione Monetæ, quæ Regis boni signum est, & à subjectis populis quàm maximè desideratur. Principem manuales labores non dedecent. *Mich. Picardus Observat. Histor. Polit. Dec. 1. c. 5. Buchan l 13. Plut. in vita Demetrij.*

Picardos confixit decretis &c. Difficilè fuit hoc genus hominum è Bohemia pellere, caussæ præcipuè fuerunt duæ: Hypocrisis seu dulcedo quædam loquendi, & sub hac dulcedine suum virus cum alijs communicandi; alterum, quod totam ferè Bohemiæ Nobilitatem, maximè fœminas illustres, in partibus habebant, & istud quidem educationis merito: nam omnes virgines puellas innocentissimè educare solebant, ut præter unam hæresim nihil esset, quod reprehenderetur: omnis aspectus & colloquium alterius sexûs vitabatur, ut multæ virgines ad nuptias venirent, quæ nunquam cum viro locutas se meminerant; at interea execrationes, & alia vitia magno numero regnabant in animis *Picardorum*, quæ alio loco describam, & jam ante me id præstitit *Gulielmus Slavata Regni Cancellarius*, qui in ea secta educatus ad A. 20. & ampliùs ætatis fuit; recitat ille fratrum, ità enim se vocabant, concionesoppidò ridiculas, & dulci veneno illitas, de charitate suorum, præcipuè invectivas in luxum & novitatem vestium, aliáque vitia, & tum omnes solvebantur in fletum; atque hi dicebantur *fratres flentes*. Quod si post trinam monitionem vitam non emendabant, ex cœtu illo proscribebantur, quos illi dicebant *in mundum se emittere*; sacras literas multi tenebant memoriter, quarum sensum se propè callere omnes jactabant, cùm interim nihil nisi corticem sinè medulla tangerent; nôvi Apostolicum virum, qui hoc genus hominum tractare peritissimè sciebat, & *Cumvaldi* ubi ea secta vigebat maximè, & per eam viciniam Anno uno plures mille quingentis ad veram Religionem adduxerat, in eo tamen numero non nisi septem fœminas ad Ecclesiam adductas numerâsse, ità illas pertinacia fœminea obstinaverat, quod peculiare in hac hæresi fuit: harum authoritate tota secta nitebatur, quæ maritos blanditijs, filias & filios familias imperijs ad sectam suam attrahebant, & pertinaciâ muliebri obfirmabant, ut quicunque nomen inter *Picardos* profiteretur, jurejurando promitteret Deo, nunquam se hanc sectam deserturum; cujus juramenti sanctitas plurimos à vera fide stultissimè retinebat. Non est fœminæ conveniens Sacrarum Literarum interpretatio, eásque docere in templo *D. Paulus* prohibuit; propria laus earum utinam revocaretur in usum, quam in Epitaphijs matronarum apud Romanos legimus: *Domum servavit, lanam fecit. dixi. abei.* Sub *Wladislao* & *Ludovico Re-* Picardorum hæresis quibus artibus se commendabilem faciebat. *Iacob. Durant. L. 1. variarum cap. 7.*

Bohuslaus L. 4. Epist.

gibus ſumma *Picarditarum Antiſtita* fuit Nobilis fœmina *Martha*, ex illuſtri *Bozkoviciorum* genere, de qua ſuo loco. Audiamus interim *Bohuslaum Lobcovicium* coævum Scriptorem de *Picardis* loquentem: *qui meus amor in Patriam eſt, non potui non ingemiſcere his, quæ ad Reipublicæ noſtræ excidium, & ad Religionis ruinam, omnimodúmque exterminium manifeſtiſſimè ſpectant. Quando enim unquam major blaſphemia audita eſt, quàm quem Chriſtum filiúmque Dei confitearis, eum adorandum negare? quod venenum huic peſti comparari poteſt? Horret animus, dum hæc ſcribo, & impietatem tantam etiam in cogitationes admittere formidat. Neque fœmina deeſt hujus dementiæ particeps: cúmque Apoſtolus mulieres tacere in Eccleſia jubeat, hæc & ad Regem ſcribere, & profanos homines ſuo patrocinio tueri audet. Sed forſitan ità legibus Satanæ cavetur, ut nulla penè hæreſis, ſinè hoc ſexu, coaleſcere in Eccleſia Dei poſſit. Simon magus, cujuſdam meretriculæ auxilio virus diffudit: Nicolaus Antiochenus choros muliebres ductabat: habebat Apelles in comitatu ſuo Virginem maligno afflatam ſpiritu: Montanus non tot ſuâ authoritate, quot Priſcæ, Maximillæq; ope ſeduxit: Arrius niſi priùs ſe Principis ſorori inſinuâſſet, nunquam totum ferè orbem deteſtandâ lue inficere potuiſſet. Secuta has Martha noſtra, quam tamen meliùs erat, exemplo veteris Marthæ, circa frequens miniſterium ſatagere; & colum, lanámque curare, quam virili quâdam imprudentiâ adverſus Catholicam fidem debacchari &c.*

Picardorum blaſphemia gravis.

Eorum protectio & defenſio à fœmina.

Martha de Bozkovicz in Moravia.

De pietate Regis multa forent dicenda &c. Wladislaus etſi fratris ſui *Caſimiri*, qui inter Divos adſcriptus eſt, ſanctimoniam non æquârit, ùt facta oſtendunt; tamen multum ad eam acceſſiſſe, & per intervalla, quantùm Regiæ curæ ſinebant, Deo ſe reddidiſſe, Regis in ſacris pietas, aſſidua cum Deo ſacrísq; hominibus communicatio, & perpetua in Eccleſias liberalitas demonſtrant; proprium hoc ſibi fecerat *Wladislaus*, quod de Regibus Juda, eruditiſſimus Scriptor *Cauſſinus* me docuit: probat ille in primis: *Aulæ & Pietati* optimè convenire poſſe; deinde oſtendit ex ſacris literis, lectum Regum Juda, & altare Domini uno ſolùm pariete diviſum fuiſſe; & alterum addit: *Davidem* unum è Sanctiſſimis mundi *Monarchis*, abditam quandam habuiſſe portam, quâ è ſuo conclavi Regio clàm ſe conferebat in domum Domini, id eſt in tabernaculum, quod erat unicum aſylum afflictionum & armamentarium pugnarum; fertur autem clavem hujus ſacræ januæ poſteritati ſuæ tanquam perpetuam hæreditatem, & argumentum virtutis imitandæ reliquiſſe. Clavis illa pretioſior fuit, quàm aurea *Romanorum Imperatorum* fortuna! hæc *Cauſſinus*. Fuit verò *aurea fortuna* in cubilibus Principum *fatale Imperij Romanorum pignus*, ut votis Principum imploraretur; quæ Principibus morientibus in ſucceſſorum manus transferebatur, ùt ex *Julio Capitolino* intelligere poſſumus. Hanc *Sejanus* dominationis avidus in domum ſuam transtulit, ſed *Nero* templo inſtaurato repoſuit, ùt narrat *Plinius*. Hanc veræ pietatis imaginem longè fortunatiùs *Rex Wladislaus* in ſe expreſſit, cùm ad ſalutandum & ſibi & Regnis propitiandum Divinum Numen ad *Eccleſiam S. Viti*, ùt narravi, nocturnus properaret.

Wladislai R. in Deum pietas.

Cauſſinus in Aula S. l. 1.

Gloſſa in Cap. 38. Iſaiæ & 2. Reg. 9.

Cauſſinus in Aula S. l. 1. init.

Iul. Cap. in vita Antonij Pij.

CAPUT II.

Ludovicus I. ejus nominis Bohemiæ Rex, citò terris ereptus.

Tot

TOt Reges in pueritia aut in juventute primâ morte ſublatos luxit *Bohemia*, ut paſtoritium illud *Maronis Ænigma* aptiſſimè in *Bohemiam* quadrare poſſit: *dic quibus in terris inſcripti nomina Regum naſcantur flores*? reſponderi enim poſſet ejuſmodi Regios flores in *Bohemia* reperiri. Nam ut taceam *Wenceslaum VI.* in quo *Przemyslæa* domus deſijt, *Rudolfum* & *Ladislaum Auſtriacos*, & noſtrâ ætate *Ferdinandum IV.* longævo *Patri Wladislao* brevis ævi Floſculus *Ludovicus* ſucceſſit, in quo immatura omnia, & quaſi tantùm primis coloribus delineata fuiſſe Scriptores animadvertunt: ante legitimum tempus natus, & ſinè pelle; *Ungariæ & Bohemiæ Rex* infans electus, & coronatus, ídque cum ominoſo fletu; ante tempus loqui cœpit; ſapiens ſupra ætatem puer; ante decennium Rempublicam tractare aggreſſus eſt; ante legitimum tempus conjugem ſibi deſpondit; decimoquinto ætatis anno eandem ſibi duxit; ante tempus mentum barba veſtitum oſtendit; ante annum ætatis vigeſimum canuit; ante tempus cum Turca conflixit; ante tempus perijt. Vivo Patre coronatus triennis *Ludovicus* A. 1509. eo mortuo Comitia decennis A. 1517. Pragam indixit, ut Ordines *Bohemiæ* diſcordantes & præcipuè Civicum Ordinem, qui ſe à Nobilitate opprimi querebatur, componeret; nihil cum ijs Comitijs ad concordiam ſtatutum, ſed alteris, quæ in Autumno ipſi ſibi Ordines indixêre, in quibus quod ſperari non poterat, amiciſſimè tranſactum eſt; hæc eſt illa celebris tranſactio, quam *S. Wenceslai* (quod proximè ejus feſtum facta ſit) *conventionem* dixêre, cujus articulis hodiéque regitur *Bohemia*. Quod ſequitur an ad Patrem, an ad *Ludovicum* filium pertineat, non conſtat; ego utriuſque Regis felicitati & probitati adſcribo; ſcio enim bonorum Principum tempora his felicitatibus conſignari: repertæ ſunt argenti fodinæ ditiſſimæ in *Joachimi valle*, in *Cubitenſi Provinciola*, quæ adhuc ad noſtra tempora inexhauſtæ argento, ſi cultura & labor accederent, perſeverant: quantum eæ fodinæ, utì & cæteræ per *Bohemiam* auri & argenti foſſionibus ediderint, jam in *Miſcellaneorum* primis libris annotatum Lectores invenient. An. 1521. ætatis 15. Rex *Ludovicus* nuptias cogitare cœpit, & cum *Maria Auſtriaca Budæ* celebravit, quam ei *Wladislaus* jam A. 1515. deſponderat, in celebri illo Regum *Conventu Viennæ* habito *Maximiliani I. Imperatoris*, *Wladislai Regis Bohemiæ & Ungariæ*

Noſtri Reges quidam brevis ævi.

Tranſactio S. Wenceslai dicta.

riæ, & *Sigiſmundi Regis Poloniæ*, in quo etiam viciſſim *Anna Wladislai Regis* filia *Ferdinando Maximiliani Cæſaris* nepoti promiſſa eſt. Cum nova nupta *Ludovicus Pragam* advenit, atq; ut coronaretur effecit. Quantum turbarum præſentes anni dederint, ob latrocinia & impunitatem, optimè deſcribit *Peſſina*, quæ annitentibus tam *Bohemiæ* quàm *Ungariæ Proceribus*, & arma in latrones ſumentibus, utcunque compoſita fuerunt. Hoc maximè in *Ludovico* dolendum, quòd à *Georgio Marchione Brandeburgico* (qui Patris ſororem in conjugio habebat) educatus, nihil ſerium tractaret, tantúmque odium negotiorum Reipublicæ habere cœperit, ut etiam conſultationes de Regnis graviſſimas, aliáſque ejuſmodi Regum curas, alijs committeret, quod faſtidium laborum, ingentia Reipublicæ damna, ùt experientiâ omnium ætatum conſtat, ſolet adferre. Mitiſſimus alioqui & benigniſſimus Princeps, aditu facillimus, lætiſſimâ & paratâ humanitate omnibus occurrens; Ordini Civitatum in *Bohemia* mirificè ſatisfecit, cùm ſemel atque iterum in *Curia Urbis Pragenſis* apparatas ſibi epulas ſumſit, totâ *Urbe Pragâ* plaudente: non enim opus eſt multa ad placendum Civibus agere, uno ſæpe humanitatis exemplo capiuntur omnes. Alterum univerſo Regno gratiſſimum fuit, quòd præcipuos Regni Magiſtratus omnes (nè cui id ad infamiam cederet) mutârit, quod niſi heroicus & magni animi Princeps non auderet, novóſq; impoſuit, de quorum fide & juſtitia omnibus conſtabat; in medio tam prudentis, quàm felicis gubernationis excitato à Turcis bello terris ereptus eſt: veniebat Solimannus ducentis armatorum millibus ſtipatus, Rex inexpertus rerum militarium, maximè Ungaris urgentibus, & vel invito Rege pugnandum eſſe clamantibus, non expectatis quæ jam ex *Bohemia*, *Moravia*, *Sileſia*, *Illyrico*, aliiſque Provincijs, auxilijs veniebant 29. Menſis Auguſti, ipſe vix 30. millia in exercitu ſuo numerans, Turcis copiam pugnæ fecit: pugnatum eſt fortiter, ſed Turcæ inſidioſa gens virtutem militarem noſtrorum ſtructis inſidijs intercepit, & cùm ſimulatâ fugâ Chriſtianos in inſidias præcipitâſſet, machinis primùm muralibus à fronte & lateribus excepti, tum recentibus Turcarum copijs in ſe emiſſis conterriti multis cæſis, reliqui fugam dederunt; *Ludovicus* in paluſtri & cœnoſo rivo inter *Mohacium* & *Celam* vicum non præmiſſo in tanta trepidatione exploratore hæſit, &, ùt poſtea apparuit, cùm equum urgeret, excuſſus, & eo cadente in palude infeliciter merſus eſt: omnium ſenſus fuit, ſi *Ludovicus Ungariæ Proceres* in officio tenere, & diem unum vel alterum, dum auxilia, quæ multis millibus conſtabant, expectare potuiſſet, certam victoriam obtenturum fuiſſe; at erat in fatis Chriſtianam Remp: armis Turcicis aſſiduè vexari & periclitari; ab hoc enim initio nunquam deſiêre Turcæ *Ungariam* fatigare. NOTÆ

Ludovicus Rex oſor negotiorum, ſed humanus

Peſſ. in Marte Morav.

Perit in bello

Notæ in Caput II.

Inscripti nomina Regum nascantur flores &c. Quid istud Ænigma *Virgilianum* sibi velit, disputant Eruditi; ego Regibus brevis Imperij accommodari posse puto, quod enim breve & tamen pulchrum est floribus comparare solent Poëtæ, idque convenientiùs si Regij sint flores, & Regum nomina inscripti. Venustissima est narratio ac verissima tamen *Martinij* nostri: esse in Sinis in Provincia *Suchven* mirabile avicularum genus, quæ rostrum habent tubescens ùt minium, maximâ colorum varietate plumis vestiuntur, ipsæ aviculæ, quæ ex flore nascuntur, nomine *Tunghoa*, unde aviculis nomen *Tungoafung*; vivunt tam diu, quàm diu flos ipse arboris durat; vivum ac viventem florem credas, ait *Martinius*, adeò & pulchritudine & exigui temporis florente ætatulâ flori est similis. Huic ego avi, vel flori vivo ac volanti Regum vitam brevem meritò comparârim. Deplorat hanc immaturam Juvenum mortem in filio suo *Quintilianus*, & memorabili sententiâ concludit: *observatum ferè est celeriùs occidere festinatam maturitatem & esse nescio quam, quæ spes tantas decerpat invidiam, nè videlicet ultra quàm homini datum est nostra provehantur.* Videtur natura statuisse, ùt quæ formosissima sunt, eadem ubi suam venustatem ostenderint, intereant, & pulchritudine brevitatem compensent; at illa quæ diuturna sunt, & deformia tamen, diuturnitatis meritò pulchris æquantur; hoc dicere voluit *Martialis*, qui *Meliorem* solari cupiens ob immaturam mortem *Glauciæ Liberti* canit: *immodicis* (id est excellentibus) *brevis est ætas, ac rara Senectus, quidquid amas, cupias non placuisse nimis.* *Ferdinandus II.* augustæ memoriæ Imperator, cùm insigne & rarum ex vitro donum, vitream scilicet Arcem (donum *Venetorum*) sibi missam hospitibus quibusdam ostendere vellet, familiaribus timidè affirmantibus fractam esse, hoc unum respondit: *vitrum erat.* Idem de *Ludovici* immatura morte dici poterit: *homo erat.*

Avis ex flore symbolum brevis ævi.

Mart in Atlante Sinico in Provincia Suchven.

Quint. lib. 6. Inst. Orat. in Proœmio.

Martial. l. 6. Epigram. 29.

Omnia immatura: sapiens supra ætatem puer &c. Jam pridem notatum est, ingeniosos & prudentes pueros vitales non esse, notúmque est illud ex *Græco Poëta* ad puerum loquaculum: *ô puer ut sis vitalis metuo!* *Catonis* oraculum apud *Plinium* refertur: *Senilis juventa præmaturæ mortis signum*; quod *A. Gellius* similitudine illustrat: *quod in pomis est, itidem esse ajunt in ingenijs, quæ dura & acerba nascuntur, pòst fiunt mitia; at quæ nascuntur vieta, putrescunt &c. Relinquendum ergo ingenijs, quod dies mitificet.* Rationem hujus rei reddere conatur in problematis suis prudentissimis *M. Antonius Zimara, cur*, inquit, *pueri, qui in pueritia ingenio maximè pollent, postea marcescunt, & nihil sciunt! id maximè pueris melancholicæ naturæ contingit; an id accidit ob temperiem? in pueritia enim pueri sunt calidi & humidi, melancholia verò est frigida & sicca. Et idem contingit in Asellis & alijs omnibus animalibus, quæ dum parva sunt, gratiosè lusitant &c. unde bene apud Græcos dicitur: esto malus ut vivas? talium namque natura quàm brevissima est*; hæc ad verbum *Zimara.* Ingeniosa multa *Ludovici* adhuc pueri dicta recensentur; quale illud, cùm disputaretur in *Ungaria*, an *Gubernatorem Regni*, dum *Ludovicus* puer esset, constitui oporteret (quod cum imminutione regiæ authoritatis futurum erat) & vox illa *Gubernator* sæpius à Consiliariis repeteretur, impatiens *Ludovicus* puer: *quale hoc verbum est*, inquit, *Gubernator? & quid sibi vult?* respondit unus aliquis è Consilio: *qui Regis locum teneat, & loco tui Regnum gubernet:* respondit puer, *nolo ego talem Gubernatorem! unus ego sufficiam*; pueri tam vibrans, & acutum, dictum, omnes in hanc sententiam pertraxit, dixerúntque, *nec nos nobis talem imponi patiemur Gubernatorem.*

Pueri ingenioſi nõ ſunt vitales. *Plin. l. 21. c. 1. hiſt. nat.*

Probl. 44.

Ludovici pueri ingenium.

Ominoso fletu &c. Quæ in coronationibus Regum insperata contingunt, plerumq; ominosa sunt. Exempla nonnulla superiùs adduxi in *Ludovico* flente, malum

Coronationes Regum ominosæ.

præsagium adstantes Proceres acceperunt. *Anna Ludovici* sororcula flens etiam amarissimè, luctum in risum bene ominatum convertit: nam cùm rogata esset fletûs sui causam, respondit: *se etiam esse Regis filiam, & tamen non coronari:* ergo Rex Pater coronatione peractâ filiæ parvulæ coronam joco imposuit, datóq; Proceribus signo ab omnibus jussit salutari coronatam puellam; risit illa, & ad Palatium regium coronata reversa est; quod omen fuit, tam infelicitatis in *Ludovico*, quàm felicitatis in puella, quæ coronata non semel est cum *Ferdinando I Regi* ac *Cæsari* venit in manum. Omen quoque triste in coronatione sua habuit *Rex Georgius*, cùm pulcherrima gemma ex Corona Regni humi decidisset, quod postea multi interpretati sunt, postquam contigit *Silesiam* gemmam pulcherrimam à Regno sese separâsse, & *Georgium* pro Rege agnoscere noluisse.

An verum illud: Divide ut imperes?

Ut Ordines Bohemiæ discordantes componeret &c. Omnis ferè discordia Regni Principibus est periculosa, quia in illos discordia sese exonerat; disputant Politici, quibus in discordia Ordinum adjungere se Princeps debeat, an debilioribus, an fortioribus? videatur *Scipio Amiratus Comment. in Tacitum*, subtiliter eam rem perpendens. Sed divisio in Regno via est præceps ad interitum Regnorum, & hìc non valet illud *Axioma Machiavelli: divide ut imperes*; rectiùs in nostro sensu diceres: *divide ut non imperes*; consule his de rebus Bodinum, *Tholosanum*, *Besoldum*; ideò laudatur ab ijsdem Authoribus prudentia *Jacobi Magni Britanniæ Regis*, qui duo Regna conjungere, quàm duobus filijs ex æquo partiri voluit; quod idem instillavit posteris in *Basilico Doro*. Et notandum est omnia propè Regna divisione perijsse, & nunc quòd *Europa* pereat, divisio Principum caussa est: si unica *Europa* conjunctis armis, consilijs & viribus *Asiam* sibi sumeret subjugandam, nostra esset; tanta est militum nostrorum constantia & virtus, tanta Ducum vigilantia & solertia! idem est de alijs *Africæ* & *Libiæ* partibus, idem (si locorum longinqvitas non obstaret) de *Americæ* Imperiis, at discordia nos non sinit, major est inimicus quò vicinior. *Athenienſium* exemplum in antiquitate laudatur, qui cùm possent è suis, Ducem classis præbere, & alioqui dignitate eminerent, cessêre *Lacedæmonijs*, *quia magni faciebant*, *ùt*, ait Herodotus, *Græciam supereſſe, quam intelligebant esse perituram, si Græci ipsi de Principatu militiæ contenderent.* Addit memorabilem sententiam laudatus *Herodotus: intestina seditio enim tantò deterior est bello, quod concorditer geritur, quantò bellum deterius est pace.* Sapientissimè ijdem *athenienses*, (quos laudat *Plutarchus*) licet contentionem *Neptuni* & *Minervæ* absurdè confixerint, correctionem tamen non ineptam addiderunt, ut in anno quolibet unum diem eximerent, quasi atrum, nefastum, & damnatum, quo scilicet illa contentio accidit; hoc ipso significantes exosam omnem discordiam in Republica sua esse debere, & omnem memoriam ejus abolendam.

Besold. Polit. l. 2. c. 6. Bodin. de Rep. l. 6. c. 5. Tholos. de Repub. c. 5. l. 7.

Herodot. in Vrania seu l. 4.

Plutar. L. de fraterno amore.

Bonorum Principum tempora felicitatibus consignari &c. Jam pridem in *Arnesti Vita* exemplis comprobatum est; & mirissimum, ùt ità dicam, est, Principes qui homines Patrios amârunt, Patriæ bonis ditari. Nolo, nè nimius sim, exempla accumulare; quæ ibidem adduxi, sufficere possunt.

Malè educantur Regij pueri in otio,

Malè educatus odium negotiorum habere cæpit &c. Cùm vita Regis laboriosissima & plena curarum sit, malè educat parvum Principem, qui eum in fastidio curarum educat. Scio aliquid dandum esse ludo ætatis, at nunquam aliquid diligenter velle elaborare, Præfecti negligentiam arguit. Audivi non semel in *Academia Pragensi* adductos propè ex cunis pueros à nutricibus ad rudimentorum scholam, ex quibus cùm quærerem: quid ità pueros à matre rubentes & lacte albentes ad scholas ducerent, qui nihil proficere possent? respondebant illæ: *ut sedere discerent.* Res omnibus ridicula visa est ad scholas itare sedendi gratiâ; mihi sufficiens causa semper visa est, pueros assvefieri sedendo: si enim sedendo à teneris non assvescimus, vio-

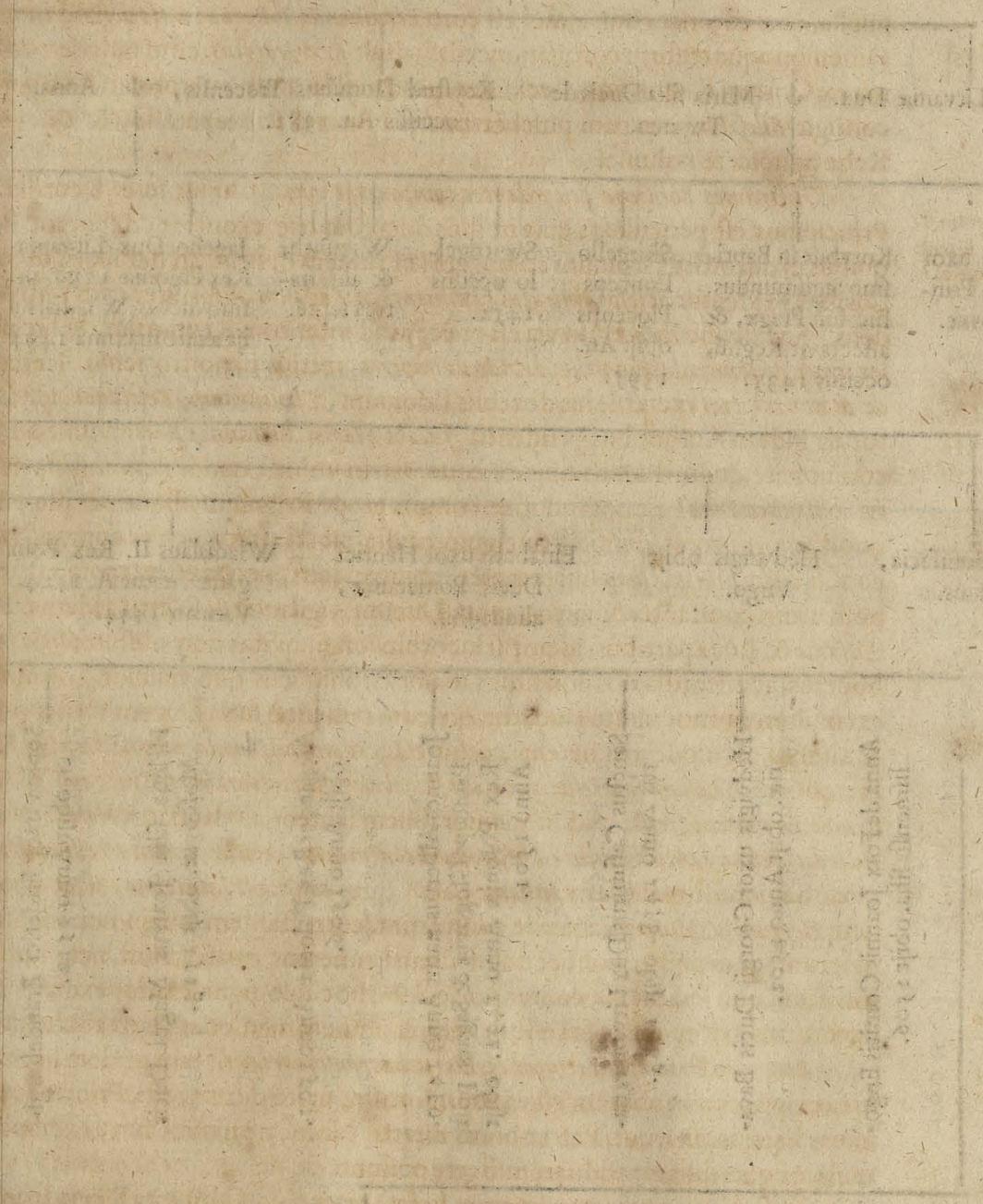

Genealogia Jagellonica, ex qua ſtirpe duos Reges in Bohemia habuimus: Wladislaum II. & Ludovicum I.

Gedemin Litvaniæ Dux Anno 1300. adhuc Idololatra. ♆ Vidua Witheni Ducis Litvaniæ.

- Olgerdus Litvaniæ Dux. ♆ Maria filia Ducis de Tweren.
  - Alexandra uxor Zemoviti Principis Maſoviæ.
  - Korybut in Baptiſmo Sigiſmundus. hic fuit Pragæ, & affectavit Regnũ, occiſus 1435.
  - Skirgello Princeps Plocenſis obijt An. 1395.
  - Switrigello occiſus 1452.
  - Wigunth, & alij fratres ſeptẽ.
  - Jagello Dux Litvaniæ, pòſt Rex Poloniæ 1386. inbaptiſmo dictus Wladislaus. obijt ætate maximâ 1434
    - ♆ 1. Hedwigis filia Ludovici Regis Ungariæ.
      - Elisabeth Bonifacia, obijt infans.
      - Hedwigis obijt Virgo.
      - Elisabeth uxor Henrici Ducis Pomeraniæ, aliud nihil.
      - Wladislaus II. Rex Poloniæ & Ungariæ, natus A. 1424. occiſus ad Varnam 1444.
        - Barbara uxor Georgij Ducis Saxoniæ, obijt Anno 1534.
        - Anna uxor Bohuslai Ducis Pomeraniæ.
        - Elisabeth ſecunda uxor Friderici Ducis Lignicenſis.
        - Friderícus Cardinalis obijt 1503.
        - 1. Barbara Ciliensis. 2. Bona Sforzia, Joannis Galeazij Mediolanenſis, & Iſabellæ Neapolitanæ filia.
          - Sigiſmundus II. Auguſtus Rex Poloniæ, natus Anno 1520. obijt ſinè hæredibus Anno 1572.
            - ♆ 1. Elisabeth Ferdinandi I. Cæſ. filia. 2. Barbara Princ: Radivili filia. 3: Catharina filia Ferdinandi I. Cæſaris.
          - ➔
        - Sophia uxor Friderici Brandeburgici. obijt Anno 1512.
          - Maria Philippi I. Regis Hiſpaniæ filia, Gubernatrix Belgij. obijt An. 1558.
        - Sigiſmundus Rex Poloniæ A. 1507. obijt Anno 1548.
        - Elisabeth obijt infans.
      - 2. Anna Cilienſis. 3. Elisabeth Sandomirienſis.
      - 4. Sskonſa ſeu Sophia Kigowienſis.
    - Witoldus, aliter Alexander. obijt A. 1430.
    - Sigiſmundus.
    - Anna uxor Joañis Principis Maſoviæ.
    - Maria uxor Andreæ Joannis Principis Kigowienſis.
      - Casimirus III. Rex Poloniæ natus 1427. Rex factus 1447. obijt 1492.
        - Joannes Albertus natus Anno 1459. Princeps Glogoviæ & Sagani, pòſt Rex Poloniæ Anno 1492. obijt Anno 1501.
        - ➔
        - Alexander Rex Poloniæ Anno 1501. obijt Anno 1506.
          - Helena filia Joannis Magni Ducis Moſcoviæ. obijt 1513.
          - Sanctus Caſimirus Dux Livaniæ, natus Anno 1458. obijt 1483.
          - Hedvigis uxor Georgij Ducis Bavariæ. obijt Anno 1502.
          - Anna de Foix Joannis Comitis Engoliſmenſis filia. obijt 1506.
          - ➔
          - Wladislaus natus Anno 1456. electus in Regem Bohemiæ A. 1471. Ungariæ 1490. obijt 1516.
            - Anna nata Anno 1503. uxor Ferdinandi I. Regis Bohemiæ & pòſt Imperatoris. obijt 1547. de hujus poſteritate Tabulâ ſeq.
            - Ludovicus Rex Bohemiæ natus An. 1506. perijt ad Mohacz A. 1526. ſinè hæredibus. ♆
      - Elisabeth filia Alberti II. Cæſaris, & Regis Bohemiæ Ladislai ſoror.
      - Casimirus natus An. 1426. obijt 1427.
    - Anna uxor Casimiri II. Regis Poloniæ, quæ obijt 1355.
    - Elisabeth uxor Wenceslai Princip: Plocenſis.
    - Alij quinque filij, de quibus nihil hiſtoriæ ſuggerunt.
- Keyſtud Dominus Trocenſis, occiſus An. 1382. ♆ Anna.

violen
confcr
digni
chorei
ciarum
&c. ft
accidit
Imper
&
& artiu
capiatu
hunt, e
Imperi
enim i
datâ ca
mi om
prande
ditioni
egrinar
asinariu
rinâ on
bat Asi
exterfi
aliquot
puli ca
mis &
pugnar
fequun
ftram fa
unicum
Asia po
nullo ju
N
G
tem co
etiam t
filij ? &
nullum
credidi
cubuit,
liquit, u

violentum erit adultiori ætati ſedere, & ea, quæ ſedendo fiunt, aut perpendere aut conſcribere. Odium autem negotiorum, qui Regi inſtillant, omni execratione digni ſunt, quòd nimirum (dum Reges venantur, dum Equitationi indulgent, dum choreis & tripudijs, aliiſque ejuſmodi diverticulis ſeſe oblectant) *Curatores Provinciarum* ſe conſtituunt; interim Principes amata à puero venationum, Equitationum &c. ſtudia non deſerunt, & nonniſi publica ludibundo oculo transcurrunt; unde accidit illud ridiculum, quod Sapientum omnium conſeſſibus ridetur, *Theodoſium Imperatorem conjugem ſuum Eudoxiam vendere.*

Uno ſæpe humanitatis exemplo capiuntur omnes &c. Plebs ignara adjunctorum & artium aulicarum in perpetuum obſtricta Principibus erit, ſi ſemel humanitate capiatur: altè inhærent illis, quæ ſibi ſemel impreſſerunt, & in bonam partem trahunt, etiam illa, quæ ingenioſi in deteriorem partem accipiunt. Maximi Principes Imperium ſuum commendare poſſunt, vel ſi ſemel populi votis reſpondeant, cùm enim ipſimet ſubditi neſciant diverſum agere & ſentire, unâ Principis actione laudatâ capti, jam omnia ità futura ſibi perſvadent. *Bohemiæ Reges* antiqui humaniſſimi omni ætate erga ſubditos fuerunt: *Caroli IV.* Imperatoris apud Pragenſes Cives prandentis multa exempla ſunt, aliorum Principum familiaritates, cum mediæ conditionis hominibus multæ in *Valerio Maximo* noſtro narrantur. Quòd attinet peregrinam hiſtoriam; Panormitanus narrat: cùm *Rex Alphonſus Magnus* in itinere aſinarium inveniſſet gementem, & auxilium implorantem, quòd Aſinus in luto farinâ oneratus cecidiſſet, equo deſilijſſe, atque unà cum Ruſtico qui caudam trahebat Aſinum à pectore ſublevâſſe, appulſi (ait *Panormitanus* tum præſens) *nos Regem exterſimus.* Aſinarius autem agnito Rege veniam precabatur. *Res parva ſed quæ aliquot populos Regi conciliavit.* Scilicet ùt dicebam, uno facto humano & liberali populi capiuntur.

Humanitate Principis mirificè capiuntur ſubditi.

Panormit. l. 1 vitæ Alphonſi n. 25.

Turcæ inſidioſa gens &c. Certum eſt ex hiſtorijs omnibus *Turcos* non magìs armis & multitudine populorum, quàm inſidijs & fraudibus Chriſtianum nomen oppugnare, non tam illorum exercitus, quàm quæ bellum antecedunt, comitantur & ſequuntur, ſpectanda ſunt: mille modis ùt omnibus bellis apparuit, militiam noſtram fallere noverunt: ſæpe paucitatem, ſæpe multitudinem mentiuntur, neque unicum bellum dederis, in quo Chriſtianorum exercitum non deceperint. Molles *Aſiæ* populi, quantùm fortitudini deeſt, tantum fraudium aſſuunt, præcipuè cum nullo jure, nullo ad Deum reſpectu, nullâ conſcientiæ curâ teneantur.

Turcæ non magìs militibus quàm dolis bella gerunt.

Notæ Hiſtoricæ & Genealogicæ in Tabulam Jagellonidarum.

Georgius Rex cùm malam mentem, malum in ſe animum *Mathiæ Corvini Regis Ungariæ* tot documentis cognôſſet, aliquot ante mortem annis ingraveſcente quotidie valetudine, de Succeſſore ſuo cogitare cœpit; filios ſuos non exiſtimabat tantùm *Bohemis Proceribus* placere, neque Procerum ſortem eorundem opinione egreſſos virtute, ut ſperaret eligi ex ijs Regem poſſe, adeò etiam tentaverat Procerum animos in Comitijs, quid ſpei poſt ſe habituri ſui eſſent filij? & ſilentium triſte Procerum pro reſponſo retulerat; ergo circumlatis oculis nullum Regno quod amabat, aptiorem, & idoneum eſſe magìs invenire ſe poſſe credidit, quàm aliquem ex gente fraterna *Polonorum* Principem, totúſque in id incubuit, atque etiam ùt in *Henrici* ſchedulis alicubi legiſſe memini, ſcriptum filijs reliquit, ut ſe totos *Poloniæ Regibus* darent, ídque ante omnes præſtitit *Henricus* Senior

Georgius R. fruſtrà filios ſuos Proceribus Bohemiæ commendat.

filiorum, omni genere regiarum virtutum clariſſimus, ſic ut etiam oblato ſibi à nonnullis Proceribus *Bohemiæ Regno*, totam illam ſuam factionem ad *Wladislaum Polonum* traduceret. *Wladislaus* igitur *Caſimiri* III. *Poloniæ Regis* filius, ùt in Hiſtoria narravi, *Georgio Regi* ſuffectus eſt legitimis Comitijs, cujus *Genealogiam* paulò antè adduximus.

Gedemin. hic occîdit *Withenum Litvaniæ Principem*, & ejus viduâ ſibi copulatâ factus eſt Dux *Litvaniæ* A. 1300. *Vilnam* condidit, *Wolhiniam* & *Kigoviam* ſibi ſubjecit, occiſus in prælio cum *Crucigeris* commiſſo A. 1308.

In Diſſert. de Polonia. Norimbergæ tacito ſuo nomine vulgata.

Olgerdus. de eo nihil habetur. *Kirchmajer in rebus Polonicis* diligentiſſimè verſatus, *Bohemus Scriptor* ætate noſtrâ, *Olgerdi Conjugem Mariam Duciſſam de Tvveren Chriſtianam* facit, quæ filium *Jagellonem* ſeu *Wladislaum* ad *Chriſtianam Religionem* occultè informârit.

Keyſtud à *Jagellone* patruo ſuo captus & occiſus 1382.

Alexandra uxor Zemoviti genuit *Cymburgam Matronam* Religioſiſſimam & robuſtiſſimam, quam conjugio ſibi junxit *Erneſtus Ferreus Archidux Auſtriæ*, ex qua ſuſcepit 4. filias & 5. filios, ex ijs fuit *Fridericus* III. *Imperator, Maximiliani I. Pater* natus A. 1415.

Korybut in baptiſmo dictus *Sigiſmundus*, à *Pragenſibus* vocatus ad ſpem *Regni Bohemiæ*. Sed turpiter ab ijs deſertus, occiſus 1435. in *Litvania*. Hunc *Korybutum Cromerus Vitoldi* fratrem, *Dubravius* affinem, *Hagek* filium, *Rameſs* patruum fuiſſe, *Genealogia* ùt videmus, invitâ dixerunt; *Mechovius* tradit *Korybutum* cùm bellum adverſus *Sigiſmundum Magnum Ducem Litvaniæ* moviſſet, captum & aquis præfocatum eſſe.

Miech. L. 4. C. 56.

Skirgello frater *Jagellonis* & *Korybuti* fuit primùm *Princeps Plocenſis*, deinde *Dux Litvaniæ*. veneno ſublatus 1395. *Svitrigello* in baptiſmo dictus *Boleslaus* poſt *Witoldum* ſeu *Alexandrum* fratruelem factus Dux Litvaniæ A. 1430. pulſus altero anno, & ſtrangulatus poſtea A. 1452.

Wigunth in baptiſmo dictus *Alexander, Princeps Inovvladislavienſis & Bidgoſtienſis* Conjugem habuit filiam *Wladislai Ducis Oppolienſis*, nihil ampliùs neque de eo, neque de fratribus ejus ſeptem habetur.

Jagello vel *Jagule Magnus Dux Litvaniæ* poſt patrem A. 1381. cùm ei Regnum *Poloniæ* ab Ordinibus offerretur, his conditionibus, ut Chriſtianus fieret, *Litvaniam Poloniæ* adjungeret, *Hedvigem Ludovici Regis Ungariæ & Poloniæ* filiam (quæ aliàs in pueritia deſponſata fuerat *Wilhelmo Duci Auſtriæ*) conjugem duceret, baptizatus in ipſis nuptijs An. 1486. 14. Febr. & *Wladislaus* dictus eſt, & coronatus 17. Febr. baptizati ſunt cum eo fratres *Wigunt, Korygallo*, & *Svvitrigello*, regnavit 48. annos *Wladislaus*.

Idem l. 4. c. 38.

Uxor I. *Hedvigis Ludovici Ungariæ & Poloniæ Regis* minor filia (majorem enim filiam *Mariam Sigiſmundus Caroli IV.* filius duxit, & cum ea *Regnum Ungariæ* obtinuit (declarata & coronata A. 1382.) genuit cum *Jagellone* ſeu *Wladislao* II. unicam filiam A. 1399. 12. Junij, quæ obijt 13. Junij, & Mater ſecuta 12. Julij. *Hedvigis Pragæ* in *Univerſitate* fundavit *Collegium* quod *Reginæ* dicitur pro *Litvanis*. Uxor II. *Anna* fuit filia *Wilhelmi Comitis Ciliæ* ex *Anna Caſimiri Magni Poloniæ Regis* filia, quam accepit A. 1401. coronata 1402. obijt 1416. 21. Aprilis; genuit unicam filiam *Hedvigem* deſponſatam *Friderico* II. *Marchioni Brandeburgico*, obijt ante nuptias A. 1431. Uxor III *Eliſabeth Ottonis Pileczky* in *Piltz Ducis Sandomirienſis* (qui in *Clypeo* geſtabat *Lunæ* quadrantem in cujus medio ſtella ſexangularis viſitur, cujus ſtemmatis multi in *Moravia & Polonia* hodiéque cenſentur) filia formoſa & dives Matrona; quæ tres antè maritos habuerat, nominatim in *Moravia*, *Joannem Laczky* (quem

(quem ego *Cravarʒiæ* gentis fuiſſe ſuſpicor) duxit eam, vel potiùs, ùt habet *Cromerus*, rapuit A. 1436. huic alius eripuit *Moravus* & interfecto priori raptore in loco juſtæ Uxoris habuit; ad extremum *Vincentio Granovio Caſtellano Naclenſi* gente *Topporo* nupſerat. obijt ſinè prole utpote ſeneſcens A. 1419. Uxor IV. *Sskonſa* in baptiſmo dicta *Sophia, filia Andreæ Joannis Principis Kigovienſis* ex *Maria*, quæ fuit *Keyſtudi Ducis Litvaniæ* filia. Hanc duxit A. 1422. & ex ea ſuſcepit quatuor proles. coronata eſt A. 1424. obijt 1461. *Cromer. l. 18.*

Witoldus in baptiſmo dictus *Alexander*, captus à fratruele ſuo *Jagellone*, fugit ad *Crucigeros* in *Pruſſiam*, & tot damna *Litvaniæ* intulit, dum Regem adduceret ad ſecum paciſcendum A. 1392. Fuit *Dux Litvaniæ*, & Regis titulum affectans impetrâſſe etiam à *Cæſare Sigiſmundo* ferebatur A. 1430. Mors abrupit omnia, reliquit filiam *Anaſtaſiam* ſeu *Sophiam*, quam accepit in conjugem *Baſilius M. D. Moſcoviæ.*

Sigiſmundus Princeps Starodubenſis & poſtea *Dux Litvaniæ*; aliud nihil ſcitur, filius ejus *Michaël*, pulſus eſt *Litvaniâ.*

Wladislaus II. *Rex Poloniæ & Ungariæ.* de hujus nativitate non conveniunt Scriptores: *Weleslavinus* ponit Annum 1424. 31. Octobris, & citat *Miechovium*: & baptizatum primò A. 1425. 17. Februarij, alij 1423. natum ponunt 21. Octobr. electus Rex *Poloniæ* poſt Patris mortem A. 1434. & *Ungariæ Rex* à quibuſdam Proceribus, qui *Ladislaum* poſthumum nolebant A. 1439. (alijs 1440.) coronatus in Ungaria fuit illi deſponſata *Eliſabeth Alberti II. Cæſaris* vidua, ſed ea cum *Ladislao* filio ex ſe nato, raptâ *S. Coronâ* fugit ad *Imperatorem Fridericum.* *Weleſla. 31. Octob. in Calend.*

Caſimirus alijs *Andreas* (*Caſimirus* natus 30. Novembris 1427. poſt mortem *Sigiſmundi* ab aliquibus *Proceribus Bohemiæ* poſtulatus ad Regnum, à pluribus rejectus. *M. D. Litvaniæ* 1440. poſt mortem fratris ad *Regnum Poloniæ* vocatus & coronatus A. 25. (alijs 26.) Junij A. 1444. (alijs 1447.) fuit Princeps militaris & felix. Uxorem *Eliſabetham Alberti II. Cæſaris* filiam ſibi conjunxit A. 1454. 6. Decembris, quæ obijt 1505. 30. Auguſti, at ipſe A. 1492. 7. Junij. genuit ex ea proles duodecim.

Wladislaus primogenitus *Caſimiri* natus 1456. 1. Martij. Electus *Rex Bohemiæ* poſt mortem *Regis Georgij* 1471. 21. Auguſti. *Rex Ungariæ* poſt mortem *Mathiæ* An. 1490. 12. Martij. *Princeps* à bonitate *Rex Bene* dictus, liberalis, pacificus. obijt *Budæ* 1516. 12. Martij (alijs 13.) Uxor ei deſponſata adhuc puero tredecenni *Freyſtadij, Barbara* filia *Alberti Brandeburgici*, vidua *Henrici XI. Ducis Glogovienſis & Saganenſis*, quam deſeruit. Secunda, *Beatrix filia Ferdinandi Regis Neapolitani*, vidua *Mathiæ Regis Ungariæ*, quæ eum amabat vivente adhuc *Mathia*, ſed hanc etiam, utpote ſterilem, deſtituit. Tertia, Uxor *Anna Joannis Comitis de Candale Ludovici XII. Regis Galliæ* conſangvinei, filia, quam duxit *Budæ* 1502. 6. Martij (alijs 6. Octobris) coronata fuit in Ungaria non in Bohemia, neque apud nos dotem habuit Reginarum. obijt 1506. 26. Julij in puerperio *Ludovici*, quem genuit eodem anno 1. Maij. *Rex Wladislaus* multo eam tempore luxit, neque pullam veſtem deponere voluit, donec *Ungariæ* Ordines promiſiſſent ſe *Ludovicum* infantem Regium coronari paſſuros.

Hedvigis Wladislai Regis ſoror nata A. 1457. 27. Sept. (alijs 21. Sept. alijs 11. Octob.) hanc conjugem ſibi dari petijt *Mathias Corvinus*, ſed ejus Natales reſpiciens Mater dare recuſavit. *Georgio D. Bavariæ Ludovici* filio ditiſſimo Principi nupta genuit *Ludovicum*, qui ante Patrem obijt, tum *Eliſabetham* poſtea conjugem *Ruperti*, qui fuit ſecundogenitus filius *Philippi Electoris Palatini*, & cum eo genuit quatuor filios omnes ſinè hærede extinctos: *Rupertum Georgium*, *Ottonem Henricum Electorem* (qui obijt 1559. cum quo perijt linea antiqua Electorum) & *Philippum*, qui *Cælebs* obijt 1548. & filiam *Margaretam*, quæ *Neoburgi* obijt *Monialis.*

S. Caſimirus obijt *Vilnæ* 13. Februarij A. 1483. cœlebs, adoleſcens ſanctiſſimus,

qui Medicis Venerem ſvadentibus, ſi vivere vellet, reſpondit: *Malo mori, quàm fœdari*; frater fuit Regis noſtri *Wladislai*, quæ eſt aliqua Regni noſtri gloriatio.

Joannes Albertus 27. Decembris A. 1459. (alijs 1460.) vivente Patre Dux *Glogoviæ & Sagani*; *Rex Ungariæ* electus adverſus fratrem ſuum *Wladislaum Regem Bohemiæ*, à quo pulſus eſt. *Patre Caſimiro* mortuo cedente ultro *Wladislao Rege Bohemiæ*, *Poloniæ Regnum* obtinuit A. 1492. uxorem non duxit. obijt 1501. 17. Junij.

Alexander natus 1461. (alijs 1462.) 5. Auguſti poſt *Patrem M. D. Litvaniæ*, poſt fratrem factus *Rex Poloniæ* 1503. 12. Decembris. *Tartaros* devicit, ac paulò pòſt *Vilnæ* 19. Auguſti 1506. defunctus eſt nullâ prole relictâ. Uxor *Helena* quam duxerat 1500. obijt 29. Januarij 1513.

Sophia ſoror *Wladislai* Regis noſtri nata eſt 1464. conjux data eſt *Friderico V. Marchioni Brandeburgico*, *Alberti* (*Achillis Germaniæ* dicti) Electoris filio An. 1479. *Francofurti ad Oderam.* obijt A. 1513. 4. Octobris & maritus 1536. 4. Aprilis. Sepulti uterque *Heilsbrunnæ* in *Franconia*; genuit *Sophia* filios undecim, & inter eos *Albertum I. Pruſſiæ Ducem*, & quinque filias. Ex hoc conjugio *Marchiones Brandeburgici* in *Franconia*, qui *Beriti*, *Culmbachij*, *& Onſpachij* habitârunt, proceſsêre, & *Marchiones Pruſſiæ*, quorum poſteritas omnis eſt extincta.

Eliſabeth nata 1465. 9. (alijs 3.) Maij, obiit infantula.

Sigiſmundus natus 1467. 1. Januarij, accepit *Ducatum Glogovienſem & Saganenſem* à fratre *Joanne Alberto* A. 1500. & poſt obitum utriuſque fratris *Rex Poloniæ* electus & coronatus 1507. 24. Januarij, vixit annos 81. obiit 1548. 1. Aprilis, Regni 41. Uxor prima *Barbara Stephani Ciliæ Comitis & Ducis Tranſilvaniæ* filia ex *Hedvige Przemyslai Ducis Teſſinenſis* filia, quæ obiit 2. Octobris in puerperio A. 1515. relictis duabus filiabus *Hedvige*, quæ nata eſt 1513. 24. (alijs 25.) Martij, data poſtea in conjugem ſecundam *Joachimo II. Electori Brandeburgico* A. 1535. 1. Sept. cum quo genuit unum filium *Marchionem Sigiſmundum Archiepiſcopum Lutheranum Magdeburgi*, & tres filias, quarum duæ ſinè prole deceſſerunt, à tertia procedunt hodierni *Duces Brunſvicenſes in Wolffenbüttel.* Item *Barbara* genuit *Annam* (natam 1515. 29. Junij, quæ A. 1520. obiit) in cujus puerperio mater eſt mortua, ùt modò dicebam.

Uxor ſecunda *Sigiſmundi Regis* fuit *Bona Sforza Joannis Galeazi Ducis Mediolanenſis* filia ex *Iſabella Regina Aragoniæ & Neapolis*, eam duxit A. 1518. (alijs 1517.) hæc obiit *Bary in Regno Neapolitano* vidua A. 1559. genuit *Sigiſmundo* 5. proles. Primò *Iſabellam* An. 1519. quæ An. 1538. copulata eſt *Joanni Comiti Scepuſienſi* & *Duci Tranſilvaniæ* electo *Regi Ungariæ* adverſus *Ferdinandum I.* cui genuit filium An. 1540. *Joannem Sigiſmundum Ducem Tranſilvaniæ*, qui cœlebs obiit A. 1570. & ipſa *Eliſabetha* obiit 1560. Secundò *Bona* genuit *Sigiſmundum Auguſtum*, de quo paulò pòſt. Tertiò *Sophiam* nuptam *Henrico juniori Duci Brunſvicenſi*, cujus fuit ſecunda conjux A. 1556. & obiit ſinè prole 1575. (aliis 1560.) 28. Febr. Quartò *Bona* genuit *Sigiſmundo I. Catharinam*, quæ à fratre *Sigiſmundo Auguſto* data eſt in conjugem *Joanni Duci Finlandiæ* (poſtea *Regi Sveciæ*) A. 1562. obiit 1583. 17. Sept. (*Joannes Dux Finlandiæ* natus 1566. 20. Junij, & coronatus 1587.) huic *Joanni* Duci *Catharina* tres proles attulit, *Sigiſmundum*, qui natus eſt 1566. 20 Junij. Electus *Rex Poloniæ* 1587. 27. Dec. *Eliſabetham* 1567. quæ obiit Virgo, utì & *Anna* nata 1568. 8. Maij & obiit 1625. 17. Jan. Quintò *Bona Sfortia* genuit *Annam*, quæ data eſt ab Ordinibus Polonis conjux *Stephano Battorio Duci Tranſilvaniæ*, coronato *Regi Poloniæ* A. 1576. qui obiit 1586. 13. Dec. ipſa verò *Anna* 1596. ultima ſuæ ſtirpis *Jagellonicæ*, hæredes ſuos eſſe voluit ſororis ſuæ Catharinæ filios *Sigiſmundum & Annam.* Hactenus de duabus Uxoribus *Sigiſmundi I.* Habuit quoque *Sigiſmundus I.* filium illegitimum nomine *Joannem*, qui fuit *Epiſcopus Vilnenſis* A. 1526.

Sigiſmund. Herberſtein. in Moſcovia.

Fride-

Fridericus Sigismundi I. frater natus 1468. 27. Aprilis, primùm *Episcopus Cracovienſis* 1480. deinde *Archiepiſcopus Gneſnenſis*, tandem *Presbyter Cardinalis* S. Luciæ 1493. obiit 14. Martij 1503.

Eliſabeth II. *Caſimiri* III. filia nata 1472. 13. Maij, copulata *Friderico* II. *Duci Lignicenſi Capitaneo Sileſiæ Inferioris* 1515. 25. Novembris. Obiit in puerperio filiæ *Hedvigis*, quæ unà cum matre mortua A. 1517.

Anna Caſimiri III. filia, ſoror *Sigiſmundi* I. nata A. 1476. 12. Martij; copulata *Boguslao Duci Pomeraniæ Stetinenſi* A. 1491. 2. Julij. Obiit 1503. 23. Auguſti. Ex hoc conjugio profluxêre omnes *Pomeraniæ Duces* uſque ad *Ducem Boguslaum XIV.* qui obiit An. 1637.

Barbara Caſimiri III. filia nata eſt 1478. 15. Julij, nupta *Georgio Duci Saxoniæ* A. 1496. *Lipſiæ*, obiit 1534. 17. Januarij. Ejus filij omnes abſque liberis extincti, à duabus filiabus verò procedit tota Domus *Landgraviorum Haſſiæ*, uſque ad noſtra tempora.

Anna Wladislai Bohemiæ & Ungariæ Regis filia (antè *Eliſabeth* appellata ídque ipſi nomen in baptiſmo eſt datum, at poſt mortem matris *Annæ* ei nomen pater impoſuit) nata eſt 1503. 23. Julij. De ejus ominoſo fletu, tum ſexennis pupulæ, cùm frater triennis coronaretur *Pragæ*, alibi narravimus. Vide *Sambucum* & *Slavatam*. Deſponſata *Ferdinando I. Caroli V.* fratri A. 1515. *Viennæ*, & copulata *Lincij* 1521. amantiſſima fuit nationis Bohemicæ; genuit marito quatuor filios, & undecim filias. Obiit in puerperio ultimæ filiæ *Johannæ* A. 1547. 27. Febr. Pragæ tumulata.

Ludovicus Wladislai Regis filius natus 1. Maij 1506. quem Pater *Julium* maluiſſet appellari; coronatus *Rex Ungariæ* biennis A. 1508. *Rex Bohemiæ* 1509. 11 Martij, periit ad *Mohacz* 1526. 29. Auguſti. Scripſerat ante prælium in *Bohemiam*, ut ſibi ſuccurreretur, quòd jam *Albam Regalem* occupâſſet Turca: *Boleslavienſis Regio* militum loco Regi ſuo pecuniam miſit per *Regni Cancellarium*, *Henricus Roſenſis* aliquot centurias armatorum; *Subcamerarius Regni Jacobus Wrzeſovecius Regi Zatecenſes*, *Launenſes*, *Cadanenſes*, *Pontenſes* & *Taborienſes* ante prælium adduxit, qui omnes cum Rege & Duce ſuo *Stephano Sſlik Bohemo* ceciderunt; *Pragenſes*, *Plſnenſes*, *Beraunenſes*, *Slanenſes*, *Litomericenſes*, *Mielnicenſes*, *Auſtenſes* tardè progreſſi de cæde Regis in via antequam pervenirent, nuncium acceperunt. *Ludovicus* visâ fugâ ſuorum vitæ conſulturus (ùt narrat *Sambucus*) quò alios dilapſos viderat, *Cetricium* juvenem nobilem & miniſtrum antè ipſum tranantem inſecutus, Equo in tergum freno inverſo, palude hauritur. Cujus tandem cadaver, indicio ejuſdem cubiculi miniſtri repertum & Albæ tumulatum eſt. *Maria Ludovici* conjux 31. anno vidua fuit, cum fratre ſuo *Carolo V.* in *Hiſpaniam* è *Belgio* diſceſſit, ibíque obiit.

Hiſtoria Prag. L. 3. c. 7.

In App. rer. Vngar.

Broderiht in deſcri. Cladis R. Ludovici.

Sigiſmundus II. Auguſtus Rex Poloniæ natus 1520. 1. Auguſti (aliis 2.) vivente *Patre Cracoviæ* coronatus 1530. promiſit ei Regnum obedientiam 1537. geſſit bellum cum *M. Duce Moſcoviæ*, obiit 1572. 1. Julij (aliis 23. Julij) ultimus maſculinæ ſtirpis *Jagellonicæ*, quæ in *Polonia* gloriosè annis plus 186. regnavit. Uxor I. *Eliſabeth Ferdinandi I.* filia (ex *Anna* fratris ſui filia genita) nata 9. Julij 1526. copulata 1543. obiit 1545. 15. Junij. non ſinè veneni ſuſpicione, ſine prole. Uxor II. *Barbara Georgij Radzivili Ducis de Goniada & Shedela Campiductoris Litvaniæ* filia, quam viduam poſt *Dynaſtam Litvanum Gaſtoldum* accepit. obiit 1551. 8. Maij, ætatis ſuæ 28. an. Uxor III. *Catharina* ſecunda filia *Ferdinandi I.* vidua poſt *Franciſcum Gonzagam Ducem Mantuæ*, *Eliſabethæ* prioris Uxoris ſoror, copulata 1553. 5. Julij (alijs 13. Julij) obiit 1572. 28. Febr. ſinè prole.

SECTIO

SECTIO VI.

Reges Bohemiæ ex Auguſtiſſima Domo Auſtriaca, quorum Genealogiæ in fine hujus Sectionis ſubjicientur.

CAPUT I.

Ferdinandi I. Bohemiæ Regis, ac poſtea etiam Romanorum Imperatoris Regnum breviter adumbratum.

Ferdinandi I. Patria.

FERDINANDUS felici auſpicio per conjugium *Annæ Wladislai Bohemiæ* Regis filiæ, *Bohemiæ & Ungariæ* Regna accepit; hic primus *Auſtriacæ Domui* Jus in *Bohemia* fundavit, & tam ſtabili dominatione permunivit, ut ab eo tempore neminem alium pro legitimo Rege, quàm ex *Auſtriaca* domo agnoverit; ſecuti ſunt hanc prærogativam Regni noſtri, Ordines *Sacri Imperij*, ſicut omnes Reges ſuos à *Ferdinando I.* ad *Auguſtiſſimum Leopoldum* in Imperio quoque coronatos *Bohemia* viderit. Sed nos *Vitam Ferdinandi* breviter ùt hactenus fecimus, perſtringemus. Natus eſt *Ferdinandus Maximiliani I.* Nepos *Philippi I. Hiſpaniarum Regis* filius, *Caroli V.* frater in *Hiſpaniæ* Urbe Alcala medij diei itinere *Madrito* Urbe ſede Regum, ob cujus Nativitatem Urbs illa in perpetuum à tributis omnibus pendendis immunis eſt, ejúſque cunæ hodiéque in ea Urbe monſtrantur. Ex pacto Conventûs trium Regum *Viennæ* habiti *Ludovici* ſororem *Annam* deſponſam Anno 1515. & A. 1521. *Lincij* 26. Maij nuptam, *Bohemiam & Ungariam* jure, mortuo *Ludovico* poſtulavit, ea res difficultatibus non caruit, quas *Slavata Regni Cancellarius ſub Ferdinando II.* diligenter deſcripſit, nobis tam odioſa tractare mens non fuit; prudentiâ Delegatorum (quibus ab omnibus

omnibus Ordinibus *Bohemiæ* eligendi Regis potestas data est) factum, ut quod jure fieri oportebat, id liberis votis factum videretur. Magnifica promissa *Bohemis* initio Regni à *Ferdinando* data omnes devinxêre, ut tota propè Nobilitas *Iglaviam* Regi futuro occurreret, in campo *Ferdinandus* juramentum præstitit 30. Januarij Anno salutis 1527. ùt loquitur Lapis, eo loco ad *Iglaviam* erectus, quem hodiéque videmus. Turbata tum erat *Bohemia, & Pragæ* potissimùm tumultuabatur: obsistebant adhuc scintillæ nuper extincti incendij, & litium inter Nobilitatem & Cives, tum inter ipsas *Urbes*, *Veterem* & *Novam* (nam unam sibi ex duabus Urbem, ut potentiam Civium augerent, quidam esse volebant, & ex *Curia Antiquæ Urbis* judicia, & Senatusconsulta petebantur) quod *Novæ Civitati* displicere & meritò quidem cœperat, qui unionem hanc à Rege discindi, & *Novam Urbem* suæ libertati restitui exoptabant: tertiam eámq; gravissimam caussam dissensionum præbebant *Picardi* in utraque Urbe frequentes & inquieti ex natura suæ sectæ homines. Hæc omnia statim à coronatione (quæ A. 1527. 24. Febr. peracta est) componere cœpit *Ferdinandus*, ante omnia quæ extare poterant *Privilegia Civitatibus* confirmavit, deinde Unionem illam Civitatum rescidit, ac tandem *Picardos* Urbibus expulit, & pacem optimam procuravit; scio, non omnia hæc initio Regni perfecta esse, usq; dum Rex ad ipsa discordiarum cubilia penetravit: decennio enim *Nova Civitas Veterem* respexit, & *Picardi* multis conatibus repressi, excindi tamen usq; ad *Ferdinandi* II. tempora omnino non potuerunt. Regnante *Ferdinando* res magnæ per Comitia constitutæ sunt: quas ex Articulis recitavit *Cancellarius Slavata*: *Vienna à Solimanno* A. 1527. obsessa, tum aliarum gentium, tum etiam duobus *Bohemorum* millibus peditum, ducentis Equitibus strenuè defensa est, quorum periculosa statio contra *Danubium* usq; ad rubram *Portam* fuit, inter præcipuos obsessæ *Viennæ Duces Leonardus de Fels*, postea felix in *Ungaria belli Dux* censebatur. An. 1531. 5. Januarij *Rex Romanorum* ab *Electoribus Coloniæ* declaratus est *Ferdinandus*, & 11. ejusdem Mensis *Aquisgrani* coronatus; quo ipso Anno *Pragæ Ordines Regni Bohemiæ* frequentissima Comitia in Junio celebrârunt: memorabile est, quod in Articulis Comitiorum ad 11. Junij lego. Statuitur ibi in Artium liberalium honorem, *ut nemo Dominorum subditos suos, quicunque sese semel studijs literarum addixerint, à studijs avellat, aut ullo prætextu impediat*, quod decretum, tantâ omnium concordiâ latum est, ut omnes Domini suo se jure decedere libenter publicè profiterentur. His annis militum auxilia assiduè in *Ungariam* mittebantur, & privatim, & publicè Rosenses quadringentos cataphractos *Bohemos*, ducentos *Cosaccos* in *Polonia* conscriptos, iterum

Vienna à Solimanno obsessa

Wartenberg: Memoriæ T. 1 o. 9. Welesl. in Calend. hist. ad 18. Iunij.

quatuor tormenta bellica, & alios belli apparatus Regi ſuo miſerunt A. 1537. *Kociani* proditione, *Bohemi*, *Sileſij*, ac *Tyrolenſes à Turcis* interne-cione ſunt deleti, cùm mori quàm fugere (exemplo quarundam natio-num, quas hîc nominare nolo) maluiſſent; quâ indignâ cæde egregio-rum militum, irritatus inclytus heros *Nicolaus Serinius* ipſum *Koczianum* proditorem aggreſſus, enſe proprio diſſecuit. An. 1538. novus *Bohemorum* exercitus rurſus in *Ungariam* mittitur Comitiorum decreto, denique nè infinitus ſim, quantum auxiliorum, ſive Viros, ſive pecuniam ſpectes da-tum ſit, præterire cogor, ſatis erit, ſi dixero, omni anno ingentem vim utriuſque *Bohemiam* ſuppeditâſſe. Alia domi ad commodum Regni vel inſtigante vel monente Rege, vel approbante, ſtatuta, & ſaluberrimis conſilijs priùs inventa fuêre: de Monetæ reformatione, de fodinis auri, argenti &c. (quas *Ferdinandus* damno *Bohemiæ* irreparabili deſeruit, cau-ſatus bella Ungarica non ſinere, ut ſumtus, aliò quàm in bella vertantur) de Officiorũ Regni inſtitutione aut in melius correctione, & cætera uti-liſſima: edidit Rex Judicij Cameratici, cui *Supremus Regni Præfectus* præ-eſſet, tum etiam Judicij Aulici ordinem pulcherrimum, ùt videre eſt in *Wartenbergicis Memorijs* ad A. 1531. *Inſtructionem* quæ ipſi inſtitutioni par videri poteſt. Tantam conſiliorum felicitatem triſtiſſima quædam totius Regni calamitas intercepit: primùm A. 1541. 2. Junij excitato mul-tis locis ab improbis hominibus incendio, tota *Arx S. Wenceslai*, & di-midium *Urbis Minoris Pragenſis* intra trium horarum ſpatium uſquè ad ſolum conflagravit, arsêre etiam *Regni Tabulæ* ingenti damno, neq; de-fendi ullâ ratione potuerunt. Alterum non minus calamitoſum Regno accidit: cùm enim A. 1546. bellum *Smalcaldicum* Proteſtantium adver-ſus *Carolum Cæſarem* exarſiſſet, & Rex *Ferdinandus Nobilitatem Bohemi-cam* ad arma conſurgere juſſiſſet, illi obtendentes, univerſam inſurrectio-nem à ſolo Rege, niſi Comitijs præmiſſis, indici non poſſe, Confœdera-tionibus præterea cum *Saxonica* domo ſe prohiberi vociferantes, paucis admodum millibus Regem ſuum ad arma in *Saxoniam* ſecutis, vincente interim *Carolo Imperatore Ferdinandus* furens *Pragam* cum ſuo & *Caroli* exercitu reverſus, contumacibus ad judicium vocatis, aliquot eorum ca-pite punivit, pleroſque bonis paternis exuit, Civitates ingentibus pecuniæ ſummis multavit, magnâ ſeveritate; ſed obſiſti non potuit, cùm à Rege irato, & victore exercitu tota circumſcriberetur *Bohemia*. Exiſtimatum eſt plùs pecuniarum, militaris apparatûs (quo Regnum exuit) & alia-rum rerum & ſpoliorum *Ferdinandum* in *Bohemia* cepiſſe, quàm *Ca-rolum V.* omnibus bellis, quæ in *Europa* & *Africa* geſſit. Pœnituiſſe Regem tantæ ſeveritatis dubium eſſe non poteſt, & mutata poſtea in

Incendium Arcis Pra-genſis.

in melius regendi ratio, maximè cùm filium *Maximilianum* commendabilem Ordinibus reddere ſtuderet, & alia indicia ſatis oſtendunt; ſed hæc utcunque accipiantur, *Ferdinandi* certè in Regnum *Bohemiæ* merita, nullâ oblivione obliterari poſſunt: primus ille dum Regnum Bohemiæ ad Imperij *Circulos* attraheretur, & *Principes Imperij* potentiſſimè cum *Carolo Cæſare* tentarent in ſocietatem tributorum cum *Imperio Bohemiam* illigare, reſtitit, & luculentâ oratione, quæ in Imperij Conſtitutionibus recitatur, probavit *Bohemiam* ab Imperij oneribus immunem ſemper fuiſſe, nihil proinde ei imponi ſe paſſurum. Illud verò grande eſt in ipſa Patria meritum, quòd petentibus Ordinibus in Comitijs A. 1545. Archiepiſcopatum *Pragenſem*, qui centum triginta uno anno vacaverat, *Bohemiæ* reſtituit, eúmque de ſuis proprijs proventibus, nè oneroſum hoc *Bohemiæ* beneficium eſſet, alendum ſuſcepit, quod An. 1562. præſtitit. Jam quantum beneficium continet *Appellationis Tribunal*, in *Arce Pragenſi* inſtitutum, vetitúmque aut *Lipſiâ*, aut *Magdeburgo* reſponſa petere? ſed de hoc toto negotio in *Magiſtratibus* agemus poſtea. Nec illud poſtremum eſt *Ferdinandi* in ſacros & Eccleſiaſticos Viros meritum, cùm liberam teſtandi faeultatem *Parochis* fecit in Comitijs omnium Ordinum A. 1552. approbatam; nec odioſum futurum exiſtimo, ſi *Collegium Societatis Jeſu Pragenſe*, & *Univerſitatis*, quam *Ferdinandæam* dici voluit, *Fundationem* & *Inſtitutionem* præclaris *Ferdinandi* operibus annumeravero; nolo, nè noſtra invidiosè prædicare videar, maximas ex hoc *Collegio* utilitates & commoda in Regnum univerſum profecta adducere; neque de *Univerſitate* quidquam hîc memorabo, cùm alium huic rei locum opportuniorem ſervare ſtatuerim. Sub hoc Rege quædam etiam Regni commoda inventa ſunt, ut illud, quod *Albertus de Guttenſtein Comes* magno curarum labore perfecit, ut *Muldava* exciſis hinc inde extantibus petris *Crumlovio Budvicium* atque inde *Pragam* navigabilis fieret, quò ſal, frumentum, ligna, aliáque vitæ ſuſtentandæ neceſſaria leviſſimo labore in mediam propè *Pragam* inveherentur. *Curia* quoque *Novæ Civitatis*, magnificum opus, licèt ab incendijs nonnihil jam deformata ſurrexit hoc tempore, ac poſt diſciſſam ſalutariter illam concordiam, de qua ſuperiùs locuti ſumus, veriùs contemtum ſuorum Civium, Senatum ſuum ex ſuis Civibus lectum vidit imponi. Secuta eſt A. 1558. 8. Martij, cùm jam pridem (Anno ſcilicet 1555. *Carolus V. Imperator* omni ſe honore *Principatûs* exuiſſet) *Ferdinandi* in *Imperatorem* aſſumptio, quæ res diu protracta eſt Pontifice & quibuſdam Electoribus contrà nitentibus. A. 1558. 8. Martij electus, & 12. ejuſdem Menſis *Francofurti Imperator* eſt ſalutatus, & 12. Martij anno ſequenti Pragam adveniens

Ferdinandi I. in Bohemiâ merita.

Ferdinandus I. fit Imperator.

ſummâ gloriâ exceptus eſt: Ordines *Bohemiæ* in tribus Equitum millibus obviam *Cæſari* proceſsêre, octo millia Civium armatorum ſteterunt in acie, tum tria millia eorum qui more *Taboriticæ* militiæ armabantur; mille quingenti pueruli in amictu candido occurrêre, quos duodecim *Cives Pragenſes* barbati, ſed pumili, nihil puerulis majores duxêre, tum ſenes cani mille; viduæ octingentæ; Virginum duo millia; omnia hæc agmina perorârunt ad *Cæſarem*; & plerique latinè. Arcus triumphales, aliáque triumphorum ſpectacula omitto, quia juſſu *Cæſaris* omnibus propè lingvis vulgata prodierunt in lucem, & ſunt in manibus. Annis ſequentibus poſteritati ſuæ intentus *Cæſar* ad *Maximilianum* filium ſubjectis populis commendandum, quem jam *Regem Bohemiæ & Romanorum Regem* fecerat coronari, totus incubuit, & quia gravis ætas admonebat, optimè ad cœlum comparatus, longè antè prænunciato mortis die A. 1564. 25. Julij, 62. ætatis in *Auſtriâ Viennæ* exceſſit è vita, *Pragam* ad Regum ſepulchra devectus, 20. Auguſti ſummo honore tumulatur. *Bulla Aureâ* hujus Regis A. 1562. datâ 26. Septembris (quæ in *Metropolitanæ Eccleſiæ Archivo* etiamnum ſervatur) quid annuè *Archiepiſcopo Pragenſi*, quid *Metropolitanæ Eccleſiæ*, quid cæteris per *Bohemiam Eccleſijs* donatum aut legatum velit, continetur; ſi ea exequi *Maximilianus II.* voluiſſet, profectò *Eccleſiæ Bohemicæ Caroli IV.* tempora hodie non deſiderarent.

Notæ in Caput I.

S. Viti corpus fatale Imperij pignus.

EX Bohemiæ Regibus Imperatores &c. Jam altero ſæculo hæc felicitas *Bohemiam* reſpexit, ut ex Regibus noſtris Imperatores eligerentur; hujus rei multæ dari poſſunt cauſſæ. Cœleſtis & divina eſſe poteſt hæc: quòd, ùt animadvertit in *Annalibus Eccleſiaſticis Cardinalis Baronius*, oraculo quodam cœleſti *S. Vito Martyri* promiſſum dicatur: ubicunq; ſacri ejus corporis exuviæ honorarentur, ei genti *Romanum Imperium* deferatur, quod luculentis exemplis idem *Cardinalis* demonſtrat; noviſſimè ad nos ſub *Carolo IV. S. Vitus* advênit, ab eóque tempore plerique Imperatores noſtri fuerunt, notántque hiſtoriæ noſtræ periti *S. Viti* brachium magno miraculo ſignum dediſſe *S. Martyri Wenceslao*, ut illud ab *Henrico Aucupe Germaniæ Rege* peteretur, & in *Bohemiam* aſportaretur, ùt narrat *Joannes Epiſcopus Olomucenſis*. Cauſſas alias humanas nolo adferre, nè invidiam pro veritate reportem; ſed illa certiſſima, quòd *Bohemiæ Rex* principale ſit Imperij membrum, ùt in *aurea Bulla Carolus IV.* ſignificat, & ſecularium Electorum Princeps. Graviter enim hallucinantur, qui Regem *Bohemiæ* in eo ſolum caſu, cùm dubia eſt electio, ſuffragium ferre ſcripſerunt. Enimverò ſuffragium, & primùm quidem poſt *Eccleſiaſticos Electores* votum tribuit, ùt titulo 4. *Bullæ aureæ* ſtatuitur. Quæ omnia ad *Regem Bohemiæ* ſpectantia ex fundamento tractat, & authoritatibus Juriſconſultorum *Bullam auream* explicantium confirmat *Beſoldus Maximus* ille Vir, ſeu hiſtoriam ſeu jura ſpectes, & ex eo *Eraſmus Paſca J. C.* & *Codicis Juſtinianæi* in *Academia Ingolſtadienſi Profeſſor*, in Theſibus, quas ſub eo gloriosè publicè in Academia illa defendit *Illuſtriſſimus Baro de Sprinczenſtein*; deinde quis quæſo liberaliùs neceſſaria *Imperij Germanici* officia ſuſtine-

Ioan. in Vita S. Wenceslai.

Facies Imperij Romani Antiqua & Nova p. 2.

tinebit, aut ſuppeditabit ſumptibus ? ob eam maximè cauſſam *Goldaſtus* ſummus *Bohemiæ* hoſtis, *Bohemiam* tamen *dulcem nutriculam* S. R. Imperij appellat. Plura non addo ; *Harpocrates* digitum in os inſerit.

Cunæ Ferdinandi in Urbe Alcala monſtrantur &c. Naturæ & rationi conveniens eſt, ut eum in locum, in quo nati ſumus, æſtimemus, & amore noſtro dignum putemus ; at contrà qui Stoico rigore omnia metiuntur, hoc minimè attendendum putant cùm forti Viro ubique ſit Patria ; & multi illud repetant, *Patria eſt, ubicunque bene eſt*, ſed iſtud ſubtiliſſimis & veriſſimis rationibus Sapientes pridem refutârunt, imò adeò divinarum legum *Interpretes*, qui gradus Charitatis enumerant, ante Parentes quos diligere & honorare divinâ lege jubemur, Patriam collocant, ídque naturâ nobis inſitum & inditum videtur ; in Servatore humani generis *Chriſto Domino D. Ambroſius Patriæ* amorem agnoſcit ; locus eſt paulò prolixior: *non otiosè Salvator excuſat, quòd nulla in Patria ſua miracula virtutis operatus ſit, nè fortaſſis aliquis viliorem Patriæ nobis eſſe debere putaret affectum. Neque enim Cives poterat non amare, qui amaret omnes ; ſed ipſi ſe charitate Patriæ, dum invident, abdicárunt : charitas enim non æmulatur, nec tamen exors beneficiorum Divinorum Patria eſt. Quod enim majus miraculum, quàm quòd in ea natus eſt Chriſtus ? videte igitur, quid mali invidia adferat ? indigna Patria judicatur, in qua Civis operetur propter invidiam, quæ digna fuit, in qua Dei Filius conciperetur.* Hæc ideo attuli, non quòd ea ad *Ferdinandum* ſpectare putem, ſed quod cum incivilibus quibuſdam mihi controverſia ſæpe fuit, qui omnem amorem Patriæ exuendum eſſe vociferabantur ; at ego *D. Thomam*, & omnes ſanctos Patres, & illuſtres *Theologos*, tum *Ariſtotelem*, & *Ciceronem*, alióſque Sapientes allegabam, ut obſiſtere nullo pacto poſſent. Deus bone, quantum ſangvinis pro Patria fuſum eſt, quàm dulce & decorum pro Patria mori, Majores noſtri eſſe putaverunt ! ſi charitas Patriæ tollatur, nulla ſtabit Respublica, quæ amore Civium ſuorum potiſſimùm ſuſtentatur, moderatum & juſtum Patriæ amorem inter virtutes colloco, nimium (præcipuè in Religioſis) damno.

Patriam amare virtus omnibus necceſſaria. *Muretus l. 2. variar. Lect. cap. 3.*

S. Ambroſ. l. 4. Comment. in c. 4. Luc.

Abſiſtebant veteres odiorum ſcintillæ &c. Neſcio quomodo, quæ in nos geſta ſunt immortaliter animo inſculpamus, contrà beneficiorum omnis memoria continuò aboleatur : *ità ſunt omnes noſtri Cives* ait *Plautus*, *ſi quid bene facias, levior plumâ gratia eſt ; ſi quid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt*, & licèt odiorum omnium immemores nos futuros promittamus, tamen minimâ ſuſpicione commoti odia ipſa reſumimus, durátque etiam in poſteros exemplum ; indigna profectò res eſt Majorum odijs naſcituros involvi, & ſimul cum vitæ ſpiritu, & ſangvine inſinuari vindictas. Ajunt in Apum quæ ex Bovis cadavere per artem naſcuntur, ventriculis, caput bovinum tenuiſſimis lineolis quaſi inuſtum ſpectari ; idem evenire arbitror hujuſmodi familijs ; meliora & ſaniora ſapientes conſilia tradiderunt, ut ſi homines eſſe velimus in totius generis humani venerationem & obſequium genitos nos eſſe arbitremur, niſi fortè aut Dei, aut Patriæ, aut Religionis amor aliud expoſcat.

Beneficia facilè ex memoria avolant ; odiorũ cauſæ animis imprimuntur.

Statuitur in amorem artium liberalium &c. Duæ artes ſunt, quæ Reipublicæ maximè prodeſſe dicuntur, quarum ſi altera abſit, manca videtur Respublica, *doctrina* videlicet & *ars militaris* ; hæ duæ ſcientiæ maximos Reges fecerunt, & facient in poſterum ; his duabus vijs Reges extollere Regna ſua poſſunt, nec tamen velim à literatis arma contemni, nec viciſſim à militibus doctrinam vilefieri, cùm hæ duæ alæ ſint, quibus ſuſtentatur Respublica. Ac mirum eſt, militares Reges æſtimâſſe ſcientias, contrà doctos Reges plurimos militiam contempſiſſe : videbant ſcilicet præconium & æternam famam nominis ſui (cui avidè inhiabant) ex literis ſe conſecuturos. *Carmen amat*, canit alicubi (*laudianus, quiſquis carmine digna gerit*, ac ſi cui optio detur : utrúmne *Achilles* eſſe velit, an *Homerus*, ſinè dubio reſpondebit *Achil-*

Duæ artes bonis Principibus ſunt in pretio.

lem esse malle, at præconium *Homeri* desiderare; scilicet sinè literis omnis quodammodo virtutis fama moritur, quæ omnibus magnis viris proposita esse debet. At ætate nostrâ omnis cura memoriæ & gloriæ postponitur, & putamus aliquem ex lusu gloriam consecuturum? vituperium potiùs apud futuras ætates, si innotescat, consequetur, & nihil nisi sibilum, & digitorum crepitum obtinebit. Omnes boni & glorioſi Reges Regnum suum stabilire scientijs conati sunt, & in sagaciſſima & ingenioſiſſima gente *Sinarum Nobilitas* in solis literis consistit. Beatissima Respublica est, quæ utroque (viris scilicet militaribus & doctis) circumfluit! hâc duplici laude meritò gloriari poterat Bohemia ejus temporis, nam & Viros doctissimos, & Martiales, ex quibus summi Imperij adversus *Turcas Duces Ferdinandus Imperator* eligebat, in his Comitijs sedisse invenio.

Damnum tabularum irreparabile.

Tristissima calamitas excitato ab improbis incendio &c. Improbitatem & scelus huic incendio caussam dedisse, nimis quàm probabile est, quòd eodem temporis articulo tribus diversis in locis exortum sit. Calamitas hæc medium nostri Regni pretium devorâsse dicitur, cùm omnes Regni memorias, quibus singulorum fortunæ conscriptæ erant, ignis absumserit; quæ unâ arserunt, multis deplorabant antiqui. Scire namq; oportet Bohemiam à *Ioanne Rege* & filio ejus *Carolo* sic dispositam fuisse, ut nullus ex Ordinibus Bohemiæ nisi *Tabulas Regni* respiceret, & licèt domi nihil authentici haberet, jus suum tamen totum in tabulis authoritate publicâ confectis inscriptum invenire, & probare posset, quod hodiéque religiosè servatur. At *Rex Ferdinandus* mirabili invento damnum omne intra decennium correxit, ùt suo loco dicemus. Alioquin nihil magìs Eruditorum partubus, quàm ignis nocuit, qui tot *Bibliothecas*, maximè *Alexandrinam*, quæ quadraginta millibus librorum manuscriptorum constabat, absumpsit, ùt *Seneca* L. 1. de Tranquillitate C. 9. memorat.

Plut. in vita Cæsaris, at Gell: septingenta ponit librorũ millia.

Pœnituisse Regem tantæ severitatis &c. De Imperio divino Sacræ Literæ tradunt: *Deum, cùm iratus fuerit, misericordiæ recordari*, hanc quoque divinam rationem regnandi terrestres, ùt ità dicam, Dij, id est *Principes* imitari, ac si fieri posset, exprimere deberent, eóque etiam justiùs, quòd hominibus homines imperent, sibi prorsus similibus, & severissimam rationem Imperij sui Deo sint reddituri, quod fide divinâ docemur. At etiam Mundi Sapientes, & *Philosophi* ad diuturnitatem & securitatem Imperij parandam, nimiam severitatem proscribunt, clementiam svadent: egregiè in hoc argumento versatus est *Seneca*, in omnibus de *Clementia* libris, maximè lib. 1. ab ijs verbis: *Stat in conspectu Clementia humanis erroribus parata* &c. & Cap. 8. *Regibus certior est ex mansvetudine securitas: quia frequens vindicta paucorum odium reprimit, omnium irritat: alioquin quemadmodum præcisæ arbores plurimis ramis repullulant, & multa Satorum genera, ut densiora surgant, reciduntur; ità Regia crudelitas auget inimicorum numerum tollendo: parentes enim liberique eorum, qui interfecti sunt, & propinqui, & amici in locum singulorum succedunt.* Capite sequenti probat invictis rationibus, plùs mansvetudine profici, quàm pœnis, Augusti exemplo qui dicere solitus est: *non est tanti vita, si ut ego non peream, tam multa perdenda sunt.* *Theodosij Magni* magna vox fuit, reorum aliquem supplicio eximentis: *non tantùm absolverem, sed etiam si possem mortuos ad vitam revocarem.* Illustre est exemplum *Genuensis Reipublicæ*, quæ cùm redacta fuisset sub potestatem *Ducis Mediolanensis*, qui eam tributis & novis oneribus intolerabiliter premebat. Missus igitur est à *Genuensibus Legatus* ad *Ducem Franciscus Marchesius*, quem cùm Dux nollet in conspectum admittere, misit Legatus plenum vas herbæ *Basilicæ*, ùt vocamus. *Dux* miratus doni vilitatem, mox Legatum admisit, quærens, quid per herbam vellet? ibi Orator suam legationem brevissimè explicuit: *Populum Genuensem* esse ùt *Basilicam* (seu ozimum) quæ herba leniter tacta gratum spirat odorem, si nimiùm premas, non modò svavitatem odoris deper-

Clementia Principi svadetur à Seneca.

Clementia populũ componit, severitas irritat.

deperdit, ſcorpiones tandem producit. Subjecit: *Si eris erga Genuenſes clemens omnes obſequentur, ſi immoderatus, perget populus tumultuari.* Hâc Oratione motus *Dux Sfortia* laxavit onera ſervitutis. Sed potentiora & lectiora in hanc rem legimus in *Dione Caſſio*, qui refert ſapientiſſimum *Liviæ* cum ſuo *Auguſto* colloquium, quâ ipſum ad clementiam hortatur, inter quæ pulchrum illud: *non omnia gladius conficit &c.* Hæc Oratio clementem effecit Auguſtum, ut præcipuis vitæ ſuæ inſidiatoribus, quorum *Princeps Cinna* pepercerit.

Mylius in Horto Philoſophico L. 6. V. Ozimum. Dio L. 55. Hiſtor. Rom.

Albertus de Guttenſtein navigabilem Muldavam Pragam uſquè fecit &c. Laudatiſſima ſunt opera publica, præcipuè, quæ ſinè ullo damno maximas Provinciæ utilitates adferunt. Opus Regium habitum eſt ſemper, conjungere & navigabilia reddere flumina, ut altera Provincia alteri, quibus caret, altera abundat, ſubminiſtrare poſſit. Pulcherrimum opus *Moſellæ* cum *Rheno* & *Oceano* conjungendæ *Ælius Gracilis* impedivit, dictitans id fore formidoloſum Imperatori, ubi *Tacitus* prudenter addit: *hoc metu inutili plerumque prohiberi conatus honeſtos.* Invidia enim ex tam inſigni & utili opere non ſinit æmulos gloriâ creſcere, quod cùm non poſſit directè impedire, per latus, ſuſpiciones & timores accumulando utilia Regnis conſilia evertit.

Invidia noxia Publicæ rei.

Tacitus L. 13 Annal.

CAPUT II.

Maximilianus II. Ferdinandi I. filius Bohemiæ Rex, poſtea ejuſdem nominis ſecundus Imperator.

HIc Princeps maximis naturæ præſidijs ad regendam Rempublicam à natura inſtructo, *Viennæ* An. 1525. editus in lucem eſt; à Magiſtris morum ad pacis ſtudia potiùs quàm ad arma & diſſimulationem (præcipuè in Religionis negotio) educatus, quam vitæ rationem, & Religionum tolerantiam uſque ad mortem tenuit. A. 1548. juſſu Patris in *Hiſpaniam* profectus, 23. Septembris *Valliſoleti* cum *Maria Caroli V.* filia nuptias celebravit. In *Hiſpania* cùm eſſet, res memorabilis & *Annalibus* digna, contigit, quam quia à paucis Scriptoribus traditam inveni, in laudem heroicæ virtutis in compendium miſſam, ex *Slavatæ Cancellarij* noſtri *Annalibus* recitabo: regebat *Hiſpaniam Gubernatoris* titulo *Maximilianus*, additis in conſilium, qui juventutem ejus regerent *Albano*, aliiſque *Hiſpaniæ Proceribus*, cùm audit ad *Granatam Urbem*

Maximilianus generoſitate periculum evadit.

bem Regiam, felicem esse cervorum venationem; huc Aulicos rapit, vix venationem auspicatus erat, ingentis magnitudinis cervus excitatur; insequitur juvenis Princeps avidus gloriæ, quem pernici cursu volantem amittunt *Nobiles Aulici*, interea Principi etiam cervus amittitur. In vesperam declinabat dies, ergo omisso cervo cursu primùm de se nè præda latronibus fieret (quorum ibi annonam facilem esse didicerat) in omnes partes Comites vestigat, deinde cùm explicare errorem non valeret, multis clamoribus sui indicium facit; frustra fuêre omnia; videt pastoritiam Casam, quam intendentibus se tenebris ingreditur; noctem à pastore sene petit, ille hospitem descendere equo jubet, & tugurium subire; equum & cætera omnia sibi curæ fore; in eo tuguriolo, præter pastorem erant mortales quinque, filium habebat annorum 20. circiter, & uxorem illius, famulum latronem, uxorem suam, & filiam nubilem; pastor latrocinijs assvetus ex vestium pretio argumento petito decernit cum suis hospitem interficere, ad cœnam carnis hircinæ crus apponit, & post sermones ultrò citróque habitos in cubiculum quoddam, ubi porta vetus, & tota præ vetustate carioſa esset, ad quietem deducit; uxor filij juvencula, quasi aliquid agendum haberet, juvenem Ducem formâ conspicuum videns, vias omnes, eum liberandi quærebat, & cùm nihil probabile occurreret, insidias tamen aperit, & inde se proripit. *Maximilianus* territus diu anceps hæsit, an se *Gubernatorem Hispaniæ* proderet, tamen cùm cogitaret, nihil tale apud latrones auxilio sibi fore, decrevit tandem, vim vi, ut posset, & sciret, defendere: ergò portam quantum licuit, communivit, & veterem quandam cistam gravissimam, si molirentur aditum, portæ applicuit, tum gladium, pugionem, & bombardam instruxit, & manibus tenuit. Jam propè medium noctis appetebat, cùm pastor hospitem obdormivisse ratus, januam lenissimè tentare cœpit, sed cùm ob cistam oppositam ingredi non posset, rogat, utì aperiat, se in cista linteamen relictum pro nocturna quiete quæsiturum; respondit *Maximilianus* intrepidè: sibi otium surgendi non esse, cur non antea hæc prævideriſ; pastor sua consilia prodita suspicatus, vim facere cœpit, & ingenti vociferatione editâ, convocat omnes, etiam viciniam clamoribus implens. Hîc Princeps opus esse animis intelligens, appositâ ad portæ rimam bombardâ famulum latronem trajicit, mox remotâ cistâ, stricto ense egressus, filio pastoris caput amputat, patrem fugat, qui per silvas pastores advocat, illi venêre citi, at *Maximilianus* in silvas se abdens, tantisper latuit, dum illucesceret, sed captus à pastoribus & rusticis, tandem genus, & munus, *Gubernatoris* aperit, & si credere nolint, ad *Prætorem* ducant, obtestatur; territi pepercerunt vitæ, ligatis tamen manibus ad *Præfectum*

ejus

ejus regionis deducunt; agnitus ſtatim & ab Aulicis ex manibus ruſticorum ereptus caſum narravit: Opilio morti addictus, uxor ejus combuſta, at uxor filij Opilionis ad Aulam accepta, in magno pretio habita, & magnis in omnem vitam præmijs honorata eſt. Sed ad noſtra redeamus in *Comitijs* omnium *Ordinum Bohemiæ Pragæ* celebratis, *Maximilianus*, abſens *Bohemiæ Rex* eligitur; res maximis difficultatibus peracta eſt, conditiones tamen quædam additæ, ut priùs Ordinibus juramento ſeſe obliget, Privilegia Regni omnia conſervaturum, neque vivente Patre Reipublicæ ullam partem attingat, ùt quantum poteſt, habitet in Regno, & alia antiquæ libertatis documenta. *Henricus de Waldſtein* in *Hiſpaniam* miſſus, ut hoc nuncium ab Ordinibus primus perferret, quo commotus *Maximilianus*, tandem Anno 1551. ex *Hiſpania* cum conjuge *Maria* ſolvit, & *Genuam* 12. Novembris appulit, ubi eum maxima *Bohemiæ & Moraviæ Nobilitas* cum ingenti jactura fortunarum ſuarum expectabat; *Viennæ* poſtea aliquot annos conſedit *Maximilianus*, nè, quod vetitum erat, rebus *Bohemicis* ſeſe immiſcere videretur. Anno 1553. cum Patre ad Comitia Imperij profectus, ut adverſus *Turcas* auxilia impetraret, Principibus Imperij placere cœpit, & commendabilem ſeſe reddidit, ut ſingulari felicitate ter in anno (quod *Alberto* ſoli nuper contigiſſe ſcripſimus) coronaretur 8. Septembris, in Natali *Beatiſſimæ Virginis Ungariæ* coronâ; 20. Septembris *Bohemicâ*; ultimâ Novembris *Regis Romanorum* coronâ celebritate magnâ inſignitus eſt. Adijt Anno ſequenti *Wratislaviam*, & vocatos ad ſe *Lutheranos Miniſtros* multâ ſignificatione benevoli affectûs ſummoperè laudavit, quòd concordiam ſervârent, & cum *Catholicis* aperta odia non exercerent, promiſitque operam, neque paſſurum ſe, quamdiu regnaret, ut vis aliqua Religioni eorum à quoquam inferretur; neque aliter, quàm dixerat, fecit. Hoc enim in *Maximiliano* omnes notaverunt Scriptores, in negotio Religionis friviſſe, & circumferuntur Epiſtolæ quædam, quas ad Heterodoxum quendam Principem dedit, in quibus ambiguis verbis felicitati ejus ſe invidere ſignificat, quòd populum haberet conſcientiæ liberioris, nulli Eccleſiaſtico Imperio ſerviliter ſubjectum; ſed hæc affingi à malevolis *Maximiliano* potuerunt; laudatur tamen ab omnibus *Acatholicis Scriptoribus* ipſa Oratio ad *Wratislavienſes Miniſtros* quæ ſæpiſſime edita Typis eſt; *Stransky* certè *Picardus Maximilianum piam animam* appellat, quæ nullius conſcientiæ vim intulerit, & libertatem dederit de Religione quod quis vellet ſentiendi; ego à *Picardo* homine mallem vituperari, quàm in hac re quidem laudari; ſed pacis mirus amor in *Maximiliano* fuit, quam arbitror cauſſam fuiſſe illius quam tenebat in Religione diſſi-

Maximilia-
R. Boh. declaratur.

Maximilianus ter in anno coronatus.

Amor pacis in Maximiliano.

mulationis, per quam Anno 1567. Patre jam mortuo in *Comitijs Regni Bohemiæ*, plaudentibus omnibus sectis, ipse præsens *Compactata* (ùt vocabant) abrogavit: nam antè, nulla nisi *Catholica Religio*, & quæ *Compactatis* traditur in Regno permittebatur; *Compactatis* verò sublatis, omnibus, quidlibet credendi æqua data potestas fuit; *Anabaptistæ*, *Picarditæ*, *Calvinistæ*, & ejusdem farinæ homines, qui se specioso *Utraquistarum* nomine tegebant, jam apertè errores profitebantur suos; at *Maximilianus* ut se non deseruisse *Catholicos* ostenderet, cùm antè *Civitates Bohemiæ* obtenderent, quòd *Catholicorum* nemo in Senatum admitti posset, sublato hoc injusto Senatusconsulto sinè discrimine Religionis, etiam *Catholicos* admitti posse ostendit, & *Sebastianum Agricolam* in *Senatum Antiquæ Urbis* adlegit. Magnum hoc tempore Anno 1569. Regi periculum à seditione fuit, cùm enim tricies centena millia sexagenarum ad Ungaricum bellum gerendum, ab universo Regno, id est *Bohemiâ*, *Moraviâ*, *Silesia*, & *Lusatiâ* petijsset, neque ab hac summa quidquam remitteret, offensi in Comitijs Ordines, nec salutato *Cæsare* domum quisque suam, *Silesij*, *Moravi*, *Lusatij* discessêre; sensit *Cæsar*, quid ageretur (jam enim constituerant armis libertatem tueri) itaque contentus ea accipere, quæ Ordines ultrò anno sequenti obtulerant, turbulenta consilia sapienti silentio in præsens oppressit. Anno 1571. extrema fames *Bohemiam* afflixit, novóque exemplo omnes coquendæ cerevisiæ officinæ clausæ sunt, vetitúmque eam sub pœnis gravissimis coquere, nè populo panis deesset; quâ ratione multus servatus est Populus in vita. Sequenti Anno *Maximilianus*, quod olim Pater à *Pio IV.* impetravit ab *Antonio Archiepiscopo* publicari fecit, ut liceret in omnibus *Austriacorum Provincijs Eucharistiam* sub utraque sumere, quo facto omnes sibi demeruit, & *Rudolfo* filio ad omnes coronas facilem stravit viam, ùt Capite sequenti dicetur. Anno tandem 1576. *Maximilianus* multis morbis exercitus in *Comitijs Ratisbonensibus* 12. Octobris, cùm Annum 49. ætatis, duos præterea Menses, & dies undecim, & tres horas, ùt accuratè cõputavit *Welesla-vinus* vixisset excessit è vita. Princeps amantissimus subditorum, quos securè & beatè & opulentè etiam vivere semper optabat; in spectaculis magnificus, Equestrium ludorum, quæ torneamenta dicunt, studiosissimus; ea latè describunt ejus temporis Scriptores, adeò ut præter Pragensia fora, quæ ejusmodi ludis & spectaculis sæpe compleverat, etiam in *Palatio Regis Wladislai*, Equitum simulatas pugnas exhibuerit, quas in *Itinerario* suo *Paulus Hentznerus* descripsit. Altero abhinc Anno cadaver *Maximiliani Lincio Pragam* devectum, in sepulchris Regum conditur.

Cura Religionis.

Cerevisiæ coctio totâ Bohemiâ prohibetur.

Welesl. in Calend. hist. ad 26. Febr Cholossius &c.

NOTÆ

NOTÆ in Caput II.

Maximilianus ad regendum à natura factus &c. Ars omnium difficillima regnare, multis eget præsidijs, neque unquam satis docetur, cùm videamus etiam summâ institutione adhibitâ adhuc graves errores in regendo committi. *Scipio Amiratus*, qui magnum in politicis nomen est consecutus, nimis doctos, aut nimis ingeniosos à gerendis excludit Magistratibus ac sæpe novitatibus inventis causas turbarum præbere demonstrat; idem facit in aureis suis Epistolis *Guevarra*, cùm probat esse meliorem regnandi magistram experientiam, quàm omnem doctrinam. Et tamen admiratione digna res est: quòd cùm nemo artem, quam non didicit, profiteatur, neminem facilè sit reperire, qui se ineptum ad imperandum esse existimet; cujus rei caussam interrogatus aliquando *Rudolfus I. Imperator*, ùt est apud *Silvium*, respondit: *Plerique homines eos stultos putant, qui regnare nesciunt, stultum autem sese nemo judicat*; ità Sapientissimus Imperator. Quòd si quis subditorum diversas naturas, ingenia & indoles, propensiones & affectus perpendat, propè fieri non posse censebit, ut unus homo omnibus subditorum desiderijs & votis satisfacere possit; ideóque in auxilium Principum Sapientes adhibentur, cùm unus omnibus regendis non sufficiat. Mihi consideranti Princeps similis *Patriarchæ Noë* sæpe visus est, qui in unam arcam omnia animantia, omnésque belluas composuit, sed id sinè miraculo efficere nunquam potuisset; nec Princeps tot populos compescere, nisi eorum animos Deus inprimis, dein educatio sub Principibus, vivendi ratio, leges usu receptæ, voluntaria Principi subjectio molliret. Ideóque periculosa apud prudentes habetur omnis magna ùt est morum & legum & lingvæ in Republica mutatio, quia his mutatis plerumque subjectorum populorum voluntates mutantur, & dum vetera amittimus, nova in mores nondum induximus, periclitantur universa. Id *Maximilianus* Rex solenne in regnando habuit, ut semper sibi similis, & semper idem populo videretur, nimirum: *moribus antiquis res stat Romana, virisque.*

Omnes se ad regnandum idoneos putant.

Scipio Amirat. in Tac.

Guevarra in Epist. ad Petrum de Acuna.

Silv. in Parallelis in vita Alph. M.

A Magistris morum ad dissimulationem quandam educatus &c. Educatio est altera natura: nam quamvis in conceptu & ortu, metallum, ùt ità dicam, humani corporis à parentibus sumamus, cui metallo animam divinitas infundit, tamen modulus & mensura quædam desideratur in moribus & institutione, ad quam etiam animus componitur; ut dum tormenta muralia, & machinæ funduntur, omnes quidem eodem metallo constant, at non omnes ad eandem figuram conformantur, alia longiora, alia crassiora, prout scilicet modulus & forma, in quam metallum infunditur, extremitates, fila & lineamenta expressit. Quod non semel cum maxima voluptate, dum machinæ funderentur, & quibusdam panniculis velut infantes obvolverentur, spectavi. Itaque non satis certum ex sangvine, sed longè magis ex forti educatione argumentum futuræ virtutis petitur, idque multi sapientissimi Viri agnovêre: *Scipio Africanus* fertur, cùm *Romam* ad triumphum veniret, primum nutrici suæ vetulæ osculum dedisse, non matri, quòd ab illa primùm laboriosè nutritus, deinde ad omnem virtutem primâ ætate informatus fuisset, at altera, ùt dicebat, postquam voluptatis suæ caussâ concepisset, non ampliùs sui curam suscepisset, sed nutrici traditum quodammodo abdicâsset. Id caussæ est, quòd sæpe ijsdem Parentibus geniti filij, toto, quod ajunt, cœlo moribus discordent; scio multum posse naturam, sed non minùs educationem, ùt apud nos in *S. Wenceslai à S. Ludmilla* institutione, & in *Boleslai* Sævi Principis apud sceleratissimam matrem *Drahomiram* educatione apparuit, ut ille Deo plenus, hic Dæmoni consecratus videretur.

Educatio difficilis.

Nutricum labores.

Multi vultus hominum, animos habet ferarum.

Venatio cur cara Nobilitati.

Vix venationem auſpicatus erat &c. Venatio imaginem & imitationem quandam militiæ habere videtur, & quidem triumphantis, cùm hoſtes fugientes inſequimur; ideóque Nobilitas hâc imagine victoriæ maximè adducitur & tenetur; at milites has ferarum victorias rident, & (quod ſæpe audivi) decentiùs exiſtimant, unum hoſtem, qui contrà ſtetit, fugare, quàm mille feras proſternere. Venatio Principibus *Auſtriacis* ſæpe carò ſtetit. Nota ſunt *Maximiliani I.* in *Rupicapras*, & *Ibyces*: quod genus ferarum aliud eſt, & naturâ differt, ùt *Anſelmus de Boot* affirmat) conamina, quæ eum in ſummum vitæ diſcrimen ſæpius adduxerunt, imò ipſam conjugem cariſſimam venando amiſit, *Mariam Burgundam*, cùm inſequendo feras equo decidiſſet. Legi Maximiliani I. pulcherrimum librum, *Teurdanck* inſcriptum (quem *Albertus Durerus* ſculptor & pictor præſtantiſſimus iconibus illuſtravit) in quo *Maximilianum* duæ fœminæ, *Curioſitas* ſcilicet & *Invidia* ad pericula deducunt, ex ijs multa à venatione ortum habuêre; hîc quoque *Maximiliano II.* venatio periculum attulit. Venationes Rupicaprarum & Ibycum elegantiſſimè deſcripſit *Stephanus Pighius*, qui itidem affirmat Ibyces & Rupicapras duo diverſa eſſe.

Anſel. de Boot in Symbolis heroicis.

Liber periculorum Maximiliani I.

Pighius in Hercule Prodicio.

Sapienti ſilentio oppreſſi &c. Sæpe ſilentium pro omni reſponſo eſt, ídque ingeniosè expreſſit *Famianus Strada* noſter: *non malè auritis ſatis reſpondetur, non reſpondendo.* Et eò quidem faciliùs quòd facillimum eſt, nihil dicere, & ſilentio ipſo probamus ea, quæ nobis proponuntur non ſatis eſſe digna reſponſo, hac in re exercitatum eſſe Principem oportere Politici docuerunt, & tota diſſimulationis ratio (in qua Rectores populorum exercitatos eſſe convenit) ſilentium habet pro fundamento. *Oratorum Magiſtri* docent ad quæ reſpondere non poſſumus, vel non volumus, ea ſilentio prætereunda eſſe; primúmque hujus politices documentum primus *Rex Iſraëlitarum Saul* præbuit, cùm *Rex à Samuele Propheta* proclamatus, audiens de ſe quoſdam ſiniſtrè loquentes: *num poterit nos ſalvare iſte?* &c. ait *ſacer textus*: *Saul autem diſſimulabat ſe audire.*

Strada L. 6. de Bello Belgico.

Silentium ſæpe eſt pro reſponſo.

Bene eſſe populo cupiebat &c. Hoc optimi Principes ſemper ſibi propoſitum habuerunt. Notum eſt proverbium politicorum: *ſalus populi ſuprema lex eſto*; quia non populus propter Regem, ſed ùt *Adamus Contzen* probat, Rex propter populum, quod politicorum omnium axioma evertere conatus eſt, homo *Atheus Machiavellus*, quem egregiè retuderunt tot inſignes Scriptores. Pulchertimum eſt illud, quod notavit noſter *Petraſancta*; diſputans enim cur duæ *Regum Romanorum* ſtatuæ, ſcilicet *Numæ Pompilij*, ac *Servij Tullij* ſolæ cũ añulis ferreis ſteterint (quas adhuc ad ſua tempora perſtitiſſe *Plinius* teſtatur) ſapientiſſimam adfert cauſſam, quia nimirum, ut quidam Sapiens dixit: *Rex bonus ſervus eſt publicus*, ut profiteatur ſe commodis populi ſtudere velle, & ejus utilitates ſibi curæ futuras, poſt Reges *Româ* exactos annulus ferreus Imperatoribus dabatur, & ſic de Jugurtha *Marius* triumphavit. Principes qui hæc politicorum & ſapientum placita agnoverunt, & expreſſerunt, laudantur, at qui neſcierunt, & contempſerunt, omnium Scriptorum ſibilis exploduntur, mirúmque eſt Principes, qui famæ, & tempori præſenti tam ſtudiosè placere volunt, futurarum ætatum & temporis nullam rationem habere, quæ eorum malefacta in *Annalibus* omnium temporum reprehendent, damnabunt, execrabuntur. Sapientiſſimè *Tacitus*: *optimi quique mortales altiſſima cupiunt &c. cætera Principibus ſemper adſunt*: *unum inſatiabiliter parandum*: *proſpera memoria. Nam contemptu famæ, contemnuntur virtutes.*

Princeps eſt ſervus publicus.

Contzen in libris polit.

Corn. Tac L. 4. Annal.

In ſpectaculis magnificus &c. Magnifici Principes magnificentiam in omni vita tenuerunt, decet enim Principem non omnia ad pecuniam referre, ſed multa imò plura & potiora ad publicas utilitates, ad ſplendorem & magnificentiam. Ex hujuſmodi rebus agnoſcitur liberalis *Principis Genius.* Jam pridem probatum à me eſt,

Magnificentia innata Principibus.

omnes

omnes laudatos Principes ædificatores fuisse, & de *Trajano* optimo *Principe*, quòd innumera opera publica ædificâsset, ingeniosè *Eutropius* dixit: *Trajanum Orbem terrarum ædificâsse.* De Imperio Sinico,& magnificis Imperatorum Sinensium structuris, videatur Martinius; certè Romanorum ædificia omnia velut pumilionum labores sunt, si cum Sinicis conferantur. Semper hoc habuit Asia, ut reliquas orbis partes non modò amænitate terrarum & locorum, sed multò etiam magis splendore operum, quæ humanæ manus struxerant, superaret. Legantur quæ de septem miraculis commemorat *Pancirollo*, tum illa, quæ *Semiramis* struxit, aliáque innumera. Verùm permittendum est aliquid *Genio Principis* excelso, & magnis spectaculis, ludis exhibendis, Palatijs struendis occupato. Omnia hæc glorioſum Regem ostendunt; gloriæ autem & æternæ famæ,& laudis maximè studiosos Principes esse oportere, quem paulò antè laudavi, *Tacitus* admonuit.

Martin. in Atlante.

Panc. lib. de rebus perditis.
Herodot. l. 1. Hist.

CAPUT III.

Rudolfus Rex Bohemiæ. II. ejus nominis Imperator.

RUdolfo II. Regi maximo & glorioſissimo Invidia lethalem morsum infixit paulò ante mortem, quem si evasisset, inter feliciſſimos Reges numerari potuisset. Natus *Viennæ* 22. Septembris An. 1552. *Rex Ungariæ* coronatus 1572. *Bohemiæ* 1575. eodémque anno *Rex Romanorum*, at *Imperator* 1576. 12. Octobris *Ratisbonæ* eodem anno & die quo Pater *Maximilianus* est mortuus; nemo non Regum hanc *Rudolfi II.* felicitatem optâsset, si ultima primis respondissent:

Rudolfi II. calamitoſus exitus.

- - - - *scilicet ultima semper*
Expectanda dies homini, dicíque beatus
Ante obitum nemo, supremáque funera debet.

Ovid. in Metamorph.

Jam inde à coronatione sua maxima dedit Regiæ prudentiæ, cæterarúmque, quæ Reges bonos & populo caros faciunt, virtutum documenta: Regio Catholica prima ejus cura, cujus amorem & defensionem in Catholico Regno Hispaniæ propè cum lacte imbiberat. Hujus rei illustre specimen dedit jam ex *Hispania* reversus Regius Juvenis *Viennæ*: cùm enim Pater, quæ illius facilitas in Religione fuit, ùt antè dixi, eum ad concionem Lutheranam secum adduxisset, & *Præco* ille Evangelicus omisso

Zelus ejus pro Religione.

Evangelij argumento multis & injuriosis verbis in *Pontificem*, & Ecclesiæ Catholicæ primos & sacros Ordines debacchatus fuisset, *Rudolfus* ægrè concionis fine expectato surrexit, & grandem Prædicanti colaphum publicè infregit, increpitúsque à Patre, factum magno animo defendit. Eadem animi firmitas semper in *Rudolfo* etiam extremâ ætate spectata est: injuriam optimo Principi faciunt, qui ex eo, quòd literas Majestatis Ordinibus *Regni Bohemiæ* dederit A. 1608. id ab eo infirmitate animi factum existimant; fortior ille fuit, quàm multi existiment, & fortior multis laudatissimis Principibus, sed quia videbat omnia secum in cumulum ruitura, diu resistens, nè Religio denique ultimum exitium pateretur, consensit, quod vitari non poterat. His de rebus utiliter legetur, *Wilhelmus Slavata*, qui tum *Rudolfo* aderat, fidissimus, & intimus consilijs, in Apologia sua adversus *Comitem Turnium*. Præclariora *Rudolfi* opera ad Religionem promovendam, & Catholicam pietatem, & teneritudinem in Regna & Provincias suas invehendam, præcipua numerantur; decreta pro Religione; *Utraquistæ Catholicorum* parti adjuncti; *Consistorium* inferius, ùt vocabant, totum *Archiepiscopo Pragensi*, non violentè, sed svavi quâdam ratione subjectum; officia Regni tam dextrè distributa, ut tam in Nobilitate, quàm in Regno toto *Primas Catholici* tenerent semper; & Catholici, qui idonei essent, tam ad officia Regni & Reipublicæ, quàm ad Civiles Magistratus promoverentur; *Picardi* severissimis decretis sæpius, præcipuè A. 1589. & 1603. confixi, ut nullo loco tuti consistere possent; *Slovanense Cœnobium* hæreticis ereptum A. 1594. & Catholicis restitutum; duo *Collegia Societati Jesu* (*Brunense* & *Glacense*) amplissimè Cœnobiorum loco fundata & dotata; Ecclesiarum omnium fundationes A. 1592. præcipuè in *Urbibus Pragensibus* investigatæ, quâ investigatione plurimum authoritatis & utilitatis Catholicis accessit; *S. Procopij* corpus elevatum, & maximâ celebritate, cui ipsemet *Cæsar* interfuit, A. 1588. in Ecclesiam omnium Sanctorum in *Arcem Pragensem* illatum; *Turcici* belli tempore, quod multos in Annos protractum est, pietatis exercitia quàm plurima, partim instituta, partim exemplis firmata, ùt fuerunt campanarum pulsus, & preces, & conciones ter in hebdomade habitæ in templis propè omnibus, quarum ipse argumentum dabat, de peccatis provocantibus iram Dei, quæ postrema licèt Archiepiscoporum decretis gesta sint, tamen *Rudolfum*, si non Authorem, certè Promotorem habuerunt; denique in omnibus, quæ ad templorum pietatem, & Dei cultum spectabant, maximo Præsulibus adjumento *Cæsar* fuit, ejúsque authoritate nitebantur omnia. Jam verò etiam, quæ pro Regnorum utilitate, & subjectorum populorum bono glorioſa sibi

Rudolfi laudatissima studia in Regni initio.

& in

& in omne tempus memoranda geſſit per indicem, ùt hactenus perſtringemus: artes & ſcientias ſic amavit, ut nemo Regum magìs: doctos & literatos viros ex omnibus *Europæ* Regionibus maximis præmijs invitatos ad ſe *Pragam* attraxit, & copiosè & lautè habuit; ex uno *Tichone Brachæo* conjecturam capere licet, qui cùm *Uranoburgum* ſuum, quod ſibi ad ſiderum curſus obſervandos magnis opibus exſtruxerat ægrè deſereret, *Rudolfus* altero tanto ampliùs *Tichoni* in Annos ſingulos ſe daturum pollicitus eſt, quantum ex univerſis bonis ſuis & ditionibus in *Dania* relictis, *Ticho* percipere ſolitus eſſet; eidémque ingenti pretio *domum Mathematicam* ſingulari arte perfectam, & ad contemplandam omni ex parte diurni & nocturni cœli faciem aptiſſimam, prout ſcilicet ipſe *Ticho* ſibi deſcripſerat, extruxit, quàm pueri videbamus, & mirabamur tot angulis diviſam, & velut Labyrinthæis anfractibus viſendam, ut ſi ſemel errares, explicare exitum non poſſes. Advocavit etiam *Artifices*, & qui in gemmis, auro, aliiſque metallis laborarent, peritiſſimos, tum turbam *Chimicorum*, quibus ipſe Imperator plerumque collaborabat, tum *Gemmarios* (quos inter eminebat Vir doctiſſimus *Anſelmus Boëtius Brugenſis*, ùt ejus opera oſtendunt) viros omni genere doctrinarum clariſſimos, quos inter *Jacobus Typotius* chorum duxit, *pictores*, *ſtatuarios*, *foſſores*, & qui venas metallorum indagare arte ſcirent, aureæ glareæ & obryzi auri *Lotores*, quos ubique ad auriferos fluvios per omnem *Bohemiam* ſparſos conduxerat; deniq; nihil erat artium, maximè ex quibus certa utilitas in publicum colligitur, cujus peritos homines non haberet; atque utinam in hoc ſtudio parcior *Rudolfus* fuiſſet, neque curioſitate humani ingenij, occulta etiam & ſenſibus humanis inacceſſa & prohibita explorare tentâſſet. Ità verò auro & gemmis abundâſſe *Rudolfum* Author eſt *Boëtius*, ut paucos omni ætate Reges illi comparari potuiſſe affirmet, nominátque eum alterum quendam *Salomonem*, quos titulos etiam non opum gratiâ, ſed prudentiæ merito apud quaſdam *Europæ* nationes *Rudolfus* conſecutus eſt. Hoc etiam opus *Rudolfum* maximè commendavit: quòd corpora Regum ſatis inhonorè in *Eccleſia S. Viti* jacentia, diligenter collegerit, & loculis lapideis ad gratiam & ſplendorem incluſa, excitato ex alabaſtrite boni artificis manu Cenotaphio contexerit, quod opus, qui iſta intelligunt, & eruditos habent oculos, mirantur, & laudant. Nulla in *Rudolfo* opum aviditas nimia, nulla cùm dato opus eſſet, tenacitas viſebatur: *Raconicium* Fiſco Regio addictam Urbem precibus Procerum quorundam adductus, ſtatim *Regiam* pronunciavit, & liberam eſſe juſſit; eadem gratia *Novæ Boleslaviæ*, arce exceptâ, & *Bidzoviæ* facta eſt, ipſis qui eas Civitates tenuerant *Kragirzijs*, & *Wartembergicis* (tanta id temporis Do-

Artium amator & admirator maximus Rudolfus Cæſ.

Anſ. de Boot præfat. in LL. de Gemmis.

Ejus laus.

Dominorum facilitas erat!) poſtulantibus. Gloriam *Rudolfi* omnes propè *Europæ* nationes legationibus auxêre; *Tartari, Perſæ, Turci*, aliæq; barbaræ nationes, *Moſci* muneribus & pecuniæ centum millium pretio omnes ſuperârunt, quæ munera legationum is qui aderat, & in rem præſentem venerat, *Cancellarius Slavata* diligentiſſimè deſcripſit. Sed jam ad alteram Fortunæ retrogradæ paginam veniamus: *Rudolfus*, qui omni genere bonorum circumfluebat, Annis ante mortem ſummùm ſex, ità repentè tum à ſuis, tum ab alienis primùm deſeri, pòſt etiam contemni cœpit, ut ferè etiam hoſtes ejus miſericordiâ tangerentur, & quidam, quòd eò proceſſiſſent, dolerent: ante omnia Plebs, & vilior populus jam ab An. 1591. turbis & tumultibus initium aliquod dedit, & quanquam diligentiâ Præfectorum compoſiti viderentur, tamen faſtidium quoddam, & odium præſentium & gubernationis in *Rudolfo*, in alto pectore ſervabant: quoſdam odium Religionis Catholicæ, cujus ardentem cultum *Rudolfus* non diſſimulabat, & decretis aliquando acribus urgebat, ad novas res moliendas incitabat, quoſdam Catholicos maculoſa ejus vita offendebat; multi *Chriſtophorum Hermannum Roswurmb* paulò antè in bello Turcico felicem & ſtrenuum Ducem campi *Mareſcallum* carnificis manu capite plexum indignabantur; alijs *Georgij Lobkowicij Supremi Regni Præfecti* tragica calamitas, & tot annorum carcer, & ſcripti pro ejus innocentia libri ad deſerendum *Rudolfum* ſtimulabant; ipſa denique ſenis Imperatoris moroſitas & mirabilitas, ob quam placere ſeni nemo poterat, alios alia invitabant, ut cùm *Rudolfi* frater *Mathias* primùm *Ungariam, Auſtriam*, deinde *Moraviam*, ac tandem *Bohemiam* Confœderatione cum pleriſque *Auſtriæ* Principibus A. 1606. initâ, milite inundâſſet, & coronam à *Rudolfo* poſceret, contemto occidente Sole, omnes ad orientem ſeſe converterint, neque ullus alius *Auſtriacorum Principum* pro *Rudolfo* arma ſumſerit, præter *Leopoldum Paſſavienſem*, qui aliquot millia militum nuper ex *Clivia* reverſorum in *Bohemiam* duxit A. 1609. at ea res in damnum *Rudolfi* vertit; ſuſpicati enim, quod erat, Provinciarum Ordines acriùs in *Rudolfum* exarſerunt, & *Paſſavienſi* militiâ è *Bohemia* cedere coactâ, *Mathiæ*, quem jam *Proceres Moravi* ſequebantur totos ſe dedere, ejúſque qualem qualem cauſſam adjuvandam ſuſcipere decreverunt. Ereptum eſt illud *Rudolfo* eo tempore Regium & pulcherrimum regnantium decus, *quod non coguntur*; viventi & ſpiranti (ùt *Comicus* dixit) funus factum eſt; eóque ſe redactum infelix *Rudolfus* vidit, ut *Regno Ungariæ, Auſtriâ, Moraviâ*, & cæteris Provincijs decedere cogeretur, & priùs ſuâ manu ſubſcriberet, ea ſe fratri omnia cedere; quódq; luctuoſiùs fuit An. 1611. 23. Maij cùm in *Regem Bohemiæ* coronaretur *Mathias*

Rudolfus deſeritur ab omnibus, cujus rei multæ cauſſæ.

Bellum Paſſavienſe.

Mathias, ipſe tum *Cæſar* in *Arce Pragenſi* degens, plauſus, & tubarum clangores in coronatione fratris audire cogeretur. Tædet me hæc triſtia ſcribere, & jam antè in *Epitome* mea memorata ſunt; hiſtoriam *Rudolfi*, & ejus gloriæ extenuatæ & ad ultimum omnino occidentis deſcribit in *Annalibus Ferdinandæis Khevvenhiller*; nihil vidi illis libris exactiùs. *Piaſecius Polonus Epiſcopus* memorat (quod in alio Scriptore non memini legere) *Rudolfum* jam ætate provectum, novos eóſque mirabiles mores aſſumſiſſe: nullum propè ad ſe præter Artifices, & pauculos quoſdam *Aulæ Miniſtros* admiſiſſe, quorum arbitrio omnia gerebantur (inter alios quendam *Sluskium Equitem Lenonijs* artibus conciliatum) *Botſcajum* ideò rebellionem exorſum, quòd duobus Menſibus in *Aula Cæſarea* verſatus, nunquam audientiam à *Cæſare* impetrare potuerit; ei ſolitudini, & triſti otio *Rudolfi* cauſſam dediſſe *Tichonem Brahæum*, qui ex aſtris monuerit, çavendas eſſe *Rudolfo* propinquorum inſidias; at ille cavebat alienos, ſuos non curabat; ex ea cauſſa *Cæſarem* caruiſſe publico, templa, fora, Curias vitâſſe, & latebris ſe texiſſe deambulantem in porticibus Aulæ internis, quas varias excitaverat cum feneſtris anguſtis & obliquis, nè proſpiciens videri, vel jaculo (quod maximè timebat) peti poſſet. Si quis exterorum *Magnatum Cæſarem* coram intueri vellet, non aliam ferè rationem id conſequendi fuiſſe, quàm habitum *Agaſonis* aſſumere, cùm quotidie *Cæſar* ad equorum ſtabula per diverſos Aulæ anfractus venire conſveviſſet. Hæc ex *Piaſecio*. Obijt glorioſiſſimus quondam *Imperator*, & cum diuturnitate Imperij, & in pace rerum abs ſe geſtarum gloriâ laudatiſſimus in bellis, quæ per Duces ſuos gerebat feliciſſimus, mœrore & curis confectus apoplexiâ *Pragæ* A. 1612. 14. Januarij. Regnavit à coronatione ſua apud nos annis 36. vixit annos 60. Ajunt eum paulò antè mortem de tribus potiſſimùm doluiſſe: *primum*, quòd conjugem non duxiſſet; *alterum*, quòd Sacerdotem, qui ejus conſcientiam multos annos tractârat, abs ſe ſegregâſſet; *tum illud*, quod *Georgium Lobkovicium* inimicorum fraude circumventum ſerò animadvertiſſet, moríq; coëgiſſet.

Piaſec in Chron. ad A. 1604.

Ejus in ſenecta ætate moroſitas.

Notæ in Caput III.

Ultima primis non reſponderunt &c. Commune hoc fatum generis humani eſt, ut proſpera infauſtis commiſceantur; hoc ut exprimeret *Poëtarum* omnium *Princeps Homerus*, duo dolia finxit ad ſolium *Jovis*, vel limen, jacentia, illud bonorum plenum, hoc malorum, illóque labore occupari *Jovem*, ut vitas hominum infelices quibuſdam voluptatibus, felices verò, malis & amaris attemperet.

Fortuna ſibi quam ſibi conſtat.

Dolia namque Jovis duo ſunt ſita limine in ipſo
Hoc adverſa, illud ſed proſpera fata replerunt.

Hom. Iliad. ω.

Seneca Epist. 16. 99.

Pulchris similitudinibus Viri docti hanc fortunæ inconstantiam expressêrunt, præcipuè *Seneca Philosophus.* Mihi placet *petauri* similitudo, quâ in Epistolis usus est, *oblitus est*, inquit, *petauri, quo humana jactantur.* Petaurum enim pellis bubula extensa est, vel sagum, vel aliud simile, quo extenso in aërem ludiones jactantur; sed vix supra capita hominum, supráque turbam suspenduntur, & momento decidunt, falsâ imagine brevis gloriæ sibi plaudentes. Circulum & rotam plures in fortunæ inconstantia explicanda adhibuerunt: nota est *Bajazeti Turcæ* historia, tum etiam *Cræsi* cum *Solone*, nisi me senilis memoria fallit, colloquium; sapientissima est *Cræsi* ad *Cyrum* apud *Herodotum* oratio: *disce ô Cyre, humanarum rerum circulum esse, qui rotatus, semper eosdem fortunatos esse non sinit*; sed pauperum & vilium hominum casus vix sentiuntur, nec magnopere lædunt, cùm sedeant in humili, at ruinæ magnorum Virorum ex alto ruentium, & secum in casum vicina quæque trahentium, toto propè Orbe audiuntur, unde Regna & Provinciæ intremiscunt. *Superba Domina* est *Fortuna*, quæ ut vires suas ostendat, altissima quæque detrahit, & in solum præcipitat: multis hanc sententiam inculcat *Lucius Seneca*, maximè in Consolationibus, tum ad *Helviam*, tum *Polybium*, tum ad *Martiam*, *Fortuna*, inquit, etiam *Cæsarum lacrymas concupivit*, ibidem Imperatorum & maximorum Virorum exempla adducit, Cap. 33. 34. 35. & 36. aptissimè in rem nostram Cap. 33. *nulla domus in toto Orbe terrarum aut est, aut fuit sinè aliqua comploratione. Vides omnes has imagines, quæ implevêre Cæsareum atrium? nulla non harum aliquo suo incommodo insignis est &c.*

Herodotus in Clio seu L. 1.

Consol. ad Polyb. c. 34.

Sonantem colaphum Prædicanti infregit &c. Grande in prudentiam peccatum est, licet alia abessent omnia, in publico hominum cœtu Principum dignitatem prostituere, & maledicentiâ non ferendâ publicè Majestatem violare; monet hoc multis in locis Deus & homines Deo pleni, cùm prohibent *Principibus populi maledicere*: est enim Princeps divinitatis imago. Ego non modò Principis, sed nullius omninò viventium in loco sacro, quocunq; quæsito colore, vitia expresso nomine commemoranda esse censeo: quæ enim utilitas consequatur? induratio potiùs in reis, offensio nascetur in populis. Oritur hoc imprudens in Concionatore studium, plerumque ex vanitate, & perversâ placendi cupiditate; populus enim vitia Principum & Magnatum carpi audit libentissimè, & Concionator sibi placet, cùm ejus dictio populo placet, quasi unus ille pro veritate loqui audeat, cùm alij, ùt putant, adulentur Principibus; silentio tutissima est merces.

Sacer Orator non debet fa mam Principum publicè prostituere.

Omnia secum videbat ruitura, consensit &c. Verè dictum est: *necessitas legem non habet*; prudentis est, aliquid ex toto retinere, quàm totum amittere; vidimus hâc ætate nostrâ exempla, & doluimus; at aliqui stoico quodam rigore svadebant in discrimen adduci omnia, & perire, quàm iniquum aliquid hosti concedere. Ij persimiles mihi videntur, temerario militi aut Duci, qui cæsis aut fugientibus suorùm copijs unus ille speraret hosti victoriam occursu suo extorquere, contra omnium Ducum exempla, qui turbâ fugientium ablati, quod vitari non posse videbant, fortunæ commiserunt, in aliud tempus sese reservantes: nam *qui fugit* (de fuga necessaria loquor) *pugnabit iterum*, ùt *Demosthenes* fugiens dixit, apud *Plutarchum.* Sed de hoc toto Religionis negotio, & quatenus & quid permitti Acatholicis possit, sapientissimè disserit ingeniosissimus Scriptor *Caramuel de Lobkovicz* in libro, cui titulum fecit: *Pax S. R. I. licita demonstrata.*

Necessitas acerrimum telum.

Plut. in vita Demosth.

Consistorium Inferius svavi ratione Archiepiscopo subjectum &c. Laudem meretur *Rudolfus Imperator* non eò tantùm, quòd *Consistorium Vtraquistarum Archiepiscopo* subjecerit (quo facto multas Religionis discordias sopivit, quæ in Religionis negotio esse solent gravissimæ & periculosissimæ) sed etiam quòd svavi quâdam

Fortitudo cũ svavitate in gubernando jungenda.

quâdam ratione, ut id conſequeretur, uſus ſit conciliatis priùs, & in partes ſuas adductis *Adminiſtratoribus*; legi olim in *S. Ambroſio*, *favos apum Caſtra appellari*, ex quo *S. Doctor* ingeniosè docet ſvavitatem melleam, caſtrorum vices agere, & fortitudinem in gubernatione ſvavitati jungendam eſſe: *quid eſt*, inquit, *favus niſi quædam ſpecies caſtrorum*?

S. Ambr. l. 5. hexam. c. 21.

Turcici belli tempore pietatis exercitia &c. Nunquam magis oratio neceſſaria eſt, quàm cùm bella geruntur; proprium enim eſt Deo, qui in ſacris literis, *DEUS exercituum* appellatur, victorias & triumphos ſuis concedere; quòd ſi oratio etiam Deum vincit, ùt in Moyſe, & in alijs Sanctorum orationibus *Sancti Patres* demonſtrant, Deo votis noſtris conciliato, facilè hoſtes ſuperabuntur; ſed bona vita, & à voluptatibus abſtinentia, majorem ad Deum propitiandum vim habet; obſervavit id, idem ille *D. Ambroſius*, admirans cur in ingreſſu arcæ, *Noë* cum filijs primus intraverit, & in egreſſu primæ uxores; ipſe & filij poſtremi? *apertè*, inquit, *Noë vocem quandam emittit, tempus illud non eſſe voluptatum, neque deliciarum, quo omnibus immineret (ex diluvio) interitus, unde in Evangelio Dominus reprehendit, quòd tempore Noë manducarent, & biberent, uxores ducerent, & filias nuptum traderent, & ideò propter intemperantiam eorum ſuperveniſſe diluvium.* Et adjicit: *quàm enim indecorum, ut quo tempore viventes morerentur, tunc perituri generarentur!*

Belli tempore fugiendæ deliciæ.

D. Ambr. l. de Noë & Arca.

Artes & ſcientias ex omnibus Europæ Regionibus &c. Perpetua hæc nota bonorum Principum eſt, Provincias ſuas omnibus ſcientijs & artibus, quantum fieri poteſt, inſtruere & exornare; cauſſæ cuilibet in promptu ſunt: dignitas Regis & Regni, præſens populi utilitas domi habere in propatulo, quæ alij foris coguntur quærere: quòd ſi *multitudo Sapientum ſanitas eſt orbis terrarum*, quis non malit apud ſe ſanitatem hoſpitari, quàm procul peregrinari? laudatiſſimi quique Principes ultrò invitârunt artes, maximéque Liberales, earúmque Magiſtros Scholis & *Academijs* maximo pretio excitatis, Provincias ſuas doctis in omni arte & ſcientia viris implevêre; bonus Princeps Provinciam ſuam domum ſuam eſſe putat, quis autem inculcam, inornatam, ſitu, pulvere, luto, & tenebris horrentem domum, præ læta, ſpacioſa, luminoſa, ornata inhabitare velit? adde ipſos Sapientes, ex quibus in omni fortuna auxilium Princeps petere poſſit, unus ſæpe ejuſmodi Sapiens Rempublicam & Principem omnibus periculis eximere poteſt, & pluribus æquivalere cenſetur. Hoc vidit *Maximus Imperator Carolus V.* qui cùm audiſſet *Thomam Morum*, & *Joannem Roſſenſem in Anglia* occiſos, *ſi in meis*, inquit, *Regnis talia duo lumina haberem, quamcunque munitiſſimam Civitatem mihi auferri paterer, nè his privarer.* Alluſiſſe optimus *Imperator* videtur ad illud Nobile dictum *Darÿ Regis Perſarum*, qui ſolebat dicere præoptaturum ſe ùt *Zopyrus* (erat is fidiſſimus in Conſilio, cujus memorabile factum ab *Herodoto* celebratur) nihil damni paſſus eſſet, quàm viginti *Babylones*, ultra illam, quam haberet, acquirere. Quod de alio quoque Sapiente dicere Regem ſolitum accepimus: *malle ſe tot ſibi eſſe Megabyzos, quàm Græciam ſubditam.*

Artibus efflorescit Patria.

Principes viros doctos habeant in comitatu.

Herodot. in Thalia ſeu L. 3. Biſciola T. 1. ſubſeciv. l. 3. c. 22.

Nimiâ curioſitate humani ingenÿ &c. Principes curioſitas ſæpe egit inpræceps, & in pericula æternæ ſalutis conjecit: non enim contenti naturam rerum inveſtigare, & in omnes ejus abditos ſinus penetrare, etiam quæ videri non poſſunt, videre, & cum ſpiritibus colloqui damnabili curioſitate deſiderârunt. Utinam *Scotus Parmenſis*, cui *Rudolfi Cæſaris* curioſitas imputatur, hujuſmodi noxijs rebus ſceleratè docendis abſtinuiſſet! ridiculè & falsè tamen has Principum curioſitates deſcripſit Author ſinè nomine, libro cui titulum fecit: *Peregrini in Patria errores*, Tit. 33. *Zoroaſter* & Tit. 4. *Præſtigiæ* & tit. 8. tit. 46. ubi animarum induſia, & alia ridicula ſatyricè irriſit. Talem curioſitatis genium imbibiſſe videtur is, qui in *Concilio Nicæno* quærere auſus eſt: *Quid Deus ante conditum orbem fecerit?* cui *Sanctus Spiridion* acutè reſpon-

Magnus Principis lapſus eſt damnata curioſitas.

respondit: *inferos pro curiosis hominibus condidisse*, quod responsum non facetum modò, sed salutare quærenti fuit.

Amor in subditos laudabilis.

Dominorum in Vetere Bohemia facilitas in subditos &c. Non facilè fidem habebunt, qui subditos mirè & miseris modis tractare solent, quàm benignè, & quàm leniter Majores nostri subditos atque etiam glebæ suæ adscriptitios habuerint, in libro 1. atque etiam 3. *Miscellaneorum* de *Rosensium* in subditos benignitate multa narravi. Quot Dominos nominare in antiquitate possum, qui subditis suis libertatem donârint! quot oppida, & Civitates liberas esse jusserunt! quod si libertatem non concesserant, jura Civitatum impetrârunt à Rege; non igitur mirum tanto vicissim Dominos amore & tot obsequijs cultos à subditis fuisse, ut propè liberorum in Patrem studia æquarent. Hodierna ætas quot subditos numerat, tot hostes sibi esse putat, & mancipiorum habet loco, quos miti & Christiano dominatu regere oporteret; cùm ut divini & humani juris scientissimi docent, in Christiana Religione Christiani Christianorum mancipia esse non possint.

Molina. Layman Mariana &c.

Tempus in omnibus observandum.

Decretis acribus offendit &c. Thales inter septem Sapientes primus, *sapientissimum esse tempus* dicebat, ideò existimo, quòd & Sapientes faceret, & admissos errores corrigeret, & si observaretur, omnia sapientissimè procederent. Qui ante tempus aliquid aggreditur, & qui post tempus tum primùm agit, æquale damnum patitur; ut qui immatura poma, aliósque fructus decerpit, svavitatem fructûs amittit, qui autem serò nimis fructum capit, loco svavissimæ maturitatis, amarissimam putredinem degustat; idem in negotijs humanis accidere solet: eadem enim, quæ nunc populo odiosa & intolerabilia videntur, suo tempore, & mutatis quibusdam adjunctis, aut nomine molesto omisso & specioso imposito, non ingrata videbuntur.

Morosa est senectus.

Senis Rudolfi morositas &c. Rarum est hominem senem ab acida ætate, quæ senectus est, nihil acidi trahere: vita nostra vino persimilis videtur, quod cùm ad finem in vase devenerit, acescit. In *Epigrammatis Græcorum* pulchrè id expressum lego:

Anthol. L. 1. Se. 1. 13. c 16.

Si relictum sit pauxillum in vasis dulcis vini
In acetum mutatur hoc, quod relictum est;
Sic qui exantlavit totam vitam
Ubi ad profundam venit senectutem, fit austerus & morosus.

Aliud Symbolum morosæ senectutis ex floccis carduorum, qui *pappi* vocantur, ego petere soleo; pappi enim illi, senum caniciem referunt, qui uti cardui ex quibus nascuntur, nobis molesti sunt, & pungunt; atque ut similitudinem magis agnoscas, *pappus* apud *veteres Poëtas* & nominatim apud *Ausonium avus* appellatur.

Non omnia ex Astrorum aspectu pendent.

Ticho prædixit ex astris Rudolfo cavendas amicorum insidias &c. Huic etiam curiositati mirum in modum dediti sunt Principes, qui omnia quæ geruntur in terra, stellis inscripta esse putant. Duos Sapientissimos Romanorum à partibus meis habeo, *Senecam* & *Tacitum*, qui illam credulitatem ingeniosissimis rationibus refutârunt: *Seneca* in *svasorijs*: *an ad bella Mars militem mittat, an negotiosum in quæstus Mercurius exceperit, an blanda arriserit nascenti Venus, an ex humili in sublime Jupiter tulerit, existimant tot circa unum caput tumultuantes Deos? dixêre* (scilicet Astronomi) *victuros, & nihil metuentes oppressit dies &c.* Et iterum: *unicuique ista pro ingenio finguntur, non ex scientiæ vi.* *Taciti* in *Astrologos* notissima sententia est: *genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in Civitate nostra, & vetabitur semper, & retinebitur.* Mediam quandam ingressus est viam doctissimus *Typotius*: *est quædam siderum vis, ùt eleganter probavit Basilius, sed minor potestate Conditoris; nè Principes quidem his legibus se illigant, & irretiunt, quas populo circumdant, ut factis & scriptis Innocentius Papa observavit; & minùs sit liber Princeps universi, postquam sidera condidit, quàm fuerit antè, quàm condiderit?*

Seneca svasor. 1.

Tacit. l. 1. histor.

Iacob. Typot. l. 1. de Hierograph.

Rudolfus

Rudolfus mœrore confectus &c. Grandia ſunt tormenta magnorum Principum, in quorum capitibus tot coronæ regales ſederunt. Has ſibi ex vertice cum contemtu publico dejici, quantum ſupplicium eſſe putamus! nihil miſerabilius virtute & Majeſtate afflicta! etiam privatis triſtitia vitam adimit, & vitalem cordis ſuccum exſiccat. De hoc triſtitiæ morbo ſapientiſſimè diſſeruit *Joſephus Quercetanus* in aureo libro *Diætetico Polyhiſtorico*, ubi in originem hujus morbi inquirit, & remedia ſalutaria accumulat. Ibidem invenies mortes ſubitas ex triſtitia, & contrà ab alijs fortiter tolerata, quæ intolerabilia videbantur adverſorum genera. Sed iſta mala ex toto vinci non poſſunt, & quanquam animus ſuperior malis evadat, ignobiles tamen animæ facultates, & ipſum corpus atteritur, & hoc morbo in ſepulchrum dejicitur, quod mille exemplis, ſi id ageretur, demonſtrare mihi in proclivi eſt.

Affectus ſæpe nos occidunt.

Sect. 1. *c.* 9.

Obijt glorioſiſſimus Imperator &c. Non facilè breviùs, & ut ita dicam, penetralius *Encomium* & laudationem *Rudolfi* me legiſſe exiſtimo, quàm eam, quæ à *V. C. Jacobo Typotio* confecta eſt, in libro 3. de *Hierographia* N. 90. ubi *Rudolfum* & *Auguſtum Cæſarem* inter ſe contulit & comparavit; qui utpote ejus *Cæſaris Hiſtoricus*, facta ejus inſpexit omnia, & ſinè dubio majorem meretur fidem, quàm ij, qui ſequentibus temporibus de *Rudolfo* quædam Majeſtate ejus indigna tradiderunt.

Rudolfus Auguſto Cæſar comparatur.

CAPUT IV.

Mathias ejus nominis I. Bohemiæ Rex, ac denique Imperator.

NUnquam magis apparuit, quàm periculoſum Regijs familijs ſit jus, quod *primogenituræ* appellant, cùm uni filiorum legantur & donantur omnia, cæteris nihil; quo factum vidimus, ut *Maximiliani II.* poſteritas in *quinque* aut *ſex*, egregijs *Principibus* conſiſtens, tota denique ſit extincta. Nolo ego hîc incommoda ex Majoratu, ùt vocant, & jure primigeniorum nata recenſere; imparem me his judicandis exiſtimo & ſemper exiſtimavi. *Mathias* igitur *Maximiliani II.* tanti *Imperatoris* tot Regnorum & tot Provinciarum Domini filius, cùm nihil ſuum in toto orbe terrarum videret, ſolâ ſpe, ùt & cæteri quoque fratres vivere cogebatur. Ac primùm Confœderatis *Belgij Ordinibus* ſe adjunxit, & ab ijs *Gubernatoris* titulo honeſtatus eſt ab Anno 1577. uſq; ad 1581. quod factum exiguam ei laudem apud Auguſtiſſimam familiam, & omnes *Catholicos* comparavit. Reverſus deinde in Auſtriam oblatum ſibi à fratre *Rudolfo* militare adverſus *Turcas* Imperium ſuſcepit, & ſin-

Maximiliani II. poſteritas deficit.

ſingulari felicitate ſemel atque iterum *Turcarum* exercitum fudit; interea non ceſſabat ſpes ſuas extendere, & fidam aliquam ſtationem exiſtimationi & honori ſuo congruam quærere, & quantumvis *Rudolfus Imperator Auſtriam* ei gerendam commiſerit, non explebat ejus ſpem, quia inquies animi majora deſignabat; quas deſignationes ipſe frater *Rudolfus* non parum adjuvit ignavè & ſeniliter regnando, maximè An. 1608. ubi inſcio *Cæſare* cum Ordinibus *Ungariæ* & *Auſtriæ Confœderationem* quandam inivit, quâ etiam *Moravos* comprehendit, cùm quidvis credendi, & quamlibet ſectam amplectendi datâ libertate *Regnum Ungariæ* ad ſe attraxit. At priùs conſcripto exercitu in *Bohemiam* properavit, & multis tractatibus præmiſſis eò denique *Rudolfum* ab omnibus deſertum perpulit, ut 14. Junij in *Regni Bohemiæ* Comitijs *Rudolfus* poſtulatis *Mathiæ* conſenſerit, & ſubſcripſerit, ut rata haberetur *Mathiæ* cum *Ungaris*, *Auſtriacis*, & *Moravis Confœderatio*, *Poſonij* inita, ut corona *Ungariæ* ſibi à *Cæſare* traderetur (quam coronam *Cardinalis Ditrichſtein* in caſtra *Mathiæ* attulit) ut *Regni Bohemiæ Candidatus* poſt fratris mortem haberetur (quod poſtea deſiderio coronarum non expectavit) ut ſibi *Auſtriâ*, *Moraviâ* decederet; quod cùm factum eſſet, *Mathias Viennam* diſceſſit, magnâ pompâ ab omnibus Ordinibus ſuſceptus; *Brunam* 25. Julij ad *Comitia Moraviæ* venit, cui omne obſequium *Moraviæ* Status promiſerunt, neque *Ungari* inferiores obſequio videri voluerunt, ſed vocatum 16. Novembris Regem elegerunt, & 19. cum maximo triumpho coronârunt. *Ordines Bohemiæ* cùm imminutam *Rudolfi* potentiam viderent, præcipuè hæretici, eandem libertatem Religionis dari ſibi poſtulârunt à *Cæſare* A. 1609. quam cùm impetrare non poſſent, turbas maximas (quas hîc referre operæ pretium non eſt, & neque ad *Mathiam* res ſpectat) dederunt, & violentiâ Principi ſuo factâ extorſerunt veriùs, quàm impetrârunt. Unus Leopoldus Paſſavienſis *Ferdinandi II. Cæſaris* frater, cum ſex millibus peditum, & duobus millibus Equitum (quam militiam ex *Juliacenſi* bello reduxerat) *Rudolfum* defendere, & ſi poſſet in veterem gloriæ ſtatum reponere tentavit; ac primùm *Superiorem Auſtriam* in fine anni 1610. tum *Bohemiam* in Januario 1611. ingreſſus, ipſam *Pragam Minorem* vi occupavit, *Ordinibus Bohemiæ*, quò bellum hoc ſpectaret non ſatis intelligentibus, atque inter ſe diviſis, cùm alij veteri Regi ſubveniendum eſſe dicerent, alij *Mathiam* timerent, alij eundem ad auxilium *Bohemiæ* ferendum advocarent. *Mathias* qui hæc contra ſe geri ſuſpicabatur, è veſtigio collecto milite ex *Auſtria* & *Moravia* in *Bohemiam* duxit, & recedente *Paſſavienſi* exercitu *Pragam* intravit, 24. Martij; cúmq; deſertum ab omnibus fratrem videret, & arridentem ubique fortunam experiretur,

Mathias fratrem evertit.

Rudol-

Rudolfum ad id denique compulit, & ſe in *Regem Bohemiæ Ordinum* voluntate præſertim accedente coronari pateretur, & id per *Delegatos* ſuos ad Comitia miſerrimus ſenex etiam poſtulare debuerit. Principiò reſtitiſſe *Rudolfum* invenio, & ſubſcribere omninò noluiſſe, at cùm pauci illi, qui aderant Proceres confirmarent: nihil eam ſubſcriptionem (quòd violenta foret) valituram, etſi etiam non ſubſcriberet, *Mathiam* tamen coronatum iri, prudentiùs facturum, & dignitati conſulturum ſuæ, ſi ex ſua voluntate factum oſtenderet, quod vitari non poterat, A. 1611. 24. Maij *Mathias* coronatus eſt. Coronatione hâc peractâ, cùm omnia fluerent ad votum; reliqua etiam ornamenta Regiæ dignitatis comparanda ſibi eſſe duxit: ac primùm in *Luſatiam*, inde *Wratislaviam*, *Glacium*, & 22. Septembris *Olomucium*, ac per *Niklspurgum Viennam* properavit, atque ibi 4. Decembris *Viennæ* eodem Anno cum *Anna Ferdinandi Archiducis* filia (qui *Ferdinandi I.* filius & *Maximiliani II.* frater fuit) nuptias celebravit. Tabeſcente *Rudolfo*, & anni ſequentis initio 14. Januarij mortuo, *Mathias* ad *Imperij Romani* Coronam aſpirare cœpit. Non eſt inſtituti mei hæc referre, in ſumma: 3. Junij electus *Francofurti* 24. ejuſdem creatus, & coronatus eſt *Imperator*, tertiâ pòſt die *Annâ* Conjuge ibidem in *Imperatricem* coronatâ, mox advolavit *Pragam*, & quâ potuit pompâ Fratris *Rudolfi* funus celebravit, 1. Octobris; altero menſe in Novembris initio *Viennam* reverſus. *Presburgi* deinde A. 1613. Comitia habuit, tum ad Comitia Imperij, quæ ipſe indixerat, acceſſit, ſuíque loco *Ferdinando Archiduci Auſtriam* regendam commiſit, cúmque prolem ex *Annæ* conjugio deſperaret, & de conſilio omnium *Auſtriæ Archiducum* (tranſactione etiam cum *Philippo III. Hiſpaniæ Rege* præmiſsâ, qui jus in *Bohemiam*, habere ſe dicebat, utpote ex *Anna Maximiliani II.* filia genitus) eundem *Ferdinandum* in filiũ adoptavit (videatur ea ſolennis tranſactio apud *Goldaſtum* in fine operis de Bohemia) An. 1616. 10. Januarij *Annæ Imperatrici* corona *Bohemiæ* impoſita eſt *Pragæ*, & conjugis ſuæ honori *Mathias* ludos & Equeſtria quædam certamina in area ante *Arcem Pragenſem* inſtituit, atque ipſemet decurrit, inde *Viennam* profectus, rurſúſque A. 1617. cum vere *Pragam* reverſus eſt, indictíſq; ad 6. Junij Comitijs Proceribus ultrò conſentientibus, paucis tantùm ac ferè exteris ut *Comite Turnio*, *Felſio &c.* muſſitantibus, nihil tamen apertè moventibus, *Ferdinandum II. die Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli* feſto, coronari in *Regem Bohemiæ* procuravit; poſt hæc *Dreſdam* ad *Electorem Saxoniæ* ſalutandum cum novo Rege & *Maximiliano* fratre ſuo *Generali Teutonici Ordinis* profectus, in *Moraviam* & inde *Viennam* ſuam repetijt, neque ampliùs *Pragam* vidit. Hoc jam & ſequenti Anno 1618. Evangelicorum (ùt

Mathiæ ultima conſilia.

(ùt illi se vocabant) Ordinum, mala mens adversus *Cæsarem* & Regem novum susceptæ rebellionis consilia patuerunt. Huic Rebellioni abominandæ caussam dedisse *Cæsarem Mathiam Scriptores* hæretici, ac præcipuè *Stransky*, affirmant, quòd scilicet *Mathias*, quæ tam magnificè *Austriacis, Moravis, Bohemis, Silesijs*, promiserat, ut coronas, ad quas hiabat, obtineret, postea his obtentis, cùm ampliùs nihil sperare posset, immutatâ voluntate, novis & contrarijs decretis Regnorum statum convelleret, & manifestè eos, qui Catholicè non crederent, insectaretur, & ijs, qui eum præcipuè adjuverant, malam pro factis gratiam redderet, sed nimirum rarò bonâ fide perfidia mansvescit, & cùm semel Principis obsequium exuerit, ultima & inpræceps euntia consilia apprehendit. Primi rebellionis incentores & Duces, quos antè nominavi, primarios Proceres jam antè hæresi corruptos in societatem consiliorum & periculorum assumsêre. Volitabant quotidie ad *Cæsarem* literæ querelarum plenissimæ, quibus Catholicos incusabant, & sibi vim fieri in negotio Religionis vociferabantur. Falsa omnia & ridiculæ accusationes, cùm in tanta paucitate *Catholici* ab Ordinibus hæreticis circumscripti, qui multitudinem, arma, & belli nervum haberent in manibus, commovere se non possent, ùt paulò pòst re ipsâ patuit. Ergò A. 1618. initâ conjuratione cum ingenti tumultu 21. Maij in Conclave, quod *Cancellariam* vocant, in *Arce Regia Pragensi* sinè honore loci ingressi, post acerbissimas contentiones verborum, & exprobratam Religionis Evangelicæ infectationem, duos ex Regijs Locumtenentibus *Wilhelmum Slavatam*, *Jaroslaum de Martinicz* ex senaculi fenestris præcipites dejiciunt, addunt ex Actuarijs unum *Joannem Fabricium* nomine. Hoc fuit Rebellionis fædissimæ principium, cujus media variârunt, finis totius Regni ruinam, & tristissimam *Catastrophen* post se traxit. *Cæsar* ubi rem accepit plurimis literis tumultuantes, componere tentavit, sed frustra fuêre omnia; quare coactus est arma respicere, quæ cum vario Marte gererentur, in medio bellicorum consiliorum apparatu *Viennæ* extinctus est, An. 1619. 20. Martij à coronatione in Regem *Bohemiæ* An. 8. ætatis suæ 63. inchoato. *Princeps* magnanimus, sed in quo mobilitas animi deprehenderetur, in fratrem non satis pius, fortunam toto vitæ tempore sibi similem, id est variam & mutabilem expertus.

Rebellio hæreticorum in Bohemia.

Mors Mathiæ Cæs.

Animadversio pro Lectore.

QVò propiùs ad nostra tempora accedo, eò me in lubricum magìs & periculosiorem locum paulatim devenire sentio, ut propè *Horatianum* illud mihi occini possit:

Pericu-

Periculoſæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per ignes,
Suppoſitos cineri doloſo.

Omnes Scriptores de ſuis temporibus timidè, & cum anxia quadam cautela ſcripſerunt, monuítque pridem ſapientiſſimus Annalium & Hiſtoriæ Scriptor *Tacitus*, *Tiberij, Caij, Claudij, Neronis res ipſis florentibus ob metum falſas, poſtquam occiderant, recentibus odijs compoſitas eſſe*, alibi negat hiſtoriam ſcribi poſſe, ſi opprimatur Reſpublica, deeſſe enim libertatem Scriptori; mihi nihil tale timendum eſt ſub mitiſſimo *Auſtriacæ Stirpis* dominatu, ſed ſæculum in quo vivimus timeo, & tempora; ùt idem *Tacitus* dixit: *inimica ſcribentibus*; ſunt enim quidam, qui nihil neque falſum neque verum de ſuis ac vicinis temporibus ſcribendum eſſe autumant, ac pro inexpiabili audaciâ accipiunt, ſi quid uſquam in ijs, quos novêre, reprehendatur; ſenſêre multi Scriptores hanc Judiciorum iniquitatem, ac ſilentio vitia omnia præſentium temporum transiêre. Iſtorum ego inpoſterum ſequar exemplum, & cùm ſub *Mathia Rege*, & alijs uſque ad nos Principibus acta in manibus adhuc & memoria recenti mortalium verſentur, & pleraque ex ijs adverſus regnantes cum ſcelere, proditione, & perfidia geſta ſint, commemorari niſi cum accuſatione, & vituperio non poſſint, ab ijs narrandis abſtinebo, nè offenſionem eorum incurram, qui ad ſe vituperia Majorum, aut Amicorum ſuorum pertinere exiſtimant. Tempus erit, neque illud abeſt procul, cùm hæc antiquabuntur, & ſecurè ſinè Authoris metu commendabuntur memoriæ; poſt octoginta elapſos annos jam audacter ſatis hiſtoriam ſcribi poſſe exiſtimat *Bodinus*; nondum effluxerunt illi, tum *Veritatem* aperiet dies, & quia *Veritas filia temporis* eſt, naſcetur in publicum; ità videmus, ut quæ adoleſcentibus nobis ſinè periculo dici, & efferri non poterant, & pro falſis habebantur, jam & patienter audiantur, & longè tunc, ſubſidente ſcilicet veritate, & affectibus narrantium correctis vel mutatis, commemorentur. Itaque inpoſterum *Notis* & *Commentarijs* abſtinebo, & obiter, velut ſi præter ripas navigarem, tranſibo. *Veritatem* nudam *Veteres* pingi voluerunt, mihi *Veritas* ùt *Matrona* induitur, quæ nec tota retegi ob pudorem, nec velari ex toto, & nihil ex formoſo ſuo vultu apparere velit.

Tacit. lib. 1. hiſt. & lib. 1. Annal.

Periculoſum de viventib⁹ ſcribere.

CAPUT V.

Ferdinandus II. Bohemiæ Rex, & Romanorum Imperator.

FErdinandus II. Imperator optimus, omnes in ſe Chriſtiani Principis virtutes expreſſit. Natus ex *Carolo* II. *Ferdinandi* I. filio, & *Maria Alberti V. Ducis Bavariæ* filia A. 1578. 9. Julij à pijs Parentibus in timore Divini Numinis educatus, ad ætatem legitimam pervenit, & *Mariam Annam* primam Conjugem *Wilhelmi Ducis Bavariæ* filiam A. 1600. ſibi con-

Ferdinandi II. initia non ſatis læta.

jugio junxit. *Mathias Imperator*, ùt antè dixi, cùm prole careret, *Ferdinandum* ſibi in tempore adoptavit filium, & in *Bohemia* 1617. in Ungaria 1618. in Imperio 1619. coronari ab Electoribus obtinuit. Mortuo qui adoptârat *Cæſare*, *Ferdinandus* graviſſimis periculis & ærumnis jactatus eſt: etſi enim in ipſis regnandi initijs omnia omnibus *Privilegia* ampliſſimis verbis confirmârit, tamen ij *Ferdinandi* in *Religionem Catholicam* ſtudium apud ſuos, apud *Catholicos* verò alias cauſſas, ſed frivolas, obtendentes, tantùm abeſt ut *Ferdinandum* jam coronatum Regem ſuum receperint, ut etiam *Moravos* ad rebellionem concitârint, qui exemplo *Bohemorum* 30. ſibi Directores, & fidei ſubleſtæ Defenſores nominârunt; *Sileſiæ Principes*, Ordines ac Civitates jam ſub *Mathia* rebellionem exorſi erant, & exercitûs ſui *Ducem Marchionem de Jegendorf* cum tribus peditum millibus *Comiti Mathiæ Turn*, qui univerſum Provinciarum rebellium regebat exercitum, ultrò ſubmiſerunt. Quæ geſta ſint, tædet referre, quia toties à me & ab alijs Scriptoribus repetuntur; hoc univerſim dici poteſt: paucos extitiſſe Reges, qui à tot hoſtibus oppugnati fuerint, & tam feliciter hoſtes profligârint, quàm divinâ ope *Ferdinandus*, qui ſi omnes ſe conjunxiſſent, *Auſtriacam Domum* funditùs evertiſſent, ſed per intervalla, & non ſimul omnes proruerunt ad bellum. Hoſtes habuit: *Regem Galliæ*, *Turcam*, *Reges Daniæ*, *& Sveciæ*, *Electores*, *Trevirenſem*, *Palatinum*, *Saxonem*, *Brandeburgicum*, *Proteſtantes* omnes (excepto *Haſſo Darmſtadienſi*) omnes *Civitates Imperij Acatholicas*, *Tranſilvanum*, *Ungariæ & Bohemiæ Ordines*, *Moravos*, *Sileſios*, *Luſatios* utroſq;, *Auſtriæ Superioris* Ordines, ruſticos in *Auſtria*, Ordines item *Acatholicos* in *Inferiori Auſtria*, in *Italia Venetos*, *Sabaudum*, *Mantuanum Ducem*, ut taceam innumeros occultos, & qui ſe *Neutrales* dici voluerunt. Omnibus his ſuperiorem *Ferdinandum* fecit Deus: in *Auſtria* tres in obſequio permanſerant Urbes, *Vienna*, *Nova Civitas*, & *Cremſium*; in *Ungaria Jaurinum*, & *Comorinum*; in *Bohemia Budvicium* & *Crumlovium*, nihilque aliud, nam *Plſna* à *Mansfeldio* capta fuit; in *Moravia*, *Sileſia*, *Luſatia*, nihil parebat *Ferdinando*. At cœleſti auxilio *Fridericus Rex Zephyrius* in *Albo Monte* 1620. 6. Novembris magno prælio victus eſt. Cum *Gabriele Betleno Principe Tranſilvaniæ* ab A. 1620. uſque ad 1629. pro *Ungaria* bellum geſſit fortunato exitu. Annus 1622. *Ferdinando* ſecundus & felix 27. Aprilis victoriam habuit adverſus *Marchionem Badenſem Durlacenſem* (qui in exilio apud Helvetos obijt) ad *Wimpfenam*. Ad *Hôchſtam* 2. Julij adverſus *Ducem Chriſtianum Brunſvicenſem*, ad *Floreacum* 19. Auguſti adverſus *Mansfeldium*. Iterum An. 1623. 6. Auguſti eundem *Chriſtianum* in *Weſtfalia* vicit, qui machinæ muralis ictu brachio amiſſo ex vulne-

Hoſtes Ferdinandi II.

vulnere obijt; *Mansfeldium 6.* Decembris ad *Frisoltum* vicit. Rebellantes *Austriæ* rusticos A. 1625. iteratò. *Mansfeldium* ad *Dessaviam* 15. Aprilis A. 1626. 27. Augusti *Regem Daniæ*, cum quo postea pax coaluit. *Mantuæ Ducem Carolum* fregit A. 1630. Secuta sunt infelicia prælia adversus *Gustavum Adolfum Regem Sveciæ* ad *Lipsiam* An. 1631. 7. Septembris. Pugnatum iterum cum eodem Rege A. 1632. ad *Lutzen* 6. Novembris, in quo prælio Rex cecidit. Cæsus iterum *Cæsareus* exercitus ab *Georgio Duce Lunæburgico* 28. Junij ad *Hamelam* A. 1633. sed *Nôrlingana* Victoria omnia restituit, parta de *Svecis*, eorúmque socijs A. 1634. 6. Septembris. Clades etiam An. 1636. 24. Septembris accepta est. His victorijs inclytus *Princeps Imperator Ferdinandus* An. 1637. 15. Februarij excessit è vita, ætatis Anno 58. Mense & die 6. Ejus virtutes in *Libro IV. Miscellaneorum* obiter attigi, latiùs à *Gulielmo Lamormajni* commemorantur in Vita. Merita tanti *Principis* excedunt omnium Scriptorum diligentiam & facultatem, præcipuè *Religionem Catholicam*, *Ecclesiasticos* & *Religiosos fovebat.* In *Bohemia* hic Ordo, qui ante hæresim dignitate & suffragijs ferendis in Comitijs, Judicijs, aliísque solennibus actibus dignitate primus erat, sed jam apud corruptos hæresi Proceres nihil poterat, ordinem suum & dignitatem à *Ferdinando* recepit; apud *Moravos* secundam vocem, ùt vocant, idem Ordo habebat, primam illis *Ferdinandus* dedit; in *Austria* Ecclesiasticis quibuscunque fato suo functis omnia *Archiducibus* obveniebant; hunc perversum morem sustulit *Ferdinandus*, & ad Ecclesias, aliósque de jure hæredes pertinere rescripsit; de negotio Religionis taceo, innumera hominum millia Ecclesiæ restituta in Provincijs nostris numerare possumus. *Fundationes* in *Bohemia* quatuor *Episcopatuum*, item *Contractum Salis* consultò prætereo. *Slavata Cancellarius Regni*, *Austriacæ Domui* fidissimus (pro qua mori non recusavit, ex altissimis *Arcis Pragensis* fenestris in certam mortem præcipitatus) rem miram scribere ausus est: abusos esse tanti Principis justitiâ & probitate, qui aliquid in Aula valebant: monetam eos adulterâsse & sæpiùs pro libitu deteriorem fecisse; *Principem* pijssimum, Aulam impiam habuisse (disertè id affirmat) justissimum & incorruptum *Principem*, rapacium harpyiarum aduncas manus sæpius expertum fuisse; & pupillorum & viduarum oppressiones, eo nihil sciente perpetratas; eversos esse bonis omnibus, & proscriptos qui nihil peccârant, & per ætatem nihil peccare poterant; hæc *Slavata Ferdinandi* Cancellarius.

Prælia Ferdinandi.

Slavata Cancell. in Apologia adversus Turnium.

CAPUT VI.

Ferdinandus III. ejus nominis Bohemiæ Rex, Sapientissimus Imperator.

MOrtuo Patre filius *Ferdinandus III.* (vivo adhuc Patre, & Regna & Imperium consecutus) successit, & Fortunam bellorum in se à Patre transtulit, & primùm quidem Fortuna virtuti servivit, cùm, ùt dixi, ad *Nordlingam* ipso præsente magno prælio victi sunt Sveci. At sequentibus Annis, cùm *Ferdinandus* ob negotia publica exercitus suos sequi non posset, magnæ Clades infelicitate Ducum acceptæ sunt; præcipuè ab audacissimo & militiæ peritissimo *Duce Winarienſi; Panir* quoq; Svecorum Dux *Bohemiam* ingressus A. 1639. omnes ferè *Cisalbinos Districtus à Litomericio Pragam* pervastavit, & incendit; sex millia pagorum tum temporis arsisse dicunt. Variâ dein fortunâ bellum gestum, *Archiduce Leopoldo Cæsaris* fratre cum forti & fortunato *Duce Octavio Piccolomini Svecorum* impetus feliciter propulsante. Annus 1642. infelix multis de caussis fuit, cæsus cum exercitu *Franciscus Albertus Saxolauenburgicus ad Svidnicium* à suis, ut ferebatur, occisus, certè ab Equitibus desertus; ingressi *Moraviam Sveci*, munita pleraq; loca cum *Olomucio Principe Regionis* Urbe occupârunt: mox *Silesiam* & *Lusatiam* transgressi, sequentibus *Cæsareis* constiterunt ad *Lipsiam*, ubi hoc Anno 1642. acerrimum commissum est prælium, & fugâ dissipatæ *Cæsaris* copiæ retro in *Bohemiam* palantes concesserunt. Sed quid attinet hæc tam tristia commemorare, quæ toties fieri vidimus, & qui in rem præsentem non venerunt, in omnibus hujus temporis Scriptoribus legere possunt? in summa: ad fugam impulsus ex *Dania* novus *Cæsaris* exercitus, magnâ sui parte imminutus in *Bohemiam* redijt; occupata munitoria *Bohemiæ*, *Moraviæ* & *Silesiæ* loca, & commisso ad *Jankow* in *Bohemia* An. 1645. infelici nobis prælio, nutabant omnia, & unus *Danubius* victorem exercitum *Svecorum* stitit; captæ *Cisdanubianæ Civitates*, *Retzium*, *Steina*, *Cremsium*, *Corneyburgum*, & plures aliæ. Rediêre deinde *Sveci* in *Moraviam*, & *Brunnam* obsidione quindecim hebdomadarum arctissimè cinxerunt,

Svecorũ felices progressꝰ adverſ. Ferdinandum.

xerunt, quorum felicitatem *Bruna Ludovico Souches Urbi Præfecto* intercepit. Annis aliquot sequentibus, cùm Sveci in *Franconia* agerent, & *Herbipolensem* & *Bambergensem Antistites* vexarent, habuêre *Cæsarei* spatium, quædam in *Bohemia* & *Moravia* recuperandi, sed brevi post coronationem *Bohemicam Ferdinandi IV.* A. 1646. redeuntibus Svecis, *Wrangelio Duce*, arma Svecica iterum per *Provincias Cæsaris* volitârunt; capta est *Egra*, *Cæsareo* Exercitu, atq; ipso *Augustissimo Cæsare* propè inspectante, cujus præsentiâ animatus exercitus multa præclara in *Svecos* virtutis militaris edidit specimina, & cùm non fieret pugnæ universim copia, partibus hostes egregiè accîdit, maximè in eo conflictu, ubi *de Wert & Montecuculi* furiosum illum *Svecorum Ducem Wrangelium*, cum suis oppressêrunt. Anni 1648. initia Clades exercitûs *Cæsareani*, & cædes Ducis *Melandri* consignavit; *Königsmarkius Svecorum Ductor* proditione *Ottovaldij Equitis Franci* inobservatus, nocte iter faciens, die silvis sese obtegens, *Pragam* accessit, mediâ nocte *Ottovaldium* cum centum peditibus præmisit, qui valla, quæ tunc extruebantur, transgressus, vigiles occidit, & portas hosti aperuit, capta *minor Praga*, capta Arx, & *Sveci* per pontem ad *Antiquam Urbem* tendentes, unius potissimum operâ *Patris Georgij Plachy S. J.* qui & cataractas ferreas dejici socij sui auxilio fecit, & voce sublatâ Studiosos, ad arma vocavit, rejecti sunt; quæ deinde Pragæ gesta sint præclara, tum à Religiosis, qui defensionem Pragæ suscepimus, tum à *Studiosis*, *militibus*, ac *Civibus*, tot mortes & vulnera plùs nimio declarârunt: à Julij fine ad Novembris Mensis principium fortissimè repulsus est hostis, quamvis octodecim millibus globorum currulium Pragam verberâsset, & ad centenas plurésque orgias mœnia dejecisset, & in ipsis mœnibus murales machinas statuisset, sub hæc inexpectatè nova læta, de pace *Osnaburgensi*, quæ 24. Octobris inter *Cæsarem*, *Gallum*, & *Svecum*, coaluit, nunciantur; atque ita ab armis discessum est. *Cæsar* factâ pace, ut Provincias suas ab hostibus nuper vastatas recrearet, multa solatiorum genera invenire conatus est, A. 1652. principio Julij Pragam ad se Electores invitavit, comparuêre omnes, & cum multa significatione secundissimæ in *Cæsarem* suum voluntatis, omne genus hilaritatis libentes admisêre; itum deinde *Ratisbonam* ad Comitia, mox loco mutato *Augustam*, ubi ultimâ Maij *Ferdinandus* IV. *Bohemiæ & Ungariæ Rex* Romanorum omnium Electorum vocibus, salutatus, & iterum *Ratisbonæ* 17. Junij coronatus est; sed heu spes omnium incertas, quæ in vitæ incertitudine velut in lubrico & maligno solo fundantur! quarto decimo post Mense 9. Julij An. 1654. nondum vicesimo primo Anno expleto tollitur è vita, cui tantummodo in titulum sepulchri tot coronæ & honores

Bella eorum temporum & clades Cæsareæ.

Tollvvrangel.

Praga minor & Arx capitur.

Pax Osnaburgensis.

Ferdinandus IV. coronatur.

nores donati videntur. Ad alia igitur consilia susci-
pienda conversus est *Ferdinandus* Pater, atque ante omnia An. 1655. initio Januarij sereniss-
Bellum Svecorum & Polonorum. mum filium *Leopoldum Ignatium*, omnium Provinciarum suarum hæredem publicavit, & Posonium cum eodem descendens *Regem Ungariæ* in Comitijs ab Ordinibus electum 27. Junij coronavit. Sub hæc *Gustavus* ex *Palatina* stirpe *Bipontina Sveciæ Rex Poloniam* cum exercitu ingressus 21. Julij toto illo anno, & sequenti variâ fortunâ cum Polonis bellum gessit; meliore tamen conditione suâ quippe plurimis *Urbibus Poloniæ* occupatis, *Regem Casimirum* in *Silesiam* extrusit, ac nisi *Cæsar Polono* decrevisset suppetias (quas primum *Cæsaris* post mortem misêre qui *Gubernationi Austriacæ* præerant) forsitan Poloniæ vulnus lethale Svecus inflixisset. Jam nuper A. 1656. 14. Septemb. Pragæ Sereniss*imo Leopoldo* corona Bohemiæ imposita est, itaque licet curis Paternis (quæ maximæ & præcipuæ sunt de coronatione filiorum, & securitate Provinciarum) levatus, tamen morbis excruciatus, jam antè se prodentibus, nunc verò invalescentibus, cùm omnia *Medicorum* auxilia malum superaret, audito
Mors Ferdinandi III. SS. Missæ sacrificio, ritè expiatus, & cœlesti Viatico refectus, vitâ excessit, ætatis 49. Regni Bohemiæ 30. Ungariæ 32. Imperij Romano-Germanici 21. Princeps fuit magni consilij, fortitudinis & patientiæ in tot adversis admirabilis, sed consilia ejus præclara, quàm sæpissime fortuna enervavit; & nescio, quæ in exequendo aliorum tarditas prorsus evertit; sed quæ felicitas Patri non obtigit, eam læti spectamus & gratulamur *Filio Augustissimo Leopoldo* servatam esse.

CAPUT VII.

Ferdinandus IV. ejus nominis, Bohemiæ, Ungariæ, & Romanorum Rex.

Ferdinandum IV. ex albo Regũ nostrorum expungere nõ possumus, authoritate omnium Ordinum legitimè coronatum, etsi nullam Reipublicæ partem, quod in coronatione cavebatur, attigerit; nihil igitur in regnando ejus gloriæ & virtuti imputare possumus, præter innocentiam ætatis, & luctum, quem Provinciæ omnes ex ejus immaturo obitu perceperunt; mihi privatus

luctus

luctus in publicum versus est, cùm *Justa Funebria Regius Comitatus Glacensis Principi* suo suo statim à morte persolveret, imperatum est, ut *Mausoleum* ornarem; ornavi pro ingenij modulo varijs picturis & Emblematis, & Elogia innocentissimo Principi, tria præcipuè (quæ Regius Magistratus id temporis, ut memini, commendavit) affixi; ea, quamvis *in Verisimilibus* meis recitaverim, tamen quia liber paucis notus est, ad memoriam tanti Principis conservandam hoc loco legentibus offeram, cùm jam ingenij & corporis viribus sideratione non leviter perstrictis & attritis, nova producere non valeam; sic igitur habent:

Elogia sepulchralia Ferdinandi IV.

Elogium I.

Augustis Manibus Sacrum.
Ferdinandus quartus.
Romanorum, Bohemiæ, Ungariæque Rex Anno 1654.
Ante diem terris occidens.
Ante lucem cœlo (in Aurora diei) exoriens hoc clauditur sepulchro.
Soles mutavimus;
Dum *cœlestis* Sol mundo, *terrenus* cœlo illuxit.
Augustæ nuper creatus *Augustus*,
heu angustè nimiùm sepelitur!
Ratisbonâ minimè secundo Danubio Viennam devectus,
Ad mortem navigâsse & descendisse videbatur,
Nisi ad *Justitiam* in cœlum *pietate Austriacâ* enavigâsset.
O Ratis mala!
Quæ *Cæsarem, ejúsque Fortunam* (Filium) deorsum vehebas!
Hinc *illæ lacrymæ*! hinc *terræ motus*! hinc Eclipsis!
Tremuit Ferdinando moriente terra, ut sciremus:
Quanti ponderis Principem, dum viveret, portavisset.
Libravit tunc se *inæqualiter* Mundus,
Justo Principe occidente,
Et *trepidationis motu* concussus est.
Nutavit:
Quia *centrum Votorum & Cordium* mutavit,
Cùm amisit *Ferdinandum*;
Terræ motus mortem ejus *præcessit*,
Utinam non *sequatur*!
Ante *Eclipsin Solis* moritur:
Ut dum *Sole* carebit *Globus* Imperij,
ejus *cœlesti Gloriâ* illustretur.

O ino-

O inopinata *Eclipsis in Julio*!
Imò & in *Augusto* Austriacæ Domûs Imperio!
O à nemine mortali prævisa!
Minimè ab ijs
Qui omnia *Ferdinando* felicia providerunt, & præviderunt.
Demonstrâstis non Astronomi, sed *Medici*;
Heu! *Sol* noster occidens repertus est in *Maculis*!
Ideo fortè *variolis* extinctus & sub Auroram,
Ut spes omnes nostras *dubiam* & malignam habere *lucem*,
Et *Fortunam variabilem* Mors ipsa monstraret;
Venit ad Imperium,
Vidit Electorum Collegium,
Vicit Competitorum studium,
Et *vixit*.

Terræ motus mortem ejus præcessit, & ingens Eclipsis.

Minora fuerũt omnia Ferdinandi virtute, quæ *tribus* nõ contenta coronis,
(quibus *Ferdinandum* coronârat)
Quartam ei in cœlo imposuit.
Sponsus erat *Ferdinandus*,
Jam ei cœlestis *gloria desponsatur*.
Rex amorum dicendus potiùs,
Quam *Romanorum*, aut *Armorum*;
Siquidem non eum *Roma*,
Sed verso nomine, *Amor*, coronavit omnium *Electorum*;
Primus electus ab *Octo viris*,
Quasi ultimus, & *octavus* esset *gradus amoris*;
Nunc *dulci Amore* mortuo:
Non mirum regnat *acerbus dolor* populorum.
Imperij Pomum, quod *Amor* & *Concordia* porrexit
FERDINANDO,
Discordia frustra parabat arrodere,
Mors fortior, velut olim *clavam Herculi* extorsit.
Cæca profectò *Mors*,
Quæ maturitate virtutis decepta,
Credidit esse *Senem*, quem feriebat,
Imò tam propera, & præceps,
Ut *tria numerare* nesciverit,
Nam *quartum* sustulit *Ferdinandum*,
Tertium transilijt,
Feliciter (atque utinam semper!) Orbi imperaturum!

O Fer-

O Ferdinande Rex bis ſecunde abis in cœlum!
Sed tot populorum tuorum vota contumulantur,
Et *corpus* tuum inter *ſangvineas & lacteas maculas*,
Immaculatus Cinis eſt.
Hos *mutos* Cineres *audi-viſti Viator.*
Diſce: *communes* è cinere generis humani *metas* reſpicere,
Et vel *Cinere* Romanorum Regis aſperſus, memento:
Quia pul-vis es, & in pul-verem re-vertêris.
Anno
FERDINANDI GLORIA CADIT.

ELOGIUM II.

FERDINANDUS QUARTUS,

Humani generis breve *delicium*,
Orbis *expectatio deluſa*,
Spes exſpirans;
Rex Romanorum,
in quo eligendo *vota* Populorum,
Corda omnium conſpirârunt Electorum,
In hoc ſecum loculo *Regnum* clauſit *Romanum.*
Plurimorum Cæſarum ſangvis,
Hæres tot Regnorum,
Etiam *Tranſmarinis Coronis* Regio vertici impendentibus,
Æternam ipſe præelegit
Ad *cœleſtem Sponſam Hieruſalem* profectus.
Quid mirum *titubâſſe* eo moriente *Terram*,
Cùm eam, ùt *ludicrum globum*
Rex innocens è manu projiceret?
Trepidabat ſcilicet *Orbis*, dum dubitat,
Quâ manu tangetur in poſterum,
Qui hactenus *Juſtitiâ & Pietate* Auſtriacorum Principum feliciter
aſſveverat contrectari.
Cùm *decimum quartum* Romanæ Regiæ Electionis Menſem
Ætatis *vigeſimum primum* attigiſſet,
(utrumque *Criticum*)
Eclipſi inexpectatâ
Non *Solem* ſed omnes propè *Germaniæ oculos* lacrymis obtenebravit;
Imò & *Solem* tenebris involvit:

Eclipſis eo anno formidabilis Regis motẽ ſecuta.

Quia *Magnum Cæsarem* Regnorum suorum *Solem*
Atram vestem coëgit induere,
Ut *Rex albus in atro* esset,
Et inter humanæ *vitæ calculos* in spectaculo sederet *atratus*.
O incertæ providentiæ nostræ!
Eclipsis duplex hoc anno peragi debuit:
Cælo altera, & altera *terris*;
Terrestrem soli *Cælites*
Cælestem nos terrestres prævidimus:
Cœlestis *minor* est:
Quia: *Soles occidere, & redire possunt.*
Nostra *Major*, & diuturnior:
Quia Ferdinando, *nox est perpetua una dormienda.*
Ad hujus *beneficî Solis* aspectum, & ortum, incipiebat terra recreari,
Intremuit velut horripilans *ad occasum*,
plùs passa, quàm *in Eclipsi solari*,
Quia *plurium influentiarum Princeps* extinctus est.
Variolis oppressum Regis Cor est:
Sangvinis scilicet & lactis (paterni & materni, id est Austriaci) copiâ!
Nam *sangvinem* paratus erat *pro DEO fundere*,
Lac populo (ob clementiam) propinare.
Quod si in cœlum *via lactea est*, & liliata,
An non eam *Ferdinandus* visus est tenuisse?
Hinc etiam *cum lilijs in Julij mensis initio* evanuit;
Nè *tumulo lilia* deessent;
Ipse sibi *lilium* fuit.
Lilium tum alibi *coronabatur* in terris,
Cùm lilium nostrum *veste immortalitatis* indueretur,
Et *coronâ gloriæ coronaretur* in cœlis.
Profectò nec *Salomon in omni gloria sua*,
Sicut hoc lilium fuit *coopertum*.
Innocentissimum & verè liliatum *Principem* agnoscimus,
Qui etiam *Innocentium* morbo moriens laborârit.
Manus ejus *innocens*, *innocens Aquila*:
quia *nulla* adhuc *fulmina* misit, nisi *Amoris*
Timete, qui Orbem hæresi, & factionibus dividitis!
Aquila, quæ *Jovi porrigebat* fulmina, nunc *mittet*;
nisi fortassis *Aquila* transierit *in columbam*.

Regis Symbolum erat, *Pro Deo & populo.*

O FER-

O FERDINANDE!
Nos putabamus: *Te pro Deo & Populo* pugnaturum,
TU:
Deum pro Populo orare maluisti;
Non eris posthac noster *Imperator*,
Sed *Impetrator!*
Anno:
ReX RoManVs, heV! VIennæ eX haC VIta abIVIt aD sVperos.

Elogium III.

D. M. S.
Si Te, ô Viator, magnæ *honorum umbræ*,
Et longa *Titulorum* Syrmata terrent,
gressum hinc celeriter amove,
In hoc Tumulo tantum inclusum est Titulorum,
Tantum gemituum, & lamentorum,
Tantum lacrymatum, & dolorum, & umbrarum,
Ut, si aperiatur,
Orbem universum possint implere & obtenebrare.
FERDINANDUS QUARTUS
Romanorum, Bohemorum, Ungarorum, &c. Rex quievit.
Hic Romani *Regis titulum*
Anno, & Mensibus duobus, gestum:
Aut Imperio restituit,
Aut tumulo clausit,
Aut in cœlum intulit.
A Venatione Ferarum ægrotus rediens
A *morte* crudeli Fera
quasi indagine exceptus est;
Hæc *coronas* in *Cupressum*
Sceptra in *ligones*,
Purpuram auro tinctam in *linteum mortuale* mutavit.
Lugebit tanti Regis *occasum* die constitutâ *Sol*,
Et *suspensis* per Orbem *tenebris Justa Justo* persolvet;
Nisi fortè unâ Imperiali *Eclipsi* contenta *Natura*
Solem ultra parcat vexare.
In Junio à summa Imperij Fortuna,
ad *Nativitatis Domum* redibat,
(quò revertimur omnes)

cùm *Sol in cancro* revertente luceret,
velut *Sidus* quoddam *retrogradum*
etiam *ex Oriente* sibi fecit *Occasum.*
Ad tanti, tamque sereni sideris casum in tumulum
Viennæ solum intremuit,
Quod ad Turcarum millia immotum constiterat.
Vienna *tremuit* & *quievit:*
Quia alium *citò* nacta est *Leonem*

Leopoldum

Utinam & Imperium, si tremuit, conquiescat!
Nunc ex *Leonis* sidere *Agni* sidus erit,
Agnum enim sequetur *Agnus* immaculatus
FERDINANDUS;
Nam licèt corpus mortalitati obnoxium & sparsum *maculis* fuit,
Animus perstitit impollutus;
Nec *repertus est in maculis;*
Sed cùm *Sole* purior esset,
Orbis ei noster visus est *maculatus.*
Certè Medici,
Cùm nullam *immortali Principi moriendi* caussam invenirent,
in Variolis summam Fortunæ inconstantiam
& *vitæ & mortis varietatem* invenerunt.
Nimirum etiam Augustas Domos Mors intrat;
Consilia invenit Sapientia,
Princeps implet,
Mutat Deus.
Quid ultrà expectas, qui hæc legis, ô *Viator!*
Seu felicitatem, seu calamitatem spectes?
Non ibis, *ultrà!*
In *ara sepulchri* componemur omnes ad victimam.
Sed jam, *ô Viator! nemo te tenet,*
Si non *tenet* suspensum tanti Regis mortalitas,
Tene tamen *suspirium,*
Nè Regios *cineres* flatu *perturbes,*
Vidè quanta humanæ gloriæ *levitas!*
Abi, & regijs manibus bene precare!

CAPUT

CAPUT VIII.

Leopoldus I. Bohemiæ Rex, Auguſtiſſimus Romanorum Imperator.

HUjus inclyti *Monarchæ* Regias virtutes,& gloriam ſecuturis ætatibus deſcribendas relinquo, deſperatione ſuperatus: nam etiam ingenij tenuitate, ùt alicubi cecinit *Horatius*: laudes Clarorum Virorum deteruntur, & quem laudare velis, niſi tua laudatio gloriam Viri adæquet, propè eſt, ut commendationis loco vituperium ſcribatur. Natus eſt *Princeps Auguſtiſſimus* An. 1640. 9. Junij, & *Leopoldus, Ignatius, Franciſcus, Balthaſar, Joſephus, Felicianus* nomen accepit; indolem generoſam & Regiam (etſi non ad Regna, ſed ad ſacra deſtinaretur à Patre) ſemper oſtendit; fratre mortuo, tum primùm ſapientiſſimus Pater curis, & negotijs filium aſſvefacere cœpit, An. 1655. 26. Januarij declaratus eſt Patris Succeſſor, eodem Anno 27. Junij *Ungariæ Rex*, Anno ſequenti 1656. 14. Septembris *Rex Bohemiæ* coronatur. Mortuo poſt hæc *Ferdinando* Patre, morâ aliquâ neſcio unde injectâ protracta eſt ejus *Imperialis* coronatio *Francofurti* ad An. uſque 1658. 5. Auguſti. Imploratus à Regibus *Daniæ* & *Poloniæ* (poſtquam id bellum ad ſe pertinere ex Arcanis literis & deſignationibus hoſtium clarè didiciſſet) primum bellum pro ijs geſſit, & *Svecos Poloniâ* feliciter ejecit, bellúmque in *Pomeraniam* tranſtulit, An. 1659. Poſthæc magnorum Regum exemplo A. 1660. Provincias ſuas inſpicere cœpit, nec *Styriam, Carinthiam*, & extremam *Carnioliam* omiſit, cùm ecce inexpectato bello à *Turcis*, qui fœdus & fidem juratam abruperant, petitur; An. 1663. à *Mahumete IV.* qui cæsâ aliquâ militiæ parte ad *Barcanum novas Arces* occupârunt,& permunierunt; quos tamen egregiè contudit,& apud *Serinvar* in *Croatia* egit in fugam; dein *Comitia Imperij Ratisbonæ*, auxilia petiturus An. 1664. celebravit; mox reverſus *Inferiorem Ungariam Turcicam* perterruit, & *Canisâ* fruſtra tentatâ *Nitriam* ex Turcis recepit; victoriæ minores ſecutæ ſunt multæ ad *Gernovicium* 16. Maij ad *Serinvar* iterum 6. Junij ad *Levenczam*, quam fugatis Turcis Duce *Sucheſio* re-

cepit, tandem omnium Christianorum copijs, *Gallorum*, aliorúmque auxilijs memorabilem de Turcis victoriam ad *S.. Gotthardum* reportavit Anno 1664. victi tanto prælio Turcæ perlibenter ad annos viginti in pacis leges consensêre, munera dein ûltrò citróque, ùt mos est, *Viennam* & *Constantinopolim* Annno 1665. missa; pace fruente *Cæsare*, ecce ultimus *Tyrolensium Archidux Sigismundus, Franciscus* An. 1665. 25. Junij emoritur; omni ejus ditione ad *Augustissimum* devolutâ, factúmque est, ut unus LEOPOLDUS omne *Domûs Austriacæ Patrimonium* obtineret. Post bellum Turcicum, aliud non minùs periculosum gestum est: pro defensione Imperij susceptum, quod hodiéque ardet, utì etiam adversus Turcas fœdifragos, quod ut gloriosè & feliciter ad honorem Dei & Ecclesiæ cedat, omnes boni, quibus Religio cordi, & quibus Fides Christiana Regnis potior est, apprecantur.

Tabula I. Genealogica Augustissimæ Stirpis Hispanico-Austriacæ à Maximiliano I. ad usq; nostra tempora.

Tabula II. Genealog: Austriacæ Domûs, à Ferdinando I. exhibens etiam lineam Tyrolens.

Tabula III. Genealog: exhibens Maximiliani II. Austriaci posteritatem, quæ tota perijt.

Tabula IV. Genealog: Caroli II. Archiducis Austriæ, quæ linea tota interijt.

Tabula V. Genealog: à Ferdinando II. Imperatore descendentium.

TABULA I. Genealogica Auguſtiſſimæ Stirpis Auſtriaco-Hiſpanicæ, à Maximiliano I. uſque ad Carolum II. cognomento Philippum Regem Hiſpaniæ nunc regnantem.

Maximilianus I. Friderici Imperatoris filius, natus An. 1459. 23. Martij, Belgij Provincias omnes per conjugium An. 1477. adjunxit Domui Auſtriacæ. Electus Romanorum Rex Francofurti 16. Februarij, & Aquisgrani coronatus 9. Aprilis An. 1486. declaratus Imperator An. 1508. 10. Februarij. obijt Welſij An. 1519. 12. Januarij, ætatis 59. ſepultus Neoſtadij. Regnavit annis 32.

ψ
1. Maria Caroli Pugnacis Burgundiæ Ducis filia & hæres, nata An. 1457. 12. Februarij, nupſit 1577. 10. Auguſti. obijt 1482. 6. Martij Brugis, ſepulta ibidem.
2. Anna Franciſci ultimi Ducis Britanniæ filia unica, hanc ei rapuit Carolus VIII. Galliæ Rex pergentem ad ſponſum.
3. Blanka Maria Galeacij Mariæ Ducis Mediolanenſis filia, nupta An. 1494. 16. Martij Oeniponti. obijt ibidem An. 1511. ſinè prole.

Philippus I. natus Anno 1478. 23. Junij per conjugium Rex Hiſpaniæ 1505. obijt An. 1506. ætatis 28. regnavit anno uno & 9. Menſibus. ſepultus Granatæ.

ψ Johanna Ferdinandi V. Catholici & Iſabellæ Regum Hiſpaniæ filia, nata 1479. 8. Novemb. obijt 1555.

Margareta nata 1480. Bruxellis, uxor primò Joannis filij Ferdinandi & Iſabellæ Regum Hiſpaniæ A. 1597. in Aprili. ſed is obijt 2. Octob. Secundò nupſit Philiberto II. Duci Sabaudiæ, qui obijt 1504. ætatis 24. Margareta fuit Gubernatrix Belgij obijt 1530.

Franciſcus natus Anno 1481. obijt eodem anno.

Eleonora nata An. 1498. nupſit primò Emmanueli Regi Portugalliæ A. 1519. ſecundò, Franciſco I. Regi Galliæ 1530. obijt in Hiſpania A. 1558.

Carolus V. Rom. Imperator natus A. 1500. Gandavi in Flandria 24. Febr. Rex Hiſp. coronatus Valliſoleti A. 1518. electus Imperator Francofurti A. 1519. coronatus Aquiſgrani A. 1520. capit Franciſcum I. Galliæ Regem ad Ticinum 1525. capit Romam per ſuos 1527. coronatur Rom. Imperator à Clemente VII. 1530. Bononiæ, capit Tunetum in Africa 1532. cædit Proteſtantes ad Mülbergam 1547. cedit Imperio 1556. obijt in Hiſpania An. 1558. ætatis 59.

ψ Iſabella Emmanuelis Regis Luſitaniæ filia nata A. 1503. nupta 1526. obijt An. 1539. 1. Maij.

Iſabella nata A. 1501. ψ Chriſtierni II. Regis Daniæ A. 1515. obijt 1525. 19. Januarij.

Ferdinandus I. Romanorũ Imperator cui, genus adferetur Tabula ſequenti.

Maria nata 1505. uxor Ludovici Regis Bohemiæ & Ungariæ 1521. fuit Gubernatrix Belgij, obijt in Hiſpania Anno 1558. ætatis 53.

Catharina poſthuma nata in Hiſpania Anno 1407. fuit ſponſa primò Friderici Electoris & Ducis Saxoniæ An. 1518. deinde uxor Joannis III. Regis Luſitaniæ Anno 1525. obijt Anno 1577.

Philippus II. natus A. 1527. Rex Neap. & Sicil. 1543. Rex Angliæ 1554. Gubernator Belgij A. 1555. Rex Hiſpaniæ 1556. cædit Gallos ad S. Quintinum An. 1557. & ad Gravelingam 1559. Turcas ad Melitam fugat An. 1565. & iterum per Joannem ab Auſtria fratrem 1571. Rex Luſitaniæ, amittit partem Belgij 1581. obijt An. 1598. ætatis 72.

ψ
1. Maria Joannis III. Luſitaniæ Regis filia A. 1543. obijt 1545.
2. Maria Henrici VIII. Angliæ Regis filia A. 1554. obijt 1558.
3. Iſabella Henrici III. Galliæ Regis filia 1560. obijt 1568.
4. Anna Maximiliani II. filia, nupta 1570. obijt 1580.

Maria nata A. 1528. nupta Maximiliano II. Cæſari, obijt 1603. de qua Tabula ſeq.

Johanna Joannis III. Principis Luſitaniæ uxor. obijt 1578.

Ferdinandus obijt puer An. 1545.

Joañes ab Auſtria nothus ex Barbara de Blomberg. natus 1545. Turcas profligavit 1571. fuit Gubernator Belgij, obijt An. 1578.

ψ Diana Phalanga Nobilis de Surrento.
2. Maria de Mẽdoſa.

Margareta notha ex quadam de Plumbes, nata 1522. nupſit primò Alexandro de Medices Duci Urbini, qui occiſus eſt 1537. ſecundò Octavio Farneſio Duci Parmenſi, & genuit Alexandrum A. 1544. ipſa obijt 1586.

ex Maria I.
Carolus III. natus An. 1545. obijt 1568.

ex Iſabella 3. conjuge.
Iſabella Clara Eugenia nata 1566. nupſit Alberto VII. Archiduci Anno 1599. obijt 1633.

ex Iſabella.
Catharina nata 1567 nupſit Carolo Emanueli Duci Sabaudiæ cui 5. filios genuit. obijt 1630.

ex Anna 4 conjuge.
Philippus III. Rex Hiſpaniarum nat. 1578. expulit Maurorum 900000. ex Hiſpania 1599. ob. 1621.

ψ Margareta Caroli Archiducis filia, nata 1584 obijt 1611.

Maria obijt triennis.

Ferdinandus obijt infans.

Jacobus natus Anno 1573. obijt A. 1582.

Carolus obijt puer.

Johanna uxor Franciſci Buteri in Sicilia obijt An. 1530.

Anna Abbatiſſa Burgenſis in Hiſpania obijt Anno 1630.

Anna Maria Mauritia nata 1601. nupſit Ludovico XIII. genuit Ludovicum XIV. nunc regnantem & Philippum Ducem Aurelianenſem, obijt Anno 1666.

Maria obijt infans An. 1603.

Maria nata 1606. nupſit Ferdinando III. Imper. 1631. obijt A. 1646. de qua Tab. V.

Philippus IV. Dominicus Victor, Rex Hiſpaniæ nat. 1605. facit pacem cũ Gallis 1660. ob. 1665.

ψ
1. Iſabella Henrici IV. Galliæ Regis filia, obijt 1644.
2. Maria Anna Ferdin: III. fil: n. 1643.

Carolus nat. an. 1607. obijt an. 1632.

Ferdinandus V. infans Hiſpaniæ natus 1609. Archiepiſc. Toletanus Cardinalis, Gubernator Belgij obijt 1641.

Margareta obijt in puellari ætate.

Alphonſus obijt infans.

ex Iſabella.
Maria Margareta obijt infans Anno 1621.

Margareta Catharina ob. infans.

Maria ob: infans.

Iſabella Tereſia obijt infans.

ex Iſabella.
Balthaſar Carolus Dominicus Lucas Philippus natus 1629. ob. 1646.

Maria Anna obijt infans.

ex Iſabella.
Maria Tereſia nata 1638. nupſit Ludovico XIV. Regi Galliæ 1660.

Don: Ivan de Auſtria fili, natur.

ex Maria Anna.
Margareta nupſit Leopoldo Cæſari nata 1651.

Maria obijt infans.

Philippus Proſper obijt puer.

Thomas Carolus obijt puer.

ex Maria Anna.
Carolus II. cognom: Philippus nat. 1661. Rex Hiſpan. 1665.

TABULA II. Genealogica Auſtriacæ Domûs à Ferdinando I. continens etiam Lineam Tyrolenſem.

Ferdinandus I. Philippi I. Hiſpaniæ Regis ſecundò genitus, Caroli V. frater, natus Alcalæ Anno 1503. 10. Martij. fit Rex Bohemiæ 24. Februarij An. 1527, & eodem anno Rex Ungariæ. pellit Joannem Scepuſienſem. defendit Viennam Anno 1529. contra Solimannum Turcam. cum eo bellum gerit uſque ad Annum 1562. poſtea pacem facit. amittit Budam An. 1526. & 1529. amittit Albam Regalem An. 1543. Rex Romanorum electus Coloniæ & coronatus Aquisgrani An. 1531. componit pacem Religionis Paſſavienſem An. 1552. & Auguſtanam 1555. fit Romanorum Imparator An. 1556. confirmatus An. 1558. reparat Eccleſiam S. Viti, & erigit Clementinam Academiam Societatis JESU. obijt Viennæ A. 1564. Pragam ad Regum ſepulturam devectus.

♆ Anna Wladislai Ungariæ & Bohemiæ Regis filia nata Anno 1503. obijt An. 1547. in partu. ſepulta Pragæ. genuit quindecim proles. fuit amantiſſima Nationis Bohemicæ, quam moriens marito ſuo commendavit.

—Johanna nata Pragæ An. 1547. uxor Francisci Ducis Florentiæ, obijt Anno 1578.

—Helena nata A. 1543. Hallis Veſtalis obijt 1574.

—Urſula obijt infans.

—Carolus II. Auſtriaco-Styriacæ Familiæ Parens, de quo in Tabula ſequenti IV.

—Barbara nata A. 1539. uxor Alphonſi II. Ducis Ferrariæ. obijt A. 1572.

—Joannes obijt infans.

—Margareta nata A. 1536. facta Monialis. obijt 1566.

—Eleonora nata An. 1534. uxor Wilhelmi Ducis Mantuæ. obijt 1594.

2. Anna Catharina Ducis Mantuæ filia. obijt Anno 1620.
1. Philippina Welſerina filia Francisci Welſeri Liberi Baronis de Zinnenberg. obijt An. 1580.

→ —Ferdinandus II. Comes Tyrolis natus A. 1529. obijt 1595.

—Catharina nata A. 1533. uxor primò Francisci Ducis Mantuæ. ſecundò Sigiſmundi Auguſti Regis Poloniæ. obijt An. 1572.

—Magdalena nata Oeniponti A. 1532. Hallis vitam egit cœlibem.

—Maria nata Pragæ Anno 1530. uxor Wilhelmi Ducis Juliacenſis. obijt Anno 1584.

—Anna nata Pragæ A. 1528. uxor Alberti V. Ducis Bavariæ, ex qua hodiéque poſteritas. obijt A. 1587.

—Maximilianus II. Imperator, de quo in ſequenti Tabula III.

—Eliſabetha nata An. 1526. nupſit Sigiſmundo Auguſto Regi Poloniæ A. 1543. obijt 1545.

ex — Maria obijt infans.

Phi — Philippus obijt infans.

lip pi — Andreas ab Auſtria n. 1558. factus Cardinal: Tit. S. Mariæ Novæ. & Epiſcopus Conſtantienſis & Brixinenſis, Gubernator Belgij. obijt Romæ An. 1600.

na. — Carolus ab Auſtria Marchio Burgav: nat. A. 1560. militavit præclarè in Ungaria & Belgio. obijt 1618.

♆ Sibylla Wilhelmi Ducis Juliacenſis filia, vidua Philippi Marchionis Badenſis. ob. 1628.

ex — Anna nata An. 1585. nupſit CæſariMathiæ. obijt 1618.

An — Martha obijt puellula.

na. — Anna Catharina facta Monialis.

TABULA III. exhibens Maximiliani II. poſteritatem, quæ tota perijt in prole virili.

Maximilianus II. Ferdinandi I. filius natus Viennæ Anno 1527. educatus in Hiſpania, interfuit pluribus bellis. fuit Prorex in Hiſpania 1548. electus Rex Bohemiæ An. 1549. coronatus An. 1562. electus Romanorum Rex & coronatus Francofurti An. 1563. & eodem anno Rex Ungariæ coronatus Poſonij. fuit ab aliquibus electus Rex Poloniæ An. 1575. quod ipſe contempſit. obijt Ratisbonæ An. 1576.

♆ Maria Caroli V. Cæſaris filia nata Anno 1528. attulit marito quindecim proles. obijt in Hiſpania An. 1603. ætatis 75,

—Eleonora nata Anno 1568. obijt Pragæ Anno 1579.

—Margareta nata An. 1567. facta Monialis S. Claræ Madriti. obijt 1633. ætat. 66.

—Carolus obijt infans.

—Maria obijt infans.

—Fridericus obijt infans.

—Wenceslaus natus An. 1561. Eques Melitenſis. obijt An. 1578.

Iſabella Clara Eugenia, de qua ſuprà Tab. I.

→ —Albertus II. nat. 1559. Card. Tit. S. Crucis, Prorex Luſitaniæ, Archiepiſc. Toletanus, Gubernator Belgij, obijt 1621.

—Maximilianus III. n. 1558. ab aliquibus Rex Poloniæ electus. ſed captus & poſtea dimiſſus. fuit Generalis Magiſter Ord: Teutonici. obijt 1620.

Anna Ferdinandi Archiducis filia nata Anno 1585. obijt 1618.

→ —Mathias natus A. 1557. Gubernator Belgij. poſtea Ungariæ; ubi bis Turcas cecidit. Rex Ung. 1608. Rex Boh. 1611. Roman: Imper. coronatus Francofurti An. 1612. obijt 1619. 20. Martij.

—Maria obijt infans.

—Eliſabeth nata Anno 1554. uxor Caroli IX. Regis Galliæ. obijt 1592.

—Erneſtus II. natus An. 1553. Gubernator Belgij. obijt An. 1595.

—Rudolfus II. Imperator natus A. 1552. educatus in Hiſpania, Rex Ungariæ & Bohemiæ, eodem anno 1572. Rom. Rex, coronatus A. 1575. bellum geſſit cum Turcis ab A. 1591. continuis annis 15. à fratre ſuo Mathia vehementer afflictus. obi: An. 1612.

—Ferdinandus obijt infans.

—Anna nata An. 1549. uxor Philippi II. Regis Hiſpaniæ. obijt 1580.

TABULA IV. Genealogica Caroli II. Archiducis Auſtriæ, quæ linea tota perijt in alijs, in ſolo Ferdinando II. perennat poſteritas, ùt dicetur Tab: ſeq:

Carolus II. Ferdinandi I. Cæſaris filius natus 3. Junij Anno 1540. Gubernator Styriæ, Carinthiæ, & Carnioliæ. obijt Græcij An. 1590. fundavit Univerſitatem Græcenſem.

⚭

Maria Alberti V. Ducis Bavariæ filia. obijt Anno 1608. Mater quindecim prolium.

—Carolus V. poſthumus natus Anno 1590. Epiſcopus Wratislavienſis & Brixinenſis, Magiſter Ordinis Teuthonici. obijt Anno 1625.

—Maria Magdalena nata An. 1589. uxor Cosmi II. Magni Ducis Florentiæ. obijt Anno 1631. relictis quinque filijs & quatuor filiabus.

—Conſtantia nata An. 1588. uxor Sigiſmundi III. Regis Poloniæ, poſt ſororem ſuam Annam obijt Anno 1631. relictis octo filijs & unâ filiâ.

Claudia filia Ferdinandi I. Magni Ducis Florentiæ, vidua Friderici Ubaldi Ducis Urbinacium. obijt An. 1648.

⚭

—Leopoldus V. natus An. 1586. Titularis Epiſcopus Argentinenſis & Paſſavienſis. Paſſavienſium copiarum Ductor An. 1609. Fundator Collegij Molshemienſis Soc. J. obijt Anno 1632.

—Margareta n. 1584. uxor Philippi III. Regis Hiſpaniæ. obijt 1611. reliquit octo proles, quæ enumeratæ ſunt Tabula I.

—Maximilianus IV. Erneſtus natus An. 1583. obijt An. 1616.

—Eleonora nata Anno 1582. Veſtalis Hallis, obijt Anno 1620.

—Gregoria Maximiliana nata A. 1581. ſponſa Philippi III. Regis Hiſpaniæ. ob. 1597.

—Carolus obijt infans.

—Ferdinandus II. Romanorum Imperator, de quo Tabula ſeq: V.

—Eliſabetha n. An. 1577. obijt 1586.

—Catharina Renata n. An. 1576. obijt 1595.

—Maria Chriſtierna nata Anno 1574. uxor Sigiſmundi Principis Tranſylvaniæ, ſed diremptum eſt conjugium, illa obijt 1621. in Parthenone Hallenſi.

—Anna nata 1573. uxor Sigiſmundi III. Regis Poloniæ. obijt 10. Febr. 1598.

—Ferdinandus obijt infans.

Maria Eleonora obijt infans.

Iſabella Clara nata An. 1629. vidua Caroli II. Ducis Mantuæ.

Ferdinandus VI. Carolus natus Anno 1628. obijt Anno 1664.

⚭

Anna Coſmi II. Magni Ducis Florentiæ filia.

Sigiſmundus II. Franciſcus natus 1630. Tit. Epiſcopus Auguſtanus, ob. 1665.

Deſponſata ei fuit Maria Hedvigis Auguſta Chriſtiani Auguſti Comitis Palatini in Sultzbach filia, quæ poſtea deſponſ: fuit Franciſco Julio Duci Saxoniæ Lauenburgico.

Maria Leopoldina n. A. 1636. ſecunda uxor Ferdinandi III. Imper. obijt 1649. ex qua Carolus Joſephus nat. fuit.

Claudia Felicitas nata 1653. conjux Auguſtiſ: Leopoldi. de qua in ſeq:

N. filia ſimul nata ſimul mortua Anno 1654.

Maria Magdalena nata Anno 1656.

TABULA V. à Ferdinando II. Imperatore descendentium.

Ferdinandus II. Caroli II. filius natus An. 1578. Rex Bohemiæ 1617. Ungariæ 1618. Romanorum Imperator coronatus Francofurti 1619. cecîdit Fridericum V. Palatinum A. 1620. æmulum suum & alterum Gabrielem Betlemum Principem Transilvaniæ, & Georgium Fridericum Marchionem Durlacensem, & Christianum Ducem Brunsvicensem & Mansfeldium A. 1622. & Rusticos Austriæ 1625. & Christianum IV. Daniæ Regem 1626. humiliavit Carolum de Nevers Ducem Mantuæ 1630. fugatus ipse à Rege Sveciæ Gustavo Adolpho ad Lipsiam 1631. prælium cum eodem Rege ad Lutzen commisit 1632. in quo Rex Sveciæ perijt. iterum cæsus est à Duce Lunburgensi An. 1633. obtinuit ingentem victoriam ad Nördlingam An. 1634. obijt An. 1637.

ψ 1. Maria Anna Wilhelmi Ducis Bavariæ filia nata 1574. obijt An. 1606. mater sex prolium.
2. Eleonora Vincentij Mantuæ Ducis filia. obijt 1655.

- Christina obijt puellula.
- Joañes Carolus natus 1605. obijt 1619.
- Ferdinandus III. Ernestus n. 1608. Rex Ung: 1625. Rex Boh; 1627. expugnavit Ratisbonam & cecîdit Svecos ad Norlingam 1634. electus Rex Rom: & coronatus Ratisbonæ 1636. cæsus ad Lipsiam 1642. & ad Jankow in Boh: 1645. cecîdit Gallos 1643. & 1645. facit pacem cum Sultano Ibrahim A. 1642. cum Mahomete IV. ad 20. annos An. 1649. cum Gallis & Svecis Osnaburgi 1648. & Norimbergæ 1650. obijt 1657.
- ψ Maria Philippi III. Regis Hispaniæ filia, quæ obijt 1646.
- 2. Maria Leopoldina Leopoldi V. Tirolensis filia obijt 1649.
- 3. Eleonora Caroli II. Duc: Mantuani filia nata 1629.
- Maria Anna nata 1610. uxor 2. Maximiliani I. Duc: Bava: ob: 1665.
- Cæcilia Renata n. An. 1611. uxor Wladislai 4. Reg: Pol: ob: 1644.
- Leopoldus VI. Wilhelmus n. 1614. Episcopus Argentinensis, Passaviensis, Halberstadiensis, Olomucensis, Magister Generalis Ordinis Teuthonici, Gubernator Belgij ab A. 1646. usque ad A. 1656. obijt 1662.

- Ferdinandus IV. Franciscus natus An. 1633. Rex Bohemiæ 1646. Ungariæ 1647. Romanorum Rex Ratisbonæ coronatus An. 1653. obijt A. 1654. fundavit Collegium Sundiense
- Maximilianus Thomas obijt infans.
- Philippus Augustinus obijt infans.
- Maria Anna Regina Philippi IV. Regis Hispaniæ uxor, nata 1634.
- Margareta infans Hispaniæ nata A. 1651. nuptias habuit An. 1666. obijt 1673.
- Leopoldus I. Ignatius Franciscus Balthasar Josephus Felicianus, natus Anno 1640. Rex Ungariæ 1655. Rex Bohemiæ 1656. Romanorum Imperator coronatus Francofurti An. 1658. auxiliatur Regi Poloniæ & Daniæ. pugnat cum Turcis 1663. multas clades accipit, & victorias contra Turcas obtinet, maximè ad S. Gotthardum insigni prælio Turcas vincit Anno 1665. pacem facit cum Turca ad viginti annos 26. Septembris. Oenipontum pergit ad accipiendum homagium. Imperium armis defendit &c. iterum Turcico bello involvitur, multis victorijs glorioſus &c. quem nobis servet Deus!
- Serenissima Archiducissa Maria Anna Josepha nata Anno 1654. nupta Anno 1678. Joanni Wilhelmo Comiti Palatino Duci Juliacensi.
- Serenissima Archiducissa Eleonora Maria nata Anno 1653. nupsit primò Regi Poloniæ Michaëli. secundò Serenissimo Duci Lotharingiæ Carolo Leopoldo An. 1678. ex qua Leopoldus & Carolus Duces Lotharingiæ, cæteræque proles.
- Theresia Maria Josepha obijt infans A. 1653.
- Carolus Josephus natus Anno 1649. Episcopus Passaviensis & Olomucensis, Magister Generalis Ordinis Teuthonici. obijt Anno 1664. 27. Januarij.
- Maria obijt infans.
- ψ 3. Eleonora Magdalena Teresia Philippi Wilhelmi Ducis Neoburg: filia, quam duxit Passavij eodem anno.
- ψ 2. Claudia Felicitas Ferdinandi Caroli Archiducis Austriæ filia, quam Græcij duxit 1673. obijt 1676.

- Ferdinandus natus Anno 1667. obijt anno seq:
- Maria Antonia Josepha nata A. 1669. hodiéq; superstes, ψ Serenis: Ducis & Electoris Bavariæ.
- N. natus An. 1670. obijt infans.
- Mariana Josepha obijt infans.
- Anna Maria Josepha obijt infans.
- Josephus Jacobus Ignatius nat: 26. Julij Anno 1678.
- Maria Elisabetha nata An. 1680.
- Leopoldus Josephus nat: A. 1682. 12. Junij. obijt 1684.
- Carolus Josephus natus An. 1685.
- Maria Josepha obijt infans.
- Jo- in-

INDEX

INDEX

In Librum de Regibus Bohemiæ,

ab ipsomet Authore confectus.

A.

ADulari Principi grave scelus. pag. 206
Affectus nimij pariunt stultitiam. 97
Alberti Imperatoris in Bohemia breve Regnum. 193. à Sigismundo adoptatur. ibid. Ejus virtus bellica. 194. Uno anno ter coronatur. ibid. Ejus virtutes. 195. Semper gladiatus incedebat. 195
Albertus II. Dux ex Subdiacono maritus. 208
Alphonsi Magni humanitas capit populos. 235
Amazones Bohemicæ. 14
Ambitio periculosa. 31
Andreas Episcopus Pragensis pro libertate Ecclesiastica cum periculo vitæ decertat. 112. Excommunicat Regem. 113
Angela S. in Bohemia quæ sit. 139
Animalia quæ mitissima, fæcundissima. 177
Antonini Imperatoris de vanitate rerum omnium nobilis sententia. 203
Astrologorum judicia damnantur. 260
Attila Slavicæ Gentis amicus. 2
Aula fabrile fortunæ. 113
Aulici sæpe fraudulenti. 89. 134
Aulicorum falsa principia enumerantur. 129
Aurifodinæ apud Sinas prohibitæ. 129
Austriæ Dux captivus in Krziwokladó. 150
Avaritia est quasi idololatria. 128

B.

BArbara Sigismundi Cæsaris uxor, Athea. 190
per Barbam jurare maximum Juramentum Ottonis I. Imper. 206
Belli tempore fugienda voluptas. 259
Bellum, in eo celeritas quæritur. 76
Bellum, est etiam in illo moderatio. 102
Belli Duces plerumque eloquentissimi. 183
Bellum in hosticum transferendum. 197
Bellum Passavense. 256
Beneficentia propria Regum virtus. 216
Bilinæ Urbis origo. 11
Boczek cur dicti Cunstadæi. 218
Bohemiæ calamitates sub Henrico Inter-Rege. 136
Bohemiæ Duces cur gestârint Ahenũ. 17
Bohemiæ Regni candidati septem. 211
Bohemi unde Czechi dicantur. 1
Bohemi Ladislao Regi conservant Hungariam. 200
Bohemorum sub Carolo IV. felicitas. 152
Boleslai I. Imperium. 60
Boleslai II. Imperium. 62
Boleslai III. Imperium. 64
Borzivojus primus Christianus, & ejus Imperium. 41
Borzivojus quando sit baptizatus. 70
Brzetislai I. Imperium. 73. rapit sponsã. ibid. Victor Polonorum. 74. & Imperatoris. ibid. Fundator Cœnobiorũ. ibid. & 103
Brzetislaus Episcopus & Princeps. 98 ejus in regendo virtutes. 99

C.

CÆcitas magnum malum. 114
Caroli IV. Imperatoris & Regis Imperium. 151. fuit verus Patriæ Pater. ibi. Ejus laudatissima opera. 152
Academia, Nova Praga, Archiepiscopatus

patus, Legati nati titulus, Basilica Pragensis &c. condita. ibid. Bulla aurea edita &c. ibid.
Caroli IV. Index Fundationum. à p. 153. usque ad 169. Ejus virtutes. 156. Justitia. ibid. Pietas erga Deum. 157. Amor Doctorum. 158. Accusationes ejus diluuntur. 158. De Gunthero Schwartzburgico. 159. Quinam ejus vitam scripserint. 161
Carolus in monte S. Laurentij constituit Artifices aureorum pannorum. 161. Carolus IV. in sepulchro incorruptus 162. Caroli IV. vitam Gamansius Societ. nostræ orditur, sed non absolvit. 163
Caroli IV. Conjuges & filiæ. 187. & 191
Casimirus Poloniæ Rex ducit uxorem civem Pragensem. 189
Cereviſiæ coctio prohibetur in Bohemia, in fame. 250
Chronologia Hagecij perturbata. 25
Chronologia & Genealogia Principum nostrorum à Borzivojo. 68
Cimburgæ Ducissæ in manibus fortitudo. 208
Clementia Principi necessaria. 246
Clypeus Scach. 12
Comitia cruenta in Bohemia. 135
Comitia laudantur, & cur? 206
Concordia omnibus Regnis necessaria. 234
Concionatores non debent famam Principis prostituere. 258
Conjugij secura sunt bona. 130
Conjugio inæquali Princeps vilescit. 139
Consiliorum duæ alæ, prudentia & celeritas. 138
Consilia mutare aliquando expedit. 198
Consilia mutantur tempore. 204
Consiliarij nimis ingenioſi & subtiles, à consilio Principis removendi. 120
Conscientiæ malæ tormenta. 128. 129
Coronam Regiam Hungariæ furto sustulit Elisabeth. 199
Domini de Cunstad, eorum Genealogia. 218. & seq.
Curiositas Principi noxia. 259. vide Princeps.
Crachus an Grachus. 7
Craci II. Imperium. 8
Cracorum Genealogia. 10
Croci I. Imperium. 6. ejus in regendo astutia. ibid.
Crzezomisli Imperium. 26
Czech I. Dux Bohemorum, unde Czechi. 1. cur abierit ex Illyrico. ibid. Insignia Czechi. ibid.
Czechi Fratres tres. 2
Czechi amabile Regimen & prudens. 3
Czechi Comites Illustres Familiæ. 4. ejus Genealogia. 2. & 5
Czechi sepulchrum. 5
de Czechi adventu. 36
Czerninij Regius Sangvis. 106

D.

DEUS liberales Principes ditat, & cur? 120
Deus amicis suis multa revelat, 174. & 175
Desperatio victoriam obtinet. 184
Docti Viri sunt munitiones Patriæ. 259
in Dolore fortitudo laudatur. 185
Dolus in Principe reprehensus. 215
Duces meliores qui ex militibus. 205
Dux militiæ æquivalet exercitui. 228

E.

ECclesiasticæ opes raro Principibus profuerunt. 184
Educatio mollis noxia Principibus. 29
ejus diversitas in Wenceslao & Boleslao. 57. & 59
Educatio Principi bona necessaria. 133
apud Persas qualiter educentur Reges. 133
Educatio altera natura. 234. & seq.
Educatio Principum difficilis. 251
Elisabeth Joannis Regis uxor, amantissima Bohemorum. 186
Elisabeth Alberti Imperatoris filia, neptis &c. 192
Euphrasia S. quæ sit. 139
Eventus stultorum Magister. 124

F.

FAmes in Bohemia. 250
Fama non ſemper mentitur. 205
Fatalia quædam ſunt certis hominibus. 120
Fæminarum in Aulis certamina. 59
Fæminæ Apoſtolicæ. 63
Felicitas multos perdit. 90
Felices quidam naſcuntur. 98
Felicitas bonos Principes comitatur. 119
Felicitas Timothei. 128
Ferdinandi I. Regnum. 240. Geſta. ib: ſub eo Vienna à Turcis obſeſſa. 241. fodinas deſerit.. 242
Ferdinandus Judicium Cameraticũ ordinat. 242
Ferdinandus I. nimiæ ſeveritatis damnatur. ibid. Ejus merita in Bohemiam. 243. Ejus glorioſa exceptio. 244. Ejus piæ deſignationes. ibid. Ejus cunæ in Alcala. 245
Ferdinandi II. Regnum. 260. Ejus victoriæ & clades. 267. Ejus merita in Bohemiam. ibid. Sub eo magna Juſtitia. 267
Ferdinandi III. Regnum. 268. Felix & infelix. ibid. & ſeq. Ejus mors. 270
Ferdinandus IV. coronatur. 269. 270
Fortuna Juvenum amica. 93
Fortuna inconſtans. 94
Fortunæ rete. 128
Forma bonum fragile. 132
Fortuna omnia habet ſub ictu. 257. & ſequ. Etiam Cæſarum lacrymas petit. 258
Fortitudo cum ſvavitate jungenda. 258
Fortunæ varietas. 185
Fortuna maximè in bellis regnat. 196
Fratrum odia maxima. 60
Fraterni amoris ſymbolum. 97
Fridericus III. Imperator ex octo peponibus comeſis moritur. 209. Ejus filij & filiæ. ibid.
Furtum Coronæ Regiæ. 204. Quidam furatus eſt orbem terrarum. ibid.

G.

GEnealogia Przemysli. 49
Genealogicæ Tabulæ Principum & Regum noſtrorum explicatæ. 139
Gemma pretioſa Eliſabethæ. 194
Gemma Smaragdus ubi colatur pro Deo. 196
Georgij Podiebradij Regnum. 210. & ſeq. Fuit verus Rex Bohemiæ. ibid. Ejus prudentia mirabilis. ib. Prudentiæ dolum adjungit. 210. Quomodo ſibi viam ad Regnum ſtraverit. ibid. Demeretur ſibi ante omnes Cæſarem. 212. In morte reſipiſcit. 214. Per militiam aſcendit ad Regnum. 215. Ejus ſumma laus ex bona moneta. 218 Quæ familiæ ex Georgij Regis ſangvine participent. 219
Georgij geſta compendio. 219, 220. Ejus poſteritas. ibid. Filij, nepotes. ib. & ſeq. Ejus de filijs ſolicitudo. 235
Giskra magnus belli Dux. 200. Ejus laus. 205
Guttenſteinij Alberti grande meritum in Patriam. 247

H.

HÆreſiarchæ plerique auxilio fæminarum uſi. 177
Hæretici. vide Piccardi.
Hæreticorum rebellio in Bohemia. 264
Hazmburgici. 12
Henrici Carinthi Interregis Bohem: fæda nundinatio. 136. Ejus Genealogia. 137
Henrici IV. Imperatoris geſta. 185
Heroum filij degeneres. 28. & 30
Heroicorum Virorum vitia magna & virtus. 60
Hiſtoria apud nos à fide Chriſti accepit exordium. 52
Hiſtoria Taciti plena ſuſpicionibus. 150
Hypocriſis damnatur. 119
Homines quidam ſemper felices, alij infelices. 185
Honores mutant mores ſapienter dictũ eſt. 175
Hoſtiviti Imperium. 32
Hoſpitalitas commendat Principem. 33
Humanitas exercitus eſt. 259

Hunnorum irruptiones. 55
Hus hæreſin ſuam per fœminam promovet. 177

I.

IAromiri Imperium. 64. Fraternus amor. 72
Ingenium acquiritur potu in fabulis. 130
Interregna periculoſa cur? 173
In Interregnis periculoſum eſt unum omnia poſſe. 215. 216
Ingratitudo cur hodie in pretio. 217
Joannis Bohemiæ Regis Imperium. 144
Joannes Rex varius & mutabilis. ibid. Ejus coronatio glorioſa. 145. Donat auream ſellam Coronatori. ibid. Ejus vitia & virtutes. ibid Primus tributa incerta inducit. 146. Ejus militaris virtus. ibid. Amittit oculorum uſum. ibid. In acie pugnans cadit. 146. Ejus merita in Bohemiam magna. 147
Joannes Rex quaſi privatus eſſet, pugnabat. 150
Joannis Regis Bohemiæ geſta. 186. Et mors. ibid.
Joannes Henricus frater Caroli IV. de eo. 187
Joannes Albertum I. Patruum occidit, & ejus pœnitentia. 207
Jodocus ſeu Juſtus brevis Imperator. 189
Iracundia dedecet Principem. 96
Judices nummarij quàm noxij Principibus. 150
Juvenes ab Juvenibus facilè ſeducuntur. 133

K.

KLen filius Czechi ineptus. 3
Kolowrat Albertus Cancellarius, ejus curâ pacantur Provinciæ. 225
Koſtka an Cunſtadæus. 219

L.

LAdislai Regis Regnum. 199
Ladislai pueri Regia Indoles. 200. Ejus nuptiæ morte everſæ. 201. An veneno ſit ſublatus. 203
Ladislai Regis hiſtoria. 209
Leopoldi I. Imperium. 277. Ejus bella & victoriæ. ibid.
Litomericij origo. 11
Libuſſæ Imperium. 13. Sybilla Bohemiæ. 14. Ejus rana magica. 15. Ejus vaticinia. ibid.
Libuſſa quæ condiderit. 15
Libra ſymbolum conſiderationis. 315
Literati Regna conſervant. 121
Lucemburgenſium Ducum in Imperio munus. 188
Ludovici Regis Regnum 231. Omnia in eo præmatura. 231. Ejus humanitas. 232. Ejus clades & mors. ibid.
Ludovici Regis ingeniũ. 233. Geſta. 239

M.

MAchiavelli principium an verum ſit: *divide ut imperes.* 234
Magia Ethnicorum maxima ſcientia. 8
Maria Deipara Regnorum Patrona. 129 & 174
Mathias Rex Hungariæ adverſarius Georgij Regis. 213. Ejus fraus. ibid.
Mathiæ Imperatoris Regnum. 261. Fratrem evertit 262. Ejus conſilia perpræceps euntia. ib. & 263. Ejus mors 264. Ejus ſeveritas. 226
Maximiliani I. duces duæ, *Curioſitas & Invidia.* 252
Maximiliani II. Imperium. 247. Educatio ibid. Quomodo mortem evaſerit 248. Ter in anno coronatur 249. Eſt mollis in hæreticos amore pacis 249. Pecuniæ avidus 250. Ejus mors. ibid.
Magnificentia innata Principibus. 252
Memoria magna ſignum ingenij. 205
Milenka uxor Marcomiri. 7. & 10
Mileſſow. 12
Milites humani inter amicos. 28
Militiæ Duces meliores qui ſenes. 119. & 120
Milites deſperatione victoriam obtinent. 184
Mnatæ Imperium. 20
Moneta Bohemiæ ſignata effigie Sancti Wenceslai. 61

Mo-

Moneta proba, probi Principis signum. 129. 217
Mors bonus Præceptor. 217
Mors magna consilia abrumpit. 84
Mors docet orare 207. Intervenit maximis negotijs. ibid.
Mulierum judicia corruptissima. 21
Mulierc ularum amores faciunt crudelem Principem. 176
Mulieres plerumque hæresin promovent. 177

N.

Necessitas legem non habet, 258
Neklani Imperium. 28
Nezamysli Imperium. 18
Nero triennio primo optimus Imperator & cur? 138
Nobilitas Bohema condit Urbes in Prussia. 121
Nobilitas Bohemiæ delet hæreticorum exercitus. 181
Nutricum curæ majores quàm Matrum. 254

O.

Oculus est carnea mens juxta Ambrosium. 114
Olomucensis Ecclesia Cathedralis. 107
Omina dari probatur exemplis 150. & seq. & 174.
Ominosa in coronationibus Regum. 233 & 234.
in Orbe omnia alternant. 118

P.

Parvi cur magnanimi? ex Aristotele. 27
Patrij homines in patria præferendi. 78
Patriam amare non est vitium. 245
Patria efflorescit artibus & scientijs. 259
Pauperes homines cur fœcundi? 177. & 178
Pecunia telum maximum. 86
Pecunia solum est labile. 100
Persarum humanissima lex. 115
Piccardorum Papissa. 229. Quinam fuerint. ibid.
Plutarchi Christiana sententia. 120
Populi cur migraverint. 5
Poloniæ Regum tabula. 235
Pragæ fidelitas. 93
Præsentia Reges commendat Proceribus & populo. 137. Eorum pueritia ostendit futura. 138
Princeps amet milites & Nobilitatem. 29. 84
Principi solitudo noxia & utilis. 54
Princeps qui Provinciam suam exhaurit. 101
Principis subditorum amor summa custodia. 113
Primogenitura familijs sæpe noxia. 261
Principes meliores qui nascuntur. 114. qui varij sunt, periculosi. ibid.
Princeps debet amare clerum. ibid.
Principibus aliquando solitudo necessaria. 118
Princeps malus populo, bonus in seipso. 119. Liberalis sit. 120
Principem nihil dedecet magis, quàm amare pecuniam. 127
Principis felicis Typus. 128
Principis boni signum bona moneta. 129. 217
Princeps non unam gentem suam amare debet, sed omnes subditos. 130
Princeps non inchoët, quæ non potest perficere. 132
Princeps filio bonos Magistros præficiat. 133
Princeps nihil novi excogitans. 19
Principes mali boni fiunt propter æmulos. 138
Principum indoles in parva ætate agnoscitur. 148
Principes boni maximè latrocinia impediunt 149. & cur? ibid. Antiqui Principes in portis dabant judicia. 149
Principes vagi vituperantur. 150
Principes Ecclesiasticum statum defendere debent. 151
Principis boni symbolum tarandus animal. 153
Principes qui se tales finxerunt. 160
Principibus curiositas noxia. 175. & seq.
Principes socordes nullam laudem merentur. 176. 177

Principem ſterilem faciunt crudelitas & libido. 177
Principes multa diſſimulare debent, maximè initio Regni. 184
Princeps de ſucceſſione cogitet. 195
Principes amicis maximè egent. 198
Princeps injuſtus per ſæcula infamis. 204
Princeps debet ſibi cõciliare vicinos. 216
Principi neceſſaria conſilia 227. Neceſſaria Principi reflexio. ibid.
Principis uno exemplo magno capiuntur ſubditi. 235
Pragenſis Arx tota ardet. 242
Pragenſis Urbs gloriosè excipit Ferdinandum I. 244
Principi duæ artes fovendæ. 246
Princeps eſt ſervus publicus. 252
Principes boni ſunt ædificatores. 253
Praga à Svecis capta 269. Pax Oſnaburgenſis. ibid.
Pretio an milites concitandi in hoſtẽ. 197
Qui ſalvis ordinibus diſcedit ex campo, non cenſetur victus. 197
Przemyslus, ejus Imperium. 14
Przemyslus an Nobilis. 15. Ejus ſtirps perſeverat hodieque. 15. 16. Ejus inſignia tres lineæ. 16
Provinciæ plerumq; certis limitibus locorum finiuntur. 24
Przemyslai Ottogari Regnum. 111. Ejus intractabile ingenium. ib. & 112. fuit varius Princeps. 112. Cur dictus Ottogarus, ib. Bohemiæ Coronã obtinuit. ibid. Ejus in Eccleſiaſticos violentia. Ejus fundationis literæ. 112. Vexat Clerum. ibid. Czerninos expellit Bohemiâ. ibid.
Przemislai Ottogari II. Imperium. 121. Victorioſus dictus. ibid. Pruſſorum Apoſtolus. ibid. Ejus tragica mors. 122 Ejus laudes. ibid. Dominatur à mari ad mare. 123
Pueri nimis ingenioſi non habent longam vitam. 233

R.

Regna hæreditaria ſecuriora. 34
Regna an munienda? 123
Regna duobus conſervantur. 129
Regnandi pulcherrima præcepta ab Ænea Silvio data. 130
Regibus neceſſaria cognitio lingvarum. 133. ad regendũ inepti mercatores. 138
Reges non debent mutare decreta. 147
Reges debent præmiare virtutem. 148
Reges debent conſpicui eſſe populo 149 nè imponant Præfectos avaros. ibid. & ſeq. Omnia in Regibus notantur. 173. Reges debent aliquando Regna ſua inviſere. 175. Reges ſæpe ſuſpicioſi. 176. Reges non occupentur ſtudijs inutilibus. 205. 206. Reges, qui per militiam aſcendunt laudati. 215 Regum propria virtus beneficentia. 216. Regum manuales labores. 229
Regnum crudelitatis triſtiſſimum. 176
Regnare labor maximus. ibid.
Regnum turbatum ſimile currui Phaëtontis. 177
Regnare ars difficillima. 251
Regum infantium Coronationes rarò bene ſuccedunt. 118
Rex V. Princeps. Liber de Regibus laudatiſſimus. 124
Rex quomodo decipiatur ab Aulicis. 134
Repulſam pati durum. 185
Rudolfi II. Regnum. 253. Felix & infelix Princeps Rudolfus. ibid. Zelus in Catholicam Religionem, ejus geſta pro Religione. 254. Artium amator & alia ejus laudatiſſima geſta, 255. 256 Deſeritur à ſuis, 256. Ejus ingens calamitas. ibid. & 257. Mors ex triſtitia, 257. Rudolfus Auguſto Cæſari comparatus. 261

S.

Sacerdotes hiſtorici. 52
Scriptura Veterum in ſalicibus. 9. de Sybillis. 15
Seditiones cur ab improbis excitẽtur. 128
Senectus moroſa. 260
Sileſia Bohemis tributaria. 82. 83
Sigiſmundi Imperium, 178. Ejus pericula, 179. Schiſma in Eccleſia tollit, ib. Initio Regni durus ſibi Regna turbavit. ibid. & 180. ſerò ſuæ duritiæ eum pœnitet. 180. & ſeq. Infeliciter expendit

pendit thesauros Ecclesiæ, 180. Recipitur in Regnum, 181. Regnum bene ordinat, ib. & seq. Præclarus Princeps sed infelix. 182. Omnes Europæ lingvas callet, ibid. Princeps eloquentissimus, 183. Ejus vita compendio, 190. Ejus facilitas, ibid. Ejus filius fuerítne Hunniades. 190
Sigismundus adoptat Albertum. 196
Silentium sæpe pro responso est. 252
Slavi ab Attila amati. 2
Slavatæ ex Principibus Lucens. 35.36
Slavorum Apostolus S. Amandus. 40
Slavatæ ex sangvine Imperatoris Sigismundi per fœminas. 192
Sobieslai I. virtus & fortitudo. 87
Spitihnæi Imperium. 77
Sternbergicorum gloria ex Tartaris cæsis. 177
Sterilitas crudelium maledictio. 178
Studiosi in Bohemia non possunt à Dominis impediri, ità Comitia. 241
Subditi omnes in Bohemia studere in Universitate possunt. 129
Subditi clementer regendi. 260
Suspiciones multa opera immortalia impediunt. 247
Swihovij Regius sangvis, 106. 108. Eorum Genealogia. 109

T.

TAcitus prudens Scriptor, malus gubernator, 120. Tacitus ob suspiciones in historia reprehensus. 150
Tartari invadunt terras Christianorũ. 117
Tempus sapientissimum. 23. & 260
Tristitia morbus gravis. 261
Tyrannis est suspiciosa. 176

U.

Udalrici Imperium, 66. Ejus virtus bellica, 67. Ejus fraterna conciliatio. 72
Venatio multis Principibus fatalis. 118
post Victoriam agendæ Deo gratiæ. 124
Venatio Domui Austriacæ propria. 198
Venatio cur Nobilitati grata. 252
Veneno sublati Principes. 128. Natura nobis ipsa venena manifestat. ibid.
Vienna à Bohemis defensa. 241
Vitæ brevitas. 100. & 203. compensatur rectè factis. 101. Vitæ brevis symbola. 233
Vitus S. corrigit Principem. 72
Vitus S. Imperatorum Patronus. 244

W.

WEnceslai Sancti Imperium, 57
Wenceslaus Rex. 59
Wenceslai I. Regis Imperium. 115. ab eo Vienna capitur. ibid. Fundationes sacræ. ibid.
Wenceslai II. Regis Imperium, 125. Ejus calamitates, ibid. deinde gloria, ibid. Ejus merita in Regnum patrium, 126. Ejus coronatio solennis, ibid. Bona Ecclesijs & Fundationes, ibid. Ejus merita in Poloniam. 127
Wenceslai III. ejus nominis Imperium, 131. bene educatus dissolutè vivit, ib. Occisus Olomucij. ibid.
Wenceslai IV. Boh: Regis, & Imperat: Imperium, 170. Eo nato tantum pondus auri, quantum ponderavit filius misit Pater B. Virgini, 170. Ejus coronationem conatur impedire Arnestus Archiepiscopus Pragensis, ibid. Mala præsagia de eo nato, ibid. Ejus educatio bona, ibid. Corrumpitur, 171. Violentus in Ordinem Ecclesiasticum. ib. Cur ei abrogatum Imperium, ibid. Bis captivus, 172. Est causa dissidiorum, ibid. Hæreseos Hussiticæ non parva causa, ejus aliqua defensio, ibid. Moritur apoplexiâ, ibid. Wenceslaus magicis artibus infatuatur. 175
Wenceslaus Princeps ex utero Matris excisus salvâ matre & filio. 186
Wenceslai Pigri mors infelix, 189. Ejus uxores. ibid.
Wladiboij Imperium. 64
Wladislai I. Principatus, 87. Wladislaus I. Rex, 91. Ejus sacræ Fundationes, 92 Leonem bicaudatum Bohemorum exercitui obtinet, ibid. Mors tristissima. ibid.
Wladislai II. modestia, qui cessit Principatum fratri. 111

Wla-

Wladislai II. Regnum, 223. Ordinat optimè Regnum & Tribunalia, ibid. Coronatur Rex Ungariæ. 224
Wladislao apparent Patroni Regni Boh: 226. Ejus Fundationes, ibid. Princeps pacatissimus, & Rex *bene* dictus, 228. Ejus pietas. 230
Wnyslai Imperium. 24
Wogeni Imperium, 22. Pragam fundat Veterem. 23
Wratislaus I. Rex Bohemiæ. 80. missa ei à Papa mitra Episcopalis & cur? 81. super ejus tumulũ corona pendens. ib.
Wrssowecij Comites ex stirpe Czechi. 4
Wrssowecij de Patria bene meriti. 21.

Finis Indicis.

Protestatio Authoris.

CUm Sanctissimus D. N. URBANUS Papa VIII. *die* 13. *Martij, Anno* 1625. *in Sacra Congregatione S. R. & Universalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmaverit die* 1. *Julij, Anno* 1634. *quo prohibuit imprimi Libros, hominum, qui Sanctitate seu Martyrij famâ celebres è vita migraverunt, gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à DEO accepta continentes, sinè recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hactenus sinè ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata; Idem autem Sanctissimus die* 5. *Junij, Anno* 1651. *ità explicaverit, ut nimirum non admittantur Elogia Sancti vel Beati absolutè, & quæ cadunt super personam, bene tamen ea, quæ cadunt supra mores, & opinionem cum Protestatione in principio vel fine, quòd ijs nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantùm sit penes Authorem. Huic Decreto, ejúsque confirmationi, & declarationi, observantiâ & reverentiâ quâ par est insistendo, profiteor me haud alio sensu, quidquid in hoc Libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle, quàm quo ea solent, quæ humanâ duntaxat authoritate, non autem divinâ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur; ijs tantummodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes, Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum Catalogo adscripsit.*

Bohuslaus Balbinus, è Soc: JESU.

Errata sic corrigenda.

Pag. 24. lin. antepen. Antonio, cor. Antonino. pag. 35. lin. ult. illusit cor. illuxit. pag. 41. lin. penult. Craci I. cor. II. pag. 45. lin. 5. dec. II, cor. dec. I. pag. 73, Lib VI. cor. Libr. IV. pag. 77. lin. 18. Tamerlaneus cor. Tamerlanes. pag. 85. lin. 30. Principes, cor. Princeps. pag. 146. lin. 27. Procerem cor. Procerum. pag. 170. lin. 24. retinente cor. renitente. pag. 174. lin. 24. omnia, cor omina, & ibid. post lin. 6. omnia, cor. omina. pag. 217. lin. 15. Antonium cor. Antoninum. pag. 219. lin. 25. Origenus cor. origines. ibid. lin. 34 de Duba cor. de Dube. pag 220. lin. 14. Frehreo cor Frehero. pag. 234. lin. 35. confixerint cor. confinxerint. pag. 240. lin. 20. sicut, cor. sic, ut. pag. 241. lin 7. obsistebant. cor. absistebant. pag. 245. lin. 5. ut cum in locum, dele in. pag 139. S. Ecclesiam, cor. S. Euphrasiam.

Minora errata hæc ferrè sunt, quæ Lector Erud. facilè per se corriget iisque pro benignitate sua ignoscet.

Pag. 20. suilus pro sugilius. p. 22. liberom pro liberûm. p. 23. nose pro nosce. p. 38. omuem pro omnem. p 34 idijtant pro indijtant. Ibid. rd pro ad p. 40. asstipulantur pro adstipulantur. p. 43. acuratius pro accuratius. p 44. Scriptotes pro Scriptores. p. 61. abbreviaurunt pro abbreviârunt. probaba pro probara. p 65. diamerro pro diametro. p. 70. teram pro terram. p. 71. entm pro enim. p. 72. Boleslaut pro Boleslaus. p. 74. volunte pro voluntate. p. 75. copulaur pro copulatur. p. 81. jestaret pro gestaret. p. 81. mulum pro multum. p. 137. Jonni pro Joanni. p. 164. Eremitaram pro Eremitarum. p. 164. Frisingensis pro Frisingensis. p. 179. li. 25. & pro ar. p. 180 Medioloni pro Mediolani. p. 183. quadrino pro quadrimo. p. 226. lin. 25. Marttij pro Martij. p. 248. ptæter pro præter. p. 255. Brachæo pro Brahæo. p. 258. lin. 22. infignis pro insignis.

FINIS.